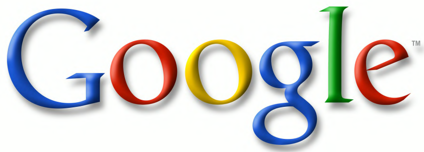

AH 67GM Z

Ny kristelig Samler.

Et opbyggeligt Tidsskrift.

Udgivet

af

J. Vahl,
Præst i Aarhus.

Fjortende Bind.

Odense.
Forlagt af den Miloske Boghandel.
Trykt i Chr. Milos Officin.
1868.

Indhold af 14de Bind.

	Side
Er den store Glæde vederfaret dig? Juleprædiken af Pastor V. Beck	3
John Ashworth og hans nye Venner	12
Abigael eller Forstandens Magt. Betragtning over 1 Sam. 25, 32. 33.	43
Eustathes, den Bestandige. En Allegori	53
Fred! Fred!	66
Mærkelige Følger af et Tyveri. En Beretning fra en fransk Kolportør	74
Fortællinger	80. 252. 359
Smaastykker	92. 278
David Nasmith	97. 193. 289
Svar paa adskillige Indvendinger af bekymrede Sjæle	135
En Skriftetale af F. Fenger. Meddelt af Pastor Mau	152
En Soldats Omvendelse	155
Hvo som ikke annammer Guds Rige som et lidet Barn, han skal ingenlunde komme ind i det	160
Blandede Smaastykker. Meddelt af Pastor Mau	161
Herren beskytter den Uskyldige	176

Side

Aandelige Sange	182. 274. 355
De tre Engle	188
Strøtanker	190. 376
Helliggjørelsen	226
I Hjemmet ville vi finde Hvile	238
Min Broder, hvor er dit Hjerte?	247
Livets to Sider	319
Den Elskede	335
Fader, forlad dem!	342
Opad	352
Mon jeg være min Broders Vogter?	355
Menneskens Søn er kommen at søge og frelse det Fortabte	378

Er den store Glæde vederfaret Dig?

(Juleprædiken.)

Af Pastor V. Beck.

Luc. 2, 1—15.

Men det begav sig i de Dage, at en Befaling udgik fra Keiser Augustus, at al Verden skulde skrives i Mandtal. (Denne Indskrivning skete, der Qvirinius var Landsherre i Syrien.) Og alle gik at lade sig indskrive, hver til sin Stad. Men Josef gik ogsaa op fra Galilæa fra den Stad Nazareth til Judæa til Davids Stad, som kaldes Bethlehem (fordi han var af Davids Hus og Slægt), at lade sig indskrive tilligemed Maria, sin trolovede Hustru, som var frugtsommelig. Men det skete, da de vare der, blev Tiden fuldkommet, at hun skulde føde. Og hun fødte sin Søn, den Førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en Krybbe, thi de havde ikke Rum i Herberget. Og der vare Hyrder i den samme Egn, som laa ude paa Marken og holdt Nattevagt over deres Hjord. Og se, Herrens Engel stod for dem, og Herrens Klarhed skinnede om dem, og de frygtede saare. Og Engelen sagde til dem: Frygter ikke; thi se, jeg forkynder Eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket. Thi Eder er idag en Frelser fød, som er den Herre Christus i Davids Stad. Og det skal være Eder et Tegn: I skulle finde et Barn svøbt,

liggende i en Krybbe. Og strax var med Engelen en himmelsk Hærskares Mangfoldighed, som lovede Gud og sagde: Ære være Gud i det Høieste! og Fred paa Jorden! og i Menneskene en Velbehagelighed!

„Frygter ikke, thi se jeg forkynder Eder en stor Glæde, som skal vederfares alle Folk; thi Eder er idag en Frelser født, som er den Herre Kristus i Davids Stad." Saa lød den første Juleprædiken med Englerøst til Hyrderne ved Bethlehem; denne lille Folk Hyrder var de Første, som den store Glæde vederfaredes, de Første, som holdt Jul paa denne Jord, de Første, som vidste, hvad det vil sige at have en glædelig Jul. Og Tiderne svandt, og Aarene gik, og bestandig kommer Julen igjen, for at det mer og mer kan opfyldes, hvad Englene sagde den første Julenat, at „den store Glæde skulde vederfares alle Folk", den store Juleglæde over Ham, som blev født Julenat, Glæden over den Herre Kristus, Glæden over Ham, som vil være vor Frelser. Og, kjære Venner! skjønt det jo har været Jul mange Gange ogsaa for Eder, saa er der dog vist mange iblandt Eder, som den store Glæde endnu aldrig er vederfaret. Alle Folk har en Fornemmelse af, at med Julen skulde der være Glæde i Hjerterne, Glæde i Hus og Hjem; — man ønsker hverandre „en glædelig Jul", man gjør alt muligt for at gjøre Julen saa glædelig som muligt. Men det er for det meste vistnok kun meget smaa og ofte meget usle Glæder; man veed i Grunden

ikke, hvad man egentlig skal være glad over. Den store Glæde er der ikke i de fleste Huse og Hjerter; thi Han, som er Glædens Kilde, Han, som er den store Glædes evige Udspring, den Herre Kristus, Ham kjender man ikke, Han har Intet med den Juleglæde at gjøre, som findes i de fleste Huse og Hjerter. Men derfor er det atter blevet Jul, at dog Glædens Kilde maatte begynde rigtig at springe iblandt os, at den store Glæde, som Englene sang om Julenat, maatte rigtig opvælde blandt os, maatte vederfares flere og flere Sjæle. Er den vederfaret Dig? Lad det være Spørgsmaalet til hver en Sjæl: **Er den store Glæde vederfaret Dig?**

Er den store Glæde vederfaret Dig? — Thi lad os vel huske det, at, skjønt Gud vilde, at den skulde vederfares alle Folk, saa var det dog kun en lille Flok, nogle faa Sjæle, den lille Hyrdeflok, hvem den store Glæde vederfaredes den første Jul. Den store Mængde mærkede slet ikke til, at det var Jul. I Herberget mærkede man slet ikke til, at det var Jul; der var ikke Rum for den Herre Kristus; der var heller ikke Rum for nogen Glæde over Ham; der talte man vel kun om den store Folketælling, om Keiserens Politik, eller forslog Tiden, saa godt man kunde, med anden Morskab; men der mærkede man slet ikke til, hvad der foregik i det lille Hus, hvor Maria fødte Guds Søn; der mærkede man Intet til Englelyd og Englesang. Kun der ude paa Marken i den stille Nat, hvor Hyrderne holdt Nattevagt over deres Hjord, kun hos disse

bange, frygtsomme Sjæle, der „frygtede ham“, lød Englenes Ord om den store Glæde; kun i disse bange, frygtsomme Sjæle kunde der være Rum for den store Glæde. Og, kjære Venner! saaledes er det jo endnu ogsaa paa denne Jul. I den store Mængde af Menneskenes Huse gaaer det som i Herberget i Bethlehem: der er ikke Rum for Ham, der ikke var Rum til i Herberget; de fleste Menneskers Huse ere jo som de Herberger, hvor der er Rum for alt muligt, undtagen for den Herre Kristus; der er Rum for Alt, hvad der passerer, Løst og Fast, der er Rum for alt det Bedrøvelige og alt det Fornøielige, som passerer i denne Verden, for al den løse Sladder, som altid er paa Farten fra By til By og fra Hus til Hus; — men det lille Barn fra Bethlehem er der ikke Rum til; og derfor kjender den store Mængde heller ikke noget til den store Glæde, som følger med dette Barn. Det er endnu kun nogle faa Sjæle, som Glæden kan vederfares, thi det er kun de Sjæle, der ligne Hyrderne ved Bethlehem, kun de bange og frygtsomme Sjæle, ja kun de Sjæle, som have følt, hvad det er at „frygte ham“. Der kan aldrig blive Glæde, den rigtig store Glæde over den Herre Kristus, uden for dem, der have følt Frygten, den rigtig store Frygt, og set, hvor saare meget vi have at frygte for. Du maa have set det for Alvor, hvor frygteligt det vilde have set ud for hele denne Jord, for hele Menneskeslægten, dersom ikke Frelseren var født; Du maa have set, hvor frygteligt Djævelen regerer paa denne Jord, hvor frygteligt

Djævelen har ødelagt Menneskeslægten, Du maa have set, at det Hele vilde være gaaet til Helvede, den hele Jord, den hele Menneskeslægt, hvis ikke den *Herre Kristus* var født Julenat. Du maa have set, hvor frygteligt det vilde have seet ud for din egen Sjæl, at Du var født til at dø og begraves i Helvede, dersom ikke det Barn var født Julenat i Bethlehem. Ja, du maa have lært at *frygte saare for din egen stakkels syndefulde Sjæl*, — *før kan den store Glæde ikke vederfares Dig*; før kan du aldrig blive rigtig glad over den Herre Kristus, over Ham, som er kommen for at være *vor Frelser* og frelse os fra Alt, hvad der er *frygteligt*, fra Alt, hvad en Synder har at frygte for. Det er dette, som den store Mængde ikke har lært: *at frygte saare*. De frygte nok, saa for Et, og saa for et Andet, men de søge bestandig at jage Frygten bort, saa med Et og saa med et Andet; de søge at glemme, hvor frygteligt det seer ud for dem, og de ville ikke tro, at det virkelig seer saa frygteligt ud for en Synder, som det gjør; — „det gaaer ikke saa strengt til, som Præsten præker“, det er jo Ordet, hvormed Mængden vil jage Frygten bort. — Det var, da „Herrens Klarhed“ skinnede om Hyrderne paa Marken, at „de frygtede saare“. *Herrens Klarhed* maa skinne om os, dersom vi skulle for Alvor se, hvormeget vi have at frygte for; *Herrens Klarhed* maa bringe Lys i den Forstandens Nat og det Fornuftens Mørke, hvori de fleste Mennesker leve; *Herrens Klarhed* maa omskinne dit Liv og dit

Hjerte, saa Du kan se, hvor frygtelig fuldt af Synd dit Hjerte er, hvor mange, mange Synder Du har at frygte for; Herrens Klarhed maa omskinne din Død, saa Du kan se, hvor frygtelig Døden er for en Synder, hvormeget Du har at frygte for, naar Du skal dø og derefter dømmes. Saa først kan Du for Alvor føle, hvor stor Glæden er, at der er en Frelser født. Thi det er den store Glæde: at Han vil frelse Dig fra alle dine Synder, at Han vil frelse Dig fra Døden og fra Dommen, vil frelse os fra Alt, hvad der er frygteligt.

Men den store Glæde vederfaredes dog ikke Hyrderne, før de kom til Bethlehem og „fandt Barnet svøbt, liggende i Krybben", saadan som Englene havde sagt, at de skulde finde det. Det har jo vist været deiligt for dem at staa omskinnede af Herrens Klarhed og høre Englenes Juleprædiken om den store Glæde, der skulde tage alt det Frygtelige fra dem; det var jo vistnok bedre end at sidde i Herberget imellem alt det tomme Væsen, hvor man slet intet mærkede hverken til Frygt eller Glæde; men det har dog vist været en underlig urolig Tilstand, hvori disse Mennesker have været, en underlig urolig Blanding af Frygt og Glæde. Og saadan, Venner! er det jo ogsaa med os, naar Herrens Klarhed endelig omskinner os, og vi blive opvakte af den gamle sovende og halvdøde Tilstand, naar vi se, hvor frygteligt det seer ud her i Verden og i vort eget Hjerte og Liv, og vi høre Ordet om den Herre Kristus, der vil frelse os fra alt det Frygtelige; det er en urolig Tilstand, denne Op-

vækkelsens første Tilstand; det er en underlig urolig Blanding af Frygt og Glæde, der opvælder i vore Hjerter; Frygten og Glæden brydes og kæmpe i vore Hjerter; vi synes, at vi skulde være rigtig glade, og vi tør dog ikke være rigtig glade; Frygten kommer dog bestandig igjen. Ja, saadan er det med den, der kun har hørt om Frelseren, men endnu ikke har fundet Frelseren selv. — Og hvor er da det Bethlehem, hvor vi skal finde Frelseren selv? Hvor er den Krybbe, hvor vi skal finde den Herre Kristus, saadan som Hyrderne fandt Ham? — Venner! den hellige almindelige Kirke paa Jorden, Guds troende levende Menighed med det rene Guds Ord og de rene Sakramenter, det er den hellige Stad, det Bethlehem, lille og overset som det gamle Bethlehem, hvor vi skulle finde Frelseren selv lyslevende. Og vor Daab, det er den hellige Krybbe, hvor Frelseren selv endnu findes, hvor Han ligger svøbt ligesaa barnligt og enfoldigt som i Krybben i Bethlehem og derfor ogsaa overset og ringeagtet af denne Verdens Vise og Forstandige. Og Troen, den Tro, hvorpaa vi ere døbte, det er Svøbet, hvori Frelseren ligger svøbt til Enhver af os. Derhen skal hver opvakt og søgende Sjæl vende sig, til din Daab og til den Tro, hvorpaa Du er døbt. Da skal den store Glæde vederfares Dig; thi der, i din Daab, ligger Han, Guds enbaarne Søn, den store Herre fra Himmerig, og smiler til Dig som et Barn; der ligger Han og leer ad alle dine Syn-

der, leer ad alle dine Sorger, leer ad Alt, hvad der kan gjøre et Menneske bange, leer ad Døden med, og vil Du bare tage Ham og svøbe Ham i Troens Svøb, vil Du bare tro, at dette Barn har gjort Dig til Gud Faders eget Barn, vil Du bare tro, at dette Barn har taget alle dine Synder og bragt Alting i Orden imellem Gud og Dig, vil Du bare tro, at dette Barn har givet Dig Plads i de Helliges Samfund, ja givet Dig en evig Syndsforladelse og et evigt Liv, — saa har Du fundet Frelseren selv, og saa har Du fundet den store Glæde, saa kæmper ikke længer Frygten og Glæden i Hjertet, men Glæden kvæler Alt, hvad der er frygteligt. Ja, der er Han, det lille Barn fra Bethlehem, i Daabens Krybbe og i Troens Svøb; og da vederfares vi den store Glæde, naar vi endelig have hørt Ordet saa længe, saa vi have fundet til vor Daab og til den Tro, hvorpaa vi ere døbte. Fra Daaben er det, at Julegl æden lyser til os. Men, kjære Venner! det gjælder jo ikke blot om at blive glad, men ogsaa om at bevare Glæden. Og skal vi bevare den store Glæde, saa er det ikke nok at se paa Jesus, som han ligger svøbt i Troen i vor Daab, men det gjælder om at berede Ham en Krybbe i Hjertet, det fattige syndefulde Hjerte og svøbe Ham der hver Dag fastere og fastere i Troen, saa at Du kan komme til at sige: „Nu lever ikke jeg, men Jesus lever i mig“, — saa at Du kan komme til at leve for Jesus, som Moderen lever for sit Barn, saa at Du kan vaage og taale og lide for Jesus,

saameget det skal være, som Moderen vaager og taaler og lider for sit Barn, saa at Du kan forsage Alt for Jesu Skyld, som Moderen forsager Alt for sit Barns Skyld. Det synes saa svært saadan rigtig at forlade Alt, hvad der før var saa kjært for det kjødelige Hjerte; det seer ogsaa svært ud for en Moder, saameget hun maa forsage for sit lille Barns Skyld, men det er dog ikke svært for den Moder, der elsker sit Barn; hver Gang hun svøber sit lille Barn paany, og Barnet ligger der og leer saa glad og yndigt til sin Moder, saa jager Barnesmilet alt det Svære bort og gjør det Altsammen let; og medens Moderen Dag for Dag svøber sit Barn om igjen, saa voxer Barnet og bliver større og større, bliver tilsidst sin Moders Støtte og Bærer igjennem Livet. O, Venner! saadan gjælder det at forsage Alt for Jesu Skyld, alt Djævelskabet, som er blevet kjært for det kjødelige Hjerte, al Verdens tomme, usle, forfængelige Venskab og Storhed, og leve alene for Jesus, leve alene for at svøbe Jesus fastere i Tro og Kjærlighed. Det seer svært ud, det seer ud som et glædeløst Liv; men hver Gang Du rigtig svøber Din Jesus i Troen, hver Gang Du rigtig seer paa Ham og siger i dit Hjerte: jeg troer paa denne Jesus, jeg troer, Han har gjort mig til Guds Barn, jeg troer, Han har gjort mig hellig og ren og fri for Synd og Død, — saa ligger Han derinde i Hjertets Krybbe og leer som et Barn ad alle dine Sorger, ad alt det Svære, leer det Altsammen bort, og det bliver saa let at glemme

og forsage Alt for Hans Skyld; og Dag for Dag efterhaanden som Du svøber ham saadan fastere i Troen, saa voxer Jesus som Barnet ved Moders Bryst, saa bliver Han større og større, bliver din Støtte og Bærer igjennem Livet, bærer Dig ud over alle Sorger og Smerter, bærer Dig tilsidst ud over Død og Grav og Helvede lige ind i sit deilige Himmelhjem, at holde Jul med Ham og Himlens Engle. O, Venner! I, Saamange, som have fundet den store Glæde i Troen paa den Jesus, der har gjort os til Guds Børn i vor Daab, giv Ham rigtig Rum i Eders Hjerter; jo fattigere Hjertet er, desto bedre Rum er der for Jesus; svøb Ham fastere og fastere i Troen, se bestandig fastere og fastere paa Alt, hvad Han har gjort og lidt for Dig, paa Alt, hvad Han har givet Dig Lov at troe paa, jo fastere Du troer paa Ham, desto større bliver den store Glæde — at Du dog kan komme til at leve alene for Jesus, at Du dog kan komme til at forsage Alt for Jesu Skyld; — jo mere Du lever for Ham, jo mere Du forsager for Hans Skyld, desto større bliver den store Glæde. — Amen!

John Ashworth og hans nye Venner.

John Ashworth er Navnet paa en simpel, men velbegavet Mand i Rochdale, ikke langt fra Man-

chester, hvor han driver Malerhaandværket. Hvorledes han er kommen til sit Livs store Gjerning og „fine nye Venner", fortæller han selv paa sin ligefremme Maade.

London, saaledes begynder han, er det bedste og det værste Sted i Verden, det store Samlingssted for Godt og Ondt; hvor mange Tanker trænge ikke ind paa En, naar man seer hen til den uhyre Virksomhed i Verdensstadens Skjød! Dens Rigdom og dens Velgjørenhed synes grændseløse — dens Armod, dens Fordærvelse haabløse! Men Lys og Sandhed vinde daglig Seire i Kampen mod Vildfarelse og Mørke. Den sædelige Fordærvelses mørke Sky viger for den christelige Barmhjertigheds milde Straale, og haabefuld Glæde gjennemtrænger Enhver ved Synet af de oplivende Resultater.

Jeg har baade ved Nat og ved Dag gjennemstreifet den mægtige Hovedstad, jeg har set den baade i sin Pragt og i sin Elendighed. Jeg har gaaet gjennem dens Paladser, dens Parker og Billedgallerier — dens Asyler, Hospitaler, Fængsler og Tugthuse, — men intet Sted har gjort et saa dybt Indtryk paa min Sjæl som Hjemmet for de Hjælpeløse („Home for the Destitute"). Der var indgroet Skurkagtighed og haabløs Elendighed skreven paa hver Pande. Alle Aabenbaringens Veer syntes at være udgydte over de Elendigste blandt de Elendige, der havde deres Bolig her. Jeg følte, at alle disse vare mine Brødre og Søstre; jeg følte tillige, at det var Synden, der i denne eller hin Skikkelse havde ført dem til den dybeste Fornedrelse. Og

samtidig følte jeg mig greben af Ærefrygt for de Mænd, hvis christelige Menneskekjærlighed havde oprettet et saadant Hjem. Ja, det var jeg overbevist om: Vantro havde ikke kunnet udrette sligt. Kjærlighed til Gud og Kjærlighed til Næsten gaa uadskillelig Haand i Haand! — at Christi ved Aanden aabenbarede Evangelium kunde frelse hvert eneste af disse elendige Væsener, derom havde jeg ikke den mindste Tvivl. I alle store Stæder gives der Hundreder, der aldrig have hørt Evangeliet, der aldrig tænke paa at besøge en Kirke. Er det ikke Pligt for hvert Menneske, hvis Hjerte Gud har omvendt, at gjøre Alt, hvad der staaer i hans Magt for at redde dem? Jo, og naar de ikke ville komme til os, maa vi gaa til dem, maa vi rette os efter dem og skaffe Steder til Gudstjenesten, der passer bedst for deres Tilstand; ja i Kjærlighedens Aand maa vi søge at føre de Fortabte ind og fortælle dem Korsets Historie.

Disse Tanker bragte mig til at gjøre det Løfte, efter min Tilbagekomst til Rochdale strax at aabne „et Kapel for de Hjælpeløse". Jeg tog mine Venner med paa Raad og søgte at interessere dem for mit Foretagende. „Hvad!" sagde den Ene, „vil Du gaa hen og fortælle de Fattige, at vore Kirker ikke staa aabne ogsaa for dem? Vi have Plads nok — hvorfor ville de ikke komme?" „Hvad!" sagde en Anden, „vil du gjøre Kløften mellem de Rige og de Fattige endnu større, siden du vil aabne et særskilt Sted til Gudstjeneste for disse? Du vil derved stifte mere Ondt end Godt." „Hvad!" sagde

en Tredie, „troer du, at det vilde lykkes dig at faa disse fordærvede Mennesker samlede til en Gudstjeneste? Dersom du hver Søndag vil stikke Hul paa et Fad Øl, da vilde det gaa, ellers ikke!"

Jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, at jeg paa Grund af disse Indvendinger og Umuligheden af at finde Nogen, der vilde yde mig Bistand, opgav Foretagendet. Men flere Aar efter, da jeg laa meget syg, erindrede jeg mit brudte Løfte og besluttede atter, at hvis Herren vilde opreise mig fra Sygeleiet, saa vilde jeg gjøre Alt for at kalde Synderne ind fra Gjerder og Landeveie. Jeg bad inderligt om, at han vilde give mig Naade og Karakterstyrke, saa at jeg maatte fuldføre mit Forehavende og trodse Verdens Spot, Haan, Bagvaskelse, Modstand og Bedrag, at han vilde tage alle Pengespørgsmaal ganske i sin Haand, og sende Hjælpen, naar Nøden var størst.

I den Tro, at Gud vilde velsigne mit Forehavende, besluttede jeg ikke at spørge noget Menneske tilraads, men uden videre tage fat paa mit Arbeide, kun stolende paa Guds Hjælp og Velsignelse. Jeg leiede et lille Værelse, og lod to tusinde Smaasedler trykke af følgende Indhold:

Kapel for de Hjælpeløse.
Ballie Gade, Rochdale.

I Husvilde, Hjemløse, Venneløse, Pengeløse — kommer!

I Pjaltede og Lasede — kommer!

I Fattige og Krøblinge og Halte og Blinde — **kommer!**

Af hvilkensomhelst Farve eller Nation eller Tro, eller aldeles uden Tro — **kommer!**

Jesus **elsker** Eder!

Han døde for at gjøre Eder salige.

I, som Syndefaldet ødelagde,
Kommer hid til Jesus Christ,
Vent ei til en bedre Tid,
Da fortabt du bliver vist.

Ingen Pengeindsamling.

Alt, hvad vi ville for Eder er: Velvære, baade paa Sjæl og Legeme, —

Gudstjeneste hver Søndag Aften Kl. 6½.

Kommer, arme Syndere, kommer og værer velkomne!

Halvtredsindstyve af disse Sedler bleve klæbede paa blaat Pap og forsynede med en lille Stroppe af røde Lidser. Med Søm i Lommen og en Hammer i **Haanden**, gik jeg omkring i alle Byens Barberstuer og Herberger for at bede om Tilladelse til at ophænge mine Kort. Intetsteds blev det mig afslaaet, og sent paa Aftenen vendte jeg hjem, glad over mit Held.

En Søndag Morgen — og en **uforglemmelig** Morgen er den mig — begyndte jeg med hen-

ved 500 Kort i Lommen min Vandring gjennem Byens Sidegader og elendige Kvarterer, og hvor jeg fik Øie paa en Mand eller Kvinde i usle Klæder eller i Pjalter, der bønfaldt jeg dem om at komme til Gudstjenesten. Naar de ikke kunde læse Indbydelsen, saa læste jeg den for dem. Nogle lo af mig, Andre stirrede paa mig, men kun Faa lovede at komme.

Snart efter Middag gik jeg ind i et Herberg og bad om Tilladelse til at se Beboerne. Jeg blev vist ind i et stort Værelse, hvor der befandt sig fexten Personer. Jeg tog Hatten af, hilste paa Selskabet og begyndte at uddele mine Indbydelser. En ung Mand med en kort Pibe i Munden, dreiede mit Papir til en Fidibus for at tænde sin Tobak, brød derpaa ud i en spottende Latter og begyndte at dandse rundt i Stuen. Uden at tage Notits af, at han havde brændt min Seddel, sagde jeg: „I dandser godt, duer I ogsaa til andet?“ „Ja, jeg forstaaer Alt paa det Bedste“, var hans Svar. „Nu, saa lad mig se, om I kan læse denne Indbydelse ligesaa godt, som I kan dandse.“ Han tog en ny Seddel ud af min Haand, tog Piben af Munden, steg op paa en gammel Træstol og begyndte at læse med theatralske Fagter og høi Røst; men da han kom til de Ord: „Jesus elsker Eder; han døde for at gjøre Eder salige“, slog Stemmen ham feil, ganske stille traadte han ned og lagde Seddelen paa Stolen med de Ord: „Gid jeg ikke havde læst dette; det minder mig om bedre Dage“.

Da de saa, at Dandseren havde opgivet det

aldeles, kaldte de alle paa Jenny Lind. Det Fruentimmer, som de hædrede med dette Navn, var netop ved at spise til Middag i en Krog. Hun fortjente sit Brød ved at synge paa Gaderne og i Værtshusene. Jenny tog Seddelen, læste den igjennem og løb under almindelig Haandklap tilbage til sin Mad.

En bistert udseende Mand med flad Næse og røde Øine brummede: „Jeg troede ikke, at der gaves Nogen i Himlen, paa Jorden eller i Helvede, der bekymrede sig om os, men det lader dog til, at det er anderledes". „Ja", svarede jeg, „disse Ord paa Seddelen ere sande. Jesus elsker Eder og døde for at gjøre Eder salige, og jeg, hans Tjener, kommer nu for at fortælle Eder om hans Kjærlighed. Nu, hvem af Eder vil være den Første til at love mig, at han iaften vil komme i „Kapellet for de Hjælpeløse"? Ved disse Ord brød hele Selskabet ud i en skraldende Latter, og En sagde: „Det er en kostelig Spas!"

Og hvem vare saa egenlig disse Folk, der vare forsamlede her? Jeg omtalte den dandsende Mand, Manden med den flade Næse og Sangerinden, som de kaldte Jenny Lind. Foruden disse var der En, som de kaldte „Klodsben". Denne Mand var ifærd med at polere sit Træben med en Kakkelovnsbørste. Da jeg spurgte ham, hvorfor han ikke brugte Blanksværte, sagde han, at Kakkelovnssværte bedre lod hans Benklæder glide op og ned. — Der var ogsaa en meget mager Mand med tykt sort Haar, hvilket var ganske gjennemsidtet med Olie. Han

havde et Stykke af et itubrukket Brilleglas i Haanden og søgte at stille sit Haar ad i Midten, med hvilket han syntes at være meget ivrig. En anden Mand, der saa ud som en Kulgraver, sad paa Hug ved Ilden. Han havde et langt, sort Skæg og en smudsig Vest istedetfor Skjorte. Der var ogsaa to gamle Folk i Selskabet, begge fattigt paaklædte, men den Ene meget renligere end den anden. Den Ordenligste havde et Par store Briller paa Næsen og en gammel graahaaret Kone ved Siden af sig. Alle øvrige Husbeboere passede ganske til de allerede omtalte, men til de nærmere betegnede ville vi komme tilbage.

Da jeg ønskede, at En af dem kom frivillig, saa lagde jeg min Haand paa Skulderen af den magre Mand, der var ved at ordne sit Haar, og bad ham om at opfordre hele Selskabet til at komme. Da raabte Alle: „Naar De faaer ham afsted, saa kan De sige, at De har faaet Bugt med den Værste i vort Samfund; det var rigtignok Løier at se Bill i en Kirke!" „Ja", sagde Klodsben, „naar Bill kommer, gaaer jeg med." „Og jeg ogsaa", sagde Manden med den flade Næse. „Og jeg med", sagde Manden i Vesten; „og jeg", sagde Jenny Lind; „og jeg", sagde den gamle Mand med de store Briller. Men Bill sagde ganske tørt: „Tag Eder iagt for, hvad I siger, eller jeg overrasker Eder Alle". — Men alle Femten erklærede, at de vilde komme, naar han gik. „Nu da, saa gaaer jeg", sagde Bill, „og nu gad jeg nok se, hvem der er en Kryster." Vi aftalte, at jeg skulde hente dem Kl. 6 for at vise dem Veien.

Det næste Sted, hvor jeg kom hen, var et

elendigt udseende Hus, hvor jeg fandt tre Mænd siddende paa et Bræt, som var lagt over et Par Mursteene. Andet Sæde fandtes ikke. Et firkantet Bord med to Ben stod støttet mod Muren. Et Par itueslaaede Krukker og en gammel rusten Kniv udgjorde Kammerets eneste Bohave. De lovede at komme til Gudstjenesten, naar jeg vilde love at give dem en Kande Øl. En af dem bemærkede, at han aldrig havde været i Kirke uden engang, medens han var i Fængsel, og roste sig af, at han havde været der sex Gange. Han var bogstavelig hyllet i Pjalter og havde ingen Skjorte paa. Han lovede, at han vilde give Afkald paa Øllet og komme til Gudstjenesten, dersom jeg vilde give ham en Skjorte. „Der fangede jeg Dem“, sagde han og lo høit, „send mig en Skjorte, og jeg kommer.“ „Og vil I bringe Eders Venner med, dersom jeg gjør det?“ spurgte jeg. „Ja“, sagde de Alle, „vi ville komme, dersom De kan bringe ham en Skjorte.“

De syntes inderlig glade over at have lokket mig i en Fælde, men et Par Minutter efter bragte jeg dem i en ikke ringe Forundring, da jeg kom frem med en ordenlig Skjorte. Jeg siger ikke, hvorledes jeg fik den, kun kjøbte jeg den ikke.

Mit næste Forsøg var hos Betlere paa Broen. Medens jeg talte med dem og overgav dem mine Sedler, nærmede en hovmodig, ung Mand sig, der var smudsigt, men ødselt klædt, og vilde vide, hvad der stod paa mine Sedler. Jeg gav ham en, han læste den og sagde derpaa: „Hr. Ashworth, se paa mig. De seer en Mand for Dem, som fortjener at

blive fordømt, om Nogen fortjener det. Jeg er en uværdig Søn af de fortræffeligste Forældre. De gave mig et godt Exempel, men jeg kom i Ledtog med slette Kammerater, har forødt mange hundrede Daler ved den forbandede Drik, har forladt mit Hjem og er nu et af Samfundet forstødt Udskud."

„Men naar I er en Fremmed og ikke fra Rochdale, hvorledes kjender I mig da?" spurgte jeg ham. „Jeg hørte Dem tale sidste April i Burg, og De sagde, at Forbandelsen følger dem i Hælene, der foragte deres Forældre; og da jeg troede, at De dengang havde ment mig specielt, saa kunde jeg gjerne i mit Raseri have slaaet Dem ihjel. Men Alt, hvad De sagde, er sandt. Enhver ung Mand, enhver ung Kvinde, der med Villie bereder sine Forældre Kummer, og især naar disse ere som mine, har en mørk Fremtid."

„Vil I iaften komme til Gudstjenesten?" sagde jeg; „der er Naade for den mest Forhærdede, naar han kun alvorlig vil søge den."

„Ja, jeg vil komme, men Gud vil aldrig tilgive mig, saalænge jeg ikke angrer min Opførsel mod mine Forældre."

Klokken var nu 5. Om fem Kvarter skulde jeg holde min første Gudstjeneste i „Kapellet for de Hjælpeløse". Jeg begav mig hjem for at drikke The, men kunde intet nyde. Jeg gik ind i mit lille Kammer, kastede mig paa Knæ og anraabte af min inderste Sjæl Gud om Hjælp. „Herre, hjælp mig! Herre, hjælp mig!" var Alt hvad jeg kunde sige, uagtet jeg laa længe i Bønnen.

Punktlig Kl. 6 begav jeg mig til mine sexten Venner i Kosthuset. Min Indtræden var Signal til en almindelig Bevægelse. Bill var bleven færdig med Skilningen i sit Haar og havde gjort sit Bedste for at se godt ud. Boz havde spændt sit Ben paa, og Alle vare strax færdige. Ikke en Eneste vilde træde tilbage. De lo hinanden ud og vare i stor Bevægelse. „Hvem gaaer forrest?" brummede Manden med den røde Vest; og saa kom vi da overens om, at jeg og Boz i Forening skulde gjøre Begyndelsen. I denne Orden marscherede vi ned ad Kongensgade over Jernbroen til Lokalet for Gudstjenesten.

Paa hele Veien tildroge vi os stor Opmærksomhed; Nogle bemærkede, at vi vare noget elendigt Pak, Andre, at vi vist gik til en Pjaltekræmmer, medens Andre udraabte: „Det er mageløst". Men hvad der syntes dem en stor Morskab, var for mig en Kilde til stor Forlegenhed. Medens jeg vandrede saa roligt fremad med „Klodsben", kunde jeg ikke holde Taarerne tilbage. „Herre, hjælp mig!" var stedse min inderlige Bøn.

Da jeg kom ind i Værelset, var min Ben med den nye Skjorte der allerede, og begge hans Ledsagere havde allerede indtaget deres Sæde. Alle tre vare de velbekjendte Karakterer i Rochdale: Dick, Lietsch og Spraul. Et Par Daler vilde være en høi Betaling for de Klæder, som alle Tre bar; derefter kom den forlorne Søn og fire Andre; ialt vare vi 27 Personer.

Jeg havde medbragt en lille Sangbog af Trak-

taksellkabets og gav Hver en; efterat jeg derpaa havde indtaget min Plads bag et Bord, angav jeg den Sang, der skulde synges. Faa kunde finde den, men Alle lod, som om de havde den, og da jeg istemmede den bekjendte Melodi, mærkede jeg, at kun en Mand og en Kvinde kunde synge med. Den sidste var den saakaldte Jenny Lind. Jeg havde bedre kunnet undvære hende; thi hun begyndte at synge, inden hun endnu vidste, hvilken Melodi det gjaldt om; og desuden havde hun en skingrende Stemme, der virkede paa mine Nerver, som naar man skærper en Saug med Filen. Dette foraarsagede en almindelig Fnisen gjennem Forsamlingen. Jeg havde villet synge fem Vers, men var glad ved at kunne lade det blive ved de tre. Jeg ved ikke, med hvor stort Held Jenny sang, naar hun lod sig høre i Ølhusene; men jeg ved, at jeg vilde have frygtet for, endnu engang at synge sammen med hende, uagtet jeg har et godt Ord paa mig blandt mine Venner for min Sang. Saa latterligt lød den hele Sang, at Flere i Forsamlingen kom ud af sig selv af Latter; og jeg holdt det ikke for passende at begynde Bønnen, før de vare i en alvorligere Stemning; da bad jeg dem sætte sig ned. Jeg begyndte derefter at forklare dem mine Grunde til, at jeg vilde indrette en Gudstjeneste for de Hjælpeløse, fortalte dem om mit Besøg i London, hvad jeg havde set der, og det Løfte, hvilket jeg ifølge dette havde gjort; sagde dem, hvorledes jeg havde brudt mit Løfte, angret det, derefter lovet endnu engang og anraabt om Hjælp fra det Høie; fortalte dem om

min Omvendelse fra Verden til Gud, om hvorlænge jeg havde tjent ham, og hvor lykkelig jeg var i hans Kjærlighed, om ham, som gik i Døden for at frelse Syndere fra Helvede og bringe dem i Himlen; jeg gjorde dem opmærksom paa de skrækkelige Følger af at tilbagevise Guds Barmhjertighed, skildrede det elendige Liv under Syndens Trælleaag og bad dem Alle at søge Tilgivelse i Frelserens Blod.

Jeg har talt i mange Forsamlinger, men aldrig til en opmærksommere end disse 24. O, hvor forøgede min Sjæl af Kjærlighed til disse elendige Mennesker; — den unge forlorne Søn, der havde forladt sit Hjem, dette ulykkelige Barn af Forældre, der maaske ofte havde knælet og bedet for ham, krummede sig nu i Sjælekampe; Nogle græd, Alle vare alvorlige. Derefter bad jeg, og sagde dem, at de kunde staa, sidde eller knæle, ganske som de vilde; men de knælede Alle ned, og før vi reiste os, havde Guds Aand arbeidet med Kraft. Dick og den gamle Mand med de store Briller bleve liggende paa Knæ, efterat de Andre allerede vare staaede op; de tilstode begge senere, at de i mange Aar ikke havde bedet.

I den følgende Uge havde jeg, hvor jeg end færdedes i min daglige Gjerning, altid begge mine Lommer fyldte med Indbydelsespakker; hvorsomhelst jeg saa en af hin elendige Klasse af Kvinder, eller Landstrygere, Bissekræmmere, Klude- eller Bensamlere, Gadefeiere, Æselsdrivere, eller nogen af de elendigt og jammerligt udseende Bander, der kun i altfor store Masser findes i alle Byer, saa søgte jeg

at komme i Samtale med dem og give dem en Seddel. Flere Aftener begav jeg mig ud for at opsøge de forskjellige Herberger og vinde nye Venner.

Mange Forfattere have allerede beskrevet det overalt i England omvankende, hjemløse Folks Karakter, dette Folk, der i sit eiendommelige, vilde og hvileløse Liv under tusinde Paaskud drager fra By til By, tilbringer sine Nætter i Herberger og fordetmeste opholder sig i den gamle Del af Byerne, hvor Husleien er meget lav og Beboerne meget smudsige og dybtsunkne. De simpleste Kosthuse ere altid talrigst og bedst fyldte med Gjæster. Skarer af mærkværdige Ansigter komme ind for en Nat eller to og gaa da igjen bort, for at gjøre Plads for Andre. Blandt disse Vandrere finde vi næsten enhver tænkelig Karakter, og her kunde en Menneskekjender finde en vid Mark for sine Jagttagelser. En Bolig, som jeg besøgte, husede omtrent tyve Mennesker. Der var tre store Værelser i en lav Stueetage. Det første kaldtes „Hallen"; det næste indeholdt nogle Møbler og var bestemt for de anstændigere Folk; det første kaldte man „Værelset for de Reisende". Dette indeholdt intet andet end Bænke, Træstole og under Vinduet et stort, meget affældigt Bord. Her har jeg tilbragt mange Timer mellem gamle Stamgjæster og nysankomne Folk; og da jeg kom hin Aften, var der samlet et smukt Udvalg af den omvankende Slægt. Leende Udsælgere af gudelige Smaaskrifter, Nathuestrikkere, Naalepude-Forfærdigere; en Bande tydske Hornmusikantere og en Liremand med sin Abe, en blind Mand med sin

Ledehund, men ikke saa blind, at han ikke nok havde kunnet se Boeufsteg med Løg; en gammel Kone, der var paa Reise for at opsøge sin eneste Datter, som hun allerede i to Aar havde søgt og derved tjent mange Penge; en anden Kone, som tiggede for at faa en Rulle istandgjort, og som af den Grund allerede havde siddet tre Gange i Fængsel; en høi, sammenfalden Skolelærer med rød Næse og bulet Hat; en gammel Mand med sin Kone, der vandrede hjem til deres gamle Sogn med en Rumflaske til at styrke sig ved underveis; en ung Slyngel med fin Skjorte og sorte Klæder; en Kvaksalver; ni Koner, som søgte deres Mænd, til de vare blevne ganske brune i Ansigtet, — en af dem havde den foregaaende Dag faaet et blaat Øie af sin Mand. Næsten alle disse vare Bedragere og ægte Exempler paa Besøgerne i disse usle Kipper.

Skolelæreren med den røde Næse anede, hvorfor jeg var kommen, og forsøgte derfor at disputere med mig om nogle Punkter af Religionen, idet han erklærede sig selv for en i disse Ting overordenlig belæst Mand, der aldrig endnu havde frygtet nogen Modstander. Jeg svarede, at jeg stedse pleiede at gaa afveien for lærde Folk, og bad ham undskylde mig. Men dette vilde ikke tilfredsstille den hovmodige Kæmpe, der nu vilde bryde sin Landse. Han tilbød alligevel naadigst at ville lade sig tilfredsstille, naar jeg besvarede følgende Spørgsmaal: „Hvorledes kan der gives et retfærdigt Forsyn, naar Folk, som næsten ikke have nogensomhelst Dannelse og ere saa uvidende som Hottentotte, komme præg-

tigt frem i denne Verden, medens en Mand med Evner som jeg maa leve i Fattigdom og Pjalter?" Da jeg svarede, at hans røde Næse allerbedst kunde opklare dette gaadefulde Spørgsmaal, brød alle de Fremmede ud i en lydelig Latter hvilken Skolelæreren efter bedste Evne istemmede.

Den følgende Søndagmorgen vandrede jeg stille gjennem alle Byens Smaagader og simple Kvarterer, hvor jeg mødte mange Grupper af uvaskede Folk; og hvor jeg saa kom hen, pleiede jeg altid at spørge efter den bedste Læser, og da bede denne om at læse min Indbydelse høit. Jeg mandede mig op for at bevare mit Sind roligt og for ialtfald at kunne behandle dem med Agtelse; det gjorde en god Virkning og lettede meget mit Hverv. En elendigt udseende Mand sagde til mig, at han til sit fjortende Aar havde været Discipel i Søndagsskolen, at han og en anden Dreng en Søndag havde aftalt, at de vilde løbe bort fra Skolen, og at Ingen af dem var kommen der mere. Han beklagede dybt sin Ungdoms Synd og føiede til: „Dersom Nogen hin Dag, da jeg løb bort, havde skudt mig eller skaaret Halsen over paa mig, da havde det været bedst for mig; thi netop paa hin Dag kom jeg i slet Selskab. Jeg har allerede været fem Gange i Fængsel, har mistet mit gode Navn og mine Venner og er nu bleven en elendig Landstryger".

„Det seer ud til, at I ikke mere kjender en af Eders gamle Skolekammerater?" sagde jeg.

Han saa mig lige ind i Ansigtet og syntes

et Øieblik forvirret; tilsidst udbrød han: „Er det John?“

„Ja, min gode Ben, det er John, en af Eders gamle Skolekammerater, der ikke er løbet bort fra Søndagsskolen, og der som Følge deraf har erholdt tusinde Velsignelser! Men var jeg, ligesom I, løbet bort derfra, saa vilde jeg vel ogsaa som I staa nedbøiet af Ulykken.“

Den stakkels, elendige Mand syntes voldsomt bevæget ved at se tilbage paa vore gjensidige, forskjellige Forhold og lovede at komme om Aftenen i „de Hjælpeløses Forsamling“.

Aftenen nærmede sig, og disse sidste Timer vare fulde af mægtig Sindsbevægelse for mig. O, hvor svag følte jeg mig! og da Timen kom, hvor oprørt og urolig! Jeg begav mig hen til Stedet før Tiden, og jeg behøver vel neppe at fortælle nogen Sjælesørger, hvad jeg foretog mig, før Folkene kom.

Endelig hørte jeg „Klodsben“ og Larmen af mange Fødder nærme sig i Gangen. Selskabet bestod af Boz, Bill og de andre Beboere af de omtalte Herberger.

Min Ben, hvem jeg havde givet den nye Skjorte, traadte ogsaa ind; men hans Vest var knappet helt op til Hagen, og da jeg bemærkede dette, fik jeg den Mistanke, at det kostbareste Stykke i hans Garderobe ikke mere var tilstede. Efter Gudstjenesten lagde jeg smilende Haanden paa hans Skulder og spurgte:

„Ben, hvor er Eders Skjorte?“

Han rødmede stærkt og svarede: „Jeg tænkte

dog, at De ikke vilde have bemærket det, da Vesten var tilknappet".

„Jo tilvisse saa jeg det; men sig mig nu, hvad har I gjort af Eders Skjorte?"

„Jeg satte den i Pant for 3 Mk. for at kjøbe Sukker, The og to Pund Brød til min stakkels gamle Moder, thi hun var lige ved at sulte ihjel! Jeg drak og drak, til jeg havde bragt hende til Gravens Rand; og var hun ikke bleven understøttet af Fattigkassen, var hun ikke mere ilive."

„Nu, det var smukt, at I først havde Omsorg for Eders Moder, men vi maa have fat paa Skjorten igjen; — kom til mig imorgen tidlig, og I skal faa den igjen." Han kom, og jeg gav ham en Billet til Pantelaaneren, thi Penge turde jeg ikke betro ham. Snart efter kom han tilbage med den lille Pakke. Jeg formanede ham til, aldrig mere at pantsætte noget. Det Svar, jeg fik, var: „Har De nogensinde kjendt Nogen, der gik til Pantelaaneren og opgav det? Det gaaer dermed som med Drik, naar man e n g a n g har begyndt; Pantehuse og Ølhuse ere Søskende".

To af de Nyankomne paa denne anden Søndag vare en mager, hvidhaaret Olding og en lille, undersætsig Mand. Den Lille pleiede at drage omkring med en Fragtvogn og var en dygtig Bokser og Dranker. Han kunde ikke læse, uagtet han var 60 Aar gammel. Naar jeg saaledes oversaa hele Kredsen, havde jeg en eiendommelig Forsamling foran mig. Og da Jenny Lind ikke var der, var jeg den Eneste, der forsøgte at synge; thi uagtet jeg valgte

de bekjendteste Melodier, kunde Ingen synge med. Paa denne Aften talte jeg over de Ord, som Jesus siger til hin Helbredte, af hvem han har uddrevet Djævelen: „Gak hen i dit Hus til dine, og forkynd dem, hvor store Ting Herren haver gjort dig, at han haver forbarmet sig over dig" (Mark. 5, 19).

Jeg sagde dem, at der gaves bandende, drikkende, lyvende, tvagtige, smudsige, Søndagen vanhelligende, dovne Djævle, og at naar Jesus uddrev dem, saa uddrev han ikke en enkelt, men dem alle paa engang; jeg forsøgte at skildre dem, hvor lykkelig den Mand aabenbart maa være, der frigjøres for alle disse Djævle, idet han kommer til Frelseren! Og da jeg opfordrede dem til at prøve sig selv for at udfinde, med hvilke af disse Djævle de havde at bestille, udraabte Dick meget rørt: „Med dem allesammen!" — Boz og den lille Fragtmand bleve begge vakte ved Guds Aand paa hin Aften. —

Uge efter Uge, Maaned efter Maaned blev jeg ved at opsøge Kosthuse, Steder af tvetydigt Rygte, Kjældere, Boder og alle andre Steder, hvor de af det menneskelige Samfund Udstødte vare at finde. Jeg begav mig ogsaa til dem, der stode ledigt paa Torvet, overalt, hvor jeg kunde tænke at komme i Berørelse med de Fortabte. Resultatet var, at mit Værelse eller Kirke, som man kaldte det, fyldtes med Fattige og Elendige, og mit Hus med Betlere, Landstrygere og Bedragere. Og nu begyndte min Troes Prøvelse og den haardeste Prøve paa min Taalmodighed. Jeg havde, da jeg paatog mig

denne Gjerning, bedet Gud om at give mig Kraft til at modstaa hver Strøm af Spot og Haan, af Bagvadskelse og Foragt; og nu brød alt dette ud over mig som en Orkan. Jeg havde begyndt at indrette en Gudstjeneste Torsdag Aften, foruden den om Søndag Aften for de „Hjælpeløse“. Begge Gange kom talrige Døgenigter til andetstedsfra; thi Nyheden havde udbredt sig til alle usle Steder, en Reisende havde fortalt til en anden, at man hos mig kunde faae Bolig for en Nat og et Par Skilling ovenikjøbet, hvad der virkelig ogsaa nogle Gange var sket. Politiet sagde, at jeg fyldte Staden med det værste Udskud; Lægerne ved Arbeidshusene forhaanede mig, idet de erklærede, at jeg ikke bragte dem andet end døende Pak. Nogle af mine gode Venner sagde til mig, at da jeg ikke havde kunnet blive Konge blandt Løverne, saa havde jeg foretrukket at blive det blandt Langørerne. Eiere af Kosthuse kom til mig for at slutte Venskab med mig, med det Ønske, at jeg vilde anbefale deres Huse, der, som de sagde, vare meget agtbare og renlige. Lediggængerne og de pjaltede Betlere kom i Hobetal for at hente Raad og Penge.

Men hvad der fremfor Alt gjorde mig ondt, det kom fra nogle Brødre i Menigheden, med hvilke jeg havde arbeidet i Søndagsskolen mere end tyve Aar som Lægprædikant. De spottede mig som „de Hjælpeløses Kandidat“, kaldte mig en Fantast og sagde til Folk: „Vent lidt, saa skulle I snart se, hvad Enden bliver med ham“.

Jeg svarede aldrig paa nogen af disse bidende

Bemærkninger, thi jeg tænkte, at de troede virkelig, hvad de sagde. Men med Tak til Gud tør jeg sige, at jeg i fem Aar ikke har afveget et Haarsbred fra min Plan, at gavne Folkets laveste Bærme, og at der Dag efter Dag skjænkedes mig ny Kraft dertil fra oven.

Men nu havde jeg især en god Ven, der sympathiserede med mig: Hr. Mason, en Maskinbygger, der i Rochdales nærmeste Omegn beskjæftigede en stor Mængde Folk. Jeg kunde formaa ham til at antage flere af de Hjælpeløse som Arbeidere, for at gjøre et Forsøg paa, om det var muligt at bringe noget ud af dem. —

Men nu kommer jeg til et mørkt Kapitel i Historien om „mine nye Venner". Jeg vilde helst være sprunget over det, men Ærligheden forlanger, at jeg maa belyse Sagen fra begge Sider.

Nuvel da, først den mørke Side! — Blandt de Nødlidende i en Uge udvalgte jeg syv Mænd, om hvilke jeg tænkte, at de maaskee lettest kunde blive til noget, og jeg kom overens med dem om, at de skulde anbringes som Arbeidere for en passende, ugenlig Løn. Tre af dem maatte jeg forsyne med Frakker og To med Benklæder, førend de kunde lade sig se; thi alle Syv saa ud som Byldter af Laser. Sex af dem kom den følgende Morgen Kl. 6 hjem til mig, og jeg ledsagede dem til deres nye Arbeide. Opsynsmanden paa Værkstedet, en christelig Mand, tog hjerteligt imod dem og gav dem i Begyndelsen let Arbeide. Hr. Mason havde forlangt, at jeg skulde komme en Gang daglig for

at se til dem og udbetale dem Lønnen, som han vilde levere i min Haand. Saa aftalte jeg med dem, at jeg hver Aften vilde give dem noget vist, og det Tiloversblevne om Lørdagen; jeg sagde ogsaa til dem, at da de saalænge havde været uden Virksomhed, saa skulde de i den første Uge kun arbeide fire Dage, i den anden fem og i den tredie sex, for ikke at overanstrænges. Efterat jeg havde forladt de Sex ved Arbeidet, gik jeg for at opsøge den Syvende; thi han havde været en af de Exe, til hvem jeg havde kjøbt en Frakke, og han havde havt det kraftigste Udseende af dem Alle. Jeg fandt ham hjemme, ifærd med at spise ristet Brød og Boeuffsteg. Da jeg spurgte ham, hvorfor han ikke var gaaet til Arbeidet, knipsede han med Fingrene og sagde: „Jeg ved, at naar jeg engang gaaer paa Arbeide, maa jeg blive ved det, og saa tjener jeg Kneb, der ere langt bedre.“ Denne Mand blev siden sat i Fængsel som Indbrudstyv.

De sex Mænd derimod arbeidede $4\frac{1}{2}$ Dag i den første Uge og 5 Dage i den anden. Om Lørdagen i den anden Uge havde enhver af dem tjent en anstændig Dagløn. Saa roste jeg dem da for deres gode Opførsel, men bad dem tillige, da jeg frygtede for strax at udbetale dem Alt, kun at tage det Nødvendigste, og lade mig gjemme det Øvrige for dem; men det afsloge de Alle. En af dem kom et Par Timer efter tilbage til mig og fortalte mig, at han underhaanden havde kjøbt et Par Sko og en Vest, og han tilføiede: „Jeg føler nu, at jeg er bleven et nyt Menneske og maa be-

gynde et nyt Liv." Inden Kl. 12 samme Nat sad han i Fængsel, fordi han i Drukkenskab havde slaaet Ruder ind. Mandag Morgen kom jeg igjennem en lille By omtrent en Mil fra Rochdale, da jeg til min store Forbauselse saa tre af mine Folk vandre midt paa Gaden, med flæbende Ansigter, istemmende en bedrøvelig Sang om, at de uden Arbeide vare givne til Pris for Hungersdøden. Jeg forlod Fodstien, og idet jeg traadte lige henimod dem, sagde jeg: „Goddag, hvorledes gaaer det til, at I ikke ere ved Arbeidet?" Uden at forsøge et Svar, løb Alle bort, og jeg har aldrig set dem siden. En Reisende, som kjendte dem Alle, fortalte mig senere, at En af dem var død i et Arbeidshus, og at de andre To flere Gange havde været satte i Fængsel som Landstrygere og Bedragere. Fire af mine Folk vare nu altsaa borte. Omtrent midt i den tredie Uge lod den Femte sig hverve til Soldat, og i Slutningen af samme Uge forlod den Sjette sit Arbeide for paany at føre et vandrende, omflakkende Liv. —

Det næste Tilfælde var med en renligt udseende Kone, der havde et Barn hos sig, og som jeg flere Gange havde bemærket ved Gudstjenesten, fordi hun saa særdeles andægtig ud. Hun kom for at laane nogle Penge af mig for at faa sin beskadigede Rulle istandsat, og hun sagde, at hendes Naboerske havde taget den istykker, men at en Snedker havde tilbudt, at ville gjøre den istand for hin Sum, fordi hun var saa fattig.

„Hvor boer De?"

„Korsgade Nr. 70, og det vilde glæde mig meget, om De ret snart kom den Vei, da jeg er bekymret for min Søgning."

„Nu, jeg skal komme og se til Deres Rulle, og maaske kan jeg faa den istandsat endnu billigere end Snedkeren troede det." Derpaa opsøgte jeg Korsgaden; men der existerede hverken en beskadiget Rulle eller et Nr. 70 i Korsgaden, og havde ikke en anden af mine „nye Venner", en lille mørktfarvet Person, netop staaet der, saa havde jeg tabt ethvert Spor af Rullekonen. Men denne nævnede en ganske anden Adresse. Da jeg kom derhen, blev jeg udleet; denne samme Kone havde allerede i syv Aar gaaet om og tigget til sin beskadigede Rulle; hun havde allerede vandret om i mange omkringliggende Byer med den samme Historie og ved sit Rulletiggeri indsamlet flere Penge end de fleste andre omvankende Betlere.

Efter saadanne bittre Skuffelser ventede jeg, at Mange, naar de hørte om saadanne sørgelige Erfaringer, vilde sige: „Ham skeer hans Ret". Og dog turde jeg ikke opgive Sagen som haabløs, uagtet jeg var bleven saa haardt skuffet. Jeg maa tilstaa, at det bedrøvede mig dybt at finde en saa stor Mængde uforbederlige Landstrygere, thi jeg kom endnu i Berøring med mange andre. Min Tro og min Taalmodighed maatte isandhed bestaa en haard Prøve; men jeg havde vel overveiet, hvad det vilde koste, og forberedede mig daglig paa min uophørlige Kamp.

Min høilovede Herre og Mester helbredte til

Mænd for Spedalskhed, og kun En vendte tilbage for at takke ham! og dog blev han ved at helbrede Alle, der kom til ham. Han ophørte ikke at gjøre godt, fordi hans Godhed blev misbrugt; og saaledes maatte jeg heller ikke ophøre. Frivillig havde jeg paataget mig at arbeide for de laveste Grader af det menneskelige Samfund, og hvorledes skulde jeg vel kunne vente bedre Resultater? Den velstaaende Del af Befolkningen havde længe voldt mig megen Møie; Hundreder af dem have besøgt vor Gudstjeneste, og Mange ere tilsidst vendte tilbage til deres Hjem for at føre et bedre Liv. Men vore bedste Virkninger have vi set blandt Byens Fattige; her har Herren herligt velsignet vort Arbeide. —

Men omtrent paa dette Stadium af Tingene hændtes en Begivenhed, der kunde være bleven farligere for Fremgangen af Arbeidet „for de Hjælpeløse", end al den ovenomtalte Modgang.

En velvillig Ven, med flere Penge end Forstand, overtalte en stor Deel af min Tilhørerkreds til at de skulde vise mig deres Taknemlighed og Kjærlighed ved at overgive mig en Erindringsgave. Han vilde gjerne gjøre Begyndelsen med en smuk rund Sum. En hemmelig Sammenkomst fandt Sted for at beslutte, hvori Gaven skulde bestaa; og de kom paa den Tanke, at det skulde være et Billede i Legemsstørrelse af mig selv til en Pris af omtrent 200 Rdl. De dannede sex Afdelinger, hver med sin Bog, for at samle Underskrifter. Tilfældigvis hørte jeg derom, og en Torsdag Aften efter

Gudstjenesten bad jeg dem blive siddende et Par Minuter, da jeg havde noget vigtigt at meddele dem. Jeg sagde derpaa til dem: at jeg havde hørt, at de vilde give mig et Oliemaleri i Legemsstørrelse og med en bred forgyldt Ramme af mig selv, for at jeg kunde hænge det op i mit Arbeidsværelse. Nu sagde jeg: Naar Billedet er fuldendt og ophængt, maa I Alle komme til mit Hus, falde paa Knæ for det og sige: „Lov og Pris være dig, John Ashworth!"

Hvert Øie straalede, hvert Ansigt lyste af Glæde, indtil jeg kom til den sidste Sætning; da lode de Hovedet synke og forskrækkedes; og uagtet jeg gjorde en lang Pause, talte Ingen et Ord, thi jeg troer, at de havde Alle indseet, hvor taabelig deres Plan havde været.

Jeg pegede da hen paa omtrent ni Personer, der sad omkring i Værelset, hvilke ved Guds Naade vare blevne ganske nye Mennesker, og hvis Liv ogsaa svarede til deres Bekjendelse, og sagde: „Disse ere Minder — ikke om mig, men om den Hellig Aands Magt. O, lad os arbeide med Alvor, for at formere Antallet af saadanne Vidner som disse, og da vil Velsignelsen fra oven ikke mangle; men naar vi begynde at forherlige Mennesker, da tilintetgjøres al vor Ros for Gud". Fra hin Aften taltes aldrig mere om Billedet, og jeg var befriet for et Angreb paa min Svaghed og Forfængelighed.

Og hvem vare da hine Mennesker, der havde siddet omkring i Værelset? Svaret paa dette Spørgs-

maal bringer os over paa den lyse Side af Sagen, uagtet jeg med Hensyn til min Gudstjeneste godt ved, at Mange af dem, som bivaane den, ere meget nedværdigede, haardhjertede og fordærvede, men der er ogsaa Mange, som love meget; blandt dem Nogle, der endnu ere som hine Blinde, der saa Mænd gaa omkring som Træer; men der findes ogsaa nogle oprigtige Bekjendere.

Vi fortalte om en Mand, der polerede sit Træben med Blyantssværte, kom til min første Gudstjeneste og hed Boz. Denne fortjente sit Brød ved at drage omkring i Omegnen, hvor han solgte Alenvarer. Han havde tidligere ført et tøilesløst Liv, men fik nu Gudstjenesten „for de Hjælpeløse“ saa kjær, at han kom langveis fra for at bivaane Forsamlingen; han blev et aldeles forvandlet Menneske, og Guds Hus blev ham et Glædens og Fredens Hus. Nu savnede jeg ham pludselig nogle Søndage, og fik da endelig Oplysning ved et Brev fra hans Kone, som skrev til mig fra Bolton:

„Kjære Herre! Jeg griber den første Leilighed til at gjøre Dem bekjendt med mit Tab; men det er min kjære Mand en Vinding. Han havde en svær Operation og Sygdom at gjennemgaa, og døde igaar Morges. Han havde en salig Død, priste Jesus og bad uden Ophør til Gud. De husker ham nok — han levede i Smiths Kosthus, havde et Træben og gik, da De havde Deres første Gudstjeneste, derhen med Bill. Bill læste trøstende Sprog af Bibelen for ham, hvilket

glædede ham meget; han velsignede Deres Minde og sagde: at De havde vist ham Veien til at søge hans Frelser, og blive maadeholdende. — Tilgiv, at jeg har taget mig den Frihed at skrive Dem til; nogle Linier af Deres Haand vilde være mig en stor Trøst."

Denne Mands Død smertede mig dybt, og Brevet fra hans Kone mindede mig uvilkaarlig om hin Aften, da jeg ved hans Side, under Folkenes haanlige Latter vandrede til Lokalet for min Gudstjeneste; han var den Første, der traadte ind med mig, og en af de sexten, som man kaldte for det værste Pak. Bill, den Mand, som engang Folkene betegnede som den Sletteste af deres Selskab, var netop den samme, som Konen omtalte, bedende ved Dødsleiet med hendes Husbond, og læsende Trøstensord af Bibelen for den døende Christen, der i Kapellet for de Hjælpeløse havde fundet Frelseren. Lev vel, min Ven, du er gaaet til et bedre Land, hvor der hverken gives Pjalter eller Synder mere' hvor man ingen Krøbling finder, og hvor der ikke mere gives Træben! — '

Jeg omtalte ogsaa en undersætsig, lille Mand der var almindelig bekjendt som en forfærdelig Drukkenboldt og Bander. Hvorledes denne Mand kom i vor Midte, ved jeg ikke, men efter nogle Gange bragte han en anden, høi-Mand, hans Ven, med sig. I hvilketsomhelst Veir mødte disse To regelmæssig ved hver Gudstjeneste, til Forbauselse for Alle som kjendte dem. Det første Tegn paa, at der maatte være foregaaet noget med den lille

Mand, var hans Meddelelse, at han lærte at læse, og hans Bøn om en Bibel med stort Tryk.

„Nu, Kluf, tænker I endnu paa at lære at læse i Eders tredsindstyvende Aar?“ sagde jeg.

„Ja ganske vist, med Guds Hjælp; thi jeg kan ikke mere leve som før.“

„Beder I ogsaa, Kluf?“ spurgte jeg.

„Bede? Ja, det gjør jeg daglig, og ofte, naar jeg er alene. Jeg haaber, at Gud vil være mig naadig og tænker, at han vil det. Hin store Mand, som kommer med mig, er ogsaa urolig i sin Sjæl og har allerede grædt mange Taarer over sit ugudelige Levnet; og det har han nok Grund til, thi han har været frygtelig til at bande.“

Kluf fik en Bibel og kunde ogsaa snart læse i den. Nu har han allerede i tre Aar ført et Troesliv i Guds Søn og siger, at ogsaa hans Hest faaer det Gode ved hans Omvendelse at føle; thi han slaaer den ikke mere, og dog løber den nu langt bedre end før. Jeg besøgte ham og fandt hans Kone syg; han syntes at være meget bekymret over hendes indre Tilstand, talte kjærligt til hende, bad hende dog ikke fortvivle om Guds Naade, og erklærede, at om hele Verden var hans, vilde han gjerne give den, dersom han blot kunde høre hende sige: „Mine Synder ere mig forladte“.

Den høie Mand, om hvem Kluf fortalte, at han græd over sit syndige Liv, boede ved Spotland Broen. Han var ikke alene en Drukkenboldt, en Sværger og en Vanhelliger af Søndagen, men han var ogsaa en Bespotter af Bibelen. Da jeg en

Torsdag efter Gudstjenesten talte med ham, syntes han overordenlig bekymret og sagde: at naar han tænkte paa sit forrige ugudelige Levnet, maatte han ofte sørge dybt. Jeg laante ham flere Bøger, og talte efter Evne opmuntrende Ord til ham; han anraabte om Syndsforladelse, fik Naade, og blev et af de lykkeligste Mennesker, som jeg nogensinde har truffet. Wolff, thi saaledes hed han, var et forbausende Vidnesbyrd om den frelsende Naades Kraft. I fire Aar vandrede han som et nyt Menneske i et nyt Levnet, og da tog Gud ham til sig. Jeg talte nogle Ord ved hans Begravelse, thi han var en velbekjendt Mand; hans Enke og en talrig Familie af voxne Børn vare tilstede. Efter Prædikenen omgave de mig Alle grædende, og den ældste Datter greb min Haand og sagde: „Jesus Christus har aldrig gjort en ugudeligere Mand salig end min Fader. Ingen kjendte ham som hans egen Familie, og De kan ikke gjøre Dem noget Begreb om, hvad vi maatte lide af ham! Men i de sidste tre Aar blev han et af de bedste Mennesker, og endnu med sine sidste Ord prisede han Gud for denne Gudstjeneste“.

Ved mine Besøg i de Elendiges og Fattiges Huse og min Forbindelse med dem, opstod efterhaanden en stor Menighed; vi maatte flytte fra det første Forsamlingssted til en stor Læsesal i en anden Gade. Værket voxede saa hurtigt, at jeg snart ansatte en mandlig og en kvindelig Bibellæser (nu have de fire Hjælpere — to Mænd og to Kvinder), Personer, som jeg udelukkende gav den Anvisning,

specielt at henvende sig til de stakkels Hjælpeløse i Staden og Omegnen. Denne Læsesal er nu hver Søndag pakfuld af en andægtig og stadig Tilhørerkreds paa omtrent 400. Det omtrentlige Antal af Tilhørere om Torsdagen beløber sig til 300, og de for deres Sjæls Frelse Bekymrede, der forsamle sig hos mig hver Tirsdag, udgjøre henved 40. Desuden holdes endnu to andre Forsamlinger. Og næsten Alle, som besøge disse forskjellige religiøse Forsamlinger, høre til de virkelig Fattige og Fortabte, der før ikke besøgte nogen Gudstjeneste. I hele fire Aar er jeg kun engang bleven forstyrret i mit Foredrag af nogle Tilhørere.

Der er ogsaa foregaaet en stor Forandring i mine nye Venners hele almindelige ydre Fremtræden i Løbet af denne Tid; de ere venligere og bedre klædte, der er ogsaa kommen en eiendommelig dyb Alvor over dem, og jeg ved, at Mange have fuldt og fast vendt sig til Herren. Jeg troer ikke, at der gives noget, som saa sikkert er beregnet paa at forvandle de meget fordærvede Karakterer, som Christi Evangelium. — Et „Saa siger Herren", er mere værd end alle de Lærdes Ord. Det Ord, som Herren taler: „Jeg vil tage Eder til mig, at hvor jeg er, skulle ogsaa I være", har Gyldighed for Tid og Evighed.

Da jeg begyndte min lille Virksomhed, bad jeg Herren, at han vilde sende mig de nødvendige Penge for at gjennemføre den. Han har ogsaa hørt denne Bøn; thi uden at jeg havde bedet Nogen om en Skilling, har jeg hvert Aar fra forskjellige Dele af

Fædrelandet erholdt betydelige Summer. I det sidste Aar har jeg kunnet understøtte mere end 4000 Personer med Penge og Klæder.

Under saadanne Erfaringer har vor Ashworth under Guds Velsignelse kunnet fortsætte indtil nu dette sit Arbeide, som han begyndte i Aaret 1858, og han har været istand til, medens han virkede for Guds Rige paa den angivne Maade, tillige ved sine Hænders Gjerning at fortjene det daglige Brød til sig selv. „Jeg kan", siger han ogsaa med Hensyn hertil i Slutningen af sine sidste Beretninger, „sige med Tak, at mine Forretningsforbindelser ikke have lidt derved. Ved at inddele min Tid blev det mig muligt, i Forretningstimerne at leve for Forretningerne. — Men Herren og ham alene være Ære og Pris for hans underfulde Naade mod mig og mine nye Venner."

Abigael, eller Forstandens Magt.

„David sagde til Abigael: Lovet være Herren, Israels Gud, som sendte dig denne Dag imod mig, og velsignet være din Fornuftighed og velsignet være du, som forhindrede mig paa denne Dag fra at komme til at udøse Blod, og at min Haand skulde have frelst mig." — 1 Sam. 25, 33.

Guds Naade forædler og hæver altid et Men-

neskes Karakteer. Udentvivl vilde Abigael under alle Omstændigheder have været en ædel Qvinde men havde Guds Naade ikke hvilet over hende, var hun dog aldrig bleven saaledes, som vi kjende hende. Guds Naade hævede hende over hendes Kjøn i Almindelighed og over hende selv i Særdeleshed, saaledes at hun nu staaer for os som et beundringsværdigt og følgeværdigt Exempel paa Klogskab og Forstand. Hendes Husbond, Nabal, var rig, men hans Rigdomme vare snarere en Forbandelse end en Velsignelse for ham, thi de tjente kun til at tilfredsstille hans kjødelige Lyst og styrke hans onde Tilbøieligheder; de gjorde ham hovmodig, og Hovmodet forhærdede hans Hjerte, lukkede hans Øine for Faren og bragte endelig denne over ham. Han var en daarlig Mand, og heri passede han til sit Navn, som hans Hustru sagde: „Nabal er hans Navn, og Daarlighed er hos ham." Hvorledes var han vel kommen til dette Navn. Hvorledes kunde dog hans Forældre have kaldet deres Barn „Nabal" eller den Daare? og vi se det dog her, og vi se, at det passede, hans Natur var vredladende, bidsk, egenkjærlighed og gnaven, kortsagt, han havde en hundeagtig Karakter. Stakkel, han maa have været ulykkelig med al sin Rigdom, thi vore Nydelser i Livet afhænge langt mere af vor egen Sindstilstand end af ydre Omstændigheder.

Ofte bringe Omstændighederne Modsætningerne i nær Forbindelse med hinanden. David, den retskafne, men fattige David var Nabals Nabo, og en god Nabo var han ham. Udvalgt og salvet til

Konge af Gud, levede han dog nu, landsforvist af Saul, ikke langt fra Nabals Hjem, og med sine Folk beskyttede han Nabals Faarehjorde og bevarede ham hans Gods. Men Utaknemmelighed kan endog opirre det blideste Sind, og Nabals Utaknemmelighed fyldte David med Harme. I Nabals Hus var der Glæde, Larm og Gjæstebud, thi der havde netop været Faareklipning, og Ulden af tre tusinde Faar forøgede betydeligt hans Rigdom. Nu var Arbeidet forbi, den fine Uld var bragt hjem i Forraadskamrene, og Alle samledes til det festlige Maaltid. Men hvor forskjellig var Davids Lod. Hans havde mange Munde og liden Føde, og han tænkte da, at Rigdom og Vin maaske kunde gjøre Nabal ædelmodig, idetmindste høflig, men han tog hvilig feil. Han sendte sine unge Karle med Bud til Nabal, men de fik kun Grovheder, og da de nu vendte tilbage og fortalte, hvor slet de vare blevne behandlede, kom hans Blod i Oprør, Lidenskaben vandt Herredømmet over Forstanden, og han vilde have Hævn over Nabal. Faren stod for Døren, her behøvedes en forstandig Haand til at afvende den; men da Efterretningen kom til Nabals Hus, var han aldeles bedøvet og ude af Stand til at forudse den truende Fordærvelse. Men Faren kalder ofte de skjulte Evner tillive; i Huset fandtes der En, som var skikket til at styre det Hele, til at afvende Noget, til at frelse Herren og hans hele Hus, og denne Ene var den betænksomme, den skjønne og forstandige Abigael.

Vi kunne ikke tvivle om, at ogsaa hun passede

til sit Navn: „sin Faders Glæde.„ Da den kjærlige Fader trykkede det første Kys paa hendes røde Læber, sagde han: „Kald hende Abigael, thi hun er min Glæde." Lykkelig den Fader, hvis Datter har den forstandige Abigaels Karakter, om hun end ikke bærer Navnet; hun gjør sin Fader lykkelig i hans Livs Dage, og glæder hans Sjæl i Livets Aften! Men Abigael havde en daarlig Mand! Hvor besynderligt at se en saa ædel Kvinde gift med saa slet en Mand. Havde det maaske været Nabals Rigdomme, der havde forledet Abigaels Fader til at give hende til denne raa Mand, uden at agte paa hans Karakter? Desværre, mange Forældre gjøre deres Døttre ulykkelige for Livstid, idet de lade Rigdom veie mest i Vægtskaalen, naar de skulde bestemme deres Fremtids Ægtefælle, istedetfor først og fremmest at at undersøge, hvorvidt Mandens Karakter borger for fremtidig Lykke i det ægteskabelige Liv. Den Mand, som ægter en Kvinde, der ikke kan forstaa ham eller ikke stræber at stemme overens med ham, maa bære et bestandigt Kors, og ikke mindre Kvinden i en lignende Stilling. En forstandig Kvinde gift med en Daare! En klog Kvinde gift med den taabelige Nabal! Hvilken elendig Forbindelse. Unge Mennesker burde være omhyggelige for ikke at indgaae uoverensstemmende Ægteskaber; de burde mindes, at det ikke alene er en Forening for Livet, men at det ogsaa er den engeste af alle Forbindelser, og at den ikke kan blive lykkelig uden fuldkommen Hengivelse til hinanden. Der er megen huslig Elendighed, hvor man aldrig skulde have tænkt det, og

den hidrører ofte derfra, at man har ladet Stolthed, Lidenskab eller Fordom raade, da man sluttede Forbindelsen. Megen Overveielse og endnu mere Bøn burde der til, inden unge Mennesker knyttede sig til hinanden. Hvor sørgeligt at se en forstandig ædel Kvinde forenet med en daarlig, fordrukken Mand. Tilvisse, Abigael maa have lidt og sørget meget; hun kunde ikke se op til sin Husbond eller støtte sig til ham eller agte ham, som hun burde. Hun fortjener i Sandhed vor Medlidenhed, thi i hine Dage gave Forældrene deres Døttre, til hvem de vilde, hvorimod i vore Dage den unge Kvinde selv bliver spurgt tilraads og selv er at dadle, om hun ikke har sat sig imod en saadan Forening. Abigael og hele hendes Hus var bragt i den største Fare ved hendes Husbonds Daarskab, og blot et kjækt, men forstandigt Skridt kunde frelse dem.

Abigael var næsten det Modsatte af sin Mand; hun forudsaa Faren og søgte at bortvende den; hun var en god Hustru og benyttede ethvert Middel, der stod til hendes Raadighed for at frelse sin Mand. Hun handlede hurtigt og vel, hun traf sine Forberedelser og drog ud for at møde David. Da hun seer ham komme med bevæbnede Mænd, stiger hun ned af sit Æsel, kaster sig ned for ham, beder ham, offrer ham sine Gaver og beseirer hans Harme. Se hendes Ydmyghed, se hende paa Knæ! O, kunde du høre hende bede. Kunde hendes bløde, velklingende Stemme komme for dit Øre som for Davids! Hendes Stemme banede veien for hendes Ord, og de ere kun hendes Følel-

fens Tolk. De gaa David til Hjerte, og snart er hans Deltagelse vakt. Det er som en kold, forfriskende Bølge, der gaaer hen over ham, og hans Blod kølnes, hans Lidenskaber stilles, hans Vrede forsvinder, han bliver et nyt Menneske. Han saa en Kvinde nærme sig, han hørte en Kvinde tale til ham; men idet han nu betragter den høiede Skikkelse, kunde han indbilde sig, at det var en Engel. Hvilken mærkelig Overgang. Hvilken underfuld Forvandling! Sikkert maatte hans Mænd se med Forundring paa deres modige Anfører, der saa hurtig blev overvunden af en svag Kvinde, hvis de ikke have været ligesaa henrevne som han. Han beundrer hendes Person; han hører hendes Bøn, opfylder hendes Forlangende og modtager hendes Gaver, og han udøser sin Sjæls rigeste Velsignelser over hende. Vel maatte Salomon sige: „En forstandig Kvinde kommer fra Herren," og atter: „Den Forstandiges Visdom er at kjende hans Veie".

Abigaels Forstand har seiret, og nu er hun lykkelig, thi Nabal og hele hendes Hus er blevne frelste fra Sværdet, og Israels fremtidige Konge har velsignet hende. David er lykkelig og vender tilbage til sin Bolig, takkende Gud og prisende Nabals forstandige Hustru. Hvormegen Lykke og hvormegen Elendighed kan ikke et eneste Menneske foraarsage. Men om Abigael kunde vi fristes til at udbryde: „Mange Døttre have handlet viselig, men du overgaaer dem alle." I hendes Klogskab var der blandet Ydmyghed, og aldrig kunne vi heller

vente, at en hovmodig Kvinde vilde være forstandig. En saadan seer altfor frit og føler sig altfor sikker, hun har for ophøiet en Mening om sig selv. Men Abigaels Ydmyghed gjorde hende betænksom, hun benyttede Leiligheden, beredte sig til sin Gjerning, gik Faren imøde og frelste sit Hus fra Ødelæggelse. Hun var virksom, saaledes som forstandige Mennesker altid ere; saaledes som der staaer skrevet: „En Vis frygter og viger fra Ondt; men en Daare farer igjennem og er tryg." Havde Abigael været en af disse blide, magelige Kvinder, der lade fem være lige, vilde Familien i Maon være bleven udryddet, og Eiendommene paa Karmel plyndrede. Men Abigael var netop det Modsatte af det, klog, betænksom, godgjørende, ydmyg og virksom, rede til at møde hver forefaldende Begivenhed; hun vilde have været en Skat for en hvilkensomhelst Husbond.

Hendes Forstand frelste hendes Mand fra Døden, David fra Synd, og hendes Eiendom fra Ødelæggelse. Den var til Gavn og Fordel for hende i det samme Øieblik, hun brugte den, og den hævede hende op til Ære og Lykke i Fremtiden. Da Nabal blev ædru, og hun fortalte ham, i hvilken Fare han havde svævet, døde hans Hjerte i ham, og snart efter slap Herren ham, og han døde. Da sendte David sine Tjenere til hende og bad om hendes Haand, og han tog hende til sin Hustru. Saaledes fik hun endelig en Husbond, der var hende værdig, og saaledes fik hendes Forstandighed sin Løn.

Mine unge Venner, lær Visdom af Abigaels

Lidelser. Samtyk aldrig i at ægte en vredladen Mand, eller at blive en Daares Hustru, thi ere I engang knyttede til en slet Mand, er al Eders Lykke forbi i dette Liv. Ægt aldrig en Mand, som I ikke kunne baade agte og elske, som I ikke baade kunne se op til og støtte Eder til. Lad Eders Mænd være Eders Herre, Eders Huses Støtte, Opretholder og Styrke, den som I kunne vise Ærbødighed uden at ydmyge Eder selv, og lyde uden at nedværdige Eder selv. Hustruer, seer til „at I have Abigaels Forstand i Eders Familier. Dersom I have ægtet en Daare, dersom I ere en Nabals Hustruer, saa gjører, hvad I kunne. I indlode Eder derpaa, uagtet I vidste, at I ikke kunde komme ud af det igjen; derfor skulle I være ydmyge, forstandige og eftergivende. Ingen Kvinde bør tage Herredømmet fra sin Mand, thi det er urigtigt, uklogt og vanhelligt. Lad Kjærligheden øve sin Indflydelse, lad Guds Ord raade, lad Husbondens Ære og Lykke søges fremfor Alt, kun ikke mere en Guds Ære. Der kan ikke gives nogen sikker eller gjennemgaaende Lykke i en Familie, hvor ikke hvert Medlem er paa sin Plads og forbliver paa denne Plads. En mandig Kvinde, en kvindagtig Mand gjør en Husstand ulykkelig og latterlig. Befalende Koner og adlydende Mænd ere lige lidt paa deres rette Plads. „Manden er Kvindens Hoved, ligesom og Christus er Menighedens Hoved.“ Hvor vigtigt er det derfor ikke, at de Unge handle med Forstand, naar de vælge sig en Ledsager for Livet. Hvis Hustruen, er et Tempel for den Hellig Aand og Hus-

vonden Beelzebubs Bolig, hvorledes skulde der da blive Samstemning og Lykke? Eller om Manden var et af Christi Lemmer, og Kvinden havde sluttet Pagt med Djævelen, hvorledes kan da Ægteskabets Maal naaes? Det er umuligt. Lad derfor Christi Lov være skrevet paa hver ugift Christens Hjerte. „Gift dig, men kun i Herren."

Mine unge Venner, I kunne lægge Eders Klogskab for Dagen, naar I i en Henseende efterligne Abigaels Opførsel. David er et Forbillede paa Christus, som er Davids Søn og Herre. Han fremstilles i sit eget Ord som den, der kommer at straffe alle onde, berusede, daarlige Nabal'er, der foragte hans Bønner, fornægte hans Magt, fornærme hans Tjenere. Han vilde snart komme, og da vil han sige: „Og nu fører hid disse mine Fjender, som ikke vilde, at jeg skulde regere over dem, og slaaer dem ihjel for mine Øine." Gaa da som denne forstandige Kvinde, gaa da og mød ham. Han sidder paa sin Naades Throne, der er tilgængelig fra alle Sider, og han modtager Enhver, som kommer til ham og i Bønnen kaster sig ned for ham. Gaa og knæl for ham, bøi ikke alene Knæet, men ogsaa Hjertet, bed ham, beraab dig paa hans egne naadige Indbydelser, hans kostelige Løfter, din overvældende Fare, din store Trang. Bed som Abigael gjorde, inderligt, af Hjertet og med den Bevidsthed, at du maa seire eller omkomme. Bed, til han tilgiver og velsigner dig og byder dig gaa bort med Fred. Dersom du ikke har nogen Gave til ham, og du har intet, der er værd at gives ham, giv ham dig

selv. Giv ham dit Hjerte til at være hans Tempel, din hele Person til at være et Redskab til hans Ære, og han vil ikke afslaa din Gave. Han vil modtage dig naadig, hæve dig op af Støvet, vinde din varmeste Kjærlighed, træde i inderlig Forbindelse med dig, sætte dig paa sin Throne, og lade dig leve i hans Ansigts Lys til alle Tider. Hans Himmel skal blive dit Hjem, hans Nærværelse din Fryd, Glæden over ham din evige Lykke. Hans Fader vil blive din Fader og hans Gud din Gud. Dette er den ægte Forstand, den sande Visdom. Men dersom du fortsætter dit tankeløse Liv, dersom du lader Tiden føre dig ind i Evigheden, før du er forsonet med Gud og har Fred med ham, da maa du vente at høste den visse Frugt af dine Gjerninger, da vil du erfare, at alle de Trusler, som Guds Ord indeholder mod saadanne ukloge, uforstandige Skabninger som du, ere sande. Da du har gjort dig skyldig i Nabals Daarskab, maa du vente at faa Nabals Dom og hans Straf. Ja, med alle de daarlige, forbrudne og onde Syndere, der have levet og ere døde i deres Synder, maa du gaa ind til den evige Straf. I et saadant Selskab skal du leve i Evigheden, alle disse skulle have deres Del i den Sø, der brænder med Ild og Svovl. Da de have ladet sig beherske af deres Ondskab, synke de under den Allerhøiestes retfærdige Dom, og bære for stedse og medrette den Eviges Forbandelse.

Læser vil din Dom blive saaledes? Vil dette blive din Lod? Intet uden din egen Synd kan gjøre

det saaledes. Ingen kan tvinge dig dertil mod din egen Villie. Helvede er Uretfærdighedens Løn, Syndens Sold, den nødvendige Følge af Overtrædelsen, Enden paa den Vei, Synderen har valgt sig selv. „Vær derfor vis nu, o du," som læser disse Linier, „lad dig undervise du," som hidtil har levet tankeløst i Synden; „kys Sønnen, at han ikke skal vredes, og du maa omkomme langt borte fra ham, hvis hans Harme optændes. Velsignet være Alle de, som sætte deres Lid til ham."

Eustathes den Bestandige.

En Allegori.

Det var langt ud paa Natten, da der over en Hede vandrede en lille, hvidklædt Dreng, med et Bælte om sit Liv og med Sko paa Fødderne, der lode til at være meget passende til at gaa paa ujævne Veie med. Han holdt i sin Haand en Papirsrulle, paa hvilken der var skrevet noget, og i denne læste han ofte, medens han gik; thi saa længe som han bevægede sig fremad, var der altid, hvor mørkt der end var, lyst nok til, at han ganske tydeligt kunde se, hvad der var skrevet derpaa. Heden var meget stor, bedækket med Brombærranker og

andre tornede Buske, og tværs over den løb der en lang, lige Sti, der vel ikke var ganske jævn, men dog tydelig nok betegnet for den, der vilde søge at holde sig paa den. Bagved var Himlen meget mørk og truende, og overalt var den overtrukket med et Dække af Skyer, gjennem hvilke Maanen undertiden kastede et svagt Lys, men ogsaa nu og da skinnede klart frem; men til andre Tider var den aldeles skjult, saaledes at man ikke engang kunde sige, paa hvilken Del af Himlen man skulde søge den. Men saa var der dog altid nogle faa Stjerner: dog syntes den lille Dreng ikke at trænge til nogen af disse for Lys, men saa blot henimod en klar Straale paa den fjerne Himmel, hvilken næsten syntes at opfylde Enden af den Sti, hvorpaa han gik.

Der var mange andre Veie over Heden foruden den smalle Sti, som jeg har omtalt, og nogle af dem syntes at gaa i samme Retning; der var andre, som syntes at føre lidt til den ene eller den anden Side; og der var nogle, der gik til høire og venstre, og førte alle andre Steder hen end til den klare Straale i det Fjerne. Alle disse vare veltiltraadte og jævne, og syntes at være meget behageligere at gaa paa, end den, som den lille Dreng fulgte. Mange af dem vare ogsaa oplyste af, hvad man skulde have antaget for straalende Guld og funklende Diamanter; men Drengen fandt, at om han end saa paa den mest skinnende af dem alle, gav den dog ikke noget virkeligt Lys fra sig, men blændede blot Øiet et Øieblik og gik saa ud, derfor da han havde opdaget, hvor lidet man kunde stole paa dem,

ophørte han at give Agt paa dem, og gik fremad uden at se paa andet end sin Papirsrulle og den virkelige, klare Straale i det Fjerne, idet han gjorde sig megen Umage for at holde sig midt paa den smalle Sti.

Der var ogsaa god Grund til, at han tog sig vel ivare; thi ved Siden af Stien var der bleven lagt Snarer, i hvilke hans Fod let havde kunnet blive hængende, saa at han ikke havde kunnet forsætte sin Reise, eller ialtfald var bleven saa lammet, at han ikke havde kunnet komme hurtig fremad paa sin Vei. Og foruden Snarerne var der Slanger mellem de tornefulde Buske, samt andre giftige Dyr, der ofte gjorde en frygtelig Larm og undertiden endog kom tilsyne, skjøndt de næsten aldrig vovede at komme helt ud paa Stien.

Og var Drengen da ikke bange for, saa lille som han var, at være alene om Natten paa en mørk Hede, og altid at gaa fremad, uden han nogensinde standsede for at hvile sig eller dreiede til Siden ind paa en bredere og jævnere Vei, medens hans egen gik henad en smal Sti, med Snarer og vilde Dyr baade paa høire og venstre Side og uden at han havde noget Vaaben, hvormed han kunde holde dem borte, med Undtagelse af Papirsrullen, som han havde i sin Haand? Nei, han var ikke bange; thi hans kjærlige Fader havde sagt til ham, at han havde beredt ham et Hjem til at bo i, hvor der der var oppebevaret Ting, der vare bedre, end han nogensinde havde set eller kunde tænke sig, — at Hjem saa lyst, at hverken Sol eller Maane be-

høvede at skinne der, og saa fuldt af Fryd, at Englene som boede der, ønskede intet hellere, end at de, hvis Navne vare skrevne i hans Bog, snart skulde komme og bo der hos dem. Dette Hjem, havde han sagt ham, kunde han ikke se, før han naaede det, men det laa der, hvor der skinnede en klar Straale i det Fjerne, ved Enden af den smalle Sti over Heden. Han havde ogsaa sagt ham, at der til denne lykkelige Bolig ingen anden Sti førte, men at de andre Veie, skjøndt nogle af dem syntes brede, jævne og behagelige, alle forenede sig tilsidst og førte ned til et mørkt og sørgeligt Fængsel, hvorfra Ingen der engang var kommen ind, nogensinde kunde slippe ud. „Og nu," havde Faderen sagt til Eusthathes eller Standhaftig (thi det var Drengens Navn), „ligger din Vei over Heden lige foran dig; begiv dig strax afsted, træd aldrig tilside, vend dig aldrig om, hvilke Farer Du end seer paa Veien, og frygt ikke, thi jeg er hos dig og vil vaage over dig, skjøndt du ikke kan se mig, saalænge du holder dig paa den rette Vei. Du vil finde Alt, hvad jeg har sagt dig, skrevet i denne Rulle, læs bestandig i den, og naar du er udmattet eller i Fare, vil den styrke dig".

Skjøndt Eusthathes var et lille Barn, og følte, at han selv ingen Kraft havde, var han dog ikke bange; thi han troede fast Alt, hvad hans Fader havde sagt ham, og vidste, at han vilde styrke, ledsage og beskytte ham. I Førstningen havde han forundret sig over, at Ordene, der vare skrevne paa hans Rulle, vare saa tydelige og lette at læse, nag-

tet det var mørkt rundt omkring; men nu havde han udfundet, at hans Fader maatte være i Nærheden, og at han gjorde dem synlige; thi engang da han var bleven træt, og havde sat sig ned ved Kanten af Veien for ret at læse i Mag, mistede Bogstaverne deres Form og svandt bort, saa at han ikke kunde opdage en eneste Linie. Da han fandt, hvad der var Grunden dertil, reiste han sig snart op og saa sig om efter den klare Straale for at kunne skynde sig fremad. Denne var ogsaa bleven mat, medens han hvilede, men der var endnu Lys nok til at lede ham, og jeg kan ikke sige Eder, hvor glad han blev ved at opdage, at da han igjen havde begyndt sin Vandring henimod den, blev den ligesaa klar som før, og at da han saa paa sin Rulle, skinnede Ordene ligesaa tydelig som forhen.

Eustathes var altsaa dog ei saa ensom, som man skulde have tænkt; heller ikke var hans Vei virkelig saa mørk, som den syntes at være; thi skjøndt der var skummelt rundt omkring, kunde dog den, der gik paa den smalle Sti med Ansigtet vendt mod den klare Straale, se Alt, hvad der var foran ham, selv den mindste Ujævnhed paa Veien, og kunde altsaa gaa mere forsigtigt. Naar Veien blev mere ujævn end sædvanlig, gik Eustathes ikke langsommere af den Grund, men saa sig godt for og læste opmærksomt, hvad der var skrevet i hans Rulle, og saa ofte han gjorde det, blev Veien snart bedre; men naar han kun prøvede at finde Vei over de ujævne Steder, blev den strax fuld af Stene og Fordybninger, og dette lærte ham ogsaa, at han

ikke engang kunde lede sin Fod fremad ved sin egen Kraft, men at Veien blev gjort jævn af En, som han ikke kunde se, men som han nok vidste, var hans Fader, — hans Fader, der havde lovet at lede ham paa den rette Vei og aldrig forlade eller opgive ham.

Da Eustathes først begav sig ud paa sin Reise, vidste han, at andre Børn vare gaaede før ham paa den samme Sti tversover Heden, og at andre desuden snart vilde følge efter ham. Han havde allerede indhentet flere, nogle havde sat sig ved Begyndelsen til en af de brede Veie og havde enten tabt eller bortkastet deres Ruller; de havde kaldt paa ham, da han gik forbi, og bedet ham om at blive hos dem, idet Nogle sagde, at de kunde komme langt lettere frem, naar de ikke læste, medens de gik; Andre, at hvad de læste, behagede dem ikke; atter Andre, at de meget godt kunde lide, hvad der var skrevet i deres Rulle, men at de ikke kunde huske det; men de Allerfleste lo af Eustathes, forbi han betragtede, hvad de kaldte, en dunkel Paripsrulle. Maaske var den dunkel for dem; isaafald var det deres egen Skyld, thi havde de ikke alene forsøgt paa at læse, men ogsaa gaaet, medens de læste, vilde de have fundet, at deres Fader vilde have gjort Ordene klare og tydelige nok. Hvad der blev af dem, ved jeg ikke, men jeg er meget bange for, at de enten fore vild imellem Brombærbuskene og bleve bidte af de giftige Slanger, eller vandrede hen ad de Veie, der førte til det mørke Fængsel. Saa længe de kunde høre det, bad Eustathes dem om at følge med ham,

men de sagde, at de vilde helst blive, hvor de vare; og da han bestandig blev ved at vandre fremad paa den smalle Vei, vare de snart altfor langt borte til engang at høre Lyden af hans Stemme.

Der var Andre, som han saa paa Sideveiene, hvilke havde altfor travlt til enten at bemærke ham eller høre paa ham, naar han talte til dem. Det var saa mørkt, at han ikke nøie kunde se, hvad de bestilte, men de syntes at lege med de falske Lys, der saa ud som Guld og Diamanter. Undertiden hørte han ogsaa Stemmer paa begge Sider, der indbøde ham til at komme og samle de deilige Frugter, der voxede mellem Brombærrene, men Eustathes vidste meget godt, da han havde læst det i sin Rulle, at om de Frugter, som voxede der, end i Førstningen syntes søde og herlige at smage, saa vare de dog giftige: og skjøndt han ikke var bange for de vilde Dyr, der maaske vilde møde ham paa den smalle Sti, var han dog bange for at møde dem paa Steder, hvor Brombærrankerne vilde hindre ham i at skynde sig fremad mod den klare Straale i det Fjerne.

Et Sted blev hans Vei pludselig meget ujævn, og før han havde Tid til at læse i sin Rulle, hørte han en Stemme tæt ved sig, der sagde: —

„Enfoldige Barn, hvorfor gaaer du paa den smalle og besværlige Sti? Gaa et Par Skridt tilbage, og du vil finde en bred og jævn Vei, der fører henimod den klare Straale, mod hvilken vi begge gaa. Kom og følg mig; vi skulle reise herligt sammen, og skulle naa Maalet for vor Reise langt tid-

ligere, end du kan vente at naa det ad denne farlige Sti."

Ved denne Tid læste Eustathes flittigt i sin Rulle og fandt skrevet deri: „Kom ikke paa de Ugudeliges Sti," og atter „Der er en Vei, som synes en Mand ret; men det Sidste deraf er Dødens Veie." Altsaa svarede han: —

„Jeg ønsker at gaa paa den trange Vei, hvilken min Fader siger er den eneste, der fører til den klare Straale, det var bedre, du vendte tilbage paa den rette Vei."

Eustathes lyttede efter et Svar, men der kom intet; han hørte blot Skridt, der bleve svagere og svagere, som af En, der gik længere og længere og bort fra den smalle Vei; da standsede de aldeles, og han hørte et sagte, men fortvivlet Skrig, som om Nogen var styrtet i en Afgrund, — og Alt blev stille.

Fremad, altid fremad vandrede den modige Dreng, med alle sine Tanker fæstede paa det straalende Hjem, der ventede paa ham, taknemmelig for hver Lysstraale, der skinnede fra Maanen og Stjernerne, men forladende sig paa, at hans Fader ikke vilde undlade at jævne Veien for ham, selv om Himlen bedækkedes med de tykkeste Skyer, givende liden Agt paa de vilde og gruelige Skrig, som han af og til hørte paa begge Sider, og stolende paa sin Faders Styrke og Godhed, der havde lovet endog at lukke Løvernes Gab, hvis han modigt gik imod dem, og bad ham om Bistand. Med Øinene fæstede paa det straalende Punkt i det Fjerne, eller paa den aabne Rulle i sin Haand, hvilke begge

skinnede lysere og klarere, altsom han gik fremad, havde Drengen nu reist en lang Vei, men uagtet det var langt, følte han sig dog stærkere, end da han først gik ud. Jeg tør ikke paastaa, at han aldrig gjorde et Feiltrin, thi paa nogle Steder, hvor alt synes saa jævnt, at det næppe behøvedes at være forsigtig, kunde hans Fod undertiden glide. Naar dette skete, kaldte han høit paa sin Fader, og da syntes der at udstrække sig en stærk Arm, der løftede ham op og satte ham paa sine Fødder igjen, skjøndt han ikke kunde se den.

Netop efter et af disse Fald, da han gik endnu mere forsigtigt end før, hørte han et ynkeligt Skrig, der syntes at komme fra den ene Side af Veien fra En, der enten var bleven bidt af en Slange eller hang fast i Brombærrankerne. Og det var virkelig saaledes. Ikke langt fra den smalle Vei stod en Dreng med forrevne Klæder og sørgmodigt Ansigt, og kæmpede af alle Kræfter for at rive sig løs fra nogle tornefulde Buske. Han bar paa sin Ryg en Sæk, der var fyldt med noget tungt. Denne holdt han med den ene Haand, og i den anden havde han en Rulle, ikke ren og hvid som Eustathes, men plettet og smudsig. Den var ogsaa bunden saa fast sammen, at det kun vilde have været til liden Nytte at læse i den; og da Drengens anden Haand holdt Sækken, indseer jeg virkelig heller ikke, hvorledes han skulde have kunnet aabne den. „Hjælp mig," raabte han: „min gode Ven; hjælp mig hurtigt. Jeg er kommen bort fra Stien og ønsker nu at vende tilbage. Strak din Haand ud og frels mig."

Eustathes saa strax, at Drengen blev holdt tilbage af hans tunge Sæk, der var bleven hængende fast i Brombærrene og forhindrede ham i at gaa et eneste Skridt frem. Altsaa sagde han: „Du maa kaste din Byrde bort, ellers bliver det til ingen Nytte, at jeg prøver paa at hjælpe dig."

Drengen saa sig om og bemærkede, at det var, som Eustathes sagde; men han tænkte øiensynligt, at Indholdet af hans Sæk var meget kostbart, og idet han udstrakte sin Haand mod Eustathes, søgte han paany at komme løs, men forgjæves; Vægten var for stor, og Brombærrankerne holdt ham altfor fast, saa at han ikke engang kunde flytte sig en Tomme. Hvad han vilde have gjort, ved jeg ikke; men just i dette Øieblik brølte et af de vilde Dyr saa frygteligt lige bag ved ham, at han i sin Skræk slap Sækken, der faldt ned mellem Buskene, og ved Hjælp af Eustathes venlige Haand sprang ind paa den smalle Sti.

De to Drenge gik nu sammen fremad, idet Eustathes bestandig gav Agt paa Veien, medens den anden meget ofte gled og snublede; thi der var trængt Torne ind i hans Fødder paa flere Steder, og hans Sko vare revne itu ved at vandre mellem Brombærrankerne og Tornebuskene. Dog gik han ikke ganske uden Forsigtighed; han saa efter de ujævne og slibrige Steder og søgte at komme over dem; men han faldt tidt. Det var mærkeligt at iagttage Forskjellen mellem de to Drenge; Eustathes, der blot forlod sig paa den klare Straale og de Ord, der vare skrevne paa hans Rulle, gik op-

reist og sikkert: den anden, der saa efter alle de vanskelige Steder, og bestræbte sig for at undgaa dem ved Hjælp af det svage naturlige Lys, der kom fra Maanen og Stjernerne, hvilket, efter hvad han sagde, var fuldkommen tilstrækkeligt for hans skarpe Syn, vaklede bestandig, og uden den kjærlige Hjælp, som Eustathes ofte ydede ham, vilde han udentvivl være falden i en af de mange Snarer, der omringede Stien. Eustathes vilde have havt ham til at udfolde og læse i hans Rulle, men han sagde, at han allerede havde set Alt, hvad der var værd at læse i den, og at han troede, han kunde komme bedre afsted uden den ved sin egen Hjælp. Han sukkede ofte efter sin tabte Sæk, som han sagde, var fuld af Guld og Diamanter, hvilke han havde samlet op ved Siden af den Vei, han havde gaaet paa, før han traf Eustathes. Selv nu gik han aldrig forbi en af Sideveiene, uden at han længtes efter at dreie ind paa den, og det var tydeligt nok, at havde han ikke været bange for Tornene og de giftige Slanger, vilde han snart have overladt sin Ledsager til sig selv.

Og nu var en ny Fare nær. Lige foran sig, midt paa Veien, saa Drengene pludselig noget mørkt af et besynderligt Udseende, hvad det var, kunde de ikke nøie opdage, men af en lydelig og frygtelig Brølen erfarede de, at det maatte være et vildt Dyr, der laa paa Lur efter dem. Eustathes kastede strax et fast Blik paa den klare Straale, og idet han derpaa fæstede Øine paa sin Rulle, begyndte han at læse høit: —

„Han skal befale sine Engle om dig, at bevare dig paa alle dine Veie. De skulle bære dig paa Hænderne, at du skal ikke støde din Fod paa en Steen. Du skal træde paa en grum Løve og Øgle; du skal nedtræde en ung Løve og Drage. Efterdi han haver Lyst til mig, saa vil jeg udfri ham."

Jeg kan ikke nægte, at Eusthathes følte sig overfalden af en let Gysen, da han tænkte paa det frygtelige Dyr, der stod i hans Vei, men det varede blot et Øieblik; han gik kjækt frem, og før han var færdig med at læse, sprang Uhyret rasende forbi ham, og han var frelst.

Men hvad var der bleven af hans pralende Ledsager? Han havde ogsaa forsøgt at udfolde sin Rulle, men den var bunden saa fast sammen, at han ikke kunde aabne den; idet han derpaa kastede et forfærdet Blik paa det frygtelige Uhyre, vendte han sig om og løb for at redde sit Liv. Ak! hans gode Syn var nu til liden Nytte for ham; — den klare Straale lyste blot for dem, der vendte Ansigtet mod den — baade Maane og Stjerner vare skjulte bag tykke Skyer. Saaledes løb han kun nogle faa Skridt. Han vidste ikke hvorhen; et langt og smerteligt Skrig hørtes og Eusthathes var atter alene.

Nei, han var ikke alene! Nu, mere end forhen overbevist om, at hans Fader var ved hans Side og omkring hans Sti, blev hans Hjerte roligere og hans Skridt sikkrere; men ak! hans Prøvelser vare langtfra endte. Maanen og Stjernerne skinnede nu slet ikke mere; men det bekymrede han sig ikke om.

Saalænge det klare Skin opfyldte Enden af hans smalle Sti, og Bogstaverne paa hans Rulle skinnede klart, behøvede han ingen anden Opmuntring. Men tilsidst syntes de mørke Skyer, der i nogen Tid havde samlet sig paa Himlen, at drage sig sammen som et Forhæng, og langsomt at synke ned mellem ham og hans fjerne Hjem. Nu hørte han en lavtsusende Lyd som af et Uveir, der reiste sig, men han agtede ikke derpaa; thi i sit Hjerte forlod han sig paa sin Faders Løfte. Pludselig foer et koldt Vindstød lige imod hans Ansigt og fyldte hans Øine med Taarer, saaledes at han næppe kunde opdage Skriften paa sin Rulle. Havde han ikke holdt den med et mezet fast Tryk, vilde Orkanen have revet den ud af hans Haand. Men han trykkede den blot fastere ind til sig, nu da der var Fare for, at den kunde rives fra ham, og idet han bøiede sig fremad for at møde den iskolde Regn, der begyndte ubarmhjertigt at styrte ned over hans Hoved, gik han endnu bestandig fremad.

Fremad, altid fremad laa hans Vei. Den havde ført hen til den oplivende klare Straale, nu gik den lige imod det frygtelige Uveir. Skyerne bleve mørkere, og Regnen faldt tungere, men han havde bestandig kun en Vei, og den førte til det Hjem, som hans Fader havde beredt ham, det Hjem, der nu var skjult for hans Øine ved et tykt Skytæppe. Men hvor mørk og sørgelig end Natten var, var den nu dog snart tilende, og Dagen var forhaanden.

Mørket samlede sig endnu tættere om Drengen,

et Mørke saa tykt, at intet menneskeligt Øie kunde gjennemtrænge det; og Eustathes den Bestandige saaes ikke mere.

Men hvor var han? Var han bleven slaaet tilbage af det rædsomme Uveir? havde han søgt Ly mellem Tornene og Brombærrene? havde han dreiet ind paa en af de jævnere og bredere Veie? havde hans Fader glemt at lede ham paa den rette Vei, da de dalende Skyer skjulte den klare Straale for hans Øie?

Nei, intet af alt dette var sket; hans Sti havde aldrig forekommet ham mørkt, men som „et Lys, der skinner paa et mørkt Sted, indtil Dagen fremstraaler."

Ingen menneskelig Tunge kan udsige, hvor klar en Morgen der oprandt, da denne regnfulde og stormende Nat var tilende, og da Eustathes, hvis Pilegrimsgang gjennem den trange Vei nu endelig var endt, tilsidst fandt Hvile blandt dem, der vare gangne forud til det herlige Hjem, hvorfra al Sorg og Skrig og Pine for evig var udelukket.

Fred! Fred!

Fred er en stor Velsignelse; endog Soldaten elsker Freden, men en Fred begrundet paa retfær-

dige Grundsætninger. Folkeslagene sukke ofte efter Fred, naar Krigen hærger Landet og fordrer sine Offre af Blod og Penge og forstyrrer Handel og Haandværker. Og der kommer en herlig Tid, naar Fredsfyrsten skal regere fra Floden til Jordens Ende, og Krig og Ufred ikke skal være mere; — Sværdet skal forvandles til et Plougjern, og Spydet til en Havekniv, og Krigstrompeten skal hænges op paa Væggen for at hvile til evig Tid. Da skal Jorden være fuld af Herrens Kundskab, ligesom Vandene, der fylde Havet. Maatte det være Guds Villie, at denne herlige Tid snart maatte være forhaanden.

Men der kan være Fred, selv midt i Krigen, og det kan ofte være saaledes. Lad mig fortælle Eder en Historie.

Josef Vest var en vild, larmende og tankeløs ung Mand, som elskede Synden. Piben, Brændevinsglasset og de lystige Viser vare hans Glæde; han gad drikke, synge, og som han kaldte det „jage Sorgen bort", indtil hans Penge vare slupne op, og hans Klæder vare vandrede til Pantelaaneren. Tilsidst lod han sig hverve til Soldat. Hans Haandpenge vare snart forødte, og den Tvang, hvorunder han nu befandt sig, var ham meget pinlig, men derved var intet at gjøre, han var hvervet og maatte tjene sin Tid. Nu hengav han sig til allehaande Laster, forsaavidt hans Midler strakte til, Drukkenskab, Urenhed og den forargeligste Banden blev ham en Vane. Saaledes fremturede han længe i Synden. Vel anklagede hans

Samvittighed ham ofte i Begyndelsen, og han følte sig undertiden skamfuld over det Liv, han havde begyndt at føre; men Synden forhærder, og han blev ogsaa forhærdet. Han kunde tilsidst give efter for sine onde Lyster og sin Umaadelighed og bande de frygteligste Eder uden et eneste Samvittighedsbid. Saaledes gik det ene Aar efter det andet, og om han end engang imellem gjorde Forsøg paa at forbedre sig, vendte han dog snart tilbage til sine gamle Sædvaner, ligesom Hunden, der vender sig til sit eget Spy, og Soen, som var toet, til den skidne Søle.

En Dag, medens han førte dette Syndelevnet, sagde en Kammerat til ham: „Josef, tænker du aldrig paa Døden og Dommen? Ved du ikke, at Bibelen siger: Det er alle Mennesker beskikket engang at dø, og derefter Dommen". Han slog denne Tale hen i Veiret og bortjog enhver alvorlig Tanke; men hvorledes dette end var, blev dog noget af dette Skriftsprog hængende fast i hans Erindring, og tidt, naar han gav sig hen i Syndens Lyst, syntes han at høre disse Ord, som udtalte af en høitidelig Røst: „Og derefter Dommen". Dette fordærvede ofte hele hans Glæde, men han modsatte sig haardnakket denne Paavirkning. Han hadede Religionen, og han vilde ikke være gudfrygtig; og for at bruge hans egne Ord, „han kunde ikke forstaa, hvad der var kommet over ham". Ofte, meget ofte yttrede han, at han aldrig havde hørt disse Ord, thi han kunde ikke blive af med dem, og dette

„derefter Dommen" var lig et fjendligt Spø-gelse, der pinte ham allevegne.

En Morgen da han, efter en Nat tilbragt i Drukkenskab og Udsvævelse, kom ud af sit Kvarter med famlende Hoved, skjælvende Nerver, med Tankerne vendte paa den forløbne Nats Optrin, klang frygteligt disse Ord: „og derefter Dommen", lige ved hans Ører, som om de kunde være skudte ud af et Gevær. Hans Samvittighed, der saalænge havde sovet, begyndte at vaagne, og frygtelige Tanker pinte hans Sjæl. Et rædselsfuldt Mørke syntes at sænke sig over hans Aand, og han følte, at han ikke mere kunde glæde sig ved noget. Han prøvede paa at ryste det af, men han kunde ikke befri sig derfor. Han søgte at drukne det i Drik, som han havde gjort saa ofte før, men han kunde ikke faa Bugt med det. Han søgte Selskab med dem, der forhen havde delt hans Udsvævelser og gjort sig tilgode med ham, men de forfærdelige Ord forfulgte ham ogsaa der: „og derefter Dommen". Han gik ud alene, men han kunde ikke holde ud at tænke efter, hans Tanker forstyrrede ham. Hvad skulde han gjøre? Hvor kunde han gaa hen? Til hvem skulde han henvende sig? Han vidste det ikke. Undertiden var det ham, som om hans Hjerte skulde briste; han prøvede paa at bede, naar han vandrede ene paa Marker og Stier, men han kunde ikke; det var, som om hans Tunge var bunden. Saa han op til Himlen, syntes han, at han saa Gud skuende ned paa ham med et fortørnet Udtryk i sit Aasyn. Saa han tilbage, op-

dagede han et Liv, henlevet i Synd og Modstand mod Gud. Saa han indad, var der intet andet end Mørke og bittre Nag. Saa han fremad, var var der Døden og „derefter Dommen". Hvor skulde han fly hen? Hvorledes skulde han kunne flygte fra sig selv, den fortørnede Gud og Helvede? Han følte sig fristet til at begaa Selvmord, men Følgerne deraf syntes altfor frygtelige, til at han turde trodse dem, og Ordene „derefter Dommen" faldt ham ind, hvergang han følte sig tilbøielig dertil. Han kastedes frem og tilbage af Livets Bølger. Hans Hjerte var opfyldt af Rædsel, han var træt af Livet og skjælvede dog ved Tanken om Døden; hans Syndeskyld nedtyngede ham aldeles. I denne Tilstand tilbragte han flere elendige Dage og Uger.

Hans Kammerater maatte naturligvis opdage den Forandring, der var foregaaet med ham, og Nogle af dem spottede ham, Andre bandede ham, Andre igjen overtalte ham til, at han skulde følge med dem til de gamle lystige Lag, og endelig var der Nogle, der saa foragteligt til ham, som om han var en krysteragtig, feig Karl. Men en af Kammeraterne iagttog ham opmærksomt og bad i Stilhed for ham. Det var Timotheus Smith, et Menneske, som Josef Vest ofte havde forfulgt og spottet som en Skinhellig. Timotheus have gaaet i en christelig Skole; men han havde ofte ringeagtet Samvittighedens Advarsler og givet efter for Fristelsen, og en Dag havde han i et pludseligt Lune ladet sig hverve til Hæren. Her kunde han

ikke undgaa at lægge Mærke til den Forskjel, der fandtes mellem, hvad han var vant til at se og høre i sine gudfrygtige Forældres Hjem og i Skolen, og det Liv, der førtes her; og Herren velsignede i sin Barmhjertighed de Lærdomme, han havde faaet i sin Barndom, nu da han høstede Frugterne af sin Daarskab, og han omvendte sig til Gud og blev frelst. Efterat han en Tidlang havde holdt Øie med Vest, følte han sig overbeviist om, at denne var kommen til Erkjendelse af sin Synd, og at han var nedtrykt af sin Syndebyrde. Han greb derfor Leiligheden en Dag, da han gik forbi ham, og sagde, høit nok til, at Josef Vest kunde høre det: „Du Herre er god og forlader, og haver megen Miskundhed imod Alle, som kalde paa dig“. Disse Ord gik Vest til Hjerte, især de første: „du er god og forlader“, og han gik bort og sagde til sig selv: „Herren er god — han forlader, — han haver megen Miskundhed imod Alle, som kalde paa ham. Saa vil jeg da kalde paa ham“. Og da han inde paa Marken saa en Høstak, sprang han over Stenten og kastede sig paa Knæ bag denne Stak og bad: „Herre, vær mig Synder naadig“. Nu følte han en forunderlig Bevægelse i sin Sjæl, hans Hjerte svulmede, Taarerne kom ham i Øinene, og han kjendte ikke sig selv igjen. Han bekjendte sine Synder, især sin Ukydskhed, Drukkenskab og ugudelige Banden; og det var ham, som om hans Hjerte maatte briste af Sorg. Han følte sig forunderlig styrket, idet han paakaldte Gud, som den, der er „god“, der „haver megen Miskundhed“, men især

som den, der „forlader". O dette Ord, det syntes at indbefatte Alt, hvad han trængte til; han følte sig overbevist om, at det var Guds eget Ord paa Grund af den Kraft, som laa deri, og den Lægedom, han fandt i det. Hvor længe han blev liggende paa Knæ, kunde han aldrig sige, men han stod op som et nyt Menneske, hans Syndebyrde var borte, Mørket var forsvundet, der havde omhyllet hans Aand, og „Fred, Fred" fyldte hans Sjæl. Det var den Fred, „som overgaaer al Forstand". Han vendte tilbage fra sin Spadseretur som et andet Menneske. Sjelden har Nogen været elendigere, end han var, da Timotheus sagde disse Ord i hans Nærhed, og Faa have været lykkeligere, end han nu følte sig. Hans Øine straalede af Glæde, en hellig Fred syntes at hvile paa hans Pande, og han længtes efter at fortælle hver Soldat i Regimentet, hvor lykkelig han var. Aldrig vil han forglemme den dybe Elendighed, han var nedsunken i, det herlige Sprog af Guds Ord, der befriede ham derfra, eller den „Fred, Fred", som han følte i Sjælen derefter. Siden er han gaaet gjennem mange Farer, og har havt mange Prøvelser, men han har altid fundet, at Jesu Naade var ham nok. Naar han fristes til Synd, er det første „og derefter Dommen" ham altid et Skjold imod den; og naar han fristes til at tvivle, frygte eller forsage, kan det andet Skriftsprog altid vække nyt Liv og ny Kraft, og han fryder sig over, at hans Gud „er god og forlader".

Og nu vender jeg mig til dig med det Spørgs=

maal: hvorledes staaer det til med dig? Lever du i Synden? eller vandrer du i Gudsfrygt? Fristet til Synd vil du blive, forledet til Synd kan du blive; lad mig formane dig til at huske paa, hver Gang du føler dig tilbøielig til at give efter for nogen hemmelig eller aabenbar Synd, at „derefter kommer Dommen". Du skal fremstilles for Christi Domstol. Gud vil bringe hver din Gjerning for Dommen, Alt hvad der er skjult i Mørket, enten det er godt eller ondt. Erkjender du, at du er en fortabt Synder, frygter du for Guds retfærdige Dom, ængstes du for et evigt Helvedes Rædsler, da husk, at Gud „er god og forlader". Dersom du søger dine Synders Forladelse i Jesu Navn, ikke stolende paa din egen Fortjeneste, men kun støttende dig til Forsoningen ved det Guds Lam, der bar Alverdens Synd, vil Gud ogsaa høre dig, have Barmhjertighed med dig, og forlade dig din Synd rigeligen. Intet kan gjøre dig Skade uden netop Synden, ingen Anden kan frelse dig end Jesus Christus; og Troen alene kan give dig Haab om Syndsforladelse. Tro paa den Herre Jesus; erkjend dine Synder for Gud; bed strax og inderlig om Tilgivelse; og du vil finde Barmhjertighed, faa Naade og Hjælp fra oven, Christus vil give dit Hjerte Haab om den evige Herlighed, og du vil af egen Erfaring forstaa, hvad vi mene ved „Fred, Fred". Jesus skaffede Synderne Fred, idet han udgød sit Blod paa Korset; Evangeliet forkynder Fred for Alle dem, der tro paa Guds

Søn; og idet den Hellig Aand oplyser Sjælen om Gjenløsningens store Hemmelighed, frembringer han i Hjertet „Fred, Fred“.

Mærkelige Følger af et Tyveri.

(Beretning fra en fransk Colportør.)

Det er nu tre Aar siden, at jeg paa en Reise med Omnibus fra B— til B— traf paa en fransk Professor, der havde en eller anden Ansættelse i Spanien. Efterat han havde forhaanet mig ligeoverfor vort Reiseselskab, ved at fortælle dem, at jeg stod i Forbindelse med et hemmelighedsfuldt Selskab, der under den christelige Menneskekjærligheds Kaabe stræbte at indsmugle i Spanien, hvad dets Agenter kaldte Guds Ord, men hvad han som en lærd og kundskabsrig Mand havde opdaget, kun var en Parodi af den sande Bibel, raadede han dem til, En som Alle at blive døve for de Tilbud og Anmodninger, som Sælgeren af slig en afskylig Bog vilde fremkomme med. Som De nok kan tænke, forblev jeg ikke længe taus efter et saadant Angreb, og jeg forsvarede Bibelens Sag med megen Varme. Ordstriden varede paa hele Reisen, men døm om min Overraskelse, da Professoren, idet vi traadte ud af Vognen, sagde til mig: „Skjøndt vi

nære forskjellige Meninger, maa jeg dog bede Dem at sælge mig en af Deres smaa Bibler, thi vor Samtale har givet mig Lyst til at læse den"; og derpaa skiltes vi. Men den mest overraskende Del af min Historie staaer endnu tilbage. For nogle faa Dage siden kom jeg i en lille By, hvor jeg havde den Hensigt at kolportere, til et Gjæstgiversted, hvor jeg havde tænkt at finde Logis. Jeg havde allerede siddet nogen Tid i det Værelse, hvor jeg havde spist, da en Herre, der nøie og paa en mig næsten ubehagelig Maade havde iagttaget mig, reiste sig fra sin Plads, kom hen til det Bord, hvor jeg sad, og uden nogen Indledning udbrød: „Var De ikke i hint Aar i B—, og beskjæftigede De Dem ikke dengang med at sælge Bibler?" „Jo", var mit Svar; og da jeg nøiere betragtede hans Ansigt, gjenkjendte jeg Professoren, der dengang boede i Spanien. Da vi saaledes havde gjenkjendt hinanden, sagde Professoren: „Kom ind i mit Værelse, thi jeg har mærkelige Ting at fortælle Dem om den Bibel, som De solgte til mig, da vi stege ud af Omnibussen i B—". Jeg ventede ikke paa en gjentagen Anmodning, men fulgte ham strax. Da vi havde sat os ned i hans Værelse, fortalte han mig følgende: „Nogen Tid efter vort Møde i Omnibussen, vendte jeg tilbage til Spanien for igjen at varetage mine Pligter som Professor i det franske Sprog, og ligeledes for paany at begynde paa det lystige eller rettere sagt udsvævende Liv, som jeg førte i Selskab med et Menneske, som jeg kaldte min Ven, skjøndt han i Virke-

ligheden var en af de slettеste Karakterer, som Verden nogensinde har set; men han var rigere end jeg, og han var den, hvis Pung holdt for ved vore Orgier. Snart mistede jeg paa Grund af mit slette Rygte alle mine Elever, og medens jeg ventede paa at faa nye, røg jeg fra Morgen til Aften, og for at vise min Foragt for Bibelen, som De havde solgt til mig, og som jeg vel havde taget mig iagt for at aabne, begyndte jeg at rive det ene Blad ud efter det andet, i ingen anden Hensigt end dermed at tænde min Pibe eller mine Cigarer. En Dag, da jeg trængte til en Fidibus, saa jeg mig forgjæves om efter Levningerne af Bogen, hvoraf vel en Trediedel var tilbage; men da jeg ikke kunde finde den, tænkte jeg ikke mere derpaa. Lidt efter lidt bemærkede jeg, at min lystige Stalbroder blev mere og mere kold ligeoverfor mig. Jeg fandt ham ikke mere paa de Forlystelses- eller Adspredelsessteder, hvor vi havde været vante til at tilbringe den største Del af vor Tid, og jeg følte hans Fraværelse saameget mere, da han nu ikke mere var tilstede for at kunne betale Alt, hvad jeg havde forbrugt. Snart blev min Stilling utaalelig. I Gjæld til op over Ørerne, ikke længere istand til at faae Kredit nogetsteds, ikke engang for en Skillings Værdi, blev den sørgelige Kjendsgjerning mig tydelig; at det Øieblik nærmede sig, da jeg for at opholde Livet maatte tigge paa Gaderne. Men før jeg imidlertid vilde gribe til denne Udvei, besluttede jeg at henvende mig til min fordums Ven og Stalbroder. Jeg gik hen til ham, jeg bankede

paa hans Dør, og den aabnedes til min store Glæde, ligesom ogsaa til min evige Lykke, hvilket De snart vil erfare. Da jeg saa, at min fordums Ven ikke saa utilfreds ud ved at faa Øie paa mig, samlede jeg alt mit Mod, og da jeg havde forklaret ham min sørgelige Stilling, udbrød jeg: „Hjælp mig, eller jeg døer af Sult, thi jeg kjender ingen Anden i Madrid, og skjøndt det desværre er altfor sandt, at jeg er en daarlig Person, og ligesaa slet som du og alle Andre anse mig for, kan jeg dog ikke blive Tyv". Her afbrød min Ven mig og sagde smilende: „Jeg er saameget mere forpligtet til at hjælpe dig, fordi jeg har begaaet et Tyveri fra dig." „Et Tyveri?" udbrød jeg, „men hvad i Alverden kunde du dog have taget fra et Menneske, der ikke eiede en Skilling til at hjælpe sig selv med?" „O, du havde en Skat, den bedste af alle Skatte; og her er den"; med disse Ord tog han ud af en Skuffe en Bog, paa hvis Bind jeg strax gjenkjendte Bibelen, som jeg havde kjøbt af Dem. „O, for saadant et Tyveri", sagde jeg leende, „bliver du sandelig ikke sendt i Tugthuset; og desuden var Bogen jo omtrent reven istykker." „Sandt nok, men den Del, der undslap Ødelæggelsen, har været tilstrækkelig til at lede mig til den Omvendelse, der ikke fortrydes; den har været nok til at forandre mit Hjerte." „Virkelig! Men taler du ogsaa Sandhed?" „Aldrig har jeg talt sandere Ord; og det er ganske øiensynligt for mig, at Gud i sin Kjærlighed har gjort et stort Mirakel for min Skyld. En Dag, da jeg kom ind i dit Værelse og ikke traf

dig hjemme, saa jeg mig lidt om derinde, og mit Øie faldt da paa din Bog, der laa paa Bordet. Jeg aabnede den i den Mening at læse lidt i den, til du kom hjem; men da jeg saa, at den var meget itureven, sluttede jeg, at det maatte være en Bog af ringe Værdi. Alligevel begyndte jeg at blade i den, og mine Øine faldt paa dette Sted: „Kommer til mig, Alle I, som arbeide og ere besværede, og jeg vil give Eder Hvile“. Uden at jeg egenlig tænkte videre over Meningen af dette Vers, gjorde det et dybt Indtryk paa mig. En Sandhed er det, at jeg allerede i nogen Tid havde været utilfreds med mig selv og med alle Andre; og denne Utilhed pinte mig, hvor jeg saa var, og hvad jeg end foretog mig. Imod min Villie følte jeg, at det Liv, jeg førte, ikke kunde gjøre mig lykkelig, og at jeg maatte gjøre en Forandring deri, det koste, hvad det vilde. Imidlertid fik mine onde Tilbøieligheder igjen Magt over mig; men tilsidst kunde jeg ikke undlade at føle, at Skriftsproget øvede sin Virkning. Jeg ønskede at lære mere af Bogen at kjende, og da jeg frygtede for, at du vilde nægte at laane mig den, bemægtigede jeg mig den udenvidere og bragte den hjem med mig. Da jeg var kommet ind i mit eget Værelse, slugte jeg — ja det er det rette Udtryk — alle de Blade, der vare blevne hel[illegible] og jo mere jeg læste, desto stærkere blev den Er[illegible]delse hos mig, at Jesus Christus er min [illegible] Frelser. Der stod skrevet: „[illegible]ber, saa sk[illegible] gives“, og et andet S[illegible] hvadsomh[illegible]

Faderen om i mit Navn, skal han give Eder"; og paa mine Knæ bad jeg ham, og jeg fik; og jeg tør sige, at jeg er bleven en Christi Discipel." Besynderlig nok gjenkaldte Alt, hvad min Ven saaledes fortalte mig, pludselig i min Sjæl hele vor Samtale paa Reisen til B—, og hvad De fortalte om den Forandring, der nødvendig maatte foregaa i hvert Menneskes Sjæl og Hjerte, der læste flittig i Bibelen med Bøn til Gud i Jesu Navn, at han ved dens Hjælp maatte blive oplyst, overbevist og et nyt Menneske. Med dette Indtryk lyttede jeg med saameget større Opmærksomhed og Alvor til min gamle Staldbroders Tale; og fra dette Dieblik af fornyede vi vort Venskab med hinanden, men paa en ganske anden Fod end i *tidligere* Tider; kortsagt med den Overbevisning, at vi begge vare elendige Syndere, hvis eneste Attraa maatte være at vinde Syndsforladelse og Fred; og inden ret længe var Gud saa naadig at lade os erkjende hinanden for Brødre, der vandrede fremad paa hans Vei henimod en salig Evighed. Fat Mod da, Kolportør af Guds hellige Ord; thi enten De faaer det at vide eller ei, er det Værk, som De fuldfører, til rig Velsignelse."

Fortællinger.

1. 2 Mos. 20, 7.

Præsten Erskine i England var engang paa et Skib truffet sammen med nogle ryggesløse Mennesker. De hørte ikke op med at udstøde Gudsbespottelser og plage de Retfærdiges Sjæle. Da stod han pludselig op, traadte hen til Masten, kastede sin Hat iveiret og raabte høit: „Holla!" som om han saa noget i det Fjerne. Folkene bleve bange, taug stille og lyttede til. Nu raabte han med alvorsfuld, gjennemtrængende Stemme: „Herren skal ikke lade den være uskyldig, som tager hans Navn forfængelig (2 Mos. 20, 7)". Uden at sige et Ord videre, traadte han igjen tilbage paa sin Plads og satte sig ned. En skraldende Latter lød nu fra alle Kanter omkring ham; ja, nu drev disse ugudelige Mennesker deres Bespottelser endnu videre end før. En Kone, der sad ligeoverfor ham, var endnu ryggesløsere end de Andre og søgte endog at overgaa dem i Gudsbespottelser, for ret at krænke den Guds Mands Sjæl.

Dog et hæftigt Uveir trak op paa Himlen. Havet begyndte at hæve sig i vældige Bølger, frygteligt rasede Stormen omkring dem. Da erklærede Skipperen, at han ikke mere kunde styre Skibet, og at en uundgaaelig Død vilde blive deres visse Lod. Hin Kvinde slog nu, pint af Fortvivlelse og Skræk, sin Arm om Præstens Hals og raabte: „Døer jeg,

saa vil jeg dø med Dem!" Til Alles Forbauselse blev Skibet dog reddet, og da de stege iland bevidnede hele Reiseselskabet Præsten dens dybe, taknemmelige Ærbødighed.

2. 2 Mos. 20, 8.

En Møller, John Nikols, der ogsaa om Søndagen pleiede at drive sit Haandværk, i den Mening, at han ikke kunde ernære sig selv og sin Familie, naar han kun anvendte Herrens Dag til at tjene Gud og pleie sin Sjæl, besøgte engang en gudfrygtig Geistligs Prædiken, og ved denne kom han til Erkjendelse om sine Synder. Fra den Tid af havde han ikke mere Ro, naar han vanhelligede Søndagen med sine Hverdagsarbeider. Kom Sabbathens Dag ihu at hellige den (2 Mos. 20, 8)! stod altid straffende for hans Sjæl. Endelig adlød han. Han gav sine Folk Befaling til at lade være med at male om Søndagen, og lod sine Kunder vide, at de i det allerseneste maatte komme til Møllen om Lørdagen, fordi han havde erkjendt det Syndige i at male for dem om Søndagen. Nogle trak paa Skulderen over hans Taabelighed, Andre sagde, at saa maatte de gaa til en anden Mølle. Men han blev standhaftig. Da Kunderne kom om Søndagen, bleve de alle bortviste. Utilfredse gik de til andre Møller i Nabolaget. Men flere af dem kom allerede næste Lørdag igjen for at faa malet. Og snart fulgte ikke alene de Øvrige, men ogsaa mange Flere, der før ikke havde ladet male hos ham.

Istedetfor at være bleven fattig ved sin Opoffrelse, som Mange havde spaaet ham, blev han tvertimod rigere, fordi han fik alle dem til Kunder, der søgte at bevare sig Søndagens Velsignelser.

3. 2 Mos. 20, 15.

En engelsk Præst havde prædiket i en Nabolandsby, og da han om Aftenen gik hjem, blev han paa et mørkt Sted af Veien overfaldet af en Stratenrøver, der satte ham en Pistol for Brystet og forlangte hans Penge. Uden at gjøre nogen Modstand rækker Præsten ham Uhr og Pung og lader sine Lommer gjennemsøge. Nogle Papirer, som Røveren tager ud af hans Brevtaske, stikker han ligeledes til sig, i det Haab derimellem at finde Banknoter. Man kan let tænke sig, hvor forskrækket og bedrøvet Præsten kommer hjem, og dog har han paa sin Hjemvei maaske fanget mere med Evangeliets Net, end den hele Dag. Thi de røvede Papirer vare flere af Præsten selv skrevne Prædikener. Efter nogen Tids Forløb kommer en anstændig klædt Mand til ham og spørger, om han er den Præst, der fornylig var bleven overfaldet og plyndret. Da han bekræfter dette, siger Manden: „Og jeg er Tyven!“ og lægger Uhr og Pung paa Bordet: „Blandt de røvede Papirer var en Prædiken over 2 Mos. 20, 15: Du skal ikke stjæle! som faldt mig i Øinene, medens jeg gjennembladede Papirerne; jeg læste den, og den blev et Sværd, der trængte gjennem min Sjæl og forfulgte mig,

til jeg omvendte mig til Herren." Han var nu ved Guds Naade bleven et nyt Menneske og havde søgt sit Ophold ved ærligt Arbeide.

4. 5 Mos. 32, 35.

Til en from Abbed kom en Klosterbroder og klagede over, at der var sket ham saa stor Uret, og sagde, at han maatte hævne sig. Da nu Abbeden ikke kunde bringe ham paa andre Tanker, sagde han til ham: „Saa knæl først med mig og lad os bede". Derpaa bad han saaledes: „Evige, almægtige Gud! du kan ikke mere hjælpe os og især ikke denne min yngre Broder; thi som han siger, saa bør og skulle vi hævne os selv; Hævnen er altsaa ikke mere din, omendskjøndt du har sagt: Hævnen og Betalingen hører mig til (5 Mos. 32, 35)!" Derover forfærdedes den unge Daare og forbedrede sig.

5. Matth. 6, 9—13.

En Mand i Shelton kunde næppe sige et Par Ord, uden at han føiede en Ed til. Dette opfyldte hans fireaarige lille Datter med Uvillie imod ham. „Beder Fader sit Fadervor?" spurgte hun engang sin Moder. „Det ved jeg ikke", svarede denne. Da passede Barnet paa, og hørte engang sin Fader bede denne Bøn i Sengen. Da han samme Dag igjen bandede og svor den ene Gang efter den anden, sagde hans lille Pige til ham: „Har du

ikke imorges bedet Fadervor? Kan Gud være din Fader, naar du bander saaledes?" Faderen svarede ikke et Ord; men fra den Tid hørte man ham aldrig mere bande.

6. Matth. 16, 9—13.

En velhavende Snedker havde den Særhed at opbevare hele sin Formue i Sølvtøi og rede Penge hjemme hos sig selv. Forgjæves advarede man ham imod det Ukloge heri. En Røverbande benyttede sig af Leiligheden, overfaldt ved Nattetid Snedkerens enligt liggende Hus, bandt Beboerne og plyndrede det ud. Snedkeren havde ved denne Leilighed erholdt et haardt Saar i Hovedet. Da Præsten besøgte ham, fandt han hans Hjerneskal brudt og Døden nær forestaaende og søgte derfor med Forsigtighed at forberede den Ulykkelige til samme. Forgjæves anvendtes Lægehjælp; allerede efter nogle Ugers Forløb begyndte der at gaa Forraadnelse i den brudte Hjerneskal. Den Syge, der ikke syntes at ville begribe, at hans Endeligt nærmede sig, blev gjort opmærksom derpaa, og blev fortvivlet. „Det kan Gud ikke ville", udraabte han, „her er jeg bleven berøvet hele min Formue, og saa skal jeg endda give mit Liv til og efterlade Kone og Børn i Elendighed! Det er umuligt! — Nei jeg døer ikke!" — Forgjæves forsøgte Præsten alt muligt for at bevæge den Syge til Hengivenhed i Guds Villie under denne svære Hjemsøgelse; den Ulykkeliges Utaalmodighed steg altid høiere. I denne

Nød mindedes Hin nogle Ord af hans tidligere Lærer, Professor Køcher i Jena: „Naar De engang i Deres Embede kommer i en saa stor Forlegenhed, at De hverken ved Raad eller Hjælp, saa bed Fadervor, og giv hver Bøn sin Anvendelse paa det foreliggende Tilfælde, og De skal se, hvor mægtigt denne Bøns guddommelige Kraft aabenbarer sig." Altsaa bad han saaledes: „Vor Fader! Det er og bliver du, saalænge vi leve! Det har din Søn, Jesus Christus erhvervet os og forvisset os om med denne Bøn, at vi tør kalde dig Fader og i alle vore Angster tage Tilflugt til dig som vor Fader! Dette gjøre vi ogsaa nu i vor store Nød. Helliget vorde dit Navn! Du har aabenbaret din Almagt, Visdom og Godhed i dit Ord, i dine Gjerninger, i vort hele Livs Førelser fra vor Ungdom af. Dette have vi erkjendt; men nu bede vi: Sandelig, du er en Gud i det Skjulte! Men du bliver dig selv lig; din Godhed og Barmhjertighed har ogsaa nu ingen Ende. Lær os at erkjende det! Lad dig finde i denne Nødens og Smertens Time! Komme dit Rige! At det kommer til mig, og at jeg kommer derind, er mig det eneste Fornødne! Jeg staaer ved Evighedens Grændser. Kom da og frels min Sjæl! Læg dens Saar med Jesu Blod, saa at den ikke maa fortabes! Giv mig din Naade! Bered mig til Døden! Hjælp mig, saa jeg troer og bliver salig! Ske din Villie! Saaledes bad vor Frelser Jesus Christus tre Gange i den største Dødsangst, da hele Verdens Syndebyrde tyngede paa hans Fader, vilde du tage den

Kalk fra mig! Dog ske ikke min Villie, men din! Jeg beder som han; bønhør mig ogsaa for hans Skyld, som du bønhørte ham! Giv os idag vort daglige Brød! Det har du gjort i de mange Aar, jeg har levet! Jeg takker dig derfor! Du gav mig Livet, og du tager det igjen, du gav mig Velstand, og du tog den igjen! Ske din Villie, lovet være dit Navn! Jeg behøver intet Brød mere, men vel din Bistand, Livets Brød i Dødens Stund. Giv mig, hvad min Sjæl trænger til! Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere! Snart skal jeg træde frem for dit Dommersæde! Gaa da ikke irette med mig! Gud, vær mig Synder naadig! Endnu er Jesus min Frelser, Midler og Talsmand og ikke min Dommer. Fader, forlad mig mine Synder. Hvor skændigt har Verden berøvet dig Livet, du Guds Søn, og dog tilgav du den og bad: Fader, forlad dem, thi de vide ikke, hvad de gjøre! Lad mig efterfølge dit Exempel, du min Sjæls Frelser, og ret af Hjertet tilgive mine Mordere! Led os ikke ind i Fristelse! Min Smerte, min store Pine forleder mig til Utaalmodighed, til Knurren, til stor Synd imod dig og dit hellige Navn! Ophold og bevar mig i Anfægtelsens tunge Time! Fri os fra det Onde! Hvor ofte har du ikke saaledes befriet mig! Herre, jeg takker dig derfor! Fri mig ogsaa fra Verdens sidste Onde; forlad mig ikke i Dødens Stund, du tro Hyrde! Din Død har gjort mig Døden let. Lad mig bede, som du bad: Fader, i dine Hænder befaler jeg min

Aand! Thi dit er Riget og Kraften og Herligheden i Evighed! I din Haand, almægtige Gud, staaer min Sjæls Vel! Du høre min sidste Bøn, som du engang hørte Røverens Bøn! Tag mig op til dig i dit himmelske Rige for Jesu Christi Skyld. Amen!" Den Døende, som før denne tunge Lidelse havde havt en god Bevidsthed om Guds Naade i Christus, og som sagte havde bedet Guds Ord med, udraabte nu høit: „Nu vil jeg gjerne dø, thi Gud har hørt min Bøn og for Jesu Christi Skyld taget mig til Naade. Jeg døer salig. Gud velsigne Dem for den Kjærlighed, De har bevist mig!" sagde han til Præsten, „for Jesu Throne vil jeg takke Dem, da jeg her ikke formaaer det." Præsten meddelte ham Velsignelsen, og snart var den Lidende blidt hensovet.

7. Matth. 16, 25.

„Jeg husker endnu", sagde en omvendt hedensk Kvinde i Sydafrika, „saa godt den Tid, da vore Lærere vare i stor Livsfare. Min ældste Datter, der dengang allerede hørte til Menigheden, kom en Dag i stor Hast med den yngre til mig og sagde: „Moder, vore Lærere og vi skulle dræbes af de onde Bønder! derfor bringer jeg min Søster tilbage til dig, for at du dog skal beholde et Barn; thi jeg vender tilbage til Lærerne, for med dem at afvente vor Skjæbne!" — „Vil du da gaa hen for at dø?" spurgte jeg min Datter. Hun svarede: „Der staaer skrevet: „Hvo, som vil frelse sit

Liv, skal miste det! (Matth. 16, 25)"." „Hvor du bliver, mit Barn, der vil jeg ogsaa være!" raabte jeg, tog min yngste Datter ved Haanden og løb med hende til Missionshuset. Da jeg kom over Bakken, saa jeg, hvorledes nogle Bønder fjendligt nærmede sig til Stedet; strax kastede jeg mig paa Knæ med mine Børn og bad Gud, at han vilde standse disse onde og vilde Mennesker paa deres Vei. Jeg stod igjen op fra Bønnen, og hine Bønder rede et andet Sted hen. Men jeg bemærkede ogsaa, hvorledes alle de omvendte Hedninger laa paa Knæ rundt om Lærernes Huse og bade om Redning, der ogsaa herligt blev dem givet."

8. Luc. 21, 24.

Keiser Julianus søgte igjen at befordre det under hans Forgænger undertrykte Hedenskab. Han tilbagegav Hedningerne deres tabte Rettigheder og Templer, gav dem alene de offenlige Embeder og viste paa alle Maader sin Foragt for Christendommen og de Christne. Disse bleve vel ikke udtrykkelig forfulgte — dertil var han for klog — men dog gav han dem ingen Beskyttelse, naar hans Statholdere undertrykkede dem. I sit Fjendskab mod Christus kom han paa den Tanke at gjenopbygge Jerusalems ødelagte Tempel og derved gjøre den Forudsigelse tilskamme, der siger: „Jerusalem skal nedtrædes af Hedningerne, indtil Hedningernes Tid fuldkommes". Men han, som han vilde spotte, var ham for stærk og til-

intetgjorde hans Anslag. Da Arbeiderne begyndte at grave, steg der Flammer op fra Grunden og ødelagde deres Værk, og da dette havde gjentaget sig nogle Gange, maatte de opgive det hele Foretagende. Men Keiseren selv blev dødelig saaret i et Slag mod Perserne og døde efter knap to Aars Regering (363). Efterat det dødelige Skud havde truffet ham, skal han have løftet den blodige Haand mod Himlen og raabt fuld af Harme: „Saa har du dog seiret, Galilæer".

9. Joh. 21, 5—14.

En enfoldig, men from Bondemand hørte i en Prædiken paa anden Paaskedag Evangeliets Fortælling Joh. 21, 5—14 forelæses. Han blev saa bevæget derover, at han bad halvhøit, saa hans Naboer kunde høre det: „Min kjæreste Herre Jesus, jeg beder dig vise mig den Naade at komme og spise til Middag med mig og mine Børn næste Søndag. Jeg er vel en simpel Mand, men du har ofte spist og drukket med simple Folk, du vil vel ogsaa nok tage tiltakke hos mig". Han gjentog sin Bøn hver følgende Dag. Tidligt Lørdag Morgen sagde han til sin Kone: „Mit Barn, slagt vor bedste Høne, thi imorgen faa vi en Gjæst, en meget kjær og fornem Gjæst. Klæd Børnene net paa, og sørg for, at Alt er rent og pænt." Forgjæves spurgte Moder og Børn efter Gjæstens Navn og Rang; men Konen indrettede dog Alt paa det punktligste. Manden kommer paa den bestemte Søndag hjem

fra Kirken. Middagstimen kommer, Bordet og Maden ere færdige. Man venter; Konen ængsteligt, Manden rolig og glad. „Ak, han kommer vel næppe?" spurgte hun. „Han kommer sikkert snart!" Man venter endnu nogen Tid. Børnene blive sultne, den gode Kone frygter for, at Maden skulde fordærves ved at staa saalænge over Ilden. Manden, der er vis i sin Sag, lader endelig rette an. „Kom, Børn," siger han, „vi ville bede, vor Gjæst vil snart være her." Han beder høit og andægtigt: „Kom, Herre Jesus, vær vor Gjæst og velsign, hvad du har givet os". Det banker. Konen gaaer hen og aabner Døren, en stakkels forhungret Olding staaer udenfor og beder for Christi Skyld om et Brød. Manden iler ham imøde, griber hans Arm og fører ham til Bordet. „Vær os velkommen, du kjære Gjæst," siger han, „her var allerede en Plads bestemt til dig. Se, Moder, jeg havde bedet den Herre Jesus tilbords; jeg vidste nok, at han ikke vilde afslaa min Bøn. Her er han i sin fattige Broders Skikkelse."

10. Kol. 3, 25.

Den berømte Fru Fry, som hørte til Kvækernes Sekt, gjorde allerede for over syrgetyve Aar siden opmærksom paa de engelske Fangers sørgelige Skjæbne, og hun har bidraget uendelig meget til at forbedre deres Tilværelse. En from Mand i London, der havde Leilighed til med sin Kone at besøge Newgate, for at bivaane den Gudstjeneste, som Fru

Fry og andre Damer af hendes Samfund havde indrettet der, fortæller saaledes: „Der skulde to Dage efter afgaa et Skib med 80 kvindelige Deporterede til Forbryderkolonien i Nyholland. Efterat disse elendige Kvinder, klædte i Fængselets blaa Dragt, havde taget Plads, traadte Fru Fry ind med Herrens Fred og Kjærlighed paa sit Aasyn. Efter nogle Øieblikkes dyb Taushed læste hun det tredie Kapitel af Brevet til de Kolossenser, og allerede ved den blotte Oplæsning forstod hun at fremhæve Ordenes Betydning og Skjønhed. Ordene i det 25de Vers: Og der er ikke Persons Anseelse, gave hende Stof til en meget passende Anvendelse, der var ligesaa ydmygende for de frie og fornemme Tilhørere som trøstende for hendes ulykkelige Søstre. „Vi staa Alle her for Gud", sagde hun blandt andet; „tænk ikke, at hans Øie gjør nogen Forskjel mellem frie, af Mængden ærede Personer og fattige, elendige Fanger! Vi ere alle Syndere, vi have Alle kun en fælleds Kilde, af hvilken vi kunne øse Fred og Salighed." Jo videre hun kom i sine Betragtninger, desto større Forandring kunde man bemærke i de stakkels Kvinders Ansigtstræk. Tilsidst fortalte hun, hvorledes for kort Tid siden, da hun kjørte i en Postvogn, en Dame først var bleven synlig forvirret ved at se hende, men derefter hjertelig havde trykket hendes Haand, og med Taarer fortalt, at hun for sytten Aar siden ogsaa havde været i Fængsel i Newgate. Nu var hun velhavende og lykkelig og fuld af Tak til Gud, fordi han havde indesluttet hende inden disse Mure.

Under Fortællingen vare næsten Alles Øine fulde af Taarer, baade Fangernes og de Andres, og de stode ligesom hverandre nærmere, Alle følte, at for Gud er der ingen Persons Anseelse, at Alle behøve samme Naade og at denne Naade er tilgængelig for Alle.

Smaastykker.

Troen. Det Middel, hvorved vi kunne blive frelste, er Troen, der, idet den baade viser os vor Sygdom og vor Læge, lærer os at bede til den sidste for at blive helbredede for den første. Bønnen er en Gave af Gud, og enhver anden Gave erholdes ved den. Biskop Horne.

Bønnen. Bønnen kan bruges paa tvende Maader. Den tjener som Middel til at forskaffe os de Ting, som Gud har lovet at give os, naar vi bede ham derom; og den tjener som Middel til at udtrykke vore lovlige Ønsker ogsaa om det, som vi ikke kunne vide, om det skeer eller ikke, før vi se det.

Hooker.

Bønnen. Bønnen er den Troendes Universalmiddel mod alle Sygdomme indvortes i Sjælen, og hans uigjennemtrængelige Skjold mod enhver Fjende, der angriber ham udenfra.

Biskop Horne.

En Christen. En Christen er et Menneske, der troer Ting, som hans Forstand ikke kan begribe; han haaber paa Ting, som hverken han eller noget levende Menneske nogensinde saa; han stræber efter at naa, hvad han aldrig hernede kan vinde (aandelig Fuldkommenhed); imidlertid vil tilsidst hans Tro vise sig ikke at være falsk — hans Haab vil ikke beskæmmes — hans Arbeide bliver ikke forgjæves.

Lord Bacon.

Christi Evangelium. Vi maa aldrig tabe af Syne, at Christi Evangelium er et betroet Gods, der er givet os ligesaa meget for Andres, ja for hele Menneskehedens Skyld, som for vor egen Belæring. Ingen har Ret til at kaldes en Christen, der ikke i sin Stilling i Livet udretter et eller andet til Nytte med dette betroede Gods, som f. Ex. ikke bidrager til at fremme Bekjendelsen af Christus og Kjærligheden til ham i den Kreds, hvor han lever.

Biskop Butler.

Christne, der leve som de, der ere døde for denne Verden, og dø, som de, der leve, tabe intet ved Døden, uden hvad de nok kunne give slip paa, Synd og Sorg.

Syndens Begyndelse. Vi burde vogte os for at begynde at synde. Ingen er aldeles ond fra først af; thi Djævelen er altfor listig til strax at friste Menneskene til store og frygtelige Forbrydelser.

Biskop Wilson.

Taarer. Gud indhyller Øiet (paa den, der sørger over Tabet af sine Kjære) i en fugtig Sky, paa det at, naar Himlens Lys skinner paa det, der maa fremkomne en Regnbue til et Pant og Vidnesbyrd om, at Gud og Guds Søn ikke vil, at noget Menneske skal omkomme. Biskop Jeremias Taylor.

Ydmyghed. Fjenden, som lurer paa enhver Leilighed til at fordærve os, har altid fundet det sværere at beseire en ydmyg Synder end en hovmodig Hellig.

Hooker.

Gode Gjerninger. Vor Frelser advarer os mod ikke at gjøre noget for at blive anset af Menneskene. Dersom du derfor vil gjøre noget virkelig godt, maa du efterligne Silkeormen, der skjuler sig selv, medens den arbeider. Du maa iføre dig Ydmyghed og klæde alle dine Handlinger i denne skjønne Dragt, det er den eneste Vei til at gjøre dem antagelige for Gud. Ogsaa maa du bestandig mindes, at jo lavere du staaer i dit eget Omdømme, jo høiere staaer du i Guds. Biskop Beveridge.

Godgjørenhed. En siger: „Jeg vil give imorgen“, som en Undskyldning, fordi han intet giver idag. Ak, ved du, om du lever her imorgen? En Anden siger: „Jeg er fattig, jeg har selv alle mine Penge behov“. Ja, du er fattig, du er trængende; men det, du mangler, er Kjærlighed, Godhed, Barmhjertighed og Tro. En Tredie siger: „Hvem forurretter jeg vel? Jeg beholder kun, hvad der er mit eget“. Jeg spørger dig, af hvem fik du disse Rigdomme? og hvorfra bragte du dem hid? Kom du ikke nøgen til Verden, og skal du ikke vende nøgen tilbage til Støvet? Hvorfra kom da denne Rigdom? Var det Tilfældet, der gav dig den? Siger du dette, da er du jo ikke bedre end en Gudsfornægter. Men dersom du bekjender, at Gud gav dig den, hvorfor blev den da dig tildelt mere end Andre? Gud er ikke uretfærdig, idet han saa ulige fordeler Verdens Goder mellem Menneskene. Hvorfor er du

rig? og hvorfor er hin Mand fattig? Det er for at du maa høste Løn, fordi du med Troskab maa forvalte dit Gods, og den Fattige maa faa Belønning for sin Taalmodighed. Naar du derfor anvender for dit eget Brug den Rigdom, der tilhører de Mange, og hvis Forvalter du kun er, da er du ikke bedre end en Røver. St. Basilius.

En vis Kjøbmand. Ingen kan være en visere Kjøbmand end han, der giver Gud sin Tid og de Fattige sine Penge. Jeremias Taylor.

Intet Menneske lever for længe, der lever for at gjøre med Glæde og bære med Taalmod, hvad det behager Forsynet at befale eller paalægge ham.

Edmund Burke.

Idag. Du kan ikke for snart begynde din Omvendelse. Der er ingen Dag som idag. Igaar er allerede forbi — imorgen tilhører Gud, ikke dig. Og tænk paa, hvor sørgeligt det vilde være, om du først skulde til at søge efter dine Papirer, naar du allerede staaer for Domstolen, eller om du først skulde hente Olien, naar Lampen allerede skulde have været tændt. Mason.

David Nasmith.

I.

Londons Stadmission og dens Stifter.

„Alt i flere Aar findes der i London" — saaledes læser man i et christeligt Blad*) — „et Selskab, kaldet Stadmissionsselskabet; det underholder nu mere end 200 Missionærer, rørige Folk af Haandværksstanden o. s. v., som have deres Forløser kjær, og som fra Morgen til Aften**) ei have Andet at gjøre, end at besøge de Ulykkelige i de Kvarterer af Staden, hvor Armoden boer, tale trøsteligt til dem, give dem Guds Ord i Hænde og forklare det, lære dem at bede og arbeide, stifte Fred, prædike Maadehold, hæmme Utugt og føre de Gamle til Kirken, Børnene til Skolen, som de tilforn ei have kjendt noget til. Med næsten en halv Million af Kæmpestaden Londons 3 Millioner Indbyggere staa de paa denne Maade i Forbindelse, og Lord Shaftesbury har bevidnet, at næst Gud maa man takke Stadmissionen for, at London forblev rolig 1848, da Oprøret brød løs i alle Europas store Stæder.

*) I Fliedners „Armen- und Krankenfreund", 1851, 2det Hefte, et Blad, der ikke noksom kan anbefales.

**) Dette maa man ikke forstaa bogstaveligt. Der bliver kun forlangt af Stadmissionærerne, at de anvende 36 Timer ugenlig (altsaa omtrent 5 Timer daglig) til Husbesøg.

Hvorledes virke da disse Stadmissionærer? Hvor de se et forsømt Barn drive om paa Gaden, tiltale de det og lade sig føre til dets Slægtninge; hvor de høre Larm og Banden i et Hus, der gaa de ind; hvor de kjende et Hus, som er Sæde for Utugt og Hæleri, Drukkenskab og Spil, der leie de sig ind, begynde deres Andagt for sig selv og indbyde Andre til Deltagelse. Disse Missionærer føre Bog over Alt; i hvert Kvarter have de en Forstander, deriblandt ogsaa mange Præster; i Spidsen for det Hele staaer — Lord Shaftesbury.

Snart opdagede disse Stadmissionærer overalt et stort Antal fattige Børn, som enten slet ikke havde Slægtninge, eller hvad der er endnu værre, dreve om i Gaderne som Betlere og Tyve, og opvoxede uden al Tugt. Af saadanne have de nu efterhaanden samlet mere end 15,000, hvoraf 7,000 hverken kjendte Fader eller Moder. Med Søndagsskoler havde de begyndt, men snart oprettedes daglige Skoler, man kaldte dem Pjalteskoler; tilsidst er man faldet paa, ved Siden af Undervisningen, og saa at lære Børnene at arbeide i Arbeidsskoler. Saaledes blive de der hele Dagen, og endelig maa man ogsaa huse endel, som intet Hjem have, om Natten. Saadanne Skoler anlægger man midt i de mest fordærvede Kvarterer, thi Lægemidlet maa jo hen, hvor Sygdommen er. I en anden Del af Staden er der bygget et Herberg for 500 af de mest forladte Børn. Men hvad det er for Børn, man her har med at gjøre, derpaa ville vi anføre et lille Exempel.

1852 var Skolen i Westminster aabnet, Skiltet sat over Døren; 2 Lys brændte paa Bordet, og Lærerne ventede paa, om Nogen vilde komme — da styrter pludselig 20 saadanne Krabater ind. At kaste Lysene paa Gulvet, omstyrte Bordene og med Fodspark at jage Lærerne ud, det var kun et Øieblikks Værk. Næste Dag var Alt igjen bragt i Orden og Lærerne paa deres Post; men det gik igjen ligesom første Dag. Men Lærerne tabte ikke Modet; 3 Uger holdt de det ud — da kom de unge Vagabonder og sagde: „I have Taalmodighed! vi ville modtage Eders Undervisning". Iblandt Stadmissionærerne er der En ved Navn Jackson, der især har vidst at skaffe sig Adgang til Tyvehulerne, har omgaaedes meget med Londons Lommetyve og erhvervet sig deres ubegrændsede Tillid. For en halv Snes Aar siden kom Nogle til ham: de havde hørt saa meget om Lord Shaftesbury og ønskede saa gjerne at tale med ham engang. Paa en bestemt Dag førte Jackson Lorden ind i et afsides Kvarter, gjennem Labyrinther af Gyder og Stræder, gjennem underjordiske Gange o. s. v. ind i et Slags Kjælder, hvor ved et blegt Lysskær omtrent 300 Mennesker, med vilde Ansigter og sælsomme Dragter, vare forsamlede. Under almindelig Taushed blev Lorden ført hen til den eneste Stol i den øverste Ende af Værelset, og Jackson begyndte: „Først skal De se, Mylord, at De har med oprigtige Folk at bestille. Hvo af Eder, som kun have begaaet simpelt Tyveri, række Hænderne op!" Omtrent en Trediedel af Forsamlingen hævede Hænderne. „Hvo,

som har begaaet Tyveri, forenet med Indbrud og Vold, række Hænderne op!" — Tre Fjerdedele af Hænderne raktes i Veiret. — „I vide, at intet Godt og Varigt kan begyndes uden Guds Ord og Bøn!" vedblev han og læste Luk. 15 om den fortabte Søn: da knælede den hele Forsamling ned, og han bad inderligt — man vilde kunnet høre en Naal falde til Jorden. — Derpaa steg Lord Shaftesbury op paa sin Stol og tiltalte dem: „I al Oprigtighed vil jeg tale til Eder, mine Venner, og give Eder gode Raad, hvis jeg kan; men siger mig først, om I virkelig have besluttet at opgive Eders sørgelige Haandværk." — Et langt enstemmigt Ja! — I dette Øieblik opstod der et Rygte om, at en forklædt Politibetjent var tilstede, og der blev nu en frygtelig Tumult. Til Lykke var det kun blind Allarm; man sendte Vagter ud og beroligede sig. Lord Shaftesbury sagde, at han vidste intet andet Raad for dem end Udvandring. Flere Spidsbuber sagde, at de havde begyndt paa ærligt Arbeide, men havde faaet deres Afsked, saasnart deres tidligere Liv var blevet bekjendt. De maatte enten fortvivle eller blive i Synden. Her fremtraadte en ung Mand med et godt Udvortes: „Jeg er af god Familie, er kommen til London og i slet Selskab, har stjaalet og er straffet; men min Samvittighed lod mig ingen Ro, og Jacksons Ord har revet mig ud af Forbrydelsens Vei. Jeg er kommen i en Bankiers Tjeneste, og allerede efter en Maaned forøgede han min Løn; men min Samvittighed tillod mig ikke, at jeg førte ham bag Lyset. — Er De aldeles

tilfreds med mig? har jeg spurgt ham. — Jeg vilde ei tage nogen Anden i Deres Sted. — Godt; men jeg tør ikke dølge for Dem, at jeg er en straffet Tyv. — De er en Hædersmand! sagde han og behandler mig nu som en Søn af Huset. Jeg er kommen her for at sige Eder, hvad Gud har gjort imod mig, og indstændig formane Eder, hvis jeg havde set, at I ikke havde adlydt Lord Shaftesbury."

Slutningen blev, at Lorden gjorde dem det Forslag: Hvo som holder sig ærlig i 6 Maaneder, vil jeg skaffe Penge og Anbefalinger til at udvandre. — Vi ville ikke gjerne berøve Dem Deres Tid, sagde de ved Afskeden; men vil De ei komme igjen? — Til hvilken Time, I ønske det; lad mig det blot vide ved Jackson. — „Jeg kan ikke udsige (sagde Lord Shaftesbury senere ved et Møde i Paris), hvorledes jeg var tilmode, da jeg saa disse stakkels Mennesker trænge sig tilbage for at lade mig komme forbi og dog gjerne vilde række Hænderne frem for at gribe mine, men ei vovede det. Jeg trykkede alle Hænder i min Nærhed, og den Tone, hvormed de raabte: Gud velsigne Dem! gik mig saaledes til Hjerte, at jeg græd mine modige Taarer, da jeg kom udenfor." Siden har han oftere besøgt dem; 100 af dem have allerede bestaaet Prøven, hvoraf 54 ere førte til det indre Amerika enten som Tjenestetyende eller paa smaa Eiendomme, hvorfra de skrive de mest rørende Breve; de andre 46 ere sendte tilsøes med følgende Attest fra Shaftesbury: „Jeg anbefaler Dem denne Mand, der ønsker at

tjene som Matros". Endnu er der ikke indløbet Klage over nogen af dem."

Saavidt Fliedner.

Og som vi her have set nogle Exempler paa den londonske Stadmissions Arbeide for Tyve og forsømte Børn, saaledes gives der endnu flere interessante Grene af den at fortælle om; der er særskilte Missioner for Soldaterne, for Droschekudskene, ja, hvad der turde være det mest Paafaldende, selv for Politibetjentene, som vistnok ere altfor meget beskjæftigede af deres Tjeneste, til at de ret kunne benytte sig af de offenlige Midler til Oplivelsen af deres Tro, og altsaa behøve en særegen Omhu.

En meget alvorlig Virken offre Stadmissionærerne de faldne Fruentimmer, hvem vistnok ofte kun den yderste Nød driver til deres fornedrende Haandtering. Foreningens Aarsberetning for 1849 omtaler en Pige, der tidlig, alt i sit 13de Aar, betraadte Syndens Vei. Hun ønskede senere at optages i et Hospital, men blev afvist og blev nu pleiet af sin Moder. Denne Kjærlighed belønnede hun med at bestjæle hende. I 8 lange Maaneder levede Moderen i Kummer for sin Datters Fremtid. En Aften da Moderen vendte hjem fra sit Arbeide og kun havde 2 Sk. i sin Lomme, saa hun et usselt udseende Fruentimmer støtte sig til en Lygtepæl. En Kamp opstod i hendes Sind, om hun skulde give den stakkels Skabning de 2 Sk. eller lade hende staae hjælpeløs. Hun besluttede at give og tænkte: hvor taknemmelig vilde du selv være, om Nogen vilde hjælpe dit stakkels Barn, naar det var saa

forkommet og elendigt. Gjenstanden for hendes Medlidenhed hævede nu Hovedet, og hun seer — sin egen, længe savnede Datter. Hun kunde næppe holde sig opreist. Atter tager hun sit Barn til sig, bringer hende i en Anstalt, i en Tjeneste: men næppe har Datteren begyndt sit Arbeide, saa løber hun derfra og vandrer paany paa Lastens Vei. Men da Pengene vare bortødslede, Klæderne sønderrevne, Sundheden borte: da vendte hun sig atter til Moderen, som fik hende optaget i et Hospital. Efter Helbredelsen optog Moderen hende atter med Haab og Kjærlighed i sit Hus; men ogsaa denne Gang blev hun lønnet med Utaknemmelighed. Ved denne Tid fandt Stadmissionæren hende og bevægede Moderen til at anstille endnu en Prøve. Hans Undervisning velsignedes paa Pigens Hjerte, og denne Gang behøvede Moderen ikke at angre sin Kjærlighed. Missionæren besøgte nu fremdeles Datteren, læste og bad med hende, og bragte hende saa i en Anstalt, fra hvilken hun traadte i Tjeneste som Pige hos en from Familie og gav siden alle Beviser paa en sand Omvendelse. Hun, der saa længe var Moderens Kummer, er nu hendes eneste Støtte. Og dette er igjen kun et enkelt Exempel paa, hvad der forekommer i stort Antal. Spørge vi nu, hvorfra denne beundringsværdige Virksomhed, denne Londons Stadmission, som er et kraftigt Middel til at hæve Bærmen af Kæmpestadens Befolkning op af Fordærvelsen, danne og berige den med de høieste Goder — saa nævner man os som dens Stifter et Navn, som indtil nu er næsten ukjendt hos os,

nemlig David Nasmith. Og Londons Stadmission er ikke det Eneste, som denne sjeldne Aand kaldte til Live; den var kun Hovedformaalet for hans hellige Iver; hans store Hjerte omfattede med lige daadskraftig Kjærlighed den hele engelsktalende Christenhed. Født i Skotland blev han først Sjælen i sin Fødebyes, Glasgows, christelige Foreninger, indtil han der ret egenlig opfandt sit Livs fornemste Værk, Stadmissionen, og da opflammedes af en uimodstaaelig Trang efter at bringe denne nyopdagede Hemmelighed til at fremme Folkevellet til Anvendelse i Irland, Amerika og endelig i England, især i London. Ja selv Paris og Frankrigs Søstæder bleve Gjenstande for hans virksomme Menneskekjærlighed. Virkelig blev det ham givet af Herren, med sit Ord at opfylde hele den store Omkreds, som hans Kjærlighed stillede ham for Øie under ydmyg Hengivenhed i Guds Villie — og Alt dette i et kort Liv af kun 40 Aar! Og hvormeget han desuden virkede for Fængsler, Søndagsskoler, Traktat-Udbredelse, Asyler, Foreninger af unge Mennesker, Piger, Fædre og Mødre: Alt dette lader sig ei overse med et Blik; det udfordrer en nøiere Betragtning af hans Levnetsløb.

II.

David Nasmiths Ungdom.

Naar man læser de Forfatteres Levnetsløb, som have skrevet de bekjendte engelske Prisskrifter om Søndagens Helligholdelse, saa forbauses man over det aandelige Liv og den dybe christelige Alvor, som i Skotland ofte boer i den ringeste Hytte, og som der har fundet en saadan Udbredelse, som den næppe har naaet andetsteds. Saaledes staaer ogsaa den christelige Familieopdragelse i hint velsignede Land paa et høit Trin. Af en saadan hellig christelig Familie var David Nasmith udgaaet, en Søn af velhavende, ved Fromhed udmærkede Forældre. Født i Glasgow den 21de Marts 1799, besøgte han fra sit 7de til sit 11te Aar en latinsk Skole, dog uden at gjøre den mindste Fremgang. Han blev derfor sat i Lære hos en dygtig Manufakturhandler, og da denne maatte opgive Forretningen, kom han til sin Svoger. Denne havde en udbredt Handel, i hvis Omraade forefaldt meget Slet. Da erfarede Drengen Velsignelsen af den trofaste Moders Opdragelse, som stedse havde stræbt at indplante Herrens Frygt i hans Sjæl; men dog var Kjærlighed til Synden endnu fremherskende hos ham. „Naar jeg", skriver han, „tænker paa alle de Synder, jeg dengang begik uden Nogens Vidende, saa maa jeg sittre. Ofte bad jeg i mine Anfægtelser Gud om Frelse, men dog vedblev Synden at være mig kjær."

Da jeg en Aften gik tilsengs, og Alt var stille om mig, følte jeg saa smertelige Samvittighedsnag, at jeg vilde styrte mig ud af Vinduet for at ende mit Liv; dog gjør jeg det, tænkte jeg, saa kommer jeg uden Tvivl i Helvede. I denne skrækkelige Stemning anraabte jeg af al min Kraft Herren om, at han for Christi Skyld vilde give mig Hjertefred og en rolig Slummer. O hvor let kunde han dengang have ladet mig udføre de onde Tanker. Men han har ei Behag i Synderens Død, derfor raaber han: saa kjærlig: „Vender om, vender om! hvorfor ville I dø?" Morgenen kom, jeg stod op, men det Oplevede havde kun ringe Virkning, mit Hjerte blev urørt. Omtrent ved samme Tid vaagnede jeg en Nat med Gysen: i Drømme havde jeg set en Officer ligge paa Veien med Hovedet skilt fra Kroppen og Blodet strømmende ud. Billedet stod endnu for mig, da jeg vaagnede. Min Gysen var saa græsselig, at jeg følte mig meget fristet til at ende mit Liv med en Kniv, som laa for mig. I denne frygtelige Stemning søgte jeg Trøst paa Golgatha; men der flød jo atter Blod, og dette forstærkede mine Følelser. Dog endelig slumrede jeg ind uden at give Fiendens Fristelser Rum; en usynlig Haand holdt mig. Jeg laa, indtil Solen beskinnede min Pude, men endnu følte jeg ikke de venlige Straaler fra Retfærdighedens Sol i min mørke Sjæl. I lang Tid veg dette Skrækkebillede ikke fra mit Sind. O hvilket Exempel paa Guds langmodige Naade er jeg ikke! Med Rette kunde han have

givet mig Del med Hyklere og Vantro; men han var saare naadig imod mig!"

Det, som i alle Fristelser holdt Livsfunken tændt i Rasmiths Sjæl, var hans regelmæssige Besøg i en Søndagsskole fra hans fjette Aar af. Da han var 14 Aar gammel, dannede han i Forening med flere ivrige Elever af Søndagsskolen, et Selskab for Bibelens Udbredelse iblandt de Fattige. Til Secretair valgtes vor Rasmith, der dengang hverken vidste, hvad en Secretair var, eller kjendte en Saadans Forretninger *). Men dette Valg var afgjørende for hans indre Udvikling. Foreningen grundlagdes under Bøn og Sang; og allerede dette gjorde et uudsletteligt Indtryk paa ham. Den lille Forretnings Førelse bragte ham i Forbindelse med saa mangen Yngling med afgjort christeligt Sind, hvis faste Vandel styrkede ham. Ivrigere end tilforn spurgte han nu om Indholdet af den Bog, som han gav saa mange Andre i Haanden, og jo længere han benyttede den, desto vigtigere blev den ham. Snart erkjendte han sig at være en fortabt og elendig Synder, der stod lige over for en uendelig ren og hellig Gud; hans Hjerte forekom ham aldeles ondt, uduelig til at gjøre Noget, der kunde tilfredsstille Guds Retfærdighed og forbedre hans egen Sindstilstand. Ved fortsat Gransken i Skriften fandt han En, der ikke alene formaaede at frelse fra Syndens Straf, men ogsaa fra dens Magt, en

*) I England og Skotland synes en Forretningsførers Stilling at være af langt mere Betydning end hos os; Secretairen har der saa temmelig hele Foreningens Virken i sine Hænder.

Frelser, som han just behøvede, en fuldkommen, tilstrækkelig mægtig Forløser. Fra nu af hadede han Synden, som han før elskede, og stræbte alvorlig efter Hjertets Helliggjørelse, og det var hans Glæde at tale til Andre om den Naade, han selv havde erfaret. Og nu traadte han ogsaa, som ofte er Skik i Skotland, ved en personlig, offenlig Bekjendelse over til en christen Menighed; det var en Independent-Menighed, i Spidsen for hvilken stod den beaandede Præst Greville Ewing. Med ungdommelig Iver og dog allerede med mandig Alvor kæmpede han fra nu af Troens gode Kamp, hvorom saa mangt et Blad i hans Dagbog vidner. Især naar jævnaldrende Ynglinge sank i Graven, vaagnede mægtigt hos ham Følelsen af vor korte Naadefrist og Nødvendigheden af uafladelig at benytte den til Sjælenes Frelse. Et Brev fra den dengang i Rusland virkende Dr. Patterson til Menighedens Ynglinge vakte først hos ham Bevidstheden om, hvormeget de, som selv have fundet deres Frelser, ere forpligtede til at arbeide paa Andres Salighed. Saaledes næredes mer og mer det Ønske i hans Sjæl, at tjene Herren som Evangeliets Forkynder. I sit 18de Aar tog han atter fat paa Studiet af de gamle Sprog, søgte tillige paa andre Maader at uddanne sig og lod sig ved sin elskede Sjælesørger anmelde i det theologiske Akademi for der at forberede sig til Missionstjeneste i det indre Afrika. Men Forstanderne synes ikke at have anet den Missionsaand, som boede i ham, Optagelsen blev ham afslaaet; Herren bestemte ham til et andet Arbeide.

„Herren fandt ei for godt dengang at kalde mig", skrev han, „og bøiede derfor sine Tjeneres Hjerter til ikke at optage mig. Jeg troede den Tid nær, da jeg kunde udfolde Korsets Banner; men jeg skulde først lære at hengive min egen Villie; den Ære vilde have været altfor stor for mig. Dog ogsaa derfor vil jeg prise hans hellige Navn: han har jo ikke forladt mig, men stedse givet mig saa megen Kraft, som mit Dagværk udkrævede. Det sømmer sig ikke at klage, men at tilbede hans hellige Navn."

Nasmith traadte nu tilbage i Forretningslivet, som han paa Grund af Studierne maaske altfor tidlig havde forladt; men nu begyndte ogsaa strax hans Missionsvirken i hans Omgivelser. Det lykkedes ham at komme til at lede en Søndagsskole, hvor han nu virkede flere Timer hver Søndagaften, til Fremgang og Vederkvægelse for sig selv og til evig Velsignelse for mange Børn. Denne hos os næsten ukjendte Virksomhed beskjæftiger nu i England 250,000 frivillige Lærere af alle Stænder og Haandteringer, og Antallet af de under deres Omhu staaende Børn anslaaes til 2 Millioner. Vor Nasmith synes at have været en af de mest udmærkede blandt alle Søndagsskolens Lærere. Hans egne Yttringer ville anbefale ham: „Gud har", skriver den attenaarige Yngling, „givet mig Leilighed til hver Søndag at forkynde min Frelsers uudgrundelige Kjærlighed for 200 Børn, og givet mig Beviser paa, at mit ringe Arbeide er ikke uden Velsignelse; thi medens ofte Sorg nedtrykker mig over mange Børn, som sidde ligegyldige mod alle Lær-

domme, Raad og Formaninger, flyde dog ofte rigelige Taarer ned ad den Talendes og nogle Hørendes Kinder, naar jeg taler om Jesu Kjærlighed i hans Fornedrelse, hans Lidelse og Død. Ret tydelig ses allerede Sandhedens omskabende Virken paa Nogle, og jeg haaber, at Herren endnu vil velsigne sit Ord til Manges Frelse." Derhos forsømte Nasmith visstnok Intet, som kunde vinde ham de unge Hjerter og anspore dem til ganske at hengive sig til Herren. Saaledes indbød han oftere enkelte Partier af dem til Frokost, gav dem smukke Bøger, og naar haabefulde Drenge bleve forflyttede til andre Steder, saa holdt han dem ved Brevvexling bundet til sin trofaste Haand, veiledede dem i Valg af, hvad de læste, formanede og opmuntrede dem, og viste den inderligste Deltagelse for Alt, som angik deres indre Liv. For at have et Forraad af Bøger for de mere Duelige og Lærelystne, vidste han at drage formuende Venner med ind i Spillet, som hjalp dels med Bøger, dels med Penge; men senere fandt han det bedre at lade læselystne Elever betale 3 Mk. hvert Fjerdingaar, hvorved Skolens Bibliothek forøgedes og Udgiften til Leie, Varme o. s. v. blev dækket. Tillige kunde nu de høiere Stænder lade deres Børn tage Del i Søndagsskolens Velsignelser, da de nu ei behøvede at leve af Andres Barmhjertighed. Ja for tidlig at vække Sandsen hos Børnene for at virke for deres Medmennesker, dannede han endog blandt Eleverne selv smaa, frivillige Foreninger, der i 4 Aar samlede omtrent 220 Rdl., som fordeltes til Jøde- og Hed-

ninge-Missionen, Tractatselskaber, Søndagsskoler i det skotske Høiland o. s. v. Ofte vare Forældrene, som Nasmith ei forsømte at indbyde, tilstede i Søndagsskolen og opmuntrede Ungdommen ved deres Deltagelse; ansete Geistlige kom og holdt Taler til Forsamlingen, især ved Aarsfester o. desl. En af disse, Dr. Hannah, overrakte ham, i Elevernes Navn, paa Nytaarsdag en smukt udstyret Bibel, som „et Tegn paa deres Taknemmelighed og Høiagtelse", hvilket glædede ham meget. — For ret at kjende de indre Kilder til dette velsignede Resultat, maa vi ikke glemme, at Nasmith, i Forening med andre for Søndagsskolen virksomme Mænd, holdt egne dertil bestemte Sammenkomster for at nedbede Herrens Velsignelse over dette Værk. Saaledes kunde han tilsidst med ydmyg Tak skue hen paa den rige — vistnok mere formodede end sete*) — Høst, hvormed Herren lønnede hans rige Udsæd. Oftere maatte han paa christelige Venners Begjæring besøge de andre Søndagsskoler i Glasgow og undersøge deres Tilstand, hvilket da forbetmeste gav dem et nyt Opsving og Liv. Nogle Exempler paa hans Brevvexling med hans kjæreste Discipel, Vilhelm Sommerville, vil det her være Sted til at anføre. „Hvor ofte", hedder det i et Brev, „er jeg i Tanken hos dig og ønsker dig rigelig velsignet med den

*) Saaledes maatte han engang 7 Aar senere høre, at flere af hans gamle Disciple vare blevne Røvere, ja at endog En var deporteret til Nyholland; paa den anden Side fik han ogsaa at høre, at 5 Andre havde dannet en ugentlig Bedeforsamling og heller aldrig havde glemt den kjære Lærer.

Salighed, som Gud ved sin Forløsning har beredet os. O, kjære Vilhelm! glem aldrig at du har en udødelig Sjæl, som enten kan blive salig eller gaa fortabt, og at nu er det den behagelige Tid, idag er Frelsens Dag! Kun det nærværende Øieblik er dit; grib det og il uden Tøven til Jesum, at han kan frelse dig! Han staaer med aabne Arme for at modtage dig. Naadens Dør er dig nu opladt, snart vil den være tillukket. Du føler, at du behøver et nyt Hjerte; du ved, du er en Synder; er det saa, hvorledes kan du da være rolig, før du har fundet Naade hos Gud? Ak, betænk dog uden Tøven, hvad der tjener til din Fred!" Da Vilhelm havde tilskrevet ham, at der i hans Faders Hus blev forelæst af Bibelen Morgen og Aften, og derhos havde udtrykt sig saaledes, at man kunde befrygte, at denne almindelige Læsning var den eneste og udelukkede den Enkeltes egen Forskning i Biblen, svarede Nasmith: „Den fælleds Læsning i Skriften er en god Skik, som burde findes i enhver christelig Familie, og vi have visselig Grund til at takke Gud, naar det er vort Lod at leve i en saadan Familie; men det er ogsaa Enhvers Pligt, daglig selv at forske i Skriften. Enhver har selv Del i dens hellige Indhold; ikke derved kommer jeg i Himlen, fordi min Fader og Moder vare Christne, nei, jeg maa selv være det, naar jeg vil derind. Jeg haaber altsaa, at du har den Vane, daglig at læse Guds Ord i dit Lønkammer, og tillige at bede, at Gud maa oplyse dig og føre dig paa den rette Vei; forglem aldrig, at Ungdommens Vei er slibrig, og at

Jesu Veiledning er dig nødvendig, om du uden at falde, vil naa Maalet." Senere skrev Rasmith: „Da det er mig vigtigt, at faa Indflydelse paa unge Mennesker, for om muligt at føre dem paa rette Vei, saa var det mig kjært, at du har ført en Yngling til mig. O, maatte jeg kun selv findes paa den smalle Vei og gjøre Herrens Villie, at jeg maatte være et skinnende Lys i denne mørke Verden! Guds Børn maa bringe megen Frugt, ved liden æres Herren ikke. Det er nu fem Uger, siden jeg opgav min gamle Søndagsskole, for at begynde en ny. Sidste Søndag var i denne 606 Børn tilstede foruden Forældrene og nogle Andre; jeg har megen Glæde af dette Værk, maatte det ogsaa blive til stor Nytte og et Middel til mange Sjæles Velsignelse!"

Ved Siden af Søndagsskolerne beskjæftigede ogsaa de uvidende Voxne den unge Menneskevens Hjerte. Vi, som have et ordnet Skolevæsen kunne ikke gjøre os noget Begreb om den utrolige Uvidenhed, som hersker i mange Folkeklasser i Storbritannien, da der ikke der findes et saadant regelmæssigt Skolevæsen. Parlaments-Acter bevidne, at i Aarene 1839—1841 fandtes mellem 367,894 ægteviede Par, 304,836, som ei kunde skrive deres Navn; i London kunde en Trediedel af de Viede i hine Aar ikke skrive. Heraf seer Læseren, hvor stor Trangen var til Søndagsskoler for Voxne. Nu har den christelige Kjærlighed i England og Skotland stiftet ikke mindre end 35,000 Skoler, hvor de Uvidende kunne finde Underviisning. Da Rasmith i Aaret 1818 begyndte sin Virksomhed, synes kun faa at

have bestaaet; i Glasgow var han En af dem, som ivrigst virkede for saadanne Skolers Oprettelse.

En anden Gren af hans Missions-Virksomhed var Omsorgen for de Fængslede. Ei alene sluttede han sig til de bestaaende Foreninger i denne Retning; han besøgte ogsaa med andre virksomme Christne flittig sin Fødebyes Fængsler, og gjorde oftere den skjønne Erfaring, at Bøn og Sang, forelæste Skriftsteder og kjærlig alvorlig Tiltale af christelige Venner gjorde Indtryk selv paa Mordere, især naar Dødsdommen forud havde bøiet deres Hjerter og gjort dem modtagelige for Tanken om Evigheden. En Gang traf han to Dødsdømte, af hvilke den Ene gjorde sig Angeren alt for let. Han advarede mod det „Fred, Fred!" som Satan tilraaber Sjælen, hvor der endnu ikke er Fred. Dette blev ilde optaget af Fangen, men beredte ham dog senere en urolig Nat. Den gamle Synder vaagnede, og hans Hjerte blev fuldt af Angst. Nasmith bad med ham om den Helligaands Veiledelse, viste ham hen til den forsonende Frelser og lærte ham den rette Troes Væsen, der renser Hjertet og overvinder Verden. Nu erkjendte Fangen sig at være en stolt, selvretfærdig Synder, der ikke vilde underkaste sig den Retfærdighed ved Troen, som ene gjælder for Gud — og forbausedes nu over Frelserens Kjærlighed og hans Forløsnings Kraft. Efter deres Ønske besøgte Nasmith med Glæde oftere begge de Ulykkelige.

En særdeles herlig Virken udøvede Nasmith paa en Negerkvinde, som Herren i Aaret 1818 til-

førte ham. Dette var ham en Slags Erstatning for Feilslagningen af hans Ønske om at turde bringe Chams ulykkelige Slægt Evangeliet, at den fattige Marie Watt en Dag kom til ham for at bede om Arbeide. Han opfyldte hendes Bøn, spurgte om hendes Bolig og opsøgte hende den næste Dag. Nu hørte han, at hun var 32 Aar gammel og gift, at hendes Mand, ligeledes en Farvet, var paa en Søreise; at hun allerede før sit Giftermaal havde havt to Børn i sit Hjem, og at hun ikke kunde læse, men hvis der tilbød sig en Leilighed dertil, ønskede hun gjerne at lære det. Nasmith spurgte hende, om hun gik i Kirke? „Ja mig gaaer i Kirke tre Gange hver Søndag." — „Siger Præsten dig ikke, at dit Hjerte er ondt, og at du maa have et nyt Hjerte, før du kan komme i Himlen?" — „Nei, nei! mit Hjerte godt. Mig aldrig lyve, bande, bedrage eller slaa min Mand." — „Men, Marie, om dit Hjerte er godt, var det dog ikke altid godt, thi Gud siger: en trodsig og forvendt Ting er Menneskehjertet, hvo kan udgrunde det? Hvad ved du om Jesus? thi ham er det, som giver os det nye Hjerte og den gode Aand." — „Mig Intet vide om ham." — „Hvorledes, Marie, du gaaer i Kirke tre Gange hver Søndag og har dog Intet hørt om den store Kjærlighed, Gud har vist mod os arme Syndere, idet han sendte sin kjære Søn til Verden, for at han skulde dø for os?" — „Nei, mig aldrig hørt om ham; aldrig hørt om Jesus; nei, mig ikke kjende ham." — „Min Præst siger mig meget om denne Frelser, hvis Navn kaldes Jesus, fordi han

frelser sit Folk fra deres Synder; og kunde du læse i Bibelen, saa vilde du der finde meget om ham. Maaske kommer du næste Søndag og hører, hvad min Præst ved at sige om ham." — Marie lovede at komme, men kom ikke. Sex Gange besøgtes hun af sin unge Ven, og endelig lykkedes det ham at at bringe hende til regelmæssig at besøge baade Kirken og Søndagsskolen. I denne fik hun en Tidlang ugenlig en lille Seddel, hvorpaa var trykket et Bibelsprog, som hun ved sine Naboers Hjælp lærte udenad, og hvergang kunde fremsige. Snart ønskede hun ugenlig at lære fire Psalmevers tilligemed yngste Klasse, og da hun gjorde Fremskridt i Læsning, forærede Nasmith hende til Opmuntring et Nyt Testament. Ved uafbrudt Flid og Iver, kunde hun snart rykke op i øverste Klasse, og da Gud ogsaa ved Lidelser prøvede hende, saa kunde hun snart, efter eget Ønske, optages i den Menighed, som Nasmith hørte til. Snart derpaa kom hendes Mand hjem fra sin Søreise og glædede hende med nogle Klædningsstykker, som hun høilig trængte til. Den Forandring, der var foregaaet med hende, kunde ikke blive ubemærket; strax i de første Dage bragte Marie sin Mand til Nasmith, der modtog dennes høflige Tak for sin Godhed mod hans Kone. Hun tog ham nu med i Kirken og Skolen, kjøbte ham en A B C og lærte ham Bogstaverne. Men Pengene gik med; han gjorde ikke den bedste Brug af dem og var da grov imod hende. Ja en Dag kom han beruset hjem og slog hende da som i tidligere Tid; men hun slog ikke igjen, som fordum,

men sagde mildt: „Du ikke gjøre det, mig din Kone!“ Snart derefter gik han atter tilsøes, men lod hende ugenlig udbetale 15 Mk., som blev draget fra hans Løn. Men da han siden gik i en anden Herres Tjeneste, faldt ogsaa siden Maries Underholdning bort. Nu havde hun kun sin egen Fortjeneste, men var i al sin Fattigdom et Mønster paa Nøisomhed og Tilfredshed. — Omtrent i ti Aar kom hun hver Søndag til Kirken, naar hendes Sundhed tillod det, og prydede sin Guds og Frelsers Lære ved en værdig Vandel. Hun var en ret salig Christeninde, og skjøndt hun var meget fattig, ja ofte meget lidende, kom dog aldrig den sagteste Klage over hendes Læber. Det Nye Testament var hendes eneste Glæde; især elskede hun det 14de, 15de og 16de Kapitel i Johannes' Evangelium. Da siden Slavebefrielsen kom, vendte hun med Bibeler, Testamenter og Tractater tilbage til Vestindien, for der at fortælle sine sorte Brødre om den Frelse, der var vederfaret hende, og indbyde dem til at nyde den samme Naade.

Saaledes gav Herren den Yngling, der brændte af Begjærlighed efter at tjene ham i allehaande christelige Kjærlighedsgjerninger en rigelig Forsmag paa de storartede Arbeider, han senere skulde udføre. Men for at gjøre ham dygtig til disse, maatte han, ved Siden af vederkvægende Velsignelses-Erfaringer, ogsaa smage den bittre Kalk af indre og ydre Trængsler, hvorom vi i det Følgende skulle berette Noget.

III.

Herrens underlige Førelser.

Medens Nasmith i udvortes Henseende stod i en velsignelsesrig Virksomhed og deri viste en Fasthed, Tact og Omsigt, som vilde have gjort en modnere Mand Ære: førte hans Frelser ham gjennem tunge indre Kampe for derved at indvie ham til hans Livs store Værk. Den første af disse Kampe skal han selv fortælle os: Han skriver den 21de Januar 1818: „Her vil jeg opreise mit Ebenefer og sige: hidtil har Herren hjulpet. Han har nu ført mig gjennem Sorgens Vande. I de sidste tre Uger var mit Sind roligt; jeg fandt i de onde Dage Skriften kostelig, den var en Balsom for min udmattede Sjæl. Megen Trøst gav mig Rom. 12, 12: „Værer glade i Haabet, taalmodige i Trængsel, varagtige i Bønnen." Dog engang følte jeg min Syndeskyld og dens Magt i mit dødelige Legeme saa stærk, at jeg næsten vilde opgive alt Haab; da mindedes jeg de Ord: „Jeg ved, paa hvem jeg troer, og er forsikkret om, at han kan bevare mig indtil hin Dag". Jeg eftertænkte, hvo det er, Apostelen taler om; det er Jesus, igaar og idag og i al Evighed den samme. Naar jeg troer paa ham, er han den samme faste Klippe for mig nu, som han fordum var for Apostelen. Da tre Uger af min Trængsel var tilende, blev mit Legeme, da jeg om Aftenen gik tilsengs, koldt og stivt, og jeg troede mig Døden nær. Nu følte jeg inderligt Nødven-

digheden af ret at tilegne mig Christi fuldbragte Forløsningsværk. Jeg følte mig saa slet og min Skyld saa stor, at jeg ei vidste, hvad jeg skulde gjøre. Byrden var mig for tung at bære, den trykkede mit Legeme til Jorden. Nu tænkte jeg paa Jesu Ord: „Kommer til mig Alle, som lide Møie og ere besværede; jeg vil give Eder Hvile!" Saaledes raabte jo Frelseren til alle Syndere, som føle deres Misgjerningers Vægt og længes efter deres Borttagelse. Saa var det jo med mig! Opmuntret kastede jeg mig til hans Fødder og bad ham at opfylde sin naadige Forjættelse. Og som om jeg hørte ham sige: „Dig ske, som du har troet!" saa svarede mit Hjerte: „Herre, jeg troer, hjælp min Vantro!" — Da Tanken om Døden først var bleven levende hos mig, traadte denne Formaning af Frelseren mig klart for Øie: „Vaager derfor, thi I vide hverken Dag eller Time, paa hvilken Menneskens Søn kommer". Jeg tænkte paa min forspildte Tid, og paa hvormeget jeg havde forsømt min Bibel, hvis Trøst nu var mig saa nødvendig. Jeg vilde ønske, sagde jeg, at mit Liv kunde begynde paany, da skulde det blive anderledes; og jeg besluttede, at hvis Herren fremdeles gav mig Livet, saa skulde hans Ord være mit Raad, en Lygte for min Fod, et Lys paa min Vei, saalænge jeg vandrede herneden."

En anden Begivenhed, som dybt rystede ham, var en kjær, christelig Vens Selvmord mod Slutningen af samme Aar (1818). Denne var, just som hans Forretninger gik allerheldigst, bleven angreben

af en Sindssygdom; pint af ængstende Forestillinger, troede han sig fortabt, saa sit Kammer opfyldt af onde Aander o. s. v. Med rørende Troskab offrede Nasmith den ulykkelige Ven hvert Dieblik, hans Kjøbmandsforretninger levnede ham: vaagede hos ham, forelæste af Bibelen, bad — Alt forgjæves. Herrens kraftige Trøsteord vilde ikke virke; den syge Aand vidste stedse at finde Modgrunde, der afkræftede dem. Den stakkels Yngling fandt endelig Leilighed til at saare sig dødeligt i Halsen. Forgjæves anvendtes Lægehjælp. Atter forsøgte Nasmith ved Evangeliet at opreise den nu først ret skyldige Synder; tilsidst bad denne selv Vennen at bede med ham. Ja i lyse Dieblikke formanede han indtrængende sin Familie alvorligt at søge Herren og holde fast ved Naadepagten. Søndagen derefter fik Nasmith den sørgelige Efterretning, at han var død.

Men endnu mere end disse og andre Prøvelser luttredes han ved en anden tung Tugtelse fra Herren, der først tilbunds vilde rense og hellige sit Redskab, før han kaldte ham til hans Livs egenlige Værk. Et christeligt Fruentimmer vakte i 1818 første Gang en ungdommelig Kjærlighed i hans Hjerte, og Nasmiths Hjerte, der hidtil kun havde brændt for Herren med en hellig Flamme, forfærdedes over denne jordiske Ild, som truede med at slukke den himmelske. I Lidenskabens første Opflammen antog han den for at være et Ideal af christelig Ydmyghed, Selvfornægtelse og Kjærlighed; men Sindets Storm vil ikke vige. I sin dybe Sjælenød raaber

han: „Jeg er en elendig, elendig, fordømt Synder! O hvilket aldeles ondt, falsk Hjerte har jeg, fuldt af Kjærlighed til et syndigt Menneske! Herre Jesu, vend min Kjærlighed bort fra Skabningen! To mig af min Misgjerning, og antag mig i Naade! glæd mig dog atter med dit Ansigts Lys! Rens mig, saa bliver jeg ren; to mig, saa bliver jeg hvidere end Sne!" Saaledes gik Sommeren 1818 under mægtige Anfægtelser og kraftig Kamp derimod. I Begyndelsen af Mai var den heftige, jordiske Ild frembrudt i ham, og endnu den 17de August sukker han: „Nu føler jeg, at hvis jeg ikke udriver mit høire Øie, saa er jeg evig fortabt. Min Skjødesynd, som har behersket mig, maa tilintetgjøres; Øiets og Kjødets Lyst var min største Fordærvelse. Jeg har vel afholdt mig fra ydre Overtrædelser, men indvortes har jeg syndet, og det saa ofte, at Synden nu har slaaet dyb Rod i mit Hjerte, og vil sikkert bringe mig Fordærvelse, hvis den ei hurtig dræbes. O Hellig Aand, du hvis Indflydelse lignes ved Ildflammer, fortær aldeles Syndens Magt i mig!" — Nu hørte Herren i Naade Sjælens Suk, og dødede med sit Ords tveeggede Sværd den fristende Lyst. Om Mandagen skrev Nasmith hine Ord, og allerede Søndag Eftermiddag prædikede Francis Dick over Texten Ap. Gj. 8, 21: „Dit Hjerte er ikke retskaffent for Gud", hvilke Ord som et Lyn traf Ynglingens Sjæl. Herren prøvede og udforskede med sit Flammeøie hans inderste Hjerte. Stride Taarestrømme randt over hans Kinder, han havde kunnet

udraabe: hvad skal jeg skal jeg gjøre for at blive salig?

Men det Tungeste var endnu tilbage. Menigheden pleiede hver Søndag efter Eftermiddags-Gudstjenesten at nyde Nadveren. Da nu Præsten sagde: „nu kunne Brødrene komme til Alteret", da var det for Nasmith, som skulde han synke i Jorden. Han følte, at kun de, hvis Hjerte var retskaffent for Gud, havde Ret til at sidde ved hans Bord, og han vovede derfor ikke at træde frem; fordømt af sin Samvittighed gik han ud, sittrede som et Espeløv og mægtede næppe at gaa. Han forlod Guds Hus, uden at vide, hvor han skulde gaa hen for at være ene. Han vankede om, indtil den Tid kom, da Gudstjenesten omtrent kunde være forbi; da først gik han hjem for ei at vække Opsigt hos Forældrene. Medens han saaledes gik omkring, tænkte han: om to Timer skal du træde frem for 256 Børn og bede for dem, og dog er dit Hjerte ikke retskaffent for Herren! Din Bøn maa være ham en Vederstyggelighed. Hvorledes kan du tale til dem om en Frelser, hvis Kjærlighed du endnu ikke af Erfaring kjender? Vil du vedblive saaledes og næste Søndag igjen sidde ved Herrens Bord, saa æder og drikker du dig selv til Dom! Men, hvis du da igjen drager dig tilbage fra det Samfund, som har skattet din Tro saa høit, saa vil du skade Herrens Sag mere, end du nogensinde har gavnet den. Det vil bedrøve Guds Børn, og give Verden en Grund til Dadel. Hvad skal jeg da gjøre? Opgive alt Samfund med Jesum, og i al Evighed bære Følgen af

at have forsmaget hans Naade? Eller falde ned for hans Fodskammel og anraabe om Forbarmelse? Ynglingen valgte det Sidste og nedkastede sig i sit Lønkammer. Hans Frelser styrkede ham til at holde Søndagsskole. Langsomt vendte den tabte Fred tilbage i hans Hjerte, Stormen lagde sig, men det varede længe, før den tidligere Glæde i Herren vendte tilbage.

I November hørte han en Fortælling, som gav ham Lys over Guds Førelser med ham. En Præst havde mistet sit eneste Barn, som han altfor høit havde elsket, og han beskuede ofte med stille Beundring den Afdødes Billede. Snart efter Barnets Død kommer en from Gammel af hans Menighed og siger: „Hr. Pastor, der maa være Noget, som ikke er rigtigt, enten hos Dem eller mig; thi jeg har ikke mere den Velsignelse af Deres Prædiken, som før". Han sagde til hende: „Saa gaa da hjem og bed for mig". Nogen Tid efter kommer hun igjen: „Jeg har bedet for Dem, men det er endnu det Samme. Naar jeg beder, saa er det, som om Herren sagde: lad ham fare, han hænger ved sin Afgud". Den ydmyge Præst gaaer og henter sit Barns Billede og opbrænder det for hendes Øine. Denne Historie gik Nasmith gjennem Sjælen; han skriver: „Dette var en alvorlig Advarsel for mig; jeg har hængt ved en Skabning og gjort den til min Afgud. Det mishagede Gud, derfor har han forladt mig og taget sin Hellig Aand fra mig. Da jeg havde hørt denne Fortælling og derefter ved vor Hus-Gudstjeneste læst 8de Kapitel i Brevet til Romerne,

fæstede min Fader Øiet fast paa mig. Da var det mig, som om Herrens Øie hvilede paa mig, og jeg tænkte, som Petrus, paa mine Synder. Det kjærlige, medlidende Blik rørte mig til Taarer. Ak, maatte min Frelsers veiledende Naade være med mig, og maatte jeg, rustet med alle Guds Vaaben, blive dygtig til stedse at seire ved ham, som har elsket mig og hengivet sig for mig arme Synder!"

Saaledes luttredes Ynglingen ved brændende Bod og overvandt ved Guds Naade den Sygdom, han som Andel af den jordiske Natur bar i sig. Da han senere forsøgte at indtræde i Ægtestanden, gik han tilværks med saadan Alvor og mandig Bestemthed, at man kunde se, at hans første Daarskabs Smerter grundig havde helbredet ham for alle ungdommelige Blændværker. Dog var dette Forsøg at vinde til Livsledsagerinde en med hans Moder fortrolig, from Kvinde forgjæves. Først i hans 27de Aar gav Herren ham i Franciska Hartridge en Ægtefælle, som efter alle hans Venners Vidnesbyrd var ham værdig og kraftig nok i sin Christendom til at tage inderlig Del i hans Virken og at bære de mange dermed forbundne Lidelser og Prøvelser med troende Fatning.

IV.

Begyndelse af en mere udbredt Virken. — Ynglings-Foreninger.

De Saar, som Aaret 1818 havde bibragt vor Ven, helbrededes efterhaanden fuldkomment, og det Tryk fra Tugtelsens Tid, som længe hvilte tungt paa hans Sjæl, maatte tilsidst vige for en ny tilkæmpet Klarhed. Allerede den 20de Januar 1819 kunde han skrive i sin Dagbog: „Ved Begyndelsen af et nyt Livs-Afsnit seer jeg op til dig, o Herre; giv mig Visdom, at jeg maa erkjende dine Førelser med mig. Skal jeg leve til dette Aars Ende, o saa gjør mig i denne Tid dig selv mere lig, giv mig mange vederkvægende Timer i Samfund med dig og lad mig ved din Naade blive dygtig til at indgaa i din himmelske Herlighed! O bevar mig stedse, at jeg aldrig skal bedrøve din Hellig Aand, lær mig at vandre for dit Aasyn og hjælp mig i Alt, hvad jeg gjør, til at søge din Aands Villie. Jeg hengiver mig ganske i din Haand, for at du kan lede mine Skridt. Hjælp mig at tjende min Pligt og at adlyde den; lad mine Ønsker og Gjerninger lykkes, naar de tjene til din Ære og til mit og Andres Gavn; men hvor dette ei er Tilfældet, da vend mit Hjerte derfra og lad mig tro paa dig. Dan du mig, som du vil have mig; to mine Synder af i Jesu Blod og forøg min Tro — Alt for Christi Skyld!"

Fangepleie og Søndagsskole udfyldte fremdeles

alle de Timer, som hans Kjøbmandsforretninger levnede ham og vedligeholdt en freidig Karskhed i hans Sind. Da han i Octbr. 1820 igjen besøgte to til Døden dømte Forbrydere, faldt det ham tungt paa Sjælen, at han selv efter Guds Lov ogsaa var en dødsværdig Synder. Han udraaber: „Paa mig først, o Herre, fuldføre du din Dødsdom! Du, som prøver Hjerter og Nyrer, prøv mit Hjerte og hjælp mig at sørge for min Sjæl! Min Uhrvisers raske Bevægelse minder mig om, at jeg iler imod Evigheden. O, hvor Tiden iler, og kalder mig til at ile med den! Men hvor ile hen? Hen til Jesum! han ene kan frelse Sjælen!"

Nu var Øieblikket kommet, da det luttrede og befæstede Guds Menneske skulde træde ud af sin Forborgenhed og indtage en høiere Post i Guds Rige. De mange christelige Foreninger for aandelig og legemlig Nød, som allerede da fandtes i Glasgow — der var ei mindre end 23 — vare komne paa den Tanke, at det vilde fremme deres Virksomhed, om de traadte i en bestandig og nøie Forening med hverandre, og i denne Hensigt havde de kjøbt et rummeligt Hus med Værelser til Forsamlinger, Forretningsførelse o. s. v. Men for at forbindes endnu nøiere, besluttede disse Foreninger tilsammen at ansætte en fælleds Secretair, som ene og alene skulde virke for deres Formaal. En saadan søgte man nu gjennem Stadens offenlige Blade, med den Bemærkning, at man kun kunde bruge en Mand, som havde en levende Interesse for Foreningernes Øiemed og Vidnesbyrd om en retskaffen

Vandel. Nasmith indsaa strax, at dette var et Embede for ham og da han kunde anføre de mest agtede Mænds Vidnesbyrd om sin Tænkemaade og Vandel, saa blev han den 21de Novbr. 1820 kaldet til de 23 Foreningers Forretningsfører. For den uegennyttige, kun for Guds Rige levende Yngling, var det ingen Hindring, at man for dette, i Sandhed umaadelige Arbeide, som ganske tog sin Mand i Beslag, ikke bød mere end omtrent 540 Rdl. i Løn — i Skotland en sand Ubetydelighed. Med Glæde modtog han Bestillingen, først paa et Aar, siden paa sex Aar.

Nu først befandt Nasmith sig ret i sit Element; hvad der altid havde været hans Hjertes Glæde, det var nu hans Kald. Alle Evner, som hørte dertil, besad han maaske i høiere Grad end nogen anden Samtidig. Blandt de 23 Foreningers Ledere vare Repræsentanter for de forskjellige Kirkesamfund, baade af Præste- og Lægstanden — hvor stor maatte da ei Karaktererenes, Grundsætningernes, Anskuelsernes Forskjellighed være! Nasmith forstod, uden at opgive sin Selvstændighed, at vurdere og tage tilbørligt Hensyn til de forskjelligste Meninger. Med Hensyn til den ydre Forretningsførelse havde hans tidligere Kjøbmandsvirksomhed været ham den bedste Forøvelse; hvad han endnu manglede i høiere Dannelse, søgte han at indhente ved at besøge theologiske og andre Forelæsninger ved Glasgows udmærkede Universitet, hvor dengang mange udmærkede Mænd f. Ex. Wardlaw, Buchanan, M'Gill virkede. Men den bedste Skole for ham var hans Embede

selv. De mest udmærkede Mænd vare her hans Venner og daglige Omgang; hvormeget maatte ikke dette udvide hans Synskreds og give hans Karakter et høiere Sving! Her dannedes hin ædle og dog saa beskedne Frimodighed, som siden prydede ham og saa meget allevegne lettede hans Forbindelse med lærde og fornemme Mænd. Her fik han sin store Menneskekundskab, sin store Indsigt i Foreningsvæsenet, sin dybe Indsigt i Stadbefolkningens Tilstand og Trang; her saa han, hvormeget der blev gjort til Nødens Afhjælpning, og hvorledes det udførtes, og hvad der endnu fremdeles behøvedes. Folkelivet var den store Gjenstand for hans Forsken Dag og Nat. Men ved Siden heraf forsømte han ikke heller sine andre christelige Arbeider, navnlig Søndagsskolen. Hans Virksomhed var ofte i Sandhed uhyre, og der gaves Dage, hvor han ved Siden af sine løbende skriftlige Forretninger, skrev mere end ti Breve. Men skjøndt Foreningen bevidnede ham sin store Tilfredshed, blev hans ringe Løn dog ikke forhøiet, selv ikke efter hans Giftermaal, skjøndt man dog havde lovet det.

Med Aaret 1824 begyndte en ny Virksomhed at tage hans Interesser i Beslag, som siden i hele hans Liv beskjæftigede ham: Dannelsen af Ynglings-Foreninger. Den berømte Dr. Wardlaw holdt den sidste Dag i Aaret 1823 en Tale til nogle christelige Ynglinge i Glasgow; Nasmith spiste Frokost med dem, et lille Læseselskab blev oprettet, og Intet forsømtes for ved personlig Opfordring og ved Skrift at lægge ogsaa andre Ynglinger og Lærere

ved Søndagsskolerne denne Sags Vigtighed paa Hjerte. Dette havde under Guds Velsignelse den Følge, at i Aarets Løb 15 andre Ynglingsforeninger dannedes, af hvis Midte igjen fremgik en Ynglings-Missionsforening, som ved sine egne Midler alene underholdt en Missionær i Ostindien. Disse Foreningers fornemste Hensigt var Bøn og frie Samtaler over Guds Ord; men derhos var almindelig sædelig-aandelig Dannelse ikke udelukt. Ogsaa udførtes skriftlige Arbeider, som i Forsamlingerne meddeltes *). Vi kunne ikke bedre skildre disse Ynglingsforeningers Vigtighed og Velsignelse end med Nasmiths egne Ord, efter et Brev, som han kort før sin Død (1838) ud af sin Erfarings rige Fylde har tilskrevet en Ven. „Siden Aaret 1823", skriver han, „har jeg havt den særdeles Naade at kunne danne henimod 70 Ynglingsforeninger i Storbrittanien, Frankrig og Amerika. Min

*) Vi meddele her en Række Spørgsmaal, som bleve afhandlede i saadanne Foreninger: Om Ynglingsforeningers Nytte; om Samfundets Fordringer til Ynglingen; hvorledes kunne Medlemmer af Ynglingsforeninger øve den gavnligste Indflydelse paa deres Lige? den Forpligtelse, der paahviler unge Mennesker, som have faaet en christelig Opdragelse, at tilvende Andre samme Velsignelse; om Venskab; om det Velsignelsesrige i en tidlig Omvendelse; om Ydmyghed; om Velgjørenhed; om den christelige Iver; om den Pligt at udbrede nyttige Kundskaber; Luthers og Cranmers Liv og Charakter; Coopers Ungdomsliv; at sammenligne Storbrittanien med andre Lande i sædelig Henseende; om Slaveri; om Historie; Krigs Uforenelighed med Christendommens Lærdomme; om Forskjellighed i Stil, og om hvorvidt en Forfatters Charakter kan kjendes af hans Værker; om det Velsignelsesrige i Udholdenhed.

Hensigt dermed var at virke til Velsignelse for de Unge og gjøre dem til en Velsignelse for Andre, og mit Haab har ikke skuffet mig."

„Disse Foreninger bestaa af Ynglinger mellem 14 og 35 Aar, af god sædelig Karakter og idetmindste ikke uchristelige Grundsætninger *). Medlemmerne forsamle sig til bestemte Tider under Forsæde af en erfaren christelig Mand, for gjensidig at fremme hverandres Udvikling og deltage i velgjørende Foretagender. Bibelen er deres øverste Lov, alle politiske Samtaler ere udelukkede. Saaledes blive Ynglingernes Tid og Kræfter anvendte paa nyttige Gjenstande, og Hjertet sikkres for skadelig Indflydelse i Livets farligste Alder, en Tid, da Lidenskaberne ere stærkest, og man har mindst Lyst til at underkaste sig en gavnlig Tugt, og ved Mangel paa Erfaring mest staaer i Fare for at falde i Vantroens eller Lysternes Vold."

„I disse Foreninger bleve ofte slumrende Talenter opdagede, ledede og dannede. Ynglinger, som vare modtagelige for Christendom, men endnu ikke havde bestemt sig, bleve her vundne for Christus; saadanne, som stode i Forbindelse med vantro eller udsvævende Staldbrødre eller arbeidede under slette Mestere, bleve styrkede og bevarede i Farens Stund og igjen førte paa rette Vei. Yng-

*) Belært ved mange bittre Erfaringer, fandt Nasmith dog senere, at kun de Ynglingsforeninger havde en velsignet Bestaaen, som enten bleve ledede af dygtige Mænd, eller, hvad der var endnu bedre, bestode af afgjort christelige Ynglinger.

linger, som fattedes erfarne Raadgivere, fandt saadanne i Formændene; Andre, som søgte en passende og nyttig Omgang, fandt den i Foreningens Ynglinger. De Frygtsomme fik Mod, de Fremfusende bleve betænksomme. De, som troede sig vise, maatte lære, at de Intet vidste, og de, som mente, at de Intet vidste, opdagede at de eiede Skatte, hvoraf de kunde meddele deres mindre begunstigede Kammerater. Den, som vilde gjøre Godt, men kun ikke vidste Maaden, fik her Veiledning, og midt igjennem Klipper og Skær viste Styrmanden ham Maalet."

„Ynglingsforeningerne førte unge Mennesker sammen, som vare forskjellige i Alder, Stand, Dannelse og Modenhed i Christendom, og gave Alle Leilighed til at gjøre og at modtage Godt. De have vist sig som Planteskoler for Dannelsen af Medlemmer og Agenter for Tractat-, Bibel- og Missionsforeninger o. s. Af dem er der udgaaet Missionærer, som nu befinde sig blandt Hedningerne; Præster og Forretningsførere for christelige Foreninger kunne vidne om den Velsignelse, de have modtaget i Ynglingsforeningerne."

„Flere af de virksomste nu bestaaende Foreninger skylde Ynglingsforeningerne deres Oprindelse, Fremgang og Indflydelse. Jeg har selv set, hvorledes ved deres forenede Kræfter en Børneskole er oprettet og underholdt, Maadeholdsforeninger fremmede, Matrosers aandelige Vel befordret, et Søndagsmarked afskaffet; hvorledes Fængsler ere besøgte, Søndagsskoler stiftede, Negere underviste, Syge besøgte, Forladte understøttede, 79 Prædikener holdte

for Saadanne, som ellers maatte undvære Guds Ord, og paa to Messer 290,000 Tractater uddelte."

„Mange af vore dygtigste Lærere ved Søndagsskoler ere udgaaede fra Ynglingsforeninger; disse ere og ville ventelig end mere i Fremtiden blive sande Dannelsesskoler for Lærere. Og hvor beroligende er det for den Lærer, som med Smerte seer sine ældste Elever forlade ham: at vide, at de fra ham træde ind i en Forening, hvor Ældre staa ved deres Side, og hvor de bestandig kunne lære at forfremmes i det Gode?"

„Ifjor havde jeg den Glæde at se 18 Ynglingsforeninger opstaa; tre af dem havde ingen Fremgang, om tre har jeg ingen Efterretning, men de tolv have 500 Medlemmer og besjæles af levende Iver. Grunden til, at saa mange Foreninger ikke bære Frugter, maa være den, at der ikke findes christelige, erfarne Mænd, som ville staa i Spidsen for dem; at Formanden og de dygtigere Medlemmer ofte ikke møde; at de yngre Medlemmer ville gaa deres egen Vei og skade derved det Hele; at man har mere Lyst til at vise sine Evner, end til at bruge dem til Andres Opbyggelse; at man mere elsker det Glimrende, end det Gavnlige. Der indsniger sig saa let en kritiserende Aand, saa man ikke vil taale de Yngre, Uvidende, Svage, men behandler dem saaledes, at de tabe Modet, og omsider blive borte; man fjerner sig fra den simple praktiske Forklaring af Bibelen, som skulde være betegnende for Guds Ords Læsning i Ynglingsforeninger. Dette er nogle

af de Hindringer, som hæmme en god Fremgang og velsignet Virken i mange Ynglingsforeninger."

„Mange og paatrængende ere de Fordringer, som Ynglingssagen gjør til alle Klasser i Samfundet. O maatte dog de Vise og Erfarne blandt vore Præster, Fædre, Fædrenelands- og Menneskevenner, ret ville overveie Sagens Vigtighed og forene deres Kræfter for at fremme og styrke disse velsignede Foranstaltninger! Naar jeg betænker den mægtige Indflydelse, som godt ledede Ynglinger med Guds Hjælp kunde have paa denne syndige Verden; naar jeg seer de Hundreder og Tusinder, som brænde af Lyst til at gavne, og de Titusinder, som have Evner, der kun fordre Veiledning og Udvikling for at være nyttige -- da kan jeg ikke Andet end anraabe om en Udgydelse af den Hellig Aand, saa at Kirkens Øine maa aabnes til at se, hvor dens Kraft endnu ligger ubrugt, og at den da uden Tøven maa sætte den i Virksomhed! Kjære Ven! Vore Ynglinger maa opdrages for Herren! Deres og mit Liv vil om 10, 20, 30 Aar være forbi, — maaske længe før. Hvad kunne vi gjøre for at opbyde Herrens Hær, som vi hidtil have forsømt? De indtager en høi Post i Zion; Deres Indflydelse naaer ei blot til Deres Menighed, men naar De vil anvende den i den omtalte Sag, kan den blive saa stor, at hele London, ja hele Verden maa erfare den. Herren være Deres Veileder i denne Sag! Jeg vil stedse virke for den, men Oprettelsen af Stadmissioner og andre Foreninger optager mig saaledes Tid og Tanker, at det er mig

umuligt at gjøre saa meget for Ynglingsforeninger, som jeg gjerne ønskede."

Her se vi tillige et Exempel paa, med hvilken Kraft den fyrige Mand forstod at tale til Hjerterne for at bevæge dem til det, som han havde erkjendt for nødvendigt. Bekjendte Præster, som studerede i Glasgow, medens han arbeidede der, erindre sig, hvorledes han da trængte ind paa dem og ei gav dem Ro, før de sluttede sig til en Ynglingsforening. En amerikansk Præst, Hr. Cook, fortæller fra sin Ungdom: „Da jeg for 12 Aar siden studerede Jura i Syracus, kom Hr. Nasmith paa sin Reise i Amerika til denne Stad for at grunde en Ynglingsforening. Jeg bivaanede den afholdte Forsamling og hørte med Interesse paa Nasmiths Meddelelser. Han forelagde Love til Antagelse, hvori en Paragraf lød saaledes: ‚Foreningens Forsamlinger begynde med Bøn'. I mit slette Hjertes Hovmod modsatte jeg mig Antagelsen af denne Paragraf, som jeg foregav til Bedste for Sagen selv; men i Grunden, fordi jeg endnu var en Fiende af Troen. Da Forsamlingen sluttedes, ledsagede Nasmith mig og talte med en saadan Venlighed og christelig Frimodighed med mig, at han strax vandt min Tillid og Høiagtelse. Da vi adskiltes, omfavnede han mig og sagde: ‚Jeg frygter, kjære unge Mand, at De endnu ikke elsker Christum; tillad De mig, en Fremmed, at anbefale ham til Deres Hjerte. De vil aldrig blive lykkelig, før De hengiver Dem til ham og lærer at elske Sønnen.'

Vi adskiltes for bestandig. Det var første

Gang Nogen talte til mig om min Sjæls Frelse; men den Aand og Tone, hvormed det skete, gjorde et blivende Indtryk paa mit Hjerte. Jeg kan just ikke sige, at disse Ord bleve Anledningen til min Omvendelse, dog have de sikkert havt en betydelig Virkning paa mig, og Erindringen om Nasmith er dyrebar for mig som for Tusinder, som paa hin Dag ville staa frem og velsigne ham som Redskabet til deres Frelse."

I det Følgende ville vi endnu oftere høre om de Ynglingsforeninger, som Nasmith stiftede. Nu skulle vi først omtale, hvorledes den Mand, som saa ivrig antog sig fremmede unge Mennesker, ikke glemte det Nærmere for det Fjernere, men arbeidede med sjælden Troskab paa sine kjødelige Brødres og sine Slægtninges Frelse. (Fortsættes.)

Svar paa adskillige Indvendinger af bekymrede Sjæle.

---

1) Jeg er en stor Synder, jeg er saa dybt falden; jeg frygter, at Guds Ord om Naade og Syndsforladelse ikke gjælde mig. Jeg kan ikke tro, at Christus ogsaa har forløst mig, og at han ogsaa vil lade sin Forløsning komme mig tilgode.

Svar. Hvad er dette vel Andet end at af=

stikke visse Grændser for den uendelige Naade, der strækker sig saa vidt, som Skyerne naa, der strækker sig til Alle, hvor langt bort de end have forvildet sig, og hvor dybt faldne de end monne være. Hvilket større Bevis paa sin Kjærlighed kunde Christus vel give dig end det, han allerede har givet? Ingen kan vise større Kjærlighed end at give Livet hen for sine — Fjender. Jesus er død i dit Sted, og ved sin Død har han forhvervet dig det evige Liv (Hebr. 2, 9; 1 Joh. 2, 2). Han beder og opfordrer dig til at komme til sig, paa det at du maa komme i Besiddelse af den Salighed, han har beredt, og finde Hvile for din Sjæl (Matth. 11, 28). Han forsikkrer, at den, som kommer til ham, skal han ingenlunde kaste ud (Joh. 6, 37). Han klager over, at du ikke vil komme til ham (Joh. 5, 40). Hvorledes kan du da tro, at der skulde være nogen Svig paa hans Side? Er du villig til at komme, da er han langt villigere til at modtage dig. Læg Mærke til, hvad han siger hos Esaias 55: „Nuvel, hver, som tørster, kommer hid til Vandene; og den, som ikke haver Penge, kommer hid, kjøber og æder, og gaaer, kjøber uden Penge og uden Betaling Vin og Mælk!"

2) Men jeg er saa uværdig.

Svar. Hvis du ikke skulde have Andet, end hvad du havde gjort dig værdig til, var Helvede din sikkre Lod. Men sig mig engang, vare Abraham eller Saul eller David eller nogen af Apostlene værdige, førend Herren kaldte dem? Saa Herren derved hen til nogen Forjeneste hos disse

Mænd, eller handlede han ikke ogsaa i Henseende til dem af sin frie Naade? Lad derfor ikke Tanken om din Uværdighed hindre dig i at tage imod Guds Gaver. En Gave er ikke det Samme som Løn. Lønnen tjener man, men Gaven faaer man for Intet; og Guds Gave er det evige Liv (Ef. 2, 8). Det hedder ikke: „Den, der er værdig, han komme!" men det hedder: „Og hvo, som tørste, komme; og hvo, som vil tage Livsens Vand uforskyldt" (Joh. Aab. 22, 17).

3) Men mine Synder ere saa store; jeg er ganske slagen af Rædsel ved Synet af dem; ak, hvorledes skal jeg kunne tænke paa at faa Tilgivelse?

Svar. Ere dine Synder store, da har du kun saa meget mere en Frelser nødig, hvis Magt og Naade er langt større, end dine Synder. Og en saadan Frelser har du i Jesus, hvis Blod renser for alle Synder. I dette Blod ere store Syndere før dig blevne rensede og have fundet Tilgivelse. Tænk paa Manasse. Og staaer der ikke hos Esaias 1, 18: „Kommer dog [saa] og lader os gaa irette [med hverandre], siger Herren. Dersom Eders Synder [end] vare som Purpuret, da skulle de blive hvide som Sneen; om de [end] vare røde som Skarlagenets [Farve, da] skulle de [dog] blive som den [hvide] Uld." Naar David i den 103de Psalme lover Gud for hans Velgjerninger, da udbryder han: „Den, som forlader dig alle dine Misgjerninger; den, som læger alle dine Syg-

domme". Lovet være Herren for det lille Ord „alle"; thi, naar Herren forlader alle Synder, hvormange ere da de, som blive tilbage; eller hvilke skulle vi da undtage?

4) Men mit Hjerte er saa haardt og dødt og underfundigt!

Svar. Dette er tilvisse sandt, men dette hører vel ogsaa til dine Synder; dette onde, underfundige Hjerte er jo selve Kilden, hvorfra alle syndige Tanker, Ord og Gjerninger have deres Oprindelse. Bær da selve det „haarde, døde" Hjerte frem for Herren, sammen med dine øvrige Synder, og prøv paa, om ikke Naaden alligevel strækker til.

5) Mine Synder ere ikke alene saa overvættes store, men de ere ogsaa af mangfoldig Art. Hver Dag og hver Time forsynder jeg mig paa en eller anden Maade. Og endskjøndt jeg hader Synden med mit ene Jeg, saa elsker jeg den dog med mit andet. Ja endog efterat jeg har set, hvor dyrt den Herre Jesus har maattet bøde for mine Synder, kan jeg ikke fuldkomment aflægge dem, men synder stedse paany.

Svar. Christus er os daglig en Talsmand hos Faderen. Han staaer altid for Guds Aasyn og gaaer i Forbøn for os. Men hvi skulde han behøve altid at gaa i Forbøn for os, hvis vi ikke altid syndede? At han staaer for Guds Aasyn for os eller i vort Sted, det betyder ogsaa, at siden vi have annammet Christus, saa seer Gud os kun i ham, ikke saaledes som vi ere i os selv, men

saaledes som vi ere i ham; og derfor ere vi for Gud altid elskelige i ham, som er elskelig. Hans Retfærdighed er saa stor, at den dækker al vor Uretfærdighed. „Dersom Nogen synder, have vi en Talsmand hos Faderen, Jesum Christum, den Retfærdige; og han er en Forsoning for vore Synder, dog ikke alene for vore, men ogsaa for den ganske Verdens“ (1 Joh. 2, 1. 2). Dette Bibelsted bør være os som det daglige Brød, og vi skulle hver Dag søge Næring af det.

6) Men jeg har syndet imod bedre Vidende og Overbevisning.

Svar. Saa gjorde og David og Petrus, men de fik dog Tilgivelse.

7) Men jeg er en ren Frafalden; jeg er vegen fra Herren, efterat jeg havde annammet Sandhedens Erkjendelse, og om Saadanne hedder det, at for dem er der intet Offer mere tilbage for Synden (Heb. 10, 26).

Svar. Dette Bibelsted gjælder kun den, „som forhaaner Naadens Aand“ (Heb. 10, 29), hvilken Synd Christus selv siger at være den eneste, som ikke kan forlades et Menneske. Thi den, som har begaaet denne Synd, kan ikke mere „fornyes igjen til Bedring“; han angrer ikke sit Frafald og tigger ikke om Naade. Men saalænge et Menneske endnu kan erkjende og angre sine Overtrædelser og sit Frafald samt begjære Naade, har han ikke begaaet denne rædselsfulde Synd, men kan endnu frelses. Thi staaer der ikke hos Jer. 3, 1: „Du har bedrevet Horeri med mange Bolere; dog kom igjen

til mig, siger Herren". „Omvend dig, du forvendte Israel, siger Herren, jeg vil ikke lade mit [vrede] Ansigt falde paa Eder; thi jeg er miskundelig, siger Herren, jeg vil ikke beholde [Vrede] evindeligen!" Og hos Hos. 14, 5: „Jeg vil læge deres Afvendelse, jeg vil elske dem frivilligen".

8) Men jeg frygter for paany at vige bort fra Herren. Jeg kjender nu mit ustadige Hjerte og ved, at jeg ikke noget Dieblik kan være sikker paa mig selv. Hvorledes skal det da gaa mig?

Svar. Lad Herren sørge for dig og stol trygt paa hans Troskab. Lad ham bevare dig og tro aldrig, at du kan bevare dig selv. Det paahviler jo den, som kjøber en Vare, at passe paa, at den ikke fordærves. Omsorgen herfor paahviler ikke selve Varen; og det ved Herren nok, som bedre end vi forstaaer, hvad der tilkommer ham. Og siger han ikke selv: „Og jeg vil gjøre en evig Pagt med dem, og jeg vil ikke vende tilbage bag fra dem, at gjøre dem Godt; og jeg vil give min Frygt i deres Hjerter, at de skulle ikke vige fra mig. Og jeg vil glæde mig over dem, at gjøre dem Godt" (Jer. 32, 40. 41).

9) Men jeg har ingen Kraft.

Svar. Det er eiheller Meningen, at du skal have nogen Kraft i dig selv. Herrens Naade er mægtig i de Svage. „I Herren er Retfærdighed og Styrke", hedder det hos Es. 45, 24. Og er dette ikke noget ganske Andet end at have Kraft i sig selv. Herren bevare dig for den Slags

Kraft, thi da vilde han jo strax være dig mindre uundværlig.

10) Jeg er stundom bange for Døden.

Svar. „Døden er opslugt formedelst Seier. Død, hvor er din Braad? Helvede, hvor er din Seier? Men Dødens Braad er Synden, og Syndens Kraft er Loven. Men Gud være Tak, som giver os Seier formedelst vor Herre Jesum Christum" (1 Kor. 15, 54—57). Døden er overvunden af Livet. Christus lever; vi skulle og leve. Og er det ikke ufornuftigt at frygte for en allerede overvunden og beseiret Fjende? Desuden gives der en særegen Dødsnaade, som først vil blive dig til Del paa din Dødsdag — en Naade, som du ikke kan tage imod, før det gjælder den sidste Strid, fordi du aldrig, før dette Dieblik indtræder, kan have Brug derfor. Derfor skal du eiheller i Forveien bekymre dig derom, men lade Jesus sørge for Alt. Han har lovet at tage alle Bekymringer paa sig. Kast derfor ogsaa denne over paa ham og sig: „Naar jeg end skal vandre i Dødens Skygges Dal, vil jeg ikke frygte for Ondt, thi du er med mig; din Kjæp og din Stav, de skulle trøste mig" (Ps. 23, 4). Naar du døer, vil Jesus være dig nær, og siden skal du stedse være nær ved Jesus.

Og nu, kjære Læser, vilde jeg ønske, at Herren selv formedelst sin Aand vilde beseire alle disse „Men'er", som du har optaarnet himmelhøit omkring dig, og bag hvilke du gjemmer dig som i en velforvaret Fæstning. Tænk paa, at alle Guds

Forjættelser ere Ja og Amen i Christus Jesus (2 Kor. 1, 20). Da Gud har lovet dig det evige Liv som en frivillig Gave, saa vilde det jo være Daarskab af dig at ville erhverve det paa nogen anden Maade. Hør derfor ligesaa godt først som sidst op med at vente Noget af dig selv, men vent derimod Alt af Christus, og forsøg, om ikke ogsaa du kunde synge en liden Sang om Guds Naade!

11) Jeg troer: Gud hjælpe min Vantro! Herren være lovet, at Ordet taler saaledes til os arme Syndere. Men svar mig dog endnu paa en Ting. Jeg vil tro, da Gud lover mig Naade; jeg vil ikke gjøre hans Ord til Usandhed, ikke være iblandt dem, „som unddrage sig til deres Fordærvelse (Heb. 10, 39)". Men jeg bæver dog endnu, thi jeg føler ikke med Vished i mit Hjerte, at Naaden tilhører mig. Men kan ogsaa min Tro være sand, naar jeg savner fuld Vished derom?

Svar. Skriften gjør Forskjel paa Tro, Forvisning og fuldkommen Vished i Troen. Troen er den Haand, hvormed vi tage imod Guds Gave, som er Christi uplettede Retfærdighed. En Sjæl, der modtager denne store Gave, er virkelig tryg og sikker, hvor meget det end stormer baade udenfor og indeni den.

Forvisningen er Ringen, som Gud sætter paa Troens Finger. Og den Sjæl, som foruden Klædningen ogsaa har faaet Ringen, er ikke blot tryg og sikker, men tillige salig og glad. Men ligesom der findes Fingre, som ingen Ring bære, saa-

ledes findes der ogsaa virkelig Tro, uden at der dertil knytter sig Forvisningens herlige Gave. I modsat Fald vilde Mange af dem, som til alle Tider og i alle Stykker have været en Pryd for Guds og vor Frelsers Lære, have savnet en levende Tro. Og Mange af os maa uden Tvivl bekjende, at denne Forvisning mere er et Formaal for vore Ønsker end Noget, som vi virkelig ere i Besiddelse af.

Endnu er der Et, som vi ville omtale. Om man end engang er kommen i Besiddelse af denne Forvisning, kan man dog atter miste den. Peder mistede saaledes sin Troesforvisning og sin Troesglæde, da han fornægtede Frelseren, men han mistede ikke derfor selve Troesgrunden, thi Jesus havde bedet for ham, at hans Tro ikke skulde tilintetgjøres. En Hustru kan miste sin Trolovelsesring, men dette Tab ophæver dog ikke Ægteskabet. Selv uden Ring er hun lige fuldt sin Mands lovlige Hustru; men ikke desto mindre vil hun have ondt ved at give sig tilfreds, før hun har gjenfundet sin Ring.

Den fuldkomne Vished i Troen ligner den glimrende Diamant, der pryder Ringens Indfatning. Naar denne prægtige Diamant er indfattet i Troens ægte Guld, da udstraaler den en saadan Kjærlighed, Fred og Glæde og Hellighed, at der ikke mere bliver Rum til Mørke eller Uvished eller Klage mere. Og den hemmelige Kunst, at erhverve en saadan Fred i Herren, bestaaer alene i en flittig, uafladelig Omgang med ham.

Saa længe vi i barnlig Tillid omgaaes Herren og tale med ham om vore Fornødenheder; saa længe vi agte paa, hvad han siger, og fornemme hans liflige Nærværelse, kunne vi ikke tvivle om hans Kjærlighed; det er naar vi stige ned af Bjerget og paany træde ud i Verden, at vi løbe Fare for at miste denne herlige Bevidsthed om hans Kjærlighed, som giver Menigheden Styrke i Kampen og i Seiren lader den finde Saligheden.

Retfærdighedens Klædebon.

Der var engang et Barn, som af sin Fader blev sendt ud paa en lang Reise til et deiligt Land. Det var befalet ham, at han hverken maatte gaa tilhøire eller tilvenstre, men at han altid skulde holde sig paa den lige Vei. Hans Fader gav ham ved Affkeden et Klædebon, der var saa kunstig vævet, at det var til Forbauselse for Alle, som saa det; nogle af Traadene vare saa fine, at de ikke kunne sees med det blotte Øie, andre tykke og grove; men alle Traade vare saa fast vævede i hverandre, at saalænge Barnet blev paa den rette Vei, vilde dets Klædebon forblive helt, og det vilde være et Tegn paa, at han aldrig var afveget fra den, naar

han naaede sin Reises Maal uden en eneste Rift paa sin Dragt.

Han begav sig glad og veltilmode paa Veien, uagtet han vidste, at hans Reise vilde blive langvarig og besværlig; men Landet, der var hans Maal, sagdes at være saa herligt, og der skulde han igjen møde sin gode Fader, og derfor syntes Alt saa lyst og let for ham.

En Tidlang gik han fremad, som det var ham befalet, ja han saa ikke engang til nogen af Siderne; men tilsidst begyndte han at blive ked af den lange, lige Vei uden en eneste Omdreining, og han stod stille for at hvile sig og se sig om. Et Par Skridt fra Veien saa han nogle smukke purpurrøde Blomster, der syntes at vinke til ham og sige: „Kom og pluk os"; de vare saa skjønne, han troede ikke, at der kunde være noget ondt i, at han plukkede en, og han gik derfor bort fra Veien ind i det høie Græs; og der, paa den anden Side af Græsset og Blomsterne, var der en anden Vei, meget bredere og smukkere end den, han havde forladt; der var Blomster paa begge Sider, og Træernes Toppe bøiede sig til hverandre over den og skyggede den for Solens Straaler. Han syntes saa godt om den, at han besluttede at følge den en Tidlang; thi den syntes at løbe jævnsides med hans egen Vei, hvorfor han tænkte, at han kunde vende tilbage til den, naarsomhelst han vilde. Han samlede en Haandfuld Blomster, og de bragte ham saaledes til at glemme hans Klædning, at han slet ikke lagde Mærke til, at han ved at træde ind i det høie Græs var

kommet til at strække den, saa at nogle af de fine Traade vare sprungne.

Det var saa morsom en Vei, at han glemte baade sin Fader og hans Befalinger, og aldeles hengav sig til Nydelsen af de Fornøielser, den bød ham. Tilsidst kom han til en Bæk, og idet han saa ned, opdagede han sit eget Billede; det syntes ham saa skjønt (thi hans Øine vare fordunklede, saa at han ikke kunde se Riften i sit Klædebon), at han indbildte sig, det maatte være et andet Barn ligesom ham selv, og han sprang ud for at naa det, men han følte blot de haarde Stene paa Bunden, og han krøb meget forskrækket op igjen; men da fandt han, at nogle af de tykke Traade i hans Klædebon vare sprungne, idet han faldt, og nu var der et stort Hul. Han blev meget bedrøvet derover; thi han mindedes sin Faders Ord, og han vidste, hvormeget han maatte have bedrøvet ham; men han søgte at undskylde sig med, at den rette Vei var saa kjedelig, at det var urimeligt at forlange, at han skulde blive paa den, og Hullet kunde jo stoppes; men skjøndt han i flere Timer prøvede derpaa, blev Hullet snarere større end mindre, og tilsidst opgav han Forsøget og gik igjen videre.

Nu syntes han ikke mere saa godt om sin nye Vei som i Begyndelsen; han var bleven kold af det vaade Bad, og han længtes efter den varme Sol paa den lige Vei; men Buskadset syntes saa tæt imellem ham og den, at han ikke turde vove paa at trænge igjennem, da han var bange for endnu mere at beskadige sit Klædebon. Tilsidst kom han til en

Skov, der var saa fuld af Træer, at han tabte begge Veie af Syne, og glemte alt Andet end dette smukke Sted. Træerne, Fuglene, Blomsterne, Alt synes at tale til ham og byde ham velkommen, og han kastede sig ned imellem dem, og lyttede saalænge til deres fortryllende Stemmer, til Alt syntes at smelte sammen i en blid drømmende Summen, og Barnet slumrede ind. Han drømte, at han var gaaet saa langt bort fra den rette Vei, at han aldrig kunde finde tilbage; og hans Fader kom hen til ham og befalede ham i Vrede at staa op og gaa til et øde Land, hvor der hverken var Vand eller Skygge; og i Drømme stod han op og adlød ham og kom til det sørgelige Sted, hvor der intet Andet var at se end det hede, brændende Sand og Himlen ovenover. Han vaagnede med en lydelig Hulken og fandt, at han endnu var i Skoven, og at det var Nat; men han var forkommen af Kulde, og Træerne talte ikke mere til ham, de klagede og stønnede kun, og baade Fugle og Blomster sov fast. Nu blev Barnet meget angest, og kold og ilde tilmode begyndte han at tænke paa Hjemmet og Faderen, som han havde været ulydig imod, og han blev betagen af stor Fortvivlelse ved Tanken om, hvad han havde tabt. Han forsøgte at staa op for at komme bort fra disse falske Glæder, men hans Lemmer vare stive, og han kunde ikke. Og da han saa ned paa sit Klædebon, var det en Samling af Huller; hans smukke Blomster havde været giftige, og hvor en var falden, vare Traadene gaaede itu, som om de kunde været brændte. Han laa ganske stille en Tid-

lang, derpaa lykkedes det ham endelig at komme paa Benene, og nu vaklede han fremad mellem Træerne, thi Maanen var staaet op, og han begyndte at se lidt til Veien. Men den var saa fuld af Buske, at hvert Skridt rev nye Huller i hans Klædebon; men endelig, efterat han længe havde vanket om, fik han Øie paa den lige Vei; den saa saa lys og klar ud i det deilige Maaneskin, men endnu var den saa langt borte.

Og Barnet raabte i sin Sjæleangst: „O lad mig komme til dig, min Fader!" men det harmfulde Aasyn fra hans Drøm stod for hans Tanker, og han vendte sig fortvivlet bort; men da forekom det ham, som om Buskene skiltes ad, og han løb atter fremad; skjøndt Grenene vredt toge fat i hans Klædebon som for at standse ham, hastede han dog videre mod sit Maal uden at ændse dem, snublende og tumlende, men altid beholdende Veien i Syne, indtil han endelig naaede den, med de sidste Levninger af sit Klædebon hængende i Laser om ham, og han kastede sig i sin overstrømmende Smerte og Angst ned paa den; men da kaldte en blid Stemme paa ham, og han saa op, og der stod hans Fader, ikke som i hans Drøm, men med udbredte Arme og saa kjærligt og medynksfuldt et Blik, at Barnet krøb hen til ham og omfavnede hans Knæ; og idet Faderen bøiede sig over ham for at løfte ham op og tilgive ham, brød Dagen frem, og med den kom nyt og saligt Liv til Barnet.

En Skriftetale af afg. Pastor F. Fenger.

Meddelt af C. Mau.

Imorgen skal mit Bryllup staa,
O Morgen sød at tænke paa,
Min Længsels sødeste Behag
Og Sjælens store Hviledag.

Saaledes lyde Ordene i en gammel Psalme, bestemt til at afsynges Aftenen før Altergang, og disse Ord kunne vi gjentage, kun at vi i Stedet for imorgen sætte iaften; thi er den Forening, i hvilken vi skulle træde med Frelseren, er den ikke et Bryllup? Han er jo Brudgommen, den troende Sjæl Bruden, og Nadveren er Begges Forening. Vi kunne ikke her paa Jorden komme vor Frelser nærmere end i hans hellige Sakrament, men der hengive vi os ganske til Ham, der modtage vi Ham hel og ganske, Han bliver vor og Vi hans. O, hvor fornødent da, at vi komme til ham med ret prøvede Hjerter, for at Foreningen ikke skal blive som Verdens Foreninger, der sluttes i Letsindighed, føres i Splidagtighed og ende med et Brud. Lader os derfor i denne lille Stund overveie Apostelens Ord: „Hvert Menneske prøve sig selv, og saaledes æde han af Brødet og drikke af Kalken!"

Jeg veed ikke bedre at ordne vor Selvprøve, end ved at henføre den til Daabens Pagt, og saaledes bliver det første Spørgsmaal, Enhver af os

har at gjøre sig selv, dette: forsager du Djævelen med samt hans Gjerninger og Væsen? Det kunde synes, at vi som Kristne og som Præster snart maatte være færdige med dette Spørgsmaal, og i Sandhed, det veed vi ogsaa med os selv, at Løgnens Aand er os vederstyggelig, at vi ikke ville huse eller hæle Noget, som hører ham til, heller ikke gaa paa Akkord med ham eller dele vort Hjerte halvt imellem ham og Vor Herre. Men et andet Spørgsmaal er, hvorledes dette vort Forsæt bliver udført; og jeg for min Del maa ærlig tilstaa, at der forekommer det i mit Liv, som jeg ikke tør undskylde med at betragte som en Mangel paa Fremgang i Helliggjørelse, men hvorom jeg maa sige: havde du ret forsaget Djævelen, vilde dette været anderledes. — Det andet Spørgsmaal er: troer du paa den treenige Gud? Ogsaa her kunde det synes, som om vi snart maatte være færdige, aldenstund den Tro, vi skulle forkynde Menigheden, vitterlig er vor egen, saa at vi ikke i nogen Troeslærdom afvige eller ville have os noget Led af den almindelige kristne Tro forbeholdt, som vi ikke kunne samtykke. Men mon Vor Herres Ord aldrig skulde falde os ind: „Havde I Tro som et Senopskorn, da kunde I flytte Bjerge!" og dog er der saa Meget, der kan ligge os tungt paa Sinde, ikke fordi det i sig selv er bjergetungt, men fordi Kraften til at fjerne det er borte. Ja, jeg ved ikke bedre at skildre vor Tilstand end ved hine Ord: „Herre, jeg troer (Troen ville vi ikke slippe), hjælp paa min Vantro!" (ak, Troen er saa svag, at dens Virkninger næsten

forsvinde). — Og nu det tredie Spørgsmaal, som ogsaa lægges os nær ved vor Daabspagt, thi det gjælder jo virkelig for Jesu Kristi Troende, ikke blot en Gang for alle at afsky Djævelen og slutte sig til Herren, men ogsaa om at lade denne Afsky og denne Fasthængen træde ud i Livet. Altsaa, hvordan staaer det sig med din Fremgang i Helliggjørelse, navnlig hvordan staaer det sig med Kjærligheds vigtige Prøve? Et tilfredsstillende Svar paa dette Spørgsmaal bliver mig saare vanskeligt. Det bliver nok den gamle Klage: ak, jeg elendige Menneske, men ogsaa den gamle Trøst: Gud ske Lov for Jesus!

Herre vor Gud, vi To have prøvet os selv, og vi have slet Intet at melde os med, hverken med vor Tro eller vor Kjærlighed eller noget Andet, som Du kan ynde eller se naadig til, saa vi komme nok til at sætte os paa Tolderens Bænk og bede hans Bøn om Naade. Men det ville vi ogsaa. Vi burde jo rigtignok efter den Tid, vi have været Kristne og Præster, være komne længere fremad, og det er vort Haab til Dig, o Gud, at vi ere komne lidt videre frem, end vi selv kunne se; men det er i alt Fald ikke Noget, som er værd at tale om, og vi bede Dig: lad ske fra nu af, hvad ikke er skeet hidindtil, og velsign dertil dette Naademaaltid!

Herren gjemmer det Bedste for Sine til sidst: denne Sandhed, trøstelig som den er, have vi ofte havt Anledning til at betænke især i Anledning af Evangeliet om Brylluppet i Kana. Her paa dette Sted have vi faaet meget Godt, jeg vel især, men

ogsaa du, og det var ikke uden Frugt for Aand og Hjerte, naar vi her samledes og talte om de Ting, som høre til Guds Rige. Nu er det vel sidste Gang, jeg som boende her paa Stedet modtager dig som Gjest og fører dig ind i Herrens Hus's stille Boliger. Tak, Herre, Du har ogsaa her paa Stedet gjemt det Bedste for os til sidst, og styrkede ved den Mad, Du rækker os, ville vi staa op og vandre. Om vi endnu har en lang Vei at vandre, det vide vi ikke; men Veien kjende vi, at den er tung og trang, Maalet kjende vi, at det er stort og herligt. Samle os der, himmelske Fader, med alle Vore, og lad Ingen savnes, naar Menneskens Søn aabenbares ved hans høire Haand! Amen.

En Ligtale af afg. Pastor J. Fenger.

Meddelt af E. Mau.

Frelseren laa i sorten Jord,
Sidder paa Ærens Trone,
Aand og Liv er for os hans Ord,
Glæden vor Psalmetone.

Saaledes var ogsaa din Tro, du kjære Hedengangne! og af dit barnlige Hjertes glade Tro lød derfor din Psalmesang Ham til Ære, som aabnede din Sjæl for Troen paa Naadens Ord og gav dig

den skjønne Stemme til med den at udsjunge, hvad du troede om Hans Kjærligheds og Barmhjertigheds Rigdom, der kaldte os Syndere fra Mørket til sit beundringsværdige Lys. Ja „Glæden er vor Psalmetone", denne sanddru Bekjendelse, som var din, den skal heller ikke forstumme her, hvor den gamle Ligpsalme skal nynnes om dit Støv:

Fire Fjælle er den Pragt,
Hvorudi du nu er lagt
Med et Lagen og lidt Meer,
Eier ikke saa en Fjær.

Thi vi tro det med en fast Tillid i vore Hjerter, at skjøndt du Intet eier af det, som er af Jorden, saa eier du dog det, som er Mere værd end den hele Verden, eier den Livsens Krone, som Frelseren kjøbte ogsaa til dig, da Han, den Stærkere, kom over den Stærke, som ved Syndens Magt havde bundet os, og udfriede ved sin Lidelse og Død og ved Blodet af sit skyldfri Hjerte alle dem, som ere af Sandheden, fra Synd og Død og Satans Rige. — Efter denne Livets og Retfærdighedens Krone i din Frelsers Naades Haand udstrakte dit Hjertes Længsel sig under din Vandring hernede i alle de Aar, jeg har kjendt dig, og naar Haabet om at naa den voxede i din Sjæl, da voxede ogsaa den glade Psalmetones Klang i dit barnlige Hjerte og paa dine sanddru Læber, og naar Tvivlens Sky stundom mørknede over Kronen og Haabet, da sørgede og sukkede dit Hjerte; men aldrig holdt det dog op med barnlig Tro at gribe efter Kronen, end

ikke da tunge Skyer lagde sig om dig i dit Livs Aftenstund; altid vilde dog dit Hjerte op til Frelseren og Livets Krone i hans Naades Haand; og som du har stridt, saa har du vundet, hvad du søgte, det har du fundet; ja, vi tro det med Tillid: den Retfærdighedens Krone er ogsaa henlagt til dig, hvilken Frelseren paa sin Dag vil give til alle dem, som tro indtil Enden have elsket hans Herligheds Aabenbarelse.

Men gaaer dog ikke Glæden bort fra vor Psalmetone, naar vi vende Tanken bort fra dig, du elskede Hedengangne, som har stridt og seiret, til Dine, som endnu stride og lide? Hænger ikke Taareskyen saa mørk, tung og truende over dem, at Glædens lyse Smil ei kan trænge igjennem den at opklare og fryde deres Hjerter, som græde ved din Baare? Jeg troer det i Sandhed ikke, jeg troer meget mere, at uagtet de sørge, fordi de savne dig, saa elskede de og elske dig dog saa inderligt, at de midt i deres Sorg kunne og ville glæde sig over, at du, den elskede, trofaste Mand og Fader og Ven og Broder, har det saa godt i din Frelsers Kjærlighed, — og hvad deres egen Fremtid angaaer i denne Verden, i hvilken vor Frelser har sagt Sine, at de skulle have Trængsel, men dog være frimodige, fordi Han har overvundet Verden, ja over dem mod al Verdens Trængsel tro vi, at der til Beskjermelse er udstrakt et Skjold, hvis sikkre Varetægt Verden vel i sin Vantro kan betvivle, men endnu aldrig har kunnet svække eller rokke det mindste; thi dette

Skjold har Indskriften herovenfra: Gud er Enkers Forsvar og de Faderløses Fader.

Ja, den evige, almægtige Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader, Han er alle vores Fader, som han i Daaben har kaldet sine Børn i sin elskelige Søns Jesu Kristi Navn, alle deres Fader, som blive i Pagten med Gud, deres Fader og Frelser og Trøster, men er dog besynderligen deres Forsvar og Fader, hvis Forsvar og Forsørger han har taget til sig, som vi jo ved det af egen Erfaring, at Kjærligheden altid tager sig mest af dem, der mest trænge til Kjærlighedens Hjælp og Bistand. Og derfor ere ogsaa de ved denne Baare Grædende dog glade midt i deres dybe Bedrøvelse, og jeg vil og tør ei heller andet end ende, som jeg begyndte, men siger frimodigen til dem: „Glæden er vor Psalmetone, Han har vundet Livets Krone, Venter glad nu i Guds Eden Dem, han elskede herneden. Gaaer da til ham altid rolig, Vei er Jesus til Guds Bolig; Der om Glæden hos Gud hjemme Synges klart med Englestemme". Amen.

En Soldats Omvendelse.

(Af en Beretning fra Frankrig til det engelske Bibelselskab.)

En Morgen saa jeg en ung Mand træde ind i mit Værelse; han havde paa Brystet to Baand af

forskjellig Farve, der viste, at han enten var eller havde været Soldat, og at han havde taget Del i Felttogene paa Krim og i Italien. Følgende var vor Samtale: „Jeg kommer til Dem, fordi man har sagt mig, at De har Brug for Bibelsælgere.“ „Just ikke Sælgere, men snarere tro Bekjendere af Guds Ord, der have helliget deres Liv til den Gjerning at udbrede det.“ „Ja vel, jeg forstaaer Dem! og det er netop om den Slags Bibelsælgere, at jeg vilde tale med Dem.“ „Ja, men førend man kan blive antaget til denne Gjerning, er det nødvendigt —“ „Ja, jeg ved, at det er nødvendigt, at før man begynder at lægge Bogen i Vadsækken, som man bærer paa Ryggen, maa man bevise, at man først har optaget den i sit Hjerte.“ „Netop; men er denne Naade bleven Dem tildel?“ „Ja, lovet være Gud, og jeg vil sige Dem, hvorledes det er gaaet til. Jeg var indkvarteret i en af vore Sommerleire, hvor jeg tilbragte et meget kjedeligt Liv, da jeg intet havde at læse; og dette følte jeg saameget mere, da jeg ellers saa gjerne læser. En Dag kom en bluseklædt Mand, men hvis Ydre ellers var meget anstændigt, hen til mig med en lille Bog i Haanden og tiltalte mig med saa høi Røst, at alle de af mine Kammerater, som befandt sig i Nærheden, kunde høre det. „Her“, sagde han, „er den bedste og mest underholdende af alle Bøger, og jeg sælger den saa billigt, at det næsten er det samme som at give den bort.“ Da jeg hørte dette, greb jeg Bogen og læste paa den første Side: „Vor Herres og Frelsers, Jesu Christi, nye Testamente“.

Jeg studsede og sagde til Manden: „O, jeg seer nok, at De kommer fra Præsterne, og at De er i deres Tjeneste". „Ingenlunde, min gode Ven. Jeg har afbrudt alt Bekjendtskab med disse Godtfolk; og istedetfor at høre efter dem, hører jeg nu min Herre og Frelser Jesus Christus." „Hvad er det for noget Vrøvl, som De nu fortæller mig? Hvad! kan De høre Herrens Røst!" „Ja, i mit Hjerte, og naar jeg læser, hvad han selv har skrevet." Alt dette forekom mig rent ud sagt som noget Snak, men dog tænkte jeg, at jeg vilde kjøbe denne mærkelige, lille Bog; thi jeg var nysgjerrig efter at vide, hvad det var for Noget, som den fortalte om. Idet han gav mig Bogen, tiltalte Manden mig saaledes: „Her har De Bogen; men, min gode Ven, lad mig sige Dem alvorligt, at dersom De virkelig ønsker at lære Alt, hvad den til min store Lykke har lært mig, maa De kaste Dem paa Knæ og bede den Herre Jesus Christus om at hjælpe Dem at forstaa hans Evangelium". Da jeg hørte dette, gik jeg bort fra Manden, men Bogen tog jeg med i min Lomme, og efterat jeg var kommen ind i det Telt, hvor jeg sov, begyndte jeg at læse. Hvad jeg læste, syntes mig sælsomt nok; men imod min Villie følte jeg Interesse for Meget deraf; og disse Stykker blev ved at komme tilbage i mine Tanker, især naar jeg var paa Vagt om Natten. Blandt Andet var der nogle Stykker, der forfulgte mig overalt, og der bragte mig til den Bekjendelse for mig selv, at aldrig havde noget Menneskes Ord eller Skrift frembragt et lignende Indtryk paa min Samvittig-

hed. Virkelig blev jeg tilsidst saa forpint, at jeg ikke kunde afryste den Tanke. „Hvorfor skulde jeg ikke prøve paa at gjøre, hvad Bibelsælgeren raadede mig til? Hvorfor ikke kaste mig paa Knæ og bønfalde den Herre Jesus Christus om at hjælpe mig at forstaa hans Evangelium?" Længe bekæmpede jeg denne Tanke, som jeg egenlig kun ansaa for at være en Idiot værdig. Tanken om en Soldat paa Knæ syntes mig noget aldeles uhørt, ja den forekom mig endog vanærende. Men ligesom dreven frem imod min Villie, vedblev jeg uafbrudt at læse i min Bog, som jeg altid havde omkring med mig i min Lomme; og jo mere jeg læste, jo mere uafbrudt raabte min Samvittighed: „Paa Knæ, paa Knæ! — og bed om Evne til at forstaa Alt!" Tilsidst kunde jeg en Dag ikke holde det ud mere, og da jeg befandt mig alene paa en Mark, skjulte jeg mig bag en Hække, og idet jeg faldt paa Knæ udbrød jeg: „O du, som jeg ikke kjender, men som har ladet saa herlige Ord trykke, giv du, at jeg forstaaer dem alle, derom anraaber jeg dig!" Da jeg igjen reiste mig op, var det som om en tung Vægt, der før havde trykket mig ned, var bleven løftet fra mine Skuldre; og jeg tog atter fat paa min Læsning med ny Kraft og Interesse. Herved fik jeg Mod til oftere at kaste mig paa Knæ, og hver Gang jeg reiste mig, var det, som om en Stemme inderst i mit Hjerte forklarede mig snart en, snart en anden Sætning, der hidtil havde forekommet mig saa dunkel som den mørkeste Nat. Og saaledes var det, at jeg kom til at tro med hele mit Hjerte og med

hele min Sjæl, at det nye Testamente virkelig er Guds Ord, og at Gud derigjennem har lært os at kjende hans elskelige Søn, Jesus Christus. Derpaa greb en anden Tanke mig mægtigt, nemlig at jeg maatte stræbe at faa mine Kammerater til at følge mit Exempel. Ufortøvet begyndte jeg derpaa; og uden at lade mig standse enten af deres Spot eller Fornærmelser, talte jeg til Enhver, og med passende Ærbødighed endog til Officererne; og den Glæde, jeg følte, da det var lykkedes mig at afhænde nogle nye Testamenter, med den Overbevisning, at de vilde blive læste paa samme Maade, som jeg læste mit, overtydede mig mere og mere om, at der gives intet ædlere her paa Jorden end at anvende al sin Tid og Kraft paa at søge at formaa dem, der ikke have den Lykke at eie en Bibel, til at forskaffe sig en saadan og læse den med Andagt og paa Knæ. Af den Grund har jeg, saa snart min Tjenestetid var udløben, henvendt mig til Dem for at bede Dem tage mig i en anden Tjeneste — i vor kjære Herres og Frelsers, der i mit Hjerte har givet mig den Overbevisning, at det er ham selv, som har kaldet mig til den." — Tilvisse kunde et saadant Forlangende og gjort paa en saadan Maade ikke afslaaes; og i dette Øieblik virker denne værdige Mand paa en Arbeidsmark, hvor han høster rig Velsignelse.

Hvo som ikke annammer Guds Rige som et lidet Barn, han skal ingenlunde komme ind i det.

(Mark. 10, 15.)

En Lærer talte engang om Troen og forklarede den ved at fortælle nedenstaaende Tildragelse, som han selv havde oplevet. En Dag var han sysselsat i en mørk Kjælder, til hvilken der ikke var nogen anden Adgang end et Hul i Gulvet. Hans treaarige Datter, som gjerne vilde ned til ham, stod ovenfor og raabte: „Er Fader dernede? Hvorledes skal jeg komme ned til Fader, det er jo ganske mørkt?" „Det er rigtigt, min lille Pige," svarede han, „men jeg, som staaer her i Mørke, kan godt se dig, skjøndt du ikke seer mig. Hvis du vil springe ned, skal jeg nok tage imod dig." „Men jeg kan slet ikke se dig, Fader." „Det ved jeg nok, mit Barn, men jeg staaer her alligevel, og du kan dristigt springe ned." Den lille Pige gjorde sine Øine saa store som muligt, men kunde dog ikke se Noget; hun tøvede lidt, men fattede endelig Mod til at springe ned, og Faderen fangede hende paa sine Arme. Nogle Dage efter, da Maria atter saa, at Lemmen var aaben, og vidste, at hendes Fader var dernede, raabte hun: „Maa jeg hoppe ned igjen, Fader?" „Strax, min lille Pige," svarede han, men næppe var han kommen hen til Hullet, før hun i sin barnlige Glæde sprang ned i hans Arme.

Da hun holdt ham om Halsen, sagde hun: „Jeg vidste nok, kjære Fader, at jeg ikke kunde falde, da du var der".

Kjære Læser, læg Mærke til disse Ord, thi det er en meget almindelig Klage blandt Guds Børn, at de sige: „Hvorledes skal jeg kunne tro, da jeg Intet ved? Der boer ingen Mildhed og intet Godt i mit Hjerte, men kun Mørke og Kulde. Hvorledes kan jeg da tro?" Ak, gid vi dog vilde lære, hvad Tro er. Kjære Læser! lader os gjøre ligesom dette Barn og tage vor Fader paa Ordet! Lader os sætte vor Lid til ham, hvis Ord er meget sikkrere end alle Følelser. Han staaer nu i Mørket og kalder paa os, sigende: „Hvo som kommer til mig, ham støder jeg ikke ud! Om dine Synder end ere som Skarlagen, skulle de dog blive hvide som Sne. Den, der troer og kommer, han skal ikke forgaa!" Kan noget være sikkrere end et saadant Ord af den himmelske Fader? Du seer ikke ham, men han seer dig; stol paa ham!

Blandede Smaastykker.

(Medd. af Pastor Mau.)

Om Abraham.

Ligesom jeg sad og læste i det Gamle Testamente, faldt mig Følgende ind: Abraham, som var

de Troendes Fader og Guds Ven, han tog ikke blot Gud paa Ordet og trøstede sig ved hans Forjættelser, men handlede ogsaa efter det, Gud bød, ogsaa naar hans egen Forstand sagde imod, og han befandt sig altid vel ved at lade sig styre af Alstyreren. Dette er allertydeligst ved Isaks Opofrelse, af hvilken Abraham paa Guds Bud virkelig gjør Alvor, hvor ufatteligt det end maa have forekommet ham, at Herren skulde ville lade Faderen slagte Sønnen og saaledes borttage den forjættede Søn, som han selv havde givet. Alligevel troede Abraham Gud og drog Kniven mod sin paa Alteret bundne Søn. Men Engelen holdt hans Haand tilbage og sagde Abraham, at det var en Prøve. Abraham beholdt den forjættede Søn, og hans Kjærlighed til Gud blev vel endnu større, da han saaledes havde faaet Sønnen anden Gang.

Vi Troende skulle være Abrahams Børn, det er, Efterfølgere, og kunne være det i flere Tilfælde end de, som strax falde os ind. Tage vi saaledes, som vi skulle, det Ord: „Hvo som troer og bliver døbt, skal blive salig, men hvo som ikke troer, skal blive fordømt" (Mark. 16, 16) med Tro, med en fuld Forvisning om, at det er udgaaet af Herrens Mund, som har Alt at raade, saa seer jeg ikke rettere, end at Offerkniven derved gives os i Haanden, og at Offeret, der ligger bundet for os, er en hel Hedningeverden; men naar vi kun tage Kniven i Haand med Tro ligesom Abraham gjorde, saa troer jeg ikke, at Gud vredes, fordi vi se op

mod Himmelen og vente paa, at Engelen skal komme og sige os, at det kun var en Prøve.

(Af afg. F. Fengers Dagbog 24. Febr. 1834.)

Om Profeten Jeremias af F. Fenger.

Jeremias er dog noget ganske Andet end Esaias. Det høie messianske Sving mangler, Jammer og Klage er det, som her gaaer igjennem det Hele; men denne Klage er saa rørende, snart bange-vemodig, thi han elskede jo sit Folk saa inderligt, snart kraftig-truende, thi han var jo Herrens Profet: Ham var jo hans Liv og hans Virken indviet lige fra den Dag, da han sagde til Herren: „Ak, Herre, jeg veed ikke at tale, thi jeg er ung", og indtil den Tid, da han følger den sidste Rest af det ugudelige Folk til Ægypten. Det er i Sandhed rørende at se den Mand fra Anathoth fremtræde blandt det stivsindede Folk, han kalder det ideligt i Herrens Navn, han beder, han truer; men Intet hjælper. De vedblive med deres Afguderi og Laster, og Sandhedens Profet mishandles, slaaes paa Munden, fængsles, nedstødes i en fugtig Hule, uden at dette har anden Virkning paa ham, end at han, naar Mishandlingerne ere overstaaede, begynder hvor han slap, og arbeider atter paa at vende Folkets Hjerte til deres Gud. Da det store, længe forudsagte Slag skete, og Folket bortførtes til Babylon, da blev Profeten tilbage hos Bærmen af

Folket, der blev i Landet, og talte til deres Hjerter. Til Babylon vilde han ikke gaa, uagtet en langt bedre Skjæbne der ventede ham; thi Babylonerne vidste, at han havde forudsagt Stadens Ødelæggelse. Han havde den Glæde at se en from Fyrste Gedalja herske over de Overblevne; men det skulde ikke vare længe. Gedalja falder for en ryggesløs Morders Haand, og nu var der atter ingen Fyrste i Israel. Folket bliver vankelmodigt og vil gaa til Ægypten. Efter Herrens Befaling siger Jeremias til dem: Gaaer ikke til Ægypten, det vil blive Eders Ulykke; men bliver, hvor I ere. Nei, siger Folket, vi ville ikke blive: du er en Løgner, Gud har ikke sendt dig; og dermed gaa de til Ægypten. Men hvad gjør Jeremias nu? Han gaaer ned til Ægypten, til den Elendighed, han selv havde forudsagt, og her hendøer og taber sig hans profetiske Stemme. Da Jeremias' Taler nu ere af denne Art, da de næsten altid gaa ud paa at true og straffe, idet de henvendes til Folket paa den Tid, da Ugudeligheden var steget til det Høieste og al Sands for det Bedre næsten var uddøet, saa begribe vi let, hvorfor vi hos ham kun finde saa Lidet om Messias; thi Fortrøstningen paa Ham kunde jo kun finde Sted hos dem, der vilde det Bedre: de, der haardnakket vendte sig fra Gud og Intet vilde høre, af hvad han sagde, dem var vel ogsaa Messias ligegyldig, og de fortjente ikke engang at oplives ved Haabet om hans Tilkommelse. Enkelte skjønne messianske Steder findes dog, og det

31te Kapitel er i flere Henseender et af de mærkeligste profetiske Steder.

Profeten Ezekiel er sikkert den for Christne mindst frugtbare, og Grunden er let at se. Fantasien spiller hos ham Hovedrollen, og det maa den aldrig hos nogen Christen. Hermed være det nu ingenlunde nægtet, at Ezekiel i sin Tid kan have været et kraftigt Guds Redskab til at indvirke paa Jøderne; saare mange for ethvert Menneske frugtbare Steder findes jo ogsaa i hans Profeti. Men han er svær at forstaa. Stederne, som henvise til den messianske Tid ere ikke mange; dog findes saadanne: Cap. 11, 17 fg.; 16, 59 fg.; 21, 26. 27; 34; 37, 21 fg.

Hvem søge I i Christus? (Joh. 18, 4). — Jeg søger i Ham først en Forsoner; thi har jeg ikke Visshed om mine forbigangne Synders Forladelse, saa kan jeg slet ikke hæve mine Øine til Gud eller tragte efter hans Samfund, fra hvilket deres truende Skikkelse stedse maa skrække mig tilbage. Jeg søger dernæst i Ham en Lærer, som i Et og Alt kan vise mig, hvad jeg har at gjøre, naar jeg vil vandre Gud til Velbehag. Men da jeg føler

mine egne Kræfters Svaghed, og hvorledes jeg uden Ham Intet kan gjøre, saa søger jeg endnu i Ham en Helliggjører, som kan være rede til min Bistand og som vil tage mig under Armene, naar jeg snubler og falder. Jeg søger endelig i Ham en Trøster i al legemlig og aandelig Nød her i Verden, en Saliggjører, naar jeg skilles fra denne Jord. — Dette søger jeg hos Jesus, som nu har styrket mig ved sit Naademaaltid. Gid det maa blive til Velsignelse for mig; gid det maa blive til Velsignelse for min Ven K., som nød det tilligemed mig! Jeg synes ligesom, at jeg derved nøiere er forbunden med ham. Jeg skal aldrig glemme, hvor god og deltagende en Ven han har været for mig i den Tid, vi have været samlede. Jeg haaber, at vi begge ere paa den rette Vei til at gribe den Tro, som aldrig svigter, i hvor forskjellige end de Stier ere, ad hvilke Herren har ført os til den ene rette Vei. Gud lade os stedse blive paa den og stedse have aabne Hjerter og Øren for hans Evangelium! Min Mening er nu som forhen: det paa oprigtig, ægte christelig Tro grundede Venskab er sikkret for de Storme, af hvilke alle andre Venskaber trues.

(Af afg. F. Fengers Dagbog 8. Marts 1829.)

Gjengjældelse.

Hvorledes kan Læren om Gjengjældelse være den Christne trøstelig? Eller skal maaske Gjengjældelsesretten slet ikke prædikes i den christelige Kirke, skulle vi blot holde os til Naaden og regne f. Ex. det Sted hos Paulus, at „Gud skal betale Enhver efter hans Gjerninger“ (Rom. 2, 6) til de Steder i Pauli Breve, som ere vanskelige at forstaa, uden videre at bekymre os om det? Ingenlunde. Skulle vi da lade os dette og andre Steder foreholde af Modstanderne, som strede de mod vor Prædiken eller vor Tro? Nei, vi anføre dem selv og sige: ja, hvad Andet? „Gud skal betale Enhver efter hans Gjerninger“, det staaer fast. Spørgsmaalet bliver da for Enhver af os, hvorledes vi skulle komme til at udrette Gjerninger, som i Sandhed ere gode. Ere I fornøiede med de gode Gjerninger, som I selv kunne udrette? Vi ere det ikke. Troen er os ikke Maalet for vore gode Gjerninger, den er os Døren, gjennem hvilken vi søge dem; den er os Veien, paa hvilken vi ved Guds Naade udrette dem. Først da kan Gjengjældelsens Prædiken, som ellers vilde være frygtelig, blive trøstende for Christenhjertet, som ved, at vore Synder ere os forladte for Christi Skyld, men at Herren vil lønne enhver Troendes Kjærlighedsgjerninger i de evige Boliger. Med den samme Maade, hvormed I maale Andre, skal Eder igjen maales, stilles sammen med Formaningen: værer barmhjertige (Luk. 6, 36. 38). Gjengjældelsen skal ikke være den Christne Noget at

bramme med; den skal være hans Hjertes Trøst i stille Timer og en Opmuntring for ham til at voxe i Kjærlighed og inderlig Barmhjertighed, Forsonlighed og alle Dyder, som Herren saa gjerne seer hos Sine, ja som maa og vil komme frem, saa sand de af ganske Hjerte have hengivet sig til Ham, der elskede os først.

„Uden Eders Retfærdighed overgaaer de Skriftkloges og Farisæernes, komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige" (Matth. 5, 20).

Det er en almindelig Klage mod lutherske Præster, at de idelig raabe paa Troen, endog naar de have saadanne Texter, som synes at fordre et andet Æmne, saaledes som denne. Vi kunne Intet eftergive; det maa stedse hedde: den Retfærdige af Troen skal leve, men hvorfor? — Vi kunne egenlig kun tale med, det er, gjøre os forstaaelige for dem, som virkelig i Hjertet føle en Trang til at komme i Guds Rige; men disse ville ogsaa let kunne forstaa os; thi de ville snart se, at den Retfærdighed, som i Almindelighed anprises, ikke formaaer at skjænke os en trøstelig Forvisning om Arvedel i Guds Rige, hverken Farisæernes Retfærdighed, efter hvilken blot det Udvortes behøver at være rent, medens Hjertet gjerne kan være fyldt med Urenlighed, heller ikke de Skriftkloges Retfærdighed, efter hvilken man ikke behøver at tage det saa nøie med Retfærdigheden, da Gud,

saa mene de, vil tage Villien i Gjerningens Sted, et Haab, der staaende paa Sandgrund næppe vil kunne holde sig, naar Alt er roligt, end sige under Modgangens Storme og Menneskehjertets mange Anfægtelser. Det hedder da altid: „den Retfærdige af Troen skal leve", ikke blot fordi Christus er vor Retfærdighed med Hensyn til vore forbigangne Synder, men ogsaa fordi Han gjør os retfærdige, naar vi indgaa gjennem Ham, som er Døren; thi da giver Han os Kraft til at udrette, hvad han har sagt; og de sande Christnes gode Gjerninger have altid skinnet fremfor Verdens Retfærdiges. Det bliver da ene den christelige Prædikant, der, som han bør, fremhæver Retfærdigheden af Troen, som, uden at bæve eller modsige sig, kan tale om Retfærdighed her paa Jorden og om Frelserens Ord til dem, som paa hin Dag skulle stilles for hans Domstol.

Et østerlandsk Sagn fortæller om Moses, at han i sine Samtaler med Gud paa Sinai bad om at maatte se, om ogsaa kun et Øieblik, Retfærdighedens Kilde. Og Herren viste ham nedenunder dem en liden Dal, hvor en Rytter netop havde vandet sin Hest, og nu red bort, men efterlod en stor Sum Penge, uden at blive det var. En Stund efter kom en liden Dreng til Stedet, fandt Summen og løb glad bort med den. En Stund efter kom en gammel Mand til Stedet, for at lædske sig og

hvile; men da kom Rytteren stormende tilbage, søgte Pengene, fandt dem ikke og dræbte den gamle Mand. Forfærdet vendte Moses sig mod Herrens Aasyn og spurgte: „Er dette Retfærdighed?“ Men Herren svarede: „Du seer blot, hvad du seer; men hin gamle Mand var en slem Mand, som havde dræbt den lille Drengs Fader og Moder, og Rytteren var en uretfærdig Mand, som havde taget de Penge, han tabte, men som nu bleve til Fremtids Gavn og til Velsignelse for den lille Dreng“.

En brav Søn.

En endnu temmelig ung Tømmermand havde 8 Børn. I de dyre Tider, som herskede, kunde han ikke uden stor Anstrængelse forsørge sin talrige Familie. Desuden havde han ogsaa i sit Hus en gigtsvag Fader, som han underholdt. — En Dag gik Tømmermanden hjem fra sit Arbeide og kjøbte underveis noget Hvedebrød. „Det er til min gamle Fader“, sagde han til sin Kammerat [illegible] som var Murer; „han kan ikke mere taale ha[illegible] grovt Brød.“ Hertil bemærkede Mureren [illegible]r da ogsaa et rigtigt Kors, [illegible]r f[illegible] den gamle skrøbelige Mand; [illegible]ad[illegible]gang baade du og din plage[illegible]s [illegible] naar Gud tager ham til [illegible]ie den Gamles St[illegible] og Ka[illegible]enge i

Behold, som hver Maaned maa gives ud til hans Føde og Pleie. Som du nu har det, saa er det jo ikke muligt for dig at komme paa en grøn Gren.“ — „Kjære Ven“, svarede Tømmermanden, „tal ikke saaledes! Vi begge, jeg og min Hustru, ere som syngende Fugle paa grønne Kviste, saasnart vi faa Leilighed til at sætte os ned ved den Gamles Seng. Ligger nogen Sorg paa vort Hjerte og trykker os, da gaa vi med den til vor kjære gamle Fader, og han tager den og indeslutter den i sin Bøn. Jeg vil sige dig: jeg har en Broder, som lever langt herfra; han har ofte budt sig til at ville tage den gamle Fader i Huset. Men vi give ham ikke fra os, saa længe Gud endnu lader ham leve, og ikke kalder ham til sig.“

Den hellige Skrift bliver næppe i noget Land agtet høiere og benyttet mere end i de forenede Stater. Den er den fælles Lære- og Opbyggelsesbog for alle Kirker og Sekter; man finder den paa alle Prædikestole og Altere, i alle Familier, paa Dampskibene og i ethvert anstændigt Værtshus. Paa denne Bog aflægge Republikkens Embedsmænd deres Ed; den bliver daglig læst i høiere og lavere Skoler; den gjennemtrænger den amerikanske Literatur, ja endog de høieste Statsembedsmænds Taler. Kort sagt, den er Amerikanernes egenlige Folke- og Dannelsesbog i alle Stater og Stænder.

Det amerikanske Bibelselskab, som blev stiftet 1816, udretter Mere end alle lignende Foreninger paa det europæiske Fastland tilsammen, og staaer kun tilbage for det brittiske og udenlandske Bibelselskab. Det besidder den største Bygning i Staden Nyyork, der blev opført i Aaret 1852 for 250,000 Dollars, hvoraf det Meste indkom ved særegne Gaver, saa at Selskabets faste Kapitaler ikke behøvede at angribes. Det har nu en aarlig Indkomst af en halv Million Dollars. Det har Hjælpeforeninger i alle Stater og udsender Bibelordet i forskjellige Sprog til alle Landes Egne, til alle Klasser af Befolkningen, til de Bosatte og til Indvandrerne, til Hvide og Negre og til de fjerneste Missionspladser paa Jorden. — I Aaret 1864 beløb Selskabets Indtægter sig til 677,951 Dollars, nemlig 404,722 ved Salg af Bibler, 256,759 ved Gaver, Kollekter og Testamenter, og 16,387 ved Leie. I samme Aar trykkedes i Bibelhuset i Nyyork 1,432,665 Bibler og paa dets Bekostning i fremmede Lande 287,904 Bibler og Nye Testamenter! Siden Selskabets Stiftelse har det udgivet, solgt og bortskjenket over tyve Millioner og i Løbet af de fire sidste Krigsaar over fem Millioner. Det underholder omtrent 30 Agenter i Amerika og 37 Bibelkolportører i fremmede Lande. Det bliver bestyret med Dygtighed og praktisk Forstand ved en Kommission af de værdigste Mænd af forskjellige Bekjendelser.

Et Menneske, som havde ført et ryggesløst Levnet, blev af sin Sognepræst ofte mindet om sit Endeligt, men han svarede sædvanlig: „Lad De blot mig være — naar Mennesket døer, saa er det forbi med ham.“ Han foregav, at han troede ikke, der var en Gud i Himmelen. Han faldt i en langvarig Sygdom, Præsten besøgte ham, men om Gud vilde Manden ikke høre tale, og blev ved med: naar Mennesket døer, er det forbi. Sygdommen tog til. Fra en utugtig Forbindelse havde han et Barn, en lille Pige, som nylig var bleven konfirmeret, og som havde faaet noget Lys i Salighedens Sag hos en troende Skolelærer; hun gik til Præsten og bad ham om endelig at komme snart hen til dem, for hendes Fader var saa syg. Præsten indfandt sig ogsaa, men da Manden saa ham, lagde han sig om til Væggen og vinkede med Haanden for at give tilkjende, at Præsten skulde gaa sin Vei. Denne blev kaldet endnu engang, men den Syge vendte sig bort, og da Præsten spurgte ham, om han endnu ikke vidste, at der var en Gud til, rystede han paa Hovedet. En Nat kom den lille Pige til Præsten og sagde, at hun kunde ikke længere holde det ud. Præsten gik med hende, og da han stod foran Faderens Seng og spurgte ham, om han vilde høre til, naar han bad, saa den Syge paa Præsten med halvbrustne Öine, trak de rystende Hænder op fra Dynen, rakte dem i Veiret og raabte med høi og gjennemtrængende Røst: „Det er forfærdeligt at falde i den levende Guds Hænder“. Hænderne sank ned, og han var død.

Han havde dog altsaa længe vidst, at der var en Gud i Himmelen, og at han gik ind til Dommen.

En gudfrygtig Bondes Søn ægtede kort efter Faderens Død en meget verdsligsindet Pige; det hele Husvæsen kom hurtig i en hel anden Gænge, Gjerrighed og Ufred trængte sig ind, Bønnen forstummede, og de gamle Postiller og Bønnebøger laa ubenyttede hen. Engang kom Manden fra Marken, hans Vei førte ham forbi Kirkegaarden; om Natten drømte han meget levende, at hans Fader gik forbi hans Hus; han kaldte paa ham, at han skulde komme ind, men Faderen saa sig om, græd og gik ind i Huset til sin gamle Ven og Nabo, med hvem han havde levet i fælles Gudsfrygt. Denne Drøm bragte den unge Mand tilbage paa den rette Vei, og hans Hustru fulgte lidt efter lidt med ham.

Da Frederik den Femtes Dronning Lovise paa sit Dødsleie blev erindret om at berede sig til Døden, svarede hun: „Skulde jeg nu først berede mig til Døden, frygter jeg for, at det vilde blive for sildigt; dette er Noget, jeg i mange Aar har lagt Vind paa". Hun havde nemlig lært at dø,

medens hun levede; derfor kunde hun næppe siges at dø, da hun døde.

En Moder døde og efterlod sig to smaa Døttre. Enkemanden giftede sig igjen efter kort Tids Forløb; strax efter Brylluppet kom den nye Moder ind i det Kammer, i hvilket begge de Smaa havde deres Seng; de vare nylig gaaede tilsengs, hun talte venligt med dem og kyssede dem. Da sagde det ene Barn: „Er Du nu vor rigtige Mo'er?" Hun svarede: „Ja!" „Nei", sagde Barnet, „saa maa du ogsaa gjøre ligesom den anden Mo'er og knæle ned og bede med os." Det gjorde hun, og Børnene elskede hende og hang ved hende som deres virkelige Moder, fordi hun opfyldte en Moders vigtigste Pligter imod dem.

En Præst i Mellemslesvig kom engang til en blind Kone, og gav hende en Sludder for en Sladder. Da Konen havde hørt paa ham en Stund, uden at svare et Ord, og han derefter blev taus, troede hun, at han var gaaet sin Vei, og gav sig derfor til at bede for hans arme Sjæl, som vistnok var i Fare. Præsten var imidlertid, hende uafvidende, bleven staaende; og hendes hjertelige og en-

foldige Søn gik ham saaledes til Hjerte, at han omvendte sig og blev en troende Præst, der siden virkede med Velsignelse i sit Kald.

Herren beskytter den Uskyldige.

Den i Midten af forrige Aarhundrede afdøde Præst Gottfried kom som et forældreløst Barn i Huset hos den gamle Slagter Grimm, hans Gudfader, hvis haarde Behandling ikke var egnet til grundig at bekæmpe hans medfødte Letsindighed. Ved Guds vise Raadslutning maatte følgende Tildragelse bidrage til hans senere Omvendelse.

En Fætter i Kiel tilbød at tage ham i Huset hos sig og forsyne ham frit med Alt, naar han vilde frekventere den derværende Høiskole. Med Glæde tog Gottfried Afsked med sin Pleiefader, der ogsaa var veltilfreds med at blive fritagen for Omsorgen for sin Gudsøn. En Kleinsmedesvend, der boede tilleie hos Slagter Grimm, vilde paanøde Gottfried en Daler til Erindring, men denne bad ham derimod om en Ubetydelighed af hans eget Arbeide. Kleinsmedesvenden gav ham da et Bestik i Form af en stor Kniv, hvori der fandtes flere Slags Smedeværktøi.

Om Aftenen paa den første Vandringsdag tog Gottfried ind i et simpelt Herberg i en lille By. Nogle Fragtmænd sadde i den lave, af Røgen sværtede Stue; ogsaa reisende Haandværkssvende, hjempermitterede Soldater samt nogle Stamgjæster fra Byen, iblandt hvilke en ærbar Borger tog sin Plads ved Siden af Gottfried. Midt i den almindelige, livlige Samtale traadte Værten hen til sit Væggeskab, lukkede det op og bragte en tung Pung for Lyset for at søge efter Smaapenge til at give Kunderne tilbage med. „Hr. Vært“, raabte den spøgefulde Gottfried, „tillader De mig et Greb i Pengekassen, saa skal De til Gjengjæld ogsaa faa Lov at tage en Haandsfuld af min Pung.“ — „Ih nu“, svarede Værten, „naar De mener at have større Ret dertil end jeg, saa vær saa god.“ — „Paa den Betingelse maa jeg rigtignok betakke mig“, sagde Gottfried; men medens Værten rakte Pungen henimod ham, fik han paa hans Finger Øie paa Nøglen til Pengeskabet. Da saa han tilfældig, at den saa ud ganske ligesom hans Kuffertnøgle; med barnlig Ubetænksomhed og Nysgjerrighed vilde han forvisse sig, om det ogsaa virkelig forholdt sig saaledes, efterat Værten igjen havde lukket og var gaaet bort. Han gik tvers over Stuen hen til den temmelig mørke Krog, hvor Skabet hang og prøvede sin Nøgle. Et Tryk, og Døren sprang virkelig op! I dette Øieblik følte han, at han havde handlet meget ubesindigt. Forskrækket lukkede han hurtigt igjen og satte sig paa sin første Plads. „Der er vel Ingen, som har set det“

tænkte han ved sig selv; thi alle Gjæsterne vare fordybede i ivrig Samtale. Men hans Nabo truede ham betydningsfuldt med Fingeren uden dog at ytre Noget.

Gottfried betalte allerede om Aftenen sin lille Regning, for med det første Daggry at kunne fortsætte Reisen; derpaa lagde han sig ved Siden af de andre Sovekammerater ned paa Straaleiet, der var beredt til dem i Baggrunden af Skjænkestuen.

Den følgende Morgen havde han næppe tilbagelagt en Milsvei, da han fik Øie paa endel Folk, der kom bagefter ham i fuldt Løb. Det var Soldater, der med Magt førte ham tilbage til Byen. Her overleverede de ham til en Dommer, der tiltalte Fangen haardt, lod ham gjennemsøge og tog Alt, hvad han havde hos sig, i Forvaring. „Og kom nu ogsaa hid med Pengeposen!" raabte man til ham. Man kan tænke sig den Ulykkeliges Skræk, da han erfoer, at han i den forløbne Nat skulde have stjaalet Penge fra den Vært, hos hvem han havde overnattet, og at der var vidnet, at Gottfried allerede om Aftenen hemmelig havde aabnet Skabet; derfor var ogsaa han strax bleven anklaget for Tyveriet. Hans Kuffertnøgle blev strax paa Stedet prøvet af Dommeren, og da den virkelig aabnede Laasen, sagde han haanligt til Fangen: „Der har du ikke engang havt Brug for dine Dirker!" thi desværre indeholdt Bestikket, som han havde faaet til Minde om Kleinsmedesvenden, ogsaa nogle af disse Redskaber.

Da heller ikke de Vidnesbyrd, som man ind-

hentede om Gottfried fra hans Fødreby, vare videre gunstige, idet Mester Grimm, af Frygt for for hans Skyld at blive indviklet i Omkostninger, fuldkommen slog Haanden af ham og var umenneskelig nok til at tilføie, at han hjemme allerede havde spillet ham mangen en slet Streg; da endvidere den betænkelige Omstændighed med Dirkerne ikke opklaredes, fordi Kleinsmedesvenden, der havde givet ham dem, imidlertid havde forladt Byen for at søge Arbeide andetsteds, saa kan man nok tænke, at hans Sag maatte faa et slet Udfald, da alle Omstændigheder talte imod ham.

Da der efter lange forgjæves Forhør endelig blev truet med Anvendelse af Torturen, saa besluttede Gottfried at paatage sig Skylden for den ham paabyrdede Forbrydelse, idet han var fast overbevist om, at Gud vilde tilgive ham den Usandhed, der laa i hans Bekjendelse af Brøde, da han dog umulig kunde overleve de rædsomme Pinsler. Da han ved Spørgsmaalet om, hvor han havde skjult Rovet, igjen blev truet med Pinebænken, fandt han sig i, at man lagde ham den Bekjendelse i Munden, at han havde kastet Pungen fra sig paa sin Flugt gjennem Skoven. Saaledes forekom det Dommeren sandsynligst, skjøndt man forgjæves gjennemsøgte hele Egnen efter den.

Ved Foraarets Begyndelse indtraf Gottfrieds Dom: han skulde miste Livet ved Strikken. Den Dødsdømte tabte ved denne Underretning ikke et Øieblik sin Fatning. Ja, han var snarere tilmode, som om den skjulte, trøstende Stemme, der var

kommen til Orde i hans Hjerte ved Læsningen af en lille, from Bog „Om Christi Efterfølgelse", som hans medlidende Fangevogter havde laant ham, altid talte tydeligere og kraftigere til hans Hjerte, saa at han ganske tydelig troede at høre disse Ord: „Frygt ikke, thi jeg er med dig" (1 Mos. 26, 24). Og med denne opløftende Følelse af barnlig Hengivenhed i Guds Villie saa man ham den bestemte Dag gaa til Retterstedet. Allerede knælede han i Bøn paa Høiens Top ved Siden af sin allerede opkastede Grav, og Dødsstilhed udbredte sig rundtom blandt alle Tilskuerne — da hørtes pludselig en sagte Mumlen, og snart hørte man ogsaa i den stedse tiltagende Bevægelse lydelige Raab, og gjennem den tætte Skare arbeidede en Mand sig frem, som endelig, da det var lykkedes ham at komme ind i Kredsen, kastede sig ned ved Siden af Gottfried aandeløs, med flaggrende Haar og stive Blik. „Her", raabte han med frygtelig Styrke, — „her ligger den arme Synder! Giv denne Uskyldige fri, jeg — jeg er Tyven."

Forvirringen, som fulgte paa dette Optrin, lader sig ikke gjengive med Ord. Gottfried vidste ikke, hvorledes det var fat med ham, da Alle trængte sig om ham, og Mange ønskede ham tillykke med hans Redning. Dog tabte han ikke sin Fatning aldeles, men hævede de foldede Hænder i Tak mod Himlen. Han blev nu vel med den nye Fange ført tilbage til Fængselet, indtil Alt kunde blive nøiere opklaret; men hans Vei derhen lignede et Triumftog, idet Enhver bestræbte sig for at give ham Beviser paa

Deltagelse; og snart efter oplystes ogsaa Sagens sande Sammenhæng ved den angerfulde Synders Bekjendelse.

Det var en fattig Skomager fra en nærliggende Landsby, der ved Lediggang var kommen i Nød tilligemed hele sin Familie. Paa hin Aften, da Gottfried gav efter for sin ulyksalige Nysgjerrighed ved Pengeskabet, havde han ogsaa været en af Gjæsterne, og havde bemærket Gottfrieds Forsøg med Skabet. Da indgav den onde Fjende, saa troede han, ham den Tanke, at benytte denne Omstændighed til paa engang at komme ud af sin sørgelige Stilling. Han valgte nu sin Plads paa Straaleiet lige ved Siden af Gottfried, og bemægtigede sig, medens denne sov fast, hans Nøgle, som han efter fuldført Rov igjen stak ned i hans Lomme. Med det unge Menneske, haabede han, vilde man ikke tage det saa nøie, om man ogsaa skulde mistænke og undersøge ham. Men da Gottfrieds Sag havde taget en saa alvorlig Vending, vaagnede Angeren hos ham med uimodstaaelig Magt. Han stod ofte i Begreb med at angive sig selv for Retten, men det gjorde ham ondt for hans stakkels Børn, og han opsatte altid sin Bekjendelse igjen. Men Samvittighedens Magt drev ham hen imellem Tilskuerne til dette frygtelige Skuespil, og den kastede ham endelig, da hans sidste Haab — Gottfrieds Benaadning — strandede, med Fortvivlelsens Angstraab og Bekjendelsen af hans Brøde for Dommerens Fødder. Hans Straf blev senere formildet til langvarigt Fængsel paa Grund af de overordenlige Om-

stændigheder, og fordi han selv havde overgivet sig i Retfærdighedens Hænder.

Gottfrieds Skjæbne tog pludselig den lykkeligste Vending ved Kongens Naade, da denne lod ham studere aldeles frit. Han blev siden en meget from og almindelig yndet Prædikant. Hans Mund er forlængst forstummet; dog hans Historie prædiker endnu for os. Maatte den dog finde mange opmærksomme Tilhørere, ikke blot blandt de Voxne, men ogsaa blandt Børnene.

Et Par aandelige Sange.

Mange Øine se paa dig!

Mel. Sørger du endnu, min Sjæl.
eller: Naar skal da min Tid faa Ende.

Christen! agt dog paa din Vei!
Paa dig vogte Øine mange:
Satan seer, om han dog ei
Engang dig i Fald kan fange; —
Ak, han sover ei endnu,
Men saa sov ei heller du!

Verden staaer paa Lur ogsaa,
Undres glad og kaster Terning,

Om den Grund hos dig kan faa
At bespotte Herrens Gjerning;
Her dens Syn er skarpt, — man seer
Øie efter, hvad der skeer.

Paa dig seer jo og de Smaa,
Dine Troesbrødre svage —
Brug dog ei din Frihed saa,
At de Anstød af dig tage,
At du skulde saare dem
Eller skille Lem fra Lem!

Herren, Jesus, seer paa dig,
Som da Himlens Dør blev aaben,
Da han gjorde dig saa rig,
Gav dig Arv, ja Alt i Daaben,
Ak hans Øie blunder ei,
O han har ei glemt dig — nei!

Thi han mindes og den Stund,
Da for din og Alles Brøde,
Pint og plaget mangelund,
Han paa Korset maatte bløde —
Tænk og du paa denne Stund
Og bliv fast paa Klippegrund.

Hør han hvidsker: Bliv hos mig
Som i Moders Favn den Lille —
Er du fattig, jeg er rig,
Kun hos mig er Livets Kilde:
Hvil dig her og vær tilfreds, —
Søg ei Frelse andetsteds.

Ene, naar jeg staaer dig bi,
Og i Naaden kun du hviler,
Kan du aande glad og fri,
Alt mens du mod Maalet iler.
Stol nu derfor ei paa dig
Men i Alt paa mig, paa mig.

Søndagen.

Mel. Hjertelig mig nu længes,
eller: Mit Hjerte altid vanker.

O Dag, saa fuld af Glæde,
Saa lys og skjøn og klar,
Til Trøst for dem, som græde,
Du bliver, er og var.
Du Dag, som Hvile bringer
Og Fred fra Høitidsbord,
Mens hellig Lovsang klinger
Til Gud treenig stor.

O himmelskjønne Morgen,
Da Lyset først oprandt,
O salig Dag, da Sorgen
Ved Jesu Seier svandt;
Den Dag han, som er Livet,
Sin Aand os sendte ned! —
Tredobbelt Lys blev givet
Af Guds Treenighed.

Mod Storm fra Verdenslandet
Du er en Port fuldgod,
En Have gjennemvandet
Af Paradisets Flod.
Du er en kølig Kilde
For tørstig Vandringsmand,
Et Bjerg, hvor Dufte milde
Os naa fra Edens Land.

Du er en Himmelstige,
Du Kjærlighedens Dag!
Hvor Engle sammen smile
Med os i Vennelag!
Du Dag, hvor sødt gjentages
Det Gamle og dog Ny,
Og Hjertet opad drages,
Ja løftes over Sky!

Til hellig Samling kalder
En Røst til Manges Vel
Og Pintsedug nedfalder
I tørstig, trætte Sjæl.
Du Dag, da Tunger gløde,
Mens Naadens Strøm udgaaer
Til salig Vært og Grøde
Og læger Hjertesaar.

Treenig Gud! os give,
At hver din Dag saa skjøn
Maa rigt velsignet blive! —
Dit Ord med Sang og Bøn.

Indaande nye Kræfter
I os og — Herre Christ! —
Den friske Aftnaa efter
Din Sabbatshvile hist!

Advarsel

(tildels efter Ustéri).

Se Bærret! hvor straaler det rødt i det Fjerne,
Smaafuglen den flagrer og tog det saa gjerne;
Men Snaren er skjult under Bærret — o Ve!
Se nu er den fortabt! — flagrer aldrig igjen.

Og Fisken den spiller om Ormen i Strømmen,
Den snapper og snapper i legende Sværmen.
Den seer ikke Krogen i Ormen — o Ve!
Se nu er den fortabt! — leger aldrig igjen.

Hist Musen sig lister om Fælden saa stille,
Paa Flæsket saa gjerne der gnave den vilde;
Men smutter den ind for at faa det — o Ve!
Se saa er den fortabt! gnaver aldrig igjen.

Du gaaer gjennem Livet saa glad og fornøiet,
Der er Fryd for dit Hjerte og Glæde for Øiet;
Men vogt dig for Faver, snildt skjulte af Slangen,
Ved Synden han evig vil tage dig fangen.

Ja vogt dig! — ak Ven, du slet ikke forstaaer det,
Din Vogter, din Jesus, han ene formaaer det.
Hvis paa ham du ei bygger, din Frelser, din Ven,
Ak saa er du fortabt! — fryd dig aldrig igjen!

A. C. Holm.

Slip mig ikke!

Slip mig ikke, Jesus Christ!
Vogt det Barn, der paa dig kalder,
Uden dig det snubler, falder,
Ja fortabes vel tilsidst.
Led du selv min svage Fod,
Vær for mig en Hyrde god.

Slip mig ikke, Jesus Christ!
Hvis, naar Livets Kamp oprinder,
Hovmodsaanden mig forblinder,
Bruger mod mig Rænker, List.
Troer jeg, jeg dig slippe kan,
Bøi, ydmyg mig, Frelsermand!

Slip mig ikke, Jesus Christ!
Naar mig Sundhed, Rigdom, Lykke
Vugge vil i Drømme trygge,
Saa jeg glemmer Hjemmet hist.
Vis mig da min Sjælenød,
Mind mig om min Synd, min Død.

Slip mig ikke, Jesus Christ!
Naar jeg haardt med Modgang strider;
Naar jeg sørger, naar jeg lider,
Ei mig over Evne frist.
Lad i Sorgen lyse frem
Stjernen over Bethlehem.

Slip mig ikke, Jesus Christ!
Fremfor alt naar Afskedsstunden
Er med Gru og Angst oprunden
I den tunge Kamp tilsidst.
Om end Alt saa for mig brast,
Slip ei Herre, hold mig fast!

1. 2.

De tre Engle.

Jeg syntes, at jeg stod i en lille Landsby-kirke under Aftengudstjenesten og saa Præsten døbe et lille Barn, og bag Fadderne stod en Engel i skinnende hvide Klæder og med opløftede Øine, og den lagde sin Haand paa Faddernes Skuldre, og veiledte den fromme Præst, da han tegnede det lille Barn med dets Frelsers Mærke, og derpaa forsvandt den. Og Fadderne vendte glade hjem; thi de troede, at det lille Barn maatte

ved den Helligaands Hjælp sikkert vandre gjennem denne onde Verden, og de fandt Glæde og Fred i denne Tro.

* * *

Og jeg stod atter paa den lille Kirkegaard ved Siden af en aaben Grav, og rundt om den stod den grædende Sørgeskare. Men jeg bemærkede bag disse Sørgende en anden Engel med ligesaa hvide Klæder som den første, og med et blidt Smil paa sit Aasyn, og da Præsten sagde de velsignede Ord: „Men af Jorden skal du igjen opstaa“, berørte Engelen de Sørgende, og de gik hjem smilende gjennem Taarer, thi de følte sig overbeviste om, at deres Kjære var i Paradis.

* * *

Og atter stod jeg der og saa op mod Himmelen, og jeg saa en tredie Engel, endnu skjønnere end de andre to, og den bar i sine Arme et lille Barn, hvis Aasyn blev mere straalende, og hvis Klæder bleve lysere og hvidere, jo høiere og høiere de stege; og da saa jeg de to andre Engle komme til dem, og de svævede alle opad, til de tilsidst forsvandt for mit Blik, og en Strøm af himmelsk Musik klang for mit Øre, og da blev Alt stille.

Og den første Engels Navn var Tro, og den Andens Haab; men den Tredies Navn var Kjærlighed.

Strøtanker.

Før du taler Ondt om nogen Fraværende, gjør da dig selv disse tre Spørgsmaal: 1) Er det ogsaa virkelig sandt? 2) Er det kjærligt? 3) Er det nødvendigt?

Ofte giver Herren os i Livets Skyggetimer en Lære, som vi ikke vilde have været modtagelige for i dets Solskin.

Barmhjertighed imod Sjælen er — Sjælen i Barmhjertigheden.

Vort Liv her paa Jorden er en Kamp, og vor utrætteligste Fjende er vort eget Jeg.

Der gives Meget, som Verden kalder „Skuffelse“; men i Troens Ordbog findes dette Udtryk ikke. Hvad der for Andre er en Skuffelse, er for den Troende Aabenbaringen af Guds Villie.

Intet Menneske kjender sig selv, før han bliver forsøgt i Fristelser og Prøvelser.

Den almindelige Uskik at udsprede vore Brødres eller Søstres Feil ved at omtale dem for Andre er en svær Synd; ja som oftest er den større end den Feil, som gav Anledning til den.

Hvis din Vei er ujævn, da vaag og bed; er den jævn, da gjør det Samme.

Den Christen er den stærkeste, som bedst kjender sin egen Svaghed og søger Kraft hos Jesus alene.

Tag Vare paa dine Ord; — saa længe de endnu ligge paa dine Læber, ere de dine Tjenere; men ere de først udtalte, da blive de dine Herrer.

Det er i Sandhed ikke nogen ringere Synd at berøve vor Næste hans gode Navn og Rygte end at berøve ham hans Penge og Eiendele. Naar Noget skal være, er førstnævnte Synd maaske den værste.

Et Liv, anvendt i Herrens Tjeneste og i Forening med ham, er det lykkeligste Liv, et Menneske kan leve paa Jorden.

Naar Moses slog med sin Stav paa Ørkenens Klipper, da fremsprudlede der en Kilde, hvorved Israels Børn bleve frelste fra at omkomme af Tørst. Saaledes slog ogsaa Moses, det vil sige Loven med alle dens Domme mod Klippen Christus; og Klippen maatte briste for den tunge Stav, Lovens Forbandelse. Og se — udaf den knuste Klippe fløb „Blod og Vand", der blev en Sundhedskilde for alle Syndere paa Jorden. Nu behøver Ingen mere at vansmægte i Ørken under Syndernes brændende Hede; „hvo som drikker af det Vand, hvilket jeg giver, han skal ikke tørste til evig Tid".

Gjør alt det Gode, du kan, ved alle Leiligheder, paa alle Maader, mod alle Mennesker, og saa længe du kan; — men giv Gud Æren for det Altsammen og regn dig selv kun for en unyttig Tjener.

Ydmygheden er en sjelden Plante, som kun voxer og trives paa Hovmodets Grav og i Egenkjærlighedens Aske.

At kjende Synden, tro paa Naaden, leve i Kjærligheden og frydes i Haabet burde ethvert Menneske daglig beflitte sig paa.

David Nasmith.

V.

Nasmiths Familiebrevvexling.

Allerede i det prøvelsesfulde Aar 1818 have vi set vor Ven sukke over to vildfarende Brødre; den silde Nat fandt de ulykkelige fromme Forældre og den ligesindede Broder liggende for Naadethronen og under brændende Taarer bedende om Redning for de Fortabte. I slet Selskab spildte Andreas Nasmith Herrens Dag, og hans Liderlighed havde endog ført til Tyveri! Længe syntes det, som om de fyrige Bønner ei skulde finde Bønhørelse; den ikke saa dybtsunkne, men dog uordenlige Johan gik sin Læretid igjennem og sendtes derpaa bort til Glasgow til en god Post, men sex Aar randt hen, uden at der sporedes nogen Forbedring i hans Vandel. Den ældre Broder arbeidede nu med en sand faderlig Troskab paa den yngre; hver Uge skrev han et Brev og det et ret stort til ham, thi det var hans Grundsætning, som maaske vil beskæmme mangen Læser og minde ham om sin Pligt: „Naar vi ville vore medlevende Slægtningers Salighed, saa maa vi mundlig og skriftlig bringe Evangeliet til deres Hjerter; ikke alene ved vor Bøn, men ved at foreholde dem Sandheden, skulle de blive salige". Endel af disse Breve ligge for os, og det vil for dem,

som befinde sig i lignende Tilfælde som Rasmith, være lærerigt at kjende den Kjærlighed, Troskab, Visdom og indtrængende Magt, som aander igjennem dem. Endnu før Udgangen af 1824 havde Rasmith tilskrevet sin Broder: „Kjære Johan! Du har udentvivl mærket, hvor levende du beskjæftiger mit Hjerte, og at din Lykke ogsaa er min, din Elendighed ogsaa min Smerte. Ei derover sørger jeg, at der ikke mere skulde være noget at haabe for dig, men vel over, at vi se dig med stærke Skridt vandre frem paa den brede Vei, som fører til Fordærvelsen. Engang, medens vor Broder Andreas' Daarskaber og Synder nedtrykkede os, turde jeg haabe i dig at se Spiren til en bedre Frugt, og at vi engang skulde have den Glæde at se dig vandre med os paa den snævre Vei til Himlen. Ak, min kjære Johan, hvad er der blevet af hine Kjærligheds-Rørelser, du engang havde, da du saa Synderen vandre sine onde Veie? Hvad er der blevet af hine Taarer, som Smerten over vor kjære, ømme, fromme Moders Sorg over sin vanartede Søn afpressede dig? Har da Synden saaledes forhærdet dit Hjerte, at du nu har mistet al Følelse for en Moders Smerte? Vil nu ogsaa du bidrage til at forkorte hendes kostbare Liv og bringe hendes graa Haar med Smerte i Graven? O det forhindre du, naadige Gud! hold den arme Synder tilbage! Kjære Broder, du er i Fordærvelsens Strøm, og hvis ikke Naaden holder dig tilbage, saa er du snart fortabt. Jeg beder dig, hav Medlidenhed med din egen arme Sjæl, om du end ingen har med dine

Venner. Kun du kan tabe derved; vi have nu vel Sorg, men naar vi, som jeg ydmygt haaber, ere forenede med Christus, saa komme vi snart derhen, hvor alle Taarer aftørres. Men ak, hvor vil da vor vanartede Broder være? Enten vil han paa Jorden henslæbe en elendig Tilværelse, eller lide Pine der, hvor Ormen ikke døer, og Ilden ikke udslukkes. Er da Synden saa sød og dens Frugt saa behagelig, at du til enhver Pris vil nyde dens Lyst i dit korte Liv hernede, skjøndt du ved, at dens Sold er Død, ja den evige Død. Ja, og hvis du endnu længer gaaer denne Vei, saa vil Synden nedbryde din Sundhed og berede dig en tidlig Grav! Betænk: „Hvad Mennesket saaer, det skal han og høste. Hvo, som saaer i sit Kjød, skal høste Forkrænkelse af Kjødet; men hvo, som saaer i Aanden, skal høste det evige Liv af Aanden". Bryd med dine syndige Vaner ved Bod, ved Omvendelse til den Gud, som du oprørsk har reist dig imod! Hans Lyst er Naade, Naade er hans Yndlingsnavn. „Saa sandt jeg lever, siger Herren, har jeg intet Behag i Synderens Død, men at han omvender sig og lever." Hvorfor ville I dø? raaber han. Har du glemt det underfulde Bevis paa hans Naade, at han hengav sin enbaarne, elskede Søn i Døden for os? Kunde han gjøre noget Større? Nei sandelig ikke! Han kunde umulig give os noget større Bevis paa sin Kjærlighed og Barmhjertighed. Har du glemt alle de Lidelser, din Frelser, taalte for dig? hans Angest i Gethsemane, hans Kors og det Raab i hans Sjælenød: „Min Gud, min Gud, hvor-

før har du forladt mig!" Alt dette skete for dig og dine Synder. O, kast ikke Forbarmelsen fra dig!"

Dette Brev havde ingen synlige Følger. Men Nasmith vedblev at skrive, og før Aaret var forbi, saa han dog en begyndende Virkning. I August 1825 skrev Johan til ham, at han nu flittigt besøgte Kirken, og tilstod ogsaa, at han havde levet letsindigen. Den kjærlige Broder ophørte ikke med trofast Omhu at arbeide paa ham, og Johan vidste tilsidst ikke paa anden Maade at værge sig mod dette Kjærlighedens Stormløb, end ved at foreslaa ham, at han hver Løverdag vilde besøge ham i Glasgow og i Forening med ham bivaane Gudstjenesten. Men David gjennemskuede Hensigten med dette Forslag, hvorved Johan havde haabet at befri sig fra de broderlige Breve, fraraadede de ugentlige Sammenkomster og forsikkrede, at om end Johan var kjed af hans Breve, saa var han dog langtfra ikke kjed af at skrive til ham. Den frugtbare Brevvexling fortsattes altsaa; Nasmith søgte at gjøre den saa interessant som muligt og at gribe sin Mand an fra alle Sider, og se, med Begyndelsen af Aaret 1826 turde han begynde at nære glade Forhaabninger. Hvor inderlig glædede den bedrøvede, kjærlige Moder sig, hvem Sønnen giver den Ros, at hun atter med Angest har født sine elskede Børn, indtil Christus, Herlighedens Haab, vandt en Skikkelse i dem! Nu behøvede David ikke mere at sukke og bede, han kunde nu takke Herren, og med venlige Raad staa det fremvoxende ny Menneske ved Siden.

Alligevel var ogsaa dengang Aandens Frugt i Johan endnu langtfra kommen til Modenhed, skjøndt han nu levede ordenlig og ikke mere var ligegyldig. Saaledes forløb fire fulde Aar. Da kom Davids Reise til Nordamerika (1830), og han følte Trang til at sende ham endnu et kort Ord. „Elskede Johan", skrev han, „hvis vi ikke mere skulle sees paa Jorden, mon vi da ville sees ved Guds høire Haand, eller vil jeg da staa ved den høire og du ved den venstre?" — Disse Ord, siger Johan, traf dybt mit Hjerte, jeg kunde ikke mere udslette dem af mit Sind og vil heller aldrig kunne det. De bleve i Guds Haand et Middel til at vække mig, og, som jeg haaber, til at omvende mig. Da Nasmith to Aar derefter kom tilbage fra Amerika, sluttede Johan sig ved offenlig Bekjendelse til Menigheden i Greenock, og ved sin Adgang til den hellige Nadvere bad han Broder, Svoger og Moder om deres Meddeltagelse i den hellige Handling. Dette foranledigede Nasmith til et herligt Brev, hvoraf vi udhæve Følgende: „Intet kunde glæde mere end til Herrens Bord at ledsage en Broder, som giver os Grund til at tro, at han først har hengivet sig til Herren og da ved Herrens Villie til Menigheden. Dette er mig en stor Glæde. O min Broder, hvilken sød Tanke, at nu Fader, Moder, Betsy, Isabelle, Jane, du og jeg, som vi i Ydmyghed haabe, befinde os i Frelsens Ark og have den salige Udsigt snart at være samlede ved den store Nadvere i Himlen, som aldrig ophører! Ja, vi skulle se den, som vore Sjæle elske, og da

skulle vi være ham lige! Er han ikke udkaaren iblandt mange Tusinder og ganske herlig? (Høisangen 5, 10. 16). Han er kostelig for min Sjæl, og jeg ved Intet, som jeg uden ham kunde gjøre. Men ak, jeg elsker ham for lidt; min Kjærlighed er svag og kold. Ak, at han vilde give mig den Naade at elske ham høiere! Kunne vi være tilfredse, saalænge endnu tre af vor Familie ere i Sodoma? Nei, min Broder, Christi Kjærlighed tvinger os til at søge deres Frelse. Vi tør ikke hvile, før der er Glæde hos Englene i Himmelen over den letfærdige Andreas, der gjør Bod, over Mungo, der omvender sig, og over Søster Agnes, som ligger ved Jesu Fødder. Vil Herren nægte vor Bøn for dem? Nei! Det vil glæde ham at bønhøre os, og jo fastere vi tro, at han kan og vil gjøre dem salige, desto mere vil det glæde ham; thi at tvivle paa hans Lyst dertil, er at forringe hans Ære, og kan et saadant Rov gjøre ham Glæde? Nei, det er umuligt! O saa lad os da i enfoldig Tro som Børn komme til ham og lægge vore Søskende til hans Fødder! Han vil ikke værge sig ved at helbrede de Syge, som vi bringe til ham. Lad der være nok saa mange Vanskeligheder for at bringe dem til ham; kunne vi for Trængsel ikke komme ind ad Døren, saa ville vi stige op paa Taget. Han optager det ikke ilde, han vil se, om det er vor Alvor. Vil det ikke være skjønt engang at se vor hele Familie forenet i Himmelen! O visselige n! Vi ville da fulde af Glæde istemme de høie, evige Lovsange til hans Pris, som har vasket vore Klæder

og gjort os rene i sit Blod. Nu opstiger for min Aand vort Endeligt og deres Endeligt gjennem alle Slægter. Lad os føre dem Alle, ogsaa de Ufødte frem for Herren og befale dem i hans Hænder. Vi kunne udstede Vexler paa Himmelen, som ere undertegnede af Jesus, og som i sin Tid ville blive betalte. Have vi ikke en Talsmand i Himmelen, som har sagt: „Alt hvad I bede om i mit Navn, det vil jeg give Eder!" Min Broder, du staaer i Begreb med første Gang at gaa til Herrens Bord. Du skal derved tænke paa Gethsemane og Golgatha og paa den store Nadvere histoppe, og du vil, haaber jeg, ikke alene glæde dig over, at Herren for 1800 Aar siden led for dig og engang vil sætte Hæderskronen paa dit Hoved og give dig Seierspalmen i Haanden: men ogsaa at han er din Troes Begynder og Fuldender, at han har lovet, at hans Kraft skal være mægtig i din Svaghed, og hans Naade være dig nok. I dig selv er du kun idel Svaghed, i Herren har du din Styrke. Tro paa ham, støt dig paa ham, ikke paa et Menneskes Arm, ikke paa dig selv!" Har du da optaget Jesus Christus i dig, saa leve du i ham og være rodfæstet og opbygget i ham. Vær stedse glad, bed uden Afladelse. Dig er meget tilgivet, derfor elske du meget! Du har et bedrageligt Hjerte; hvo, som troer sit eget Hjerte, er en Daare. Tro paa Herren og vær altid aarvaagen! Din Modstander Djævelen vil friste dig: modstaa ham med Christi Navn og Ord, saa flyer han fra dig. Ogsaa han kan anføre Bibelsprog, men da prøve du deres Be-

tydning. Min Broder, hengiv dig af al Magt til Jesus, og lev i ham, som led Døden for dig. Du har givet Djævelen 24 Aar; det, som endnu er tilbage, være Alt givet til ham, hvis Tjeneste er Frihed. Vær ædru! Fred være med dig!"

Saaledes blev de mange Bønners og Taarers Søn endelig ført til Herren og Menigheden. Men hvorledes gik det den letsindige, modstræbende Andreas, som Nasmith i Aaret 1826, endnu næsten uden noget Haab, havde tilskrevet? Da Johan blev givet Adgang til Nadveren, kunde man dog allerede begynde at nære bedre Haab om ham. „Den Arme hører dog nu paa mig", skrev Nasmith; „tre Gange var han tilstede, hvor jeg tiltalte Forsamlinger af Omvendte og Uomvendte, og jeg saa ham bæve. O, maatte han dog ikke være som Felix! (Ap. G. 24, 25). Men ak, hidindtil ligner han ham kun alt formeget. Ingen Forandring; det gamle Menneske!" — Og saaledes gik det endnu i syv lange Aar. Nasmith havde ikke den Glæde at erfare Broderens Omvendelse. Først hans egen salige Død gjorde et saa mægtigt Indtryk paa den Vildfarende, at han nu tænkte alvorligt paa sin Sjæl, hver Aften bivaanede Husandagten, ja oftere bad med sig selv. Intet helt Fjerdingaar efter Broderens Hjemgang blev ogsaa han optagen i et levende kirkeligt Samfund og gav de tydeligste Tegn paa en underfuld Forandring. Dette var den skjønne Løn for den Hensovedes Udsæd af Taarer.

Ogsaa en endnu meget yngre Broder Mungo, — saa kaldet efter et berømt Medlem af Familien,

den geniale Mechaniker Mungo Nasmith — antog David sig med samme kjærlige Omsorg og tilskrev ham en Række af Breve, i hvilke hans Gave til at nedlade sig til Ungdommen, traadte frem paa en skjøn Maade. Dog er hverken hans eller hans Søster Agnes' indre Livsgang bekjendt. Tør vi tro Andet, end at Herren ogsaa for dem har været en trofast Bønhører af trofaste Bønner?

Men ligesom Nasmith med utrættet Kjærlighed arbeidede paa sine Brødre, saa forsømte han ei heller at gjøre sit Bedste med Hensyn til Svigerfaderen Hartridge for ogsaa at bringe ham til en levende Tro. Da han i Aaret 1826 kom til London, kunde han ikke lade være at gjøre en lille Afstikker til det nærliggende East-Farleigh for paa nogle Dage at besøge sin Hustrues Fader. Ham, den fromt opdragne Skotte, var det paafaldende her ikke at finde nogen Husandagt, og i det Hele alt Andet end et gudeligt Levnet i Christus. Dette gjorde ham Opholdet i Svigerfaderens Hus pinligt. Han holdt da selv Husandagt, søgte ogsaa at aabne Hjerterne for de guddommelige Ting; dog dermed stillede han sig ikke tilfreds, men skrev ham, før han afreiste, et hjerteligt og alvorligt Brev til, hvis Virkning vi dog ikke kjende.

VI.

Stadmissionens Oprindelse.

Nasmiths Virksomhed som Sekretair for de 33 Foreninger gjorde ham stedse mere bekjendt med Folkets aandelige og legemlige Nød. I sin brændende Iver for sine Omgivelsers Omvendelse, følte han, at trods alle christelige Venners velmente Virksomhed og de rige Midler, som i Glasgow stode til deres Tjeneste; trods deres Kjærligheds-gjerningers store Udbredelse og tildels glædelige Følger — saa fattedes dog endnu Hovedsagen for at hæve de Fattiges store Nød, nemlig den virkelige Prædiken af det guddommelige Ord. Omtrent i Aaret 1825 gjorde man allerede de første Forsøg paa i Skoler og andre passende Lokaler at „prædike Evangelium for de Fattige"; men man gik da for planløst frem, og de Geistlige, som virkede for dette skjønne Værk, bleve snart satte i Arbeide paa saa mange Steder, at denne Fremgangsmaade maatte opgives. Nu gik Nasmith personligt omkring til de Præster, som havde Lyst til at virke for denne Sag — de vare atten — og spurgte, hvormange Fattig-prædikener Enhver af dem vilde overtage. Paa denne Maade lovedes 67 Prædikener, som skulde holdes i Løbet af Aaret. Hvad er det mellem saa Mange? sagde han; det er kun tilstrækkeligt for paa et Sted at indrette Gudstjeneste Aaret om! Nu blev det foreslaaet, at nogle Mænd skulde ud-vælges til Husbesøg blandt de Fattige. Men nu op-vaktes den kirkelige Partiaand, og de Fleste vare

kun da villige til Bidrag, naar Agenterne bleve udvalgte af deres eget Kirkesamfund. Dette var meget smerteligt for Nasmiths store Hjerte. Man kom nu paa den Tanke, at de enkelte Kirkesamfund skulde lægge Haand paa Værket, og efter moden Overveielse blev det besluttet, at Greville Ewings Menighed, til hvilken Nasmith hørte (Nile-street congregation), skulde gjøre Begyndelsen; men for at hele Staden Glasgow kunde faa Del i dette Kjærlighedsværk, blev det strax i Begyndelsen fastsat, at Medlemmerne af ethvert kirkeligt Samfund, som vilde slutte sig til, kunde deltage i Værket. Og se, endnu før nogen offenlig Forsamling var bleven afholdt for at fastsætte Grundsætningerne for Værket, erklærede en Søsterkirke at ville slutte sig dertil. Strax blev af denne et lige Antal Medlemmer optaget i Udvalget, og Dagen efter, da Forsamlingen virkelig blev afholdt, sluttede flere Medlemmer af andre Menigheder sig ogsaa til. Ved Nytaar 1826 blev Stadmissionen for Glasgow formelig grundet, og allerede da indeholdt Udvalget Medlemmer af otte Kirkesamfund og Sekter. Allerede var otte Stadmissionærer i Virksomhed; for et halvt Aar siden havde man begyndt med en eneste. Deres Anvisning lød paa at prædike Evangelium for de Fattige og Alle, som vilde modtage det, uden noget Hensyn til hvilket Kirkesamfund Nogen maatte tilhøre; at gaa med den hellige Skrift, læsende eller forklarende den, fra Hus til Hus, udbrede Bibler og Traktater, føre de Gamle til Kirken, de Unge til Skolen, især til Søndagsskolen, holde opvækkende

Forsamlinger, kort sagt, gjøre Alt, hvad der stod i deres Magt, for med Herrens Bistand at frelse det Fortabte. Stadmissionærerne selv maatte ligeledes høre til hvilkensomhelst Kirke eller Sekt; men grundig omvendte Christne maatte de være; kunde de ei give Sikkerhed for, at de vilde virke med opoffrende Iver, med hellig, christelig Alvor, hjertelig Kjærlighed og udholdende Taalmodighed, saa ansatte man dem ikke. Stadens værdigste Christne vaagede over deres Liv og Virken. Med Evangeliet i Hjertet og Bibelen i Haanden begyndte de unge Mænd deres vanskelige Arbeide. Ingen Hytte turde blive ubesøgt, om den end var nok saa urenlig. Om end den væmmeligste Pestluft mødte dem, om end Hjerternes Fordærvelse og Raahed var endnu mere afskrækkende end den udvortes Urenhed i de mørke Huler *) — dog gik de tillidsfulde ind og gjorde Forsøg med Vidnesbyrd om den Naade, som var vederfaret dem selv. Men næppe var Arbeidet begyndt, før hele Dybden af den herskende

---

*) „Wynds (Gyderne) i Glasgow", siger en Reisende, „indeholde en Befolkning af 15—30,000 Mennesker. Dette Kvarter bestaaer af en Labyrinth af Gyder og smaa firkantede Gaarde, i hvis Midte i Almindelighed findes en Skarndynge, der er ved at gaa i Forraadnelse. Blot Synet af disse Boliger bringe alle Sandser i Oprør og dog giver det os ingen Anelse om de Afskyeligheder, som træde Besøgeren imøde i det Indre af dem. Vi besøgte nogle af disse Boliger om Natten og fandt ofte 15—20 Personer liggende paa Jorden, nogle paaklædte, andre nøgne, Mandfolk, Fruentimmer, Børn, Alt imellem hinanden. Deres Leie bestod af raadent Straa og Pjalter; Møbler var der faa eller ingen af.

Elendighed først ret aabenbarede sig for de vakkre Arbeidere, og de maatte berette deres Foresatte saadanne Opdagelser, som maatte skrække dem og nu først rigtig lære dem at indse, hvor yderlig nødvendig en Stadmission var. Man mødte her en Uvidenhed, som Ingen før havde troet mulig. Midt i det paa christeligt Liv og Virken saa rige Glasgow levede Mennesker, som vare lige saa ubekjendte med Christendommens første Grundsætninger, som Negere og Hottentotter. Og hvor Evangeliet fattedes, der maatte jo Synden tage Overhaand. I Sandhed, en saadan Vankundighed, Synd, Elendighed mødte Missionærerne, at de vel maatte have tabt alt Mod til deres Gjerning, hvis de ikke havde eiet en uovervindelig Tro i deres Hjerte. Men de forsøgte, bleve ikke trætte, kom igjen og stedse igjen, hvor de ikke fandt Indgang, og se! de erfarede, at Guds Ord vender ikke tomt tilbage. Her var Fred at stifte, Syge at trøste, Døende at føre til Frelseren, Drukkenbolte at forbedre, ensomme Troende at styrke; her var Tvivl at bekæmpe, Modstræbende at smelte ved Taalmodighed og Mildhed, Barnehjerter at drage til sig, Drenge og Piger at sende til Skolen. Men fremfor alt Andet virkede de afholdte Forsamlinger. Havde en Missionær en Tidlang bearbeidet et Kvarter, saa indbød han Beboerne til en Forsamling om Aftenen. Den bestemte Time kom; Værelset fyldtes med pjaltede, urenlige Folk, med Elendige af alle Slags. Missionæren traadte ind med en eller to Medarbeidere; den Ene efter den Anden bestiger Talerstolen og søger saa klart

og simpelt som muligt, saa kraftigt og indtrængende som muligt, at vidne om Jesus, Syndernes Frelser og indbyde Hjerterne til ham. Mange blive bevægede indtil Taarer. Men dette er ikke nok for den retskafne Arbeider; han taler igjen imorgen, atter iovermorgen, og saaledes gjennem hele Uger, indtil endelig de haarde Hjerter gjennembores af Aandens Sværd. Først nu vise Frugterne af Aandens Udsæd sig. Da erfarer man, at Mennesker, som hidtil ikke vare at formaa til at deltage i nogen Gudstjeneste, ere førte til Evangeliet, og at Forsamlingen er for dem en Overgang til Kirken. Her er en Drukkenbolt helbredet, en sikker Synder vækket, en næsten Falden atter ført paa den rette Vei. Af Fordærvelsens Pøl danner sig efterhaanden et nyt Liv, christelig Husorden, Arbeidsomhed, Sparsommelighed. Kvarterer, som tilforn vare en Pest for Samfundet, blive ved Stadmissionens fortsatte Indflydelse saaledes forvandlede, at de ikke mere kunne gjenkjendes. Fordum turde Ingen vove sig ind i disse berygtede Gyder, da man holdt dem for usikkre — nu ere de beboede af ædrue, fredelige, flittige Mennesker.

Naturligvis tale vi her foregribende om saadanne Frugter og Følger af Missionen, som i Almindelighed fordrede utrætteligt Arbeide af flere Missionærer gjennem hele Aar. Stadmissionen for Glasgow havde ved Udgangen af det andet Aar efter sin Stiftelse, allerede 13 Arbeidere og en Indtægt af omtrent 5000 Rdl. at anvende, hvilken Sum især var tilveiebragt ved nogle Damers

Bestræbelser. Man kunde ikke Andet end meddele ogsaa andre Steder den Velsignelse, man havde erfaret. Nasmith lod trykke 2000 Exemplarer af en Beretning, som skildrede Foretagendets Plan og Øiemed og indeholdt en Chalmers' og Andres Vidnesbyrd om Foreningens velsignede Virksomhed, og sendte denne til de betydeligste Steder i Skotland, England, Irland, Frankrig, ja selv til Asien, Afrika og Amerika. Den gode Følge heraf var, at Vennerne i Glasgow til Gjengjæld nu fik Efterretninger om lignende Foretagender andetsteds. De underrettedes om, at der allerede i Aaret 1824 var grundet en Stadmission i London, der dog, som vi siden ville faa at se, ikke fyldestgjorde sit Øiemed og maatte vige for Nasmiths senere Stiftelse, og at der i Boston var dannet et „Selskab for de Fattiges sædelig-religiøse Forbedring".

Nasmiths Bestræbelser for stedse at fremme Stadmissionen i Glasgow og derhos tillige anbefale og personlig virke til at iværksætte de nyopfundne Fremgangsmaader i de nærliggende Byer, som Edinburgh, Leith o. a., forøgede hans Arbeide i den Grad, at hans Sundhed led derunder. Med Begyndelsen af Aaret 1828 blev hans Tilstand saa betænkelig, at flere Læger, som besade hele hans Tillid, oftere udtalte den Anskuelse, at hans nuværende Stilling som Foreningernes Sekretær paalagde ham mere Arbeide, end hans Legeme taalte, hvorfor han raadførte sig med Dr. Wardlaw og et Par andre christelige Venner om, hvad der var at gjøre. At give Slip paa noget af sit Arbeide eller at

udføre det med mindre Troskab, Flid og Opoffrelse, det indsaa han klart, vilde være imod hans Samvittighed, og han besluttede da at anholde om sin Afsked. Det var et haardt Slag for Foreningerne, men man erkjendte Grundene for hans Ønske og opfyldte det. De enkelte Selskabers Forstandere, Sekretairer, Kasserere kappedes om at give ham hædrende Vidnesbyrd om hans udmærkede Tjeneste, Talenter og Dyder, og endel med ham nøie forbundne Mænd gjorde ham den endnu bedre betænkte Kjærlighedstjeneste at oversende ham 500 Rdl. „som et Tegn paa deres Høiagtelse".

Men Nasmith maatte nu, saameget mere som han imidlertid havde giftet sig, søge en anden Virksomhed. Det var den guddommelige Førelse, som nærmest bestemte ham til at bringe den erfarede Velsignelse af Stadmissionen ud i videre Kredse; og vi se ham da først vende sig til et Punkt, som vi ellers ikke vilde have tænkt paa — til Dublin. Lad os høre, hvorledes han først blev ført just derhen.

I Mai 1828 skriver han til sin Veninde og Velgjørerinde Miss Oswald i Scotstown: „Herren har nu kaldet mig til Irland; om paa længere Tid, det vil vise sig. Man gjorde mig forskjellige Tilbud om atter at træde ind i en Forretning, men jeg føler mig forpligtet til aldeles at indvie mig til Herrens Værk. Allerede havde jeg besluttet at gaa til London, hvor jeg kunde faa en Stilling lig min tidligere, og jeg vilde just modnere overveie denne Plan, da jeg fik en Indbydelse fra Hr. Carlisle,

Præst ved den skotske Menighed i Dublin, om at komme til ham og udførligt raadslaa med ham om Stiftelsen af en Stadmission for Irland, som ogsaa meget beskjæftiger ham. Han skriver, at det ikke vil være vanskeligt at skaffe mig en tilstrækkelig Lønning og udtaler det Haab, at en saadan Dør vil oplades for mig, som baade han og jeg med Længsel have bedet om. Jeg er, hvad der angaaer min Fremtid, et stakkels blindt Menneske og glæder mig, at jeg tør befale Herren mine Veie, at han vil lede mine Fjed. Kun det ene ønsker jeg, at han vil gjøre mig ydmyg, hellig og nyttig for mine Brødre. Høie Ting ere os ikke tjenlige, ellers vilde han visselig give os dem. Lidelser, Fristelser, Smerter behøve vi; det ved han, og derfor sender han os dem. Jeg maa sige, at han i mine nyeste Prøvelser (han mener hans forrige Embedes Uforenelighed med hans Sundhed) har handlet meget mildt og naadigt imod mig. Jeg kunde slet ikke ønske, at det var gaaet anderledes; jeg haabede, han vilde give mig Frihed fra en Stilling, som en Tidlang var for tung for mig. Han har nu befriet mig, og jeg vil behøve megen Visdom for ikke i en ny Stilling, som han sætter mig i, atter at nedbryde min legemlige og aandelige Kraft. Thi mine Anstrængelser vare altfor store, og min Tanke var uophørlig sysselsat med de tredive arbeidende Maskiner, som jeg havde at lede; stedse udtænkte jeg nye Planer og søgte at sætte dem iværk, saa min skrøbelige Hytte ikke længer udholdt det. Fortsætte mit Arbeide, men tage mig det lettere, det var mig ikke

mukigt, det vilde have gaaet mig gjennem Sjælen; thi jeg saa, at det ikke kunde bestaa med trofast Pligtopfyldelse, da det vilde have skadet Sagens Fremgang. Just nu har jeg modtaget nogle meget interessante Breve fra Stadmissionærer, der give Beretning om Sjæle, som ved dem ere førte til Christus. Her skal imorgen Aften være en Forsamling for at søge at grunde en Forening til at forelæse Bibelen for Fattige; det skal være en Hjælpeforening for vor Stadmission. Vi haabe at faa mange frivillige Arbeidere og søge at ansætte og lønne afgjort christelige Folk af de lavere Klasser, som kunne anvende deres meste Tid paa dette Arbeide. Hr. Smyth, en grundchristelig, ivrig og begavet Mand, som offrer sin hele Tid paa at fremme Christi Rige blandt Stadens og Omegnens Fattige, har tilbudt sig at være Sekretær. Han er Præst i den engelske Statskirke og har stiftet Bolig for ret at kunne virke mellem de Fattige. Jeg venter med Guds Bistand meget Godt af denne Forening. Dens Nødvendighed fremgaaer nokssom deraf, at Mange, som besøges af Stadmissionærerne, ikke kunne læse, og at disse dog kun modtage Missionærernes Besøg en Gang i hver 6—8 Uger paa Grund af Distrikternes store Udstrækning. Skjøndt vi have 18 Missionærer i Glasgow og endnu 2 snart ville komme til, saa kunde vi dog der bruge det dobbelte Antal. Havde kun enhver Stad og hver By i Irland sin Missionær og sin Forening! Hvis ikke vore Præster just for Øieblikket vare ved Synoden i Edinburgh, saa skulde der imorgen Aften have været afholdt en For-

samling for at stifte en Forening for Stad og By-mission over hele Skotland og i videre Omfang."

Denne Forsamling blev siden afholdt den 19de August 1828 og besluttede gjennem Trykken at udbrede Anvisninger om den bedste Maade, hvorpaa man kunde iværksætte Missionen for Stad og Land, at forsyne Foreninger med gode Stadmissionærer, at føre en regelmæssig Brevvexling med de allerede bestaaende Foreninger og at give Impuls til saadannes Stiftelse, hvor de ikke fandtes.

Saaledes turde Nasmith da vel sige, at han nu havde udført sit Værk i Glasgow og kunde følge Herrens Vink, der førte ham i en anden stor Virkekreds; derhen ville vi nu ledsage ham.

VII.

Arbeidet i Irland.

Vi se nu vor Nasmith ombord paa en skotsk Damper for at bringe den Hjælp til Irlands Hovedstad, som er den nødvendigste Begyndelse til al sand Hjælp — Hjælpen for de arme Sjæle. Han ankommer efter to Dages Reise og bliver overrasket ved det ham ganske nye Folkeliv, som her udfolder sig for hans Øie. I Glasgow var han vant til at se en christelig ordnet, af Evangeliets Strømme rigeligt vederkvæget Befolkning, hvor selv de Forsømte dog paavirkedes af den overveiende Masse af

de Oplyste og Christelige, saa der var Haab om, at de kunde hæves af deres Fornedrelse — i Dublin finder han derimod et letsindigt, livligt Folk, som desuden for største Delen er romersk-katholsk og altsaa vanskeligt tilgængeligt for hans Undervisning, og medens han hist var omgiven af dygtige, rigtbegavede Christne, og ligesom henflød i det aandelige Livs Rigdom, saa gives her kun enkelte Punkter, som hans Øie med Haab kan hvile paa. Om Søndagen, da de største Stæder i Skotland kun ligne en stor christelig Familie, fandt han her Butikerne aabne, Varerne udstillede, og Vinduerne fulde af ledige Mennesker, som spildte Herrens Dag med forfængelig Nysgjerrighed. Og dog er det langtfra, at Nasmith taber Modet ved Alt dette; han skriver oftere til sin Kone, at han har en herlig Missionsmark for sig. Han gjorde uden Tøven de nødvendigste Besøg hos Mænd, som han forud af Navn kjendte som nidkjære Christne, og han fandt en yderst kjærlig Modtagelse og Velville for sit Værk. Først fortjener hin Præst Carlisle at nævnes, som havde indbudt Nasmith og som nu imod en ringe Godtgjørelse tilbød ham og hans Hustru Kost og Bolig. Ja han tænkte endog en Tid paa at nedlægge sit Embede for desto bedre gjennem Stadmissionen at kunne tjene Herren. Allerede bestod en Stadmissionen lignende Forening, nemlig en Bibellæsningsforening for Fattige, og da denne just fattedes en Sekretær, saa tænkte man paa, at det skulde Nasmith være. Men efter nøiere Overveielse fandt han, at hverken kunde de 700 Rdl. i Løn

være nok til hans Fornødenheder, eller dette Arbeides Natur gjorde det muligt for ham at udstrække sin Virksomhed saa vidt, som han troede at have Kald og Dygtighed til. Endelig fattede Nasmith i Forening med sine fortroligste Venner den Beslutning at afholde et Møde for at stifte en Forening for Stadmissionen, derefter skulde han da vende tilbage til Glasgow, og det vilde da snart vise sig, om Sagens Venner fremdeles fandt hans Nærværelse i Dublin nødvendig. Altsaa blev dette Møde afholdt under Forsæde af Sagføreren Hogan, en Guds Rige inderlig hengiven Mand, og Foreningen stiftedes. Faa Dage derefter reiste Nasmith, efterat han troligt havde benyttet sin Tid til Besøg i Søndagsskoler o. s. v. og lært sin Arbeidsmark at kjende.

Men se, næppe var Skibet kommet et Par Mile fra Dublin, saa gik Maskinen itu, man gik iland paa det nærmeste Punkt, og de Reisende vendte tilfods tilbage til Dublin. Lykkeligvis fandtes et Skib, som just gik til Liverpool; de Reisende benyttede denne Leilighed, og medens de Andre fra Liverpool reiste til Glasgow, gik Nasmith derfra til London. Ogsaa der gjorde man ham de skjønneste Tilbud, blandt Andet opfordrede en Hr. Colquhoun ham til at være Sekretær for en Stadmissions-Forening i London imod en Løn af 1000 Rdl.; men skjøndt han allerede havde London for Øie som et Punkt for sin fremtidige Virken, saa følte han sig dog nu for Tiden paa en saadan Maade bunden til det begyndte Værk i Dublin, at han ikke kunde

modtage nogetsomhelst andet Tilbud. Og virkelig lode Vennerne i Dublin det ikke mangle paa indtrængende Bønner om at komme tilbage. Nasmith ilte da til Glasgow for at tage Afsked med sine Venner der for derefter formelig at udvandre til Dublin. Vennerne i Dublin havde, som „Hjælpeforening“ af deres Forening, tilbudt ham 850 Rdl. i Løn; men dette vægrede han sig ved at modtage, da Foreningens Indkomster kun vare 3500 Rdl. Man vilde da kunne beskylde ham for Egennytte, hvilket vilde skade hans Virksomhed og afholde Mange fra ved Gaver at fremme Sagen selv. Istedetfor dette foretrak Nasmith at lade sig underholde af et lidet Antal nidkjære Venner af Guds Rige, især fra hans Hjemstavn, for at han kunde staa ganske uafhængig, og kun efter Guds Vink virke for den indre Mission i det Store. Hans velgjørende Veninde Frk. Oswald, som først udtalte denne Tanke for ham, tilbød ham 170 Rdl. aarligt, og Hr. Carlisle og en Hr. Parnell hver 85 Rdl. „Kunde vi opnaa en Sum af 10—1200 Rdl.“, skriver han, „saa vare vi jo stillede paa en Missionærs Vilkaar, og dermed vilde vi være tilfredse.“

For nu i Dublin at kunne virke til Guds Riges Fremme, havde den opoffrende Mand, hvis Begavelse som Kjøbmand skal have været udmærket, givet Afkald paa ad alle de Veie, der stode ham aabne, at vinde en betydelig Formue og hans ligesindede Hustru opgivet en indbringende Forretning. Begge havde forladt Fædreneland og Venner og begivet sig til en fremmed Stad, hvor de maatte

leve yderst sparsomt af nogle faa Venners vvisse Gaver. Det er rørende, hvorledes begge Ægtefæller toge tiltakke med de allerringeste Vilkaar og derhos aldrig benyttede deres Forlegenheder til Fordringer, som der dog ofte var saa god Grund til. Nasmith skriver engang: „Vi vare aldrig lykkeligere end i disse tre Maaneder, hvor vi kun havde to Kamre og Kjøkken, og tilsidst ikke engang nogen Tjenestepige. Vi ere, Gud ske Lov, begge af ens Sind, og dette bidrager meget til min indre Fred. Jeg har hidtil slet ikke omtalt mine Forhold for vort Udvalg; jeg finder det meget tilfredsstillende at arbeide under en saadan Stilling og vil vedblive deri saalænge som muligt. Af de 350 Rdl., man har lovet mig, har jeg allerede (efter tre Maaneder!) modtaget det Halve, og Resten samt desuden endnu 350 Rdl., hvilke man har lovet mig, ville endnu i to Maaneder gjøre mig uafhængig af Foreningen." En anden Gang skriver han: „Man har kun lovet mig Femtedelen af, hvad jeg behøver i Dublin, men jeg er vis paa, at det er Herrens Værk, jeg udfører, og han vil fremme det; det trøster mig at vide det ganske i hans Haand!"

Vi ville nu betragte Fremgangen af et Værk, der begyndtes med et saadant apostolisk Troessind. Med Liv og Sjæl havde Nasmith strax taget fat paa Arbeidet, derhos flittig besøgt Søndagsskolerne for Børn og Voxne, af hvilke vistnok Mange vare i høi Grad forsømte: hans kraftige Aand vakte Liv overalt. Snart fik man ogsaa i en vis Lee den første Stadmissionær, der tog kraftig fat paa Værket;

han blev fordetmeste vel modtaget, selv af Papister, og holdt i kort Tid flere Forsamlinger, tildels paa Folks egen Opfordring. Flere christelige Venner forpligtede sig desuden til regelmæssige Besøg i bestemte, alt forud bearbeidede Distrikter (hvert paa 20 Familier), saa at hver Familie idetmindste blev besøgt hver fjortende Dag*). Især søgte Nasmith

*) Denne Indretning, at befæste Stadmissionærens Arbeide, som ofte kun kan gjøre sjeldne og meget korte Besøg, ved periodiske Besøg af ældre Christne, har vist sig saa rigtig, at den i Skotland synes at gjælde som Regel. Nasmith skrev derom til Hr. Colqohoun: Ifølge fleraarig Erfaring maa jeg anse det for ligesaa urigtigt kun at ansætte lønnede Stadmissionærer som kun at bruge frivillige Arbeidere; begge Delene maa høre sammen. Vil man kun ansætte frivillige Besøgere, saa finder man ikke Folk nok til Arbeidsmarken, frivillige Arbeidere have ogsaa sjelden Udholdenhed nok; vil man kun ansætte lønnede, saa gaa ofte meget værdifulde Tjenester af mange Guds Børn tabte. Jeg har altid fundet, at det meste Gode udrettes, naar lønnede og frivillige Besøgere virke sammen." Nasmith havde iøvrigt, navnlig i Dublin, hvor han endnu ikke kjendte sit Personale fuldstændigt, megen Nød med at vælge de frivillige Besøgere. Da han en Aften ved en Sammenkomst for Stadmissionen havde sagt, at man kun kunde bruge saadanne Besøgere, som afgjort stode paa Evangeliets Grund, tog flere Folk, som allerede havde villet tilbyde deres Tjeneste, det meget ilde op. En ung Dame beklagede sig over at han havde udelukket hende. „Nei", svarede han, „hvis De ikke vil komme til Jesus, udelukker De Dem selv. Kom De blot til ham, saa modtage vi Dem med Glæde". Og en anden, iøvrig meget dygtig og elskværdig Dame, som dog ikke var afgjort christelig, blev holdt tilbage ved ovenstaaende Bemærkning. Dog følte Nasmith sig siden bevæget til forsaavidt at give efter, at han indrømmede, at saadanne yngre Kvinder maatte gjøre Besøg ledsagede af erfarne christelige Kvinder, og saaledes blive uddannede til selvstændige Besøgere.

at fremme Stadmissionen ved det Middel, som uden Sammenligning er det kraftigste, fordi det drager Almagten selv paa Kamppladsen — ved Bønnen. Paa hans Tilskyndelse fremstode efterhaanden otte Bedeforeninger, som ugenlig samlede sig for at læse et Afsnit af Bibelen, høre om Stadmissionens Fremgang og nedbede Herrens Aand over Værket. Især forsømte man ikke at bede om Arbeidere, som Irland selv var saa fattigt paa, saa man maatte lade de Fleste komme fra England og Skotland. Flere af disse Foreninger bestode af Kvinder, som da overhovedet Kvindekjønnet af de høiere Stænder udmærkede sig ved glad og kraftig Understøttelse af Nasmiths Bestræbelser. Den endrægtige Bøn for Herrens Sag viste sig styrkende og rig paa Velsignelse, og i Foreningens Fremvært beviste Gud, at han hører Bønner. Efter 3 Maaneder havde man allerede fire Missionærer, og inden et Aars Forløb var Tallet steget til femten; med fortrinlig Dygtighed arbeidede en meget begavet Ven af Nasmith, Hr. Robertson, som overalt forstod at bryde igjennem, lod sig stille paa de vigtigste Poster og deltog i Opsynet med det hele Arbeide. Hundreder af Familier bleve besøgte, en Mængde Bibler solgte, Forsamlinger afholdte, en større Skole for Børne grundet, et Folkebibliothek oprettet o. s. v. Snart viste sig Nødvendigheden af at have et eget Hus for Stadmissionærerne, da Leie og Kost ere meget dyre i Dublin, og Fristelsen for unge Folks Sædelighed var stor. Blev Planen udført, saa kunde Stadmissionærerne daglig styrke og opbygge hverandre

i deres mangfoldige Besværligheder, gjensidig meddele hverandre glædelige og nedslaaende Erfaringer og fovenede bringe deres Anliggender frem for Herren. Da kunde ogsaa den, som havde den øverste Styrelse af det Hele, bo i Missionshuset og saaledes stedse have Arbeiderne under Øie og anspore dem. Nasmith oprettede ogsaa et Bibliothek for Stadmissionærer, bestaaende af Bibelværker, Bibelforklaringer, christelige Mænds Levnetsbeskrivelser o. desl., for at de bestandig ved Læsning kunne oplives og videre uddannes.

Det kan ikke være paafaldende, at en i Livet saa kraftig indgribende Virksomhed snart maatte fremkalde den mangfoldigste Modstand, allerede fra papistisk Side, hvor Modstanden næsten var uovervindelig. Hvad man egenlig forsøgte imod Nasmith og hans Venner, bliver ikke videre meddeelt, men den Larm, man gjorde, maa have været stor. For Nasmith kom denne Modstand ikke uventet, ja han havde egenlig ventet den endnu langt hæftigere. Men ikke alene af Papisterne beredebes ham Besværligheder, ogsaa mange protestantiske Geistliges strængtkirkelige Sindelag fandt Anstød i et Værk, hvori endog Lægmænd udøvede en sjælesørgende og prædikende Virksomhed. En Geistlig advarede sine Sognebørn fra Prædikestolen mod Foreningens Arbeidere, da de ikke vare udsendte og beskikkede af Kirken. Tilsidst bleve kun to Geistlige ved at tage sig af Sagen, og selv disse ikke uden mange Betænkeligheder. En Geistlig af den engelske Statskirke, Dr. Singer, rettede i en meget talrig, af de

fornemste Personer besøgt Forsamling, følgende Spørgsmaal til Nasmith: „Hvorvidt tillader De Deres Missionærer at holde Taler i Forsamlinger?“ Nasmith, som godt vidste, at den Spørgende var imod Prædikener af Lægmand, svarede strax frimodig: „Derom have vi ingen Bestemmelser; vi sige til vore Arbeidere: Gjører Folk bekjendte med Jesus! hvorledes de ville gjøre det, om de ville læse et Vers, et Kapitel, om de ville forklare det, deri give vi dem fuld Frihed. De henhøre til forskjellige Kirkesamfund, og naar deres Kirke ikke forbyder at holde Forsamlinger, saa lade vi dem udføre deres Arbeide, som de ville. Vi spørge ikke: hvad vil vor Kirke tillade os? men: hvad siger Guds Ord?“ Imod dette Svar indvendte man Intet, og de rigelige Gaver, som fra flere tilstedeværende Damer overraktes Nasmith ved Forsamlingens Slutning, viste, at Dr. Singers Betænkeligheder ikke deltes af alle Tilstedeværende.

Men det er ikke underligt, om Nasmith ved Præsternes kirkelige Fordomme og Modstand fra nu af fattede Mistillid til Præsternes oprigtige Deltagelse i Herrens Værk, og i et opbrusende Øieblik skrev til Frk. Oswald følgende i alle Tilfælde meget forvidt gaaende Ord: „Jeg har nu af de Geistlige maattet erfare saa megen Kulde og Modstand imod Frelserens Sag, naar ikke netop de selv eller deres Kirke drive Værket, at jeg har opgivet at søge de Geistliges Medvirkning; jeg indseer ogsaa, at Præsterne ere altfor meget beskjæftigede, enten med denne Verdens Sager eller med vore christelige

Foreninger, og Følgerne deraf ligge klart for Dagen: de forsømme derover deres Menighed." Saa ukirkeligt dette og det forhen Meddelte klinger, saa var dog Rasmith altfor forstandig til alene i de fire Foreninger at se Frelsens Organ. Ligesaa godt som vi erkjendte han, at den indre Mission kun saalænge har Værd, som Kirken ikke svarer til sit Begreb. Til en Veninde skriver han: „Vore Stadmissioner ere visselig meget vigtige; men jeg erkjender, at de kun ere nødvendige af den Grund, at Kirkerne ikke gjør sin Skyldighed; jo før derfor disse tage Arbeidet i deres Haand, desto bedre. Hvilken ganske anden Virken vilde de være istand til at frembringe!" — „Jeg længes efter den Tid", skriver han til en anden Veninde, „hvor istedetfor de frie Foreninger Jesu Christi Menighed bliver et missionerende Samfund." Vistnok, havde vi mange troende Menigheder, saa kunde baade den indre og ydre Mission bedst drives af Kirken, som vi i Brødermenigheden jo have et saa lysende Exempel paa; men saalænge Kirken og Menigheden i det Hele taget endnu saalidt vise sig som en af den Helligaand oplivet Helhed, tør vi ingenlunde tænke paa at undvære de frie Foreningers Tjeneste. — Rasmith oplevede under sit Ophold i Dublin, at nogle Venner der gjorde et forhastet Forsøg paa at virkeliggjøre Ideen om en missionerende Kirke. En Præst ved Navn Pope stod i Spidsen. Ethvert Medlem af Menigheden skulde være Missionær. Et Par Uger gik det ret godt, den unge, livsfriske Menighed gjorde megen Opsigt, og vakte, selv hos

modne Christne som Nasmith, alvorlig Opmærksomhed. Men hvad skete? Begyndere traadte frem, erfarne Christne tilsidesattes, snart udtraadte de fortrinligste Medlemmer, og Hr. Pope følte sig fri for en tung Byrde, da han endelig ogsaa kunde drage sig tilbage. Den „missionerende Kirke“ havde vist sig som en skjøn Drøm, og det blev atter klart for Nasmith, at Tiden til at fraraade de frie Foreninger endnu ikke var kommen.

Uagtet de Forbindelser med rige Christne, som Nasmith ved sin Virksomhed kom til at træde i, vedbleve dog hans ydre Omstændigheder at være ligesaa knappe som hidtil. Hans mandigbeskedne Væsen forbød ham at tale meget derom til Andre. Da han efter et Aars Forløb allerede saa Missionen i Dublin selv saagodt igang, at han efter sin oprindelige Plan kunde tænke paa at udbrede Stads- og Landsbymissionens Velsignelser til hele Irland, da var der endnu ikke sikkret ham en Skilling for det kommende Aar, undtagen 170 Rdl., som den iwrige, hans Planer ganske fattende Advokat Hogan havde lovet. „Jeg lever i Haabet“, sagde han. „Foruden den Sum, som de kjære Venner have sammenskudt til min Underholdning, har jeg siden min Afreise fra Glasgow brugt 500 Rdl. af min egen Formue, og dog siger min Samvittighed mig fri for den Bebreidelse, ikke at have levet sparsomt nok. Jeg har ikke udgivet en Skilling til min Klædedragt, undtagen til Udbedring af Sko og Støvler, og min Kones Udgift i denne Henseende er næppe 9 Rdl. Ofte forekom det os, at Herren,

ligesom han fordum i Ørken ikke lod Israels Børns Klæder blive gamle, nu ogsaa gjorde vore Klæder langt mere varige end i tidligere Tid." Tilbudet om at blive lønnet Forretningsfører for Dublins Stadmission afviste han, fordi Herrens Røst nu syntes at kalde ham til de øvrige Steder i Landet; men Frk. Oswald, til hvem ovenstaaende Linier vare henvendte, lovede nye Gaver, for hvilke han venlig takkede og tilføiede: „Guld og Sølv behøve vi vel, men jeg bekymrer mig nu mindre derom, da jeg stoler paa Guds Forjættelse. Jeg hengiver mig aldeles til Værket, og overlader til de Troende at gjøre det for mig, som Gud leder deres Hjerter til. I Himlen ville vi tilbede den Visdom, som har sat Dem i Deres og mig i min Stilling. Jeg ved, at min Stilling er den bedste for mig, og beder derfor, at jeg altid maa være taknemmelig derfor." Da Nasmith havde modtaget den lovede nye Gave, skrev han: „Aldrig lod Gud dem, som tro barnlig paa ham, fattes noget Gode, og han vil det ei heller herefter. Jeg vilde ønske, at De imorges kunde have været tilstede ved vore Stadmissionærers Møde; Deres Sjæl vilde visselig have været fuld af Tak for det, som Herren ved vor Mission har udrettet."

Her i Dublin blev ogsaa den største huslige Glæde det gudhengivne Ægtepar tildel — en Søns Fødsel den 20de Oktober 1829. „Moder og Barn befinde sig vel", skrev han til en Slægtning; „Barnet har sin Moders Haar; det fortjener en engelsk Moder, en skotsk Fader og et irsk Fødested. Med

Hjertets inderlige Ydmyghed bøiede begge ganske i Herren levende Ægtefæller sig for deres Gud og toge en særskilt Dag til at overskue deres Livsforelser i Guds Ords Lys og anraabe om ny Kjærlighed til ham, om Kraft til deres Arbeide, om Velsignelse for deres Menighed, for Stadmissionen og deres Slægt. Om den lille Søn skrev Nasmith: „Drengen er fra Herren, og til ham have vi hengivet ham, at han kan være hans. Maatte hans Navn blive fundet at være skrevet i Livets Bog! Maatte han være helliget fra Moders Liv af, og maatte det snart vise sig, at han er et udvalgt Redskab til at forkynde Herrens Pris."

Nu først udførte Nasmith sin Plan ogsaa at besøge det øvrige Irland. Han vendte sig mod Slutningen af Aaret 1829 først mod Syden, og paa en Reise af kun 25 Dage holdt han 22 Forsamlinger, besøgte Fattighuse, Søndagsskoler, ogsaa et Nonnekloster, hvor han tjente Nonnerne med sine Gaver, og havde den Glæde at se Stadmissioner fremstaa i Cork, Limerick, Waterford o. fl. St. Imidlertid gjorde Missionen god Fremgang i Dublin i Nasmiths Fraværelse. Arbeiderne forøgedes til 24 og vare alle besjælede af levende Iver og den skjønneste Enighed. Som en særdeles vigtig Gren af deres Virksomhed, fremtraadte med Begyndelsen af Aaret 1830 Omsorgen for Dublins offenlige Fruentimmer; i en eneste Gade boede ikke mindre end 300, og en Stadmissionærs modige Arbeide blandt dem — han holdt endog Forsamlinger mellem dem, som besøgtes af 5—20 Piger — havde velsignede

Følger. Ikke faa erklærede deres Beslutning at forlade deres syndige Haandtering*), og da de bestaaende evangeliske Asyler ikke havde Plads nok for alle de Forbedrede, saa betænkte Rasmith sig ikke længe, leiede tillidsfuldt et Lokale og ansatte en prøvet christelig Kvinde som Husmoder. Derefter vendte han sig i Midten af Februar imod Norden, besøgte i 6 Uger 34 Steder og talte med 46 Geistlige. I det Hele taget fandt han Norden mere ligegyldig end Syden, Folk lode sig nøie med deres protestantiske Rettroenhed og brøde sig kun lidet om deres Omgivelsers Frelse. Særdeles kold var Modtagelsen i Londonderry, saa Rasmith kun havde liden Lyst til at foretage Noget der; og dog lykkedes det ham ogsaa der at overvinde den kolde Betænkelighed og grunde en Stadmission. Kjendemærker paa en levende Christendom fandtes kun

*) En christelig Hospitalslæge, der ogsaa var en af dem, der havde Tilsyn med Stadmissionerne, forsikkrede, at hvis der blot var Asyler nok, vilde vist hvert Aar hundrede og halvtredsindstyve Piger forlade Syndens Vei; i det Mindste halvtredsindstyve om Aaret forlode hans Sygehus med Taarer, fordi de af Mangel paa et Tilflugtssted igjen maatte vende tilbage til deres afskyede Haandtering. Ogsaa blandt de Nyopvakte gave Flere de bedste Forhaabninger. Det var en gribende Scene, da man til En af dem bragte hendes gamle Forældre; disse havde i flere Aar ikke set den fortabte Datter og vare inderlig rørte og glade. Om en anden, en Datter af en afdød Præst, havde hendes Slægtninge i lang Tid Intet hørt og havde troet hende død; da traf Rasmith paa en af sine Missionsreiser hendes Søster, som var Lærerinde hos en Præst, og fortalte hende, at den Faldne endnu levede og havde omvendt sig.

meget sparsomt; af ti Mænd, som engang tilbøde sig som Missionærer, var ikke en eneste brugbar. Dog gaves der rosværdige Undtagelser, især Staden Belfast, hvor man snart havde tre Stadmissionærer i Arbeide, og hvor 60 frivillige Arbeidere bleve udsendte af levende Menigheder. En omvendt Dranker udregnede den aarlige Gevinst af hans Afholdenhed, næsten 55 Rdl., og denne Sum offrede han nu Herrens Sag; og medens en Provst, som kun bifaldt det, der udgik fra Statskirken, yttrede, at „han tænkte paa" at ansætte en Bibellæser, saa gav derimod en Kammerfrue i en By 40 Rdl. for strax at ansætte en Missionær og lovede at samle og give ligesaameget, naar disse vare forbrugte. Andre, som fattedes Penge, lovede afvexlende at huse og bespise Stadmissionæren. Saaledes opstode Missioner i 8 Stæder, og i 4 var der Udsigt til saadannes Stiftelse. Bedeforeninger dannede sig til den hellige Sags Understøttelse, og Menigheder erkjendte det for deres Pligt at sende deres dygtigste Medlemmer til de nærmeste Omgivelser og meddele Andre af deres Naade.

Paa samme Maade blev endelig Vesten bearbeidet, og Øiet derpaa henvendt paa Amerika. Allerede længe havde Nasmith i Stilhed havt sine Missionstanker rettede paa dette Land; nu syntes Tiden kommen til at udføre de længe fattede Planer. Vel følte han, at hans unge Plantning i Irland vilde lide noget ved hans Fjernelse, men han saa den under grundfæstede Christnes Pleie og troede at kunne virke endnu langt mere til Velsignelse der,

hvor man hidtil næsten slet ikke kjendte Stadmissionen. Saa dybt end derfor hans Venner i Dublin beklagede hans Bortreise, saa erkjendte de dog, at Nasmith var kaldet til en større Virkekreds, og anbefalede ham med den inderligste Tak for hans øvrige Bestræbelser for Irland til Herrens Naade.

Helliggjørelsen.

At Mennesket er affaldet fra Gud og paa Grund deraf fordærvet og besmittet, er saa tydelig aabenbaret i Guds Ord og saa øiensynligt bevist ved hans hele Maade at leve paa, at Ingen, som troer paa Bibelens Guddommelighed eller agter paa, hvad som der staaer om ham, kan nægte det eller engang tvivle derom. Ligesaa tydeligt er det, at Mennesket er i denne Tilstand aldeles uskikket til at komme i Himlen eller glæde sig over Guds Nærværelse paa Jorden; han har forbrudt sin Ret til Lykke og vilde aldeles ikke egne sig til Saligheden. Han er en Oprører mod Gud, en syndig og besmittet Skabning. Hans Uskikkethed til Himlen er forstaaelig nok, thi han er aldeles fordærvet, og selv hans Livs Sæde er en Urenhedens Kilde; thi indvortes fra, fra Hjertet udgaaer Alt, hvad der er slet, vanærende og anstødeligt for Gud, og ikke Andet.

Hvert af Menneskets Hjertes Tankers Paafund er ondt, kun ondt — ondt fra hans Ungdom af — ondt hver Dag (1 Mos. 6, 5; 8, 21). Han er med et Ord netop det Modsatte af, hvad Gud gjorde ham; da han kom frem af sin Skabers Haand, var han hellig, — nu er han besmittet; han var Lys, — nu er han Mørke; han var stærk, — nu er han svag; han var Kjærlighed, — nu er han Fjendskab mod Gud; han var i Samfund med Gud, — nu er han adskilt fra ham; han var ren, — nu er han død i Overtrædelser og Synd. O, frygtelige Tilstand! O, forfærdelige Stilling!

Men er Alles Tilstand saaledes? Ja, Alles og Enhvers. Er der ingen Undtagelser? Der er ingen: „De ere Alle afvegne, de ere stinkende tillige; der er Ingen, som gjør Godt; end ikke En" (Ps. 14, 3. Rom. 3, 10—18). Altsaa er Menneskets naturlige Tilstand virkelig forfærdelig; thi han er Guds Fjende, Satans Slave, Syndens Tjener, Verdens Vasal og fuldkommen fortjent til den evige Ild. — Altsaa er Himlen lukket for ham? tilvisse, thi „intet Urent skal komme ind i den", og „uden Hellighed skal Ingen se Herren" (Aab. 21, 27. Hebr. 12, 14). Altsaa er der intet Haab? Ikke fra Loven eller paa Grund af Noget, som en falden Skabning kan gjøre; men der er Haab i Evangeliet paa Grund af den frie og uforskyldte Naade. Gud har udgrundet og aabenbaret en Maade, ved hvilken Synden kan blive forladt, — den Ugudelige retfærdiggjort — og den Urene og Besmittede helliggjort. Han har givet sin Søn Jesus Christus,

paa det at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv; han har af Naade lovet sin Hellig Aand til dem, der bede ham derom, og han har erklæret: „Og jeg vil give Eder et nyt Hjerte, og give en ny Aand indeni Eder, og borttage det Stenhjerte af Eders Kjød og give Eder et Kjødhjerte; og jeg vil give min Aand indeni Eder og gjøre det, at I skulle vandre i mine Skikke og holde og gjøre mine Rette" (Ezek. 36, 26—27). Et Menneske kan blive født paa ny eller faa nyt Liv i Christus Jesus; og uden Nogen bliver født paany, kan han hverken se eller indkomme i Guds Rige (Joh. 3, 3. 5).

Dette fører os til Betragtningen af vor Gjenstand, der er Helliggjørelsen. Ved Helliggjørelse forstaaes en Løsrivelse fra Alt, hvad der er ondt, og en Hengivelse til, hvad der er godt. Det er ikke nogen Forandring af Sted, Omstændigheder eller Tilstand; men en Forandring af Natur. Den har sin Oprindelse i Guds naadige Øiemed, den er Frugten af hans Godhed; thi det er ved hans Magt, at Helliggjørelsen sker. Alle de Hellige ere blevne helliggjorte ved Gud Fader — det vil sige kaldede til at gjenløses ved Christi Blod, og gjorte skikkede til Himlen ved den Hellig Aands Indflydelse og Virksomhed; udvalgte til Salighed i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro (Judas 1. 2 Thess. 2, 13). Den fremgaaer af Samfundet med vor Herre Jesus Christus, som, for at han kunde hellige Folket ved sit Blod, led udenfor Porten (Hebr. 13, 12). Han, det helliggjørende Hoved, helliger

alle sine Lemmer, og tilsammen danne de en hellig Familie, „hvorfor han ikke skammer sig ved at kalde dem Brødre“ (Hebr. 2, 11). Han er bleven os Helliggjørelse fra Gud, Alle os, som ere i Samfund med ham (1 Kor. 1, 30). Men vor personlige og erfaringsmæssige Helliggjørelse bevirkes kun ved, at den Hellig Aand tager Bolig i os og virker paa os, og den bestaaer i, at vi fuldstændig hengive os selv til Gud og hans Tjeneste. Den er Gudslivet i Sjælen, Aabenbarelse af den guddommelige Natur, Opstandelse fra de Døde. Der gives os et nyt Hjerte, et Kjødhjerte; Sjælen smeltes i den guddommelige Kjærligheds Ild, og formes paany ved Sandheden. Det Gamle forsvinder, og Alt er blevet nyt. Forstanden bliver oplyst, Samvittigheden skærpes og renses, Følelserne blive ophøiede og aandelige, og Villien faaer en ny Retning, saa at den vælger, hvad er bedst og ædlest. Værket begynder med Igjenfødelsens Bad, i hvilket Sjælen gaaer over fra Døden til Livet, og det fortsættes ved Fornyelsen i den Hellig Aand, der vedbliver at fremme og støtte det (Tit 3, 5). Det helliggjorte Menneske er aftvættet fra Syndens Smuds, renset fra dens Skyld og giver sig ganske hen til Gud.

Den nye Natur frembringer nye Følelser; heraf fremgaa igjen nye Ønsker, ny Frygt og Haab: nye Grundsætninger betegne Handlingerne, og nye Gjenstande fængsle Opmærksomheden. Syndens Natur opdages og hades, de syndige Gjerninger afskyes og undgaaes, Syndens Følger frygtes, og det helliggjorte Menneske søger fuldstændig Frelse

fra den. Herrens Veie forekomme ham yndige, og Tid og Evner anvender han i Guds Tjeneste. Bibelen bliver hans daglige Ledsager, de Hellige blive for ham Jordens Ypperste, og Evangeliets Forskrifter ere ham til Nytte og Glæde. Jesus er nu Gjenstanden for hans Tro, Jesus opfylder hans Tanker, og Jesus alene synes ham tilbedelsesværdig. Det helliggjorte Menneske tænker aldrig letsindigt om Synden eller om Frelseren, men Hjertet trøster sig ved hans Gjenløsning, Tungen paakalder hans Navn, Sjælen tørster efter hans Naade, og han søger alene Ly og Sikkerhed i hans fuldkomne Retfærdighed. Nu troer, elsker og adlyder han Jesus. Nu er Jesus Alt i Alle.

Det helliggjorte Menneske glæder sig oftest ved Bønnen; men han føler, at han maa bede, naar han ikke gjør det; thi Bønnen er Sjælens Liv, i den giver han sine Sorger Luft, i den udtrykker han sine Ønsker og udtaler sine Følelser. Han føler hver Dag mere, hvormeget han trænger til Jesus, han faaer Øiet op for sine talrige Mangler, sørger over sit Frafald fra Gud, angrer sine Synder og længes efter at blive sin kjære Frelser lig. Han sørger ofte over, at han synder mod en saa naadig Gud, og glæder sig dog, forbi han er frelst i Jesus med en evig Frelse. Han kan kun holde Samvittigheden rolig og glad ved hyppig at gaa til den aabne Kilde; heller ikke føler han sig ganske tilfredsstillet, naar han ikke føler Aandens Vidnesbyrd i sit Hjerte. Han vandrer med Gud, og hans Stræben er at behage ham. Hans Sind

er henvendt paa aandelige Ting, og de blive ham naturlige; han søger, elsker og glæder sig ved dem.

Helliggjørelsen indeholder i sig alle Aandens Naadegaver og Frugter, saasom Tro, Haab, Kjærlighed, Taalmodighed, Ydmyghed, Mildhed, Nidkjærhed, Langmodighed, Glæde, Fred, Sagtmodighed, Godhed, Trofasthed og Afholdenhed; og det er det i Sandhed helliggjorte Menneskes Ønske at gjøre Guds hele Villie af Hjertet og at lide Alt, hvad han tilskikker, med Hengivelse. Hans Mønster er Jesu Liv, hans Rettesnor Evangeliets Forskrifter og hans Maal at fuldkommes i Alt, hvad der er Guds Villie. Han er aandelig sindet. Han lever af Jesus og for Jesus. Han søger at iføre sig Barmhjertighed, Godhed, Ydmyghed, Sagtmodighed, Langmodighed og Kjærlighed (Kol. 3, 12—13). Hans Stræben er „at bevise i sin Tro Dyd, men i Dyden Kundskab, men i Kundskaben Afholdenhed, men i Afholdenheden Taalmodighed, men i Taalmodigheden Gudfrygtighed, men i Gudfrygtigheden Broderkjærlighed, men i Broderkjærligheden Kjærlighed til Alle“ (2 Pet. 1, 5—7). Han bekjender daglig, at det ikke er hans egne Fortjenester og Følelser, men Jesu fuldbragte Gjerning alene, hvorpaa hans Haab om Guds Naade og det evige Liv maa grunde sig. Evangeliet, der forkynder fuld og fri Frelse ved Troen alene, er det glade Budskab for ham; Hellighed er den eneste Tilstand, hvori hans Sjæl befinder sig vel; Synden og Synderne ere en bestandig Aarsag til Sorg for ham, og Frihed for al Urenhed er hans Hjer-

tes høieste Ønske. Han døder sine jordiske Lemmer, korsfæster Kjødet, afføaer det gamle Menneske med dets Gjerninger, og lever i Troen paa Guds Søn. Saaledes fremstilles Helliggjørelsen i Guds hellige Ord, og saaledes lærer Guds Folk den at kjende.

Den, som virker denne store Gjerning i os, er den Hellig Aand, ham, ham alene kunne vi tilregne den. Det er Aandens Kald og Gjerning at helliggjøre, og al sand Helliggjørelse er en Virkning af, at han boer i Hjertet, et Bevis paa hans Magt, og en Aabenbarelse af hans Naade. Faderens Kjærlighed udvalgte os til at frelses, Sønnens Blod forløste os fra Døden, og den Hellig Aands Kraft helliggjør os og gjør os skikkede til Saligheden. Saaledes aabenbares, virker og forherliges hele Guddommen i vor Frelser, og Fader, Søn og Helligaand kjendes, elskes, troes og tilbedes i samme Grad. Helliggjørelsen er øiensynlig Hovedmaalet for alle Herrens Øiemed, Forjættelser og Gjerninger. Vi ere udvalgte i Christus, at vi skulle være hellige (Ef. 1, 4). Vi bleve gjenløste af Jesus, til at være „et Eiendomsfolk, nidkjært til gode Gjerninger" (Tit. 2, 14). Vi ere „kaldede med et helligt Kald" (2 Tim. 1, 9); og vi skulle engang fremstilles for Gud „hellige, ulastelige og ustraffelige for hans Aasyn" (Kol. 1, 22). Vi benævnes nu „hellige Brødre" (Hebr. 3, 1); „et helligt Præstedom" (1 Pet. 2, 5); „Hellige og Elskte" (Kol. 3, 12), og „den Hellig Aands Tempel" (1 Kor. 3, 16 og 6, 19).

„Dette er Guds Villie, Eders Helliggjørelse" (1 Thes. 4, 3), og indtil vor Helliggjørelse er fuld-

endt og vi ganske ere vor Herre Jesus Christus lig i Legeme, Sjæl og Aand, vil Guds hemmelige Raadslutning ikke være fuldendt eller hans hellige Øiemed naaet. Vi maa være ham lig, thi vi ere forud beskikkede dertil; „vi skulle vorde ham lig, thi vi skulle se ham, som han er“ (Rom. 8, 29; 1 Joh. 3, 2). Den Hellig Aands Tempel skal fuldkommen renses: Bruden, Lammets Brud, skal være fri for hver Plet eller Rynke, og Guds Børn skulle være fuldkomne, som deres Fader i Himlen er fuldkommen.

Redskabet, ved hvilket denne Gjerning udføres, er Guds Ord, Sandheden, som den er i Jesus Christus. Derfor bad han: „Hellige dem i din Sandhed“ (Joh. 17, 17). Hver Lærdom, Forjættelse, Forskrift og Fortælling i Guds Ord har til Øiemed at helliggjøre; alle lære de os at sky Synden, holde os fast til Herren, og at finde fuldkommen Hellighed i hans Frygt. „Formedelst sit Sandheds Ord fødte han os paany“ (Jak. 1, 18); ved det samme uforkrænkelige Ord bevares vi i Troen; og Ordet synes at te sig kraftelig i dem, som tro, (1 Thes. 2, 13). Men det er Ordet, naar vi tro det, naar vi bære det frem for Naadens Trone og adlyde det i Livet; thi uden Tro vil Ordet ikke hjælpe (Hebr. 4, 2), men ved Troen renser det Hjerterne (Ap. Gj. 15, 9). Sorger og Prøvelser sendes os ofte for at lære os Ordets Værd, Nytte og Vigtighed, og i Forbindelse med Ordet befordre de vor Helliggjørelse. Ja, du Troende, dine Sorger, dine Tab ere alle nødvendige; de sendes dig

for at fjerne dig fra Jorden, for at hæve dine Tanker og Følelser mod Himlen, og for at drive dig fremad paa Veien mod din Faders Hus; de ere kun din Faders Stemme, der siger: „Gjør dig rede og gaa; thi dette Land er ikke den rette Hvile, fordi det er urent" (Micha 2, 10). Lader os derfor sætte Pris paa Evangeliet og bruge det, lader os søge at forstaa Alt, hvad Apostelen mente, da han sagde: „Men vi Alle, som med ubedækket Ansigt skue Herrens Herlighed som i et Speil, blive forvandlede efter det samme Billede, fra Herlighed til Herlighed, og det af Herren, som er Aanden" (2 Kor 3, 18).

Helliggjørelsens Værk er fremadskridende: først se vi den nyfødte Sjæl, „der higer efter den aandelige, uforfalskede Mælk, at den kan voxe derved" (1 Pet. 2, 2), saa den Unge, der er stærk og har overvundet den Onde (1 Joh. 2, 14), og endelig Faderen i Christus, der kjender ham, som var af Begyndelsen (1 Joh. 2, 13). Der er først „Græs, derefter Ax, derefter fuldt Korn i Axet." Derfor formanes vi til at „voxe i Naaden" (2 Pet. 3, 18), „rense os selv fra al Kjødets og Aandens Besmittelse og fuldende vor Helliggjørelse i Guds Frygt" (2 Kor. 7, 1) til at „blive fyldte af Aanden" (Ef. 5, 18), og til at „blive frugtbare i Herrens Gjerning" (1 Kor. 15, 58). Idet Apostelen Johannes taler om de Troendes store jordiske Goder og deres salige Haab, siger han: „Og Hver, som haver dette Haab til ham, renser sig selv, ligesom han er ren" (1 Joh. 3, 3). Den fremadskridende Hellighed bestaaer netop i, at Forstanden

mere og mere underordner sig Guds Ord, Willien mere og mere oprigtigt hengiver sig til Gud, Følelserne mere og mere stadigt fæste sig til de himmelske Ting, og at den Troende helliger sig altid mere til Guds Ære. Hvem tør sige, at han er fuldkommen helliggjort? Eller at Ingen nogensinde var mere helliggjort end han selv? Hvilken Troende vil ikke snarere erkjende, at der i hans Hjerte og Liv trænges til mere Alvor, Ydmyghed, Nidkjærhed for Gud, Taknemmelighed, Tro, Haab, Kjærlighed, Taalmodighed, Sagtmodighed og Andagt til Bønnen; vissselig vil enhver Christen sige: „Ikke at jeg haver allerede grebet det, eller er allerede fuldkommen; men jeg jager derefter, om jeg dog kan gribe det, efterdi jeg og er greben af Christus Jesus" (Fil. 3, 12). Hvem vil nægte, at der er Fremskridt i Lyset, i Planteværten eller i den dyriske Natur? Men Billeder, hentede fra disse, anvendes ofte til at skildre vor Fremgang i Hellighed. Se saaledes: Ordsp. 4, 18; Ps. 92, 13—15; Hos. 14, 7; Job. 17,9; Joh. 4, 14; Ef. 4, 15; Mal. 4, 2; Ef. 3, 14—21; Fil. 1, 9—11; Kol. 1, 9—11; 1 Thess. 3, 12—13; 1 Thess. 5, 23—24; 2 Thess. 1, 3.

Læser, er du helliggjort? Hvilken Mening har du om Synden? Er den efter din Anskuelse en Vederstyggelighed? Hvilke Følelser har du med Hensyn til Synden? Hader du den? Sørger du over den? Bekjender du den med Sorg for Gud? Vender du dig bort fra den med Afsky? Hvad tænker du om Christus? Hvorledes føler du med Hensyn til ham? Hvad ved du om Sam-

Sundet med Gud? Hvad er det, der gjør Himlen til et saa herligt Sted for dig — er det dens Hellighed, dens Beskjæftigelser, og de Hellige, som du der skal samles med? Medmindre du haber Synden, hader dit eget Kjød, skatter den aabne Kilde, klynger dig til Jesus som dit eneste Haab, og sukker efter Hellighed som den Syge efter Sundhed, er din Helliggjørelse meget tvivlsom. Husk paa — ingen Hellighed, ingen Himmel! Du maa aftvættes, helliggjøres og retfærdiggjøres i vor Herres Jesu Navn og ved vor Guds Aand, eller du vil findes i Bitterheds Galde og i Uretfærdigheds Baand.

Men lader os ikke ængste den svagt Troende eller saare den Svage i Aanden, og lader os derfor mindes, at den mest Helliggjorte endnu altid føler Kampen indvortes; den Lov, som er i Lemmerne, strider endnu mod Sindets Lov, og den faaer undertiden Overmagt. Fordærvelsen vil arbeide, Satan vil friste, og Mørket vil undertiden samle sig om Sjælen; det gode Værk er ikke fuldkomment, og ofte synes det meget skrøbeligt; men giv ikke efter for Frygten, lad ikke Modløsheden seire. Naadens Grundvolde ere udødelige, de maa leve og de skulle seire tilsidst. Søg mere Naade. Søg Hellighed. Søg den ved Korset — ved Naadens Trone, hos al Naadens Gud; søg den i Bønnen, søg den med Haab. „Herren skal give Naade" (Ps. 84, 12); han skal give større Naade (Jak. 4, 5). Lad intet Andet tilfredsstille dig end Hellighed, eller fuldkommen Helligelse til Gud. Himlen fordrer den, Loven forlanger den, det gjenløsende Blod gjør Fordring

derpaa, Guds Forjættelse lover den til Enhver, som i Troen beder derom, Naadens Trone er tilgængelig, for at vi kunne søge den, Aanden bevirker den, Prøvelser forøge den, og Opstandelsen vil fuldkomme den. Faderen er hellig, og han siger: „Vorder hellige, thi jeg er hellig". „Efter den Hellige, som kaldte Eder, vorder og I hellige i al Omgængelse" (1 Pet. 1, 16. 15). Jo mere I blive helliggjorte, jo større vil Eders Ydmyghed være, jo skarpere Eders Blik for Synden, og jo fastere Eders Tillid til Gud, og maaske medens Andre beundre Eders Bestandighed i det Gode, og vel endog misunde Eder de Fuldkommenheder, I have erhvervet, ville I ligge i Støvet for Gud som de største Syndere og udraabe: „Jeg elendige Menneske! hvo skal fri mig fra dette Dødsens Legeme?" (Rom. 7, 24). Thi jo nærmere vi ere ved Herren, jo mere levende og pinlig vor Bevidsthed om Synden er, jo inderligere bliver vor Attraa efter fuldkommen Hellighed, og jo høiere skatte vi og fortrøste os til Jesu fuldbragte Gjerning. Da er Munden lukket, naar det gjælder at prale, men den aabner sig kun for at love og prise og bede. Værer da ikke mistrøstige og misforstaa mig ikke; men udøser Eders Hjerter for Herren og raaber til ham. „Men han selv, den Fredens Gud, hellige Eder ganske og aldeles; og gid Eders ganske Aand og Sjæl og Legeme maa bevares ustraffeligen i vor Herres Jesu Christi Tilkommelse" (1 Thess. 5, 23).

I Hjemmet ville vi finde Hvile.

(Af en Reiseprædikants Optegnelser.)

Under mit Ophold i de afsidesliggende, vestlige Egne af de forenede Stater i Nordamerika, hændtes det en Søndag Aften, at jeg fra Trappen til en Nybyggers Bolig talte Guds Ord for en Kreds af Tilhørere, som havde forsamlet sig i Gaarden udenfor Huset. Midt under Prædikenen kom der en gammel Neger ridende, som efterat have bundet sin Hest ved et Træ stillede sig hen blandt Tilhørerne. Snart saa man Taarerne bane sig Vei ned over hans furede Kinder, og ved flere ufrivillige Udbrud røbede han tydeligt sin dybe Rørelse. Da Gudstjenesten var til Ende, tilbød han at tjene mig som Veiviser til Oberst M.s Gaard, som laa fire Mile borte; men, da jeg allerede havde prædiket tre Gange den Dag og havde redet meget langt, foreslog jeg „Jeddy", som han i Almindelighed kaldtes, at vente til næste Morgen. Hertil svarede han, at det var hans Herre meget magtpaaliggende, om jeg vilde komme endnu samme Aften. „Ja, kjære Hr. Pastor," vedblev han, „vi længes i Sandhed efter Dem, thi i fire Maaneder er Herrens Ord ikke blevet forkyndt hos os." Jeg besluttede at begive mig paa Veien og var allerede i Saddelen, da det viste sig, at Jeddys Hest ikke kunde rides. Under de sidste Dages stærke Regn-

skyl var nemlig en Bro paa den eneste nogenlunde fremkommelige Vei skyllet bort, hvorfor man maatte gjøre en lang Omvei over en sumpig Græsslette; og derved havde Jeddys Hest forstrakt en Sene, saa at den for en Tid var bleven ubrugelig. Heraf lod den gamle Neger sig dog ikke afskrække, men erklærede, at han vilde foretage Hjemreisen tilfods.

Vi vare imidlertid ikke komne langt, før jeg indsaa, at, hvis vi ikke kunde færdes hurtigere, end Jeddy formaaede at gaa over den opblødte Jordbund, da vilde vi ikke naa Oberstens Gaard før næste Morgen. Men til Trods for den besværlige Gang over en Mark, hvor han ved hvert Skridt sank i indtil over Anklerne, lyste dog hans Øine af Henrykkelse ved Tanken om, at han havde formaaet den længselsfuldt ventede Sjælesørger til at følge med. For at lette ham Veien og muligviis komme hurtigere afsted tilbød jeg ham nu at sidde op bagpaa Hesten, og skjøndt han i Førstningen syntes høist forbavset over, at jeg viste en Mand af hans i Almindelighed saa foragtede Folk en slig Venlighed, efterkom han dog tilsidst min Opfordring. Efter nogen Tids fortrolig Samtale blev han alt mere meddelsom, og lidt efter lidt lærte jeg saaledes at kjende hans Livs Omvexlinger, navnlig forsaavidt de angik hans Liv som Christen. Hans Fortælling bar ganske Sandhedens Præg og fremkaldte undertiden Erindringer, der rørte os begge til Taarer. Da vi vare omtrent halvveis, begyndte Mørket at falde paa; og, hvad der var endnu værre, vi kom nu ind i de for Reisende saa farlige Flyve-

sandsstrækninger, man ofte finder i visse Dele af de saakaldte Prairier; — og vi vare desuden bange for at have taget feil af Veien. Da vi flere Gange sank dybt ned i det bløde Sand, steg Jemmy af for at lette min Hest Byrden; men snart sank det arme Dyr atter saa dybt ned, at det kun ved de voldsomste Anstrængelser formaaede at rykke sig løs. Endskjøndt jeg som gammel Reiseprædikant i disse tyndtbefolkede Egne var temmelig vant til at redde mig ud af endnu værre Forlegenheder end denne, vare dog nu mine Aands- og Legems-Kræfter saa medtagne af Dagens Anstrængelser, at jeg følte mig endnu mere modfalden og nedslagen end den stakkels Slave, som ledsagede mig. Jeg steg ogsaa af, og idet jeg kraftesløs lænede mig til Hesten, sagde jeg til Jeddy, at jeg hellere vilde vende tilbage til mit sidste Herberge end udsætte mig for de Farer og Besværligheder, som Resten af Veien kunde medføre.

„Ak nei, kjære Herre", svarede Jeddy, „lad ikke Modet falde; hjemme ville vi finde Hvile!"

Der laa enten i selve den Tone, hvori Jeddy yttrede dette, eller maaske i den Sindsstemning, hvori jeg for Øieblikket befandt mig, Noget, som gav disse Ord en dobbelt Mening. „Ja", udraabte jeg uvilkaarligt, „lovet været Gud, at han har beredt et Hjem, hvor hans trætte Børn engang skulle finde Hvile."

„O ja", svarede den gamle Mand, hvis Ryg var bøiet af mange Aars haardt Arbeide, „Tanken om dette Hjem har saa ofte været min Trøst, og jeg haaber, at den Dag snart maa oprinde, da jeg

skal komme hid." Hjemme vilde vi finde Hvile! denne Tanke gav mig nye Kræfter og har mange Gange senere skænket mig Styrke under langt tungere Prøvelser.

Imidlertid fortsatte vi vor besværlige Vandring, som især vanskeliggjordes derved, at vi maatte arbeide os igjennem de Sumpe, der saa ofte fandtes paa vor Vei. Tilsidst satte jeg mig udmattet ned paa en lille Forhøining, ude af Stand til at gaa et Skridt videre.

„Hvor gammel er Du, Jeddy?" spurgte jeg.

„Tre og halvfjerdsindstyve Aar, Hr. Pastor. Jeg har ikke langt tilbage, inden jeg skal naa Hjemmet."

„Er Du gift?"

„Ja, men jeg ved ikke, hvor min stakkels Hustru nu er. Vor forrige Herre elskede ikke Gud, men solgte hende fra mig, og nu er hun langt, langt borte."

„Har Du Børn?"

„Ja, Hr. Pastor."

„Og hvor ere de?"

„Alle solgte, Alle langt borte, og jeg ved ikke hvor! Men vi tjente Alle Herren, og det er vort Haab, at vi engang skulle mødes i det Hjem, hvor den evige Hvile venter os."

Atter fældte den Gamle bittre Taarer, og saa overvældet var jeg af mine Følelser, at jeg ikke kunde gjøre ham flere Spørgsmaal. „Ak", tænkte jeg, „hvad ere vel mine Sorger i Sammenligning

med det, som denne min Medtjener har maattet udstaa!"

„Hjemme ville vi finde Hvile!" udraabte jeg atter uvilkaarligt, idet jeg stod op for at gaa videre. Det var nu blevet ganske mørkt og havde begyndt at regne, og da min udmattede Hest dertil begyndte at lamme, nødsagedes jeg til at lede den ved Tøilen hele Resten af Veien. Under vedholdende Regn fortsatte vi den tunge Vandring snart igjennem dybt Mudder og snart igjennem løst Sand, medens vi dog følte os alt mere og mere styrkede ved Tanken om at skulle finde Hvile, naar vi først vare komne hjem. Endelig opdagede vi i lang Afstand et Lys, og ved Synet heraf raabte Jeddy henrykt: „Se, Hr. Pastor, der er Hjemmet".

Mindet om denne Stund har ofte fremkaldt den Tanke hos mig, at det netop er saaledes, det christelige Haabs Stjerne lyser over Dødens Skygges Dal, styrkende den trætte Vandringsmand og ledende ham henimod det himmelske Hjem.

Ved Midnatstid kom jeg udmattet og gjennemblødt til Nybygden, hvor jeg blev modtagen som et Herrens Sendebud og beværtet med det Bedste, som Huset formaaede. Efter mange Lykønskninger i Anledning af den vel overstandne Reise, og efterat jeg i Fællesskab med Obersten og hans Familie havde opsendt min Bøn og Tak til Gud, gik jeg til Hvile. „Hvile", tænkte jeg da, „hvilket herligt Ord!" Aldrig har jeg saaledes følt hele dets Betydning som under denne Nats vederkvægende Søvn, hvis Liflighed endnu forøgedes derved, at jeg i Drømme ligesom

saa et Lysglimt af hint bedre Fædreland, hvor der er beredt Herrens Børn en evig Hvile. De Ord, jeg saa ofte havde hørt min aldrende Ledsager gjentage, sammenblandedes med mine Forestillinger i Drømme uden dog i mindste Maade at forstyrre min Nattero. Stundom forekom det mig, som om jeg støttede mit trætte Hoved mod en Engels Bryst og døde — eller indslumrede i Jesus — idet jeg gjennembævedes af de lifligste Fornemmelser og følte mig gjennemtrængt af en stille, salig Fred, som jeg aldrig før eller senere har oplevet. Undertiden forekom det mig, som om jeg svævede gjennem Himmelrummet, over Bjerge og Dale, stedse opfyldt af en uudsigelig inderlig, men dog vidunderlig stille Henrykkelse. Stundom forekom det mig, som om jeg laa og slumrede under et løvrigt Træ; tæt forbi mig strømmede en krystalklar Elv, hvis Bredder vare bevoxede med en Rigdom af skjønne, vellugtende Blomster; og, medens under Slummeren mit Øre henryktes af en fjern, henrivende Musik, var det, som om jeg med aabne Øine beskuede alle de Herligheder, der omgave mig; den ene Gang efter den anden svævede milde Engle forbi mig, idet de kjærligt hviskede til mig: „Hil dig, Broder!" Alt dette var vissеligen ikke Andet end en Drøm — men hvor skjønt og opmuntrende var det ikke alligevel.

Den følgende Morgen vaagnede jeg vidunderlig styrket og oplivet ved Lyden af en Fugl, som fra et Træ udenfor mit Vindue istemmede sin Lovsang til Herren.

Efter den Tid var der forløbet ti Aar fulde af møisommeligt Arbeide og smertelige Omvexlinger, da jeg ved et tilfældigt Besøg i en endnu fjernere Grændsenybygd talede Herrens Ord til en Forsamling af Tilhørere fra Omegnen. Da Gudstjenesten var til Ende, forestillede En af disse sig for mig som en Søn af den Oberst M., hvem jeg som ovenfor omtalt engang havde gjæstet. Obersten havde skjænket sine Slaver Friheden, og efterat han under en langvarig Sygdom havde omvendt sig til Herren, var han død den Retfærdiges Død. Hans Søn, der delte sin Families Tilbøielighed for Nybyggerlivet, var draget endnu længere mod Vest end Faderen, og Husets gamle Tjenere, som ikke havde Lyst til at skilles fra ham og hverandre, vare fulgte med til hans nye Hjem, hvor de nu Alle boede i hans Nærhed. Han meddelte mig, at En af disse laa saa syg, at man hvert Øieblik ventede, han skulde dø. Vi skyndte os da til den Syges Hytte og fandt der en Mængde Negere, der græd som Børn ved deres Faders Dødsseng. I et Hjørne af den lave Bolig laa den Døende; da jeg nærmede mig for at tiltale ham, oplivedes hastig hans matte Øine, og vi gjenkjendte strax hinanden. Ja, det var virkelig min kjære gamle Ledsager fra hin uforglemmelige Nat, og behøver jeg vel at skildre den Virkning, som vort nuværende Møde havde paa os Begge. Idet jeg bøiede mig ned over den lave Seng, trykkede jeg hans Haand og spurgte: „Erindrer Du endnu vor Vandring over Prairien?"

„Ja visselig, Hr. Pastor, det er var en herlig Nat", udbraabte han, idet han snappede efter Veiret.

„Din Vandring er snart tilende, Jeddy," tog jeg til Orde, „Du vil snart finde Hvile i Hjemmet".

Den gode gamle Mand havde endnu ikke forglemt disse Ord. Hans bristende Øie oplivedes, og under mange Afbrydelser svarede han: „Ja, lovet være Herren, jeg vil nu ret snart være hjemme. Jeg gamle, fattige, trætte Tjener — ja, meget, meget træt er jeg — nu er jeg — nær ved mit Hjem!" De Taknemligheds- og Glædes-Taarer, som perlede paa hans Kinder, vare dog et endnu mere talende Udtryk for, hvad hans Hjerte følte. Endnu, efterat han næsten ganske havde mistet Evnen til at tale, gjentog han flere Gange de Ord: „Hvile — hjemme!" og med dem paa Læben døde han omtrent Kl. 11 samme Aften, saa at han tilvisse allerede før Midnat var optagen i det himmelske Hjem, hvor Englene have budet ham velkommen, og hvor han nu har Plads iblandt dem, som synge Halleluja til evig Tid.

Hvor ofte har ikke, naar jeg i disse vilde, ensomme Egne var nærved at bukke under for Anstrengelser og Lidelser, eller jeg lagde mit trætte Hoved til Hvile paa Saddelen for atter at tilbringe en Nat i Skoven, hvor ofte har da ikke min Sjæl fornummet en Gjenlyd af den gamle Negers trøsterige Udraab: „I Hjemmet ville vi finde Hvile!" Og stedse have disse Ord udøvet en vidunderlig oplivende og styrkende Virkning paa mit Hjerte, som

hverken Anstrængelser eller Farer have været istand til at tilintetgjøre.

Du Herrens Tjener, som uden fast Hvilested bestandig maa streife om for at opsøge de fortabte Faar af Israels Hus, har du ikke ofte været nær ved at synke til Jorden af Træthed? Har du ikke mangen Gang følt Længsel efter Hjemmet og Hvilen? Ak, vær dog ved godt Mod, Broder, dit Hjem er dig beredt histoppe, og der skal du nyde den lifligste Hvile!

Du bedagede Vandringsmand, som støttende dig paa din Stav lig Patriarken søger efter „det bedre Fædreland", vær ogsaa du ved godt Mod, selv om dine trætte Lemmer svigte under Vandringen; de Høider, du seer foran dig, ere hine „liflige Bjerge"! Stands derfor ikke, thi om en stakket Tid skal du visseligen træde ind ad Porten til dit rette Hjem, og der skal du finde Hvile!

Og du bedrøvede Guds Barn, i hvis Lod det er faldet ikke at arbeide, men at lide til Guds Ære, om du end føler dig træt og svag, om du end maa imødese Maaneder fulde af nagende Kvaler, bør du dog „sætte din Lid til Herren evindelig". Din Kummer er dog let (og kun for et Øieblik at regne) imod den evige herlige Hvile, som venter dig. Opgiv derfor ikke Haabet, thi snart vil den Stund være for Haanden, da ogsaa du skal gaa ind til denne Guds Børns Hvile!

Min Broder, hvor er dit Hjerte.

Mennesket er, hvor hans Hjerte er, og Mennesket er, som hans Hjerte er. Hjertet er Livets Sæde og Handlingens Ophav. Derfor sagde ogsaa den vise Salomon: „Bevar dit Hjerte fremfor Alt det, der forvares; thi Livet udgaaer fra det." Naar vi kaste Blikket omkring os til de Mange, der bekjende Christi Navn, kunne vi ofte ikke undgaa at forbauses over deres tilsyneladende Egenkjærlighed, Verdslighed og Ligegyldighed for de guddommelige Ting, og vi ere rede til at spørge: „Hvor ere deres Hjerter?" Læser, lad mig i al Kjærlighed og for dit eget Bedste forelægge dig dette Spørgsmaal, og maatte Gud den Hellig Aand lægge sin Velsignelse deri.

Hvor er dit Hjerte? Er det i Jesu Haand? Der er ikke Sikkerhed at finde andetsteds. Har du overgivet ham det i en brændende Bøn? Har du lagt det i hans Haand ved nogen Gjerning i Troen? Han har ofte bedet dig om det, og dersom du bekjender Christus, bekjender du med det Samme, at du har givet ham dit Hjerte. Men har du det? Føler du, at dit Hjerte er vel bevaret — at dine evige Interesser ere sikkre — fordi det er i Jesu Haand? Paulus følte det, og derfor kunde han sige med en voldsom og pludselig Død for Øie: „Jeg skammer mig ikke; thi jeg ved, hvem jeg haver

troet paa, og er vis paa, at han er mægtig til at bevare det, jeg haver nedlagt hos ham, til hin Dag." Lykkelig det Menneske, der ved, at hans Hjerte, hans Alt ligger i vor velsignede Frelsers Haand! Men naar vi engang have givet Jesus vort Hjerte, bør vi altid vedblive dermed. Have vi altsaa engang hengivet os selv i Christi Kjærlighed, skulle vi ofte forny denne Henvendelse. Lader os da nu høitideligt, uforanderligt og af Hjertet hengive os selv og Alt, hvad vi have, til Jesus.

Min Broder, hvor er dit Hjerte — jeg mener, din Tilbøielighed? Tager du Del i Guds Kjærlighed for de udødelige Sjæle, hvilken Kjærlighed ledte ham til at hengive sin enbaarne Søn, at de aldrig maatte fortabes, men have et evigt Liv? Kunde du ligne Jesus, der gav sit Liv hen for dem, og døde, den Retfærdige for de Uretfærdige, paa det at han maatte bringe dem til Gud. Er du i Overensstemmelse med den Hellig Aand, der taler i Ordet, virker gjennem sine Tjenere, og strider med de oprørske og syndefulde Mennesker? Er du som Paulus, hvis Hjertes Tilbøielighed var at omvende Sjæle til Gud? Har du samme Følelse som han, da han sagde: „Jeg haver en stor Sorg og en uafladelig Smerte i mit Inderste. Thi jeg ønskede selv at være en Forbandelse fra Christus for mine Brødre, mine Frænder efter Kjødet"? (Rom. 9, 2—3). Eller naar han siger: „Brødre, mit Hjertes Ønske og Begjær til Gud for Israel er om deres Frelse"? (Rom. 10, 1). Eller: „Thi jeg taler til Eder, I

af Hedningerne, saavidt jeg er Hedningernes Apostel, ærer jeg mit Embede, om jeg dog kunde vække min Slægt til Nidkjærhed og frelse Nogle af dem?" (Rom. 11, 13—14). Eller: „Jeg er bleven de Skrøbelige som en Skrøbelig, at jeg kunde vinde de Skrøbelige; jeg er bleven Alt for Alle, at jeg dog for Alting kunde frelse Nogle (1 Kor. 9, 22). Jeg bekjender, jeg føler mig skamfuld over mig selv; thi jeg er saa lidt lig Paulus. Min Broder, hvorledes staaer det til med dig? Hvor er dit Hjerte? Kan du se Sjæle forgaa, uden at du stræber at forebygge det? Kan du se Syndere leve i Uvidenhed om Gud, fremmede for Jesus, ligegyldige for deres Sjæle, og saa ikke tale med dem, skrive til dem eller give dem et vækkende Skrift at læse? Kan du? Isaafald, hvor er dit Hjerte? Hvad er det dannet af? Sten eller Jern? Skal der kunne siges om de udødelige Sjæle omkring dig, som der sagdes om Nogle paa Jobs Tid: „Fordi der er Ingen, der lægger det paa Hjerte, fordærves de evindeligen?" Skal det kunne siges? Tænk, o tænk, hvad det vil sige, at en Sjæl fordærves! Fordærves for evig! Fordærves uden Deltagelse eller Omhu fra deres Side, der bekjende, at de kjende dens Værd og elske dens store Skaber! Og hvormange Sjæle fordærves ikke saaledes. Hvormange, o hvormange ere ikke blevne fordærvede i dette sidste Aar. Broder, Sjæle fordærves rundt om dig, skulle de fordærves, uden at du føler Medynk med dem, tager dig af dem eller gjør dig en Smule Umage for at forebygge det?

Du har Evangeliet, og dette Evangelium „er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer.“ Du kjender Jesus Christus og ham korsfæstet, „Guds Kraft og Guds Visdom“. Du kan blive et Middel til at frelse udødelige Sjæle, thi Gud virker gjennem saadanne Redskaber som dig. Vil du ikke vække dig selv op af din Dvale, nu da Gud siger til dig, at det er paa høie Tid, at du vaagner af din Slummer? Vil du ikke overvinde din naturlige Tilbageholdenhed, bortjage din syndige Frygtsomhed og ile til Hjælp? Lad denne min Formaning bringe dig til at knæle ned og bekjende din hidtilværende Forsømmelighed, Efterladenhed og syndige Ligegyldighed. Lad Guds Engle høre dig bede om Naade fra Gud til, at du maa hellige dig ganske til ham, og fra denne Dag begynde at leve til hans Ære, til din Frelsers Ære, for at frelse Sjæle fra Døden. O Hellig Aand, udgyd dig over alle Christi Kirkes Lemmer, og opflam dem med hellig Iver, fyld dem med inderlig Deltagelse, at Alle som En maa blive opvakte til at stræbe at frelse deres Medmennesker.

Min Broder, hvor er dit Hjerte — jeg mener din udholdende Iver? Er du en ivrig Christen eller ikke? Hvor er din Inderlighed i Bønnen, naar du anraaber den Hellig Aand om at komme til dig? Beder du, som om du søgte den største Velgjerning, som Gud kan give, eller Christi Kirke kan modtage? Hvor er din Udholdenhed i Anstrængelser? Lægger du din hele Sjæl i din Gjerning? Søger du at gavne Sjælene? — Du,

som underviser de Unge! hvor er dit Hjerte? Stræber du efter at bringe hvert enkelt Barn til Herren, som om det er det ene Fornødne? Høre Børnene dig bede for dem med Inderlighed? Føle de, at det virkelig kommer fra dit Hjerte, naar du advarer dem om at fly fra den kommende Vrede? — Du, som forkynder Ordet for den fattige Landbefolkning! hvor er dit Hjerte? Er det i din Gjerning? Tragter du efter i hver din Prædiken at vinde Sjæle for Christus? Opfordrer du de fattige Landboere paa det Kjærligste, det Alvorligste, det mest Indtrængende til at modtage din Frelsers kjærlighedsfulde Indbydelse? — Du, som forelæser Skriften! hvor er dit Hjerte? Følger det med det Ord, du læser, de Forklaringer, du giver, og de Bønner, du opsender i de Fattiges Hytter? — Guds Tjener! hvor er dit Hjerte? Ere alle dets Tanker henvendte paa at frelse Sjælene og opbygge Guds Kirke i dens hellige Tro? Thi uden Hengivelse, uden Iver, er Alt forgjæves! Vi kunne da ikke vente Guds Velsignelse dertil. Det er et alvorsfuldt Ord — maatte Herren skrive det paa hver Læsers Hjerte — „Forbandet være den, som gjør Herrens Gjerning svigefuldt!" foregivende at gjøre den med sit ganske Hjerte og dog ikke gjørende det; ladende, som om den var den fornemste Gjerning, og dog varetagende den, som var den en ringe Ting. Læser, jeg maa slutte; lad mig dog spørge dig endnu engang, som for den altvidende Guds Øie: Hvor er dit Hjerte? Er det i Jesu Hænder? Der gives ingen Frelse for det

andetsteds? Hvor ere dine Tilbøieligheder? Ere de hos Gud eller hos Verden? Har du Deltagelse for fattige, syndefulde, udødelige Sjæle? Hvor er din Iver? Lægger du den for Dagen i Guds Gjerning? Helliger du den til hans Sag? Bruger du den til hans Ære? Anvender du den til at frelse Sjæle fra Døden? Den almægtige Gud opvække os Alle til at arbeide, medens vi endnu kunne sige, idag.

Fortællinger.

---

1. 1 Mos. 1, 3.

Longinus (død 273), en hedensk Lærer i Veltalenhed i Rom, bekjendte frit, at han uagtet af sin Møie og Flid og al Studeren i Bøger ikke var istand til at give sine Disciple et større Exempel paa Veltalenhed, en høiere og ædlere Stil end Begyndelsen af første Mosebog. — Han var en Hedning og blev en Hedning; men han har aflagt et Vidnesbyrd om, at der i den hellige Skrift findes et fuldkomment Mønster paa Veltalenhed. Han har sagt: Om Nogen ogsaa studerede nok saa længe, saa var han dog ikke istand til at sammenfatte Begivenheden med Verdens Skabelse og den

hele underfulde Guds Hemmelighed derved i større og mere majestætiske Ord, eller udtrykke den paa en mere ophøiet Maade end Moses, da han skrev: „Og Gud sagde: vorde Lys og der blev Lys." (1 Mos. 1, 3.)

---

2. 1 Mos. 5, 22.

Engang sagde den fromme Erkebiskop Leightons (død 1684) Søster til ham for at faa ham til at ophøre med sin Gavmildhed: „Dersom du havde Kone og Børn, bar du dig nok anderledes ad". „Jeg ved ikke", svarede han, „hvad jeg vilde gjøre; men jeg ved, hvad jeg burde gjøre: Enoch vandrede med Gud og avlede Sønner og Døttre." (1 Mos. 5, 22.)

---

3. Hjob 19, 25—27.

Kong Sigismund af Polen gik i Aaret 1548 paa Paaskedag meget tidligt, inden man endnu havde ringet til Kirke, ind i sit Kapel med nogle faa Kammerjunkere, undersøgte der omhyggelig sin Marmorgrav, sukkede og sagde: „Jeg ved, at min Frelser lever, og naar de efter min Hud have afslebet dette mit Kjød, da skal jeg dog beskue Gud af mit Kjød,

hvilken jeg skal beskue for mig, og mine Øine skulle se min Frelser (Hjob 19, 25—27), — der idag er opstanden fra de Døde". Derefter faldt han paa Knæ, bad en halv Time og opgav da Aanden.

---

4. Ps. 37, 5.

S., en retskaffen Borger i B., havde mange Prøvelser i sit Hjem. Alle hans Børn døde efter hverandre, ja det sidste, en haabefuld Dreng, var druknet med to Sønner af en af hans Venner. Ved Krig, trange Tider og onde Mennesker havde han mistet meget af sin Formue. Fuld af Sorg derover gik han ud paa Marken for at lette sin Smerte ved et Blik paa Guds skjønne Natur. To fattige Dagleiere gik foran ham og samtalede meget fornøiet med hinanden. Da tænkte han: „Disse Folk ere fattigere end du, og dog saa glade i Gud, skulde du da kaste din Fortrøstning til Gud bort? Nei, Gud har visselig havt det bedste Øiemed med Alt, hvad han lod dig gjennemgaa. Han gjør alle Ting vel! Saa vil jeg da forlade mig paa ham!" Fra den Dag af var han tilfreds med Alt, hvad Gud sendte ham. Senere havde han meget smertelige Sygdomme og kom i Fare for at miste sin hele Formue; men han sagde altid tillidsfuldt: „Herren befaler jeg min Vei, paa ham

forlader jeg mig; han, han skal gjøre det." (Ps. 37, 5.)

---

5. Ps. 90.

Martin Schlobach, en Væver, boede i Jena med Kone, Søn og Datter og ernærede sig kun kummerligt. I hans hele Husvæsen var der ingen Velsignelse at spore; men det kom af, at han havde Uvillie mod Guds Ord og opbrugte sin Fortjeneste i Værtshuset under ugudelig Tale. Datteren ægtede en Haandværker fra Naumburg. Denne var en retskaffen, gudfrygtig Mand; af ham lærte hun først, hvad det vil sige, at Gud har sendt sin enbaarne Søn til Verden, og at ogsaa hun og hendes Hus skulde blive salig ved ham. Nu blev det hende klart, hvorfor Alt derhjemme i Forældrenes Hus var saa mørkt og trøstesløst — Evangeliet var ikke tilstede der. Efter Aar og Dag meldte et Brev hende, at hendes hidtil sunde og kraftige Fader var bleven syg. Da begav hun sig paa Reise for at besøge ham. Hun fandt ham meget syg, Moderen var svækket ved Nattevaagen, altsaa maatte hun blive. Nogle Dage efter kom Manden for at hente hende hjem. Om Aftenen følte han Trang til efter Sædvane at holde Aftenandagt med sin Kone. Derfor spurgte han den Syge, om han havde noget imod, at de læste en Psalme i hans Stue? Den Syge saa forundret paa ham og sagde: „Læs, saa-

meget I behager". I Sygeværelset brændte et enkelt Lys, den Syge laa stønnende paa sit Leie, Moderen sad i en Krog og græd. Men Naumburgeren slog Psalmebogen op og sang:

„Hvo ikkun lader Herren raade,
Han bygger fast paa Klippegrund;
Han seer Guds hjælperige Naade
I Sorrigs og i Rædsels Stund."

Derpaa tog han sin lille Bibel op af Lommen og læste af den 90de Psalme: „Herre, du har været vor Tilflugt fra Slægt til Slægt. Før Bjergene bleve til, og du dannede Jorden og Jorderige, ja fra Evighed til Evighed er du Gud. Du omvender et Menneske, at han bliver knust; siden siger du: kommer igjen, I Menneskens Børn. Vi fortæres i din Vrede, og vi forfærdes i din Grumhed. Du sætter vore Misgjerninger for dig, vor skjulte Synd for dit Ansigts Lys. Lad os saa kjende at tælle vore Dage, at vi bekomme Visdom i Hjertet. Vend om Herre! hvorlænge skal det vare? og lad det angre dig over dine Tjenere!"

Saaledes læste Naumburgeren ved den Dødssyges Leie. Derpaa foldede han sine Hænder og bad inderligt til Gud, at han vilde forbarme sig over den Syge og i Syndernes Forladelse ved Jesus Christus give ham det evige Livs Trøst. Han bad af sin Sjæls Fylde; det var, som om

den gjenopstandne Frelser stod midt iblandt dem og løftede sin velsignende Haand over den Syge. Kvinderne græd stille, de kunde ikke synge Slutningsverset med. „Godnat", sagde de; „Gud bevare dig, du kjære Fader!" Den Gamle nikkede med taarefyldte Øine, og Naumburgerne gik til deres Logi. De skulde reise hjem ganske tidligt næste Morgen.

Klokken et om Natten, da det allerede længe havde været mørkt og stille, foer pludselig Madam Schlobach op af Sengen, thi hun hørte Nogen kalde. „Moder", raaber den Gamle, „Moder." Hun springer op og spørger: „Hvad vil du?" — „Moder, Psalmen!" raaber han. — „Hvilken Psalme mener du?" — „Læs Psalmen!" — Konen forbavses; hun forstaaer, at han vil høre Psalmen fra igaar endnu engang. Altsaa tændte hun Lys og søgte efter Bibelen, der laa i en Krog og i mange Aar ikke havde været brugt; hun slog op ved Davids Psalmer og bladede fremad. Men hun kunde ikke finde Psalmen, hun søgte og søgte, men det hjalp ikke. Den Gamle blev utaalmodig og raabte: „Kone, læs Psalmen!" Men jo hastigere hun bladede, jo mindre kunde hun finde den, og Bibelen var hende jo ogsaa ubekjendt; den Syge ventede og kastede sig frem og tilbage, fuld af Angst brast han i Graad. Da hun ikke mere vidste at hjælpe sig, hentede hun sin Psalmebog og læste: „Jesu, dine dybe Vunder osv". Denne Psalme kunde hun endnu huske fra sin Confirmation. „Vil mig Skræk og Kummer true, Jesu, da min Trøst er du, Jeg skal ei for Korset grue, Naar jeg kommer dig ihu."

Den Syge blev stille og sov nogle Timer. Den næste Morgen sagde han: „Jeg vil nyde den hellige Nadvere, gaa hen til Præsten." — Præsten kom; han kjendte den Syge godt; han forkyndte ham Omvendelse og Syndernes Forladelse. „Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besværede! og jeg vil give Eder Hvile." Den Gamle sagde bævende: „Jeg er en Synder; Gud, forbarm dig over mig!" Derpaa modtog han det hellige Sakrament. „Jeg skal dø", sagde han, „men nu døer jeg glad." Lægen kom, han havde søgt at skjule hans nære Endeligt for ham; til ham sagde den Syge: „Hr. Doktor, jeg skal dø, og det er godt." Doktoren forundrede sig over den Syges Ro; hans brændende Utaalmodighed var slukket, han laa der som et Lam uagtet alle sine Smerter. Sygdommen tog frygtelig til, hans Bryst var som sammensnøret, han kunde ikke drage Veiret; men han hverken klagede eller jamrede. Præsten kom oftere, hans Kone maatte ogsaa ofte læse for ham af Psalmebogen, ogsaa de Bønner, som staa bag i den. Han talte kun lidet; kun Bønnen: „Gud, forbarm dig!" kom ofte over hans Læber. Fortællingen om Lazarus' Opvækkelse hørte han helst (Joh. 11, 1—46). — Fjorten Dage efter hin mærkværdige Aften, om hvilken ovenfor er fortalt, hensov Væver Martin Schlobach i Troen paa sin Frelser.

---

6. Ps. 103.

En Negerpige i Afrika var sine Forældres eneste Barn. Engang vandrede hun langt borte fra Hytten ved Havets Bred. Da overfaldt nogle Matroser hende og slæbte hende til et Slaveskib. Smerten over Adskillelsen fra de kjære Forældre og det elskede Hjem, Frygt for Døden, som Negerinden, der var sluttet i Lænker, sikkert ventede at gaa imøde, bragte hende næsten til Fortvivlelse. En tærende Feber truede med at gjøre Ende paa hendes Liv. Imidlertid ankom hun dog efter en lang Søreise lykkeligen til Jamaika. Her blev hun solgt som Slavinde, men kom i gode Menneskers Hænder, der, saavidt det var dem muligt, søgte at lette hende Slaveriets tunge Aag. Snart fandt hun Leilighed til at høre Guds Ord, og fuld af Alvor spurgte hun: „Hvad bør mig at gjøre, at jeg kan vorde salig?“ — Hun blev gift; men neppe mærkede hendes Mand, hvis Navn var Brocks, at hun havde givet Syndens Tjeneste Afsked, og at hun havde begyndt et Liv i Gud, før han begyndte at mishandle hende og truede hende med, at han vilde skilles fra hende. Dybt bekymret over dette nye tunge Kors, men fuld af barnlig Tro, klagede hun med hede Taarer sin Nød for Herren; dog Korset vilde ikke vige. Hendes Mand blev en Slave af sin Raahed, en Marter for hendes forpinte Hjerte. Engang, da hun igjen indtil langt ud paa Natten havde sukket og bedet med mange Taarer om Hjælp og Forbarmelse for sin Mand, kunde hun ikke

ophøre med den Bøn: „Kjære Gud, aabn dog hans Øine, at han maa erkjende sin Sjælefare, blødgjør hans stenhaarde Hjerte!“ Endnu i samme Nat vaagnede hendes Mand med Klager over en ond Drøm, der havde bekymret ham dybt. „Ak, kjære Kone“, udraabte han, „bed for mig arme Synder, jeg er fortabt!“ — Ved Guds Naade blev han ogsaa bragt til Sandhedens Erkjendelse, og fra nu af levede de to Ægtefolk i stor Fred og Enighed med hinanden. Omendskjøndt den nærmeste Kirke var fem Mil borte, besøgte de dog Gudstjenesten regelmæssigt. Konen ønskede blot, at hun kunde kæse for selv at kunne granske i Guds Ord; men hun følte, at hun ikke vilde forblive længe paa Jorden. Da bad hun, at man dog vilde lære hende nogle Vers af Guds Ord udenad. Man forelæste hende de første Vers af den 103 Psalme: „Min Sjæl, lov Herren, og alt det, som indeni mig er, love hans hellige Navn o. s. v.“ Da raabte hun fuld af Glæde: „Ja, lær mig det og hjælp mig at prise Guds Godhed, der har været saa barmhjertig imod mig, at jeg ikke ved, hvorledes jeg skal love og takke ham nok.“ Snart efter hjemkaldtes hun til de Gjenløstes Skare.

---

7. Ps. 116, 14.

„Jeg vil betale Herren mine Løfter nu for alt hans Folk“, Ps. 116, 14 (se ogsaa

V. 12 og 13). „Jeg søgte Herren, og han bønhørte mig og friede mig af al min megen Frygt" (Ps. 34, 5). Fredagen den 24de Mai 1867 Kl. 1 om Eftermiddagen udbrød Ildsvaade i Lenaberg, Lena Sogn i Upland; Ildgnister fra en Skorsten vare faldne ned paa et Straatag, og en stærk Nordenvind drev dem ind i Straaet, og i et Øieblik stod Luen høit op fra Taget, hvilket dog Manden i Huset, der befandt sig ude i Gaarden, blev var. Han ilede strax op paa Taget med en Spand Vand, som han havde ved Haanden, men da han øste Vandet ud, fløi brændende Straa omkring og antændte de øvrige Bygninger. Inden en halv Times Forløb stode to Bondegaarde med omtrent 17 straatakte Huse i fuld Lue. Tæt ved de brændende Huse ligger der en lille Hytte, hvori en 57aarig sygelig Kone boer. Til hende komme 7 Børn flygtende, begge de mindste, et paa 4 Uger og et andet paa 4 Maaneder baarne, efter dem komme 3 Mødre med Fortvivlelsens Skrig: „Hvor ere mine Børn?" „Ere de indebrændte?" m. m. „Nei", svaredes der, „de ere alle her". Da raabtes der: „Nu tænder det her!" Den gamle Kvinde faldt paa Knæ og af Hjertets Dyb raabte hun til Herren, at Vinden maatte vende sig, og at Hytten samt de øvrige Nabohuse, der endnu ikke vare antændte, samt Herrens hellige Tempel, maatte blive frelste. Hendes Tro var urokkelig og fast, at hun skulde blive bønhørt af ham, der selv har lært os at bede og ikke at tvivle. Da hun stod op fra Bønnen, hørte hun Folket raabe: „Nu vender Vinden sig

herfra!" Røg og Ild fløi siden udover Marken. Hvorledes gjengjælde Herren alle hans Velgjerninger, som han beviser os? „Min Sjæl, lov Herren og glem ikke alle hans Velgjerninger." Ps. 103, 1. 2.

---

8. Es. 30, 15.

En Enke med fem Børn ernærede sig kummerligt ved sine Hænders Arbeide. Saalænge hendes lille Mark gav sin tarvelige Afgrøde, kunde det saa nogenlunde strække til; men et Aar mislykkedes Høsten, og desuden mistede hun ogsaa sin eneste Ko. Nu havde hun og hendes Børn intet Mere at spise. Da sagde hun i sit Hjertes Mismod: „Tigge vil jeg ikke, Arbeide og Flid nytte mig ikke, det var mig bedre, om jeg kunde dø." I dette Øieblik hørte hun i det Fjerne fra Landsbyen Klokkeringningen, der tyktes hende liflig som en Gravklang. Men hendes lille Datter traadte ind i Stuen til hende og sagde: „Moder, de ringe til Kirke i Landsbyen, vil du ikke gaa i Kirke? Jeg skal nok passe paa Huset." Dette sagde Barnet, fordi Moderen hver Søndag pleiede at gaa i Kirke og da altid kom hjem i en gladere Stemning. „Hvorfor skulde jeg ikke ogsaa idag, paa den onde Dag, gaa i Kirke? Jeg gik jo altid i de gode Dage!" Saaledes tænkte Moderen ved sig selv og gik, men med et tungt Hjerte. Men hun skammede sig over sit Mismod og satte sig bagved en Pille. For Graad kunde hun ikke synge Psalmerne med, men hvert Ord af Præsten om Guds

Godhed og Kjærlighed vederkvægede hendes arme, bekymrede Hjerte. Trøstet og med et ydmygt, gudhengivent Sind vendte hun tilbage til Hjemmet. „Enkernes og de Faderløses Fader vil gjøre sit"; dette og et herligt Sprog af Prædikenen: „I Hvile og i Tillid skal Eders Styrke være!" beskjæftigede hende paa Hjemveien.

En velhavende Mand havde bemærket den bedrøvede Enke under Gudstjenesten og skaffet sig Underretning om Aarsagen til hendes Kummer. Om Aftenen sad Enken med sine Børn ved Lampens svage Skin og trøstede sig med Guds Ord og det faste Forsæt med Guds Hjælp at stræbe at gjenoprette Tabet ved anstrængt Flid. „Vi ville", sagde hun, „først opføde en Ged; maaske komme vi engang igjen saa vidt, at vi faa en Ko." Da traadte en Mand ind og sagde: „En god Ven sender Eder denne Ko og denne Sæk med en venlig Hilsen", og dermed ilede han strax bort fra den forbausede Enke. En Ko, der var meget smukkere end den døde, stod bunden udenfor Huset. Jublende førte Børnene den ind i Stalden. Kun med Møie kunde de bære den tunge Sæk Korn ind i Hytten; men Konen græd af Glæde. Næste Dag kom hin velgjørende Mand, en Hr. Meier, til hende og sagde: „I bragte igaar i Kirken Eders Taarer til Herren, Eders Gud, derfor har han trøstet Eder. Allerede længe skyldte jeg ham et Takoffer for den rige Velsignelse, som han lod mig blive tildel. Modtag saaledes det, som jeg sendte Eder, som en Gjæld,

jeg betaler. Jeg takker Herren, der i Kirken aabnede mit Hjerte, saa jeg maatte hjælpe Eder."

---

9. Matth. 6, 10.

En Eneboer spurgte den hellige Makarius, hvorledes han vel skulde bede, og denne svarede: „Kjære Broder, det er nok at løfte Hænderne mod Himmelen og sige: „Ske din Villie!" (Matth. 6, 10). — Og naar du føler, at du maa kæmpe imod en Fristelse, saa sig af dit fulde Hjerte: O min Fader, staa mig bi!"

Engang beklagede en Mand sig for Luther: „Det gaaer heller aldrig her i Verden, som vi ville". „Ja", svarede Luther; „det er ganske sandt; men derfor har De ogsaa givet Deres Villie i Guds Haand, saa De beder hver Dag: „Ske din Villie som i Himmelen, saa og paa Jorden" (Matth. 6, 10).

---

10. Luk. 18, 28.

Paa Oxetorvet traf jeg paa en Kone paa omtrent 40 Aar, der var kommen med sine Ledsagere fra Palamkolam til den aarlige Fest, fortæller en

af det engelske Bibelselskabs indiske Colportører. Da jeg havde læst det tredie Kapitel i Joh. Ev. for Mængden, bad hun mig at sige et Par Ord til hende; og da hun havde taget Bibelen fra mig, læste hun selv det samme Kapitel for Folket. Efterat hun havde lukket Bogen, ønskede hun at vide, hvem Jøderne vare? Hvem Nikodemus var, og hvorfor han kom om Natten? Om Jesus Christus var sand Gud, og hvorledes man ved ham skulde faa Syndsforladelse? Hvad der forstodes ved at fødes paany, og hvad det var at fødes af Kjødet og at fødes af den Hellig Aand? Hvad var Daaben? Jeg besvarede alle hendes Spørgsmaal. Folk var helt forbausede over hendes Forstand. Hun sagde endvidere, at hun havde læst mange af de talmuliske Schastrer; men de lærte hende ikke Sandheden; nu først havde hun opdaget den sande Schastra, den, som viser den eneste Vei til at finde Syndsforladelse; at hvad jeg havde sagt til hende om Tro paa Jesus Christus og Tilgivelse gjennem ham, og om at man engang kan komme op til ham, hvor han er, havde gjort et dybt Indtryk paa hendes Sind; men for at bruge hendes egne Ord: „Dersom jeg nu lod mig døbe til Christus, vilde mine Slægtninge og Venner spotte min Handlemaade. Hvad skal jeg gjøre?" Jeg gav hende saadanne Raad, der kunde styrke hendes Tro og give hende Mod til at trodse Modstanden. Derpaa vidskede hun den hellige Aske af sin Pande, og da Mængden spottede hende, fordi hun gjorde det, vendte hun sig til mig og sagde: „Herre, se, de have allerede begyndt at le af mig".

Idet hun derpaa vendte sig om mod den leende Hob, sagde hun dem, at hun ved en tidligere Leilighed havde reist sex Dage for at være tilstede ved Festen i Seringam; men at sex af hendes Slægtninge vare døde som en Følge af de taabelige Ceremonier og Festligheder, som de toge Del i, og at dette var hele det Udbytte, hun havde høstet ved sin Nærværelse under „Festen for Himlens Port". Da Mængden hørte hende tale saaledes, forhaanede den hende endnu mere og kaldte hende en Christen og Pariah. Hun fremsagde imidlertid for dem mange Strofer af de fornemste talmuliske Forfattere, i hvilke Troen paa en eneste, sand Gud indprentes. Mængden adspredtes nu; men en af hendes Ledsagere, som saa hende saa fuld af Kraft og Iver, sagde til hende: „Hvad! Er du ude af dig selv? Har du isinde at ødelægge dig selv?" „Nei", svarede hun; „jeg har været udsat for den evige Død, og jeg har fortjent Helvede; men nu er jeg befriet for Døden og Helvede." Da Klokken nu var tolv, skiltes vi for at spise. Klokken to mødte jeg hende igjen færdig til at reise hjem. Hun bad mig sætte mig i hendes Karre og talte igjen om Gjenfødelsen. Derpaa kjøbte hun et Nyt Testamente. Før jeg forlod hende, sagde hun til mig: „Jeg eier Huse, Marker, Kvæg og Faar i min Landsby; dem vil jeg sælge, og derefter komme igjen, og da maa De forberede mig til Daaben." Efter hendes Forlangende sagde jeg hende Navnet paa den Præst, med hvem jeg stod i Forbindelse, og forklarede

hende, paa hendes Anmodning, med et Par Ord Bønnens Magt og Virkning.

---

11. Joh. 3, 16.

I Aaret 1848 blev i Paris en Barrikade forsvaret med største Tapperhed af Oprørerne imod et Kompagni Nationalgardister og et Kompagni af Mobilgarden. Da styrte pludselig to modige Soldater frem, den ene af Nationalgarden, den anden, næsten en Dreng endnu, hørte til Mobilgarden. De klattre med lige Mod og lige Held op til det øverste af Barrikaden, deres Kammerater følge dem, den bliver erobret, Modstanderne fly. Men det sidste Skud fra de Flygtende træffer den tappre Nationalgardist; han synker døende i sin Nabos, den heltemodige Drengs Arme. „Jeg døer", sagde han med svag Stemme til denne: „jeg døer — aabn mit Tornister — tag den lille Bog op — det er Evangeliet — læs det, og bed Gud, at han velsigner din Læsning". Han døer; den unge Soldat tager det Nye Testamente og taber sig da igjen i de Kæmpendes Brimmel. — Et Aar efter reiste en from Mand i Forretningsanliggender i en af de fra Paris længst borte liggende Byer i Frankrig. Da han kom ind paa Gjæstgivergaarden og ind i det Værelse, som Værtens Familie beboede, bemærkede han paa Bordet en Bibel, der bar tydelige Spor af, hvormeget der var blevet læst i den. Forundret spurgte han Værten: „De læser Bibelen?" „Ja, og med Vel-

lignelse, min Herre," var Værtens Svar. „Gud være lovet!" sagde vor Reisende. „Gud være lovet!" lød Værtens Gjensvar, „og mest for den underfulde Maade, hvorpaa jeg og min Familie ere blevne bragte til at beskjæftige os med den og vor Sjæls Vel. Hør, hvorledes det er gaaet til: En Brodersøn af mig, som jeg efter hans Forældres Død havde taget til mig, bedrog mig allerede som Barn i den Grad, at jeg maatte sende ham ud af Huset i hans trettende Aar. Jeg satte ham i Lære hos en Fabrikant i Paris, paa hvis Aarvaagenhed og Strænghed jeg kunde stole. Men saa nøie end hans Herre havde Opsyn med ham, lykkedes det dog den Døgenigt at løbe bort en Dag, og i det store Paris var snart hvert Spor af ham forsvundet. De kan tænke Dem, hvor megen Sorg og Bekymring jeg havde for hans Skyld; saa ofte jeg tænkte paa ham, ængstedes jeg, og hver Dag frygtede jeg for at erholde den Efterretning, at han sad arresteret et eller andet Sted for sine slette Streger. For et halvt Aar siden sætter Postvognen fra Paris ham af ved min Dør. Da jeg saa ham, blev jeg forskrækket, og min Velkomst til ham lød saaledes: „Hvad vil du her? Efterat du har ført et lastefuldt Liv, flygter du hertil og bringer Skændsel over vor Familie." Paul, saaledes hed min Brodersøn, saa venligt og mildt paa mig og sagde roligt, idet han viste paa sin Uniform: „Jeg har ikke gjort den Troppeafdeling, ved hvilken jeg tjente, nogen Skam; jeg har tilstrækkelige Vidnesbyrd, som kunne bevise det. For min Helbreds Skyld har jeg taget min Afsked af

Mobilgarden, og jeg efterlader intet slet Rygte. Hvad mine Vildfarelser angaaer, saa kan De ikke tale med større Afsky om dem, end jeg selv gjør." Da Paul sagde dette, afbrød jeg ham hæftigt: „Ja vist, jeg forstaaer det; du er bleven syg som en Følge af dine Udsvævelser, du har ikke en Skilling i Lommen, og saa er det saa bekvemt at komme til din Onkel for at blive fuldkommen rask igjen, og saa begynde forfra." Ved disse Ord bøiede Paul bedrøvet Hovedet og sagde med sagte Stemme, som om han frygtede at blive bedre forstaaet af Andre end af mig: „Kjære Onkel, der er foregaaet en Forandring med mig. Nu er det ikke det rette Øieblik til at tale mere derom; i ethvert Tilfælde tager jeg min Tilflugt til Deres Hjælp: jeg vilde forgjæves søge at vinde Deres Velgjerninger ved hykkelske Ord. Alt hvad jeg kan forsikkre Dem om, er, at jeg ikke mere er det ryggesløse, trodsige, slette Menneske, som De har kjendt." — „Mig ligemeget! vi ville snart faa det at se!" gav jeg til Svar og førte derpaa den stakkels Dreng ind i mit Hus. Endnu samme Dag saa jeg, hvor ganske forandret Paul var. Idet han fortalte mig om sit Liv i den sidste Tid, søgte han aldrig at drage sig selv frem. Men tvungen ved mine Spørgsmaal blev han nødt til at beskrive, hvorledes det var gaaet til ved dette eller hint Haandgemæng, og uagtet han forsætlig gled let hen over sine egne Bedrifter, saa viste det sig dog af Alt, at han havde været en af de Modigste. Men om Aftenen ventede mig den største Overraskelse. Jeg havde ladet en Seng rede til

ham i mit eget Værelse. Da vi vilde gaa tilsengs, bad han om Tilladelse til at maatte forrette sin Aftenbøn. „Din Aftenbøn!“ raabte jeg leende — thi dengang var jeg desværre en stor Spotter, ak, en sand Vantroende —, „en Mobilgardists, en Pariser Gadedrengs, en Lystigbroders Bøn, det maa være en løierlig Ting. Begynd kun; lad mig høre den Bøn!“ Paul saa bedrøvet og meget alvorlig paa mig: „Gjør mig den Tjeneste, kjære Onkel, spot ikke dermed. Det er ikke nødvendigt, at jeg med lydelige Ord vender mig til Gud om det, som bevæger mit Hjerte. Men jeg haaber, at De snart vil blive overbevist om, at Bønnen for mig ikke er en tom Formsag.“ Fra hin Tid af iagttog jeg min Brodersøn bestandig med fordumsfuld Mistillid; thi jeg kunde ikke tro paa Oprigtigheden af hans nye Sindelag. Dog blev jeg snart nødt til at erkjende, at jeg bedømte ham feilagtigt. Pauls Sundhedstilstand forværredes daglig; Brystsygen, hvoraf han led, gjorde foruroligende Fremskridt og foraarsagede ham frygtelige Lidelser. I saadanne angestfulde Øieblikke foldede han Hænderne, løftede Blikket mod Himmelen og hviskede sagte enkelte Sætninger, som følgende: „Vor Fader, hav Medlidenhed — hjælp mig, — dog ikke som jeg vil, men som du vil. Kjære Frelser, jeg ved det, jeg troer det, at alle Ting maa tjene dem til Gode, som elske dig.“ — Hvad der rørte mig mest, var hans uforanderlige Venlighed; han var tilfreds med Alt og saa fuld af den største Taknemmelighed for alle de smaa Tjenester, som man viste ham, at det bevægede min

Kone, mine Børn og mig selv dybt. En Dag sagde jeg til min Kone: „Der er skeet mærkelige Ting. Paul er forandret i den Grad, at jeg uophørlig har maattet forbauses derover; han har talt til mig om Guds Godhed imod ham og om den Fred, med hvilken han seer Døden nærme sig; det har bevæget mig i en Grad, at jeg ikke engang kan sige det." — „Det er sandt", svarede min Kone, „og nu maa jeg endelig aabenbare dig en Ting: Paul er Christen, en sand Christen." — „Hvad har det at betyde? Du og jeg, vi ere dog ikke Hedninger, vil jeg haabe." — „Ak, kjære Mand, det ere vi vel ikke; men har Gud hidtil været den første Gjenstand for vore Tanker? Næppe kjendte vi Jesu Navn, eller ialtfald naar vi udtalte det, var det en ligegyldig Bevægelse af Læberne, og vi gjorde os det aldrig tydeligt, at han havde forløst os. I Pauls Nærhed har jeg hørt Ting, som nu ere min største Glæde." — „Hvorledes? i Pauls Nærhed?" — „Ja, hør, hvad der er skeet. En Dag, da jeg løftede den stakkels Dreng op i mine Arme, da Hosten var nærved at kvæle ham, kom jeg til at røre ved hans Hovedpude, hvorved der faldt en lille Bog ned paa Jorden. Tænk dig min Overraskelse, det var Evangeliet. Jeg sagde Intet, men lagde det Nye Testamente igjen under hans Hovedpude. Den følgende Dag talte jeg med Paul om min Opdagelse. Han fortalte mig da, at en Nationalgardist, der var bleven dødelig saaret ved hans Side, havde givet ham det, kort før han opgav Aanden. Han sagde til mig, at Bogen ikke som Bog, men paa Grund af

dens Indhold, som han havde tilegnet sig ved Læsning og Bøn, var bleven ham den rigeste Skat, en Kilde til den Fred og Lykke, hvorover han nu kunde glæde sig. Fra den Dag af læste han hver Dag, naar vi vare ene, nogle Steder for mig af det Nye Testamente og gav mig altid saa simple og dog saa tydelige Forklaringer, at jeg snart lærte at forstaa og tro, at saa haver Gud elsket Verden, at han haver givet sin Søn, den enbaarne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv (Joh. 3, 16). Paul vilde ogsaa gjerne tale med dig om denne Sag, men han er bange for dig. Han sagde, at denne Frygt var en Feighed, en Utroskab, og han vilde bede Frelseren om at give ham, hvad der endnu manglede ham for at kunne bekjende ham for dig og den hele Verden." — Denne Meddelelse gjorde et dybt Indtryk paa mig; jeg nærmede mig mere og mere til min Brodersøn, og Gud være lovet! snart velsignede han det unge Menneskes Ord rigeligt paa min Kone, mine Børn og mig selv. Vi kunde snart sige som Samaritanerne: „Vi tro nu ikke længer for din Tales Skyld; thi vi have selv hørt og vide, at denne er sandelig den Verdens Frelser, den Christus" (Joh. 4, 42). Paul er ikke mere iblandt os; Herren har taget ham til sig i sit Rige; men der", føiede Værten til, idet han lagde Haanden paa Bibelen, hvilken jeg havde bemærket ved min Indtrædelse, „der er det levende Vidnesbyrd om den usigelige Velgjerning, som Gud tillod ham, inden han kaldte ham til sig, at vise os.

Af denne kostelige Bog, som vi læste med Opmærksomhed, have vi faaet Troen, idet det skrevne Ord blev levende i vore Hjerter, og derved er der skjænket os en uforgængelig Fred og en urokkelig Lykke — hvorfor Gud være takket her og i Evigheden."

---

12. 1 Thess. 5, 17.

Engang talte man i en Forsamling af Christne om det Ord: Beder uden Afladelse (1 Thess. 5, 17), og var ialmindelighed af den Mening, at dette ikke var saa let en Sag. — Tjenestepigen der i Huset, som i Forbigaaende hørte denne Yttring, kunde ikke afholde sig fra at gjøre det Spørgsmaal: „Hvorledes, det kalder De svært? Jeg kjender næppe noget tydeligere Sprog i den hele Bibel". — „Hvorledes forstaaer du det da? kan du bede uden Afladelse?" spurgte Husbonden hende. — „Ja", var hendes Svar. — „Hvorledes, du, med alt dit Arbeide?" — „Ja, kjære Herre, jo mere jeg har at bestille, desto mere beder jeg." — „Saa sig mig dog, hvorledes du bærer dig ad dermed; de fleste Mennesker, der ere saaledes beskjæftigede som du, tale ganske anderledes." — „Nu vel, kjære Herre, jeg vil sige Dem det. Naar jeg vaagner om Morgenen, siger jeg: Herre, aabne min Forstands Øine; ved Paaklædningen; Herre, ifør mig Retfærdighedens Klædning; naar jeg vadsker mig, beder jeg til Herren, at han vil tvætte mig ren for alle mine Syn-

der. Ved Begyndelsen af mit Dagværk beder jeg ham om hans Kraft og Styrke; naar jeg tænder Ilden, at han vil gjøre sin Gjerning i mit Hjerte levende; naar jeg feier Huset, beder jeg, at han vil rense mit Hjerte for hver Besmittelse. Naar jeg laver Frokosten til, beder jeg om Evangeliets skjulte Manna og klare Mælk; beskjæftiger jeg mig med Børnene, saa ligger det mig jo igjen nær at opløfte Hjerte og Tanker til Gud, min himmelske Fader, og bede ham om Barnetroen og Barnehjertet. Saaledes gaaer det hele Dagen, og jeg finder det slet ikke svært." — „Nok, nok, mit Barn," raabte Husets Herre, „bliv ved at bede saaledes uden Ophør; saadanne Ting ere ofte skjulte for de Vise og Forstandige, længe efter at de ere blevne aabenbare for de Umyndige."

Christelige Sange.

Høstpsalme.

(Efter Wordsworths engelske Original.)

Vor Lovsang vi til Gud opsende,
Sin Naade nys han gav tilkjende,
Modtag, o Fader, Lovsangstoner;
Med Frugtbarhed du Aaret kroner.

Din Sol gav Varme, Regnen Føde
Til vore Markets rige Grøde,
For dagligt Brød til os at give
Og holde Markens Dyr ilive.

Du selv vort Hjerte saa berede,
At vi som Børn dig maa tilbede.
Ved Lovsangsrøst, ved Gaver milde,
Vi dig, vor Fader, takke ville.

Du Herre for al Høst hernede!
Sign dem, som Ordets Sæd udsprede,
Vi bære dem paa Bønnens Vinger,
Med hvad du gav, vi Hjælp dem bringer.

I fjerne Lande Ordet lyde,
Folk efter Folk i dig sig fryde,
Og bære Frugt, som du vil frede,
Til Paradis fornyes hernede!

Se paa os med dit Naadesøie
Og send os Lyset fra det Høie;
Det Lys, som Helligaanden tændte,
Da Christ hin Pintse ham nedsendte.

Gid vi din Ager selv maa være,
Som Frugt for dig, vor Gud vil bære.
Som Spiren her brød Jordens Dække,
Du os af Graven op vil vække.

Naar Engle Høsten sammenbinde,
Gid de da ogsaa os maa finde!
Vi skjærmes skal i Ladens Gjemme
Til himmelsk Fred hos dig derhjemme.

Og prise dig, vor Fader milde,
Al Kjærligheds og Livets Kilde,
Og Søn og Aand vor Lovsang sjunge
Med de Gjenløstes Jubeltunge!

Amen.

A. C. Holm.

Confirmationspsalme.

(Engelsk Psalme af Wordsworth.)

O Gud! for hvis Alfaderøie
Her dine Børn sig ydmygt bøie
For at bekræfte Daabens Pagt,
Hvor først din Haand paa dem blev lagt;
O Fader, du dem Naade sende,
Hvis Mund og Hjerte dig bekjende,
Gid de, erkjendte som dit Eie,
Maa altid vandre dine Veie!

O Christus, som til Jordens Dale
Nedsendte Aand med Flammetale,
Og i Samaria gav Daab
Til dem, som modtog Frelsens Haab,
Og da lod dem, du døbte, have
Din Hellig Aand, den bedste Gave,
Ved to Apostlers Haand og Bøn:
Kom ogsaa her til os iløn,

Saa at din Kraft de selv maa kjende
I Kampen mod den onde Fjende!
Du ruste dem til Stridens Færd
Med Troens Skjold og Aandens Sværd!
Dit Korses Banner for dem vaie,
At Verden ei dem faaer i Eie,
Og at tilsidst de faa hos dig
Din Seierskrands evindelig!

Til dig, o Hellig Aand, vi bede:
Bo selv med Kraft i dem hernede!
Hver blive her et Tempel lig,
Indviet, o Herre! kun til dig!
Til dette Tempels Helligdomme
Du selv med rige Gaver komme:
Med Visdom, Lys og Kjærlighed,
Med hellig Frygt og salig Fred.

Til dig de Pris og Ære give,
Til dig, i hvem de ene leve:
Gud Fader, Søn og Hellig Aand,
Et i Fuldkommenhedens Baand!
O lær dem paa din Naade skjønne,
At du dem kan med Himlen lønne,
Hvor, førte did ved Almagtshaand,
De prise Fader, Søn og Aand!

Amen.

A. C. Holm.

Smaastykker.

Om Godgjørenhed.

Den Ene siger: „Jeg vil give imorgen". Nei, giv nu, thi du er maaske ikke ilive imorgen. En Anden siger: „Jeg er fattig og behøver selv Alt, hvad jeg har". Ja, du er fattig og trængende, men det er paa Kjærlighed til Christus og Næsten, og paa Tro og Barmhjertighed. En Tredie siger: „Jeg gjør Ingen Uret, jeg holder blot paa mit eget." Nei, du gjør Uret baade mod Gud og dine Brødre; thi du eiede Intet, da du kom til Verden, og Gud gav dig Alt, paa det at du skulde være hans Forvalter og uddele det til Andre, saa at han maatte kunne give dig Belønning, fordi du havde forvaltet hans Gods med Troskab. Idet du søger at tilegne dig, hvad der i Virkeligheden tilhører de Mange, røver du baade fra dem og fra Gud. „Jeg maa sørge for Fremtiden, jeg ved ikke, hvormeget jeg endnu kan komme til at trænge til." Hvorfor bruger du da Saameget til, hvad der er syndigt og overflødigt? „Jeg ønsker at gavne mine Børn og efterlade dem velhavende." Men skal Omsorgen for deres Vel gjøre dig ligegyldig for Guds Ære og forhindre dig i at adlyde hans Bud? Isaafald ville de Penge, som du efterlader dem, ikke have hans Velsignelse, og ville blive til deres Fordærvelse ved den slette Brug, som de gjøre af

dem. Endelig siger En: „Skjøndt jeg kun gjør lidt Godt, mens jeg lever, vil jeg testamentere min Formue til de Fattige og til fromme Stiftelser". Ulykkelige, du vil da ikke gjøre gode Gjerninger uden med Blæk og Papir. Du ønsker, forekommer det mig, at du altid kunde have nydt dine Rigdomme her, og isaafald havde du aldrig adlydt Evangeliets Forskrifter. Altsaa synes jeg, at de Fattige og Kirken maa takke Døden og ikke dig. Men Gud vil ikke saaledes spottes. Hvad der er dødt, egner sig ikke til at offres i Helligdommen. Træd frem med et levende Offer. Forlad dig paa Guds Forsyn og gjør nu din Pligt, og du skal være lig de Kilder, der ikke hentørres, fordi man øser af dem. Udstrø din Sæd ikke sparsomt, men rigeligen og du skal høste rig Velsignelse. Udlaan baade din Tid, dine Talenter og dine Penge til Gud, og han vil give dig gode Renter. „Han er rig og vil betale dig med alle sine Miskundheds og Herligheds Rigdomme."

Basilius.

Frels dit Liv.

Denne Opfordring vilde næppe behøves, hvis din Bolig var indhyllet i Flammer, og en Vei til Frelse var dig aaben. Heller ikke, hvis du laa som Fange i et skummelt Hul, og Døren lukkedes op, saa du sikkert kunde flygte. Hvor besynderligt da, om du bliver ved at være sorgløs og ubekymret, naar din udødelige Aand staaer hvert Øieblik i Fare for

at blive kastet i Helvedes Ild. Bedre, langt bedre, at Legemet brændte til Aske, end at Sjælen skulde blive overgiven til evig Pine, bedre at det raadnet i et Fangehul her paa Jorden, end at den udødelige Aand for evig skulde geraade i Fortvivlelsens Fængsel. Let og forbigaaende er al Sygdom og Sorg her i Tiden, i Sammenligning med den Orms Nagen, som aldrig døer, med den Ilds Pinsler, som aldrig kan slukkes, med en brødefuld, nagende Samvittigheds Slangestik. Frels dit Liv, fly fra den kommende Vrede, hast hen til Flugtens Stad, se til at blive delagtig i Jesu Christi Blod og Retfærdighed, thi Blodhævneren er for Døren, og finder du ikke Frelse hos Herren i en sand Omvendelse, vil du blive overgiven til him.

„Du ved, at jeg elsker dig."

Hvilken rig Lære ligger der ikke i Peters Svar paa Herrens tre Gange gjentagne Spørgsmaal: „Herre, du ved alle Ting, du ved at jeg elsker dig".

Hvorledes vidste Jesus, at han elskede ham? Det var kun et Par Dage siden, at han forlod sin Mester i den største Fares Stund og fornægtede ham med Eder. Mange vilde nu til Dags kalde ham en Hykler og slet ikke bedre end Judas.

Hvorledes vidste Jesus, at han elskede ham? Mennesket seer hen til det Ydre, men Herren betragter Hjertet. Peter havde grædt bitterligen over sin Synd og havde faaet Tilgivelse.

Vogt dig, o Christen, for at finde Feil hos din vildfarende Broder. Det kunde være, at han har grædt lige saa bitterligen over sit Fald, som Peder over sit.

David begik to af de afskyeligste Ugjerninger, og dog efter hans Anger høre vi aldrig Andet, end at han var Manden efter Guds eget Hjerte.

Vær øm mod din Broder. Forsøg at hjælpe ham paa Fode igjen. Det kan aldrig gjøre dig nogen Skade, og det kunde maaske være et Middel til at frelse hans Sjæl.

Enhver har sin Gjerning.

Alle kunne ikke virke paa samme Maade. „Der er Forskjel paa Naadegaver". Paa en Uhrskive kan du se et Billede paa, hvad jeg mener. Paa denne lille Plade har du tre Arbeidere; der er Sekundviseren, der udfører sine hastige Bevægelser; der er Minutviseren, der gaaer med langt ringere Hurtighed, og endelig er der den endnu langsommere Timeviser. Nu vilde vist Enhver, der ikke kjendte Uhrets Mekanisme, drage den Slutning, at den travle lille Sekundviser gjorde det hele Arbeide; den tikker afsted tredsindstyve Gange saa hurtigt som Minutviseren, og hvad Timeviseren angaaer, synes den slet Intet at bestille. Du kan strax opdage, at den Første arbeider, og snart vil du ogsaa se, at den Anden flytter sig; men du maa tøve endnu længere for at overbevise dig om den Tredies

Bevægelse. Saaledes er det ogsaa i den christelige Kirke. Der er virksomme, travle Mennesker, der synes at gjøre alt Arbeidet i den hele Menighed, medens Andre synes langsomme og sendrægtige. Men kunne vi undvære Minut- og Timeviserne? Den støiende Sekundviser kunde løbe rundt og atter rundt i sin Kreds, og vi vidste dog aldrig, hvad Tid det var. Vi burde være taknemmelige for alleslags Arbeidere. Den tause, rolige Timeviser behøver ikke at misunde sin støiende lille Kollega. Enhver maa virke efter sine Evner. Din Gjerning er at fuldføre det dig tildelte Arbeide saaledes, at det maa vinde din Herres og Mesters Bifald.

Pastor R. Hall.

Engang da to eller tre Herrer i Selskab med afdøde Pastor Robert Hall i Bristol drøftede det Spørgsmaal: „Kan et Menneske uden Religion gjøre Nytte som Forkynder af Evangeliet?“ vakte det almindelig Forundring, at Pastor Hall forblev aldeles taus. Endelig sagde han: „Mine Herrer, jeg vil ikke nægte, at en Prædiken af et slet Menneske undertiden vilde kunne gjøre Nytte; men Spørgsmaalet i sig selv tilsteder ingen Bevisførelse. Er det i det Hele taget rimeligt, at den, som er en villig Satans Tjener, vil stride mod ham med al sin Magt? og om saa var hvad Nytte skulde man da fornuftigvis kunne vente deraf?“

Du, Gud, seer mig.

„Staa op, gak hen i den Gade, som kaldes den Lige, og spørg i Judæ Hus efter En ved Navn Saulus fra Tarsus.“ Hvor tydeligt se vi ikke her Guds Kjendskab til alle vore Bevægelser, til Byen, Gaden, Huset, hvor vi bo; hvor sikkert da, at han seer Alt, hvad der skeer herinde! hvor vigtigt da, at vi offenlig i vore Huse ære og bekjende Herren, at deres Mure gjennemtrænges af det daglige Røgoffer af Bøn og Lovprisning; at hvert Ord og hver Handling, der kunde fortørne Gud eller bedrøve hans Hellig Aand, skyes paa det alvorligste.

Blunt.

Fristelser — hvorfor de komme og hvad de nytte.

Naar Støberen har fuldendt Støbningen af sin Klokke, hænger han den ikke strax op i Taarnet, men prøver den med sin Hammer, og banker paa den allevegne for at opdage, om der ingen Revner er i den. Saaledes fører Christus heller ikke strax det omvendte Menneske op til Himmelen, men lader Fristelserne anfalde ham og opreiser ham da først til den himmelske Retfærdigheds Krone.

Arrowsmith.

Tragt ikke efter Jordens Ler, men tragt efter Christi Naade. Fristelserne ville komme, men dersom du ikke byder dem velkommen, ville de være dig til Gavn.

Rutherford.

Da jeg vel forstaaer, at de Hellige maa have en Djævel for at holde dem vaagne, vilde jeg hellere ønske mig en urolig Djævel, end en, der var stille og dorsk. Ibid.

Mc. Cheyne's Vink til Præsterne.

Haab Meget, og der vil blive givet dig Meget. Sjæle fortabes hver Dag, og selv kunne vi maaske snart blive kaldede ind i Evigheden. Lader os, som Maria, gjøre hvad vi kunne, og lader os ikke tvivle om, at Gud vil velsigne vor Gjerning og belønne os aabenbare.

Stræb at være som Lammet, ellers vil al din Stræben efter at gjøre Andre godt blive som et lydende Malm eller en klingende Bjælde.

Fremelsk det skjulte Liv i din Sjæl, og snart vil det sprede Liv trindt om sig.

Glem aldrig, at Prædikenens Øiemed er Menneskets Frelse.

„Hold fast ved Herren"; ikke ved Mennesker, men ved Herren.

Frygt ikke Menneskers Vrede. Husk, hvor lille den vil vise sig hisset.

O, strid haardt mod Synden og Djævelen. Djævelen sover aldrig; vær derfor alvorlig i din Kamp.

Kun et Gran af Tid have vi tilbage her, og Evigheden drager frem i sin Uendelighed — men i

dette Gran af Tid staae vi her og prædike Frelsens Vei for en Verden, der snart skal forgaa.

Det er ikke de store Talenter, som Gud velsigner, men dem, som følge Jesus efter. En hellig Præst er et herligt Vaaben i Guds Haand.

Et Vink for Christne.

Ensomhed af og til, Selvprøvelse, Betragtning og uforstyrret Samfund med Gud ere aldeles nødvendige, for at man kan føre et sundt og aandeligt Liv. Det Menneske, der forsømmer disse Ting, er i stor Fare for at falde. Altid at prædike, undervise, tale og virke udadtil er tilvisse et Tegn paa Iver; men det beviser ikke, at vor Iver er grundfæstet paa Erfaring. Ofte leder det til forkerte Virkninger. Vi maa give os Tid — vi maa sætte os roligt ned og skue indad og undersøge, hvorledes det staaer til mellem vor egen Sjæl og Christus. Undladelse af denne Øvelse er den sande Aarsag til mangt et Frafald, som har forsærdet Kirken og givet Verden Anledning til Spot. Mange kunde sige med Høisangens Ord: „De have sat mig til Vingaardens Vogter, men jeg bevarede ikke min Vingaard, som jeg havde".

J. C. Ryle.

Det første Vers i Bibelen.

Dette simple Vers forkaster Atheismen, thi det antager Guds Tilværelse. Det forkaster Polytheismen og Læren om de to evige Principer, det Godes og det Ondes, thi det bekjender en eneste Skaber. Det forkaster Materialismen, thi det omtaler Materiens (Stoffets) Skabelse. Det forkaster Pantheismen, thi det forudsætter Guds Tilværelse før alle Ting og hans Uafhængighed af Alt. Det forkaster Fatalismen, thi det forudsætter det evige Væsens Frihed. Det bevidner Guds Evighed, thi han er førend Alt, og da Noget ikke kan fremstaa af Intet, maa han altid have været til. Det antager hans Almagt, thi han har skabt hele Verden. Det antager hans uendelige Visdom, thi en Verden, et Hele, der er sammensat af Aand og Stof, kan ikke fremstaa uden ved et Væsen, som besidder den absolute Fornuft. Det antager hans væsenlige Godhed, thi det almægtige, alvise, alene evige og selvstændige Væsen har ikke Aarsag, ikke Tilskyndelse, ikke Evne til det Onde. Det fremstiller ham som rækkende ud over alle Grændser for Tid og Rum, ligesom han er til før Tid og Rum.

Prof. Murphy.

Hvorledes bærer du dig ad med Synden?

Saavist som Du er en Christen og haaber, at Gud vil være dig naadig, saavist bør du bære dig

af med Synden paa samme Maade, som den bærer sig ad med dig. Skaan den ikke, thi den skaaner ikke dig; far ikke lempelig frem mod den, thi den farer ikke med Lempe imod dig. Se ikke igjennem Fingre med den, thi den viser ingen Overbærenhed med dig, men overfalder dig tvertimod, hvorsomhelst den træffer dig; gjør du da ligesaa! Synden er en *Morder*, som allerede har bragt mange Mennesker af Dage; en Morder, som gjerne vilde dræbe dig med og hele Verden. Behandle den derfor som en Morder, thi den vil sikkerlig ombringe dig, hvis du lader den leve og giver den Frihed.

Byg ikke din Rede i Grenene paa noget Træ paa Jorden, hvor løvrigt og indbydende det end kan synes, thi den hele Skov er hjemfalden til Døden, og hvilket Træ du end vælger, maa du være forberedt paa, at Øxen maaske allerede ligger ved dets Rod. Om du vil vide din Rede sikker, da byg den alene paa den *Klippe*, som ei kan rokkes, og som Døden ikke har nogen Magt over. Gid vi maatte ligne *Trækfuglene*, der paa deres Flugt til det varme Fødeland ikke bygge sig nogen Rede, men som kun nu og da tage sig en kort Hvile for derpaa atter jublende at ile gjennem Luften — uden at agte paa de Frøer, der kvække i Moradset dybt under dem.

Formedelst Guds Naade kan Synden vorde undertrykt, saa at den ikke hersker i os; men først i Døden bliver den ganske fordreven. Ingen bør agte sine Feil for noget Uvæsenligt, men ei heller bør nogen Christen være altfor ængstelig for dem; thi vore Synder ville stedse blive os forladte, naar vi findes i Christo Jesu og ikke synde med Forsæt. Herren tillader ofte, at Fordærvelsen bliver levende i os, paa det at vi maa ydmyges og erfare, hvad Naaden kan udrette for os.

St. Bernhardus.

Naar et Menneske døer, da kunne hans Efterladte, støttede paa Guds Ord, enten have

1) den salige Vished om, at han er frelst for evig, eller

2) større eller mindre Haab om, at det er saa, eller

3) større eller mindre Frygt for, at det ikke er saa, eller

4) den forfærdelige Vished om, at han er evig fordømt.

Hvad ville vel de Efterlevende komme til at tænke om dig, kjære Læser? O, lad din Tro paa Christus være sand og levende, at de ved din Død kunne eie den første salige Vished; thi den er den rigeste Trøst, den bedste Arv, du kan efterlade dine Kjære.

David Nasmith.

(Fortſ.)

VIII.

Nasmith i Amerika.

Udvid dit Paulus Sted og lad dem udbrede dine Boligers Gardiner; forhindre det ikke; ſtræk dine Snore langt ud og befæſt dine Nagler.

Eſ. 54, 2.

Underſtøttet af fortrolige Venners Kjærligheds-gaver, begav Nasmith ſig den 27de Juli 1830 ombord paa et Skib med Huſtru og Barn, og ankom efter 38 Dages Seilads til Amerika. Den 4de September landede han i Ny-York, og fandt den kjærligſte Modtagelſe hos den britiſke Konſul Buchanan, til hvem han var anbefalet. Men han ſøgte naturligvis ſnareſt muligt et eget Opholdsſted og maatte ſøge længere Tid, før han fandt et efter ſit Ønſke. At ſpiſe tilſammen med alleſlags Herrer ved fremmed Bord, hvor paa ægte amerikanſk Vis Ingen bekymrede ſig om den Anden, var for vort kjære Ægtepar yderſt uhyggeligt. Og da Udgiften til Koſt og Pigeløn var meget høi, forſøgte man at hjælpe ſig uden nogen Pige, ſaa at den opoffrende Huſtru beſtandig maatte beſkjæftige ſig med Smaaligheder. Men paa den anden Side fandt Nasmith i Amerika en meget god Mark for ſin Virkſomhed. Ny-York eiede en Mængde Guds Rige hengivne Venner. En Hr. Arthur Tappan offrede hele ſin Forretnings Indkomſter, 80,000 Rd., til chriſtelige

Øiemed. To Brødre, som vare Hattemagere, arbeidede kun for at kunne give Noget til Guds Riges Fremme. En Traktatforening talte 500 Medlemmer og forsynede maanedlig hvert Hus i Ny-York med en Traktat. Især følte Nasmith sig tilfreds i Præsten Pattons Menighed, som 1820 var begyndt med 6 Medlemmer og nu bestod af 350 levende Christne. Efter Gudstjenesten havde Præsten opfordret dem, som ønskede, at der blev bedet for dem, at komme til ham; der kom flere oprigtig bedrøvede Sjæle, Hr. Patton og Nasmith talede stille med dem, medens Menigheden knælede i Taushed.

Blandt saadanne Christne kunde udrettes Noget. Nasmith forsamlede strax Flere af dem til Raadslagning, og Hr. Arthur Tappan førte Forsædet. Skjøndt man ikke kom til nogen endelig Beslutning, men først valgte et Udvalg, som skulde tage Sagen under Overveielse og forelægge Love, saa skete dog Opsættelsen ikke af Ligegyldighed, thi den følgende Dag forsamledes man atter og adskiltes først langt ud paa Natten. Ved den store Mangfoldighed af Kirkesamfund og Sekter i Amerika, var det vistnok ikke nogen let Sag at opnaa Enighed; men Stadmissionens Venner holdt det ene Møde efter det andet, og den 20de September, kun 16 Dage efter at vor Ven var landet, blev Stadmissionen for Ny-York grundlagt. Den ovennævnte Hr. Pattons Menighed paatog sig at udsende alle sine 350 Medlemmer som Missionærer for en vis Del af Staden, og virkeliggjorde saaledes

paa en naturlig Maade det Ideal, som man havde efterstræbt i Dublin. Hver to Medlemmer af Foreningen besørgede en Stadmissionærs Underholdning, en Udgift af omtrent 1000 Rd. aarlig. Konsul Buchanan, som havde villet anskaffe sig en Vogn for den kommende Vinter, frasagde sig nu denne Bekvemmelighed for bedre at kunne fremme Herrens Sag.

Men Nasmith omfattede ogsaa strax med et Blik hele det christelige Nordamerika og skrev et Opraab til „Nordamerikas Christne", hvori han fortæller sit Levnetsløb og Stadmissionens Oprindelse i Skotland og Irland, og udtaler det som sin Hensigt, at han, følgende sin Samvittigheds Stemme, ogsaa vil virke for Amerika.

I Ny-York selv vare allerede flere Missionærer i Arbeide; foruden Hr. Pattons missionerende Menighed paatoge endnu flere Menigheder sig idetmindste Udsendelsen og Underholdningen af en Stadmissionær, Bedeforeninger opstode i de forskjellige Kvarterer, og man gjorde sig det til Opgave efterhaanden at bringe det indtil 40 Arbeidere. En Geistlig, som i en Menighedsforsamling advarede imod Stadmissionen (at den var endnu mere at frygte end Inkvisitionen!), blev snart efter en af Sagens ivrigste Venner.

Naturligvis greb Nasmith ogsaa udenfor sin Sendelses Hovedanliggende enhver Leilighed til at fremme Guds Rige, prædikede, holdt Tiltaler, fortalte om sine Erfaringer o. s. v. I en Børneskole bleve de Smaa saa rørte, at de græd og hulkede

og bade Nasmith at bede for dem, at Gud vilde give dem nye Hjerter og afvaske deres Synder. Ogsaa en talrig Forsamling af Sorte lyttede til hans Ord med spændt Opmærksomhed, da han lagde dem den hellige Pligt paa Hjerte at tænke paa deres fortabte Brødre.

Fra Ny-York besøgte Nasmith de vigtigste nærliggende Stæder, holdt overalt Forsamlinger for at grundlægge Stadmissionsforeninger eller lagde de betydeligste Mænd Sagen paa Hjerte. Han gjorde de interessanteste Bekjendtskaber og henlevede ofte de skjønneste Timer i helligt, elskende Samfund. Men fremfor Alt vederkvægedes han ved Opholdet i de to Stæder Boston og Andover. I Boston var Stadmissionen, som tidligere bemærket, ingen ny Sag; allerede i flere Aar have fire Mænd været i Arbeide. Nasmith blev der i 14 Dage; dersom han skulde være forbleven i Amerika, saa havde han gjerne for bestandig taget Ophold her. En saadan Rigdom paa dannede, ja aandrige Christne, paa formuende og indflydelsesrige Mænd og Kvinder, som vare Evangeliet hengivne, havde han ikke nogetsteds fundet; han vidste ikke en eneste Stad, hvor der endog kun fandtes Halvdelen af den christelige Virksomhed, som Boston, da en By med kun 60,000 Indvaanere, kunde rose sig af. Han besøgte Magdalene-Asylet, talte med de omtrent 20 bodfærdige Synderinder, som der vare i Pleie, og hans Ord efterlode et dybt Indtryk; ogsaa besøgte han, ledsaget af en bedaget, agtet Christen, flere af Stadens berygtede Huse og kunde tale med de Ulykkelige, han der

straf, læse i Bibelen og bede med dem. Den fortræffelige Straffeanstalt ved Boston besøgte han to Gange, en Gang om Søndagen, da han hørte en Prædiken af Stiftelsens Præst, og glædede sig over Forsamlingens alvorlige Andagt, den anden Gang en Søgnedag, da han i Følge med den udmærkede Fangeven Dr. Dwight, besøgte de forskjellige Værksteder og beskuede de tause Fangers Arbeide. Ogsaa Redningsanstalten for de til Fængselsstraf dømte Drenge besøgte han; mere end 100 Drenge vare der i Pleie, saa velunderviste, saa dygtige i deres forskjellige Arbeider, at man næppe kunde tro, man var imellem unge Forbrydere, naar ikke Sted og Klædning havde mindet derom. Nasmiths Ledsager beklagede, at han ikke kjendte nogen saa god Opdragelsesanstalt at sætte sin Søn i. En udmærket Geistlig ledede det Hele, og da han gjorde det til sin vigtigste Opgave at vinde Drengenes Hjerter, saa havde han allerede hos Mange oplevet de skjønneste Frugter. — I en saadan Stad kunde det ikke være Andet, end at Nasmiths Virksomhed maatte være let og velsignet. Efterat 30 Personer havde indfundet sig til den første Forsamling, var den anden besøgt af 4—500, den tredie af næsten 2000. Kirkesamfundene, som allerede tilforn havde underholdt hver en Missionær, forøgede nu deres Arbeide; det ene holdt nu to, det andet fire, en Menighed overtog en Missionærs Lønning, og et Medlem gav strax 200 Rd. Et endnu dybere Indtryk end i Boston modtog Nasmith i Andover, hvor der findes en theologisk Skole — hvor de unge Mennesker bo

i et Hus og studere under Professorernes Opsyn — fra hvilken en Række af bekjendte Forkyndere af Evangeliet mellem Christne og Hedninger, alt dengang vare udgangne. Vi minde kun om de ogsaa hos os bekjendte Prydelser fra Missionsverdenen Dr. Judson (senere i Birma), Fisk (siden i Smyrna), Parsons (sammesteds), Mills o. A. Med sand Ærefrygt betraadte Nasmith denne, ved Opholdet af saa mange herlige Guds Tjenere, helligede Grund, gjennemvandrede Stiftelsens Værelser, Læresale, Læsesale, Arbeidskamre, Værksteder (til Forfriskelse udføres Snedkerarbeide) og Kapellet; han lod sig ogsaa føre ud i Lunden, hvor Mills, Judson og flere Andre pleiede at bede og udvexle deres Missionstanker. Desværre havde Studenterne just nu Ferie, hvorfor Nasmith kom en anden Gang og bivaanede en herlig Bedeaften hos Ynglingerne, fortalte dem sin Livshistorie og holdt tillige fra Prædikestolen af en Tiltale til dem alle. Professorerne beviste ham udmærket Agtelse og Kjærlighed. — Ogsaa andre Byer besøgte Nasmith, men Ny-York var dog hans stadige Opholdssted, og først da han der saa det vidtomfattende Arbeide i god Gang, og paa alle Omegnens vigtigste Punkter havde vakt de Troende til Virksomhed, vendte han sig mod Syden og gjorde Ny-Orleans til Middelpunkt for sin Virksomhed der.

Den sparsommelige Mand, som paa sin Reise tilbragte tre Nætter i Postvognen og ikke engang spiste ordenlig til Middag for at kunne betale de uundgaaelige Værtshusregninger, tog ogsaa paa

Reisen til Ny-Orleans, efterat have betalt sin Plads paa Skibet, kun 200 Rd. med sig for dermed at bestride Tilbagereisen over Land, der ved de høie Priser i Amerika efter hans egen Beregning kunde komme til at koste 360 Rd. Hans Kone bad ham dog endelig medtage Mere, men han svarede: „naar Herren seer, at jeg behøver mer, saa vil han nok give det!" Da siden en christelig Ven saa, at han lod sig udstede en Vexel paa 200 Rd. paa Ny-Orleans, gav han ham Anvisninger paa fem Huse i ligesaa mange Stæder, som han skulde gjennemreise. „Skulde jeg blive nødt til at bruge disse Anvisninger", sagde han, „saa maa jeg vistnok betale det Modtagne tilbage; men jeg arbeider for Gud, han vil hjælpe. Hvor tidt har jeg priset ham for de faa Penge, som vi eiede ved vor Afreise fra Glasgow; de lignede Oliekruset, de vare som Melet i Sarepta, og skjøndt det nu næsten er udtømt, er det dog ikke tomt endnu, og før det ganske udtørres, vil Herren atter fylde det. Den Tid jeg har været i Amerika, har jeg endnu kun modtaget 70 Rd. (i 3—4 Maaneder!); de ere mig som Skyerne; men om Regnen vil komme fra samme Side eller fra en anden, det ved Gud, og det er mig nok".

Den utrættelige Arbeider begav sig da ombord i Begyndelsen af December og tilbragte noget over tre Uger paa Søen; han befandt sig meget ilde og var meget søsyg. De just ikke mange Reisende vare verdsligsindede. Han søgte at tjene dem med fine Gaver, holdt den første Søndag en Prædiken samt Andagt

om Aften og Morgen, men var derved Vidne til saa megen Ligegyldighed, at han tilsidst mærkede, at det var som at kaste Perler for Svin. Da han ogsaa næste Søndag havde indbudt Passagererne, og ikke en Eneste istemte Sangen med, ja En endog med synlig Utaalmodighed atter havde begyndt sin Læsning, da fandt Nasmith, at han ikke længere burde være Folk paatrængende og gik ind i sit Lønkammer. Fra nu af tjente han Gud i det Skjulte, vederkvægede sig i Stilhed ved Guds Ord og Bøn, skrev Breve og arbeidede derhos flittigt paa Nedskrivelsen af det i Amerika Oplevede.

Søndagen den 2den Januar indtraf Nasmith i Ny-Orleans. Atter frembøde sig ganske nye Indtryk for hans Blik. Christendommens Skjændsel, Slaveriet, saa han her første Gang, og skjøndt han vel saa, at Negrene i deres Trældom for det Meste havde det bedre end de forarmede Irlændere, saa var det ham dog en utaalelig Tanke, at Mennesker udstilledes og bortsolgtes ligesom Kvæg. Man solgte dem til 600, 1000, ja meget kraftige Folk ogsaa til 1200 Rd. Dog blev Nasmiths Smerte over de Ulykkeliges Fangenskab lindret, da han mærkede, at Mange af disse Bundne havde opnaaet den sande Frihed i Christus, ja tildels vare meget oplyste Christne. I Savannah, en By, som han fandt forsynet med bedre aandelig Pleie, end nogen anden Stad, traf han en Negermenighed paa 1000 og en anden paa 2000 Sjæle; det var næsten alle opvakte Christne. I flere Stæder som Mobile, Augusta o. a. havde han Leilighed til at tiltale Negerne og forsømte det natur-

ligvis aldrig. Og nu Livet i Byerne! Her var Vanhelligelsen af Søndagen fuldstændig, saa fuldstændig, som den kan være i nogen af vore større Stæder: Vagtparade, Janitschar-Musik, Dands, aabne Butikker, Kjøben og Sælgen, Handlende i fuldt Arbeide og om Aftenen Theateret opfyldt! Hermed stod da den berygtede, uhyre Dødelighed i Ny-Orleans i den nøieste Forbindelse; i Massevis døde Ungdommen og de irske Arbeidere, og Aarsagen hertil var ikke Egnens usunde Klima, men Folks letsindige, udsvævende Liv.

Nasmith var her ligesaa utrættelig som allevegne, besøgte Kirker, Søndagsskoler, Fattige og Syge, holdt Taler til Farvede og Hvide, Matroser og Slaver, foranstaltede Forsamlinger til Raadslagninger om Stadmission, Bedeforeninger for den Helligaands Udgydelse over det saa dybt fordærvede Ny-Orleans, talte med Præster og øvrige Venner af Guds Rige og havde efter nogen Kamp den Glæde at se en Stadmission fremstaa for Sydens Hovedstad. Først havde man grebet Sagen meget ubehændigt an, saa Nasmith strax den følgende Dag gik op i Presbyterianernes Bedeforening, foreslog efter en kraftig Tale strax Love og Formænd og satte sin Villie igjennem, saa at Stadmissionen kunde begynde med Kraft. Da gik det rastløs videre fra Stad til Stad, og overalt fremmedes Herrens Sag med Nidkjærhed. Engang sad Nasmith uafbrudt i Postvognen fra Mandag til Torsdag; paa Tilbagereisen til Stæderne i Norden grundedes atter Stadmissioner, som i Augusta, Charleston og endelig i Princeton,

en Stad, der som Dannelsesskole for tilkommende Geistlige især tiltrak sig Nasmiths Opmærksomhed. I denne Stad følte han sig meget opbygget ved en Prædiken af Dr. Alexander*), modtog af Professorerne mange Kjærlighedsbeviser, holdt Tale om Stadmission til omtrent 100 Theologer og søgte at tilskynde dem til en Ynglingsforenings Dannelse. Dennegang følte han en ellers uvant Ængstelighed, da han skulde tale for en saa lærd Forsamling. Han misbilligede selv sin Ængstelighed, skjøndt han følte, at den egenlig kun angik den lykkelige Fremgang af hans Værk. Dog Herren stod ham kraftig bi, og næppe var hans Foredrag tilende, saa overvældede Professorer og Studenter ham med Tilbud om Anbefalingsskrivelser til alle mulige Steder. Et ungt Menneske skrev til sin Fader, der var Præst i Lexington: „Vi havde i Eftermiddags den Lykke at høre Hr. Nasmith; han udviklede sit System for os og belagde det med Kjendsgjerninger. Næppe har jeg nogensinde hørt Noget, som har gjort et saadant Indtryk paa mig, og saaledes gaaer det, haaber jeg, næsten os Alle. Saadan en Mission,

*) Hans Text var Joh. 12, 32: „Og jeg, naar jeg bliver ophøiet, da vil jeg drage Alle til mig." „O", udbrød Nasmith, „hvilke Festdage vil der blive i Himmelen, naar vi faa ham at se, om hvis Kjærlighed alene det er saa saligt at tale! Jeg maa blive endnu helligere, maa blive endnu mere himmelskfindet, maa omgaaes Gud endnu mere i Bønnen i mit Lønkammer. Naar jeg beder til Faderen i det Skjulte, føler jeg mig stedse salig, mere eller mindre; jeg tager da altid i Aanden min kjære Kone og min kjære lille David med. Hvorfor gjør jeg det saa sjeldent?"

som Nasmith foreslaaer, maa I have i Lexington, og have I ingen bedre Stadmissionær, staaer Din Søn til Tjeneste. Gud velsigne den dyrebare Broder i hans Bestræbelser; de danne visselig et vigtigt Led i den Kjæde, som forbinder Jorden med Frelseren." Efterat han om Aftenen havde bivaanet de Studerendes maanedlige Missions-Bedeforening, bade de unge Mennesker ham om at holde endnu en Sammenkomst med dem. Det gjorde han gjerne; 40—50 Studenter indfandt sig næste Morgen, havde en Sammenkomst med ham i to Timer og dannede paa Stedet en Ynglingsforening, som Professorerne lovede at forestaa.

Efterat have besøgt Philadelphia, Baltimore o. fl. St. vendte Nasmith tilbage til Ny-York. En Del af hans Opgave i Amerika stod endnu tilbage at udføre: Stæderne i Kanada (Quebec, Montreal o. a.) ventede hans Besøg. Eiheller der fattedes det paa nidkjære Præster og Lægfolk, som alt havde hørt om hans Virken og nu ogsaa for deres Egne ønskede Velsignelsen af hans Opmuntring. Givende efter for en indtrængende Opfordring besøgte Nasmith da Quebec, Toronto o. fl. St. og stiftede femten Foreninger.

Hermed havde han nu gjennemreist Amerikas vigtigste Stæder og kunde nu skue tilbage paa en rig Udsæd. En Mængde Stadmissioner vare opstaaede, og 100—150 Arbeidere vare paa hans Opfordring udgangne til Høsten. Men Herren velsignede ogsaa den udsaaede Ager med sin Helligaands Regn; han havde just kaldt sin Tjener til Amerika

paa en Tid, da han selv vilde besøge sit Folk og udrette store Ting med Sjælene. Tiden fra 1830—31 var for de forenede Stater en mægtig og vidtomfattende Opvækkelsestid. Var der muligvis endog, som Nasmith udtrykte sig, mere Røg ved Ilden, end nødvendigt var, saa var dog den levende Guds naaderige Nærværelse utvivlsom, og af en god Kilde forsikkres, at Antallet af de i den Tid Opvakte beløb sig til 80,000. Nu ved Maalet for sin Virksomhed i Amerika nedkastede Nasmith sig i Tilbedelse for sin Frelser, — i ydmyg Erkjendelse af, at det var ham, der havde udført Alt, og fuld af Taknemmelighed over, at Herren ikke havde agtet ham, et uværdigt Redskab, for ringe til at arbeide for hans herlige Riges Udbredelse.

IX.

Nye tunge Prøvelser. Paris.

Jeg takker dig at du ydmyger mig og hjælper mig. Ps. 118, 21.

Nasmith var dragen til Amerika med den faste Beslutning ogsaa der at holde sig fri for enhver Afhængighed og kun leve af sine fortroligste Venners Kjærlighedsgaver. Tro imod denne Grundsætning, sagde han Ingen i Amerika Noget om, paa hvad Maade han kom ud af det. De Christne der mærkede vel snart, at han ikke var udsendt af nogen

Forening, de troede deraf at maatte slutte, at han selv var formuende nok til at bestride Udgifterne ved saa betydelige Missionsreiser, og de undsaa sig derfor ved at tilbyde ham Gaver. Kun deres Gjæstfrihed tilbøde de ham, og dette lettede naturligvis i høi Grad hans Fremgang. Men hvo vil forundres over, at endog ved Nasmiths og hans Hustrues rørende Sparsommelighed blev Formuestabet tilsidst dog betydeligt? I Irland havde han brugt omtrent 3000 Rd., i Amerika næsten 2700, og dette opslugte næsten Ægteparrets hele Formue! Sandelig en Opoffrelse, som havde været en apostolisk Tid værdig. Men øiensynlig havde ogsaa den trofaste Hustrues Munterhed og Sundhed lidt under Forholdenes Tryk; thi hun stod jo ikke, som han, midt i Værket, hævet og baaret af dets Velsignelser. Nasmith troede at burde forskaffe hende en mere sorgfri Tilværelse, og denne mente han lettest at faa i London, da man der var bekjendt med hans Omstændigheder og Grundsætninger; desuden ansaa han denne By næstefter Amerika for at være den frugtbareste Virkekreds. Han tog da i December 1831 Afsked fra Amerika, for, som han troede, efter et kort Ophold i Glasgow at bosætte sig i London. Men Herren vilde det anderledes. Den trofaste Ægtefælle troede nu ikke at kunne taale nogen Forandring af Opholdssted, og Nasmith maatte, om det end smertede ham, opoffre sin Plan. Dette var en bitter Skaal for ham: Ydmygelser, som vare skikkede til at gjøre hans Hjerte lille, hvis den store Velsignelse af hans Virken i Amerika skulde have hævet

det formeget. Efter en saa mægtig Virksomhed kunde han ogsaa vanskelig finde sig i det stille huslige Liv, som Herren nu igjen gav ham; han frygtede for at blive sløv og lunken. Til nogle Venner skrev han: „Inderlig Tak, kjære Brødre, at I have bedet for mig! Eders Bøn er mig nødvendig, thi mine Prøvelser ere mange og mange Slags, og min Sjæl er ikke bestandig saa levende, som den skulde være. Min Visdom er meget liden, min Forstand ringe. Jeg har været i mange Skoler, men desværre kun været en tungnem Discipel. Jeg beder Eder at anraabe Herren for mig, at jeg ikke glemmer hans Værk og kun lever mig selv!"

Allerede tidligere var Nasmith bleven opfordret til at komme over til Frankrig, og denne Plan blev nu udført. Den 30te Juni 1832 landede han i Boulogne. Hans Ankomst var ledsaget af de ubehageligste Omstændigheder. Vagthavende Soldater viste ham ind i et Kammer, lukkede efter ham, tiltalte ham paa Fransk, som han ikke forstod, visiterede ham da paa det Nøieste, toge hans Brevtaske, hans Anbefalingsbreve, hans trykte Prospekter for Ynglings-, Traktat- og andre Foreninger og øste deraf den Mistanke, at han maaske var en farlig Propagandist. Da han aabnede Anbefalingsbrevene, fik han disse tilbage, men Bøger og Papirer fandt man behøvede en strængere Undersøgelse. Da gik det fra det ene Contoir til det andet; ogsaa Kufferten gjennemsøgtes. Endelig fik den farlige Mand Lov at gaa, efterat man havde noteret hans Gjæstgivergaard. Først efter 3 Timer kunde han fort-

satte Reisen, og ankom efter en kjedsommelig Reise paa 29 Timer, til Paris. Uhelbigvis vare de, til hvem han var anbefalet, næsten alle fraværende. Han gik en Tour i de elyseiske Marker, beundrede Anlægget og Skjønheden, men blev vemodig bevæget ved Indtrykket af Pariserlivet. „For Øiet", skrev han, „er Alt meget smukt, men hvor ganske anderledes viser det sig for os i Guds Ords Speil! Det er som lutter Sommerfugle, der omkredse Lysflammen, indtil de gribes af den Flamme, som ikke slukkes. I udvortes Henseende er det et Selskab af belevne, elskværdige Herrer og Damer; men næppe en eneste af dem har noget Begreb om den Guds Hellighed, som skabte dem, og som hver Dag opholder dem. Intet Andet end Hoffærdighed, Forfængelighed, Troløshed! O jammerfulde Billede, sørgelige Virkelighed! O Gud, send Redning for Paris!"

Ved endel troende engelske Venners Hjælp fik Nasmith i kort Tid samlet 8—1200 Rdl., tre Stadmissionærer sattes i Virksomhed, og en Sum til Grundlæggelsen af en engelsk Skole og en Ynglingsforening var forhaanden. Ogsaa i Havre stiftede Nasmith paa Tilbagereisen en Stadmission og en Ynglingsforening, opholdt sig derpaa flere Dage i London for at gjøre sig bekjendt med sin fremtidige Arbeidsplads og vendte derpaa tilbage til Glasgow.

Allerede tænkte han om nogle faa Dage eller Uger at flytte til Hovedstaden, da traadte hans Kones lidende Tilstand ham paany hæmmende iveien.

Nasmith maatte beslutte sig til ogsaa i Vinteren 1832—33 at forblive i Glasgow, især da han ogsaa der bestandig var virksom for Guds Rige; saaledes fremstod f. Ex. en hel Række Traktatforeninger paa hans Tilskyndelse og virkede med stor Velsignelse; de udbredte aarlig en Million Traktater. Han forstod nu at beskjæftige sig med alle mulige velsignelsesrige Arbeider, stiftede Ynglingsforeninger, Afholdenhedsforeninger o. a., men Alt dette indbragte ham dog ikke en eneste Skilling, og dog skulde jo hans Familie ogsaa leve. Da Vinteren var tilende, ventede han i Uger paa en Afgjørelse, om han længere skulde forblive i Glasgow, men intetsteds saa han Vink fra Herren. Endelig gjorde han et afgjørende Skridt for dog idetmindste at gjøre sin Skyldighed imod sin Familie: han leiede et Hus, hvori han foruden sin egen Bolig, et Par Forretningsværelser og Forsamlingsværelser, indrettede et christeligt, med Tidsskrifter forsynet Læseværelse, anskaffede derhos alle mulige Hjælpemidler til Lettelse for Foreningsvirksomheden og tilbød selv at udføre alle forefaldende Tjenester; hans Kone brugte et af Værelserne til Udsalg af kvindelige Arbeider, andre skulde være Boliger for christelige Forældres Sønner o. s. v., men ak, Publikum gjorde kun liden eller ingen Brug af disse herlige Indretninger, uagtet han ei havde forsømt at gjøre sit Foretagende bekjendt. Desuden vilde ingen laane ham Pengene til den betydelige Leie (700 Rdl.). Han mente i Begyndelsen, at Foretagendet nok med Tiden vilde kunne forrente sig; men trods al Flid

og de mest opfindsomme Bestræbelser, kom dog dagslig nye Besværligheder; de ubehageligste Forlegenheder, de tungeste Troesprøvelser vare længe hans daglige Brød. Den skjønne Plan, snart ogsaa at kunne arbeide i London, syntes at maatte opgives; og dertil havde hele hans Hu fæstet sig! Da saa han, efterat have udholdt det i et helt Aar, at saaledes kunde det ikke blive ved. Og se, i den største Nød viste sig ogsaa Hjælpen fra Herren. Hans gamle, trofaste Ven Robertson, en af Dublins fortrinligste Stadmissionærer, kjendte hans Forlegenhed, og da man just i Dublin trængte til en Sekretær, saa indbød han Nasmith til at modtage denne Post, og han modtag den naturligvis med Fornøielse. Den 9de Juli 1834 steg han iland i Belfast, begav sig derfra til Dublin og indtraadte strax i sin nye Virksomhed. Et Brev, som han kort efter skrev til sin Kone, giver os et dybt Indblik i dette meget prøvede Ægtepars Liv.

„Hvor Tiden iler!" skrev han. „Det er nu i mere end otte Aar, at vi ere med hinanden paa Reiser. Du havde i denne Tid meget at bære over med mig, jeg maaske ogsaa noget med dig. Gud styrke os, at vi kunne tilgive hinanden, og han tilgive os ogsaa! Jeg troer, at han har tilgivet os. Bed for mig, min Kjære, hold din trofaste Ægtefælles Hænder oppe! Elsker jeg dig ikke? Gud ved det! Syntes det dig ofte, som om jeg ikke tog Hensyn til dig? Tøv endnu med din Dom! Du kjendte ikke mine Kampe, naar jeg i den Overbevisning, at Herren ledede og velsignede mig,

gjorde Skridt, som du ei fandt Behag i. Jeg ved, at siden du blev min, har du for Herrens Skyld udholdt mange Savn; han kjender det, og naar det skete villig, vil han ikke glemme dig. Jeg har ofte begyndt noget Nyt, men kun da, naar jeg havde Opfordring dertil; er det hans Villie, saa skal det for din Skyld glæde mig, at Saadant kun sjeldent vil forekomme i Fremtiden. Maatte han kun vise mig sin Villie og drage mig tilbage fra alle andre Veie. O min Dyrebare, lader os leve for Evigheden og for Jesus, der er død for os! Jeg synes at høre ham sige til os: „frygt ikke, vær tro indtil Døden, saa vil jeg give dig Livets Krone!" Besværligheder og dunkle Veie ville endnu vedvare en liden Stund, men da vil en Forløsningstime komme. Ja, vissselig vil den! Han vil styrke dig, ja han vil holde dig opreist!"

Og den opoffrende Mands Tro skulde ikke blive tilskamme. Hans nuværende Løn satte ham istand til at betale al den Gjæld, som hans ulykkelige Spekulation i Glasgow havde sat ham i. Vennerne i Dublin viste ham atter, som før, Venskab og Kjærlighed, en ugift Dame tilbød ham Forskud af Penge, og en Hr. Tims nødte ham til at bo hos sig. Og da Vennerne først erfarede, hvad der nu var den egenlige Gjenstand for hans Missionstanker, og at kun Mangel paa Midler hindrede ham i at udføre dem: da dannede sig strax i Oktober 1834 en Forening, hvis Medlemmer forpligtede sig til i tre Aar at give hver 85 Rdl., for at i det Mindste hans Underhold i London (1700 Rdl. var det

Ringeste, han der kunde leve af) kunde være ham sikkret. Særdeles ivrig ved denne Forenings Grundlægning, viste sig en Frk. Henriette Read, og paa hende hvilede ogsaa i Fremtiden hele Foretagendets Bestaaen. Vel var i Januar 1835 kun tilveiebragt omtrent en Fjerdedel af det Fornødne; men Nasmith tænkte, saadanne Summer samles ikke i en Hast, og da han turde haabe i nogle Uger eller Maaneder at se idetmindste 800 Rd. tegnede, saa holdt han det for sin Pligt i Tillid til Herren at gaa frem, og begav sig til London mod Enden af Marts.

Saaledes havde Herren ikke alene afhjulpet hans Nød, men ogsaa aabnet Veien for ham til hans Livs vigtigste Værk, og det i et Øieblik, hvor alt Haab derom syntes forsvundet.

X.

Nasmith i London.

Kjære, lad der ikke være Trætte imellem mig og dig, og imellem mine Hyrder og dine Hyrder, thi vi ere Mænd, som ere Brødre. 1 Mos. 13, 8.

Skulle vi først fortælle vore Læsere endnu et Ord om den uhyre Trang til en Stadmission i London? Hvo har ikke hørt om denne Verdensstads frygtelige Skyggeside, om de berygtede Huse og Gader, den omslutter, og som tildels ere beliggende i dens Midtpunkt, om dens Gavtyve og fordærvede Kvinder, om dens huleagtige Boliger, „hvori Hvile-

dagen aldrig kan trænge ind, gjennem hvis dunkle, lappede Ruder Solens Øie forgjæves søger saa venligt ind Morgen og Middag, thi dens Straaler udslukkes i den Dunkelhed, som hersker der." Statistiske Undersøgelser have i Aaret 1841 angivet Kirkebesøgerne af denne Kæmpestads Befolkning til to Syvendedele. Man spørger, er da dette det christelige London, hvorfra Missionærer og Bibler udbredes over den hele Jord? Har man der i den Grad glemt det Nærmeste for det Fjerne, at man kan have saadan Elendighed om sig uden at søge allerførst at raade Bod derpaa?

Dog Londons Christne vare jo ingensinde ligegyldige mod deres nærmeste Omgivelsers Fordærvelse; og vore Læsere ville vist endnu mindes, at da Foreningen for Stadmissionen i Glasgow følte sig tilskyndet til at udvide Kundskaben om sin velsignelsesrige Virksomhed til alle Sider, hørte man, at lignende Bestræbelse allerede ogsaa vare igang i London. London havde endog to forskjellige Foreninger til samme Øiemed; den ene hed: „Forening for de Fattiges christelige Underviisning (christian instruction society)", den anden: „Forening for Distrikts-Husbesøg" (district visiting society); den ene udgik fra Medlemmer af den engelske Statskirke, den anden var stiftet af Dissentere. Om disse Forarbeider havde Nasmith ved sine tidligere Besøg i London skaffet sig nøie Underretning, og just fordi han nøiagtig kjendte, hvad der i London hidtil var virket for de forsømte Fattige, derfor indsaa han klart, at dette ikke var tilstrækkeligt, og at noget

ganske Nyt behøvedes. Allerede deri, at Kirke og Dissenter i denne Sag gik hver ad sin Vei istedetfor med forenede Kræfter at bekæmpe det mægtige Onde, erkjendte han at være en stor Feil. Desuden havde begge Foreninger kun frivillige Besøgere, som ved deres indskrænkede Antal og Tid og den Mangel paa Udholdenhed, som man hyppigt vil have bemærket hos de frivillige Arbeidere, langtfra ikke vare tilstrækkelige. Kirkelige og Dissenter stode desuden i hin Tid saa stik imod hinanden, at man ikke turde vente nogen frivillig Forening mellem dem, og da Nasmith fremtraadte med sit Program om broderlig Forening til Fremme af Herrens Værk, saa forsikkrede man ham fra begge Sider, at paa denne Maade vilde Sagen ikke lykkes ham i London; og om det endog lykkedes ham at danne en Forening og et Udvalg af Medlemmer af begge Partier, saa vilde Saadant dog sikkerlig kun være af ringe Varighed. Han hørte rolig, smilende paa denne Tale og sagde: „jeg har Guds Befaling i min Lomme, og han, som paa halvtredsindstyve andre Steder var med mig, vil ogsaa være det her.“

Men medens ellers christelige Foretagender i London pleie at begynde med store Forsamlinger i Exeter-Hall eller andre store Localer, saa holdt Nasmith det imod sin Sædvane for nødvendigt at begynde sit hellige Værk i største Stilhed og Løndom. Han havde taget Bolig i et afsides, lille Hus, gjorde sine første Bestræbelser for London kun bekjendte ved personlige, private Samtaler, siden ogsaa gjennem

et Opraab af en meget agtet Geistlig, og først da han efter nogle Ugers Forløb efterhaanden havde vundet en betydelig Kreds af Venner og Velyndere, skred han til den endelige Grundlæggelse af en Forening for Stadmission. Ogsaa dette gik for sig i al Stilhed. Den 16de Mai 1835 forsamlede sig i hans Stue tre Venner, bade til Gud og erklærede derefter Stadmissionen for grundlagt, antog Lovene, delte Forretningerne mellem sig, og lagde det nyfødte Barn til Herrens Hjerte. Snart efter skrev Nasmith til sin Broder Johan: „Vi vilde ikke forbinde os med dem, der opbygge, eller med dem, som søge at nedbryde Statskirken, men søgte kun nogle Mænd, for hvem Sjælenes Frelse er en alvorlig Opgave; vi vilde ikke dadle nogen Forening eller nogen Broder, men ligefrem kun gjøre vort Bedste. Allerede ere mange Sjæle blevne omvendte ved vor Mission."

Man bekjendtgjorde nu strax i Bladene, at man søgte Missionærer for det nygrundede Værk, og inden kort Tid havde omtrent 50 unge Mennesker meldt sig; men for det Første kunde man kun ansætte fire af disse, og sendte dem til de mest til Mission trængende Kvarterer: St. Giles*), Grays Innlane, Clerkenwell og Spitalfields. Lønningen for dem alle fire skulde udgjøre omtrent 2550 Rd., man maatte altsaa se at skaffe Penge, og for at faa disse maatte man forskaffe sig et Udvalg, som bestod af almenagtede Navne, som kunde indgyde

*) Hovedkvarteret for Vagabonder, offenlige Fruentimmer og Tyve.

Folk Tillid, og forhindre den Mistanke, at man muligvis under et christeligt Firma kun drev et storartet Betleri. Men fremfor Alt var det vigtigt at faa en Kasserer af anerkjendt Ry; den hidtilværende Kasserer ansaa sig kun som midlertidig og vilde ikke navngives. Nasmith henvendte sig derfor til den som christelig Menneskeven (ogsaa som Negerslaveven) høitagtede Thomas Fowell Burton; og den fortræffelige Mand paatog sig efter en kort Overveielse det tilbudte Embede med de forbindligste Udtryk, idet han kun ønskede, at han maatte befindes saa duelig til denne Post, som Nasmith mente, men som han selv tvivlede om. Ved sit Navn forskaffede denne Mand paa engang Foretagendet Tiltro og Agtelse baade hos Geistlige og Lægfolk, og man behøvede ikke mere at tvivle om dets Fremme. I et omtrent ved denne Tid afholdt Møde mellem Forstanderne og Stadmissionærerne, vaagnede en kraftig Bønnens Aand og et helligt Alvor, som var forenet med den skjønneste Frimodighed i Troen. „Nu først er jeg igjen i mit Element", skrev Nasmith, „Herren bevare os kun, saa at vi forblive ydmyge, og ret vaage og bede! Fra nu af ville Stadmissionærerne hver Løverdag Aften komme til mig til Samtale og Bøn; ogsaa Forstanderne ønske tildels at være tilstede." Snart tilbøde Redaktørerne af christelige Blade at anbefale Sagen i deres Tidsskrifter, ansete Mænd og Kvinder traadte sammen for at sikkre Lønnen for nye Missionærer, forskjellige Foreninger, først og fremmest det store Bibelselskab og det londonske Traktat-

selskab gave Bøger, Bibler, Traktater, og ved Aarets Slutning beløb Foreningens Formue sig allerede til 7000 Rd.; 19 Stadmissionærer vare da i Virksomhed. Man kunde nu tænke paa at udgive et eget Maanedsblad for Stadmission og leiede et Hus i samme Øiemed som det, hvori Rasmith fordum havde arbeidet som Sekretær for de 23 Foreninger i Glasgow, nemlig for at have et Midtpunkt for christelig Kjærligheds virksomhed og Plads for alle Foreningens Fornødenheder. Dette Hus afgav efterhaanden Plads for en Ynglingsforening, en Skole for Børne, en Traktatforening og en „Mission for Kvindekjønnet"; ogsaa holdtes deri Stadmissionærernes Forsamlinger Løverdagaften og Foredrag for nye indtrædende Arbeidere (over christelig Troeslære og Apologetik). Traktatforeningen, som snart traadte i den nøieste Forening med Stadmissionen, udviklede en stor og velsignet Virksomhed, banede Guds Rige Vei i fornemme Huse*), og udbredte i Begyndelsen af Aarene Fyrgetyve 3—400,000 Traktater aarligt. „Missionen for Kvindekjønnet" omfattede ikke blot Omsorgen for angrende Synderinder, for hvilke man leiede et Locale for dem i deres Prøvetid, for siden at bringe dem til deres Familie, til Asyler eller i Tjenester, men omfattede ogsaa Omhu for skikkelige Piger, som søgte Tjeneste,

*) Dette lykkedes ved Udgivelsen af Skrifter, som svarede til de høiere Stænders Dannelsestrin. Et tidligere Forsøg paa at ansætte mere dannede Stadmissionærer, naturligvis med betydelig Lønning, for at sende dem til de Fornemme, var strandet paa de Riges Modbydelighed mod at lade prædike for sig.

hvilke man en Tidlang imod Godtgjørelse gav Underholdning, indtil man kunde skaffe dem Tjeneste; endelig ogsaa Omsorg for unge Piger, som vare for fattige til at lade sig optage i „Pigehjemmet“, og derfor paa simplere Maade maatte forsørges og uddannes til Tjenestepiger. Hvor vigtig de Faldnes Pleie er, hvor nøie den staaer i Forbindelse med Stadmissionen, er forhen omtalt; men om muligt, er det endnu vigtigere ved grundig Forsorg at redde Pigerne, før Fortvivlelse for deres Udkomme kaster dem i Lastens Arme, hvilket i London ofte er Tilfældet. Nasmith stiftede fremdeles et christeligt Læseværelse og en mandlig Opdragelsesforening, hvis Medlemmer maatte være Husfædre; i dennes hver 14de Dag afholdte Forsamlinger forhandledes Spørgsmaal som disse: „Er det christelige Forældres Pligt at lære deres Børn at bede?“ „Hvorledes bringer man bedst Forældrene til at opfylde denne Pligt?“

Dog, medens saaledes Nasmith paa alle mulige Maader søgte at gavne Londons Befolkning og hjælpe allevegne, hvor han opdagede Nød, forsømte han ingenlunde sin Hovedgjenstand, Stadmissionen. De 7000 Rd. Indkomst i 1835 var i Midten af 1836 voxet til det Dobbelte; Antallet af Stadmissionærer var tiltaget i endnu større Forhold: af 19 blev i 6 Maaneder 49. Man fattede den Plan, i Fremtiden at ansætte Mænd af theologisk Dannelse som Præster ved offenlige Værksteder og saadanne Steder, hvor mange Arbeidere vare

tilsammen. Et Bibliothek for Stadmissionærer var i Fremvært.

Alt syntes saaledes at være i bedste Fremgang, og Værket med sine mangfoldige Forgreninger at love de skjønneste Frugter, da der pludselig fremtraadte en Modstand, som livsfarlig truede det unge Værk.

Da i Midten af 1836, da Foretagendet var i heldig Gang, og Udvalget derved følte sig opmuntret til at skride kraftigt frem i alle Retninger, Midlerne ikke strømmede til i den forrige Fylde, begyndte nogle Deltagere at vakle i deres Tillid til Værket og dets Ledere. Man mente, at Indkomsternes Aftagen hidrørte fra, at Nasmith havde begyndt paa altfor mange Slags paa engang istedetfor ganske at hengive sig til Stadmissionen og alene stræbe efter at opnaa det for London bestemte Antal Arbeidere, nemlig 400, og de dertil nødvendige aarlige Indkomster, 250,000 Rd. Man mente, at saamange Foretagender paa samme Tid kunde ikke lykkes, men at det ene skadede det andet i Publikums Deltagelse. Især mente man, at den ringere Deltagelse hidrørte fra den anstødelige Indretning af Philanthropic Institution House, idet en og samme Bygning modtog unge Mennesker til Forelæsninger, Stadmissionærer til Aflæggelse af Beretninger, ja endog Ynglingsforeningerne ved deres Sammenkomster, og dog rummede de forvorpneste Kvinder i sine Bagbygninger. Det nyttede ikke, at man ved en Mur afsondrede Localet for Novizerne, som i nævnte Baghuse henlevede deres Prøvetid,

fra Husets øvrige Dele: det er let at klattre over Muren, hed det, og desuden er der jo en Dør derpaa! Overhovedet, sagde man, viser Institution House en skrækkelig „Frugtbarhed" i Frembringelsen af nye Foretagender og Foreninger, som man desuden ikke har Mangel paa; det er ikke muligt, at de christelige Venner kunne understøtte saamange Ting paa engang, eller at en Mand formaaer at lede dem alle paa behørig Maade.

Disse Tanker udtaltes først for Præsidiet i Februar 1837 af en Geistlig, Robert Ainslie, som ellers altid havde været en stor Ven af Stadmissionen, og da Udvalget fandt hans Anskuelse overdreven, men han vedblev sin Paastand, at denne Fremgangsmaade vilde føre til Værkets Ødelæggelse, saa blev intet Andet tilbage end hans Udtrædelse af Udvalget. Men han var destoværre ikke den Eneste, som mistvivlede om Nasmiths Visdom, ogsaa Andre unddroge Sagen deres Tillid og Gaver, ja man hørte endog sige, at Institution House var blevet en Gjenstand for det christelige Publikums Latter! Snart efter Ainslie udtraadte ogsaa en anden af Statskirkens Geistlige, Robins, som ligeledes dadlede de mange nye Foreningers Fremstaaen samt Stadmissionærernes ringe Lønning og som oftest lave Dannelsestrin; han mente fremdeles, at det var skadeligt, at de maatte ile fra deres Arbeide for at gaa paa Forelæsninger, og at de ikke bestandig boede i deres Distrikter; men allermest beklagede han, at altfor mange af dem vare Dissenter.

Men føleligst for Foreningen syntes det at være, at ogsaa Baptist Noël kortefter udtraadte. Ogsaa han nærede den Anskuelse, at saamange Foreninger under en Mands Ledelse maatte vække Mistillid til Sagen; desuden manglede mange Stadmissionærer Dygtighed, hvilket man heller ikke kunde vente ved deres lave Lønning (600 Rd.), og at man ansatte mange af dem uden først efter Bestemmelsen at lade dem prøve af fire Mænd, hvilken Forsømmelse var en Troløshed mod Foreningens Medlemmer. Men ogsaa for ham var Hovedsagen, at der saavel i Udvalget, som blandt Missionærerne, vare ulige flere Dissenter, end Medlemmer af Statskirken, ja at der efter Udtrædelsen af Præsterne Robins og Rodwell, ikke mere fandtes en eneste af Statskirkens Geistlige i Prøvelseskommissionen.

Men de værdige Mænd forglemte, at hverken Nasmith eller hans Venner havde Magt til at tage forholdsvis ligemange Stadmissionærer af enhver Kirke eller Sekt, men maatte antage de dygtigste af dem, som tilbøde sig. Eiheller havde man ved Udvalgets Dannelse fulgt Partihensyn ved at optage et større Antal Dissenter. Med Hensyn til den samvittighedsfulde Prøvelse af Arbeiderne, saa var Nasmith ogsaa heri uden Skyld og maatte beklage den Misforstaaelse, der i dette og andre Punkter havde forledet saa udmærkede Mænd til at se Sagen fra saa mørk en Side, hvortil der fandtes liden eller ingen Grund*). At man ikke tiltroede ham at

*) Hertil hører den Bekymring, at Stadmissionærernes Sædelighed kunde komme i Fare ved de Personer, som boede i

kunne lede saamange Foretagender paa engang, kom af, at man ikke kjendte hans ganske særegne Omsigt og Dulighed. Det gik ingenlunde saa slet med Værkets Sidegrene, som de Mistrøstige mente, men de styrkedes med Tiden, og netop den Gren, som var til Anstød for Mange, nemlig: „Missionen for Kvindekjønnet" blomstrer nu for Tiden i alle sine Afdelinger, har mange høie Personers Beskyttelse og yder velsignede Frugter. At opgive alle disse til Værkets Fremme henhørende Sidearbeider vilde i Rasmiths Øine være en Lemlæstelse af hans Værk, en Indskrænkning, som man endnu intetsteds tilforn havde anmodet ham om.

Dog, han indsaa det vel, at Anklagens Tyngdepunkt fandtes andetsteds; det laa i det kirkelige Spørgsmaal, og her gjaldt det om et Princip. Flere Venner mente, at man maaske kunde holde de kirkelige Modstandere tilbage ved, at man i Udvalget optog ligemange af Statskirken og af Dissenterne; men enhver saadan Indrømmelse var aldeles imod Rasmiths Anskuelser. Han spurgte ikke om noget christeligt Parti og anerkjendte ingen Berettigelse for noget saadant; han saa kun paa et levende, evangelisk Troessind, hvor dette fandtes, der saa han en Broder. Spørgsmaalet her var altsaa ligefrem dette: skulde han give sit Navn til, at man ved ovennævnte Forslag søgte at vinde de kirkeligt Sindede for Sagen — og saaledes fornægte sin altomfattende religiøse Frisindethed — eller skulde han

Bagbygningerne, da de dog hele Dagen ved deres Virken kom i langt nærmere Berørelse med saadanne Folk.

opgive sin Virksomhed ved Foreningen og derved muliggjøre Udvalget slige forsonende Skridt? I Sandhed et tungt Valg for ham! Men da han saa, at de tilbageblevne Medlemmer af Udvalget kun nødig saa de Kirkelige tage Afsked, saa vilde han ikke paatrænge dem sine Grundsætninger, og havde Mod nok til at træde tilbage fra sit Livs kjæreste Værk for derved at gjøre en Forsoning mulig mellem de Adskilte og gjenvinde de for Foreningen saa vigtige Medlemmer af Statskirken. Forgjæves søgte Udvalget at beholde den fortræffelige Mand og forsøgte Alt, for at udsone ham med Tanken om et Udvalg bestaaende af en ligelig Blanding af Partierne. Efterat han engang havde gjennemkæmpet den tunge Kamp — den tungeste vel paa hele hans Missionsbane — fastholdt han urokkelig sin Beslutning. Den 17de Marts 1837 gav Udvalget ham, efter to Aars Virken i London, den ønskede Afsked, idet den udtalte sin inderlige Tak og dybe Beklagelse.

Men det var tydeligt, at den efter frelsende Kjærlighedsvirksomhed tørstende Mand ikke kunde hvile; hans Afsked var endnu ikke formeligt udstedt, da han allerede (den 16de Marts 1837), med to ligesindede Tilhængere, Hr. Carver og Hr. Marks, begyndte et nyt Foretagende, kaldet britisk og udenlandsk Mission (british and foreign mission), hvis Øiemed var ved Breve og Reiser at udbrede Stadmissionens Velsignelser til alle Englands, Skotlands og Irlands Stæder. Londons Stadmission var i god Gang, befandt sig ogsaa i gode Hænder, saa

Nasmith kunde altsaa med god Samvittighed overlade den til Andre. Det var aabenbart, at Herren benyttede den kirkelige Krisis til at bruge sit Redskab i en videre Kreds, til Gavn ogsaa for det øvrige England. At Nasmith bevarede sin Kjærlighed til den Forening, han havde adskilt sig fra, og paa ingen Maade traadte den for nær, det var efter hans ædle Natur at vente. Halvdelen af Londons Stadmissionærer vare gjerne øieblikkelig traadte i den nye Forenings Tjeneste, men han tillod sig kun at sende fire af dem til andre Steder. Han glædede sig inderlig over Foreningens skjønne Fremgang og offrede den senere i Forening med nogle Venner en særskilt Bedeaftsen; men stedse klarere erkjendte han, i sin Adskillelse fra den, Herrens Førelse til mange Sjæles Frelse.

Livets to Sider.

(En Allegori.)

Det var om Aftenen paa St. Phillips og St. Jakobs Dag, og jeg sad ved min ensomme Arne og tænkte sørgmodigt paa, hvor lidt jeg havde af denne Verdens Glæder. Muntre, glade Selskaber gik forbi mit Vindue, glødende i de rosenrøde Straaler af den nedgaaende Sol, der ikke mere oplyste mit mørke Værelse. Jeg hørte deres muntre Stemmer og glade

Taller, idet de kom forbi — der var Fædre, der ledede deres Børns usikkre Trin, Brødre med deres lykkelige Søstre; Hustruer, der klyngede sig til deres Mænds kraftfulde Arm: og bittre Følelser gjennemtrængte mig, da jeg sammenlignede dem med mig selv. For dem var der Lykke, denne Verdens Glæder og Sundhedens Velsignelse, for mig Sorg, Fattigdom og Ensomhed — fuldkommen Venneløshed —, thi for en eneste kort Uge siden var min eneste Ven i et fremmed Land, min elskede Søster, død og havde ladet mig alene tilbage for ene at stride med alle Fattigdommens og Sygdommens Prøvelser. Og i min Bitterhed tænkte jeg ikke paa alle de Velsignelser, Gud havde skjænket mig, jeg tænkte ikke paa, at Guds Sol skinnede ogsaa for mig. Jeg saa blot det stedse mørkere Værelse omkring mig, de nøgne Vægge og det fattige Bohave, lunefuldt oplyst nu og da af de døende Glimt fra min ensomme, glædeløse Ild. Jeg saa blot Natten, der omhyllede mig mere og mere, og at jeg var ene, ganske ene og fattig.

Med Frygt saa jeg ud i Fremtiden; foran mig syntes der at strække sig en ensom Vei tversover en nøgen Hede, saa mørk og øde, at jeg gyste ved at betragte den, tykke Taager bølgede hen over den og skjulte dens Grændse for mit Blik, saaledes at jeg drog fremad som iblinde uden at vide, hvor jeg gik hen og uden at have nogen Veiviser. Og idet jeg foldede mine Hænder, udbrød jeg: „Skal det da altid blive saaledes? Skulle Livets Glæder, Hæder og Velsignelser altid gives til Andre, dets Lidelser

og Sorger til mig? Er alt Solskinnet for dem, alle Skyerne for mig?"

Da hørte jeg en Stemme, en klar, blid Stemme ved min Side, der sagde: „Sæt ikke din Lid til Jordens Goder; de jordiske Goder ere forgængelige og meget farlige. Se, jeg vil vise dig de Ting, som du ønsker dig."

Da jeg opløftede mine Øine, saa jeg en hvidklædt Skikkelse, hvis Ansigt mindede mig om min tabte Søster; dog var det ikke lig hendes jordiske Ansigt, men saaledes som jeg forestillede mig, at det maatte se ud, naar alle kjødelige Følelser og Udtryk vare tagne bort, og kun Sjæl og Aand bleven tilbage, saa ætherisk og himmelsk var det. Og pludselig medens jeg saa, forsvandt Ilden, Væggene i mit Værelse syntes at smelte hen i Taage, Taagen rullede bort og gav Plads for et livligt Billede.

Og hvilket Skue! I Begyndelsen kunde jeg ikke skjælne noget klart, jeg saa kun en umaadelig Slette opfyldt med Mennesker, der løb hid og did i ivrig Travlhed — en aldeles vildsom Masse. Tilsidst da jeg blev mere vant til Scenen, begyndte jeg efterhaanden at forstaa den, og jeg fandt ikke et Billede, men mange — ikke alene aabenbarede der sig en enkelt Begivenhed, men hver af de mange Grupper fremstillede billedligt en eller anden Lære.

Midt paa Sletten var der reist en Throne, en pragtfuld Bygning, saa høi, at fra den oversaaes den hele udstrakte Slette, og at den kunde sees fra dens fjerneste Punkter. Paa denne Throne sad en majestætisk Skikkelse, paa hvis Hoved hvilede en

Krone af Guld og Juveler — Juvelerne vare Storhed, Glands og Verdens Ære —, og de skinnede i Solen med saadan Glands, at de kunde sees langtfra som Stjerner; i sin Haand holdt han et Scepter, hvorpaa stod Navnet jordisk Magt. Alt Folket bøiede sig til Jorden, idet de gik forbi Thronen, thi den letteste Bevægelse af Scepteret lod dem føle deres Svaghed, og skjælve for den store Besidder af alle de Lande, der vare synlige fra Thronens høieste Top; hvert Ønske blev udført, saasnart det udtaltes; han blev æret af Alle, og de kunde trænge hverandre ivrigt for at gjøre efter hans Befalinger, om saa Belønningen kun var et Smil. Alt dette saa jeg og misundte (som jeg indbildte mig) den lykkelige Besidder af saamegen Magt og Rigdom. Jeg vendte mig om til Skikkelsen ved min Side; den syntes at læse mine Tanker, men ikke et Ord sagde den, kun saa jeg paa dens Ansigt et medlidende Smil.

Atter vendte jeg mig til den forvirrede Scene: ved den ene Side viste sig en stor Tiltrækning, en skinnende Guldbynge paa den øverste Top af en steil Klippe. Henimod denne rettedes Alle Blikke, Folk fore afsted i ivrig Hast med udstrakte Hænder for at gribe det glimrende Metal uden at agte paa Hindringerne paa deres Vei, uden at bryde sig om de Tjørne og Tidsler, der borede sig ind i deres Fødder, uden at bekymre sig om det Mudder og Dynd, der hængte sig fast ved dem. Og naar En havde naaet det og havde faaet fat paa en Haandfuld af det tilbedte Metal, hvor glad var han da!

og hvor de, som før spottede den stakkels tilsølede Reisende, nu agtede ham og hjalp ham over Besværlighederne paa Veien! hvor man saa op til ham, og hvor Vennerne flokkedes om ham! „Ja", sagde jeg, „Rigdom er en stor Velsignelse for dem, der have arbeidet for den; se, hvormange Venner den bringer, og hvormegen Agtelse den vinder." Men endnu hvilede det samme medlidende Smil paa min Ledsagers Ansigt.

I et Hjørne af Sletten var der en deilig Have: yndige Blomster stode i fuld Flor, Fugle sang, Bække rislede gjennem den, og Alt var lyst og glædeligt. Mange Folk befandt sig her, glade og muntre Selskaber; de sang, dandsede, samlede de Blomster, der voxede ved Siden af dem og syntes ikke at have anden Tanke end at nyde Øieblikket. Atter misundte jeg denne glade Scene og sukkede, medens jeg tænkte paa mit nøgne Værelse og mit ensomme Liv.

Da saa jeg igjen hele Flokke haste henimod et Sted, hvor der solgtes nogle Drikkevarer, som efter Sælgernes Sigende havde nogle vidunderlige Egenskaber til at gjøre dem lykkelige, som drak af dem, befri dem for enhver Sorg, og bevare dem for enhver Bekymring. Til denne meget søgte Drik gik de Fattige, de Elendige, de Syndefulde — Nogle for at søge Trøst i Sorgen, Andre for at finde Glemsel for Angeren.

Paa næsten alle de Ansigter jeg saa, afmalede sig ivrig Attraa efter en eller anden Gjenstand; Enhver havde et udmattet forretningsmæssigt Udseende;

hvad enten de trængte sig frem for at vinde Gunst hos den majestætiske Skikkelse paa Thronen, eller de klattrede opad de steile Skrænter for at vinde Guldet, eller de søgte nogen af de forskjellige Hædersstegn, der paa enkelte Steder glimrede dem imøde, var der hos dem Alle det samme anstrængte, ængstelige Udtryk. „Hvor ængsteligt Enhver fuldfører sin Gjerning — Enhver har noget at leve for", tænkte jeg; og atter mindedes jeg mit eget sørgelige, tomme Liv.

Men endnu svarede Skikkelsen ved min Side Intet, den pegede blot paa Billedet. Og nu saa jeg anden Del, som jeg i Glandsen og det blændende Lys ikke før havde bemærket. Det var en nøgen, vild Mosestrækning med en eneste Sti, der slyngede sig hen over den: Taager omhyllede den og gjorde den endnu mørkere. Og jeg saa paa denne Sti en ensom Skikkelse, der langsom og sørgmodig gik henad den. Da hun først betraadte denne Sti, var der paa hendes Aasyn en Skygge af Utilfredshed; hun saa længselsfuld hen til den yndige Have, men en usynlig Haand syntes at drage hende henimod den sørgelige Mose, og bedrøvet og utilfreds begyndte hun sin sørgelige Vandring paa den ensomme Vei. Der var vel Andre paa Stien, men de vare fremmede for hende; hun reiste alene, thi alle hendes Slægtninge vare „gaaede forud".

„Hvorfor maatte hun ikke træde ind i den smukke Have?" spurgte jeg min Ledsager. „Hvorfor maa hun alene og venneløs vandre hen over den mørke Mose?" Jeg tænkte paa mig selv, thi Skik-

kelsen lignede en Skygge af mig, og Stien syntes lig den Fremtid der laa foran mig.

„Der er en Vei, som synes ret for en Mand; men det Sidste deraf er Dødens Veie. Vælg derfor Herrens Vei", sagde den sølvklare Stemme. Og pludselig faldt der en Taage fra mine Øine, jeg syntes at se Billedet saavel med Aandens som med Legemets Blik. Scenen var den samme, men nu saa jeg Farerne, der omgave Folket, og de gode eller onde Engle, der ansporede dem.

Thronen havde endnu sin Besidder, men jeg saa nu, hvor farlig hans Stilling var. Den var nemlig stillet over en Afgrund og vaklede mellem tvende Klipper, paa hvilke den næppe hvilede: den enes Navn var Retfærdighed, den andens Undertrykkelse. Saalænge han støttede sig til Retfærdighedens Side, var han sikker; thi det var en fast og sikker Grundvold; men naar han hældede sig det Mindste over til den anden Side, kunde jeg se Grunden ryste og skjælve under ham. Og der var ved Thronen to Aander: den ene var en blid Skikkelse, klædt i Hvidt; det var Godhed; hun stod paa Retfærdighedens Side; den anden havde sit Aasyn skjult bag et prægtigt Slør og var klædt i glimrende Farver; hun kaldtes Ærgjerrighed og havde stillet sig paa Undertrykkelsens Side. Disse To hviskede altid i Øret paa Thronens Besidder. Godhed gav sine Raad i Herrens og i Retfærdighedens Navn. Ærgjerrighed, der talte høiest, gav sine i de jordiske Goders Navn, og kun altfor ofte bleve disse Raad fulgte, hendes overtalende Stemme over-

døvede Godheds blide Røst, og mangen Bønfaldende gik bedrøvet bort, uretfærdigen berøvet sin Jord eller sit Gods, der tjente til at fylde Regentens Kister eller vinde ham Gunst hos en mægtigere Undersaat. Og da græd Godhed og saa sorgfuld ud, fordi hendes Raad atter og atter forbleve upaaagtede; hun bestræbte sig for at bevare Thronens Ligevægt, men forgjæves: Ærgjerrighed vandt altid Seier, og jeg skjælvede ved at se Thronen vakle og Grunden give efter under den. Dog bemærkede Ingen det; Folket hyldede endnu altid ham, som svang Magtens Scepter, og han levede i indbildt Sikkerhed, stolt af sin Storhed og Magt.

Derpaa kastede jeg Blikket paa Guldklippen. Endnu altid hastede Folk ivrigt henimod den, endnu glædede de sig ved Besiddelsen, naar de havde vundet noget Guld; men jeg saa de Farer, der omringede dem paa alle Kanter. Deres Fødder bleve gjennemborede af skarpe Torne (Misundelsens Torne), de nedtraadte under deres Fødder yndige Blomster (Kjærlighed og Barmhjertighed), Jordbunden var farlig og ujævn, advarende Aander vare nær, men dog trængte de sig hen mod deres Maal. De lyttede ikke til Englene, der medlidende fulgte dem og bade dem om at forlade den usikkre Grund og søge et bedre og værdifuldere Maal, men Intet hjalp. Deres Øre var døvt for de Væseners Bønner, der ikke kunde vise dem nogen synlig Fordel, men blot lovede dem en fremtidig Velsignelse, som de vare altfor kortsynede til at se, og altfor vantro til at tro paa. Desuden ansporede Vindingens

Dæmon dem, han lovede dem glimrende Belønninger og udmalede skjønne Billeder for dem af den Lykke, som de vilde naa ved at følge ham; hvert Skridt var farligere end det foregaaende, men hver Fare gjorde dem blot ivrigere efter at naa deres Maal, der nu var dem Alt. For dettes Skyld forhærdede de deres Hjerter; for dets Skyld ringeagtede de Kjærlighedens og Barmhjertighedens Engle, der fulgte med dem og advarede dem; for dets Skyld toge de ikke i Betænkning at træde paa de Faldne, idet de saaledes gjorde deres svagere Ledsagere til det Trin, ved Hjælp af hvilket de selv stege op, eller at støde Andre tilside, hvis de stode dem iveien; og ved hver grusom Handling lo Vindingens Dæmon og løftede sine glimrende Belønninger høit iveiret. Og naar de tilsidst naaede ham, overstænkede med de Undertryktes Blod, bedækkede med deres lave og krybende Gjerningers Dynd, kastede han skinnende Guldklædninger over dem, der tildækkede, men ikke kunde fjerne Blod- og Dyndpletterne. Men Englene græd kun og vendte sig tilsidst tøvende bort og overlode dem til deres Skjæbne. „Mange ere komne i Fald for Guld, og deres Fordærvelse er skeet for deres Øine", (Sir. 31, 6) sagde min Ledsagers Stemme: „De, som ville vorde rige, falde i Fristelse og Snare og mange daarlige og skadelige Begjeringer, som nedsænke Menneskene i Ødelæggelse og Fordærvelse" (1 Tim. 6, 9).

Derefter vendte jeg mit Blik til Haven, idet jeg haabede at finde nogen Lindring blandt dens Glæder; thi min Sjæl væmmedes ved de egenkjær-

lige, gridske Pengejægere — men hvor forskjellig saa Haven ikke ud nu. Blomsterne, der havde syntes mig saa skjønne, vare kun pralende og prunkende, glimrende for Øiet, men uden Duft og Sødme; Fuglenes Stemmer syntes haarde og skurrende; de Fornøielseslystnes Ansigter viste Overmættelse og Træthed. Her som overalt vankede der Aander omkring; nogle vinkede de Besøgende ud af Haven, men naar de verdslige Mennesker kastede et Blik paa den øde Mosestrækning, gyste de og vendte tilbage til de muntre Blomsterbede og søgte ved Dands og Løier, Drikkelag og Gjæstebud at drive de Engle bort, der altid pegede henimod en Fremtid, som de maatte berede sig til, og istedetfor modtoge de med Glæde Aander, der med smukke Ord og falske Løfter ansporede dem til at nyde Livet til det Sidste. „Kommer da og lader os nyde de gode Ting, som ere tilstede," raabte de onde, fristende Aander. „Lader os fylde os med kostelig Vin og Salver, og Foraarsblomster skulle ikke gaa os forbi. Lader os bære Krandse af unge Roser, før de visne" (Visd. 2, 7. 8.). „Lader os ikke opgive den nuværende Lykke for det, som er uvist." Og saa bleve disse stakkels let forførte Skabninger ved at søge en Glæde, der snart svandt hen, ligesom de Blomster, som de plukkede og stak i deres Barm, der i Begyndelsen ogsaa voldte dem Glæde; men snart falmede Farverne, og de giftige Safter fløde ud og skadede mere i Døden end i Livet. Og jeg saa, at Jorden, hvorpaa de vandrede, blot var et farligt Flyvesand, der altid var i Bevægelse og

hvert Øieblik truede med at synke sammen under dem.

Og saaledes var det med alle Menneskenes øvrige Øiemed — Ære, Berømmelse, de svigefulde Drikke, der kun skjænkede den lovede Lykke for en kort Stund, for siden at sænke dem i saameget dybere Elendighed. Jeg saa, at Alt, hvad jeg havde forestilt mig at være godt, var ondt; jeg havde i min Indbildning klædt Forbandelser i straalende Farver og kaldt dem Velsignelser. Væmmet ved Alt, hvad jeg havde set, vendte jeg mig til den ensomme Reisende over Mosen. „Bedre dog ikke at have noget Maal at leve for end et, der er saa falsk som disse," mumlede jeg. „Er der da ingen Frelse paa Jorden? maa Alle falde?"

„Staa Fristelsen imod, og den skal fly fra dig", sagde Stemmen ved min Side.

Den ensomme Reisende var der endnu — sagde jeg ensom? — nu saa jeg, at hun havde Ledsagere; lyse Skikkelser omgave hende og vogtede hende for alt Ondt, men endnu syntes hun dog ikke at se dem, thi hun kastede længselsfulde Blikke til den blomstrende Have. Da hviskede en af Englene, hvis Navn var Samvittighed, Noget i hendes Øre, og hendes Aasyn opklaredes, og hendes Øine løftedes til Gud i Bøn. „Ske ikke min Villie, men din — gjør med mig, som du vil, o Herre!" Selv den stille Vandrerske havde sine Fristelser; nogle onde Aander raadede hende til at vende tilbage til Glædens Have, nogle kaldte hende bort fra den snævre Sti, idet de lovede hende behageligt Selskab

og Lykke. Nogle fristede hende til Misfornøielse, Andre til Misundelse, men Englenes Raad vandt Seier, hun var døv for alle Fristelser og forblev paa den smalle Sti, idet hun standhaftig saa mod Maalet; det syntes, som om hendes Øie gjennemtrængte Taagen og saa et lyst Syn i det Fjerne, som hun længtes efter at naa. Da vrededes de onde Aander over deres Nederlag og lagde Hindringer paa hendes Vei, Torne og store, skarpe Stene, og de lagde Taager over hendes Øine, og de, der fornøiede sig i Haven, saa hende og de andre Reisende paa Stien og spottede dem, fordi de holdt sig borte fra den blomstrende Have og havde valgt saa mørk en Sti. Men ved hver Hindring opløftede hun sine Øine i Bøn, og Englene kom og bare hende sikkert over. Og min Ledsagers blide, velklingende Stemme sagde: „Agter det for idel Glæde, naar I falde udi adskillige Fristelser, vidende, at Eders Troes Forsøgelse virker Standhaftighed. Salig er den Mand, som taalmodeligen lider Fristelse; thi naar han er bleven fristet, skal han faa Livsens Krone, hvilken Herren haver lovet dem, som ham elske."

Heller ikke manglede hun Beskjæftigelse; ingen af de Reisende paa den lige Vei levede for sig selv. Ulig de egenkjærlige Guldsøgere, eller dem, der begjærlig tragtede efter Berømmelse, Magt og Rang, og hvis Tanker og Handlinger kun gjaldt dem selv, var deres Lyst her at hjælpe og glæde Andre. Ved hvert Skridt var der en eller anden god Gjerning at gjøre; smaa Børn, der vare forladte af deres

Forældre, skulde hjælpes og pleies; de Faldne skulde opreises og ledes paa rette Vei igjen; de Hungrige skulde mættes, de Venneløse skulde vises Kjærlighed, de Sorgfulde skulde trøstes, og de, som af Uvidenhed forlode den trange Sti, maatte gives en hjælpende Haand og et godt Raad. Og efter alle disse Kjærlighedsgjerninger fik det øde Moseland et saa lifligt Udseende, at jeg ikke kunde lade være med at forundre mig over, at jeg nogensinde havde fundet det sørgeligt: yndige Blomster, som Englene udstrøede, spirede frem om de Reisende — Blomster, der aldrig visnede, og der ingen Torne havde — Blomster, som Verdens Børn ikke kunde se, thi jeg havde ikke bemærket dem, før mine Øine bleve aabnede; og blide Stemmer sang omkring dem, men de troede blot, at det var en Fuglesang og de gik videre, fulde af Glæde.

Da saa jeg, at den Skikkelse, der især havde tildraget sig min Opmærksomhed paa Stien, den Kvinde, som alene traadte ind paa den, var kommen langt foran de Andre; thi Nogle bleve tagne pludselig bort, Andre tøvede paa Veien, men hun gik standhaftig fremad, og fra det ene Øieblik til det andet blev hendes Aasyn mere lyst og straalende, som om det gav et Gjenskin af en Sol, der var usynlig for mig. Tilsidst saa jeg Taageskyerne rulle bort, og foran hende udbredte sig en Scene, der var usigelig herlig og skjøn.

Paa de blaa Høie i det Fjerne straalede den himmelske Stads Tinder med en blændende Glands.

i Solens Straaler, og Englene viste hende den som det Hjem, hvor hun skulde bo.

Da vare alle hendes Prøvelser endte, hendes Maal (det eneste sikkre) naaet, Verden med alle dens Fristelser, tornefulde Stier og Flyvesand langt bagved hende; hendes Strid var endt, hendes Pilegrimsvandring havde naaet sit Maal.

Hendes Fjender, de onde Aander forlode hende, thi nu kunde de ikke gaa videre; og Englene, der havde staaet hende bi i alle hendes Prøvelser, førte hende nu til hendes salige, evige Hjem.

En Tidlang var jeg taus, idet jeg tænkte paa, hvor nær jeg i min Uvidenhed havde „forkastet det Gode og valgt det Onde". Da talte min Veileder og sagde: „Se, hvor Herrens Veie ere gode, hvor Verdens glimrende Ting ere idel Forfængelighed". Og jeg udbrød: „Vis mig den Vei, jeg skal gaa, og hjælp mig at holde mig paa dine Buds Sti".

Og Stemmen svarede: „Han skal befale sine Engle om dig at bevare dig paa alle dine Veie". Og i mit Hjerte takkede jeg Gud, at han saa naadigt havde vist mig de Farer, der omgave mig, og saa tydeligt havde udpeget den Vei, jeg skulde vandre. Min Ledsager smilede, men ikke mere medlidende, og jeg hørte Stemmer synge Frydesange omkring mig, som de havde sunget om den ensomme Skikkelse paa Moselandet.

Atter saa jeg hen over den vide Slette — men hvilken Forandring! Scepterets Magt var tilende, Thronen var styrtet sammen, thi Grunden var gledet ud under dens Tryk. Ærgjerrigheden var forsvun-

den, Godheden borte, Thronen var Støv, Juvelerne og Guldet uden Glands, de Usleste og Elendigste vare nu lige med ham, der havde været den Største af Alle og i sit Hovmod havde svunget Magtens Scepter.

Guldsøgerne bleve færre og færre, Farerne forøgedes omkring dem. Kjærlighed og Barmhjertighed havde forladt dem, og de vare nu ganske i Kløerne paa Gjerrighed og Egenkjærlighed, der, naar de ganske havde faaet deres Tilbedere i deres Magt, lode Sløret falde fra deres Ansigt og viste sig, som de vare, hæslige Benrade, der ikke vilde lade dem slippe, men holdt dem fast, til den udhulede Jordbund gav efter under dem og opslugte dem i Evighedens Svælg.

Men først skulde de staa for den store Konges Domstol. Hvor de bævede, da de befandt sig foran hans Throne, hvor de gyldne Klæder faldt af dem, og alt det Mudder og alle de Laser kom tilsyne, som de havde skjult for Verdens Blik. Hver egenkjærlig og bedragersk Handling havde efterladt sit Mærke, hvert Feiltrin i Snedighedens Dynd, der førte til det gyldne Maal, havde efterladt sin uudslettelige Plet derpaa; og skjælvende og skamfulde stode de for den store Konge uden Renhedens Bryllupsklædning, og de fik deres Dom om Forbandelse og Død, medens de jamrede over deres Blindhed, at de havde ringeagtet Englenes Raad og Bønner.

De, der i Haven søgte Glæden, fandt, at der kom en Tid, da alle Blomsterne vare visnede, og blot Torne og Tidsler vare tilbage; da opdagede

de, at de Glæder, de havde valgt, vare Forfængelighed, medens den Lykke, som de havde forkastet, endnu straalede, men de kunde ikke naa den mere, og deres Sjæle, som de havde forsømt, gik over i en sørgelig og haabløs Evighed.

Da forsvandt Aabenbaringen, Alt svandt hen som en Taage. „Jorden og dens Glæder skulle forgaa som en Drøm", sagde min Ledsager. Og det forgik, thi da jeg saa mig om igjen, var jeg i mit eget Værelse, og Ilden i Kaminen var næsten ganske gaaet ud.

Min Veileder var borte, og jeg var alene; men dog følte jeg mig ikke ensom, thi jeg tænkte paa Kvinden, der reiste over Mosen og paa hendes himmelske Ledsagere, og i Indbildningen saa jeg lignende Engle rundt om mig.

Jeg kunde i Tanken høre deres Stemmer raade og advare mig, og da forestillede jeg mig, at mit Værelse var fyldt med velbekjendte Ansigter, mine Nærmestes og Kjærestes Ansigter — Forældre, Søstre og Venner, der nu alle boede i den himmelske Stad, min Reises Maal.

Og jeg var trøstet, thi med Venner og Slægtninge i Himlen, hvor skulde jeg ønske Venner, der vilde drage mig tilbage til Jorden igjen? nei, langt hellere vilde jeg reise alene for at møde dem, glad i Bevidstheden om, at de vaagede over mig, end miste min Ret til et saa velsignet Slægtskab, ved for jordiske Forbindelsers og Glæders Skyld at sønderrive de Baand, der droge mig til dem og til min Gud.

„Den Elskede."

(Ef. 1, 6.)

Paulus taler her om Guds Folks store og herlige Rettigheder og priser Guds hellige Navn for dem. Han henfører det Altsammen til den allerhøieste Guds Velbehagelighed og herlige Naade, og han glæder sig over den evige og personlige Udkaarelse til et evigt, saligt Liv i Gud, der velsignede os med al aandelig Velsignelse, idet han forud bestemte os til sønlig Udkaarelse og Forløsning formedelst Jesus Christus. I Jesus er hans Folk velbehageligt i Guds Øine, taget til Naade for hans Throne og Gjenstand for hans Alkjærlighed. Men vi ville ikke tale om de Hellige paa dette Sted, men om Frelseren, ikke om Lemmerne, men om Hovedet, ikke om de blinkende Stjerner, men om den straalende og herlige Sol. Jesus fremstilles for os som „den Elskede". Vi behøve ikke at nævne hans Navn, naar vi tale om „den Elskede"; thi skjøndt der er andre Gjenstande for Kjærlighed, er der kun En, som vi betydningsfuldt kalde „den Elskede". O, at den Hellig Aand vilde give os Kraft til at tale om ham saaledes, at vi maatte ære hans dyrebare Navn!

Jesus er sin Faders „Elskede". Ved hans Daab og ved hans Forklarelse kom der en Røst fra Himlen, som sagde: „Denne er min Søn, den Elskelige, i hvilken jeg haver Behagelighed". Og Døberen

Johannes vidner: „Faderen elsker Sønnen, og haver givet alle Ting i hans Haand". O, hvilken uendelig, evig og usigelig Glæde Faderen har i sin Søn! Det hele Hav af Faderens Kjærlighed flyder i Jesu Hjerte. Han er den høieste Gjenstand for hans Velbehag, han elsker ham ligesaa høit som sig selv; han herliggjør sig i Jesus, hvilket Ordet ogsaa bevidner. Og dog elsker han sine syndefulde, elendige og foragtede Mennesker saa høit, at Jesus taler, som om Faderen netop havde en særdeles Kjærlighed til ham, paa Grund af hans Kjærlighed til dem. Thi han siger: „Derfor elsker Faderen mig, fordi jeg sætter mit Liv til." I Himlen er Jesus den Elskede; fra Faderen paa den skinnende Throne til den ringeste Beboer af dette Herlighedens Land, glæde og fryde Alle sig i Jesus. Hvert Øie straaler af Kjærlighed til ham, og hver Sang udtaler Kjærlighed til ham.

Jesus er „den Elskede" af Menneskene; dog ikke af alle Mennesker, men det er, fordi de ikke kjende ham; kjendte de ham, vilde de sikkert have elsket ham; thi Ingen kjender ham uden at elske ham. Hvormeget de Troende end kunne være uenige i andre Ting, i denne ene mødes de alle, at Jesus er „den Elskede". Ingen kan love eller prise ham nok, ham forene alle de Troende sig om, at ære og tilbede. Med et Hjerte og en Stemme udbryde de:

„Lad os ære ham paa Kongevis,
Som sin Aand opgav i Dødens Vaande;
Vide klinge skal hans Lov og Pris
Fra hver Skabning, som har Liv og Aande."

Vi elske Jesus paa Grund af Alt, hvad han har gjort for os. Hvorhen vor Kjærlighed end siden kan vende sig, er det dette, der opflammer den: „Vi elske ham, fordi han elskede os først.“ Og vi lære den Kjærlighed at kjende, der var i hans Hjerte, af hvad der aabenbarede sig i hans Liv. Naar vi se, at han antog sig vor Sag i Guds evige Raadslutning, at han blev en evigvarende Pagts Midler, og at han hengav sig selv for at frelse os, opvarmes vore Hjerter af Kjærlighed til ham. Men naar vi se ham vandre her paa Jorden i Skikkelse af et Menneske, arbeidende, lidende og døende for vor Skyld, da begynder vor Kjærlighed at blusse op, at flamme og gløde. Og naar vi agte paa, at han er gaaet til Himlen for at træde frem hos sin Fader for os, at han er vor Talsmand hos Faderen, som taler vor Sag og bereder os en Bolig, da befæstes og forøges vor Kjærlighed endnu mere. Han er vor Elskede.

Vi elske Jesus paa Grund af, hvad han har givet os. Han har givet os sin Hellig Aand til at opvække os, sit Ord til at undervise os, sit Forsyn til at tage Vare paa os, og sit Navn, for at vi i det kunne anraabe om alle gode Ting; thi „I kjende jo vor Herres Jesu Christi Naade, at han for Eders Skyld blev fattig, da han var rig, paa det I ved hans Fattigdom skulde blive rige.“ Han gav os Alt, han gav os sig selv og med det Samme sine uransagelige Rigdomme, saaledes at naar vi have Jesus, have vi Alt; vi ere rige over al Beskrivelse, Tanke og Begreb. Uden Jesus ere vi usle og elendige,

fattige, blinde og nøgne, men med ham ere alle Ting vore, nu og herefter, i denne Verden og i den næste. Maa da Jesus ikke være vor Elskede!

Vi elske Jesus paa Grund af, hvad han er. Sand Kjærlighed opstaaer og fæster sig gjerne til Personen. I Begyndelsen ere vi mere opfyldte af, hvad Jesus har gjort for os og givet os; men siden glædes vi mere ved, hvad Jesus er i sig selv. De mere fremskredne Troende dvæle altid mest ved Christi Person. De holde af at tænke paa hans guddommelige Natur, det udvider deres Hjerte, det giver deres Følelser en høiere Retning og det blander Tilbedelse med deres Kjærlighed. De holde ligesaa meget af at tænke paa ham som Menneske, og at se ham som Ben af vore Ben, Kjød af vort Kjød. Jesus som Menneske, med menneskelige Følelser og visende menneskelig Deltagelse, synes at formilde vort Sind, saa vore Følelser blive glade og blide. Men det er Jesus i hans dobbelte Natur som Gudmennesket, der er den egenlige Gjenstand for vor Kjærlighed. Som Gud staaer han saa høit over os, som Menneske staaer han næsten paa samme Trin; men som Gud og Menneske i den ene Christus passer han særlig for os. Og naar vi altsaa tale om vor Elskede, mene vi ikke den blot menneskelige, eller den blot guddommelige Christus, men ham, som er baade Gud og Menneske. Christi personlige Herlighed tildrager sig vor Opmærksomhed, vækker vor Beundring og fremkalder vor Kjærlighed. Naar Sjælens Øie først er fæstet paa denne herlige Jesus, sukker Sjælen: „O, at denne velsignede

Jesus var min!" Men naar den Hellig Aand oplyser os om, at han er vor, henrykkes vi næsten. Glæden er saa dyb, saa mægtig, at den tager os med sig; og hvis den ikke dæmpedes, vilde den gjøre os uskikkede til Livets Pligter.

Vi elske Jesus paa Grund af vor Glæde i ham. O, hvormegen Lykke have vi ikke fundet i ham! Da vi først følte hans Blods Kraft til at rense vor Samvittighed fra Syndens Skyld, og det blev os klart, at ogsaa vi havde Del i hans fuldbragte Værk og herlige Person, da var vor Fryd usigelig himmelsk. Vi kunne aldrig glemme vor Glæde dengang. Og hvor ofte, naar vi senere hørte hans Evangelium, granskede i hans Ord eller tilbad for hans Throne, have vi fundet en ubeskrivelig og herlig Glæde. Vi føle, at vi ere Jesu Skyldnere for alle disse velsignede Glimt af Herligheden, denne Forsmag paa Himlen, disse aandelige Glæder, som vi ofte have nydt. Jesu Nærværelse er vor Himmel. Vi holde af at høre om ham, at læse om ham, at love og prise ham; men at føle hans Nærværelse er dog vor største Velsignelse. Vi føle, at vi vilde være tilfredse overalt, naar Jesus var med os; men uden ham vilde vi intetsteds kunne være lykkelige. „Hvor kunne vi andet end elske ham, som er vore Dages Glæde og vore Nætters Trøst". Glæden over Jesus fylder os med Kjærlighed til ham, og bringer os til at udbryde: „Denne er min Elskede, og denne er min Ven, o, I Jerusalems Døttre!"

Vi elske Jesus paa Grund af, hvad vi kunne

vente os af ham. Han vil snart hente os derhen, hvor han selv er, eller han vil komme igjen og tage os op til sig. Han har givet os Naade, han vil give os Herlighed. Vi vente store Ting af ham, naar han kommer igjen. Han vil omskabe os efter sit Billede, og vi skulle være ham lig. Han vil give os en Retfærdighedens Krone, der aldrig skal fordunkles eller falme. Han vil iføre os Lys og Herlighed. Han vil give os Plads om sin Throne. Han vil nedkaste vore Fjender for vort Aasyn, og nedtrykke dem under vore Fødder. Han vil fremstille os for sig selv uden Feil, og han vil fremstille os for sin Fader uden Smitte eller Rynke eller andet deslige. Sandelig, vi kunne ikke tænke os Noget, der kunde gavne Legemet, behage Aanden eller glæde Hjertet, som vi ikke kunne vente, at Jesus vil give os, naar han kommer. Og naar vi mindes Alt, hvad vore Øine have set, vore Ører have hørt, og vore Hjerter have forstaaet, alt dette Store, Ophøiede og Kjærlige, saa kan det dog langtfra sammenlignes med den Herlighed, der skal aabenbares for os. Thi „intet Øie har set, intet Øre har hørt, og intet Menneskes Hjerte har kunnet forestille sig, hvad Gud har beredt for dem, som elske ham."

Er det da forunderligt, at Jesus er for os „den Elskede"? Det eneste Forunderlige er, at vi ikke elske ham ti Gange høiere. Dersom vi vare, hvad vi burde være, maatte vi hver Dag, ja hver Time tale om hans guddommelige Majestæts Herlighed og fortælle om hans underfulde Gjerninger.

Vore Tanker vilde være opfyldte af Jesus, vor Samtale vilde altid dreie sig om Jesus, vi vilde kun stribe om Jesus. Mit Hjerte udbryder i dette Øieblik: „O, at jeg kunde elske Jesus, som jeg burde! O, at jeg kunde ære Jesus, som jeg burde!"

„Gid jeg i Toner, ukjendte paa Jord
Kunde min Frelsers Navn udbrede,
Prise Lammet med Engles Chor,
Og for hans Faders Throne tilbede!"

Læser, elsker du Jesus? Gjør du det ikke, da ved du ikke, hvad sand Lykke, hvad ægte Glæde er. Er Jesus din Elskede? Er han det ikke, da har du aldrig set hans Herlighed, saaledes som den aabenbarer sig i Evangeliet, du har aldrig erfaret den Hellig Aands Gjerning i dit Hjerte, som den, der forherliger Jesus. Du kan ikke være virkelig lykkelig paa Jorden, du er ikke beredt til at gaa til Himlen. Jesus er den store Gjenstand for Kjærlighed, Tilbedelse og Lovprisning i Himlen; der tilbede Alle ham, brænde af Kjærlighed til ham, og give hans Blod alene Æren for deres Frelse. I Himlen „er Christus Alt i Alle"; i Guds Kirke her paa Jorden „er Christus Alt i Alle", og i hvert helliggjort Hjerte „er Christus Alt i Alle". Læser, staaer det saaledes til med dig? Saaledes?

„Fader, forlad dem.“

Jakob Nelson var født af christelige Forældre i Skotland og var som Barn en from og elskelig Dreng. Men i sit fjortende Aar mistede han paa en Gang baade Fader og Moder, hvorpaa hans Slægtninge sendte ham til London som Lærling i et Bogtrykkeri, hvor der for det Meste kun tryktes uchristelige Bøger og Aviser. Ved at læse saadanne Skrifter og ved at omgaaes letsindige Kammerater tabte sig de gode Grundsætninger og den Ærefrygt for Guds Ord, som hans fromme Moder havde søgt at indpræge ham; først lærte han at foragte Guds Ord og siden blev han en Bespotter og Fritænker. Vantroens Frugter udebleve heller ikke; Hovmod, Usandhed, sandselige og verdslige Begjæringer opfyldte hele hans Sjæl, og i sit tyvende Aar var Nelson allerede en øvet Synder. Især deles hed blev Søndagen den Dag, da han gav sine Lyster og Begjæringer Tøilen; Formiddagen tilbragte han da med ligesindede Venner enten ved Spille- eller ved Drikke-Bordet, medens Aftenen blev anvendt til at besøge Værtshuse, Theatre, Dandselocaler og andre Syndens Boliger. Stundom, især i den første Tid af dette hans syndefulde Levnet, hævede vel Samvittigheden sin advarende Stemme, og nu og da blev han forfulgt af mørke Anelser og Drømme. En Gang drømte han saaledes, at hans afdøde Moder med sorgmodige Blikke og Miner advarede ham

for en fortryllende Kvinde, som under munter Skjæmt snoede en Blomsterkjæde omkring hans Arme; men han foragtede alle Moderens Advarsler, indtil det skrækkelige Øieblik kom, da den skjønne Kvinde forvandledes til en Djævel og Blomsterkjæden til en Jernlænke, hvormed hun drog ham ned i en flammende Afgrund. Forfærdet anraabte han sin Moder om Hjælp, men nu var hun forsvundet — og han vaagnede, gjennemvædet af Angstens Sved. En anden Gang blev en af hans Kammerater dræbt ved hans Side af et Maskinhjul, som sprang, medens det var i fuld Fart; og greben af Forfærdelse tænkte han: „Hvis nu Loddet havde ramt mig, og jeg var bleven dræbt, hvor var da min Sjæl kommen hen?“ hvorpaa en indre, ubestikkelig Stemme svarede: „Du vilde visseligen være kommen i Helvede, hvis Du var død saaledes, som Du nu er.“ Desuagtet slog han snart disse ubehagelige Tanker ud af Hovedet og kvalte dem i Udsvævelsernes Dynd.

Saaledes hengik nogle Aar, og det forekom Nelson, at han var en meget lykkelig og livsglad Mand, eftersom han frit kunde følge sine Lyster og Tilbøieligheder. Men den Tid skulde komme, da han maatte erfare, at Djævelen er en haard Herre, og at „den, som Synden gjør, er Syndens Træl“. Det „glade Liv“, han førte, forledte ham nemlig undertiden til Uorden og Forsømmelse af sit Arbeide, og naar hans Principal gjorde ham Bebreidelser herfor, gav han ofte et uhøfligt Svar. Da saadanne Rivninger flere Gange vare indtrufne, blev han afskediget fra Bogtrykkeriet, hvilket han

dog ikke tog sig nær, „thi en Karl som jeg", tænkte han, „kan jo faa Arbeide overalt". Han fik ogsaa Plads paa et andet Bogtrykkeri, men samme Aarsag frembringer samme Virkning; ogsaa her var han uordenlig med sit Arbeide og studs mod sin Principal, hvorfor han ogsaa her tilsidst blev afskediget. Saaledes maatte han opgive den ene Plads efter den anden, indtil han omsider blev saa ilde anset for sin Hovmodighed og Trods, at Ingen mere vilde tage ham i sin Tjeneste. Han kom nu i Nød og maatte i denne sin Nød opsøge en gudfrygtig Bogtrykker, om hvem han ofte haanende havde sagt, at, „før han skulde arbeide hos et saadant Hængehoved, før vilde han sulte ihjel". Nu var han dog glad ved at faa Plads hos denne Bogtrykker, skjøndt det var ham meget ubehageligt, at han stedse maatte sætte christelige Skrifter og Guds Ord. Dette var ham pinligt og utaaleligt af den Grund, at han mod sin Villie blev nødt til at høre Sandheder, som straffede hans ugudelige Levnet og forstyrrede hans Sikkerhed. Han bad om at maatte slippe for dette Arbeide og forsikkrede, at han „hellere vilde sætte de kjedsommeligste Tabeller eller hvadsomhelst Andet"; men, da hans Principal alene sysselsatte sig med at udgive aandelige Bøger, maatte han finde sig deri, eftersom han ikke kunde faa Ansættelse paa noget andet Sted. Han søgte da at tage Opreisning ved for sine Kammerater at latterliggjøre, hvad han var nødt til at sætte; — ofte oplæste han Stykker af sit Manuskript for dem, idet han ledsagede Læsningen med haanlige og spottende

Bemærkninger. Og da mange af hans Kammerater ligeledes foragtede Guds Ord, saa istemmede de hans Spot, idet de faa, som misbilligede den, ikke havde Mod til at irettesætte ham derfor. Ofte forvanskede han Meningen i, hvad han satte, og havde sin Glæde af, naar dette ikke altid opdagedes ved Korrekturlæsningen, og der saaledes udkom Bøger med forargelige Trykfeil. Hans Principal straffede ham ofte herfor og havde mange Gange isinde at afskedige ham, men han holdtes stedse tilbage dels af Medlidenhed dels ved Haabet om, at han dog formedelst Guds Naade engang maatte komme til bedre Besindelse. Og dette Haab gik, som vi nu skulle se, i Opfyldelse paa en uventet Maade.

En Dag havde Nelson sat en Prædiken over Jesu Ord: „Fader, forlad dem, thi de vide ikke, hvad de gjøre", hvorved han spottende bemærkede, „at det havde Jesus vist ikke sagt; thi, at bede for dem, som pinte og plagede ham, det var mere, end noget Menneske formaaede." (At Jesus var Gud, havde han for længe siden lært at anse for Overtro). Derhos havde han som sædvanlig gjort bittre Udfald mod „alle de Galninge, som kunde tro, at Bibelen var Guds Ord; saameget kunde dog nok ethvert fornuftigt Menneske indse, at Sligt ikke var Andet end Præstepaafund for at narre og bedrage godtroende Mennesker". Men den hele Dag igjennem kunde han ikke faa disse Herrens Ord ud af sine Tanker; deres guddommelige Skjønhed og den Kjærlighed, de aande, virkede med uimodstaaelig Kraft paa hans Hjerte. Han følte ligesom

en Misfornøielse med sit hidtilværende Liv og kunde ikke Andet end tænke tilbage paa sin Barndom, hvor han saa ofte havde hørt sin Moder omtale disse Ord, i hvilke hun havde fundet Glæde og Fred. En Følelse af stigende Uro og Misfornøielse med sig selv begyndte alt mere og mere at plage hans Hjerte; han saa tilbage paa sit Liv og gyste over det Syn, som nu oplod sig for ham. Snart blev det ham for trangt i Arbeidssalen, og han gik sin Vei for paa Værtshuset at fordrive „disse Griller, som plagede ham". Men selv dette vilde ikke lykkes; vel drak han saa meget, at han næsten blev beruset, vel lo og spøgte han mere end sædvanlig med Gjæsterne, men desuagtet kunde han ikke faa Bugt med den Stemme, som uophørligt raabte i hans Indre: Tænk, om det alligevel var sandt, hvad der staaer i Bibelen! Tænk om Christus virkelig er Gud, hvorledes vil det da engang gaa dig, som uafladeligt har spottet og haanet ham og traadt hans Bud under Fødder? Skulde han vel ogsaa for dig have bedet: „Fader, forlad ham?" Nei, nei, det har han visseligen ikke, thi du har aldrig elsket ham, hvi skulde han da elske dig?

Foruroliget og naget af disse Tanker, misfornøiet med sig selv og med hele Verden, gik han sent om Aftenen hjem; idet han sang og bandede skiftevis som for at holde Modet oppe. Netop da han vilde dreie om et Gadehjørne, tørnede han sammen med en velklædt Herre, der gik paa samme Fortov som han selv, og Stødet var saa hæftigt, at begge Parter tabte Ligevægten. Nelson, der var

glad ved at finde En, over hvem han kunde lade sit onde Lune gaa ud, væltede sig strax ind paa den Fremmede, idet han beskyldte ham for at have overfaldet ham, og, inden Herren kunde sætte sig til Modværge, havde han allerede givet ham flere haarde Slag i Ansigtet, saa at hans Mund blødte, og Hatten fløi af. Men den Anfaldne var en stærk Mand, og, idet han tog et fast Tag i Nelsons Skuldre, satte han denne op mod Muren og sagde: „Hvis jeg nu fulgte Naturens Stemme, saa gjennemprygles jeg Dig ret grundigt, fordi Du har overfaldet mig, og Du seer nok, at jeg kunde gjøre det; men jeg tilgiver Dig, thi Du veed ikke, hvad Du gjør". Med disse Ord slap den Fremmede, hvis Navn var Hr. Howard, ham og vilde gaa videre, da Nelson kaldte ham tilbage. At han nu atter her skulde mindes om de Ord, som hele Dagen havde forfulgt ham, det blev ham for meget: „Slaa til", raabte han, „men sig ikke, at De tilgiver mig, thi det kan De ikke, det kan ikke engang Frelseren gjøre, thi jeg er den elendigste Synder paa hele Jorden". Den Fremmede, som var en christelig Mand, standsede øieblikkelig ved disse Ord og spurgte: „Mener du, hvad du der siger?" „Jeg ved ikke," svarede Nelson, „men det ved jeg, at om der end ikke gives noget andet Helvede, saa har jeg dog nu et i mit eget Hjerte". Derpaa fortalte han, hvad der samme Dag var hændet ham, fortalte, hvorledes han havde drevet Spot med Bibelens Ord, og hvorledes han derefter havde følt sig greben af en Uro og Angst, som han forgjæves havde

søgt at frigjøre sig for. Endelig bad han den fremmede Herre om at følge sig hjem, „thi“, sagde han, „jeg tør ikke være alene inat; en Drøm, som jeg havde for mange Aar siden, staaer nu saa levende for mig; — jeg er bange; ja jeg, som ikke har villet tro paa Djævelens Tilværelse, jeg erkjender nu, at han er mig nær, og at jeg er i hans Vold.“

Hr. Howard samtykkede gjerne heri, han fulgte Nelson hjem og viste ham, hvilken farlig Vei han havde vandret paa, samt hvorledes dog Herren endnu i sin Naade vilde give ham Leilighed til at forbedre sig; han lagde ham ret alvorligt paa Sinde dog i det Mindste nu at vende om, thi det kunde let være sidste Gang, at Herren kaldte ham. De bade i Fællesskab en inderlig Bøn til Gud, og da Hr. Howard gik bort, overlod han Nelson sit Nye Testamente, hvilket han havde hos sig, samt lovede at komme igjen den næste Dag.

Denne Aften blev et Vendepunkt i Nelsons Liv. Denne Gang fulgte han Guds kaldende Røst og, lig den forlorne Søn, vendte han tilbage til sin Fader. Dog varede det flere Uger, inden han ret kunde fæste Lid til, at hans Synder vare ham forladne; men netop det Sprog „Fader, forlad dem“, hvilket han tidligere havde foragtet, blev nu formedelst Guds Naade et sikkert Anker for hans ængstede Samvittighed og en Balsam, der skjænkede hans Sjæl Liv og Fred. Fra dette Øieblik af var Nelson en troende Christen, som med Standhaftighed taalte, at hans forrige Venner gjorde ham til Skive for deres Forundring og Spot.

Han blev ogsaa fra nu af en stille, flittig Arbeider, og Gud lagde sin Velsignelse i hans Bestræbelser, saa at han efter nogle Aars Forløb kunde nedsætte sig i sin Fødeby som Bogtrykker. Her levede og døde han som en agtet Mand og erkjendte Sandheden af det Ord: Gudsfrygt med Nøisomhed er en stor Vinding og har Forjættelse baade for det Liv, som nu er, og det tilkommende.

Men det Skriftsted: „Fader, forlad dem", var ham bestandig det kjæreste i hele Bibelen, og for daglig at mindes det, havde han med gyldne Bogstaver trykt det paa en Tavle, som fandtes ophængt i hans bedste Stue.

Opad.

„Hvi lede I efter den Levende blandt de Døde?" Meget tidlig om Morgenen paa første Paaskedag talede en Engel saaledes til tre Kvinder, som i ydmyg Kjærlighed hastede til Jesu Grav for at vise deres Herres Legeme den sidste Ære. For dem, som stode der før Solopgang paa Opstandelsens Morgen, hensunkne i Sorg og Frygt, indeholdt disse Ord kun et halvtforstaaet Spørgsmaal, — men for os, som leve i Dagens klare Lys, som vide, at Graven var tom, den Døde opstanden, at Døden havde mistet sin Braad, Graven sin Seier, have de en dybere Betydning. Lad os i et roligt Øieblik tænke over, hvad det er for en dybere Betydning.

„Hvi lede I efter den Levende blandt de Døde?" Hvorfor bruge I Eders Penge til det, som ikke er Brød, og arbeide for det, der ikke kan skjænke Eder Tilfredshed? Hvorfor famle I i dette mørke Gravkammer blandt de hensmuldrende Rester af Ting, som det ene trætte Hjerte efter det andet har prøvet og bortkastet, fordi de ikke kunde give det Hjælp eller Trøst?. Kan du mere end de Mange, der have feilet før dig, aande Sjæl i Støvet, give de tørre Ben Liv?

Hvorfor vil nedad, altid nedad, du skue?
Verden kan ikke Guds Throne slutte inde.
Se dog histop imod Stjernernes Bue,
Der vil din Faders Bolig du finde!

Søger du dit Livs Glæde i Fornøielser? O hvilken tom og hul Gjenlyd vil dog besvare din muntre Sang, og Enden paa al den Spøg og Lyst er Sløvhed. Eller maaske du har mere Interesse for Livets Bekymringer end for dets Glæder, og fjerner dig langsomt mere og mere fra Himlen, og synker dybere og dybere i Jorden, medens du forfølger dit Maal: du dynger Skatte sammen til de senere Dage, du lever blandt døde Legemer, der ingen Opstandelse skulle have. Du Daare! i denne Nat kræves maaske din Sjæl af dig! og har du nogensinde hørt, at Rigdomme aabnede nogen af de tolv Perleporte for Mennesket?

Det gjør ligemeget, fra hvilken af de revnede Brønde vi søge at drage Vand op, — fra Verdens Ros, dens Glæder, dens Travlhed eller dens Rig-

dom. „Usselt og daarligt er Alt, hvad der svinder bort med Tiden"; søge vi Styrke og Fortrøstning i saadanne Ting, er det ligesom at søge det Levende blandt det Døde. Kom ud i Solskinnet og den friske Luft, stil dig foran den i Klippen hugne Grav, fra hvilken Tvivl og Mørke ere vegne bort for stedse, og hør paany, hvad Herrens Engel forkynder disse fattige, trofaste Kvinder: „Hvi lede I efter den Levende blandt de Døde? Han er ikke her, thi han er opstanden, som han haver sagt. Gaaer hen og siger hans Disciple det" — tre Paaskerøster, der skulle blande sig med vort jublende, seierrige Halleluja. Da Pilatus havde gjort det Spørgsmaal, som de viseste Hedninger ikke i Hundreder af Aar havde formaaet at besvare, vendte han sig bort fra ham, som er alene Sandheden, og gik bort og tabte Sandheden for evig. Hvormeget bedre ere vi, naar vi vende os fra Livets Herre, og foretrække at tilbede Afguder af vor egen Opfindelse paa et aandeligt Golgatha? Han er sandelig opstanden, som han selv har forudsagt. Slog nogensinde hans Ord feil? Har han nogensinde i Tidernes Løb svigtet en Eneste, der kom til ham, som disse fattige Kvinder kom, med elskende Hjerter og ilende Fod, og Hænder, der vare rede til at gjøre efter hans Befaling? „Gaaer hen og siger hans Disciple det"; det var intet svært Bud, men netop fordi det var et Bud, blev det en Pligt; og det var Pligten, der laa nærmest for Haanden, den simple og letanvendelige Lærdom, der skulde drages af, hvad de havde set, den eneste Gjerning, hvorved de i dette Øieblik kunde

give deres Forundring og Glæde et gavnligt Maal. „Gjør det, og I skulle forstaa". Man skulde synes, at den bedste og nyttigste Brug, vi kunde gjøre af Verden, er at gjøre alt det Gode i den, som vi formaa. Hvorledes? for at gavne vore Naboer? Nei, af en langt høiere Grund, med et langt større Maal; af Kjærlighed til Christus og til Guds Ære: paa det at vi, idet vi søge ham med vort hele Hjerte, ikke i den tomme Grav, men paa den Vei, han vandrede for os, i denne Verden maa kjende hans Sandhed, og hisset det evige Liv.

Mon jeg være min Broders Vogter?

Vi gyse vist Alle uvilkaarligt, naar vi læse disse Ord, som Kain med saa liden Ærefrygt talte til den Almægtige. Og dog, naar vi tænke alvorligt over denne Sag, hvor ofte svare vi da ikke Herren paa samme Maade ved Gjerninger, Ord og Tanker? Vi se smaa Børn (hans Smaa) løbe vildt omkring paa Gaderne, og hvor sjeldent tænke vi paa, hvorledes vi vel kunde hjælpe dem til at komme til at elske ham, der kaldte Børnene til sig; maaske offre vi dem en medlidende Tanke, men vi gaa videre og tænke ikke mere paa dem. Mon jeg være disse Børns Vogter? Og tænk saa paa disse stakkels fortabte Væsener, der befolke vore Gader om Natten, vi gyse tilbage for dem, vi holde ikke

engang af at tænke paa dem. Vilde vor Herre Jesus have handlet saaledes? Nei, han vilde have underviist, renset og helbredt dem. Tilvisse staaer det i ethvert Menneskes Magt at følge hans Exempel, om end kun i stor Afstand. Nogle kunne give deres Tid, Andre deres Talenter, Andre deres Penge. Lader os ved vore Handlinger besvare dette Spørgsmaal: „Mon jeg være min Broders Vogter?“ Og hvorledes vilde vi vel i Almindelighed i Hverdagslivet kunne svare vor himmelske Fader, naar han spørger os: Hvor er din Broder? Jeg frygter, at kun Faa kunde give et Svar, der vilde tilfredsstille deres egen Samvittighed. Det er en alvorsfuld Tanke, og tillige en, der aldrig burde være ude af vort Sind, hvormeget vi kunne virke paa Andre, baade til det Onde og til det Gode. Præsterne sige, at det er forbausende, hvor mange Mennesker, der sige paa deres Dødsseng: „Jeg har aldrig forurettet eller skadet Nogen!“ Hvor elendigt at dø med saamegen ikke angret Synd! Have vi ikke ved slet Exempel, ja endog tankeløst skadet vor Broders Sjæl atter og atter? Maaske der i dette Dieblik findes nogle Sjæle i Helvede, som uden os vilde være blevne Engle i Himlen. Maaske vi søge at leve et gudfrygtigt Liv, maaske vi i mange Henseender give et godt Exempel; saa meget desto større er vort Ansvar. Andre have maaske villet efterligne os, og da har en eller anden paafaldende Ubestandighed bragt dem til at anse os for lidet bedre end Hyklere, og de ere atter faldne tilbage til deres

onde Vaner, og den Sjæl, for hvilken Christus døde, er gaaet fortabt.

Guds sande Barn maa derfor altid vogte paa, at han i sine Tanker, Ord og Gjerninger har Herren for Øie, og da vil han aldrig fare meget vild; thi hvorledes kunde vi tale onde Ord, gjøre onde Gjerninger og have onde Tanker, naar vi erindre hans Nærværelse, og at vi leve i ham og han i os? Hvad kunne vi gjøre for disse Letsindige, der synde aabenbart og ikke bekymre sig derom? Hvilken sørgelig Lod er ikke deres. Alt, hvad vi kunne gjøre, er at mindes, at vi til en vis Grad ere deres Vogtere, vi maa vinde dem tilbage til Christus, vi kunne bede for dem, hjælpe dem, lære dem og fremfor Alt give dem et godt Exempel. Livet er kort, Evigheden uendelig, der er blot Et, som det er værd at leve for, at gjøre Guds Villie. Og dette er hans Villie: „Saaledes et det ikke Eders himmelske Faders Villie, at en af disse Smaa skal fortabes". Dersom vi ved Guds uendelige Barmhjertighed skulde findes blandt hans Udvalgtes Tal, hvor livsaligt vilde det da ikke være at høre disse Ord: „Hvad I have gjort mod en af disse mine mindste Brødre, have I gjort mod mig". Der vil vor Gjerning, vore Bekymringer være tilende. Gud Herren selv vil være vor Vogter, der skulle vi evig være hos Herren.

Aandelige Digte.

Et lille Barn blev født paa Jord.

Et lille Barn blev født paa Jord,
Født paa Jord,
Da sang Guds Engle høit i Chor:
Halleluja, Halleluja!

Den Nat der lød en Sang saa skjøn,
Sang saa skjøn;
Thi Barnet var Guds egen Søn.
Halleluja, Halleluja!

Og langt derfra i Himlens Glands,
Himlens Glands,
Staa skjønne Børn med Straalekrands.
Halleluja, Halleluja!

I hvide Klæder, ren' som Sne,
Ren' som Sne,
Den Englesang istemme de:
Halleluja, Halleluja!

Om ham, der fødtes Julenat,
Julenat,
Og som af Gud paa Jord blev sat,
Halleluja, Halleluja!

Ved Smerte, Angst og Dødens Kval,
Dødens Kval,
At vi i Fryd hist leve skal.
Halleluja, Halleluja!

En Tornekrone selv han bar,
Selv han bar;
Os Livets Krone bragt han har.
Halleluja, Halleluja!

Nu throner han som Ærens Drot,
Ærens Drot,
Høit i sin Faders Kongeslot.
Halleluja, Halleluja!

Sin lille Flok da fører han,
Fører han,
Til Livets Kilder evigt an.
Halleluja, Halleluja!

Frikjøbte synge glad de Smaa,
Glad de Smaa
Hans Pris, der Barn i Krybben laa.
Halleluja, Halleluja!

5te Søndag efter Paaske.

(Engelsk Psalme efter Wordsworth.)

Vi lindre skal paa Trængsels Dage
Forladte Børns og Enkers Klage*).
Vil du fra os din Trøst da tage?
Vil du gaa bort?

Din Kirke vil ei mer du høre?
Skal Enkens Dragt den sig iføre?
Vil du os faderløse gjøre?
O Hjertesorg!

Nei, Jesus vil paa Trængsels Dage
End lindre Børns og Enkers Klage;
Han synes kun sin Trøst at tage,
Han elsker os!

Thi han gaaer bort, at han kan sende
En Trøster os i vor Elende
Med Trøst til alle Dages Ende:
Den Hellig Aand.

Da du dig føde lod hernede,
Da fyrgetyve Dage skrede,
Før Zions Tempel saa med Glæde
Din Herlighed.

Der Oldingen med Fryd dig kjendte;
Til Enken og din Trøst du sendte.

*) Se Dagens Epistel.

De Duer, der til Offer tjente,
Forbilled var.

Da Liv fra Død du tog hernede
End fyrgetyve Dage skrede;
Da kom en Dag med evig Glæde
I Himmerig.

Thi da dit Jordeliv du endte,
Og Zions Tempel hist dig kjendte
Som evig Præst, der til os sendte
Freds-Duen ned.

Saa bort med Sorg og bitter Klage!
Held os, at bort du vilde drage
At bede for os alle Dage
I Himmerig!

Som Mand du gik, at vi kan hylde
I Troen nu din Guddomsfylde,
Og se: vi dig, vor Talsmand, skylde
Al Aandens Fred.

Derfor vor Fader Pris vi sende
Og Søn og Aand, ja hine Trende,
Dog en sand Gud, foruden Ende
I Herlighed.

A. C. Holm.

Fortællinger.

Hjob 19, 26.

Om Keiser Karl den Store læser man, at han paa sit Dødsleie sagde: „Jeg skal beskue Gud for mig, og mine Øine skulle se ham", (Hjob 19, 26) og at han derpaa udstrakte sine Arme og sagde: „Med disse Arme vil jeg omfavne min Herre og Frelser, Christus".

Matth. 5, 5.

En from Præst i England havde ofte tænkt efter over disse Herrens Ord: „Salige ere de Sagtmodige, thi de skulle arve Jorden" (Matth. 5, 5). Han kjendte saa mange sagtmodige Christne, der vare saa langt fra at eie Jordens Goder, at de meget mere vare fattige og kun havde deres nødtørftige Underhold, og mange ugudelige Mennesker saa han rundtom, der klædte sig i Purpur og kosteligt Linklæde og levede hver Dag herligen og i Glæde. Han selv troede ogsaa at høre til de Sagtmodige og havde dog kun saameget, at han med Kone og Børn kunde leve ganske tarveligt,

medens andre Præster, hvis Arbeide han med Anstrængelse udrettede, svælgede i Livets Overflødighed. Da forekom i de mørke Timer Jorden og dens Gods ham dog altfor uretfærdigt og ulige fordelt, og han stod i Fare for at knurre imod Gud. Fordybet i Tanker over den tilsyneladende Modsigelse mellem det daglige Liv og ovennævnte Forjættelse af Herren, gik han engang en Spadseretur ud over Markerne, da hans Øre opfangede et Glædes- og Takudbrud fra en nærliggende Hytte. Nysgjerrig nærmede han sig til Hytten og saa ind gjennem Vinduet for at erfare, hvem den Lykkelige var. Han fik Øie paa en fattig Kone ved sit Maaltid, hvilket kun bestod i en Krukke Vand og et Stykke Brød. Hendes Øine og Hænder vare opløftede mod Himlen og med glad Røst udraabte hun den ene Gang efter den anden: „Ak, Alt dette giver du mig, gode Gud, og dertil endnu min Jesus!" — Han traadte skamfuld tilbage fra Vinduet, Undseelsens Rødme overgød hans Ansigt, og der blev pludselig Lys i hans Sjæl. Han indsaa nu, at han manglede den fattige Kones gudfrygtige Nøisomhed og Ydmyghed; han maatte først tilbede og tilkæmpe sig den Vinding, hvorom Apostelen Paulus siger: „Vistnok er Gudsfrygt med Nøisomhed en stor Vinding" (1 Tim. 6, 6). Han bad og kæmpede trofast og vedholdende, han nøiedes stille og gudhengiven med det Livet, der var blevet ham tildelt og lærte siden altid mere af egen salig Erfaring at kjende, at Gudfrygtighed er nyttig til

alle Ting, og haver Forjættelse for det Liv, som nu er, og for det tilkommende" (1 Tim. 4, 8).

Matth. 10, 28.

Allerede var Winfred (Bonifacius) 74 Aar gammel, da han tiltraadte sin sidste Missionsreise til Friesland. Med ungdommeligt Mod gjennemreiste han Landet, forvandlede Afgudslunde til Kirker, oprettede det Forfaldne, ordnede det Henvisnede og døbte Tusinder af Mænd, Kvinder og Børn. Men hans Time nærmede sig. Han befandt sig netop ved Bornes Bredder; den lille Leir, som han her havde opslaaet, indesluttede ham og Hans, samt de Helligdomme, som han behøvede til sit Embedes Forvaltning. Nogle Dage før havde han først døbt Mange, og den 5te Juni 755 var netop bestemt til, at de paa denne Dag skulde modtage den hellige Indvielse. Den opgaaende Sol forkyndte just den vigtige Dags Frembrud, da Morgenens høitidelige Stilhed pludselig afbrødes ved en sig nærmende Skares Fodtrin. Winfred, som var af den Mening, at den glade Forventning om den hellige Handling allerede saa tidligt havde vakt de Troende, traadte i den præstelige Dragt ud af Teltet for at hilse de Kommende. Men hvilket Syn! En Skare Hedninger, der havde sammenrottet sig om paa denne Dag at hævne den

deres faldne Guders Ære tilføiede Forhaanelse, strakte deres blinkende Sværd imod den Forbandede. Den hellige Mands Tjenere styrtede ud af Teltet for med deres Vaaben at dække den elskede Lærers Legeme. Men han sagde med sin milde Stemme til de Kamplystne: „Mine Børn! jeg beder Eder, vend ikke Vaabnene mod vore Fjender! Den guddommelige Lære tillader os ikke at gjengjælde Ondt med Ondt". Derpaa vendte han sig med samme Ro, med samme ædle Fatning til sine Medarbeidere, og sagde til dem: „Saafremt nogensinde Guds Kjærlighed har opfyldt Eder, saafremt I nogensinde have laant et villigt Øre til mine Formaninger, saa lægger Eder i dette Øieblik vor Herres og Frelsers Ord paa Hjerte og frygter ikke for dem, som slaa Legemet ihjel, men kunne ikke slaa Sjælen ihjel (Matth. 10, 28), kaster Eders Haabs Anker vidt ud, lader ikke i denne hellige Strid den Seierskrone frarøves Eder, som vi allerede have erhvervet os i en lang og besværlig Kamp. Taaler i Troens levendegjørende Kraft mandigt og heltemodigt den sidste Prøvelse, der er opbevaret til os, og gaaer modigt og uden Frygt i Døden, af Kjærlighed til ham, som har lidt for os, og med hvem vi evig ville glæde os i Faderens Hus". Næppe havde han endt denne hellige Svanesang, før den rasende Hedningeskare trængte ind paa ham og hans Brødre. Med Relikvierne i Haanden modtog han Dødshugget med samme Fatning, hvormed han havde trøstet Sine, og gik i sit Livs 75de Aar med mange af sine

Brødre ind til Herrens Fred, for hist i al Evighed at høste, hvad han her i sit Ansigts Sved havde saaet.

Matth. 11, 28—29.

Et ungt Menneske havde ved Universitetet lagt Bibel og Katekismus til Side og indsuget vantro Lærdomme. Med disse kom han tilbage til sin Fædreby, og det Første, som han her troede at maatte gjøre, var i den derværende Avis at lade indrykke en Artikel for efterhaanden at bringe den gamle Bibellære i Miskredit. Artiklen indeholdt en Fortælling og havde den Titel: „Kaffen, ogsaa en Kilde til aandelige Anfægtelser". Saavidt var Erkjendelsen af de bibelske Lærdomme allerede gaaet tilbage i denne By, at snart Enhver, de Fornemme som de Ringe, troede at finde Aarsagen til alle Uroligheder i Hjertet i en daarlig Mave, tykt Blod, Mangel paa nødvendig Bevægelse og slet Diæt. Fuld af Glæde over denne Virkning af hans lille Historie vilde nu det unge Menneske bevise af Bibelen selv, at Christus og hans Apostle ikke havde lært anderledes end han, hvorledes man skulde kunne faa Ro i Sjælen. Han tog da Bibelen Haanden og slog saadanne Steder op, der handlede om Sjælens Fred. **Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besværede! og jeg vil give Eder Hvile. Tager mit Aag paa Eder**

og lærer af mig, thi jeg er sagtmodig og ydmyg af Hjertet: saa skulle I finde Hvile for Eders Sjæle! (Matth. 11, 28—29) faldt ham først i Hænderne. Bestyrtet over dette afgjørende Udsagn søgte han efter Sammenhængen med dette Sted, for maaske derved igjen at kunne styrke sin Mening. Men nu læste han 11, 25: „Jeg priser dig Fader, at du haver skjult dette for de Vise og Forstandige og aabenbaret det for de Umyndige". — „Endnu dunklere!" tænkte han; „det maa jo dog være vise og kloge Folk, der ret kunne erkjende Guds Villie." Han haabede at finde dette forklaret i Parallelstedet og slog op 1 Kor. 1, 20. Men her læste han: „Hvor ere de Vise? hvor de Skriftkloge? hvor denne Verdens Granskere? haver Gud ikke gjort denne Verdens Visdom til Daarlighed?" Og saaledes blev det ved lige til Slutningen af Kapitlet, hvor det V. 30 hedder: „Christus Jesus er bleven os Visdom!" — „Nei", sagde han, „Apostlene drive den Sag for vidt; Jesus selv taler ikke saaledes om sig selv; jeg maa tilbage til Evangelisterne!" Han fandt Joh. 14, 6: „Jeg er Veien og Sandheden og Livet; der kommer Ingen til Faderen uden ved mig!" „Komme til Faderen?" tænkte han; men forstaaes derved timelig og evig Lyksalighed? Udentvivl! thi det hedder jo et andet Sted: „Jeg giver dem et evigt Liv; jeg er kommen, at de skulle have Liv, og have overflødigt" (Joh. 10, 28. 11). Nu blev det

unge Menneske alvorlig; men det var sent, og han gik tilsengs. Dog flygtede Søvnen denne Gang fra hans Øine, han kunde ikke lade være at tænke paa det Læste. Da Dagen brød frem, søgte han ved Arbeide at komme paa andre Tanker; derpaa ilede han til sine Venner, til selskabelige Glæder, men til ingen Nytte. „Ak, havde jeg dog ikke ladet denne Fortælling indrykke i Avisen!" Med denne Tanke sluttede han Dagen, men næste Morgen vaagnede han igjen med samme Tanke. Han søgte Ro og fandt den ikke. Efter tre Dages Forløb kom den Efterretning, at han maatte haste til sin Brud, hvis han endnu engang vilde se hende, thi hun laa i de sidste Krampetrækninger. Som rørt af Lynet stod han der. Det var umuligt at naa hendes Hjem før om 24 Timer. Han hastede alt, hvad han kunde; men da de 24 pinlige Timer vare omme, traf han et Lig. I usigelig Fortvivlelse kastede han sig over den Elskedes afsjælede Legeme; Intet kunde bringe ham til Besindelse. Den unge Pige var død af ondartede Børnekopper. Faa Dage efter laa den utrøstelige Yngling paa Sygeleiet af samme Sygdom i den største Livsfare. Hans Bruds Fader, en troende Præst, lod det ikke mangle paa Noget af, hvad der kunde tjene til hans Helbredelse, men fremfor Alt søgte han at virke paa hans Sjæl, som han saa, endnu var langt fra Sandheden. Den Tid, som den Lidende maatte tilbringe i Senge, benyttede Faderen til at fortælle ham sit eget Livs Historie. I samme forkyndte han ham Loven og Evangeliet, saaledes som

den guddommelige Førelse efterhaanden havde bragt ham selv til Erkjendelse deraf. I Begyndelsen rasede endnu Lidenskaberne vildt mellem hverandre i den Syges oprørte Sjæl, men endelig kom der Lys i hans Indre. Loven aabenbarede ham hans aandelige Armod, og Evangeliet lærte ham at kjende, elske og efterfølge hans Sjæls Læge. Da han igjen var bleven helbredt, bekjendte han offenlig og med Glæde: „Jeg agter mig ikke at vide Noget iblandt Eder, uden Jesus Christus og ham korsfæstet" (1 Kor. 2, 2).

Matth. 28, 20.

En retskaffen Landsbypræst i Sydtydskland gjorde en Reise for at udhvile sig efter sine Embedspligter og for at gjenvinde sin Sundhed efter en Upasselighed. Men om Aftenen paa den anden Reisedag overfaldt ham en heftig Nervefeber, der fjernt fra Hjemmet bragte ham Døden nær. Med usigelig Smerte sad den tro Hustru, der havde ledsaget ham paa Reisen, ved hans haarde Sygeleie og ventede kun hans Død. „Ak, levede vor Herre Jesus endnu paa Jorden", sukkede hun i sit kummerfulde Hjerte, „hvor skulde jeg ile til ham, omfavne hans Fødder og bestorme ham med Taarer og Bønner: Giv mig min elskede Mand igjen, giv mig mine Børns Fader!" Hun kunde ikke fatte sig ved Synet af den i Feberkamp liggende Mand.

Fuld af Længsel efter et Trøstens Ord greb hun begjærlig Bibelen, slog op, og disse Jesu Ord kastede en Straale ind i hendes dybtbedrøvede Sjæl: „Se jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende“ (Matth. 28, 20). Det var en Lædskedrik for hendes forsmægtende Sjæl. I Troen tilegnede hun sig denne Forjættelse og fik Ro, Mod og Hengivelse i Guds forborgne Villie. Hendes Bøn blev hørt. Dødsengelen veg bort fra hendes dyrebare Mands Leie. Sundheden vendte tilbage i hans halvdøde Lemmer. Længe blev han endnu en trofast Forkynder af Guds store Gjerninger, en Velsignelse for sit Hus og Kirken.

Luk. 23, 39—43.

Mak Millen, en 34 Aar gammel, ugift Linnedvæver i Skotland, blev almindelig agtet som en ordenlig Mand. Han besøgte ogsaa regelmæssig Gudstjenesten; men en Hovedsynd havde han, som han kun altfor godt forstod at skjule i Begyndelsen. Det var Kjødets Lyst. Men da han imidlertid ikke stræbte at døde den, saa herskede den snart over ham. En Tidlang skjulte han den vel for sine Forældre, der med Kummer bemærkede den urene Ild i hans Indre; men endelig aflagde han endog denne Skamfuldhed. Han havde forført en Pige, og da denne bemærkede Følgerne af sin Synd, bønfaldt hun ham om at skaffe et Middel, der

kunde tilintetgjøre disse Følger. Han opfyldte hendes Bøn, men advarede hende om at bruge Giften forsigtigt, da den ellers kunde virke dødeligt. Men snart mærkede dog Pigen, at Døden nærmede sig, og formanede ham til at flygte og tage sin Tilflugt til Jesus. Imidlertid levede hun dog endnu et Par Dage under pinlige Smerter, og maatte da aabenbare sin Tilstand. Hendes Forfører blev da snart indhentet af Rettens Betjente og sat i Fængsel. Mange Uger sad han arresteret, men tvivlede ikke om, at han snart igjen vilde blive sat i Frihed. Dog hvor forfærdedes han, da Dødsdommen pludselig blev ham forkyndt! Da en Geistlig besøgte ham, udtalte han vel for ham sin Taknemmelighed for hans Deeltagelse i hans ulykkelige Stilling, men han klagede tillige over sin svækkede Hukommelse, da det Uventede næsten havde røvet ham al Besindelse. Han haabede, sagde han, at han maatte dø før Henrettelsen, for saaledes at undgaa den offenlige Skjændsel. Forgjæves gjorde Præsten ham opmærksom paa, at han nu burde have sin Synd ligeoverfor Gud for Øie, og at han burde søge Naade hos den himmelske Dommer. Han hørte ikke paa ham, beklagede sig over den strænge Dom og over, at endogsaa hans Lig skulde overleveres i Lægernes Hænder. En hel Uge gik hen under idelige Klager. Endelig da han hørte, at hans Lig maaske paa hans Slægtninges Bøn vilde blive udleveret, blev han roligere og tænkte mere paa sin Sjæls Vel. Han stolede imidlertid paa sit i det Hele taget retskafne Levnet, da han jo ikke havde

havt ifinde at skade hin Pige. Præsten søgte derfor at lede ham til Erkjendelse af den Synd, som havde givet Anledning dertil; men han forkyndte ham ikke blot Loven i sin Hellighed, men ogsaa hvad Gud i sin Barmhjertighed giver den angrende Synder. Derpaa svarede han kun lidt, men takkede gjentagne Gange for Deltagelsen i hans Ulykke. I den følgende Uge blev han imidlertid meget bekymret. Han frygtede for den kommende Dom; thi nu erkjendte han Synden i dens hele Størrelse, og hans Forbrydelses Strafskyldighed var bleven ham klar. Han erklærede, at han maatte fortvivle, dersom ikke Skriftens Forsikkringer, at Jesu Blod renser for al Synd, igjen trøstede ham. Engang sagde han: „Jeg har netop læst Jesu Lidelseshistorie. Fortællingen om den bodfærdige Røver (Luk. 23, 39—42) har især gjort et dybt Indtryk paa mig. Maatte jeg dog ogsaa blive saaledes benaadet! Dog jeg har en Gnist af Haab om, at det vil ske." — Da Præsten forelæste ham en Psalme, hvori de Ord forekom: „Det er fuldbragt! er det ei nok, o Synder?" udbraabte han: „Det er fuldbragt! O forunderlige Ord! det er det kosteligste Sprog i Bibelen for en stakkels Synder" (Joh. 19, 30). En anden Gang sagde han: „Jeg har før kjendt mange flere Bibelsprog, men de gjorde dengang aldrig det Indtryk paa mit Hjerte som nu. Forhen blev Tiden mig ofte lang; nu flygter den kun altfor hurtigt bort. Især deleshed ere Nætterne mig kjære, da hensynker jeg ofte i alvorlige Betragtninger." — Det voldte ham Sorg,

at han ikke kunde glemme sine Slægtninge saaledes, som det efter hans Mening burde ske! Men da man svarede ham, at Herren ikke forlangte, at man skulde fornægte al Kjærlighed til sine Nærmeste, men kun at man skulde underordne dem Kjærligheden til ham, — han selv havde jo paa Korset givet Vidnesbyrd om sin ømme Kjærlighed til sin Moder —, følte han sig igjen trøstet. Om sin Henrettelse talte han ofte og sagde: „Jeg anraaber Herren, at han vil give mig Naade til at lide Dødsstraffen i Ydmyghed, som det sømmer sig for en saadan Synder, men dog ogsaa med en Christens Mod.“ — Dagen før Henrettelsen forsikkrede han, at al Frygt for Døden havde forladt ham, nu kunde han ikke klage over andet end over sin Mangel paa Kjærlighed til Jesus. — Med Bøn og Sang forberedede han sig i de sidste Timer før Døden. Den 107de Psalme trøstede ham meget. Hans Hjerte var fuldt af Tak og Længsel og fyldt med Kjærlighed til hans Herre; dog klagede han atter: „O, at jeg dog kunde elske ham endnu inderligere!“ Ledsaget af de Geistlige tiltraadte han med stor Rolighed Gangen til Retterstedet, og da han var ankommen der, besteg han med Standhaftighed Skafottet, bad stille nogle Minutter, gav Tegnet, og Dommen blev fuldbragt paa ham.

Ap. Gj. 14, 22.

Magdalene Glocker, en gudfrygtig Enke og Moder til mange Børn, gav meget til de Fattige og gjorde mange fromme Stiftelser. Men nagtet alle sine gudfrygtige Gjerninger var hun altid urolig, ængstelig og fuld af Frygt for Døden og den anden Verdens Straffedomme. Paa engang vilde alle hendes Bønner og de andre fromme Øvelser ikke mere være hende nok: hun græd bittre Taarer derover og sagde: „Jeg er og kan jo slet Intet mere". Endelig paa en Festdag var hendes Trøstesløshed og Elendighed steget til det Høieste. Opbragt paa sin Sjælesørger, Pastor Boas, der ofte havde sagt til hende: „De vil altid gjøre Dem selv retfærdig", gik hun i Froprædiken. Da var det for hende, som om den hele Prædiken Ord for Ord var henvendt til hende. Ordene gjennemborede hendes Hjerte som skarpe Pile. „Han mener jo mig alene", sagde hun til sig selv og bøiede sig af Skamfuldhed dybt ned i Stolen. Efter Gudstjenesten gik hun fuld af Angst og Fortvivlelse hen til Præsten. Hvad hun hidtil aldrig havde turdet sige, det maatte nu skriftes, thi her gjaldt det Liv eller Død. Men hendes Skriftefader forkyndte hende Troen paa Christus, udlagde den hørte Prædiken endnu mere for hende, og begjærligt lyttede hun til hans Ord, forstod Alt og troede Alt. Nu var hun hjulpen. Ubeskrivelig var hendes Ro, hendes Glæde, hendes Fred. Al tidligere Angst og Tvivl var forsvunden. Hun sank ned for sin Skriftefaders

Fødder for at takke ham for Prædikenen om Christus, hun lo og hun græd, thi til begge Dele fandt hun nu tilstrækkelig Aarsag i sit Hjerte, og hun kunde ikke noksom udtale sin Taknemmelighed og Kjærlighed. Atter og atter læste denne Enke i det Nye Testamente, søgte altid mere Lys og fandt Trøst og Liv i denne Bog, endskjøndt hun kun kunde læse meget lidt. Fjorten Nye Testamenter kjøbte og uddelte hun blandt sine Slægtninge med den inderlige Bøn, at Guds Rige ogsaa maatte komme i deres Hjerter, som det var kommet i hendes eget. Ved Løgne og Bagvaskelser lod hun sig ikke rokke i sin Tro. Led hun Forfølgelse for dens Skyld, saa henviste hun til Bibelen og sagde: „Der staaer jo skrevet, at os bør at indgaa i Guds Rige ved mange Trængsler" (Ap. Gj. 14, 22). Ogsaa hun fik dette Trængselens Bæger rigeligt at smage, men hun drak det med inderlig Sjæleglæde.

---

2 Kor. 12, 9.

Den 9de Februar 1555 blev den fromme Biskop Dr. John Hooper brændt som Martyr for Evangeliet i Gloucester paa den papistiske Maria af Englands Befaling. Da han besteg Baalet, bragte man Jernlænker for at fæste ham til Pælen. Men han sagde: „Gjører Eder ingen Uleilighed; jeg tvivler ikke om, at Gud vil give mig Kraft og Naade til at blive i Flammerne ogsaa uden disse Baand;

thi uagtet jeg vel ikke tør stole paa mit svage Kjød, saa forlader jeg mig dog paa den Herre, der har sagt: „Min Kraft fuldkommes i Skrøbelighed" (2 Kor. 12, 9). Med den største Gudhengivenhed led han de usigeligste Kvaler og bad midt i Flammerne: „Herre Jesus, vær mig naadig! Herre Jesus, annam min Aand!"

„Menneskens Søn er kommen at søge og frelse det Fortabte."

I Basel levede en gammel from Herrens Tjener, der en Søndag til den bestemte Tid gik hen i Martinskirken for at prædike der. Undervejs bad han til Frelseren, at han denne Dag ret maatte give ham Velsignelse til at forkynde Ordet, saaledes at idetmindste en Sjæl maatte frelses derved. Han kommer da i Kirken, Sangen begynder, og vor Pastor bestiger Prædikestolen. Han slaaer den store Bibel op, der ligger paa Pulten og vil søge efter den Text, som han har valgt for denne Dag. Men hvormeget han end anstrænger sin Hukommelse, kan han slet ikke erindre sig det valgte Bibelsted, sin skrevne Concept har han ladet blive liggende hjemme, og hvormeget han end blader frem og tilbage, kan

han ikke finde sin Text. Imidlertid var det ham ganske paafaldende, at saa ofte han slog Bladene i den hellige Skrift op, fik han altid Øie paa følgende Sted: „Menneskens Søn er kommen at søge og frelse det Fortabte“. Hans Angest tager til, thi Menighedens Sang nærmer sig sin Slutning, og endnu er det ham hverken muligt at huske sin Text eller en eneste Sætning af sin indstuderede Prædiken. Nu maa han læse Kirkebønnen, man kan tænke sig, med hvilket beklemt Hjerte han gjorde det. „Har jeg da ikke bedet til dig“, sukkede han stille til sin Frelser, „at du idag vilde give mig en ganske særdeles Velsignelse, og nu lader du dette vederfares mig. Ak Herre, hjælp dog!“ — Da svarede en Stemme i hans Hjerte: „Tag det første det bedste Sted, der falder dig i Øinene. Herren er med dig“. Han slaaer paany Bibelen op, og igjen falde hans Øine paa det Sted: „Menneskens Søn er kommen at søge og frelse det Fortabte“ (Luk. 19, 10). Nu fatter han Mod, læser Stedet for Menigheden med kraftfuld Stemme og begynder nu i Guds Kraft at prædike, saa at det gik baade ham selv og Menigheden til Hjerte. Da han nu havde endt og kom tilbage til sit Hjem, tænkte han længe efter over den besynderlige Erfaring, som han idag havde gjort i Kirken, og kunde ikke rigtig forestille sig, hvorfor Herren havde ladet ham dette vederfares. Saaledes gik nogle Dage, uden at han erfarede noget om den Virkning, som hans Prædiken havde frembragt. Torsdag Morgen sidder han i sit Studereværelse

og arbeider. Da banker det paa Døren, og en ham aldeles ubekjendt Mand træder ind, hvilken strax da han seer Præsten, faaer Taarer i Øinene. „Hr. Pastor“, siger han, „jeg har ikke kunnet afholde mig fra at udtale for Dem min Tak, fordi De har reddet mit Liv! Ved Deres Prædiken er mit Legeme og min Sjæl blevne reddede fra Døden!“ og han fortalte ham nu følgende:

„I den sidste Maaned var jeg det ulykkeligste Menneske i Verden. Jeg er meget fattig og har en talrig Familie; for at ernære denne, maatte jeg gjøre Gjæld; den kunde jeg ikke betale, Creditorerne vilde ikke vente længere, og min Nød steg til det Høieste. Da forsøgte jeg ofte (thi jeg kjendte ingen anden Trøst) at bedøve mig med stærke Drikke for dog for en kort Tid at glemme min Elendighed. Men Intet hjalp — fortsagt, jeg besluttede at berøve mig Livet og hænge mig, uden at tænke paa, at jeg derved styrtede mig i endnu større Elendighed. Denne Beslutning kom til Modenhed sidste Søndag; jeg tog et Reb i Lommen og begav mig paa Veien til den nærliggende Skov. Da jeg nu gik forbi Martinskirken, ringede Klokkerne netop sammen, og Kirkedørene stode aabne. Denne Klokkeklang trængte mig dybt til Hjerte, saa at der overfaldt mig en sand Dødsangst. Jeg vilde skynde mig bort for ikke mere at høre Klokkerne, men jo hurtigere jeg løb, desto stærkere lød Klokkeklangen i mine Øren. Da faldt det mig ind: „Maaske kan det ikke skade dig, om du, førend du berøver dig Livet, gaaer i Kirke og tager et godt Ord med paa

Veien"; og saa vendte jeg om og traadte ind i Kirken. Sangen var just tilende, og snart efter oplæste De Texten: „Menneskens Søn er kommen at søge og frelse det Fortabte". Da faldt det som Skjæl fra mine Øine; jeg begyndte at ryste og bæve og sagde til mig selv: Ja, jeg hører ogsaa til de Fortabte, og for mig er der ingen Redning mere, hverken her eller hisset! Men da De, kjære Hr. Pastor, talte om den Herre Jesus, hvorledes han saa gjerne søger de Fortabte, for at frelse dem og gjøre dem salige, da kom der ogsaa Haab i mit Hjerte, og jo længere De talte, jo mere overbevist blev jeg om, at Frelseren ogsaa kunde og vilde redde mig og gjøre mig salig; og da De sagde Amen, da var jeg bleven saa glad, at jeg strax vendte hjem, kastede Rebet i Ilden, faldt paa Knæ og overgav mig til min Herre Jesus som hans evige Eiendom. Siden har ogsaa den trofaste Frelser hjulpet mig igjennem og lindret min Nød, og jeg haaber, at han vil lade mig erfare sin Hjælp til mit Livs Ende.

Strøtanker.

At Gud tugter, aver, revser sine Børn og hjemsøger dem med Sygdomme, Fattigdom, Foragt,

Forfølgelse, Tab og Ulykker, tør vi ikke undres over. Thi hvor Mange vilde vel ikke ligesom Demas (2 Tim. 4, 10) vende om og faa Kjærlighed til Verden, hvis ikke Herren atter og atter lod Torne voxe frem paa deres Vei? Lader os derfor aldrig være misfornøiede over den Godhed, som Gud saaledes viser os.

Vantroen indbilder sig at finde Naade i en Tid, hvor Gud ingen Naade har lovet, men den Naade, som nu tilbydes, vil den ikke modtage.

Hiller.

Jeg vil gjerne høre en Prædikant, som tvinger mig til — ikke at beundre hans Veltalenhed — men til at sukke over mine Synder og glæde mig over Guds uskatterlige Gave, Christus.

St. Bernhardus.

Glem aldrig, at *Jesus elsker dig*, og at Alt, hvad der møder dig i Livet, kun er Yttringer af denne *Kjærlighed*, som baade kan tugte og trøste dig. Efter dette Livs korte Gjenvordighed tør Guds Barn forvente „en evig og over al Maade stor Herlighed. Bliv derfor i Troen, bort-

Kast ikke din Frimodighed, som har en stor Løn, „men hold fast paa det, du haver, at Ingen skal tage din Krone."

Saasnart mit Øie forvilder sig fra Korset og begynder enten med hemmeligt Velbehag eller med hemmelig Frygt at fæste sig paa noget Andet end Jesus, da er det strax ude med min Fred. Da begynder jeg at synke under Vægten af mit eget Jeg og af min forfærdelige Syndebyrde, da maa jeg snart fra Dybet raabe: „Herre, frels mig, jeg forgaaer!" Men saa snart jeg atter faaer Øie paa Jesus, da begynde Bølgerne at lægge sig, og det bliver stille og roligt. Ja sandeligen, „han er vor Fred" (Ef. 2, 14).

Du, som eier Jesus, eier Alt; men du, som ikke eier Jesus, eier Intet. Thi med Jesus er du rig midt i Armoden, lykkelig selv under Lidelser og salig i Døden. Men uden Jesus er du fattig midt i din Rigdom, misfornøiet i Lykken og fordømt i det Liv, som kommer efter Døden.

Vi, som rose os af Christus, af Syndernes Forladelse og Guds Naade, vi bør ogsaa se til at vi bevare denne Ros og ikke atter miste, hvad vi have faaet. Thi vi ere endnu ikke komne over alle Besværlighederne og naaede didhen, hvor vi skulle; vi gaa endnu paa Veien, hvor vi stedse maa fortsætte den begyndte Kamp mod alle de Farer og Møisommeligheder, som skulle møde os.

Luther.

En god Lærer søger Jesu Christi Ære derved, at han foredrager Sandheden klar og ubeskaaren; en daarlig Lærer anstrænger sin Veltalenhed for at erhverve sig et Navn. Den Sidste afhandler ubetydelige Emner i et sirligt Sprog, medens den Første hæver sit tarvelige Foredrag ved Storheden af de Tanker, han udvikler.

Julianus Pommerius.

Jo mere jeg betragter det Gamle Testamentes Profetier og kommer til Erkjendelse af deres Opfyldelse i det Nye Testamente, desto urokkeligere bliver min Tro paa Guds sande Ord; ja jeg ved næsten ikke, hvorledes jeg skulde bære mig ad for at komme til at nære Tvivl om Sandheden, den urokkelige Sandhed, af dette guddommelige Ord.

Bibelen staaer for mig som en stor, herlig
ning med to Etager, den nederste er det Gaml
stamente, den øverste det Nye. Jeg kan ikke k
i den øverste Etage uden først at gaa igjennem
nederste, og uden den øverste Etage vilde den
derste ikke være andet end en Ruin, opfyldt
unyttige Ting. Saa uadskilleligt høre det G
og det Nye Testamente sammen; men nu ved
ogsaa, hvorledes du skal betragte dem, som fora
det Gamle Testamente; — naar de kaste Vrag
det, kunne de eiheller have det Nye, thi begge
gjøre i Forening det ubedragelige, sikkre, ev
Guds Ord. L. Harms.

En Gravskrift.

Paa Biskop Berridges Grav staaer der efter hans egen udtrykkelige Forskrift ikke Andet end følgende Linier: „Han var født i Synd 1716, forblev i Uvidenhed om sin faldne Tilstand indtil 1730, levede stolt i Tillid til sine gode Gjerninger indtil 1754, tog sin Tilflugt til Jesus i 1757 og hensov i Herren 1793". Hvor forskjellig er ikke denne Gravskrift fra de mange, som fortælle os, at den her under Hvilende var „ædel og dydig" eller „from og ren af Hjerte" eller lignende.

Den, som er tilfreds med af de Troende at holdes for en Christen og ikke bekymrer sig om, hvorledes hans Sag virkelig staaer med Gud, er enten allerede en Hykler, eller ogsaa er han nærved at blive det.

De Gamle sagde, at Memnonsstøtten gav en Glædeslyd fra sig, naar Solens Straaler faldt paa den, saaledes synger ogsaa vort Stenhjerte Lov- og Frydesange, naar Evangeliets Lysstraaler trænge ind i det.

Naar et Menneske vil sove, udsøger han dertil et saadant Sted, at han ikke bliver forstyrret af nogen Støi; saaledes handler ogsaa et Menneske, naar han vil vedblive at sove i Synden; han søger da at undvige og tillukke Øret for Naadens vækkende Røst, og som en omhyggelig Kammertjener trækker Djævelen Mørkets og Sikkerhedens Tæppe op over hans Hoved.

Selv den største Synder skal visseligen vorde frelst, naar han sætter hele sit Haab om Frelse til Christi Blod alene, medens det fortræffeligste Men-

neske i Verden maa fortabes, naar han sætter sin Lid til egen Fromhed.

Herren finder Behag i dem, som frygte hans Ord, men haabe paa hans Godhed. Læg derfor vel Mærke til begge Dele. Vær derfor ikke sikker og letsindig; vaag og bed, men hav ikke destomindre Tillid til din Gud; thi han vil Intet lade dig mangle. Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest.

Da Djævelen sagde i Paradiset: I skulle ikke dø Døden, men I skulle blive ligesom Gud, da vidste han, at han sagde en Løgn; men han vidste ikke, at han imod sin Villie tillige havde sagt den herligste Sandhed.

Ligesom Gud skabte Adams Brud af hans Side, medens han sov, saaledes skabtes ogsaa Christi Brud, nemlig Menigheden af hans gjennemstukne Side, der han sov Dødens Søvn paa Korset.

Ny kristelig Samler.

Et opbyggeligt Tidsskrift.

Udgivet

af

J. Vahl,
Præst i Aarhus.

Femtende Bind.

Odense.

Forlagt af den Miloske Boghandel.

Trykt i Chr. Milos Officin.

1869.

Indhold af 15de Bind.

Side

David Nasmith . . . . 1.

Hulebeboerne. Af Pastor Holm i Them . . . . 43.

Som Guldæbler i udgravne Sølv-Skaaler, saa er et Ord, som tales i sin Tid . . . . 47.

Skylden er betalt . . . . 51.

Den, der lider i Kjødet, han omvender sig fra Synden . 56.

Frugt efter mange Aars Forløb . . . . 61.

Herrens Langmodighed . . . . 65.

Mindre Stykker . . . . 69.

Det største Tab af alle . . . . 80.

Lad dig nøie med min Naade, eller alle Guds Veie ere rette 83.

En Skare i Ørkenen . . . . 86.

Fortællinger . . . . 88. 365.

Strøtanker . . . . 96. 378.

Fodsporene i Vildnisset. En Allegori. . . . . 97.

Daaben i Herrens Menighed. Prædiken af Egede Glahn 144.

John Bowen. Et Livsbillede. Efter det Engelske; meddelt af Nicolai Holten . . . . 149. 289.

Side

Om Bønhørelser . . . . 174.
To svenske Missionærer . . . . 193.
Fred formedelst Jesus Christus . . . . 256.
Om verdslige Bevæggrunde til at søge Christus . . . 266.
Guds Kjærlighed i Lidelsen . . . . 270.
Gud kan hjælpe i Alt . . . . 273.
Christus vort Alt i Alle . . . . 279.
Den Ene annammet, den Anden ladt tilbage . . . . 280.
Smaastykker . . . . 283.
Herrens Veie . . . . 285.
Noget om Fred i Hjemmet. Efter det Svenske . . . 329.
Blandt Tyvene i London . . . . 340.
Hvad venter du paa? Efter det Svenske . . . . . 348.
Taksigelse for Ordet. Efter det Svenske . . . . . . 351.
Det er min Skyld . . . . 353.
Nogle Ord om Mødre . . . . 359.

David Nasmith.

(Slutning.)

XI.

Reiser i England.

„Mig bør og for andre Stæder at forkynde Guds Rige; thi dertil er jeg udsendt“
Luk. 4, 43.

Medens Forfatteren af denne Bog skrev forrige Kapitel, faldt ham et Blad i Haanden med følgende uden Tvivl af gode Kilder øste Angivelser: „De Kvarterer i Manchester, som ere beboede af den fattigere Befolkning, ere først opstaaede i den seneste Tid. Gaderne ere for det Meste brede og lige, det ydre Udseende af Elendighedens Boliger er derfor temmelig anstændigt. Blandt den store Menneskemasse, som Industrien pludselig havde hidlokket, befandt sig mange Irlændere, som leiede Kjældere, Ko- og Hestestalde for at bo billigere; de engelske Arbeidere bleve da af Nødvendigheden tvungne til at leve paa lignende Maade. Der findes i Manchester et Kvarter kaldet „Lille-Irland“, hvilket forener i sig alle Grusligheder, som kunne findes i Menneskeboliger. Enhver Stad i England har sit

Lille-Irland, og daglig tiltager Befolkningen i disse saakaldte „slette Kvarterer". Her findes de Huse, som Loven kun kommer i Berørelse med, naar det gjælder om at opspore Forbrydere; her sove Mennesker af forskjellig Alder og Kjøn tilsammen paa det samme Straaleie og under de samme Pjalter, der tjene dem til fælleds Bedækning. — Staden Leeds, som rivaliserer med Manchester, frembyder et endnu trøstesløsere Syn. Denne Stad har 276 Gader, som Aaret igjennem ere behængte med Beboernes vaskede Linned, saa at man for at komme frem maa ved hvert Skridt løfte Pjalterne iveiret. I Liverpool, en af Englands rigeste Stæder, findes 7862 beboede Kjældere; det Antal Mennesker, som leve i disse dunkle, fugtige, snævre og smudsige Huller anslaaes til 39,300" — — og paa samme Maade fortsættes det skrækkelige Maleri med bestandig stigende Gyseligheder.

Saaledes var den Kampplads, som vor Troeshelt nu var isærd med at betræde. Strax efterat have grundet sit nye, lille Udvalg, begav han sig paa Reiser for at besøge alle de store Fabrikstæder, hvormed England er ligesom oversaaet, og hvis Storhed for det Meste skriver sig fra de sidste hundrede Aar, som Birmingham, Manchester, Leeds o. a.

Han kom først gjennem Universitetsstaden Cambridge, hvor han stiftede en Stadmission og en Ynglingsforening; derefter bleve de førnævnte Fabrikstæder, tilligemed nogle andre, som Halifax, Bradford, Huddersfield, Wakefield og York, besøgte, og overalt istandbragtes Stadmissioner og Ynglings-

foreninger, paa nogle Steder ogsaa Traktatforeninger og Opdragelsesforeninger. Med dette Arbeide hengik Foraaret og det Meste af Sommeren, og skjøndt London endnu bestandig var Nasmiths Hjem, saa var han dog næsten altid ude paa Reiser. At dette ikke kunde være behageligt for den kjære Hustru, hvormeget hun end skattede Arbeidets Vigtighed, vil vist Ingen finde underligt. Nasmith søgte fra en af de nævnte Stæder (Huddersfield) at trøste hende og gjorde det paa en saa elskværdig Maade, at vi ei kunne undlade at meddele Brevet, som giver os et dybt Blik i hans Inderste og viser os, at Ægtemanden paa ingen Maade er gaaet op i Menneskevennen. „Fortæl mig kun bestandig, hvad du tænker, min Kjære", skriver han blandt Andet, „thi skjøndt du er for indsigtsfuld til at vente, at jeg skal betragte Alting som du, eller at jeg skal handle mod min Overbevisning, saa skatter jeg dog dine gode Raad høit, og de gavne mig ofte ved at foranledige mig til alvorlig Overveielse og Selvprøvelse. Kjender jeg mig selv rigtig, saa er det mig kun om at gjøre det Rette og følge Pligtens Vei, skjøndt jeg maa beklage, at det undertiden er mig vanskeligt at afgjøre, hvad jeg nu skal gjøre. Vær forvisset om, at den lange Adskillelse fra dig ikke er efter mit Ønske, især naar jeg betænker, at du muligvis legemlig eller aandelig kunde lide derved. Du behøver kun at sige: „kom hjem", og jeg skal komme; „bliv hjemme", og jeg vil blive hjemme; og dette alene af den Grund, at du er mit Livs Ledsagerinde, mine Børns Moder, som jeg af mange

Grunde elsker ømt og inderligt, og fordi Gud i Himmelen, som ei gav din Sjæl og dit Legeme Styrke nok til at udholde Skilsmissen længere, tilraaber mig: bliv hjemme! Betragter jeg Sagen alene fra denne Side, saa klarer den sig uden Vanskelighed. Men ogsaa andre Hensyn paatrænge sig, saa at jeg bliver tvivlraadig, hvad der nu er Pligtens Bud, som er det eneste Rette. Der spørges om: naar du paa denne Maade behager din Hustru, mishager du da ikke din himmelske Fader? Umuligt! havde jeg Lyst til at svare, thi Gud byder os ikke paa eengang at gjøre to modsatte Ting; er det da min Pligt at blive hjemme, da skal jeg ogsaa gjøre det. Men saa møder mig det Ord: „Hvo som elsker Hustru og Børn mere end mig, han er mig ikke værd!" Man kan svare mig: det maa ikke anfægte dig, naar det er sikkert, at din Hustrues Sundhed, Lykke, ja maaske hendes Liv beroer paa, at du bliver i Hjemmet. Dertil siger jeg: din Sundhed er mig dyrebar, din Lykke søger jeg efter Evne at fremme, forsaavidt det kan forenes med Herrens Villie, og dit Liv er mig naturligvis ligesaa dyrebart som mit eget. Hvad følger deraf? Jeg maa underholde mig og mine og har ikke Ret til at vente det daglige Brød, naar jeg ikke arbeider for det. Hvorledes kan jeg arbeide for det? Ved at bruge mine Evner; og at jeg skal bruge dem, det bliver mig hver Dag klarere; thi allevegne bede de Troende alvorlig om Oprettelse af Stadmissioner hos dem, og Herren giver mig Midler dertil og har overflødig velsignet disse Bestræbelser til Frelse

for Tusinder af Syndere. Seer jeg tillige, hvormeget Gud har virket ved Ynglings-, Traktat- og andre Foreninger, saa maa jeg staa stille og spørge den naadige Styrer af Alting, Hjertekjenderen: „Herre, hvad vil du, at jeg skal gjøre?“ Han ved, at jeg ikke har Lyst til Lediggang, og jeg ønsker stedse med større Længsel, at mine sidste Dage ogsaa maatte blive mit Livs mest velsignede og hellige; og tager jeg ikke meget Feil, saa vil dette Ønske og denne Bøn opfyldes. Om mit Liv lakker mod Enden, ved jeg ikke, og jeg ønsker ikke at vide det, kun det ønsker jeg at findes paa min Post og gjøre Guds Villie, naar Døden kommer. En unyttig Tjener var jeg vel bestandig og vil stedse blive det, men hans Naade er rig og fri! Jesus er mig Alt i Alt. Jeg formaaer ikke at sige dig, hvor salig jeg følte mig, da han paa denne Reise gav mig Leilighed til at lægge Hundreder, ja Tusinder hans Evangelium paa Hjertet. Hvor kostelig er den Tanke, at vi kunne anbefale os selv og vore kjære Børn til ham, der er vor Fader og Ven, der kan og vil sørge for os og alle Vore! At han har frigjort mig for min trykkende Stilling ved Stadmissionen i London, det er en Godhed, som jeg kun kan beundre og tilbede; jeg føler, at jeg ikke længe vilde have været istand til at udholde det mere; min Sundhed er nu meget bedre, og Christi Sag er ved min forandrede Stilling bleven fremmet paa mange Steder.“

Den elskende Hustru blev ikke lidet trøstet ved dette Brev, og saaledes kunde Nasmith fortsætte sin

Reise mod Norden, for i Skotland at stifte Biforeninger af den „britiske og udenlandske Mission“, da sammes Indkomster endnu vare meget ringe, og han selv næppe kunde udrede det Nødvendige deraf til Reiseomkostninger. Ja han havde ved sin Ankomst til Edinburgh kun 20 ß. tilovers i sin Lomme og spiste engang til Middag for 10 ß.! Foruden Edinburgh besøgte han ogsaa andre Byer; vel hjalp de nys grundede Biforeninger ham til at dække en stor Del af Gjælden; dog havde Foreningen uagtet hans bekjendte, usædvanlige Sparsomhed efter hans Hjemkomst endnu en Gjæld af 1100 Rd., og for ham selv var ikke den ringeste Fortjeneste tilovers til hans Familie. Derimod havde han den Glæde at se 30 nye Foreninger opstaa, og da han befandt sig i det Land, hvor han allerede i 10—20 Aar havde udsaaet den gode Sæd, saa havde han nu den Glæde at finde sin gamle Arbeidsmark fuld af Frugter, som hidrørte fra hans første Udsæd. En Præstedatter døde med de skjønneste Beviser paa en fast Tro. Da man adspurgte hende, hvorledes hun havde fundet Troen, svarede hun: ved en Samtale med Hr. Nasmith. Han kunde ikke mindes det Ringeste derom. Da han besøgte den Hjemgangnes Sjælesørger, spurgte denne ham: „Erindrer De ikke, hvorledes De saa mig første Gang?“ — „Nei!“, — „Det er jo Dem, som jeg næst Gud kan takke for, at jeg er Geistlig! For 11 Aar siden gik jeg endnu omkring med Silkevarer og kom ogsaa i Deres Hus, hvor Deres Hustru afkjøbte mig Noget. Da kom De og talte med mig om Christus, jeg

blev troende, sluttede mig to Maaneder efter til en Menighed og studerede senere Theologi." — Ogsaa Stadmissioner, Ynglings- og Traktatforeninger, Matrosmissioner og Andet, som Nasmith tidligere havde kaldt til Live, gjenfandt han nu i den skjønneste Blomstring.

Ved Slutningen af Aaret 1837 var Foreningens Gjæld over 1700 Rd., og den kunde ikke give Nasmith og hans Familie mere end 25 Rd. for hans 9 Maaneders Arbeide, og dog skulde nu betydelige Trykkeomkostninger betales, som meget forøgede Forlegenheden. Og alligevel havde netop dette første Aars Virksomhed været til saa stor Velsignelse. 45 Foreninger vare i dette Aar fremstaaede, hvoraf en lønnede 15 Missionærer, andre to eller tre, og de fleste i det Mindste en. Mærkeligt var det, hvorledes den Sag, som Nasmith virkede for, allerede ofte var forberedet paa de Steder, hvor han kom hen. Da han var i Bradford, kom fra Halifax en Ven af Guds Rige, som allerede i to Aar havde næret den Tanke at oprette en Stadmission i sin Fødeby, og nu foreløbig gav 170 Rd. til dette Øiemed. Særdeles glædelige Erfaringer gjorde Nasmith i det store Badested Bath; en fortræffelig Læge, Dr. Morgan, dannede der et Middelpunkt for christelige Venner. Paa samme Sted havde en Dame allerede i længere Tid lagt Penge tilside for Stadmissionen i Tillid til, at snart vilde Noget ske for Sagen; en Anden havde af samme Grund Ugen tilforn nægtet Bidrag til et andet Øiemed, flere Andre følte alt i længere Tid Samvittighedsuro over, at

de endnu ikke havde foretaget Noget imod deres Omgivelsers Fordærvelse, og ventede med Utaalmodighed paa, at det Nødvendige anvendtes derimod. Nasmith sagde: „Er det mig muligt at drage mig tilbage fra et Værk, som giver saa stor en Høst, om ogsaa Besværlighederne og Opoffrelserne for mig og min Familie ere nok saa store, især da der findes saa faa Arbeidere, som ere istand til at erstatte mig? O nei! Sjælene ere dyrebare, Tiden er kort og uvis, jeg maa virke, saalænge det er Dag; Timen vil komme, da jeg ikke mere formaaer at virke!"

I denne Stemning, med denne al Nød trodsende Frimodighed og Selvfornægtelse traadte Nasmith over i Aaret 1838. Vi ville høre den Bøn, hvormed han indtraadte i det nye Aar: „Nu har jeg min Valfarts 38te Milepæl langt bag mig, og vil snart staa ved den 39te. Det er viseligt at agte paa sin Fremskriden, taabeligt at gaa tankeløst fremad. Lad mig være vis i Herren! Hvo der vil, maa være en Daare! Havde jeg været visere, saa vilde jeg nu været mere salig og været til mere Velsignelse for Verden. At virke ret meget er mit Øiemed: giv, at det ikke maa blive min Afgud! At blive ret helliget er mit Maal: giv, at jeg dog ikke maa rose mig af nogen Anden, end Christus! I den sidste Uge har jeg vaaget og bedet mere end ellers, og derfor ogsaa været saligere i mit Sind og i mit Familieliv; jeg kunde bedre møde de indtræffende Fristelser, tilgive Fjender, raade Bedrøvede; bedre anspore til vigtige og, som jeg haaber,

velsignelsesrige Foretagender og glæde mig over det Udrettede. Men ak, jeg har ikke læst meget i Guds Ord under Tro og Bøn; Herre, tilgiv mig mine Synder og bøi mit Hjerte til dine Bud! Det forekommer mig, som om jeg i dette Aar vil faa et stort Værk at udføre; Prøvelser, Fristelser og Besværligheder ville ikke fattes, men naar min Jesus beder for mig og holder mig opreist, saa vil jeg komme igjennem. Nu, Herre, saa ske det da efter dit trofaste Ord!"

Som sit Ønske for Fremtiden udtaler han: „at Kirken stedse mere maa vorde sit store Hoved lig, og at det ogsaa maa være dens Mad at gjøre Faderens Villie; at dens Lemmer maa blive Et i Kjærlighed, ligesom Jesus er Et med Faderen; at dens Vægtere maa blive venlig stemte mod hinanden, samt at dens Mure snart overalt maa opbygges. Kirkens Enighed i Kjærlighed og gode Gjerninger er af høieste Vigtighed; bevar du mig, Herre, at jeg Intet tænker, søger eller gjør, som kunde skade den! Jeg ønsker Børnenes Hjerter omvendte til Faderen, at særdeles Opmærksomhed anvendes paa at hæve Kvindekjønnet, at unge Mennesker offre Liv og Sjæl til Gud og hans Tjeneste, at vore Sønner undervises og opdrages i Herrens Veie, og at Ynglinge hengive sig for dette ædle Værk. Vort Folk er dannet, maatte det da ogsaa have Arbeidere, der egne sig til at vende denne Dannelse til det Gode, og ikke til det Onde. Jeg vilde ønske, at christelige Fædre veiledede uvidende Fædre og unge Mennesker, at christelige Mødre

underviste uvidende Mødre, at de underviste deres Døttre og Pigerne i deres Omgivelser, og at christelige Jomfruer igjen underviste og opdroge Smaapiger. Jeg vilde ønske, at der vaktes Medlidenhed med de Forsømte og Trængende; jeg vilde ønske, at Familien blev en Planteskole for Kirken og dannedes til dens Tjeneste; maatte min egen Familie være et godt Exempel herpaa! Jeg vilde ønske, at 5 Millioner Traktater mere end i forrige Aar maatte udbredes i dette; jeg vilde ønske, at Stadmissionen og dens Arbeidere ret maatte formeres, saa at Evangelium maatte prædikes for de Fattige; og at man maatte lære Blinde og Uvidende at læse Guds Ord!"

Intetsteds har Nasmith klarere end her udtalt sine store Missionstanker, som omfatte Christi Kirke i alle Retninger; men han havde ogsaa nu hele sit virksomme Livs Erfaring bagved sig. Lad os høre hvilken Opgave han selv sætter sig i det nye Aar: „Jeg vil stræbe at blive ret hellig, ydmyg og velsignelsesrig, at alle mine Børn blive omvendte, at Enighed og Virksomhed maa voxe i Christi Legeme; at et almindeligt Reisebibliothek bliver stiftet, et Fond til Udlaan for flittige Fattige grundet og Traktater udbredt i Masse blandt Folket; at der bliver bedet meget om den Helligaands Udgydelse; at der bliver grundet 20 Stadmissioner, 30 Ynglingsforeninger, 20 Traktatforeninger, 20 Mødreforeninger, 50 Foreninger for indre Mission i Familier og 10 Missioner for Kvindekjønnet. Herren er min Hjælper; fremad!" Det Følgende vil vise, at den

trofaste Arbeider ikke fattedes meget i at opnaa det Maal, han havde sat sig. Vel mente endnu stedse enkelte Venner, at Nasmith gjorde bedre i at opgive de mange forskjellige Maader at drive den indre Mission paa og ganske hengive sig til Stadmissionen; men han følte, at det vilde besvære hans Samvittighed, naar han ikke paa alle mulige Maader anvendte sine Evner. Han havde bestandig drevet Sagen paa denne Maade, og hans Arbeiders Mangfoldighed var ham ikke til ringeste Besværlighed. Han sagde: „Naar jeg har udrettet det Nødvendige for Stadmissionen i en By, saa har jeg endnu Timer tilovers; da forsamler jeg Mødre, Ynglinge eller Børn og siger dem, hvad Herren forlanger af dem; de maa da selv bestemme, om de ville adlyde ham. Af Ynglingsforeninger har jeg set herlige Frugter og maa meget beklage, at der endnu for disse ikke er fremstaaet nogen Apostel, som med sin hele Sjæl har offret sig denne Sag og anvendt al sin Tid paa at udføre dette vigtige Øiemed paa en virksom Maade. Imidlertid maa jeg udrette, hvad jeg formaaer, thi jeg ved, at Kirken maa være opmærksom paa den unge Slægt, pleie og uddanne den, naar den vil opfylde sin Bestemmelse. Jeg har siden 1824 grundet 70 Ynglingsforeninger og kunde nævne Frugter af disse, som man endnu i sildigere Slægter vil erkjende."

Dette Aars (1838) interessanteste Værk var en Reise til Nordengland og Wales, som tiltraadtes i Mai og varede omtrent 4 Maaneder. Da Nasmith kom til Shrewsbury, blev der allerede paa Posthuset

spurgt efter ham; en christelig Ven, Robinson, indbød og beværtede ham paa det Venskabeligste; strax om Eftermiddagen holdt Nasmith en Tale til 200 Kvinder. Næste Morgen tidlig raadsloges om en Ynglingsforening, derefter Kl. 8—10 om en Stadmission, dernæst grundedes en Forening af Mødre, og før Kl. 12 sad Nasmith atter i Postvognen. Om Aftenen Kl. 7 ankom han til Bala i Wales, og befandt sig nu mellem et ganske nyt Folk, som er væsenlig forskjelligt fra Englændere og taler et ganske andet Sprog. Ikke et Ord forstod han af den Tale, som han hørte endnu samme Aften, men følte sig dog opbygget af den hellige Alvor, som fremlyste af Præstens Udvortes. En Maaned forblev han i dette Land, og kunde efter uafbrudt dagligt Arbeide den 1ste Juli beskue en rig Høst. Det var just Herrens Dag, og han havde af Prædiken modtaget et dybt Indtryk af Guds Hellighed og Langmodighed og den korsfæstede Frelsers Kjærlighed og styrket sig ved sin Herres Bord; hans Sjæl udvidede sig i Lov og Tak, han ilte fra Gjæstgivergaarden ud i det Frie. Erindringen om den sidst modtagne Naade overvældede hans Hjerte. Herren havde underfuldt beskyttet hans Liv for Fare, velsignet hans Virken over Forventning og staaet ham mægtig bi. I en Maaned vare 30 Foreninger fremstaaede, Mødre, Jomfruer, Ynglinge og Børn vare forenede til Virksomhed, der lovede Velsignelse for Evigheden; dertil kom endnu den indre Naade, hans Sjæls Tugtelse og Vederkvægelse, Ydmygelse og Trøst paa denne Reise! „Bøi dig, min Sjæl",

udraabte han, „at Gud giver dig saadan Ære, du som er et Intet, en fordømmelsesværdig Synder, der ogsaa i denne Uge med tusinde onde Tanker har fortjent Døden. Herre, Herre! rens mit Hjerte, saa at al min Tænken og Stræben bliver himmelsk! Dig være paany Legem, Sjæl og Aand helliget til Tjeneste; bevar mig evindelig! Amen!"

I Dublin, som Nasmith derpaa besøgte, fandt han sit gamle Værk i herlig Vært; alt før hans Afreise til London havde man 29 Stadmissionærer. Nu gjaldt det om ogsaa i Dublin at fuldstændiggjøre Stadmissionen i alle sine Grene efter de nyeste Erfaringer, og det gjaldt tillige om at vinde nye Hjælpemidler for den „britiske og udenlandske Mission", idet man gjorde prøvede Venner opmærksomme paa den Velsignelse, som dens talrige Foreninger (der var allerede 80) begyndte at stifte. Blandt disse fremtraadte især Foreningerne for indre Mission i Familier, og som nyeste Gren viste sig nu ogsaa Drenge- og Pigeforeninger. Der fremstod ogsaa en Forening til Tjenestetyendets Vel, og man begyndte at tænke paa at grundlægge Fattigforeninger og Tilflugtssteder for Folk om Natten. Dog lykkedes det ikke trods den største Anstrængelse i Irland at finde den Deltagelse for Sagen, som behøvedes for at skaffe Midler tilveie.

Dog Nasmith kunde ikke tabe Modet, naar han betragtede det fuldførte Arbeide. I September 1838 vendte han tilbage til London, og gav i den paafølgende Maaned Vennerne udførlig Beretning om det Oplevede, og disse ønskede, fulde af glad For-

hauselse, at han snarest muligt lod sin Reiseberetning trykke; men dette opnaaede den utrættelige Mand ikke.

Endnu var England ikke gjennemreist i alle Retninger; endnu var der flere Byer og Egne at bereise; alle disse Toure udførte Nasmith i Slutningen af 1838 og i Løbet af 1839, og næsten overalt opnaaede han sit Øiemed. I Juli 1839 skrev han til sin Broder Johan: „Jeg har stor Glæde af mit Værk, Herren er synlig med mig og benytter mig som Redskab til meget Godt. I 12 Dage saa jeg 2 Stadmissioner, 2 Missioner for Kvindekjønnet, 1 Mødreforening og 3 Ynglingsforeninger fremstaa, og jeg talte til Forsamlinger af 80, 200, 400 og 500 Børn, af 200, 300 og 400 Voxne, af 30, 50 og atter 50 Ynglinger, af 6, 15, 50 og 30 Koner, af 20 Fattige. Jeg uddelte Hundreder af Traktater og havde flere alvorlige private Samtaler med Omvendte og Uomvendte. Saaledes kunde jeg indvirke paa Flere og blive dem til Liv eller Død (2 Kor. 2, 15. 16). Men hvo, ak hvo er dygtig hertil? Bed du for din Broder David!"

Saaledes vedblev Nasmith utrættelig at arbeide, og med en Alvor, som vidnede om, at det gjaldt Evigheden. Den „britiske og udenlandske Mission" vandt efterhaanden Anerkjendelse hos det christelige Publikum, stedse sluttede flere Venner sig til den, og i Mai 1839 kunde man afholde en stor Forsamling i Exeter-Hall. Meget alvorlig beskjæftigede man sig med en mere solid Indretning af Ynglingsforeningerne. Da der ikke paa alle Steder

fandtes erfarne og dygtige Forstandere for disse, og Medlemmerne, uagtet al god Villie, ofte vare skrøbelige, og ikke altid levende i Troen, saa forekom mangehaande Sager, som beredte Nasmith megen Kummer, og mange Foreninger opløstes igjen efter kort Tids Forløb. Man besluttede derfor, ved fremtidig Grundlæggelse af Ynglingsforeninger, kun at optage saadanne Medlemmer, som kunde give tilfredsstillende Bevis paa deres Samfund med Frelseren.

Værket var fuldført. De vigtigste Punkter i England, Skotland, Irland og Amerika, fremfor alt Kæmpestæderne Ny=York, Filadelfia, Paris og London vare besøgte, og i enhver af dem vare Troende vundne for paa denne nyfundne Vei at prædike Evangelium for de Fattige og paa enhver Maade at fremme Christi Legemes indre Opbyggelse ved broderlig Forening. Den tro Tjener turde nu snart indgaa til sin Hvile, til sin Herres Glæde. Men først skulde han endnu fuldendes, for at han ogsaa engang kunde blive forherliget; og gives der nogen anden Fuldendelse end den i Trængselens Hede; maatte ikke ogsaa Sønnen selv fuldendes gjennem Lidelsen?

XII.

Fuldendelsen i Trængsel.

„Jeg har udvalgt dig i Elendigheds Ovn.“ Es. 48, 10.

Er det maaske forekommet mangen af vore Læsere, som om Velsignelsen ved Nasmiths Arbeide har været altfor stor, og at selv hans Selvfornægtelse overveiedes af den Lykke og Velsignelse, som ledsagede hans udbredte Virksomhed? Da betænke man, at han var et udvalgt Redskab for Herren, om hvem Hannas Sang gjælder, at: Herren døder og gjør levende, fører i Helvede og ud deraf; Herren gjør fattig og rig, nedtrykker og ophøier. Denne for alle Guds Børn, især for alle hans Tjenere, almindelige Afvexling har ogsaa Nasmith erfaret, og naar vi alt i hans tidligere Liv har set Exempler derpaa, saa vil det ikke undre os, om den ved hans Valfarts Maal naaede sin høieste Grad.

Vi skylde endnu vore Læsere at besvare det Spørgsmaal: hvorfra fik Nasmith under sit Ophold i London Midlerne til sit Underhold? Man vil erindre, at der i Dublin havde dannet sig et Udvalg af fortrolige Venner for at tilveiebringe de 1700 Rd., som vare fornødne til hans Ophold i London, og vi nævnte Frk. Henriette Read som Sjælen i denne Forening. Denne sjældne Veninde gjorde virkelig i sin Iver næsten det Utrolige for Indsamlingen af denne Sum. Hun skrev til Nas-

mith: „Behag De blot at befale, hvad vi skulle gjøre for Dem; Herren vil oplade sine Børns Hjerter!“ og hun kunde tillige sende ham 200 Rd. Hvis det vedblev saaledes, saa havde han den store Fordel at kunne forblive i London og føre sit Værk ind i Livet efter sin egen høiere Indsigt. Men altfor snart kølnedes de irske Venners Iver, enten nu Guds Riges voxende Fornødenheder i Irland selv eller indre Lunkenhed var Skyld deri; trods al Anstrængelse kunde Frøken Read ikke engang tilveiebringe 900 Rd. Da han havde begyndt sit andet Aars Virken i London, og det ikke endnu vilde lykkes for hende, skrev hun: „De maa i Deres næste Brev skjænde paa mig for min Ligegyldighed, jeg fortjener det, thi jeg kan ikke mere overvinde mig selv eller trænge ind paa vore Venner; men naar kun De siger Noget, da er Veien banet.“ Nasmith gik naturligvis ikke ind herpaa, og saaledes kunde den trofaste Samlerinde igjen bede og skrive — hun bragte det dog ikke videre end til 600 Rd.; men Dublins Stadmission var just dengang ogsaa selv temmelig fattig. De trofaste Irlændere Hr. Hogan og Frøken Read sagde endelig: „Det vil ikke mere lykkes os at forskaffe Dem Deres Underholdning fra vort fattige Irland; De arbeider for London, og London har ogsaa den første Ret og desuden ganske andre Midler til at lønne Dem.“ Nasmith svarede: „Venter dog endnu en kort Tid, lad Stadmissionen i London først komme i Blomstring! Naar man da i London ret indseer dens høie Værd og erfarer, at I i Dublin have givet Midlerne til dens

Fremkomst, da vil man ogsaa taknemmelig betale Eders Kapitaler tilbage med Renter og saaledes understøtte Eders egen Mission, saa at I ikke ville angre Eders nærværende Gavmildhed. Men nu maa vi først en Stund kunne virke med Kapitalen, paa engang kommer den ikke tilbage." Denne Anskuelse forekom dog de kjære Venner altfor kunstlet og dristig, som den vel ogsaa var. Kilden i Dublin standsede. Den trofaste Frøken Read synes ogsaa i legemlig Henseende at have lidt under den Sorg, som hendes forgjæves Kamp for Nasmiths Udkomme foraarsagede hende; hun maatte senere underkaste sig en Kur i Bath, hvor hun boede hos den kjære Dr. Morgan og nød hans Behandling og Omgang; men hendes Lidelser antoge snart en alvorligere Skikkelse, og noget over et Aar senere fulgte hun Nasmith til et bedre Hjem.

Imidlertid vare Nasmiths trykkende Omstændigheder ikke undgaaede Vennerne i London. Flere Familier forenede sig derfor i Januar Maaned 1837, for ved et bestemt Bidrag fra hver at forskaffe de fornødne 1700 Rd. for ham, og de oversendte ham strax 430 Rd. Han havde ikke heller hidtil modtaget nogen Lønning af Foreningen, især da det kirkelige Stridsspørgsmaal just nu bevægede Gemytterne. Men Understøttelsesforeningen forbandt sig kun til at underholde Nasmith, saalænge han virkede for Stadmissionen i London, og det varede nu ikke længe; allerede efter to Maaneders Forløb trak han sig tilbage. En lignende Forening, som den trofaste Carver stiftede i Oktober samme Aar,

kunde i mere end et Aar kun samle omtrent 1300 Rd.; saaledes forbleve altsaa hans Indkomster bestandig langt under den Sum, der var betegnet som den allerringeste, han behøvede for sig og sin Familie i London. Dertil kom endnu hans Families Tilvært, hans Gjæstfrihed og især hans Gaver til Guds Riges Fremme, hvortil han ofte offrede betydelige Summer. Men trods Alt dette opretholdtes han dog bestandig af Herrens Forjættelser og sit Arbeides Velsignelse. Han ønskede kun ganske at blive helliget og forlangte intet Andet. Den 8de April 1838 skrev han: „Herved indvier jeg mig paany til min Forløsers Tjeneste. Maatte han kun være mit Alt i Alt, den Udkaarne imellem Titusinde, elskelig i alle Ting! Herre, dette er mit inderligste Ønske; rens du, o Gud, mit Hjerte! Lad ingen Synd, ingen Kjærlighed til Synden forblive deri!"

En Maaned senere gjorde Nasmith sin Reise til Wales og Dublin, og søgte paa sidstnævnte Sted, som vi vide, ved Fortælling om, hvad Herren ved ham havde udrettet i England, at opmuntre Vennerne til mere virksom Deltagelse i sit Værk, men havde kun ringe Held i denne Bestræbelse. Da hans Formuestilstand var saa slet, nedslog dette ham end mere. Da han atter vendte tilbage til London, skrev han under 15de Septbr. 1838 til den trofaste Henriette Read: „Jeg behøver ikke at sige, hvormeget jeg takker Dem, fordi De har havt saameget Besvær med mig og mine og atter har tilsendt mig Penge. De har desuden Byrder nok at

bære; og hvor glad vilde jeg være, naar jeg var fri fra den kvælende Bekymring angaaende vor Gjæld! Ak, det ligger som en tung Vægt paa min Sjæl! Jeg ønskede aldeles at forlade mig paa Herren, men frygter, at jeg ikke nokſom gjør det. Nu reiser jeg hjem, ikke med let, men med et tungt Sind, naar jeg tænker paa mit Udkomme. Jeg ved ikke, hvad jeg skal gjøre. Ved denne Maaneds Udgang skal jeg betale 250 Rd., men ved ikke, hvor jeg skal tage dem fra. Jeg maa igjen ty hen til Herren. Vissselig er det intet Selvbedrag, naar jeg siger, at Herrens Haand viser sig i mit Værk. Hvis De troer, at det ikke er saaledes, da hjælp De mig at opdage Blændværket og bed for mig!" Virkelig havde disse fire Maaneders Reise kostet 300 Rd., og de modtagne Gaver overstege kun denne Sum med 5 Rd. Allerede begyndte onde Tunger af hans Lidelser at tage Anledning til at beskylde ham for at forglemme, hvad han var sin Familie skyldig, ja endog hans Venner troede at maatte formane ham i denne Henseende; da kunde han svare, at det endnu aldrig havde fattedes hans Hustru paa det virkelig Fornødne, at Andres Bane havde været endnu langt tungere, og at det mere var Kleinmodighed end udvortes Mangel, som stundom gjorde hendes Stilling trykkende. Efter hans Tilbagekomst til London troede hans Ven, Hr. Mayo, sig beføiet til at opfordre ham til alvorlig Selvprøvelse for Herren, om det ogsaa virkelig var Guds Villie, at han skulde fortsætte sin nærværende Virksomhed videre. Men efter alvorlig Bøn troede

Nasmith at maatte besvare dette Spørgsmaal med den bestemteste Bekræftelse, selv om de Troende fandt sig forargede over hans Tro paa sin guddommelige Kaldelse. Han følte sig overbevist om, at hvis den kjære Ven kunde følge ham paa hans Missionsreiser og se den Velsignelse, som hvilede over hans Arbeide, saa vilde han betragte Sagen anderledes og erkjende, at han ikke kunde opgive et saadant Værk. „De siger, kjære Broder", skrev han, „at jeg kun af den Grund mener at være paa den rette Vei, fordi jeg har mange Lidelser og Savn at bære ved mit Arbeide; men det er ikke saaledes. Ved Dag og Nat ønskede jeg at finde den rette Vei og følge den i Storm og Solskin. I de 40 Aar jeg har vandret i Ørken, saa jeg stedse Ildsøilen og Skysøilen foran mig og erfarede, at Elias' Gud lever endnu. Ham vil jeg forlade mig paa, saalænge jeg lever, og om en føie Stund prise ham med en bedre Sang end min ufuldkomne Stammen herneden."

Hans Stilling blev imidlertid stedse mere trykkende. Da han i August vendte hjem fra en Reise, traf han sin Hustru i den yderste Forlegenhed. Den ene Regning kom efter den anden, og den fortræffelige Kone, som var ude af Stand til at betale dem, følte sig yderst beskæmmet og nedtrykt. Nasmith led en aldrig kjendt Sindskval. Han gav sin Hustru det Lidet, han havde ved Haanden; men det var kun som en Draabe i Havet, og alle Bønner syntes at forblive ubønhørte. Med et tungt Hjerte besluttede Nasmith at aabenbare nogle Venner den

slette Tilstand, som „den britiske og udenlandske Mission" var i; men der var næsten Ingen, som endog blot sparede ham. Nu begyndte ogsaa hans Legeme at lide, hans Munterhed og Daadskraft at aftage; han talte ikke derom, han skjulte sin Kummer for Hustru og Venner; men desto mere fortærende blev hans Smerte derved, og man mærkede hos ham en Sindets Nedtrykthed som ingensinde før.

Han havde engang i en fortrolig Samtale yttret, at han undertiden havde forsøgt at opgive sit Værk og slaa ind paa en anden Levevei. Nu (Oktbr. 1838) søgte Hr. Mayo at formaa ham til i Forbindelse med sin nærværende Virksomhed at forsøge et Erhverv, der kunde skaffe ham nogen Fortjeneste. Men skjøndt hans Gjæld alt var voxet til 1000 Rd., og hans Sampittighed stærkt tilskyndede ham at berigtige den, saa troede han dog fremdeles, ligesom i de sidste elleve Aar, ganske at maatte opoffre sig til Herrens Tjeneste og leve af Troen, især da han bestandig havde erfaret Herrens Trofasthed. Han skrev: „Endnu nyder jeg i rigt Maal hans Nærhed og Velsignelse i mit Værk; og jeg troer, at han ikke forgjæves er med mig. Jeg troer paa ham og ønsker blot ret at kunne prise ham!"

Saaledes skrev Troeshelten, selv under Sorgens og Lidelsens Tryk. Men den trofaste Mayo gjorde endnu et Forsøg. „Dyrebare Ven!" skrev han, „De siger, at det er Deres inderlige Ønske ikke at være Nogen Noget skyldig; jeg troer det og beklager, at De er kommen i saa dyb Gjæld, som jo maa tungt

nedtrykke Dem, især naar De seer, at Deres Hustru og Børn lide derunder. Maatte dog den naadige Herre, som De stræber at forherlige, sende Dem Bistand! Lad mig dog vide, hvilken Slags Beskjæftigelse De ønsker, saa vil jeg efter Evne lægge vore christelige Venner Sagen paa Hjerte." Nasmith svarede: „Dyrebare Ven! jeg behøver ikke at sige Dem, hvilken indre Kamp jeg har, naar jeg ikke er istand til at betale min Gjæld. Paa Deres velvillige Spørgsmaal om, hvilken Slags Beskjæftigelse jeg ønsker, maa jeg svare: jeg vil slet ikke have nogen egen Villie, men følge Sky- og Ildsøilen. Jeg er overbevist om, at Herren har kaldet mig til min nærværende Virksomhed og har velsignet mig deri, og jeg tør ikke vige til Høire eller til Venstre, før jeg seer, at han kalder mig derfra. Kunde en midlertidig Forlegenhed bestemme mig til at søge en anden Beskjæftigelse, da havde jeg ikke faaet grundet Stadmissioner i London, Manchester og paa mange andre Steder, hvor de nu blomstre; og hvormange Herren endnu vil lade mig grundlægge, det ved jeg ikke. Jeg troer, at mit Arbeide for Stadmissionen endnu ikke er tilende. Endnu er ingen Mand fremstaaet, intet Selskab dannet, som strax kunde overtage mine Arbeider i denne Henseende, og Ingen tør sige, at vore Stadmissioner ikke ere nødvendige. Mine Indkomsters nærværende Kilde er det af mine Venner for mig stiftede Fond (the christian philantropist's fund). Dersom vore Beretninger udbredtes videre og forstandigere, saa vilde Herren maaske bøie ogsaa andre

Hjerter til at følge deres venlige Exempel og paa denne Maade pludselig og kraftig at befri os fra nærværende Besværlighed, saa at jeg sorgfri kunde fortsætte mit herlige og vigtige Værk. Ved Leilighed har jeg paa denne Maade virket for Andre, men jeg tilstaaer, at jeg heller vil virke i Stilhed end trænge mig frem. De vil ikke misforstaa mig; jeg vil ikke rose mig af, hvad jeg har gjort og lidt: det ved kun rigtig jeg selv og han, som ved Alting, og Ingen ellers skal erfare det. Skulde Fondet ved dette Aars Udgang ikke give nogen Udsigt til at yde mig varig og tilstrækkelig Underholdning, saa maa jeg tage Forholdsregler til paa anden Maade at faa det Nødvendige. Imidlertid ere vi Dem begge hjertelig forbundne for de gjentagne Beviser paa Deres Kjærlighed."

Men Aarets Slutning skulde den herlige Mand ikke opleve, og han skulde saaledes undgaa den tunge Krisis. Kun et Stød behøvedes for at knække hans forlængst undergravede Sundhed. Kort, men hæftig skulde hans sidste Kamp endnu blive.

XIII.

Hjemgangen.

„Det er kosteligt for Herrens Øine, naar hans Hellige dø. Ps. 116, 15.

Midt i November 1839 vilde Nasmith gjøre en Missionsreise; først skulde Guilford besøges, siden

andre Byer. Hans ængsteligt bekymrede Hustru havde bemærket hans ugunstige Sundhedstilstand og holdt ham tilbage i flere Dage, da Veiret ogsaa var slet. Men han mente, at en lille Udflugt vilde være ham gavnlig, og da han i Oktober ikke havde kunnet berette om nogen nygrundet Stadmission, saa maatte dog nu Noget ske; han bestemte derfor den 16de November (en Søndag) til sin Afreise. Morgenen var raa, og Nasmith var allerede tvivlraadig, om han skulde gaa, men bestemte sig dog dertil; med pinlig Banghed saa Hustruen ham reise, og hendes Anelse bedrog hende ikke heller — hun skulde ikke gjense ham levende! Omtrent Kl. 4 Eftermiddag ankom han til Guilford, og begav sig efter et andet kort Besøg, hvor han underholdt sig med frisk Livlighed, til Præsten Percy for at foranstalte en offenlig Forsamling til næste Aften. Han havde endnu ikke naaet Hr. Percys Huus, da han for sin Ledsager klagede over hæftige Smerter i Brystet, som snart efter droge sig til Underlivet og pinte ham meget. Han blev bragt til Percys Hus og bedredes saameget, at han kunde sige denne, hvorfor han var kommen; et trykt Blad, som han rakte ham, maatte fuldstændiggjøre hans besværlige Antydninger. Man bragte ham derefter tilvogns til en Gjæstgivergaard, hvor der blev besørget ham Lægehjælp og et varmt Bad. Nasmith sagde: „Jeg ved, det er lutter Kjærlighed. Jeg er i min Faders Haand, han vil ikke give mig et eneste Slag mere, end nødvendigt er; nei, ikke et. Min Trængsel er let; hvor langt mere har min Frelser baaret for

mig!" Snart efter sagde han: „Det maa nødvendig være saaledes. Han er altfor vis en Gud til at feile, han er for god til at være uvenlig." Imidlertid vaandede han sig dog under de hæftigste Smerter. Han rettede sig op i Sengen, saavidt han formaaede, strakte sig ud igjen, vred sig og skreg høit af Smerte — men ingen Knurren, intet Misfornøielsens Ord, kom over hans Læber. „Ak", sagde Præsten Percy, „under saadanne Lidelser er det vistnok tungt at sige, Herrens Villie ske!" „Aldeles ikke!" svarede Nasmith kraftigt.

Natten frembrød. Men hvorledes fandt Vennen ham igjen næste Morgen! Lægemidlerne havde intet hjulpet. Det hele Legeme var omspændt af Smerte, den Syges Kraft fuldkommen brudt. Dagen tilforn havde han ikke villet, at man sendte hans Hustru Efterretning om hans Tilstand, men nu tillod han, at man tilskrev hans Sjælesørger og overdrog ham at meddele hende det Nødvendige.

Men nu i den største Svaghed viste Herrens Kraft sig mægtig, og den Helligaands Nærværelse gjorde Sygestuen til et Guds Tempel. En Ven, Hr. Foster, havde sagt: „Hvor urandsagelige ere dog Guds Førelser! Han tager Dem midt ud af en kjær Vennekreds, fører Dem herhen til et fremmed Sted, og nedkaster Dem da paa Sygeleiet, hvor kun Fremmede omgive Dem!" Nasmith svarede: „Hvad han gjør, vide vi nu ikke, men vi skulle engang faa det at vide. Da vil Alt være klart og herligt; Christi Kjærlighed vil gjøre Alt lyst og glædeligt." Kort efter sagde han: „I den

sidste Nød kan Intet hjælpe os, uden den ganske simple Sandhed: jeg er en Synder, Christus er min Frelser. Alt Andet er mig ligegyldigt; det fuldbragte Forløsningsord er mit eneste Haab." Da Pigen spurgte, hvorledes han denne Morgen befandt sig, og udtalte sit Haab, at det nu snart vilde blive bedre, sagde han: „At dø og være hos Christus, vil endnu være langt bedre."

Saaledes vedblev han at vidne om den herlige Naade, som netop nu i den høieste Trængsel herligst forklaredes i ham. Endnu flere skjønne korte Ytringer kom over hans Læber, som følgende: „Denne Trængsel var nødvendig. Jeg har i vide Kredse virket til Velsignelse, men jeg har forsømt at give Gud al Æren derfor." — „Naar mit Arbeide er udført, gaaer jeg bort; hvis det nu er fuldendt, saa gaaer jeg bort nu; er det ikke fuldendt endnu, saa vil Herren atter reise mig til dets Fortsættelse." — „Denne lette Trængsel! — denne lette, korte Trængsel, og da den evige Herlighed!" — „Det maatte komme saaledes, thi jeg var en stor Synder, en stor Synder i Hjertet — i Hjertet — i Hjertet!" — „Han har gjort Alt vel, og jeg er aldeles tilfreds dermed." — „I Tid og i Evighed gaaer det den Retfærdige vel."

Nu hørte man Klokkerne, som kaldte Menigheden til Kirke. „Gaa Herrens Stammer derop idag?" spurgte han. „O, naar skal jeg dog være hos ham!"

Medens saaledes Disciplen under sin Mesters skarpe Prøvelse viste, hvor grundig han havde lært

og forstaaet hans Ord, gjorde Sygdommen hurtige Fremskridt; Forværrelsen var tydelig. Allerede bleve Hænder og Fødder kolde, Aandedrættet afbrudt og kort, og istedetfor den hæftige Kamp indtraadte en tung, nedtrykkende Lidelse. Al Lægehjælp var forgjæves. En anden Læge blev kaldet, men han saa snart, at alt Haab var forbi; i faa Timer maatte den haarde Strid være udkæmpet. Dette gav man ham tilkjende; han svarede: „Det er godt.“ Efter et Ophold spurgte hans trofaste Pleier: „Skulle vi ikke bede?“ og bad da om Styrke for den Lidende paa Veien gjennem den dunkle Dal og om indre Fred; til enhver Bøn udtalte den Syge sagte sit Amen. Da sagde han: „Jeg er beredt til at gaa, naar min Herre kalder mig. Ak, Intet overgaaer dog den Lykke at turde tjene ham; hvad bekymre os Prøvelserne derved? Vi finde Velsignelse og Opmuntring der, hvor vi mente at arbeide forgjæves!“

Nu laa han en Tid stille. Smerten gav ham ingen Ro, og hans vante Virksomhed beskjæftigede atter hans Aand. „De maa her begynde en Stadmission“, sagde han til Vennen Foster, spurgte efter Mænd, som kunde lede Sagen, og forsikkrede, at Foretagendet vilde være ledsaget af stor Velsignelse. Ogsaa spurgte han, om der alt fandtes nogen Ynglingsforening i Guilford. Snart efter lukkede han Øinene, og en kvægende Slummer syntes at ville besøge ham, da en ny Smerte atter vakte ham. „Ak, at De dog maa lide saameget“, sagde den trofaste Broder til ham, „og Ingen er hos Dem, hvis Aasyn kan vederkvæge og oplive Dem!“ Nasmith

svarede: „Jeg ved, at Mange tænke paa mig og bede for mig." Da Talen kom paa hans kjære Familie og dens Smerte over hans Sygdom, sagde han: „Mine Kjære skulle ikke se hen til Mennesker, men til Gud!"

Snart efter blev hans Tilstand slettere, og Livet syntes nu hurtig at ville bortfly. Syn og Hørelse og selv Bevidstheden forsvandt, Aandedrættet blev kort og hastigt, og endnu et Par Øieblikke, saa kunde det velsignelsesrige Liv være tilende. Men efter et Kvarter vendte et roligere Aandedrag tilbage, og den Syge slog Øinene op. „Dyrebare Ven", sagde Hr. Foster, „De har begyndt den hellige Hviledag paa Jorden, De vil vel slutte den i Himlen. De kommer nu snart til Jesus for evigt at være hos ham." Nasmith lukkede Øinene, men aabnede dem snart igjen og spurgte: „Troer Du det?" „Ja", var Svaret. Efter nogle Minutter spurgte Foster: „Min kjære Broder, er du salig?" Den Syge laa et Minut stille, samlede da sine Kræfter og sagde: „Fuldkommen salig!" Derefter sank han igjen tilbage.

Da Lægen havde udtalt det Haab, at det endnu kunde vare nogle Timer, saa sendte Hr. Foster Bud efter sin Fader for selv at kunne ile til London og hente den Lidendes Hustru. Han mente, at hun dog i det Mindste skulde modtage den elskede Ægtefælles Afskedsblik, før han forlod Livet. Ak, da han ankom med den Trofaste, var Nasmith hensovet. Kun faa Ord yttrede han i sine sidste Timer. Da Lægen forfriskede hans Læber, vendte han sig om,

rettede sig op og sagde: „Ville vi gjense hinanden i Himmelen? O, at dog alle Læger ville vende sig til Frelseren!“ Han sank tilbage paa Puden. Vaagekonen førte en lille Skefuld Brændevin blandet med Vand til hans Mund; da hun vilde gjentage det, sagde han: „Intet mere!“ Det var hans sidste Ord. Fattet og smertefri laa han der nu, beredt til at omvexle det Dødelige med Uforkrænkeligheden, og kort før tre Kvarter til fem gik hans frigjorte Aand uden Kamp og Suk hjem til sin Gud.

Efter Obduktionen, som udviste en udviklet Tarme-inflammation, bleve hans jordiske Levninger strax af de trofaste Venner Carver og Mayo ført til London, og otte Dage efter hans Død, den 25de November 1839, blev han jordet. Omtrent tyve af hans fortroligste Venner samlede sig i Forveien hos Hr. Mayo til Bøn; da blev Liget, ledsaget af Vennerne og alle Londons Stadmissionærer, bragt til et af Methodisterne godhedsfuldt overladt Kapel, hvor efter Sang og Læsning af 1 Kor. 15 Cap., Præsten Philip, som saa tidt i Livet havde opbygget Nasmith, holdt en gribende Tale og sluttede med en Bøn. Nu først begyndte den egenlige Jordefærd. Foran gik tre Geistlige af forskjellige Kirkesamfund, da kom den Hensovedes to Sønner ved Hr. Carvers Haand, derefter Forstanderne for de forskjellige af Nasmith i London stiftede Foreninger, Stadmissionærerne og et stort Antal Sørgende. Den følgende Søndag holdt Nasmiths sidste Sjælesørger, Th. Lewis, for en talrig Forsamling en gribende Mindetale.

Det overraskende Dødsbudskab havde, som man nok kan tænke, dybt rystet hele det christelige England. Overalt blev Sorgen over det uventede Tab lydelig, og alle Stemmer, selv de, som man havde ventet noget ganske Andet af, forenedes i Berømmelse over den sjældne Christen, den uforlignelig virksomme Mand. Men medens Mange sørgede og roste, vidste de Nærmerestaaende at gjøre noget endnu Bedre; de ydede den elskede Hensovede deres Tak ved virksom Omsorg for hans nu ganske hjælpeløse Familie. En lille Forening dannede sig for at samle Midler for de Efterladte, og se, før et halvt Aar var omme, havde man samlet en Sum af omtrent 20,000 Rd. Saaledes viste Englands Christnes Godgjørenhed sig i et Lys, som udsoner os med al den Forsømmelse, de hidtil havde udvist mod Nasmith, især da han aldrig i sin Levetid aabenbarede sin Mangel for Andre end sine nærmeste Venner. Saaledes er ogsaa vor vantro Tvivl beskæmmet, naar vi ved Nasmiths tunge Prøvelse maaske ofte følte os fristede til at spørge, hvorledes dog Gud kunde lade sin troende, trofaste Tjener være saa hjælpeløs? Aabenbart var just denne huslige Trang, i Forening med den Pligtfølelse, som ikke tillod ham at forlade sin prøvelsesfulde Virkekreds, netop den Ildprøve, hvori Herren vilde fuldende sin Udvalgte. Det fromme Ægtepars Bønner om at komme ud af deres trykkende Gjældsforpligtelser bleve dog bønhørte, og ogsaa denne Gang bekræftedes Sandheden af hine Ord: „Jeg har været ung og er bleven gammel, og har endnu

aldrig set en Retfærdig forladt eller hans Afkom tigge om Brød." Men at Nasmith blev optaget i Fredens salige Pauluner, før ogsaa han turde skue Bønhørelsen, var dette ikke ogsaa bestandig Naade? Han selv blev, endog midt i Dødens Lidelser, ikke vaklende i sin Tro — ville da vi gaa irette med Herren?

XIV.

Slutning.

„Gaa hen og gjør ligesaa!"
Luk. 10, 37.

En ædel, hellig Skikkelse er gaaet forbi vort Blik. Vi have lært at kjende en Agitator for Guds Riges Sag, som der til alle Tider kun gaves faa, og ladet os hæve og opbygge af hans Livsbillede. Skulle vi endnu tilføie et Ord om Mandens mægtige brændende Iver, om hans apostoliske Fattigdom og Opoffrelse, om hans oprigtige Ydmyghed, hans udholdende Tro og kjække Freidighed? Langt høiere end nogen rosende Skildring taler hans Levnets Daad, taler hans indre Livs Vidnesbyrd, hvorom vi her have meddelt Meget. Dog vil det være interessant for Alle, som ved vor Fremstilling have faaet Nasmith kjær, naar vi endnu meddele nogle nærmere Karaktertræk, som ere opbevarede af hans Fortrolige.

Vi have allerede beskuet hans ægteskabelige Liv og med Forbauselse set Nasmiths kraftige Mandighed forenet med den elskværdigste Barnlighed. Denne Barnlighed betegnede ogsaa hans hele Omgang med Menneskene. Troskyldig og aabenhjertig indtil Uklogskab troede han ofte Folk altfor godt, og maatte da tidt erfare en bitter Skuffelse. Hans Gjæstfrihed kjendte ingen Grændser, og han spurgte aldrig, om hans Gjæst nogensinde vilde gjengjælde hans Kjærlighed; han troede at skylde Herren at handle saaledes. Om sig selv tænkte han saa ringe som muligt; at han var mere i Guds Rige end En af de mange Brødre, det faldt ham aldrig ind at tænke paa. Fornærmelser vidste han at modtage med den største Sagtmodighed; hos ham viste sig ret den christelige Kjærlighed, som aldrig tænker Ondt om Næsten. Hvad man endog gjorde eller sagde imod ham, saa ansaa han det aldrig for Ondskab, men kun for Misforstaaelse. Men med Troende havde han ingen Overbærelse; de skulde være istand til Alt, hvad han selv kunde, skulde ikke holde Noget for svært, som han i Religionens Lys erkjendte for let. Engang afholdt han en Sammenkomst angaaende Stiftelsen af en Stadmission; en tilstedeværende Præst sagde: „Vi fandt Sagens Vanskeligheder saa uhyre, at vi aldeles opgave enhver Tanke om Muligheden af en Stadmission hos os; men der var en overordenlig Mand iblandt os, som slet ikke syntes at kjende nogen Vanskelighed, som rev os med sig imod vor Villie, og paa engang var en Stadmission grundet!" — At en saadan

overlegen Aand med sin ganske eiendommelige Færdighed i Foreningsanliggender og med sin verdensovervindende Tro, ikke godt kunde fordrage Modsigelse af underordnede Hoveder og lunkne Hjerter, det maa man tilgive ham; dog lykkedes det ham for det Meste med sin paa lang Erfaring begrundede Fasthed og sin henrivende Veltalenhed at nedslaa Modstanden. Desto tungere var det for ham, at der en eneste Gang, nemlig ved Londonner-Stadmissionens Krisis, reiste sig en Modsigelse, som han ikke blev Herre over; og der siges, at han dengang fik et Knæk, som han aldrig ganske forvandt. Dog vidste han ved hin Leilighed at bøie sig under det Uundgaaelige med ligesaa megen Værdighed og Bestemthed som Sagtmodighed; „min himmelske Fader vil danne og opdrage mig", sagde han til en Fortrolig.

Overordenlig var hans Samvittighedsfuldhed, trofaste Sparsomhed og Nøiagtighed. Som bekjendt lever Englænderen næsten mere ved Nat end ved Dag, og taber derfor de kostbare Morgentimer; Nasmith derimod var bekjendt for at staa tidlig op, og ofte kunde man allerede Kl. 5—6 om Morgenen finde ham beskjæftiget med sine christelige Arbeider eller i Samfund med Guds Riges Venner i Bøn til Herren. Samvittighedsfuld var han i Søndagens Helligholdelse, og da hans Børn voxte noget til, offrede han for det Meste denne Dag til sin Families aandelige Pleie. Hans Troskab i Bønnen kjende vi allerede; i store Prøvelser bad han ofte lydelig; sjælden glemte han at bede Herren om, at

han maatte blive ret hellig, ydmyg og velsignelsesrig. Ogsaa hans skriftlige Arbeider bare Præget af stor Nøiagtighed, og troligt fulgte han Horats Regel: „saepe stylum vertas!“ (slet ofte ud!)

At han hurtig modnedes i Christi Erkjendelse, stod nøie i Forening med hans karakterfulde, mandige Væsen. Næppe var han omvendt, før han ogsaa alt besad den bestemteste Troes- og Livsanskuelse. Nasmith var den umiddelbare Visheds Mand; Tvivlen var ham fjern, og det interesserede ham ikke at modbevise den; han følte Vished om sin Naadestand, levede stedse i Herrens Nærværelse og nød i en rig Fylde hans dyrebare Trøst og indre Belæring. Den Retfærdighed, som gjælder for Gud, var hans Roes og Trøst, og Naadens Aand bevarede hans Sind i en barnlig, salig Fred. Denne Troens Sikkerhed og Vished gjorde et mægtigt Indtryk paa Alle, som havde Blik derfor. At en Mand af en saa bestemt religiøs Retning afholdt sig fra megen Læsning i Aviser, skjøn Literatur o. s. v. vil vist ikke forundre Nogen; ofte forbausedes han ved af sine Venner at høre Ting, som alle Andre vidste for længe siden. Bibelen var hans Yndlingsbog, og i sin senere Tid læste han intet Andet. Med Undtagelse af den og hans dybe indre Stræben efter at hæve Massernes Elendighed var der næsten Intet, som interesserede ham; om Folkets Nød og Midlerne derimod kunde han tale hele Dagen igjennem uden at trættes, medens han kun tog liden Del i Samtale om andre Ting. Dette kan maaske synes os at være Ensidighed; men denne Ensidig-

hed var nu engang eiendommelig for denne mægtige Personligheds energiske, concentrerte, praktiske Virken.

Men et andet Spørgsmaal reiser sig paa dette Sted, som man ikke godt kan afvise. Har denne rastløse skabende Daadskraft, som med et eneste Slag kunde fremkalde nye Foreninger, ogsaa formaaet at give sine Skabninger Varighed? Vi kunne desto værre ikke besvare dette Spørgsmaal med et fuldstændigt Ja. Navnlig har Stadmissionen, denne vigtigste Del af Nasmiths Stiftelser, for det Meste kun holdt sig i de store Stæder, som i Ny-York, Filadelfia, Edinburgh, Glasgow, Bristol, Manchester, Leeds o. a., og især i London; det være nu, at disse store Stæder ogsaa ere rigere paa christelige Kræfter og Midler, eller maaske fordi Stadmissionens Nødvendighed her viser sig at være saa paatrængende, at de Troende bestandig føle sig ansporede til Medvirkning. Men i mange andre Stæder gik det skjønne Værk snart tilbage. Nasmiths Biograf, Dr. Campbell, er tilbøielig til at kaste Skylden herfor paa Stifterens Princip; han mener, at hvis en Stadmission skal være varig, saa maa den udgaa fra et bestemt Kirkesamfund, som erkjender sin Forpligtelse til at bringe Evangeliet til sin i Mørket nedsunkne Omgivelse; men Stadmissioner, hvis Udvalg og Missionærer henhøre til forskjellige kirkelige Samfund, have ingen indre Sammenhæng og bære Opløsningens Spire i sig. Saa sandt dette end kan være, saa træffer dog denne Paastand ikke ganske Sagens Kjærne; thi den største bestaaende

Stadmission, Londons, bliver uden Spor af indre Tvedragt ledet af et blandet Udvalg og har Missionærer af forskjellige Kirkesamfund. Men rigtigere med Hensyn til Nasmiths Stadmissioner synes den Bemærkning at være, at hans Foreninger altfor rask og ofte kun ved en ydre Ansporing kom istand, istedetfor at uddanne sig indvendig fra af sine egne Elementer, som ved egen Drift og indre Slægtskab smeltede sammen. Hvor dette sidste ikke fandt Sted, maatte i det Mindste Stifteren forblive længe nok paa vedkommende Sted for ved Energi at indaande Foreningen et varigt Liv. Men dette synes Nasmith i sin hellige Iver for at bringe Stadmissionen til de flest mulige Stæder at have overset; kun i faa Stæder opholdt han sig i længere Tid og bragte kun Maskinen igang, som han udtrykte sig, før han atter reiste videre.

Af den „britiske og udenlandske Mission" blev ved Nasmiths Virksomhed i de to Aar fra dens Stiftelse indtil han døde grundet 72 Stadmissioner; i de derpaa følgende 5 Aar opstode kun 26. De betydeligste af disse vare de af ham selv stiftede Missioner i Manchester og Leeds. Den første talte 1844 35 Arbeidere, der holdt Forsamlinger, forelæste af Bibelen for Folk, uddelte Testamenter og Psalmer, besøgte forladte Syge, førte Gamle til Kirken, Unge til Skolen, forbedrede Drukkenboldte og faldne Fruentimmer og bragte mere end 5000 Mennesker under Evangeliets Indflydelse. De 10 Stadmissionærer i Leeds brugte samme Frem-

gangsmaade og bearbeidede mere end 20,000 Vagabonder.

Men i den mest udmærkede Blomstring og Udvikling viser sig Londons Stadmission; men Londons to Millioner Indbyggere frembyde ogsaa den største Masse af social Elendighed. Her virker i den seneste Tid 251 Stadmissionærer, mest af den lavere Stand, dog ogsaa endel mere Dannede, hvis Husbesøg aarlig beløber sig til over en Million (deraf 10,000 Sygebesøg) og Forsamlingerne til 20,000. Her uddeles Tusinder af hellige Skrifter, Millioner af Traktater, og Tusinder af Børn og Voxne føres til Skolen og Kirken. Om de enkelte interessante Forgreninger af dette store Værk have vi talt i første Capitel og behøve kun her at tilføie Noget om Selskabets ydre Stilling og dets Arbeidere. Aarsberetningen for 1851 udviser en aarlig Indtægt af omtrent 200,000 Rd.*); derved er man

*) I flere Distrikter af London underholder en eneste Ven af Guds Rige ganske alene Missionæren eller endog Distriktsmissionen paa sin Bekostning. Endnu interessantere er det, at unge Folk af den arbeidende Klasse, som have erfaret Stadmissionens Velsignelse paa sig selv, have dannet Understøttelsesforeninger for den; ligeledes have Foreninger af Tjenestefolk dannet sig i dette Øiemed. Mærkværdigst er det, at selv fra det fjerne Indien, fra Madras, er der kommen Bidrag til Stadmissionen i London. Da senere de derværende Venner dannede en Stadmission for Europæerne i Madras, og man frygtede for, at derved maatte deres Gaver til London blive formindskede, viste det sig tvertimod, at den forøgede Interesse for Sagen ogsaa forøgede Bidragene, og det til det Tredobbelte (omtrent 2000 Rd.).

sat istand til ikke alene at lønne Stadmissionærerne tilstrækkeligt, men ogsaa at udstyre Værket fortrinligt i alle Retninger. Et righoldigt Bibliothek staaer til Arbeidernes Tjeneste og yder dem rigeligt Stof til Uddannelse; et Antal Læger og Apothekere give dem i Sygdom fri Hjælp. Til deres Forfriskelse have de aarlig 14 Fridage; bliver Nogen blind, sindssvag eller paa anden Maade udygtig til at udføre sit Kald, saa modtager han Understøttelse af et i denne Hensigt oprettet Fond. Af Ligkassen, hvortil Missionæren maanedlig yder et ringe Bidrag, faaer han ved sin Kones Død 80 Rd., og døer han selv, saa modtager hans Enke 350 Rd. deraf. Londons Stadmission er saaledes det af Nasmiths Værker, som fremfor alle andre maa tiltrække sig Enhvers Opmærksomhed ved sin velsignelsesrige Virken. Med Føie siger derfor Dr. Campbell: „Gjennem samme taler han endnu, skjøndt han er død" (Hebr. 11, 4).

Og efter Alt dette, hvad bliver os da tilbage at betænke, andet end Herrens Ord: „Gaa hen og gjør ligesaa!" Herren har endnu givet vort Folk en Frist, og ve os, dersom vi, dersom Folket unyttet lader den gaa forbi. I Nasmith have vi Forbilledet paa en Guds Mand, som fortærer sig i Iver og Kjærlighed for Evangeliet. Han viser os, hvor smaa vi selv ere, men opflammer os ogsaa til at være tro i det Smaa og aagre med det Pund, Herren gav os.

Jo mere de senere Aar have aabenbaret Uvidenheden og det Ondes Dybde i vort for Evan-

geliet fremmede Folk, desto mere maa saadanne af Troen fødte Kjærlighedsværker opfordre os til Barmhjertighedspligter imod dem, som ikke have Evangeliet, men vente paa, at vi skulle bringe dem det, fordi de ere vore Brødre og Søstre. Gjøre vi det? Eller hvem udtaler det Kainsord: skal jeg være min Broders Vogter?

Netop de store Stæder have vist sig som Syndens og Fordærvelsens Arnesteder. Til disse maa især vor Kirkes Arbeide henvendes, og Nasmiths Virksomhed, om den endog viser Spor af den menneskelige Skrøbelighed, og desuden ikke ligefrem kan overføres paa vort Fædreneland, viser dog i sin Energi og Storhed den Vei, som ogsaa i vort Land maa betrædes, dersom Fordærvelsen skal forvandles til Velsignelse og Lykke.

Stadmissionen er en Opgave for vor Kirke og den evangeliske Kjærne i vort Folk. Stadmissionærer, hvis Livsopgave bestaaer i denne Virksomhed, og ved Siden af dem frie Besøgsforeninger — begge understøttende og fuldstændiggjørende hinanden. Dette er den Lære, vi modtage af Nasmiths Livshistorie. Lad Enhver spørge sig selv, hvilken Pligt for ham der fremgaaer af denne Erkjendelse, og da lægge han Haand paa Værket under Herrens Bistand, at Tanken og Erkjendelsen maa blive til Daad!

Hulebeboerne.

(Af Pastor Holm i Them.)

En af Oldtidens hedenske Vismænd*) fortalte en Lignelse: Der var nogle Mennesker, som fra Fødselen havde været satte i Fængsel i en Hule og der vare lænkede saaledes, at de ikke kunde vende Ansigtet ud mod Hulens Indgang, men kun mod den bageste Væg. Paa denne kunde dog Solen skinne gjennem Hulens Indgang, som vendte mod Syd, og det meste af denne Væg blev saaledes en stor Del af Dagen beskinnet af Solen. Tæt forbi Hulen gik en meget befærdet Vei, og idet Folk nu gik eller red eller kjørte forbi og havde mangehaande forskjellige Redskaber med sig, saa lærte de Fangne af Skyggen, som disse Mennesker og Dyr og Ting kastede paa Væggen, at kunne skjælne disse og kjende dem fra hinanden og opnaaede stor Færdighed deri. Endelig kom der En og løste deres Lænker, saa at de kunde vende sig om mod Hulens Indgang, og nu saa de i Virkeligheden de Ting, hvis Skygger de hidtil havde seet. Men nu syntes de dem ganske fremmede; de vilde ikke kjendes ved dem, siden de aldrig havde set dem saaledes, og de længtes efter at betragte Tingene gjennem Skyggebillederne paa Væggen.

Saaledes lød Fortællingen. Du, som læser dette, havde ganske vist et godt Raad at kunne give

*) Plato.

disse Mennesker: at de blot skulde vedblive at se paa Tingene selv, saa vilde de snart lære at kjende dem langt nøiere, end de nogensinde kunde lære at kjende dem gjennem Skyggen, ligesom den Blinde, der, som det fortælles Mark. 8, 24, fik sit Syn, og Menneskene syntes ham som Træer, nok vilde lære med Tiden at bruge Synet bedre. Men er Du ogsaa vis paa, at Du ikke selv behøver dette Raad og sidder og stirrer paa Skyggerne paa den solbeskinnede Væg? Du seer for Exempel Solen staa prægtig og herlig op, bringende Liv og Lys og Lyst til hele Skabningen, og Du seer den stjernebesaaede Himmel, og er Du et Menneske med lidt Sands for Naturens Skjønhed og Herlighed, saa betragter Du med Beundring og Glæde denne Skjønhed, — og dog, saavist som Solen ikke selv udtænkte og udførte sin Bane, er det kun Skyggen, den blotte Skygge af Hans Almagt og Visdom og Naade, som „satte det store Lys paa Himlen til at lyse om Dagen og det mindre Lys til at lyse om Natten og Stjernerne“ (1 Mos. 1, 16). Og Du betænker maaske, at hele denne vide Verden og alle disse Herligheder afspeile sig i dit Øie, ja paa et Rum derinde, som næsten er for lidet til at kunne maales, afspeiles der, for at kunne opfattes af dig, af din Aand, i al sin Herlighed, og Du undrer Dig atter — og dog „Han dannede Øiet“ (Ps. 94, 9), saa Øiet er atter kun Skyggen og ene Skyggen af Hans Almagt, Visdom og Naade. Og saa overveier Du maaske, at dette saa kunstige Øie inden faa Timer vilde blive mat og dunkelt og miste

Evnen til saaledes at gjenspeile disse Herligheder, hvis ikke Jorden gav sin Afgrøde, hvis ikke den lille, næsten usynlige Spire i Kornet og Frøet begyndte at røre sig ved den samme Sols Varme, og hvis ikke Regnen ved den samme Sols Virksomhed droges op til Skyerne, og hvis ikke Vinden, fremkaldt ved den samme Sol, førte den ind over Landene, — hvis ikke dit Liv derved opholdtes, saa vilde Øiet, som alle andre Legemets Lemmer, falde hen, og Du betænker dette atter med Beundring og Glæde, — og dog det er Skyggen, den blotte Skygge af Hans Almagt, Visdom og Naade, som indrettede det Altsammen. — Se nu Ven! hvis Du nu ikke gaaer tankeløst forbi alle disse Herligheder, men lukker Øiet op for dem, saa er Du først at ligne ved hine Mennesker, som sade og stirrede paa Hulens Væg, uden at tænke paa, hvad der udenfra fremkaldte Billederne, men føres din Tanke ikke hen til Ham, som herigjennem aabenbarede Skyggen af sin Almagt, Visdom og Naade, saa var Du at ligne ved Saadanne iblandt dem, som end ikke havde tænkt paa, at det maatte være virkelige Gjenstande, der kastede Skyggen, men troede, at Skyggerne vare til og bestode ved sig selv. Men priser Du derigjennem „Gud Fader, Almægtigste, Himlens og Jordens Skaber", saa er din Tanke ledet bort fra Skyggerne og hen paa Virkeligheden. Men derfor sidder Du endnu bunden med Ansigtet vendt bort fra den klare Dag. En kom og løste Dig ligesom Hine, og vendte Dig om og lod Dig se Ham selv, af hvem Alt her er en Afskygning, Han, som sagde: „Hvo

som seer mig, seer Faderen (Joh. 64, 9), Han, som var „Lyset, der skinnede ikke blot paa Verden, men ogsaa skinnede ind i vore Hjerter til at oplyse Guds Herlighed i Jesu Christo (2 Kor. 4,6), Han, i hvem Guds Naade og Kjærlighed beskues efter Ordet: saa elskede Gud Verden, at han gav sin Søn, den Enbaarne, at hver den, som troer paa Ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv, saa at Gud vidner, at kun i Ham er den sande Kjærlighed aabenbaret. Saaledes kan Du have det paa en af disse tre Maader: enten fortabe Dig i denne Verdens Herlighed, og da seer Du kun Skyggerne, eller Du kan derigjennem søge hen til Altings Ophav og Skaber og Styrer, og da har Tanken vendt sig til Virkeligheden, eller Du kan vende Øiet mod din Frelser, din Jesus, og da er Du vendt mod Lyset selv, kan se Tingene, som de ere i Virkeligheden, kan se, hvorfor Gud skabte Sol og Maane og Stjerner og plantede Øiet og forsørger Mennesket: for at Guds Rige kan blive beboet og befolket med frelste og saliggjorte Skabninger, skabte og gjenfødte i Guds Billede, kan se, at hele Livet hernede ikke er Virkeligheden, men Afskygningen af det evige Liv. Derfor sagde jeg før: er Du vis paa, at Du ikke selv behøver Raadet, at Du skal vedblive at stirre ud i Lyset, ud mod Jesum, at Du kan lære Tingene at kjende, som de ere i Virkeligheden, og ikke vende dig om mod den solbeskinnede Væg, mod Verden, og lade dig nøie dermed, fordi Du mener bedre at forstaa den, men ikke kan fatte al denne Tale om Troen paa Jesus, som udfriende og frelsende. „Den, som bliver be-

standig indtil Enden, skal blive salig" (Matth. 10, 22). Men om Du nu efter ringe Evne dog med Bestandighed seer ud efter Jesus i Forvisning om, at Synet nok skal klares, og Du skal kjende fuldkomnere end før, saa sidder Du jo dog endnu i Hulen. Saa har Du ikke endnu naaet det fulde Maal, hvortil Gud vilde føre dig, thi han vilde føre dig ud af Hulen, at Du kunde udfries til „Guds Børns herlige Frihed" (Rom. 8, 21) og være sammen med Jesus, og ikke blot se paa ham, efter Jesu Ord: „Fader! jeg vil, at de som Du har givet mig, skulle være hos mig hvor jeg er, at de maa se den Herlighed, som Du haver givet mig" (Joh. 17, 24). Stirrer Du mod Hulens Væg, saa vil Solen engang gaa ned, og Væggen (eller denne Verden) vil indhylles i den mørke Nat, hvor Du intet Frelsens Lys vil se; men stirrer Du mod Lyset, Jesu Frelses Lys, saa vil Du føres ud til Lyset og være sammen med Lyset, saa det skal skinne klarere og aldrig mørknes for dig. Dertil hjælpe Gud dig og mig ved sin Aand for Jesu Christi Skyld!

Som Guldæbler i udgravne Sølv-Skaaler, saa er et Ord, som tales i sin Tid.

Ordsp. 25, 11.

En Godseier i Norge havde blandt sine mange Undergivne en Arbeider, som af sit eget Hjertes Er-

faring havde lært at kjende Guds Ords Kraft. Saa længe han nøiedes med selv at omgaaes med Ordet, var han afholdt og blev rost for sin Dygtighed, sin Flid og sit ydmyge Væsen. Men da han, alt eftersom Kjærligheden voxede med Troen, nu ikke længere kunde tie om sin Glæde i Herren; men ved Bøn, Samtale og fælles Betragtninger af Ordet blev Redskab til nogle Kammeraters Vækkelse, da reiste sig strax den gamle Fjende af Barnet i Krybben. Godseieren kaldte ham en Aften ind i sit Værelse og befalede ham under Eder og Forbandelser, at han „endnu samme Nat med Hustru og Barn skulde forlade Godsets Enemærker og søge Bopæl andetsteds, thi han (Godseieren) vilde ikke have slig en Galning og Kjætter imellem sine Tjenere.“ Manden forlod da sin Husbonds Værelse og begyndte at læsse sit ringe Bohave paa en Vogn for at kjøre det til en Nabogaard, hvor han ventede at blive modtagen. Medens han foretog Læsningen, sagde han ved sig selv: „Du har jo dog hverken stjaalet eller begaaet nogen anden Brøde, for hvis Skyld Du nu jages bort herfra. Derfor maa Du vel i Venskab og Kjærlighed tage Afsked med din Husbond, inden Du forlader et Sted, hvor Du i flere Aar har opholdt Dig.“ Som sagt, saa gjort. Han træder atter ind i Husbondens Værelse og takker ydmygt og venligt for det Gode, han har nydt i den forløbne Tid. „Maa jeg,“ saaledes endte han, „inden vi maaske for stedse adskilles, sige et eneste Ord til Afsked?“ „Sig frem,“ svarede Godseieren. „Naar De om Aftenen lægger Dem i

Deres bløde Seng," tog da Tjeneren til Orde, „tænk saa paa de Ulykkelige, som ligge i Helvede, og bed Gud om at frelse Dem fra nogensinde at komme did." Godseieren studsede, men svarede Intet, og saaledes adskiltes Husbond og Tjener. Nogle Timer efter begav den rige Mand sig til sit prægtige Sovekammer for som sædvanligt at nyde en uforstyrret Hvile. Men netop som han vilde lægge sig i den bløde Seng, kom han til at tænke paa Tjenerens Ord. „Hvad var det, han sagde? Tænk paa dem, som ligge i Helvede! Hvad angaa de Mennesker mig, som ligge i Helvede? Det er dog besynderligt, at disse Ord ere ligesom indbrændte i min Sjæl. Men jeg vil ikke tænke mere derpaa." Og saa forsøgte han at tænke paa mange andre Ting for at bortjage denne ene Tanke, som dog til Trods for alle hans Bestræbelser ikke vilde forlade ham, men tvertimod den hele Nat igjennem jog Søvnen langt bort fra hans Øine. Den følgende Dag skynder han sig ud for ved sine mange forskjellige Sysler at finde Adspredelse; og da han om Aftenen ganske udmattet gik ind i sit Soveværelse, tænkte han: „Nu skal Hvilen rigtig smage mig." Men ikke heller denne Aften kunde han frigjøre sig for at tænke paa Tjenerens Ord. „Hvad var det, han sagde? Hvad har jeg at gjøre med dem, som ligge i Helvede?" Han forsøgte atter at blive denne Tanke kvit, og i den Hensigt tændte han sig en Cigar. Men pludselig begyndte det ligesom at svide og brænde i alle hans Lemmer, og det forekom ham, som om hans Sjæl allerede var underkastet

de Fordømtes Pinsler. Nu befalede han, at der øieblikkelig skulde sendes Bud efter den bortjagne Tjener, hvis Ord han tilskrev Grunden til denne Elendighed. Ved hans Ankomst iler Husbonden ham imøde med de Ord: „Hvad har du gjort? Hvorfor sagde du, jeg skulde tænke paa dem, som ligge i Helvede? Jeg er fordømt, jeg føler allerede Helvedes Kvaler." Hertil svarede Arbeideren: „Gud være lovet og priset, som tænker paa Husbonds Sjæl. Gud vil ikke, at Husbond skal komme i Helvede, og derfor har den naadige og barmhjertige Herre ladet Dem faa en Forsmag paa Helvedes Kvaler. Nei, nei, Husbond skal ikke komme i Helvede. Lader os engang se efter i Bibelen, i Guds dyrebare Ord. Se her staaer jo: „Saa elskede Gud Verden, at han hengav sin enbaarne Søn, paa det at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv." Og her: „Saa sandt som jeg lever, siger Herren: jeg haver ingen Lyst til den Ugudeliges Død, men at han omvender sig og lever." „Beder, saa skal der Eder gives." Lader os da tilsammen falde ned for Herrens, den allestedsnærværende Guds Fødder, og efter hans Befaling og Løfte om Bønhørelse i denne Stund bede ham om hans Hellig Aands Naade til, at vi kunne tro dette." Godseieren, som nu i sin Nød følte sig fattigere end den Fattigste, var ikke uvillig til at bede; i Forening med sin Tjener faldt han paa Knæ, og det var Tjeneren, som foresagde ham Bønnen til den Herrernes Herre, som blev Alles Tjener for at frelse saavel Frie som Ufrie. Deres

Bøn blev hørt, en Troesgnist tændtes i den formørkede Sjæl, og denne Gnist holdtes siden ilive ved fortsat Syslen med Guds Ord, ved Omgang med Ordets Herre i Bøn og med hans Trofaste, hvilke den rige Godseier fra nu af ikke mere ansaa for Daarer, men for Guds Tjenere og hans udkaarne elskelige Børn. Den Bortjagne kaldtes atter tilbage til Godset og blev sin Herre en kjær Medarbeider saavel i det Timelige som i det Aandelige.

Her opfyldtes Apostelens Ord til Filemon om hans Tjener Onesimus: „Maaske blev han derfor skilt fra dig en liden Tid, at du maatte have ham evindeligen igjen; ikke fremdeles som en Træl, men mere end en Træl, som en elskelig Broder."

Skylden er betalt.

Mange, som hjerteligen længes efter at annamme den Herre Jesus som deres Frelser, have dog ofte vanskeligt ved at forstaa, hvorledes det af ham bragte Offer for Synderne kan geraade dem til Frelse; og derfor finde de ikke nogen rigtig Trøst i Tanken derom. Følgende sandfærdige Fortælling om en fattig Kvinde, som af egen Erfaring maatte erkjende denne Vanskelighed, kan maaske komme Andre til Nytte og oplyse dem om, hvorledes de bør

tilegne sig Velsignelsen af Jesu Forsoning. Dertil give Herren sin Naade for Jesu Skyld!

Den stakkels Betty, saaledes hed den gamle Kvinde, var ikke alene meget fattig, men hun maatte ogsaa paa Grund af Sygdom holde Sengen. Sygdom og Armod ere hver for sig ikke nogen ringe Bekymring; men naar de samtidig hjemsøge et Menneske, ere de i Sandhed en tung Byrde. Betty bar desuden paa noget endnu Tungere; hun tvivlede nemlig om sin Sjæls Frelse. Hun havde mangfoldige Gange hørt om vor elskelige Frelsers Lidelse og Død og om Troen paa ham; men hun kunde ikke fatte det, og hendes Sjæl pintes stedse ved Tanken om, at hun var skilt fra Gud og ude af Stand til at finde Veien til ham.

Fru N., som pleiede imellem at besøge den gamle Betty, trættedes ikke ved at forny sine mange forgjæves Forsøg paa at bringe hende til at fatte Sandheden af det store Under, at Christus formedelst sin Lidelse og Død paa Korset har tilveiebragt en evig Forsoning for vore Synder, at han for evigt har betalt vor store Skyld, og at vi, retfærdiggjorte ved Troen formedelst vor Herre Jesus Christus have faaet Fred med Gud; — men hvorledes hun end fremstillede dette, var det dog den stakkels Gamle lige umuligt at fatte og tro det; og medens hun saaledes vedblev at savne Trøst og Fred for sin Sjæl, blev hendes legemlige Tilstand stedse slettere, indtil hun sluttteligen var Døden nær.

Ved et Besøg hos den gamle Kone fandt Fru N. hende nedsunken i den dybeste Fortvivlelse. Hun

havde draget Tæppet over Ansigtet og hulkede, som om Hjertet skulde briste, medens hele Sengen rystede under hende.

„Men kjære Betty", spurgte Fru N., „hvad er der nu i Veien; hvad er det, som gjør dig saa ulykkelig idag?"

„Ak, kjære Frue, de ville udpante mig for min Husleie, de have truet med endog at tage Sengen fra mig. Ak, jeg vil ikke kunne udholde det, jeg tager min Død derover!"

Forgjæves opbød Fru N. hele sin Veltalenhed for at trøste hende og lindre hendes Angst. Men hvorledes var det vel muligt for den stakkels Kvinde at finde nogen Trøst. Hendes Gjæld maatte jo betales, eller der vilde blive gjort Indførsel i hendes Bo, ja Sengen taget fra hende; — og selv eiede hun ikke en Skilling.

Endnu medens Fru N. talede Trøstens Ord til hende, hørtes der nedenfra nogle stærke Slag paa Porten, og ganske betagen af Fortvivlelse udraabte den Gamle, idet hun indhyllede sig i Sengetæppet: „Nu komme de!"

Høiligen oprørt ved Synet af denne Elendighed, listede Fru N. sig sagte ned paa Trappen og mødte der ganske rigtigt to Retsbetjente, som havde indfundet sig for at indkræve den gamle Kones Husleie eller i Mangel af Betaling gjøre Indførsel i hendes Bo.

„Men I vide jo," sagde Fru N., da de havde fremført deres Ærinde, „at den fattige Kone ikke er i Stand til at betale sin Leie."

„Det kunne vi ikke gjøre for. Hvis hun ikke er i Stand til at betale, saa maa vi tage den Smule, hun eier."

„Men det vilde jo være den yderste Grusomhed. I vilde jo derved tage Livet af den stakkels gamle dødssyge Kone."

„Ja, kjære Frue, det er tilvisse sørgeligt, men kan ikke ændres. Vi maa enten have Husleien eller Vederlag derfor i hendes Eiendom."

„Hvor stor er da hendes Gjæld?" spurgte Fru N., og da hun havde faaet Underretning om Beløbets Størrelse, betalte hun Summen og bad Retsbetjentene skrive en ordenlig Kvittering for Modtagelsen, hvilken hun stak ind mellem Bladene paa den Bibel, hun havde i Haanden. Derpaa gik hun op for at berolige den stakkels Betty, lidet anende, paa hvad Maade Guds gode Aand vilde benytte denne hendes Kjærlighedsgjerning til at gyde en endnu rigere Velsignelse over den stakkels Kvindes ængstede Sjæl.

Hun var endnu lige betagen og ventede hvert Øieblik, at de frygtelige Mænd skulde komme for at kaste hende ud paa Gulvet og tage Sengen med sig.

Fru N. satte sig hos hende og hviskede venligt: „Kjære Betty, vær nu ikke længer saa bedrøvet!"

„Skulde jeg ikke være bedrøvet, naar det skeer, som vil koste mig Livet?"

„Ja, men hør, Betty, din Skyld er allerede betalt!"

Den stakkels Kvinde drog Tæppet fra Ansigtet

og saa forbauset frem for sig, næppe i Stand til at tro sine Øren.

Men atter hørte hun de liflige Ord: „Jeg forsikkrer dig, Betty, at du ikke behøver at være urolig for din Gjæld, thi jeg har allerede betalt den,“ og nu fremtog Fruen af den aabne Bibel sin Kvittering og rakte den til Betty, idet hun sagde: „Se selv efter, om det ikke er en ordenlig Kvittering, og vær saa rolig for den Sag.“

Den gamle Kone stavede sig, saa godt hun kunde, igjennem Beviset og kastede derpaa et underligt alvorligt Blik paa Papiret; det var, som om nye sælsomme Tanker stræbte at vinde Form og Klarhed i hendes Sjæl. Tilsidst spredte der sig en forklaret Glands over hendes Træk; hun slog Hænderne sammen og udbrød:

„Ak, nu seer jeg det! Jeg takker Dem tusinde Gange for, hvad De har gjort; — og hvad mere er, jeg indseer nu fuldkomment Meningen af Alt, hvad De saa ofte har søgt at oplyse mig om. O, nu seer jeg det. Han har betalt min Skyld; han har tilfulde betalt min Skyld! Ham ske Lov og Pris! Jeg er forløst og kan dø i Fred!“

Og saaledes skete det. Langsomt sank hun tilbage paa Puden og drog snart efter sit sidste Suk, idet hun overgav sin Sjæl i Frelserens Hænder, som havde betalt hendes Skyld.

Men du, min kjære Læser, har ogsaa du indset dette? Har ogsaa du annammet Jesus som din Frelser? Troer du, at han har betalt din Skyld, og at Gud ikke paany vil kræve Betaling af dig,

eftersom Christus saaledes allerede har gjort Fyldest derfor?

Kan ogsaa du istemme Sangerens Ord:

„Min Synd er tilgivet, min Skyld er betalt,
En evig Retfærdighed kjendes i Alt: —
Guds Naade og Venskab i Christus jeg eier."

Hvis dette ogsaa er dit Hjertes Sprog, da giver du Christus Æren som den, der ogsaa har forløst dig, og da kan du „være forvisset om, at han skal forvare dit betroede Gods, indtil hin Dag kommer."

„Den, der lider i Kjødet, han omvender sig fra Synden."

For nogle Aar siden traf jeg en Aften paa Landet sammen med nogle Venner i Christus, med hvem jeg blev enig om, at vi i Fællesskab vilde holde vor Aftenbøn.

Før Bønnen talede vi en Stund med hverandre om den uudsigelig store Naade, som Gud havde ladet os vederfares, da han unddrog os fra Mørkets Vælde og aabnede sin elskelige Søns Rige for os. Siden faldt Talen om at vandre i Christi Fodspor, om den smale Vei, som fører til Livet, og i Særdeleshed om de Fristelser og Hindringer, som møde Christi

Disciple paa denne Vei. En af de Tilstedeværende yttrede sin Forundring og Sorg over, at der selv hos et Menneske, som er retteligen omvendt til Christus, dog kan være visse Synder, til hvilke han ikke føler noget Had, men som han endog har Begjærlighed efter; ligesom ogsaa, at det ofte hænder, selv om den Christne nok saa tydeligt og nok saa tidligt har faaet Underretning om de Anstødsstene, der ligge paa hans Vei, at han desuagtet snubler over dem, ja at han endog undertiden kan begaa den samme Feil flere Gange. En gammel, prøvet Christen blandt de Tilstedeværende yttrede da, at naar Gud tillod saadant, da var det visseligen for ved den Sorg og Samvittighedsangst, som Synden foraarsager en oprigtig Christen, at gjøre ham Synden ret forhadt og afskyelig. For endnu tydeligere at forklare dette, berettede han følgende Tildragelse:

„For nogen Tid siden hændte det, medens jeg arbeidede som Smed paa Herregaarden S., at der paa Stien imellem Herregaarden og min Bolig stod en Stub af en udgaaet Enebærbusk. Næsten hver Gang jeg vandrede henad Stien, snublede jeg og stødte mig paa denne Stub, hvorover jeg blev fortrædelig og flere Gange besluttede at hugge den om. Dette blev dog stedse opsat indtil en Aften i August Maaned, da Arbeidet paa Herregaarden var trukket længere ud end sædvanligt, saa det allerede var mørkt, da jeg skulde til at vandre hjemad. Jeg skyndte mig den Aften saa meget som muligt og gik af den Grund barfodet, men uden at tænke paa Stubben, som stod paa min Vei. Paa en Gang

stødte jeg med Foden imod dens skarpe Kant og det saa stærkt, at jeg faldt baglænds om; og da jeg atter var kommen paa Benene og gav mig til at undersøge Foden, mærkede jeg, at den blødte stærkt. Nu blev jeg saa ærgerlig over mit Uheld, at jeg til Trods for Mørket gik hjem efter en Øxe og huggede Stubben af dybt nede i Jorden." „Paa samme Maade", tilføiede jeg, „maa en Christen mangen Gang støde sig slemt, hvis han ikke i Tide, og medens det lettere kan ske, i Jesu Navn afhugger den Haand og den Fod, som forarger ham" (Mark. 9, 43—46).

Da vi gik hjem efterat have tilbragt nogen Tid sammen med Bøn og Betragtning af Guds Ord, fortalte den samme gamle Broder os følgende Begivenhed, som han selv havde oplevet, og som jeg nu optegner, da den tjener til at bestyrke, hvad han tidligere havde fremført.

„Naar i min Fødeby", saaledes begyndte han, „et Menneske formedelst Guds Naade bliver draget hen til Christus, da ophører han i Almindelighed strax med at drikke Brændevin, og dette anseer jeg nu for at være enhver alvorlig Christens Pligt om ikke for Andet saa for Brødrenes Skyld, at han ikke maa forarge dem (1 Kor. 8, 13). Men da Herren først fik Magt med mig, vilde jeg vise en i mine Øine endnu fuldkomnere Selvfornægtelse. Jeg vilde vise, at jeg var Herre over mine Begjæringer, og de ikke over mig, hvorfor jeg vedblev at drikke Brændevin. Imidlertid gjorde jeg det saa sjældent, at jeg maaske i et halvt Aar næppe drak saameget

som en Pægl. Da indtraf der i den nærliggende Kjøbstad et Marked, som jeg var nødt til at besøge, og her traf jeg endel Bekjendte, af hvilke mange bøde mig Brændevin. Jeg drak ogsaa en lille Smule, hver Gang det blev mig budt, hvilket havde til Følge, at mit Blod var kommet i et usædvanligt Oprør, da jeg henimod Aften skulde til at kjøre hjem. De fleste af Markedsgjæsterne vare i Dagens Løb blevne mere eller mindre berusede; de kjørte nu i voldsom Fart hjemefter, og da jeg var en af de Forreste, kom der en Mængde forbi mig. Dette lod jeg i nogen Tid gaa, men pludselig begyndte Harmen at bemægtige sig mit Hjerte; jeg gav Hestene af Pidsken og jog i Galop forbi dem Allesammen. Men idet jeg kjørte saaledes, kom jeg til en pludselig Krumning paa Veien, og da Hestene ikke kunde svinge hurtigt nok, rullede Vognen ned i Grøften, og sloges itu paa Stenene, medens Alt, hvad jeg havde kjøbt paa Markedet, blev fuldkommen ødelagt. Efter denne Tildragelse var jeg saa nedslagen og bedrøvet over min Opførsel og blev greben af en saadan Fortvivlelse og Vantro, at jeg i flere Dage hverken kunde bede eller læse Guds Ord med nogen Kraft; jeg gik hele Tiden og sukkede og vred mine Hænder, thi jeg ansaa mig selv for det elendigste af alle Mennesker, ja som den, der havde forhaanet Christi dyrebare Navn. Men som jeg en Dag vandrede frem og tilbage i Skoven, uden at vide, hvad jeg egenlig vilde der, blev det med Et lyst i min Sjæl. Det var et Sprog af den hellige Skrift, som pludselig stod levende for mit Blik, saa

jeg fik Naade til at se, at Christus, der havde betalt alle mine Synder, ogsaa havde gjort Fyldest for denne. Mit Hjerte blev opvarmet, jeg følte mig greben af en salig Fryd over den Naade, Herren havde vist mig, og faldt paa Knæ for at udgyde mit Hjerte i en brændende Takkebøn til Gud. Nu havde jeg atter faaet Fred, men fra dette Øieblik af var det forbi med min Brændevinsdrikken. Jeg greb Øxen og omhuggede den Stub, som havde bragt mig til at snuble og falde."

Saaledes talede den Gamle ud af sin rige Erfaring. Men du, som læser dette, har ikke ogsaa du erfaret noget Lignende? O, leg ikke med Synden, men søg nu strax at udrive „det Øie, som forarger dig", thi ellers maa du gjøre den sørgelige Erfaring, at Syndens Frugt i bedste Tilfælde er bitter Smerte, og at, hvis ikke den gjør sin Virkning, da vil den evige Død være din sikkre Løn. O, gak nu strax hen til Naadestolen og bed din Herre Jesus om først at tilgive, dernæst at hjælpe dig, og han vil visseligen gjøre begge Dele, naar du blot henvender dig til ham med et ærligt Ønske om at blive hjulpen.

Frugt efter mange Aars Forløb.

I den engelske Avis „The Presbyterian" stod for nogen Tid siden en Beretning om en Mand i Amerika, som var bleven omvendt i sit hundrede Aar. Avisen meddelte Beretningen om denne Tildragelse saaledes, som dens Redaktør havde hørt den omtale af troværdige Folk, dog uden at kunne opgive Navnet paa den omhandlede Mand. Men nogen Tid efter modtog Redaktøren af et andet Blad følgende Brev fra en gammel, agtet Kjøbmand i Ny-York:

I Bladet „The Presbyterian" for den 12te Juni læstes blandt andre Artikler en med følgende Overskrift: „Frugt efter mange Aars Forløb." Naar man læser om et saadant vidunderligt Træk af Guds Magt og Troskab mod sine Børn, er det en Glæde, som i dette Tilfælde, at vide og kunne bevidne, at det virkelig er en sand Tildragelse og ikke blot en smuk Fortælling, man har for sig. Mandens Navn var Lukas Short. I sin tidlige Ungdom gik han tilsøs, og ligesom mange andre unge Mennesker blev han efterhaanden ganske fremmed for sit Hjem og nedsatte sig i Massachusetts, hvorfra han senere flyttede til Byen Middleborough i Landskabet Plymouth (Massachusetts). Her levede han endnu i Aaret 1793 og havde da naaet den høie Alder af hundrede og femten Aar. Paa sin hundredaarige Fødselsdag gik han ud i Marken og satte sig under

et Træ, hvor han hensank i dybe Tanker. Først tænkte han paa, hvorledes han nu stod ene i Verden, da hans Barndoms og Ungdoms, ja endog hans Manddoms Kammerater alle vare borte og havde ladt ham tilbage midt i en yngre Generation. Indtil denne Dag havde han levet et sorgløst, verdsligt Liv, han var „en hundredaarig Synder" og i Fare for „efter Døden at blive fordømt." Uden egenlig selv at vide hvorfor, syntes han det kunde være interessant at ordne de vigtigste Begivenheder i sit lange Liv, og han begyndte derfor at anstrænge sig for at tilbagekalde i sin Erindring, hvad han havde oplevet. Først og fremmest tænkte han paa sin Barndom. Han kom da ihu, hvorledes han for to og halfemsindstyve Aar tilbage, da han var en otteaarig Dreng, havde været tilstede ved en gudelig Forsamling og hørt Pastor John Flavel prædike over 1 Kor. 16, 22: „Dersom Nogen ikke elsker den Herre Jesum Christum, han være en Forbandelse! Maran Atha." Han huskede, at han, alt eftersom Prædikanten fortsatte sit Foredrag, blev mere og mere greben deraf; han syntes endnu at høre, hvorledes Pastor Flavel, da Tilhørerne reiste sig for at modtage Velsignelsen, havde sagt: „Ja, jeg vil velsigne Eder Alle, saa Mange som elske den Herre Jesus og tro paa ham, men hvorledes kan jeg velsigne dem, som Gud forbander? Thi Gud har sagt, at dersom Nogen iblandt Eder ikke elsker den Herre Jesum Christum, da skal han blive forbandet." Han erindrede, hvorledes Prædikanten med en saa vidunderlig Kraft havde fortsat sin Formaningstale,

at tilsidst en Adelsmand, som stod i den store Gang i Kirken nærved Prædikestolen, af Forskrækkelse var besvimet og var falden om paa Gulvet, og mindedes, hvilket dybt Indtryk dette havde gjort paa Forsamlingen, og hvorledes det havde været Begyndelsen til et særdeles Naadens Værk blandt Menigheden. Denne Tildragelse stod nu paa en Gang klar for den gamle Lukas Shorts Erindring; han kunde ikke tænke paa Andet end den rædselsfulde Forbandelse, der hang over alle deres Hoveder, som ikke elske Christus; og det forekom ham næsten, at han endnu kunde høre Flavels Røst lyde for sine Øren. Som en sønderknust Synder vendte han tilbage til sit Hjem og havde ingen Ro, før han følte sig forvisset om, at Christus havde forsonet alle de Synder, han i sit lange Liv havde begaaet. Han sluttede sig fra nu af til Independentmenigheden i Middleborough og levede femten Aar derefter.

Dette Ordets Frø blev udsaaet af John Flavel mod Slutningen af hans præstelige Virksomhed (han døde 1691, 61 Aar gl.), men Gud lod det ikke gaa tabt. Det var rigtignok faldet i en daarlig Jordbund og laa i mange Aar som dødt og udgaaet, men efter to og halvfemsindstyve Aars Forløb voxede det op og bar Frugt. Jeg har selv i min Barndom mange Gange set den gamle Lukas Short og kan godt huske, at der ofte blev talt om hans vidunderlige Omvendelse til sand, alvorlig Gudsfrygt.

Deres i Herren forbundne

J. G.

Vi have meddelt dette Brev for at opmuntre dem, som have gamle, endnu uomvendte Paarørende, om hvis Omvendelse og Frelse de stundom fristes til at tvivle. Taber ikke Modet, men vedbliver at bede for dem i Jesu Navn og at vidne om den eneste Vei til Salighed; thi har ikke Herren lovet „at gjøre endog Mere, end vi tænke eller bede ham om" og hedder det ikke: „Tro paa den Herre Jesus Christus, saa skal Du vorde salig og Dit Hus." Ap. Gj. 16, 31. Ligervis kan denne Tildragelse være til Trøst for saadanne gamle Syndere, som med Sorg og Anger indsee deres mange Synder og ønske, at de vare omvendte, troende Guds Børn. Thi det er visseligen ikke for sent for Nogen; men hver den, som vender sig til Herren og paakalder hans Navn, skal vorde salig. Rom. 10, 13. Men Gud forbyde, at Nogen af dette eller andre lignende Vidnesbyrd om hans Naade og Almagt skulde drage den Slutning: „Gud vil sikkert ogsaa mod mig gjøre slig en Undergjerning; det vil jeg vente paa, og saa længe vil jeg opsætte min Omvendelse." Ak nei; den, som tænker saaledes, maa vistnok vente til evig Tid, thi Gud har ikke lovet at gjøre slige underfulde Ting mod Alle. Sin Naade og Syndsforladelse har han lovet hver den, som søger den i Christus Jesus, medens det endnu hedder idag; men den, som vil drive Gjæk med ham og bestandig opsætte for Alvor at søge hans Naade, skal ikke indgaa til hans Hvile. Se Hebr. Cap. 4. „Lader os derfor, da Forjættelsen at indgaa til hans Hvile endnu staaer os aaben, vogte

os, at ikke Nogen af os skulde synes at blive tilbage."

Herrens Langmodighed.

En Præstesøn, som var født i M—gen, tilbragte sine Skole- og Universitetsaar mere i Vinkjældere og Spillehuse end i sine Læreres Høresale. Døv for sin Faders og sin fromme Moders Formaninger besøgte han aldrig Kirkerne og undgik med Forsæt Omgang med de ham anbefalede gudfrygtige Familier. Da han havde været tre Aar ved Universitetet, lod han sig uden sine Forældres Vidende hverve til Soldat. I den sidste polske Delingskrig blev han, der imidlertid var bleven Vagtmester, haardt saaret i en Fægtning. Efterat han havde ligget i sex Timer hjælpeløs, pint af de frygteligste Smerter, blev han bragt til den nærmeste Landsby og indkvarteret hos Skolemesteren, hvor han, der var aldeles afkræftet paa Grund af sit svære Blodtab, ankom mere død end levende. Ved Lægens Hjælp og omhyggelig Pleie kom han sig efter lang Tids Forløb; men han var uduelig til Krigstjenesten. Om hine sex Timer og hans senere Erfaringer fortæller han selv Følgende: Fjendernes Klinger vilde min Død, men den usynlige Haand,

som førte den, vilde mit Liv, ikke alene mit kjødelige Liv, men ogsaa min Sjæls. I hine sex Smertestimer har jeg lidt ubeskrivelige Kvaler, medens jeg laa der paa Jorden hjælpeløs i Regn og Kulde. Men jeg havde gjerne lidt dem tidobbelt, naar jeg derved havde kunnet frikjøbe mig for de Angstkvaler, der nagede min Sjæl. Helvede laa aabent for mig, og min Samvittighed tilraabte mig uophørlig: „Se, her er din Plads! her er dit Straffested!" Min Angst blev saa stor, at jeg forsøgte at gribe min Sabel for at berøve mig selv Livet. Men jeg var altfor svag til at drage Sabelen ud af Skeden. Jeg kunde hverken græde eller bede; kun det ene Suk steg frem af min Sjæls Inderste: „O min Forbarmer!" Endelig bedøvede Smerterne mig, saa jeg faldt i en Slummer eller snarere i en Slags Afmagt. I denne Tilstand syntes det mig, som stod der En foran mig og forelæste mig af en prægtigt indbunden, stor Bog med lydelig Røst disse Ord: „Jeg gik forbi hos dig og saa dig nedtraadt i dit Blod, og jeg sagde til dig i dit Blod: Lev! ja jeg sagde til dig i dit Blod: Lev!" (Ez. 16, 6). Jeg ved ikke, hvad der herefter er foregaaet i min Sjæl og mit Legeme; kun ved jeg, at da jeg vaagnede, følte jeg, uagtet min overordenlige Svaghed, ingen Smerter mere; ikke alene i mit Legeme, men ogsaa i min Sjæl fornam jeg en Trøst og en Fred, som jeg i mit hele Liv endnu aldrig havde erfaret. Jeg kunde nu saa fortrøstningsfuldt bede til Gud, min Fader, og saa glad nævne Christus med Frelsernavnet, som om jeg aldrig behøvede at frygte nogen

Straffedom. Jeg følte i min Sjæl kun Fred og en bestandig Tilbøielighed til at græde uden selv at vide hvorfor; thi jeg følte hverken Smerte eller Sorg, snarere et forunderligt Velbefindende, saa at jeg var nærved at holde min Tilstand for Indbildning og Selvbedrag. Jeg var altfor kortsynet til at erkjende det for guddommelig Forbarmelse, indtil Guds Aand altid mere overbeviste mig om, at det var hans Værk. Nu hengav jeg mig med Liv og Sjæl den albarmhjertige Gud til Eiendom, og bad inderligt om hans naadige Bistand til at begynde et nyt Liv efter hans Villie. Med dyb Skamfuldhed maa jeg bekjende, at jeg ikke blev mit Løfte tro; thi vel kom jeg ikke oftere tilbage til de grove Lasters og Synders Vei, men jeg betraadte Ligegyldighedens, Sikkerhedens og Verdens Glædes ligesaa farlige Vei. Jeg levede nu hos en Onkel, en anset juridisk Embedsmand, der havde den Godhed at undervise mig i mange Fag for at gjøre mig skikket til et civilt Embede. Da han selv troede at kunne leve uden Gud og Religion, saa fandt jeg hos ham intet Tilknytningspunkt heri, og jeg glemte derfor hos ham den mig vederfarne Barmhjertighed og levede fra nu af uden Bøn og uden Omsorg for min Sjæls Vel. — Efter et Aars Forløb gjorde jeg i Haven et ulykkeligt Fald, saa at et af mine farlige Saar igjen brød op. Den heftige Udstrømmen af Blodet afkræftede mig saameget, at jeg kun med det største Besvær kunde slæbe mig til min Onkels Hus. Da det næsten viste sig umuligt at stille Blodet, saa erklærede den tilkaldte Læge min Til-

stand for farlig og den dødstruende Afkræftelse for uundgaaelig. Dette gjorde mig dybt bekymret. Jeg græd Nat og Dag, saalænge til endog Taarerne svigtede mig. En from Haandværker, der arbeidede for min Onkel, saa mig i min sørgelige Tilstand, betragtede mig medlidende og spurgte mig: „Ønsker De ikke at høre et Trøstensord?“ Han trak nu en lille Bog med Skriftsprog op af Lommen, og traf strax paa følgende Sted: „Jeg sagde til dig i dit Blod: Lev!“ (Ez. 16, 6). Jeg brast i Graad. Efterat jeg havde følt mig noget styrket ved en mig rakt Lædskedrik, fortalte jeg Manden i Korthed, hvad der var vederfaret mig i Krigen. Da jeg havde talt, taug han endnu et Par Minutter og sagde da med rørt Stemme: „Se, alle disse Ting gjør Gud to eller tre Gange mod en Mand, for at føre hans Sjæl tilbage fra Fordærvelsen“ (Hjob 33, 29—30). Disse Ord vare for mig som en gylden Skat. Jeg følte ganske den Sandhed, Kraft og Trøst, der laa for mig i dette Sprog. Uden at raadføre mig mere med Kjød og Blod, uden at ængstes for min straffende Samvittigheds Bebreidelser, vendte jeg mig ufortøvet til min Guds Barmhjertighed; jeg bad Faderen om Naade til, at han for sin kjære Søns Skyld vilde forbarme sig over mig Frafaldne og forlade mig min Synd. Han hørte min Bøn og fyldte min Sjæl med Trøst og Fred. Ogsaa lagde han sin Velsignelse i Lægemidlerne, saa at jeg atter blev reddet fra den nære Død, tilvisse kun for at hans Naade og Sandhed kunde blive aabenbaret paa mig, hans hellige Navn

til Pris og Ære. O, at jeg dog maatte love ham i mit Legeme og i min Sjæl! O, at jeg med Sandhed kunde sige om mig selv: „Ham blev meget givet, derfor elsker han ogsaa meget!“ Ja, jeg glæder mig til en salig Evighed, og den vil blive saameget saligere for mig, fordi jeg uhindret af Synd og Svaghed kan love ham hist; ham være Pris og Tilbedelse!

Mindre Stykker.

Kan Du give mig to Minutter?

Længere Tid vil det ikke tage at læse denne lille Artikel, og dog vil Du maaske have Aarsag til at takke Gud, fordi Du gjorde det. Vi søge at gjøre dig godt baade for Tid og Evighed, Du har en Sjæl, en Sjæl, som aldrig døer, denne Sjæl har syndet mod Gud, og da den har syndet, er den hjemfalden til evig Fordømmelse. Den kan fortabes, og engang fortabt, er det for evig. Men hvis noget Menneskes Sjæl tager Skade, er Skylden hans egen. Har du nogensinde tænkt alvorligt paa dette vor Frelsers Ord: „Hvad gavner det Mennesket, om han vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl? Eller hvad kan et Menneske give til Vederlag for Sjælen?“

Du seer, der siges, at Mennesket tager Skade

paa sin Sjæl. Gud har ikke gjort det, thi han siger: „Du har selv fordærvet den!" Satan kunde ikke gjøre det, dine Medmennesker heller ikke. Dersom du derfor har taget Skade paa din Sjæl, maa du give dig selv Skylden derfor. Helvede er det Sted, hvor Gud betaler Synderen hans Løn, og evig Fordømmelse er kun Syndens fortjente Løn. Dersom du lever i Synd og døer ubodfærdig, maa Gud ifølge sin Retfærdighed straffe dig, og uretfærdig kan Gud ikke være. Dersom du foretrækker Synd for Hellighed, Satan for Jesus Christus, Jorden for Himlen, Verden for Gud, vil dette dit Valg være dig til Fordærvelse. Dersom du fremturer i Synden, er du fortabt, thi der staaer skrevet i Guds Bog: „Syndens Sold er Døden." Gud maa straffe Synden. For dem, som tro paa Jesus og adlyde Guds Villie, er Synden allerede bleven straffet i Christus, som offrede sig selv i Syndernes Sted: men de, som forkaste Frelseren, som foragte Guds Barmhjertighed og vende sig bort fra hans hellige Naademidler, maa lide deres retfærdige Straf.

Der er en Frelsens Vei aaben for Syndere, hvilken Evangeliet klart og tydeligt viser os; Gud vil gjerne, at du følger den, han indbyder dig til at gjøre det, og dersom du vil, kan du komme til Himlen. Jesus er Veien; ved at tro paa ham, kommer du ind paa den, og naar du lever, vandrer og virker i Troen paa Christus, vil det evige Liv være Maalet for din Vei. Kan du undvære to Minutter til? Isaafald kast dig strax paa Knæ og

bed Gud have Barmhjertighed med din Sjæl. Han sidder paa Naadens Throne, hans Glæde er det at være Synderne en naadig Gud, han vil høre dit Raab, han vil lytte til din Bøn; og dersom du ret af Hjertet tragter efter Frelse for din Sjæl, vil han opfylde din inderlige Bøn. Gaa i Jesu Navn! støt dig til intet Andet end hans kostelige Blod og hans fuldbragte Gjerning; og til Svar paa en saadan Bøn, for en saadan Borgens Skyld, vil Gud ogsaa give dig den største Naade, som han kan give. Lad ikke Satan overtale dig til at udsætte det, lyt ikke til Vantroen, men søg nu, i dette Øieblik Frelse for din Sjæl, og søg den af dit ganske Hjerte.

Til gudfrygtige Forældres Børn.

Min unge Ven, lad mig gjøre dig et Spørgsmaal: „Hvorledes er din Sjæls Tilstand?" Du har lært at læse i og have Ærefrygt for Guds hellige Ord, du har hørt Evangeliet prædike mange, mange Gange, dine Forældre have bedet for dig baade lønligt og i Familiens Kreds; du er ofte bleven betaget af en Følelse af de guddommelige Tings Vigtighed; du har undertiden besluttet at forandre din Maade at være paa, men maaske har du lige til dette Øieblik ikke kunnet bestemme dig. Men hvorfor? Siger Jesus ikke: „Min Søn, giv mig dit Hjerte!" Har ikke Jehovah spurgt: „Vil du ikke fra denne Stund raabe til mig: Min Fader, du er min Ungdoms Veileder."

Du er bleven advaret, indbudt og formanet baade af Gud og Mennesker; hvorfor vil du da opsætte? Hvad er Grunden dertil? Er det Verden? Den er bedragerisk. Er det Synden? Den er den største Daarskab og det frygteligste Onde. Er det Skamfuldhed? Hvad, kan du skamme dig over Jesus, der ikke skammede sig for at dø en forbandet Død for Syndere. Er det Frygt? Frygt ikke, thi Gud kalder dig til sin Favn; Jesus kalder dig til sine aabne Arme, Engle vogte paa dig for at glæde sig ved dit Valg, og de Hellige ville med Jubel hilse dig som deres Broder. Er det Bekjendernes Mangel paa Fasthed? Husk paa, hvis der ingen god Mønt var, vilde der heller ingen Efterligninger være. Døm ikke om Evangeliets Lærdomme efter dets Bekjendere, men døm om Bekjenderne efter Lærdommene.

Men hvis du fortsætter din Tøven, hvad vil da Følgen blive? Du modstaaer den Hellig Aand, du forhaaner Gud Fader, og du foragter den Herre Jesus Christus; dit Hjerte vil forhærdes mere og mere, din Fare vil voxe med dine Aar, og dersom Døden finder dig uberedt, vil det blive lideligere for Sodoma paa Dommens Dag end for dig. Spøg ikke med Evigheden. Fremtur ikke i Synden; men søg Herren, medens han findes, kald paa ham, den Stund han er nær. Kast dig nu paa Knæ for Gud, giv ham dit Hjerte, tøv ikke længer; din Sjæl er af uendelig Værd, og den er i Fare, ingen Anden end Jesus kan frelse den, men han baade kan og vil. Hør, han kalder paa dig. Han siger: „Kom-

mer til mig". Han klager over dig: „I ville ikke komme til mig, at I kunne have Livet." Han giver sit Ord paa, at han vil modtage dig: „Jeg skal ingenlunde kaste ham ud." Lyt til hans Ord, hør hans Kald, tro hans Løfte og gaa til ham for at blive frelst, for at blive frelst nu. Idag, hør hans Røst. Idag, bestem dig til at høre Herren til. Idag, fyld dine Forældres Hjerter med Glæde. Idag, giv Englenes Sang end større Jubel, ved at du helliger dig selv til din Frelser.

Hvorfor skulde jeg frygte?

Er du en ubodfærdig Synder? Lever du i Synden, forsømmer du Frelsen, foragter du Frelseren, foretrækker du Jorden for Himmelen? I saafald har du al mulig Grund til Frygt, thi Gud er vred paa dig; alle hans Væsens Fuldkommenheder ere tvertimod dit nuværende Liv; Farer i tusindvis omringe dig; Satan holder dig fangen og behandler dig som sin Slave; Døden er din Fiende, og den kan være nær forhaanden; Dommens Dag vil være forfærdelig for dig, dersom du døer i dine Synder; og enhver ubodfærdig Synders Straf er evig.

Min kjære Ven, du har Aarsag til at frygte; du er Guds Fiende, Satans Ven, Syndens Slave, Arving til Fortabelse, din Tilstand er i høieste Grad foruroligende, Loven fordømmer dig, Guds Retfærdighed staaer dig imod, og du haster fremad imod en truende Evighed. Din Opførsel

bedrøver den Hellig Aand, stadfæster dit Fjendskab mod Gud, og du fortjener derved evig Pine. Intet Øieblik kan du være sikker for at komme i Helvede, maaske nu, medens du læser dette, staaer du ved Livets Grændse, thi kun et ubestemt Rum af Dage eller Timer ligger mellem dig og Helvedes Flammer. Du hænger saa at sige ved en Traad over Ildsøen; brister Traaden, er det ude med dig for evig: og dog er du tankeløs, ligegyldig og spørger: „Hvorfor skulde jeg frygte?"

Kan da Tanken om en almægtig, uforanderlig Guds Vrede ikke indgyde Synderen Frygt? Kan Forestillingen om det yderste Mørke, den Orm, som aldrig døer, eller den Ild, som aldrig slukkes, ikke forfærde Synderen? Isaafald, gaa frem uden Frygt; men skulde du dog føle nogen Frygt, da lad mig bede dig agte paa, hvad Gud siger; hør ham, thi han taler til dig: „Eftervi der er Vrede hos dig, da vogt dig, at han ikke skal bortstøde dig med et Slag; og megen Forsoning skal ikke lade dig undvige derfor". (Job. 36, 18). „Forstaa dog dette, I, som have glemt Gud! at jeg ikke skal henrive, og der er Ingen, som frier." (Ps. 50, 22). „Kommer dog og lader os gaa i Rette med hverandre, siger Herren. Dersom Eders Synder end vare som Purpuret, da skulle de blive hvide som Sneen; om de end vare røde som Skarlagenets Farve, da skulle de dog blive som den hvide Uld. (Es. 1, 18). „Den Ugudelige forlade sin Vei, og Hver, som gjør Uret, sine Tanker, og omvende sig til Herren, og han skal forbarme sig over ham,

og til vor Gud, thi han skal mangfoldigen tilgive." (Es. 55, 7). „Ved Jesus kundgjøres Eder Syndernes Forladelse, og fra Alt retfærdiggjøres ved Denne hver, som troer." (Ap. Gj. 13, 39). Jeg beder dig derfor gjøre, som Gud byder dig: „Forstaa, vogt dig og kom strax og ydmyg dig for Herren, forlad dine onde Veie, tro paa den Herre Jesus Christus; og da skulle dine Synder vorde dig forladte, du vil vorde retfærdiggjort, dit Væsen bliver helliggjort, og du vil blive et nyt Menneske.

Trøst i Sorgen.

Naar vi rammes af Sorgen, er det bedst at drikke dens Galde ud, og dykke langt ned i dens Bølger for luttrede og prøvede at stige op igjen; det er bedst for os, om vi føle os ret nedtrykte af den, for at Jesu Haand kan hæve Trykket, som hviler paa os; det er det Bedste for os, om den trænger paa, thi den vil jo kun drive os fremad. Naar vi blot, medens vort Hjerte bløder, hænge fast ved Jesus, som har baaret vore Synder, taget vor Smerte paa sig og været fristet i alle Ting ligesom vi, da skal den Tid ogsaa engang komme, da vi med Glæde kunne svinge os op fra alle Sorgernes Dyb, idet vi ligesom Svanen ryste Støvet af vore Vinger. Og hvad Andet kunne vi vel ønske end at være og forblive Herrens egne Børn? Hvad Andet er det vel, vi bede om Dag og Nat, end at

han vil høre os, naar vi raabe til ham om at tage Alt bort fra os, hvad der er os til Hinder, men kun lade os eie hans Naade; at han gjerne maa bøie, luttre og ydmyge os, saafremt han kun vil benytte os som sine Sendebud og lade os gaa sine Ærinder. Men hvi klage vi da, naar han opfylder vor Bøn og ligesom tager os paa Ordet? Ak, vi kunne jo Intet lade være og Intet forsage, med mindre at Gud kommer og tager det bort fra os. Vi ville beholde saa uendelig Meget, men Gud er god, han tager det lidt efter lidt bort fra os, endskjøndt vi i Begyndelsen ikke kunne løsrive os og jamre og klage, som om der derved hændte os noget Ondt, eller som var han en grum Tyran imod os. Det er Guds Villie at gjøre det til Intet, som Noget er; men vi ere endnu saa overvættes „Meget", og derfor maa det vel koste os Noget, inden vi lære at blive til Intet. Men Gud vil nok indrette det saa, at dette alligevel skeer. Han vil nok lede Alt til det Bedste. Vor Sag vilde i Sandhed staa fortvivlet, hvis vi kun havde os selv, vor egen Stræben og vore egne Anstrængelser at stole paa, men lægge vi den i Guds Haand, da skal den sandeligen gaa frem, og dermed maa vi trøste os.

At forstaa med Hjertet.

Mange af dem, som høre Guds Ord og fatte og bifalde det med deres Fornuft, mene, at da de

ingen Indvendinger gjøre derimod, men erkjende Sandheden af det Altsammen, saa er dette at tro. Ak nei — dertil fordres ogsaa, at vi forstaa det med Hjertet, saa at vi „omvende os og vorde frelste.“ Men, spørger Du maaske, hvad er det „at forstaa med Hjertet?“

Hvis Du faaer at vide, at dit Barn eller din Hustru er dødssyg, eller at dit Hus staaer i Luer, da hører Du visselig ikke denne Efterretning med Kulde og Ligegyldighed, som om den kun lidet angik Dig; men den griber Dig i Hjertet, og Du hører den som Noget, der paa det Føleligste og Smerteligste vedrører netop Dig. Og at forstaa med Hjertet, bestaaer just deri, at Du antager Dig Guds Ord om evig Salighed for Alle dem, der omvende sig og tro paa Jesus, men evig Fordømmelse for Alle dem, der ikke omvende sig og tro paa Jesus, som Ord, der netop gjælde Dig; at Du formedelst Guds Aand bliver overbeviist om, at Du netop er den, til hvem disse Ord ere talte, og at Du (ja netop Du) vil blive fordømt, hvis Du ikke flyer hen til Jesus, og hvis ikke Ordet i dit eget Hjerte fremkalder en inderlig Trang til og Higen efter Frelse for Sjælen. Se dette er at forstaa med Hjertet, og deraf følger Omvendelsen, som gjør et Menneske helt og holdent til Christi Eiendom.

Kjære Læser, har Du nu fattet Guds Ord om Hjertet? Tør Du sige, at Du har tilladt Jesus fuldkomment at tilegne sig Dig?

Gud er Kjærlighed.

Alle Guds Fuldkommenheder og Gjerninger ere kun ligesaa mange Grader i og Udtryk for hans Kjærlighed. Thi hvad er vel hans Almagt Andet end Middelet, hvorved han betragter Gjenstanden for sin Kjærlighed. Hvad er hans Visdom Andet end hans Kjærligheds Raadslagning til vor Frelse? Og Evangeliet, er det ikke hans Kjærligheds Budskab? Og Lovens Trusler, hvad ere de vel Andet end hans Kjærligheds Advarsel og Tilraab: „Gjør Dig ikke selv noget Ondt, o Menneske!“ De ere et Brystværn, som Gud har draget omkring Afgrunden for at hindre de Ubetænksomme i at styrte ned. Har ikke Frelseren givet os det største Bevis paa sin Kjærlighed, idet han blev et Menneske ligesom vi? Hvad vare vel hans mange Undergjerninger Andet end Yttringer af hans forbarmende Kjærlighed? Hans Bønner, vare de ikke lutter Udgydelser af hans Kjærlighed? Og hans Taarer, hvad ere de vel Andet end Kjærlighedens Dugdraaber? Er Jorden vel Andet end Skuepladsen for hans Kjærlighedsgjerninger, og er Himmelen ikke det Naadens Bjerg (Ps. 124, 1), hvorfra hans Gaver nedflyde lig tusinde Strømme for at vande og forfriske hans i Jordens Dal grundlagte Kirke?

Hedningens Strafskyldighed.

Den Mand gav Gudsfornægteren et knusende Svar, der erklærede ham, at den samme Pen, med

hvilken han havde skrevet de Ord: „Der er ingen Gud“, gjendrev hans formastelige Løgn. Den ringeste af Guds Gjerninger staaer uendelig høit over de største menneskelige Frembringelser, og beviser, at han er en Daare, der har sagt i sit Hjerte: „Der er ingen Gud“. Og dersom den ringeste Guds Gjerning her paa Jorden vidner om hans Skabermagt og Visdom, hvormeget mere forkynde da ikke Himlene hans Ære og bære Vidnesbyrd om hans Almagt. — En anset Forfatter udtaler sig saaledes, idet han gjengiver efterfølgende, allerede forhen kjendte Tildragelse: „Paa Tilbagereisen fra Felttoget i Ægypten og Syrien sad Napoleon en Nat paa Skibets Dæk med Himlen til Tag, omgiven af sine Feltherrer og Generaler. Samtalen havde taget en skeptisk Retning, og de fleste af Selskabet bestrede Læren om Guds Tilværelse. Napoleon sad taus og tankefuld, tilsyneladende uden Interesse for Samtalen; men pludselig hævede han Haanden, og idet han pegede op mod den klare Nathimmel med dens straalende Planeter og dens blinkende Stjerner, udbrød han med denne indtrængende Stemme, der saa ofte elektriserede Millioner: „Mine Herrer, hvo gjorde Alt dette?“ Skaberens „evige Magt og Guddommelighed“ kundgjør sig „i de skabte Ting“; og Napoleons Ord til hans vantro Feltherrer bragte dem til Taushed. Og det samme Indtryk gjentager sig overalt i Verden. Gaa ind i Hjertet af Afrika, eller til Midtpunktet af Nyholland; vælg den mest dyriske Hedning, som du kan finde; tag ham med ud under den stjerneklare

Nathimmel og spørg ham, hvo der gjorde Alt dette, og du vil se, hvor Erkjendelsen om et høieste Væsen — staaende høit over alle hans Fetisjer og Afguder — i Besiddelse af evig Magt og Guddommelighed, strax træder frem for hans Bevidsthed. I det Øieblik Missionæren fører denne sandselige Afgudsdyrker bort fra hans Afguders Kreds og bringer ham Ansigt til Ansigt med Himmelen og Jorden, saaledes som Napoleon bragte sine Feltherrer, gryer den oprindelige Bevidsthed paany, og Hedningen skjælver for den usete Magt."

Det største Tab af alle.

Jeg har læst etsteds — jeg mindes ikke hvor — om et lidet Selskab af Pilgrimme, som en Aften satte sig til Hvile paa Skraaningen af en herlig Strandbred. Aftenen var herlig og mild; Himmelen hvælvede sig blaa og klar over dem, og Bølgerne rullede med en sagte Skvulpen hen over Stenene paa Kysten, medens de talede sammen om, hvad de havde oplevet.

En af dem fortalte, at han engang havde havt en Ven, paa hvis oprigtige Trofasthed han havde troet at kunne stole ubetinget. Men Vennen bedrog ham og tilintetgjorde hans jordiske Lykke.

En Anden berettede, at han havde havt en tal-

rig Familie og stor Formue; men engang, da hans Hustru og Børn tilligemed Størsteparten af hans Gods befandt sig ombord i et Skib for at træffe sammen med ham i et fremmed Land, havde der reist sig en Storm, Skibet var gaaet under, og han stod nu alene.

En Tredie talede om det store Tab af Rang, Indflydelse og Anseelse, som Uvenners falske Beskyldninger havde paaført ham. Af de øvrige fortalte En, at han var forvist fra sit Fædreland, hvis smilende Egne han tidt saa, naar han i Drømme atter gjennemlevede Fortidens lykkelige Dage. Sluttelig berettede En af dem om den fjerne Strand, hvor Graven havde opslugt Alt, hvad der var ham kjært og dyrebart paa Jorden.

Da de nu Alle havde talt paa En nær, begyndte denne, som saa ud til at være den mest ensomme Pilgrim i Selskabet, sin Historie. „I have Alle gjort mere eller mindre bittre Erfaringer", sagde han, „men Ingen af Eder har lidt saa stort et Tab som jeg, thi jeg har mistet min Tro. Engang for mange Aar siden var jeg lykkelig, thi det var lykkedes mig gjennem Kamp og Strid at blive en troende Christen. Jeg vandrede i Guds Ansigts Lys og erkjendte, at „Herren var min Hyrde", og jeg havde Fred i min Sjæl. Men jeg lod mig baare af Verdens Fristelser, opgav mit stille Fristed, kvalte Samvittighedens Stemme og haabede at blive lykkeligere i Verden end hos min Gud. Og hvad har jeg vundet? Forfængelig Ære og tomme Fornøielser, hvorom Mindet ikke skjænker nogen virkelig

Glæde. Men hvad har jeg derimod tabt? Guds Venskab og Fred. Jeg tænker ofte under Savn og Samvittighedsnag paa, hvad jeg fordum eiede, og ønsker stundom, at Alt kunde blive som før; — men det kan ikke mere ske, thi al Tro er flygtet fra min Sjæl."

Da de andre Pilgrimme hørte denne Bekjendelse, svarede de enstemmigt: „Vi ere vel haardt slagne, thi vore Venner og Familier ere for stedse borte; Rigdom, Ære og alle jordiske Forhaabninger ere tilintetgjorte; men hvad er vel vort Tab imod dit, o Fremmede! At miste sin Tro og sin Fred med Gud er det største og forfærdeligste af alle Tab."

Er dette ogsaa din Anskuelse, kjære Læser? Prøv da dig selv, om du eier denne Tro, hvis Besiddelse er den største Rigdom, og hvis Forlis er den største af alle Ulykker. Maaske har det, du hidtil har anset for Tro, kun været en tom Tanke en blot Anerkjendelse af de hellige Tings Sandhed uden Liv og Kraft. Da er du ligesaa fattig som den arme Pilgrim, thi aldrig at have fundet den levende Tro er det Samme som at have mistet den.

Men hvis du har fundet denne kostelige Perle, hvis du eier en sand og levende Tro paa Guds Søn, hvormeget eier du ikke da, selv om du er fattig og ringe i Verden. Hvad er det da, du stundom sukker og klager over? Maaske forekommer det dig, at du har mistet Meget, men hvad er det dog Altsammen, da du har Troen tilbage? Mindes du da ikke de Ord: „Alle Ting maa tjene dem til

Bedste, som elske Gud." O, løft Blikket op til din Fader og glæd dig i hans Kjærligheds Lys. Du, ja netop du, er lykkeligere end Verdens Konger og Fyrster, thi du er Guds eget Barn; — hvad kan du da ønske mere?

Men pas godt paa din Skat, pas paa, at ikke Verden og Djævelen eller dit eget Hjerte skulle bedrage dig. Vaag og bed, bed hver Dag og hver Time: „O Herre, bevar mig dog i dig!" Lad dit Valgsprog være: „Hellere miste Alt, end miste Jesus!" Og frygter du end for dig selv, kan du dog trygt sætte din Lid til Herren, thi „han er trofast, som haver kaldet dig."

Og du, som enten har mistet eller aldrig har fundet Christus — du kan dog endnu vinde ham, endnu faa den salige Tro, som gjør et Menneske rig for Tid og Evighed. „Den som beder, ham skal der gives." Vender om, I frafaldne Børn, til Herren, medens han er til at finde, kalder paa ham den Stund, han er nær — idag, idag; imorgen kan det allerede være for sent.

Lad dig nøie med min Naade, eller alle Guds Veie ere rette.

Jeg havde engang, saaledes beretter Spangenbergs værdige Eftermand, Biskop Christian Gregor,

en mærkværdig Drøm, hvoraf jeg øste megen Trøst og Undervisning. Idet jeg dagligen levede i Følelsen af og i Bevidstheden om min naturlige Forværvelse og den forfærdelige Elendighed, hvori Synden havde styrtet mig, og hvorfra jeg saa gjerne vilde vorde ganske befriet, blev jeg greben af en svar Nød og Anfægtelse, saa at jeg endog tvivlede om Jesu Kjærlighed til sine Børn og følte en Slags Misfornøielse med ham. Thi, tænkte jeg, ligesom en god og trofast Moder, naar hun lader sit Barn alene, først bortskaffer Alt, hvad der kunde skade det, saaledes burde ogsaa den Herre Jesus gjøre mod os. Da han har taget os til Naade og annammet os som sine Børn, saa burde han ogsaa befri os fra Alt, hvad Ondt er, saasom onde Begjæringer og Tilbøieligheder, paa det at vi ikke mere skulle anfægtes af dem, men tvertimod kun nære gode Tanker og Ønsker.

Da jeg en Aften efter Sædvane var gaaet ængstelig bekymret i Seng, drømte jeg, at en Herre fortalte mig, hvorledes han havde hjulpet to fattige Mennesker paa to helt forskjellige Maader. Den Ene havde han givet en stor Sum Penge, stor nok til at han kunde slaa sig igjennem dermed for hele sin Levetid, og desuden havde han bortryddet alle Bekymringer og Anstødsstene af hans Vei; men den Anden havde han lovet, at han hele sin Levetid, hver Dag og naarsomhelst han behøvede Noget, kunde komme til ham og faa det. Af dennes Vei havde han ikke bortryddet alle Vanskelighederne, men han havde sagt: Jeg skal hjælpe dig igjennem det.

Altsammen. Paa det Spørgsmaal, hvem jeg ansaa for den Lykkeligste og bedst Forsørgede, og dertil for den, som vilde komme til at leve paa den fortroligste Fod med sin Velgjører, svarede jeg uden Betænkning: den Sidste; thi den Første kunde enten forøde de modtagne Penge og atter blive ligesaa fattig som forhen, eller i modsat Fald vilde han maaske kunne hjælpe sig selv og som Følge deraf være udsat for at glemme sin Velgjører og aldrig komme i et saa inderligt Forhold til ham, som hvis han stedse af ny Trang blev dreven tilbage til ham. Den Anden derimod var i Sikkerhed for bestandig, netop af den Grund at han ikke selv var raadig over sin Skjæbne.

Og strax følte jeg mig i mit Hjerte overtydet om, at dette netop var min Frelsers Husholdning ligeoverfor mig. Alt Godt, som jeg trængte til, og Frelse fra alt det Onde kunde jeg dagligen søge og finde hos ham. Derved at jeg ikke havde noget Godt af mig selv, men stedse var en arm, fortabt Synder, blev jeg holdt i et stadigt Afhængigheds-forhold af ham, idet jeg daglig trængte til Synds-forladelse og Renselse i hans Blod; og af dette Forhold øste jeg netop den rette og bedste Betryggelse for, at Herren endnu stedse var mig naadig. Og saaledes lærte jeg da nu for første Gang ikke blot at være tilfreds med min Fattigdom og Mangel paa Kraft, men ogsaa at glædes over Jesu vise Styrelse, hvorved jeg netop formedelst min Trang stedse drives tilbage til ham.

En Skare i Ørkenen.

For lang Tid siden var engang en stor Menneskemasse samlet paa et øde Sted, hvor de alvorlig lyttede til det, der blev lært dem. Dagen svandt, og Natten brød frem; de havde intet at spise, og deres Hjem var langt borte, hinsides Ørkenen. Hvem skulde hjælpe dem? Hvad skulde de gjøre? Og en Stemme hørtes, og Ordene vare disse:

„Mig ynkes inderligen over Folket!"

Hvad ere vi nu? En Skare i Ørkenen. Og vort Hjem er langt borte hinsides Sletten. Hvad have vi til at styrke og opretholde os? Har Gud ikke Kjærlighed til sit Folk, ynkes han ikke over den store Skare?

O, hvor ofte vilde vi trættes og nedtrykkes, hvis vi ikke havde Skygge for Heden? hvor ofte vilde vi ikke overvældes og omkastes, om vi ikke havde Læ for Uveirsstormen! hvor ofte vilde vi ikke lide Skibbrud paa den oprørte Sø, hvis Herren ikke kom til os i den fjerde Nattevagt, lyttede til vort Raab, og traadte i Skibet til os!

Vort Kors er givet os at bære; men den Besværede og Trætte ved, hvor han skal finde Hvile. Trængsel maa komme over os, men lad os ikke frygte for, hvad Gud i sin Visdom og Naade har paalagt os. Men vi skulle glæde os i Haabet. Vi føle kun altfor lidt Guds Magt til at dække Bord

i Ørkenen; vi tvivle formeget om hans Medlidenhed med den store Skare. „Se paa de gamle Tider, og se, hvo forlod sig paa Herren og blev ikke bevaret? hvo blev i hans Frygt og blev forladt? eller hvem forkastede han, der kaldte paa ham?"

Men vi maa ikke glemme, at de, som Herren havde Medynk med, vare komne efter ham, vare blevne hos ham. Dersom vi gaa bort fra ham og med frit Forsæt vende vort Ansigt bort fra den Flok, der samles ved Jesu Fødder, hvor stor Omhu kunne vi da vente?

Kunne vi vente Hvile, naar vi ikke komme? Hjælp, naar vi ikke ere paa vor Post? Trøst, naar vi ikke søge den? Dersom vi blot vilde bede om og tragte efter den Tro, der ikke rokkes, den Kjærlighed, der ikke svigter, det Haab, der ikke tvivler, saa vilde disse, omendskjøndt vi i denne vor forgængelige Tilværelse ikke kunne bringe dem til Fuldkommenhed, tage os ved Haanden og føre os gjennem Ørkenen; de vilde hjælpe os til at samle med inderlig Taknemmelighed de Blomster, som Gud sender paa vor Vei, ja de vilde endog faa Tornene under vore Fødder til at blomstre. Og dersom vi ere blandt dem, der tvætte vor Frelsers Fødder med Smertens Taarer, og bedække dem med Kjærlighedens og Tilbedelsens Kys; der gribe Sømmen af hans Klædning med den Følelse, at de, der berøre den, skulle blive helbredte; der stræbe at efterfølge hans Fodspor, med den Overbevisning, at ene de vise den rette Vei, saa vil han heller ikke forlade os, naar vore Skridt nærme sig til den kolde, mørke Flod,

og saa vil han føre os op til Himlen og give os Plads i den talløse Skare, der har hørt ham i Ørkenen, og som han har havt Medynk med.

Fortællinger.

Den rette Synsmaade.

En from Mand i Elberfeld, ved Navn Diederichs gjorde engang en kort Reise i Selskab med nogle Venner. Underveis kom man blandt Andet til at tale om de mange Sorger og Gjenvordigheder, som Jordelivet fører med sig, og om den Uvished med Hensyn til Fremtiden, som plager saa Mange. Diederichs sad tilfældigvis baglænds i Vognen. Deraf tog han Anledning til at sige til sine Venner: „I skulde blot forsøge paa at gjøre, ligesom jeg gjør paa denne Reise, nemlig kjøre baglænds. Fra Eders Plads se I fremad og lægge Mærke til hver Sten, hver Bakke, hvert Slag paa Veien, og derfor foruroliges I allerede, førend I komme til Stedet. Jeg derimod seer først Gjenstandene, naar vi ere komne dem forbi; alle Anstødsstene og Ujævnheder blive mig derfor kun en Kilde til Tak og Lovprisning, fordi vi saa lykkeligt og vel ere komne over dem, medens de derimod foraarsage Eder megen unødvendig Uro, Frygt og Ængstelse. Saa skulle

vi ikke heller plage os selv med at tænke paa de Sorger og Bekymringer, som i Fremtiden kunne møde os, men takke Gud, fordi han hidtil har hjulpet os saa vel igjennem, og sikkert tro, at han, som hidtil har hjulpet, ogsaa fremdeles vil gjøre det, naar vi blot sætte vor Lid til ham." Vennerne følte sig trufne, og En af dem havde hele sit Liv igjennem Nytte af disse i al Enfoldighed fremførte Ord.

Herren er stærk i de Svage.

En fattig Linnedvæver havde den Ulykke at faa den frygtelige Sygdom Kræft i Ansigtet. Saa længe det var ham muligt, arbeidede han med al Troskab. Da en christelig Dame paa den Tid, da han ikke mere kunde arbeide, engang traf ham, sagde hun til ham, at herefter maatte han komme og hente en lille Gave i hendes Hus. Men han takkede beskedent og mente, at han havde nok i det, som han fik fra de Familier, der før havde ladet ham arbeide for dem. Man maatte ordenlig nøde ham til at modtage Gaven. Damen sendte ham den gjennem hans Naboerske, en Kone, der af Medlidenhed med den stakkels Mand ogsaa gjerne paatog sig dette Hverv. Men tilsidst vilde denne heller ikke mere gaa til ham, fordi Synet af den Døende var hende altfor grueligt, og Lugten i hans usle Kammer altfor modbydelig. Saaledes havde den stakkels Mand i nogle Uger intet faaet fra Damen; thi aldrig sendte han

sin Kone, som ogsaa ved sit Arbeide udenfor Hjemmet maatte søge at fortjene det Nødvendigste. Imidlertid skulde Damen reise bort paa en Maaned med sine Søstre. Hun gik derfor først med en af disse til den Syge for at bringe ham den ventede Gave. Hun traadte ind i hans Kammer, men ak, hvilken Elendighed! Der laa den Ulykkelige; Øine, Næse og en Del af Munden vare fortærede. Men hvad hørte de fra dette Smerteslaie? — at ingen Nød kan skade den Sjæl, der hviler sikkert i Guds Haand. Damen talte medlidende til den stakkels Lidende og beklagede ham hjerteligt. Da han hørte hendes Stemme, rakte han hende glad Haanden og sagde freidig: „Jeg smager og seer Guds og min Frelsers Kjærlighed. Gud er min Tillid og Styrke; min Hjælp i Angester, som jeg har befundet at være saare stor" (Ps. 46, 1). Saaledes var hans Mund fuld af Lov- og Taksigelsesord, hvilke Guds Aand havde udvalgt til ham til hans Vederkvægelse. Paa de angaaende hans legemlige Nød til ham rettede Spørgsmaal svarede han, at alle hans Lidelser vare lette og for intet at regne mod den Herlighed, som nu snart skulde aabenbares paa ham, og derefter gik han strax over til at love Gud paany. Da Damen spurgte, om nogen Præst besøgte ham, svarede han: „Ak nei, hvor skulde jeg kunne forlange det; og desuden taler ogsaa Guds Aand saa tydeligt til min Sjæl, at jeg ikke behøver nogen menneskelig Trøst. Endnu aldrig er Tiden bleven mig lang paa mit Sygeleie." Han fremsagde ogsaa en Psalme, som han selv havde digtet, og som ganske

passede til hans Omstændigheder, og derefter sang han med synlig Glæde nogle af Verserne for dem.

Bernard Gilpin,

død d. 4. Marts 1583, 66 Aar gammel.

Engang, da Bernard Gilpin var paa Hjemveien fra en Reise, hændtes det, at han kom forbi en Mark, hvor just en Bonde var ifærd med at pløie. Pludselig styrtede den ene Hest om, hvad enten den nu var bleven overanstrængt, eller det var af Sygdom. Bonden og de, der vare med ham, gjorde Alt, hvad de kunde, for at reise Hesten op, men det var forgjæves, thi den var død. Gilpin, der var standset for at se Udfaldet paa Begivenheden, og der bemærkede, at Hesten ikke kunde reises op igjen, og at Bonden var overordenlig bedrøvet over Dyrets Død, saa at han endog klagede over, at han var aldeles ødelagt ved denne sørgelige Hændelse, befalede sin Tjener at stige af sin Hest og bære Saddel og Tøile til nærmeste By, og derpaa forærede han den fattige Mand den Hest, Tjeneren havde redet paa. Bonden udbrød: „Ak, Herre, jeg formaaer ikke at betale Dem saa god en Hest." „Vær ved godt Mod," svarede Gilpin, „du skal ikke betale mig for den, før jeg forlanger det; men fortsæt nu dit Arbeide." — Og det var ikke alene den ene Gang, men næsten hver Gang han reiste, at han saaledes pleiede at hjælpe de Fattige. Naar han undertiden mødte halvnøgne

Fattige, trak han selv sine Overklæder af for at bedække deres Nøgenhed, og ved sit Bord bespiste han bestandig mange fattige Mennesker.

Biskop Ken,

død d. 19. Marts 1710, 73 Aar gl.

Der fortælles om den fromme og ærværdige Biskop Ken, at da hans Læge, til Svar paa hans eget Spørgsmaal, havde sagt ham, hvorlænge han sandsynligvis skulde leve, omtrent to eller tre Dage, var hans eneste Svar hans sædvanlige Udtryk: „Guds Villie ske!" „Det kan ikke forundre Nogen", siger hans Svigersøn og Biograf, „at han saa lidet ængstedes for Dødens Rædsler; i mange Aar reiste han med sin Ligskjorte i sin Vadsæk, da den, som han ofte sagde, lige saa snart kunde komme i Brug som noget andet Klædningsstykke; og han iførte sig den selv, da han kom til Long Leate, og meddelte os det Dagen før sin Død, for at forhindre, som han sagde, at hans Lig skulde afklædes."

Han forstod paa en velsignet Maade at forene sine aandelige med sine legemlige Almisser. Naar Nogen bad ham om Hjælp, vilde han først høre, om han kunde fremsige Herrens Bøn, Troesbekjendelsen o. s. v.; og han fandt saa stor og beklagelig Uvidenhed blandt de voxne Fattige, at han frygtede for, at med dem var der kun lidt Godt

at udrette, men han sagde, at han vilde prøve, om han ikke kunde lægge Grunden til at gjøre den næste Slægtfølge bedre. Og derfor oprettede han mange Skoler i alle de større Byer i sit Bispedømme, hvor fattige Børn kunde lære at læse og fremsige deres Katekismus; og paa den Tid og for dette Øiemeds Skyld var det, at han skrev og udgav sin Forklaring af Kirkens Katekismus. Derhos lykkedes det ham ogsaa at faa Præsterne til at være mere omhyggelige i at examinere Børnene i deres Sogne; og han forsynede dem med et Udvalg af de nødvendigste Bøger til Brug for Børnene. Og vi kunne nu, naar vi se, til hvor stor Nytte Friskolerne ere, dømme om, hvor stort og ædelt et Maal han havde sat sig.

Det sidste Ord.

En fornem og dannet Mand yttrede engang under et Besøg hos nu afdøde Pastor Schøner, at han stedse gik hen og hørte ham, saa ofte hans Tid tillod det. „Men", tilføiede han, „hvad der undrer mig, er, at De i Aarenes Løb den ene Søndag efter den anden bestandig kommer tilbage til det samme Emne. Jeg hører Dem nemlig altid tale om Menneskenes naturlige Fordærvelse og om Frelsen i Christus. Evangeliet frembyder jo dog en saadan Rigdom paa Stof, at jeg ofte gjør mig selv det Spørgsmaal, hvorfor De da idelig dvæler ved disse to Emner og kommer tilbage til dem,

selv naar man mindst skulde vente det." Herpaa svarede Schøner: „Opløsningen paa denne Gaade er ganske simpel: Det staaer hver Gang jeg betræder Prædikestolen levende for mit Blik, at det jo muligvis kunde være sidste Gang, jeg talede, eller sidste Gang, at En eller Anden af mine Tilhørere lyttede til mig. Jeg forsømmer da aldrig at formane til Omvendelse og Tro, for at ikke Nogen paa den yderste Dag skal fremstaa og sige: Jeg gik en Gang hen for at høre din Prædiken og det var den sidste; da spurgte jeg alvorligt: Hvad skal jeg gjøre for at faa det evige Liv? men du — svarede mig ikke."

Den fornemme Mand følte sig truffet heraf og undrede sig fra nu af ikke mere over, at Præsten saa ofte talede om Synd og Naade.

Den frelsende Haand.

To Kunstnere vare beskjæftigede med at male Freskomalerier paa en prægtig Domkirkes Vægge. Begge stode paa et høit Stillads, der var sat op i den Hensigt, omtrent 40 Fod fra Gulvet.

Den ene af dem var saa indtaget af sit Arbeide, at han i sin Henrykkelse reiste sig og stod ganske hensunken i Betragtning af det. Glemmende, hvor han var, gik han langsom tilbage, idet han kritisk betragtede sin Pensels Værk, indtil han næsten havde naaet Kanten af det Bræt, hvorpaa han

stod. I dette betænkelige Øieblik vendte hans Kammerat sig om og blev næsten lammet af Skræk, da han saa den uhyre Fare; endnu et Øieblik og den begeistrede Mand vilde være styrtet ned paa Gulvet. Talte han til ham, vilde det være den visse Død, taug han, vilde det være ligesaa farligt. Pludselig fattede han sig, greb en vaad Pensel og kastede den mod Væggen, saa at Maleriet oversprøitedes med stygge Farvepletter.

Maleren fløi øieblikkelig frem og vendte sig mod sin Ven med hæftige Bebreidelser, men studsende ved hans dødblege Ansigt, lyttede han til hans Ord, saa gysende ud over det skrækkelige Rum nedenunder og velsignede med Taknemmeligheds-taarer den Haand, som havde frelst ham.

Netop saaledes staa vi ofte hensunkne i Beundring over denne Verdens Billeder, og i vor Beskuen af dem gaa vi uformærkt vor Undergang imøde; da udsletter den Almægtige, i sin uudsigelige Naade de skjønne Billeder og drager os, naar vi beklage os over hans Tilskikkelser, hen i sin Medlidenheds og Kjærligheds udstrakte Arme.

Dine Ord ere dine Tjenere, saa længe du beholder dem hos dig selv; men de blive din Herre, naar du lader dem undslippe.

Strøtanker.

Naar vi ere meget trætte og nær ved at segne om, da er det en vederkvægende Tanke at mindes, at Christus ogsaa har været træt. Han ved altsaa, hvor haardt vi undertiden føle Trætheden. O, gid vi stedse maatte komme nærmere til ham, gid vi under vor Vandring i Ørken stedse mere og mere vilde „støtte os paa ham, som er vor Ven."

Ligesaa om du for Christi Skyld skulde blive saaledes foragtet, at maaske dine gamle Venner næppe ville hilse dig, tænk da paa ham, som „var saa foragtet, at man skjulte Ansigtet for ham" (Es. 53, 3).

At ønske sig Bifald af den Verden, som forfulgte Jesus — det er Høiforræderi.

Den, som vil blive en sand Christen, maa erfare og ikke blot tilstaa, at han er en fortabt Synder, at han har Synd, ikke blot Synder.

Fodsporene i Vildnisset.

En Allegori.

1ste Kapitel.

Paa en klar Foraarsmorgen stod for mange Aar siden to Børn ved Grændsen til et stort Vildnis. De vare begge Piger, tilsyneladende næsten af samme Alder, klædte ens i hvide Klæder, der endnu vare uplettede; og begge bare Landets Overherres Mærke, da de vare blevne indskrevne blandt Medlemmerne af hans Hus, dengang de først betraadte hans Enemærker. De vare paa Veien til hans Palads og havde en lang, trættende Reise for sig; thi skjøndt han regerede over dette Land, laa den By, hvor han boede, dog langt borte, i en vidunderlig deilig Egn, hvor han herskede som Konge, og Veien dertil var baade besværlig og farefuld.

Det havde ikke altid været saaledes, men hans Undersaatter vare blevne forførte af Mørkets Fyrste, der forhen havde været en af hans Ministre, men havde gjort Oprør imod ham og var bleven hans Fjende; og han havde ødelagt Landets Skjønhed og saaledes forandret dets Udseende, at Veien til hans Herres Bolig ikke længer kunde sees. For at vinde sit Folk tilbage og forskaffe det en ny Vei til sit Palads, for at de dog endnu kunde naa det Sted, som han havde beredt for Enhver af dem i sit Konge-

rige, havde han sendt sin Søn, Lysets Fyrste, for at være blandt dem en Tidlang; og da han, efter at have overvundet Fjenden og gjenvundet Herredømmet, vendte tilbage til sin Fader, lod han en Vei aaben for Alle dem, der vilde vandre i hans Fodspor, idet han lovede Hjælp og Beskyttelse for sine Efterfølgere paa deres Reise og efter dennes Tilendebringelse et Hjem i sin Faders Hus hvis de viste sig tro mod ham.

Denne Vei gik gjennem Vildnisset og var omgiven med Farer, thi den var ikke alene gjort usikker ved Slanger og Rovdyr, men Udsendinge fra Mørkets Fyrste laa altid paa Lur for at efterstræbe dem, der gik henad den, og hvis det var dem muligt, forlede dem til at tjene deres Herre. De hadede Lysets Fyrste og søgte at plage og forurolige hans Efterfølgere paa deres Vei, naar de ikke kunde faa dem til at vende om eller gaa vild.

De to Børn vare endnu kun ved Grændsen af Vildnisset. Bagved dem laa det aabne Land, hvorfra de kom, og det lignede en deilig Have. Det bløde Grønsvær var oversaaet med Blomster, og det friske grønne Løv raslede og skjælvede i Vinden, der var opfyldt af Violduft. Hist og her fløð en lille Bæk muntert rislende fremad i Solskinnet, glimrende som smeltet Sølv, eller Vandet i en stillestaaende Dam afspeilede i sin glatte Overflade Elletræerne og Pilene, der omgave dens Bredder. Ingen Sky fordunklede den blaa Himmels Klarhed, og idet Børnene vemodigt betragtede det Skue, som de vare ifærd med at forlade, saa det endog skjønnere og

yndigere ud i Afstand, end det gjorde, dengang de vandrede derigjennem; og de tøvede noget, som om de ugjerne vilde overskride den næsten usynlige Grændse, der for evig adskilte dem derfra.

Tilsidst vendte Claudia, den ældste, sig om for at gaa, og sagde til sin Ledsagerinde: „Kom, Meta, vi have tøvet længe nok; lad os gaa!"

„O nei, ikke endnu," svarede Meta; „vent lidt endnu, blot et eneste lille Øieblik."

„Men vi have saa langt at gaa," indvendte Claudia, „det er bedst, at vi begynde strax — kom!" og hun forsøgte at drage hende bort. Men Meta stød hende utaalmodig tilside og rørte sig ikke; derfor vendte hun sig sørgmodig bort og gik alene henimod Vildtnisset.

Det havde mange Indgange, og ved en af dem var der stillet endel Tjenere, der hørte til Kongens Husholdning, for at tælle dem, der gik igjennem den og erklærede sig selv indviede til hans Tjeneste, og for at give dem Underretninger, hvorved de kunde finde Veien til hans Palads; og mod denne Indgang vendte Claudia sine Skridt.

Da hun nærmede sig, kom en af Tjenerne hende imøde og spurgte om hendes Navn. Da hun nævnede det, sammenlignede han det med en Liste, han holdt i sin Haand, og da han sandsynligvis havde fundet det der, sagde han: „Du er nu en af Landsherrens Tjenere; ønsker du at gaa paa den Vei, der fører til hans Palads?"

„Ja," svarede Claudia, „men jeg kjender den ikke, og der er vist saamange Stier i det store

Vildnis — jeg frygter for, at jeg maaske skulde gaa paa den urette Vei."

„Ja i Sandhed, der er mange Stier der," svarede Tjeneren, „og nogle af dem føre til Mørkets Fyrstes Bolig; men for at du ikke skal gaa vild imellem dem, har Lysets Fyrste ladet den Vei, som han betraadte, være tydelig for dig, hvis du blot vil træde i hans Fodspor."

„Jeg vil søge at gaa paa den Vei, som han betraadte, det vil jeg i Sandhed," sagde Claudia ivrig; „men hvorledes skal jeg vide, om jeg træder i hans Fodspor?"

Tjeneren svarede: „Dersom du søger dem flittigt, vil du finde hans Fodspor langsad Veien, og hvor de ere, kan du gaa sikkert, hvis du gjør dig Umage for at træde nøiagtigt i dem. Han har efterladt en Beretning om sin Reise igjennem Vildnisset, med Anvisninger og Løfter om Hjælp og Opmuntring for Alle dem, der ville følge ham. Jo oftere du henholder dig til den og gransker i den, jo nøiagtigere vil du være istand til at træde i hans Spor, og jo lettere vil du finde det. Den er indelukket i dette Skrin." Idet han sagde dette, fremtog han et lille Skrin i Form af en Bog, der var lukket med et gyldent Spænde, som indeholdt en Laas af sjældent og kunstigt Arbeide, og gav hende det. „Han har efterladt andre kostelige Gaver til dig," tilføiede han, „men før du kan gjøre Fordring paa nogen af dem, maa du for Vidner forny dit Løfte om at tjene hans Fader og følge ham trofast."

Idet han derpaa tog hendes Haand, førte han

hende hen til de forsamlede Tjenere og fremstillede hende for En af dem, der syntes at være af høiere Rang end de Andre. Han saa opmærksomt paa hende i nogle Minutter, og sagde da:

„Du bærer Landets Overherres Mærke og har hans Segl paa din Pande, du maa altsaa allerede have svoret ham Lydighed: fornyer du her din Ed, og lover du at tjene ham trofast?"

„Jeg lover det," svarede Claudia med sagte, men tydelig Stemme, idet hun knælede foran ham.

Idet han derpaa lagde sin Haand paa hendes Hoved, velsignede han hende i sin Herres Navn, og hængte om hendes Hals en syvdobbelt Kjæde, i hvis Laas var indfattet en Juvel af sjælden Glands og Skjønhed. Til den var der hæftet en gylden Nøgle, hvis Haandgreb var besat med Ædelstene, hvilke vare ordnede saaledes, at de dannede Ordet Bøn. Denne lagde han i hendes Haand og sagde: „Det Skrin, som du holder i din Haand, indeslutter mange kostelige Gaver, som du vil faa Brug for paa Veien, men det kan kun aabnes med denne Nøgle; du maa derfor passe omhyggeligt paa den og holde den blank ved bestandig Brug, ellers vil den ikke kunne aabne Laasen. Pas nøie paa, hvorledes du bruger disse Gaver; thi hvis du forsømmer eller misbruger dem, mister du dem. Du skal nemlig gjøre Regnskab for dem, naar du naaer Landets Overherres Bolig. Saalænge du er i Vildnisset, vil der møde dig Farer og Besværligheder; men den Herre, som du tjener, vil altid være nær for at hjælpe og beskjærme dig, hvis du kalder paa ham. Men kom ihu, at ikke

Alle, der begive sig ud paa denne Reise, naa det Hjem, som han har beredt for dem. Blot de blive betragtede værdige til at bo hos ham, der vandre ydmygt og standhaftigt i deres Herres Spor og holde deres Klæder uplettede. Nu, mit Barn, gaa din Vei og sørg for at holde dine Klæder hvide og rene, for at du kan indkomme i hans Bolig med Fryd."

Claudia lyttede med bankende Hjerte, og da han standsede, reiste hun sig op fra sin knælende Stilling og vendte sig bort med et inderligt Ønske om at vise sin Hengivenhed mod sin Herre og med den faste Beslutning at ville gaa standhaftigt fremad den Vei, som han havde betegnet hende, hvilken den saa end var, (thi der var flere Veie til begge Sider, der saa meget indbydende ud); og da Betjenten ved Siden af hende pegede paa en, der begyndte lige foran hende, vovede hun det Spørgsmaal: „Er Reisen gjennem Vildnisset meget lang?"

Han svarede: „For Mange er den det, men ikke for Alle: for Nogle er den meget kort; thi Landets Overherre kalder sine Tjenere hjem, naar han behøver dem, — undertiden naar de kun have gaaet et lille Stykke Vei, — saaledes at Ingen nogensinde ved, hvor nær han er ved Reisens Ende."

Atter spurgte hun, om hun ikke undertiden maatte standse for at hvile sig. Og han svarede: „Landets Overherre har sørget for Hvilesteder for sine Tjenere langs med Veien, og der kan du hvile sikkert; men de Hvilepladse, der ikke have hans Mærke, ere farlige, og dem maa du gaa forbi, hvor fristende de end synes dig."

Da han havde sagt dette, forlod han hende, og hun gik langsomt fremad, tænkende over de Ord, som hun havde hørt, og det Løfte, hun havde givet; grublende paa, om hendes Reise vilde blive lang eller kort, og om hun nogensinde skulde naa det fjerne Land, og blive fundet værdig til at bo hos Lysets Fyrste i hans Faders Hus.

2det Kapitel.

Den Sti, som Claudia havde valgt, løb gjennem Udkanten af en Skov; og da hun saa, at den gik lige ud et Stykke, og hun var meget begjærlig efter at vide noget mere om det Hjem, hvortil hun reiste, og om Veien, som førte dertil, aabnede hun sit Skrin, skjøndt ikke uden Vanskelighed, og idet hun derpaa tog den Bog frem, som laa deri, begyndte hun at læse opmærksomt i den, medens hun gik fremad og holdt sin Nøgle i Haanden.

Før hun var gaaet ret langt, blev hun indhentet af Meta, der nu var kommen gjennem samme Indgang og muntert springende nærmede sig til hende, og da hun havde naaet hende, en Tidlang vandrede roligt ved hendes Side. Tilsidst udbrød hun: „O, Claudia! jeg vilde ønske, at vi ikke skulde gaa gjennem dette sørgelige Vildnis! Det gjør mig saa ondt at forlade det solbeskinnede Land bagved os."

„Men du ved, Meta, at vi ikke kunde være blevne der for stedse," sagde Claudia.

„Nei, ikke for stedse, maaske, men vi behøvede ikke at have forladt det saa snart.“

„Det var maaske ikke altid blevet saa solklart, som det er nu,“ gjensvarede Claudia, „og denne Sti er virkelig yndig nok;“ og hun læste videre i sin Bog. Det var i Sandhed en smuk Sti, skjøndt ikke saa lys og yndig som den, de netop havde forladt. Solstraalerne tittede ned gjennem Træerne, nu hist, nu her, eftersom Vinden delte Grenene eller bevægede dem frem og tilbage; og Dugdraaberne, der endnu hang paa Blomsterne, glimrede og straalede ligesom Diamanter, naar Lyset faldt paa dem. Fuglene kviddrede glade, medens de hoppede fra Gren til Gren, og Biens travle Summen blandede sig melodisk med deres Sang.

„Jeg skulde ikke bryde mig saa meget derom, hvis det var Altsammen ligesom dette,“ sukkede Meta igjen lidt efter, „troer du, det vil blive ved, Claudia?“

„Det ved jeg ikke,“ svarede hun, „Tjeneren talte om Besværligheder og Farer; men vi maa gaa lige fremad, hvordan det saa end seer ud: Du ved, vi have lovet at gjøre det,“ vedblev hun uden at se op fra sin Bog.

Netop nu flagrede en glimrende Sommerfugl forbi.

„O, se!“ raabte Meta, „hvilken yndig Skabning! Jeg maa have den!“ og afsted fløi hun efter den. Claudia kaldte forgjæves paa hende og bad hende om at komme tilbage; hun var fuld af Iver for at fange Sommerfuglen, der drog hende afsted,

idet den først dalede ned paa en Kvist og saa paa en anden, næsten saa nær, at hun kunde naa den, men derpaa fløi videre, netop som hun tænkte, at hun nu havde grebet den.

Videre og videre fløi den, og Meta fulgte endnu, altfor optaget af Forfølgelsen til at give Agt paa Hindringerne paa sin Vei; thi hun havde forladt Stien og arbeidede sig gjennem det høie Græs, af og til snublende over Trærødder og Stene, der vare skjulte af det.

En eller to Gange holdtes hun tilbage af sin Kjæde, der greb fat i Buskenes lange, fremstaaende Grene; men hun standsede blot et Øieblik for at vikle den løs og løb igjen videre, ligesaa tankeløs som før. I al denne Tid var hun kommen dybere og dybere ind i den vildsomme Skov, men hun bemærkede det ikke, før Sommerfuglen, netop da hun tænkte at have den sikkert i sin Haand, atter undslap og flagrede op i Luften høit over hendes Hoved, medens hun træt og skuffet lænede sig ganske aandeløs mod en Træstub. Hun hvilede nogle Øieblikke og begyndte da at tænke paa at vende tilbage, men den ene Del af Skoven lignede ganske den anden, og Træerne og Buskene vare altfor meget hverandre lig, til at de kunde tjene hende til Veivisere, saaledes endte det da med, at hun foer aldeles vild, efterat hun havde forsøgt to eller tre Aabninger uden at kunne finde nogen Sti; og idet hun satte sig ned paa en Mosbænk, gav hun sig til at græde bitterligt.

Hun erindrede nu Alt, hvad hun havde hørt

om Farerne i Vildnisset, og blev med hvert Øieblik mere forskrækket. Den mindste Lyd forfærdede hende. Hver Gang Bregnerne susede i Vinden, indbildte hun sig, at det var et vildt Dyr, der listede sig gjennem Buskadset, og ventede næsten at se dets Øine stirre paa sig gjennem Buskene, og Græssets Raslen lød for hende ligesom en Slanges Hvislen. Nu bevægede Noget sig ganske tæt ved hende, og altfor angst til at forblive der længer sprang hun op for endnu engang at finde Veien tilbage, idet hun inderligt ønskede, at hun havde lyttet til sin Ledsagerindes Ord og ikke forladt den lige Vei.

Hun søgte i alle Retninger efter en Udgang, men i lang Tid kunde hun ingen finde. Tilsidst opdagede hun en meget lille Aabning i Krattet, igjennem hvilket hun trængte sig, men der var ingen Sti, og hun kunde blot komme fremad ved at bane sig Vei gjennem Tornene og Brombærrankerne, der reve og stak hende gruligt. Nu og da syntes hun at høre Stemmer langt borte og standsede for at lytte, men Alt var stille. Hun kaldte to eller tre Gange paa Claudia og syntes, at hun svarede hende; men det var blot et Ekko i Nærheden, der gjentog hendes Ord. Da erindrede hun sig pludseligt, idet hendes Kjæde paany hang fast i en Brombærgren, sit Skrin og Bogen, som hun havde set i Claudias Haand; og med den Tanke, at den maaske vilde hjælpe hende at finde Stien igjen, trak hun sin Nøgle frem for at lukke op for den. Men hendes Haand rystede, saa at hun i Førstningen ikke kunde faa Nøglen stukket ind i

Laasen, og da hun endelig havde gjort det, fandt hun den saa trang at dreie om, at efterat hun en eller to Gange havde forsøgt at aabne den, opgav hun det, stak Skrinet ind paa Brystet og vaklede fremad, saa godt hun kunde.

Atter kaldte hun paa Claudia, og denne Gang fik hun Svar; men Stemmen lød fjernt og utydeligt. Dog var det Claudias Stemme, og hun løb fremad i den Retning, hvorfra den kom, arbeidende sig med fortvivlet Ivrighed gjennem de Grene, der modsatte sig hendes Løb. Snart hørte hun Claudia kalde paa hende, og Stemmen kom nærmere og nærmere, da hun raabte høit til Svar: „Her, her! denne Vei, Claudia!" Da lød en Raslen mellem Grenene, hvor de vare tyndest, som af En, der bøiede dem tilside, og med et Glædesskrig hilsede hun Claudia, som tog hende ved Haanden og trak hende ud paa en smal Sti, idet hun sagde: „O, Meta! Jeg er saa glad over at have fundet dig! Jeg var bange for, at du skulde være bleven forvildet."

„Jeg gik vildt i Skoven — og jeg var saa bange — jeg troede, at det aldrig vilde have været mig muligt at finde Vei ud af den igjen," hulkede Meta.

„Og du ved, vi lovede at gaa stadig fremad og forsøge at blive paa den Vei, som Lysets Fyrste dannede for os. Hvorfor lod du dog Sommerfuglen lokke dig bort fra den?"

„Jeg mente ikke at gaa saa langt — jeg troede, jeg skulde fange den hvert Øieblik — jeg

vilde ønske, at jeg aldrig havde set den!" hulkede Meta ynkeligt.

„Det vilde jeg ogsaa," svarede Claudia, „men vi maa gaa tilbage saa hurtigt, vi kunne"; og hun hastede fremad, stedse holdende Meta ved Haanden, som om hun var bange for at miste hende igjen. Meta fulgte hende, (thi Stien var saa smal, at de vare nødte til at gaa en for en) endnu hulkende; thi de Stik og Rifter, som Frygten før havde forhindret hende i at føle, begyndte nu at smerte frygteligt; og hun havde faaet en Torn i Foden, der gjorde mere og mere ondt ved hvert Skridt, hun tog. Claudia hjalp hende kjærligt og søgte at trøste hende; men hun kunde ikke lindre hendes Smerte, og der var intet Sted, hvor hun kunde hvile; altsaa hinkede stakkels Meta afsted, bitterligt angrende, at hun havde ladet sig forlede til at blive ført paa Vildspor. Engang spurgte hun:

„Er der ingen kortere Vei tilbage?"

Og en Stemme bagved hende svarede: „Jo; der er en meget kortere og lettere Vei end denne. Følg mig, saa vil jeg vise dig den." Da vendte begge sig overraskede om for at se, hvem det var, der talte, og saa en Person, som de først antoge for en af Lysets Fyrstes Tjenere; men Claudia bemærkede, at han intet Tegn bar, og at Mærket paa hans Pande ikke var ligesom Seglet paa hendes egen; derfor vendte hun sig atter bort og sagde:

„Vi maa ikke følge dig. Vi ere Landsherrens Tjenere og maa gaa paa den Vei, hvor han fører os."

„Men," svarede han, „I have allerede forladt den. Hvis I virkelig ønske at vende tilbage, ville I sikkert være glade ved at komme ad den korteste Vei."

Claudia svarede ikke, men gik videre, holdende endnu fastere paa sin Nøgle, og beroligende Meta, der syntes halvt tilbøielig til at modtage hans Veiledning. Han blev ved at følge tæt bagefter dem og hviskede til Meta om et yndigt Hvilested, hvor han vilde føre hende hen — til Lindring for hendes saarede Fod; og hæftigt fristet, blev hun mere og mere tilbage og standsede tilsidst aldeles.

Claudia søgte at opmuntre hende og sagde: „Vi have kun et lille Stykke Vei at gaa endnu! Støt dig paa mig;" og hun bestræbte sig for at drage hende afsted med sig. Men Meta sagde blot: „Det er til ingen Nytte! Jeg kan ikke gaa længer uden at hvile;" og var ifærd med at drage sin Haand ud af Claudias, da denne udbrød: „Se, Meta! her ere Fodsporene! Vi have lovet at træde i dem!"

Hun pegede paa dem, medens hun talte, og en Solstraale faldt paa Juvelerne, der vare indfattede i hendes Nøgle, saa de funklede med en mild Glands og kastede Lyset tilbage paa Fristeren, som gyste, idet det faldt paa ham, vendte sig om og forlod dem med et frygteligt, mørkt Blik.

3die Kapitel.

De gik langsomt fremad i Fodtrinenes Spor, indtil de atter naaede Stien, som Meta havde forladt. Der følte de sig sammenlignelsesvis sikkre, og da de kom til en græsbevoxet Jordhøi, satte Claudia sin Ledsagerinde ned paa den, og efterat hun forgjæves havde søgt at trække Tornen ud af hendes Fod, bandt hun nogle kølende, grønne Blade om den. Derpaa satte hun sig ved Siden af hende, tog den kostelige Beretning om sin Herres Reise frem og var snart aldeles fordybet i den.

Imidlertid sad Meta og legede med Bladene og Blomsterne omkring hende. Saa tog hun sin Nøgle frem, undersøgte den, dreiede den frem og tilbage og stavede Bogstaverne paa den forlænds og bagvendt. Den saa ganske dunkel ud ved Siden af Claudias, der næppe nogensinde var ude af hendes Haand, og den ved fælt i Laasen paa hendes Skrin, da hun prøvede paa at bruge den. Hun holdt dog ud, indtil hun havde aabnet det, mere af Nysgjerrighed end af nogen anden Grund; thi hun læste ikke, men sad og bladede tankeløst i sin Bog, medens hun af og til iagttog Skyerne, der droge over Himlen, eller det afvexlende Spil af Lys og Skygge mellem Løvet.

De havde ikke siddet længe, da et andet Barn kom til, der ogsaa reiste til Landsherrens Bolig. Sorgløs, saa hed han, kom løbende muntert henimod dem og kastede sig ned paa Græsset ved Siden af Meta, og snart talte og lo de nok saa lystigt med hinanden.

Pludselig blev Claudia forstyrret i sin Læsning ved et høit Skrig af Meta, og idet hun saa op, bemærkede hun en lille Slange, halvt skjult i Græsset, der krøb henimod dem. Hun foer op og hjalp hurtigt Meta med at reise sig; men Sorgløs blev liggende og lo af deres Frygt, medens han forsikkrede dem, at den var ganske uskadelig; det syntes den virkelig ogsaa at være, thi skjøndt den nu var ganske tæt ved ham, søgte den ikke at røre ved ham. Han tog den endogsaa op og lod den sno sig om hans Fingre, medens han beundrede dens smukke Hud og dens klare Øine, hvorpaa han rystede den af uden at blive stukken. Han søgte derpaa at formaa dem til at sætte sig ned igjen, men det turde de ikke. Da Claudia huskede paa, at hun her ikke havde set det Mærke, hvorom Tjeneren havde fortalt hende (thi, sandt at sige, havde hun aldeles glemt at se derefter), saa vidste hun, at det intet sikkert Hvilested var, og derfor hørte de ikke paa ham. Hun advarede ham for Faren og bad ham om at følge med dem; men da hun fandt, at han ikke var at formaa dertil, fortsatte de deres Vei og forlode ham, der endnu bestandig legede med Slangen.

Stien, der hidtil havde været saa jævn og behagelig at gaa paa, blev nu smallere og ujævnere, saa at Meta snublede og vilde være falden flere Gange, hvis Claudia ikke havde holdt paa hende. Desuden var det nu meget varmere end dengang, da de begyndte deres Reise, og der var færre Træer til at skygge for den hede Sol; da de derfor kom til en bred, grøn Vei, der syntes at føre ind i det

Tætte af Skoven, forekom den dem saa kølig og skyggefuld, at de følte sig stærkt fristede til at vælge den. Selv Claudia tøvede et Øieblik; men da hun frygtede, at det maaske var en af de Veie, der førte til Mørkets Fyrstes Bolig, drog hun Meta afsted med sig, og de gik videre.

De kom snart til Enden af Stien og befandt sig paa en aaben Slette, der syntes at være uden Grændser, og der strakte sig hen til, hvor Jord og Himmel mødtes i det Fjerne. Den var fuld af Fodspor, der krydsede og atter krydsede hverandre i alle Retninger, og de opgave næsten Haabet om at være istand til at finde Vei over den. De saa ængsteligt efter Fodsporene, der skulde lede dem, men Meta var ikke istand til at skjælne dem fra de øvrige. Claudia havde derimod ved saa stadigt at søge efter dem lært at skjælne dem bedre, og hun opdagede dem snart, endskjøndt de hist og her vare næsten udslettede af de Reisendes Fødder, der vare gaaede over Sletten; men de fandt det meget vanskeligt at træde i dem, thi Jordbunden var løs Sand, der skiftede Plads hvert Øieblik og saa let blev forstyrret af Vinden, at de hyppigt tabte hvert Spor af Fodtrinene.

Middagssolen brændte hedt paa deres Hoveder, og deres Øine smertede og blændedes ved Glandsen af det glødende hede Sand, der brændte Vabler paa deres Fødder; men der var intet Ly for Heden, intet Hvilested at se uden en Stenhob ved Veikanten, lidt længere borte. Trætte og udmattede slæbte de sig afsted, til de naaede den; og da

Claudia bøiede sig ned for at undersøge den, skinnede Straalen fra Juvelen, der sad i Kjædens Laas paa Landherrens Mærke, hvilket hun søgte efter, og da vidste de, at de turde sætte dem ned der og hvile en Stund.

Tornen stak endnu i Metas Fod, og hun var træt og tørstig; hendes Blik vandrede længselsfuldt tilbage til Skoven, som nu laa langt bagved dem, og hun sagde ærgerligt: „Mon vi nogensinde komme til Enden af den skrækkelige Slette! jeg er saa forhedet og træt!"

Claudia slyngede sin Arm om hende, lagde ømt hendes Hoved op mod sin Skulder og sagde: „Det er en sørgelig Slette; men Lysets Fyrste vandrede hen over den og taalte den samme Hede og Besvær for at vise os Veien til sit Hjem, og hvis det blot lykkes os at naa det, skulle vi for evig hvile der hos ham!"

„Er du vis paa det?" spurgte Meta.

„Ja; saaledes siger han selv. Se her!" og idet hun aabnede sin Bog, pegede hun paa de Ord: 'I min Faders Hus ere mange Boliger'; 'jeg gaaer bort at berede Eder Sted'; og derpaa fortalte hun hende videre om Alt hvad hun havde lært om dette herlige Hjem og om dem, der engang vare Reisende ligesom de selv, men nu boede der i evigtvarende Glæde. Hun standsede et Øieblik og tilføiede da: „Den siger, at de staa for hans Throne og tjene ham Nat og Dag; og 'de skulle ikke hungre mere, ei heller tørste mere, Solen skal ei heller falde paa dem, ei heller nogen Hede'. Tænk derpaa, Meta!"

Men Meta kunde blot tænke paa den Smerte, hun led; urolig og utaalmodig som hun var, blev hun snart kjed af at sidde der, og de fortsatte igjen deres Reise.

Fremad gik de over den golde Slette, hvis Ensformighed kun hist og her afbrødes af nogle tornede Buske eller enkelte Hobe grovt, stridt Græs. Vinden feiede fra Tid til anden hen over Sletten i pludselige Stød, men den bragte ingen Forfriskning med sig; thi den kom med Hede og reiste hele Skyer af Sand, der næsten blændede dem. Fremad gik de, trætte og med saarede Fødder; Claudia omhyggeligt bestræbende sig for at finde sin Herres Fodtrin, og trædende i dem saa nøiagtigt, hun kunde; stedse grundende paa hans livsalige Ord og Løfter, indtil hun næsten syntes at høre hans Stemme opmuntre hende og føle hans Haand lede og understøtte hende, og hun glemte næsten Reisens Besvær og Ubehagelighed i Forudfølelsen af den Hvile, der ventede hende.

Alt dette kjendte Meta Intet til. Gaverne, der vare saa dyrebare for hendes Ledsagerinde, vare hende kun til Byrde. Hun saa kun den grændseløse Slette, hørte kun Vinden og Sandets Raslen under deres Fødder og lod sig nøie med at følge, hvor Claudia ledte hende, medens hun kun følte den Møie og Anstrængelse, hun havde at udholde, og tænkte med Sorg paa den skyggefulde Skovsti og det behagelige Hvilested, hvor de havde forladt Sorgløs.

4de Kapitel.

Sorgløs laa, netop hvor de havde forladt ham. Han var halvt vred paa sig selv, fordi han ikke var gaaet med dem, halvt vred paa dem, fordi de vare gaaede uden ham; men han laa der endnu, medens han ligegyldig afplukkede Blomsterne og rev dem istykker, og ganske nær ved ham laa Slangen og betragtede ham med sine klare Øine, der ganske fortryllede ham. Han syntes ligemeget at have glemt de Advarsler, han havde modtaget, og de Gaver, der vare skjænkede ham; og skjøndt han fra Tid til anden tænkte paa at fortsætte sin Reise, lullede dog den milde Vind, der legende viftede om hans Ansigt og frembragte en svag Susen i Grenene over hans Hoved, ham snart i en drømmende Sløvhedstilstand, og jo længere han laa der, jo mindre tilbøielig følte han sig til at gjøre en Bevægelse.

Efterhaanden trængte Solstraalerne ind under det løvrige Tag, og kaldt tillive ved Lyset og Heden reiste han sig tilsidst op, og idet han tænkte paa at indhente sine Ledsagere, begav han sig videre i samme Retning, medens Slangen uset krøb fremad mellem Buskene ved hans Side.

Han løb afsted en Tidlang; men Heden nødte ham snart til at sagtne sine Skridt, og skjøndt han endnu gik hurtigt, blev hans Gang dog meget hindret ved Ujævnhederne paa Stien, der her var haard og stenet. Utaalmodig sparkede han de Stene tilside, over hvilke han hvert Øieblik snublede; men herved saarede han blot sine Fødder og brændte

dem paa Nelderne, der voxede paa begge Sider. Da han kom til den brede, grønne Vei, der havde fristet Claudia og Meta saameget, bøiede han strax ind paa den, uden at standse for at betænke, hvor den vel vilde føre ham hen, og da bemærkede han først Slangen, der snoede sig frem ved Siden af ham. Den forfærdede ham for et Øieblik, og han følte sig næsten tilbøielig til at forsøge, om han ikke kunde drive den bort; men da han atter saa ned, var den forsvunden, og han tænkte ikke mere paa den.

Medens han langsomt vandrede videre under Skyggen af Træerne, der næsten mødtes over hans Hoved, kunde han ikke lade være med at undre sig over, hvad der vel var bleven af Claudia og Meta, og da kom han i Tanke om Claudias Advarsel, og han begyndte at tvivle om, at de havde valgt denne Vei, og om, at den var den rette; men der var Ingen at spørge tilraads, og han gik videre med den Beslutning at udspørge den første Person, han saa. Ikke en eneste Gang faldt han paa at se efter Fodsporene eller bruge Nøglen, der skjødesløst hang ned fra hans Kjæde, eller se i Skrinet, hvilket han for Nemheds Skyld havde stukket ind paa Brystet; men da han saa et Glimt af hvide Klæder, der flagrede ind og ud mellem Træerne i det Fjerne, skyndte han sig fremad i den Tanke, at det maatte være de Ledsagere, han søgte efter.

Nu gik en enkelt Skikkelse tværs over Stien og forsvandt hurtigt ad en Sidevei. Sorgløs fulgte, og ledet ved Lyden af muntre Stemmer og Latter

naaede han snart det Sted, hvor Lyden kom fra. Det var en skyggefuld Løvhytte, hvor der stod et Bord, bedækket med udvalgte Retter og Frugter, og de, der sadde rundt om, vare krandsede med Blomster og syntes ikke at tænke paa Andet end at nyde de svindende Dieblikke.

Saasnart de bemærkede Sorgløs, kaldte de paa ham, at han skulde komme og forene sig med dem, og da han tøvede, kom En af Svirebrødrene hen til ham og trak ham hen til dem, gjorde Plads til ham ved Bordet ved Siden af sig og forsynede ham med allesslags Lækkerier. En Anden fyldte et Bæger til ham med en funklende Vin, som han let lod sig forlede til at drikke, thi han var forhedet og tørstig; og en Tredie bandt en Krands ligesom sin egen af de Blomster, hvormed Bordet var prydet, og satte den paa hans Hoved.

I Førstningen følte han sig næsten bange for at blive; thi han vidste, at dette ikke kunde være Veien til Landsherrens Palads, og at han ikke burde tøve der. Han følte sig heller ikke rolig mellem sine Kammerater; thi han saa, at deres Klæder vare alle mere eller mindre smudsige og plettede, og han bemærkede, at de hverken bare Kjæden eller Nøglen, eller det Mærke, der betegnede dem, som fulgte efter Livets Fyrste; deres larmende Munterhed og plumpe Spøg forfærdede ham og bragte ham til at føle sig skamfuld over sit eget Mærke og Kjæde og længes efter at skjule dem. Skrinet fandt han at være til saa megen Uleilighed, at han lagde det tilside i den Hensigt at tage det op igjen, naar han fortsatte sin

Reise; men hver Gang han talte derom, formaaede man ham, dels ved Spot og dels ved Bønner, til at blive, hvor han var; efterhaanden forsvandt hans Betænkeligheder, og hans Stemme hævede sig over de Øvriges, som den lydeligste og muntreste af dem alle.

Frugterne vare fristende, og han spiste sorgløst af dem, Vinen var saa kølig og funklende, at han begjærlig nedslugte det ene Bæger efter det andet; men hvert følgende Drag syntes blot at forøge hans Tørst istedetfor at slukke den, og hans Haand blev saa ustadig, at idet han løftede Bægeret til sine Læber, spildte han noget af Vinen paa sin hvide Klædning, hvor den efterlod en mørk, rød Plet. Han forsøgte at aftørre den, men det syntes blot at gjøre den værre; saa trøstede han sig med den Tanke, at den vilde svinde bort med Tiden, og blev ved at gjøre sig tilgode som før. Slangen laa paa Lur imellem Frugterne, men han fik kun af og til Øie paa den, og den afholdt ham ikke fra at gribe efter Alt, hvad han fik Lyst til.

Engang hørte han en Stemme bagved sig, der alvorsfuldt tiltalte ham: „Hvad gjør du her?" og han saa sig ængstelig om; men der var Ingen at se, og Ingen af de Andre syntes at høre Noget, hvorfor han tænkte, at han maatte have taget feil, og glemte det snart aldeles.

Nu og da kom der en Følelse af Uro over ham, naar Synet af hans Mærke mindede ham om hans Løfte, men han søgte at afryste den og talte blot hurtigere og lo høiere, som for at skjule det

endogsaa for sig selv; og da de, der sadde omkring ham, begyndte at forhaane hans Herre, saa tog han vel ikke Del i de Andres Spot, men taug dog stille dertil, idet han vel følte sig skamfuld over sin Feighed, men ikke turde staa frem og irettesætte Spotterne, som en Tjener af den Herre, hvem han nu var ulydig imod.

Tilsidst vendte de sig imod ham, og pint ved deres Spotterier rev han sit Mærke af og kastede det bagved sig.

Netop som han havde gjort det, viste sig pludselig blandt dem en skyggeagtig Skikkelse, saa mørk og frygtelig, at hver Røst øieblikkelig taug, og Latteren hendøde paa de Læber, der skuede den; den sneg sig hastig forbi Sorgløs, greb den, der sad nærmest ved hans Side, og slæbte ham bort. Et Øieblik syntes de Alle forstenede af Skræk; men den tomme Plads blev hurtig udfyldt, og snart efter blev Lystigheden ligesaa vild og utæmmet som før.

Kun Sorgløs var taus. Han vidste, at det var Landsherrens Sendebud, og at han maaske vilde blive den Næste, der skulde kaldes til ham, og bleg og forfærdet sneg han sig bort fra de Øvrige, forlod Løvhytten og skyndte sig bort, som om denne frygtelige Skikkelse allerede forfulgte ham.

Førend han havde gaaet langt, begyndte hans Lemmer at svigte ham, og bedøvet af de Blomsters Vellugt, hvilke han bar, sank han udmattet og hjælpeløs ned ved Kanten af Veien. Slangen, der havde fulgt med ham, snoede sig i Bugter tæt ved

Siden af ham; men han havde nu vænnet sig saaledes til den, at han havde tabt al Frygt for den; efterhaanden lagde en tung Sløvhed, som han ikke følte sig stærk nok til at overvinde, sig over hans Sandser; han gjorde sig ingen Umage for at jage Slangen bort, men lukkede sine Øine og var næsten strax hensunken i en saa dyb og dødlignende Søvn, at det syntes, som om Intet nogensinde formaaede at vække ham igjen.

Medens han sov, oprullede Slangen sig igjen og krøb ubemærket nærmere og nærmere, indtil den rørte ved ham. Først snoede den sig blot frem og tilbage imellem Blomsterkrandsene, som han endnu bar; men tilsidst krøb den ind paa hans Barm, uden at forstyrre ham, og skjulte sig i Folderne af hans Klædning. Hæslige Fugle flagrede om ham, og afskyeligt Kryb kravlede uafladt hen over ham og efterlod mangen Plet paa hans Klæder, medens han slumrede i fuldstændig Ubevidsthed.

5te Kapitel.

Imidlertid slæbte Claudia og Meta sig endnu stedse møisommeligt frem over den sandige Ørken, der syntes uendelig. Hvilestederne vare faa og langt fra hverandre, og endskjøndt de ikke turde opholde sig længe, vare de dog taknemlige for den øieblikkelige Hvile, hver Gang de kom til et.

Overvældede af Hede og pinte af Tørst, var Begges Mod og Styrke nær ved at bukke under, da Claudia i sit Skrin opdagede en Flaske, der indeholdt friskt, koldt og krystalklart Vand. Idet hun tog den op, faldt hendes Blik paa disse Ord: „Livets Vand", der vare indridsede paa den, og da vidste hun, at den maatte være fyldt fra den Flod, som hun havde læst om, der flød ud fra Landsherrens Throne. Hun drak begjærlig af den og rakte den derpaa til Meta; men denne kunde ikke faa Noget ud af den, og da hun antog, at den var tømt, lagde hun den bort og tog sit eget Skrin frem, idet hun haabede deri at finde et lignende Forraad.

Men hun havde brugt sin Nøgle saa sjælden, at de fine Indsnit i den vare blevne opfyldte med Sand og Støv, og den kunde slet ikke dreies rundt. Claudia prøvede da sin Nøgle i Laasen, og efter mange Forsøg lykkedes det dem at aabne Skrinet; men Meta kunde ikke finde nogen Flaske deri, og hun lukkede det fortvivlet igjen.

Claudia drak den ene Gang efter den anden af sin Flaske, idet hun fandt hvert Drag mere lifligt end det foregaaende, og den syntes uudtømmelig; thi Indholdet lod ikke til at formindskes, men syntes snarere at flyde stærkere, jo mere hun brugte deraf; men endskjøndt den gav hende saa rigeligt, kunde stakkels Meta ikke faa en eneste Draabe, og medens hendes Ledsagerinde fortsatte sin Vei styrket og forfrisket, var hun nødt til at slæbe sig frem nedbøiet af Dagens Byrde og Hede.

Solen sank langsomt i Vest, da de tilsidst naaede Slettens Grændser. Den endte pludselig i en steil Klippekløft, og da de stode ved Skrænten af den, gjorde det dem ganske svimmel at skue ned i Dalen nedenfor, der tilsyneladende paa den modsatte Side var indesluttet af en lignende Klippemur. Den eneste Vei, som de kunde opdage nedad, var en smal, bugtet Sti, der efterhaanden var bleven banet i Klippens Overflade, og den saa saa farlig og vanskelig ud, at Meta foreslog, at de skulde gaa et lille Stykke længere hen, for maaske at finde en bedre Vei; men Claudia pegede paa Fodsporene, der tydelig saaes paa den Sti, der laa foran dem, og altsaa beredte de sig til at følge den.

Men førend de gjorde det, vendte de sig dog om for at kaste et Afskedsblik paa Solnedgangen, der spredte sine pragtfulde, farverige Straaler over Himlen, idet den endogsaa meddelte den øde Slette, som de havde gjennemvandret, en underfuld Skjønhed; og da Claudia betragtede det straalende Skær, der oplyste Himmel og Jord, tænkte hun, at det sikkert maatte være et Gjenskin af de skinnende Mure i hendes Herres Hjem — Huset med de mange Boliger, som hun længtes saameget efter at naa; og hun syntes at høre Gjenlyden af de gyldne Harper og de blide Stemmer af de Sjæle, der sang deres uendelige Lovsange for hendes Herres Throne. Men Reisen skulde jo fuldføres, og derfor vendte hun sig atter om, greb sin Nøgle fast i den ene Haand, gav Meta den anden og begyndte at stige ned.

Stien var steil og slibrig og mange Steder næsten lodret, og undertiden kom de uformærkt til et Lag løst Jord, der saa ud som den faste Klippe, men som gled bort under deres Fødder, saa at de nødsagedes til at holde sig fast ved de Buske, der voxede i Klipperevnerne, indtil de kunde gjenvinde deres Fodfæste. Hist og her var den spaltet i skarpe, takkede Spidser, der rev og saarede deres Fødder, og paa hvilke Meta flere Gange rev sine Klæder itu; Claudia havde derimod omhyggelig løftet sine op, før de begyndte Gangen nedad, for at undgaa at beskadige dem. En eller to Gange standsede de for at hvile og drage Aande, men blot nogle faa Øieblikke; thi det svindende Lys gjorde Nedgangen farligere, og de stræbte ængstelig efter at naa Dalen, før Mørket faldt paa.

Solnedgangens Gløb dvælede endnu paa Toppen af Klipperne ligeoverfor og kastede et svagt Lys derover; men nedenfor blev Alt hurtig skyggefuldt og utydeligt, og de uhyre Klippemasser viste sig lig frygtelige Spøgelser dunkelt for dem gjennem det tiltagende Tusmørke. De gik meget forsigtigt fremad, snart glidende paa de løse Stene eller en glat Plet Mos, snart snublende over en uset Hindring paa Veien, og de bleve blot frelste fra at falde ved at gribe fat paa en eller anden fremstaaende Kant af selve Klippen.

Et Par Skridt mere bragte dem dog til Bunden af Kløften, og udmattede og med revne Fødder vare de glade ved at finde et Hvilested paa et mosbevoxet Klippestykke. Dagens Hede var nu forbi,

og Luften var kølig og behagelig; Aftenens Tusmørke var ogsaa en stor Lindring for dem efter den blændende Klarhed paa Sletten, og da deres Øine bleve mere vante dertil, bemærkede de til Metas store Glæde en lille Bæk, der ikke langt derfra fløb gjennem Dalen. Derhen skyndte de sig, og efterat Meta deri havde slukket sin Tørst, badede de deres opsvulmede og blødende Fødder i det rene, kolde Vand og gik overordenlig forfriskede tilbage for at hvile endnu en lille Smule.

De kunde kun skjælne lidet af Egnen omkring dem, men saavidt de kunde se, havde Dalen ingen anden Udgang end en eller to Aabninger, der syntes at føre dybere ind i de Bjerge, der begrændsede den paa alle Sider. Det sidste rosenrøde Skjær var nu forsvundet, og en for en lode Stjernerne sig tilsyne paa Himlen og straalede over deres Hoveder.

Claudia følte sig mindre ensom, da hun iagttog dem. Først kunde hun kun se en, men altsom hun skuede opmærksommere, viste den ene efter den anden sig paa det dybe Blaa, indtil det lille Stykke af Himlen, der var synligt, var tæt oversaaet med dem.

Meta saa slet ikke iveiret, men lod sig nøie med at se dem afspeilede i Bækken nedenfor. Den uafbrudte Stilhed nedtrykte hende, og da hendes Frygt hvert Øieblik voxede, klyngede hun sig tættere til Claudia, og bange selv for Lyden af sin egen Stemme hviskede hun til hende:

„Det vil snart blive ganske mørkt! Hvorledes skulle vi dog finde Vei i Mørket?"

„Vor Herre vil føre os desuagtet — vi have hans Løfte," svarede Claudia; og hun hviskede sagte for sig selv: „Hvo som følger mig, skal ikke vandre i Mørket, men have det Livsens Lys."

„Men der synes ikke at føre nogen Vei ud af denne mørke Dal," sagde Meta atter efter et Øieblikš Taushed.

„Han vil vise os en, hvis vi vente taalmodig," var Claudias Svar.

Neppe vare disse Ord komne over hendes Læber, før Sendebudet fra Landsherren stod ved hendes Side, ikke mørk og frygtelig, som da han viste sig for Sorgløs, men lys og skjøn som en Lysets Engel: hun vidste, at han kaldte hende; men hans Nærværelse vakte ingen Skræk, blot en ærefrygtsfuld Følelse, og idet hun greb rigtig fast om sin Nøgle, kyssede hun Meta og stod op for at følge ham. Da hun gjorde det, bleve hendes Klæder, der allerede iforveien vare rene og hvide, næsten blændende at se paa, og Juvelen, som hun bar, udkastede en mild, klar Straale, der beskinnede hendes Aasyn med en uforgængelig Glands.

Meta saa aldeles forvirret til. Hun tænkte ikke engang paa, at hun skulde miste sin Ledsagerinde, før Sendebudet lagde sin Haand paa Claudia, og hun efterhaanden saa hende forsvinde for sine Øine. Da raabte hun som en Afsindig efter hende, bønfaldt hende med lidenskabelig Hulken og Graad om ikke at forlade hende, og stræbte forgjæves at holde

hende tilbage, ved at gribe fat i hendes Klæder; men de glede ud af hendes Haand, og medens hun endnu stirrede, forsvandt Claudia for hendes Blik, og paa Stedet, hvor hun havde staaet, laa en skinnende Krone. Hun bøiede sig for at tage den op, men den var forsvunden, og idet hun kastede sig paa Jorden i et Udbrud af uimodstaaelig Graad, hørte hun Claudias Stemme langt borte sigende: „I min Faders Hus ere mange Boliger."

6te Kapitel.

Sorgløs sov endnu. Han havde vel ligget der i nogle Timer, da han med et Smerteskrig vaagnede, foer op fra sit Leie, og idet han næppe vidste, hvorhen han vendte sig, flygtede han fuld af Rædsel hen ad Stien. Han havde havt en frygtelig Drøm.

Han drømte at han igjen sad ved Gjæstebudet blandt sine Kammerater i Løvhytten, som han havde forladt, og pludselig kom der en Forandring over dem; deres Klædebon blev til en Flammedragt, og istedetfor med Blomsterkrandse vare deres Hoveder omvundne med gruelige Slanger, der udstøde deres spaltede Tunger mod ham, idet de bugtede sig og hvislede paa alle Sider af ham. Medens han forfærdet stirrede paa dem, følte han sig greben af det mørke Sendebud, og ved dennes Berørelse foer en

pludselig Smerte gjennem hans Legeme, der vakte ham. Plaget af saadanne frygtelige Fantasier, styrtede han frem, medens Smerten endnu bragte hver Nerve til at bæve; han tænkte kun lidet paa, at det var Bibdet af den Slange, som han havde leget med, og som han nu, uden at vide det, førte med i sin Barm.

Efterhaanden forsvandt dog hans Frygt, eftersom det Indtryk, Drømmen havde gjort paa ham, aftog, og han faldt tilbage til sit gamle tankeløse Løb og begyndte igjen at se sig om.

Eftermiddagssolen skinnede klart gjennem Træerne, skjøndt Skyggerne begyndte at blive længere, og Stien var endnu jævn og aaben. Han vidste, at det ikke var den, han havde begyndt sin Reise paa, men tænkte, at han var kommen saa langt bort fra den, at det var til ingen Nytte at prøve paa at finde Veien tilbage, og gik altsaa videre i det Haab, at han nok vilde finde en eller anden Vei, der kunde lede ham sikkert ud af Vildnisset. Han havde næsten ganske glemt ethvert Ønske om at naa Landsherrens Palads, enhver Erindring om at være hans Tjener; virkelig var det eneste, der mindede ham derom, hans Kjæde, der var bleven dunkel, og Nøglen, der var bedækket med Rust af Slangens Slim, og hvis Juveler syntes baade at have mistet Farve og Glands.

Først nu savnede han sit Skrin og vidste, at han maatte have ladet det blive liggende i Løvhytten, hvor han huskede, at han havde lagt det bort; men han tænkte, at han ligesaa godt kunde

komme frem uden det, og da Nøglen nu syntes ham aldeles unyttig, stak han den ind paa Brystet, indenfor sin Klædning, saa at han ikke kunde se den mere. En pludselig Gysen overfaldt ham, og han drog hurtig sin Haand tilbage, da den berørte Slangen; men han havde ikke Mod til at trække denne frem og kaste den fra sig, skjøndt han vidste, hvor farligt det var at lade den blive der.

Pletterne paa hans Klæder gjorde ham undertiden urolig, og han prøvede da paa at gnide dem af, men det var til ingen Nytte, thi det syntes blot at gjøre dem endnu tydeligere, og han opgav det derfor og søgte at glemme dem aldeles.

Han var ganske kjed af at være alene og blev derfor ret glad, da han saa et Væsen nærme sig, der dog ikke havde et videre behageligt Udvortes. Hans Tilstand var om muligt endnu værre end Sorgløs', og han havde ikke andet Kjendemærke end det paa Panden, der syntes indpræget som et Brændemærke. Hans Aasyn havde engang været skjønt, men nu var det arret og furet, og hans Øine havde en besynderlig vild Glands, der undertiden gav dem et i Sandhed frygteligt Udtryk.

Medens de gik videre sammen, erfarede han snart af Sorgløs Alt, hvad der var mødt ham; og da han havde hørt det, lo han af hans Frygt, pralede af, at han for længe siden havde brudt Lydigheden mod sin Herre, og raadede ham til at gjøre det Samme.

Men denne frygtede dog for at gjøre det aabenlyst, skjøndt han var sig bevidst allerede at have

gjort det i sit Hjerte, og mumlede for sig selv Noget om, at han skulde fremtræde for Landets Fyrste.

Hans Ledsager pegede paa Pletterne paa hans Klæder, og sagde med en foragtelig Latter: „Sandelig, disse ere smukke Mærker at frembære for ham!"

Sorgløs foer sammen ved Blikket fra disse vilde Øine og vendte sig bort, men blot for at møde den Tjeners Blik, hvem han havde forladt ved Indgangen til Billedet, som ubemærket havde nærmet sig, og hvis medlidende og bebreidende Blik han skammede sig ved at møde. Han pegede ogsaa paa Pletterne og sagde:

„Der er kun en Kilde, i hvilken Du kan vadske dem ud; følg mig, saa vil jeg føre Dig derhen". Men Sorgløs følte sig urolig og bange i hans Nærværelse og gik blot noget fremad, idet han, saa godt han kunde, søgte at skjule de mørke, røde Pletter, medens den Anden hviskede ham i Øret: „Der er en Dam tæt herved, der kan gjøre just samme Nytte". Tjeneren nærmede sig, tog ham ved Haanden og sagde blidt, — „Den, der skal kalde dig til Landsherren, er maaske allerede paa Veien. Følg tilbage med mig og rens dine Klæder, medens det endnu er Tid."

Men atter mødte disse funklende Øine hans, atter lød den spottende Latter i hans Øre, og atter bragte Slangens Stik hver Nerve til at bæve i utaalelig Smerte, og affindig af Pine udstødte han et gjennemtrængende Skrig og flyede bort mellem

Træerne, tæt efterfulgt af sin Ledsager. Han foer afsted i fuldt Løb, skjøndt der ingen Sti var, og Grønsværet var blevet vaadt og slibrigt, og før han kunde standse sin Fart, var han trængt dybt ind i et Morads, der lignede Græsset saameget, at han ikke havde faaet Øie paa Faren, og i hvilket han nu sank dybere ved hvert Skridt. Han søgte at naa den faste Jord igjen, hvor hans Kammerat stod og iagttog ham og spottede ham uden at tilbyde sin Hjælp; men hans Anstrængelser for at komme op bevirkede kun, at han sank dybere i Dyndet, og aldeles forfærdet og forvirret gav han tilsidst næsten tabt.

Da kom den pinlige Frygt for det mørke Sendebud, og ansporet ved sin Angst vadede han fortvivlet videre, glidende og kæmpende, næppe istand til at staa paa sine Fødder.

Forpustet og udmattet havde han netop naaet Bredden ved den modsatte Side af Moradset, og var ved at klattre op, da hans Fod gled fra ham, og han igjen faldt ned i Mudderet. En, to, tre Gange gjentog han Forsøget, og hver Gang med samme Resultat; men endelig lykkedes det ham dog at kravle op, aldeles aandeløs og saa bedækket med Mudder, at det næppe var muligt at skjælne hans Ansigt derigjennem.

Han satte sig ned ved en Pøl tætved og vadskede noget af Dyndet af Hænder og Ansigt, men Vandet var saa tykt og mudret, at det var umuligt at faa dem rene. Hans smudsige Klæder gjorde ham ikke længer urolig, skjøndt de havde mistet

ethvert Spor af deres oprindelige Hvidhed; han søgte tankeløst at ryste det Mudder og Ler af, der endnu hang fast ved dem og besværede ham, og trøstede sig ved at tænke paa, at de ikke vare værre end hans sidste Ledsagers.

Han var altfor urolig til at blive længe paa noget Sted, og da nu Aftenen nærmede sig, frygtede han for at blive overfalden af Mørket paa dette ensomme Sted, derfor reiste han sig op og hastede videre.

Egnen blev vildere og mere øde, jo længere han kom. Undertiden kom han forbi en Tykning, hvorfra en dæmpet Brummen lød, idet han skyndte sig forbi; da kom han over en Plet Jord, bedækket med Torne og Brombærranker, der stak og reve hans Kjød, idet han ligegyldigt arbeidede sig gjennem dem; og Slyngplanter snoede sig rundt om hans Fødder og standsede hans Gang, medens mørke Skyer samlede sig saa hastigt over hans Hoved, at han kun med Vanskelighed kunde skjælne Omgivelserne. Han længtes efter at møde sin Ledsager igjen; thi uagtet han næsten følte sig bange for ham, frygtede han dog endnu mere for at være alene; men han vovede ikke at se sig om, skjøndt han undertiden syntes at høre Fodtrin bagved sig.

Pludselig viste et Lys sig i det Fjerne, og han paaskyndte sine Skridt, da han haabede at møde En eller Anden, der kunde føre ham til et Husly for Natten. Men han fandt, at det ingen let Sag var at følge Lyset; thi det flagrede omkring, snart hist, snart her; saa forsvandt det pludseligt og viste sig

ligesaa pludseligt igjen noget længere borte; idet det altid trak sig tilbage, eftersom han nærmede sig.

Det var nu blevet ganske mørkt, og hans Øine vare saa anstrængte og blændede af det flagrende Lys, at han slet ikke kunde se, hvor han gik, men han foer afsted efter det, arbeidende sig ubekymret gjennem Brombærranker, vadende gjennem Vand og Mudder, snublende over Stene, kun følgende, hvor det viste sig; men aldrig kom han nærmere til det, hvorimod han gjorde mangt et Fald paa sin Vei. Han var træt nok af den frugtesløse Jagt, men turde ikke opgive den; thi han vovede ikke at blive alene, hvor han var. Mørket var ham skrækkeligt, og frygtelige Toner løde for hans Øre, hvilket forøgede hans Rædsel.

I nogen Tid havde han tabt Lyset af Syne og stirrede meget ængsteligt derefter, da det for et Øieblik flammede op igjen og lod ham se en Række af Bjerge tæt foran ham, hvilke hidtil havde været usynlige i Mørket; de ragede op mod Himlen og dannede en uoverstigelig Skranke paa hans Vei; men Lyset flagrede langs med en snever Kløft, der aabnede sig lige foran ham, og forsvandt igjen, saasnart han havde naaet den. Han var nu kommen til de mørke Bjerge, men han vidste det ikke.

Han var ikke ganske uvidende om sin Fare; thi han vidste, at han var vandret langt bort fra den Sti, som Lysets Fyrste havde banet for ham; men han havde ikke Mod til at vende om igjen, og turde ikke paakalde den Herre, hvis Hjælp han havde forkastet. Undertiden gjennemfoer ham en Erindring

om de Gaver, som han forsætligt havde kastet bort, og den Tanke, at han skulde gjøre Regnskab for dem, gjorde ham urolig; men han undertrykkede sine onde Anelser og trøstede sig med at tænke paa, at de, der traadte i Fodsporene, maaske ikke vare lykkeligere end han.

Kløften, som han var kommen ind i, var snæver og ujævn, og han kom kun ganske langsomt frem, idet han famlede for sig i Mørket og fik mangt et haardt Stød af de usynlige Klippemasser paa begge Sider. Det forræderske Lys, der havde lokket ham saa vidt, flammede undertiden op foran ham, og viste ham de mørke Skikkelser, der snege sig hen mellem gabende Klippesvælg og frygtelige Afgrunde tæt ved hans Fødder; men dets foranderlige Glimt tjente kun til at vildlede ham. Nu og da syntes han at høre Stemmer, og fulgte ivrigt Lyden; men det var kun Vindens Tuden mellem Klipperne, som havde skuffet ham. Han skyndte sig dog frem, ansporet af Slangen i sin Barm, hvilken nu var bleven større og stærkere, idet han forgjæves haabede at undslippe dens Bid.

Stien, der var fuld af Bøininger og Dreininger, begyndte nu pludselig at skraane nedad, idet den ved hvert Skridt blev steilere og steilere, og hvert Øieblik rullede hele Masser af Sten ned bagved ham.

Hans Bevægelser bleve nu høiligen hindrede af Slangen, der begyndte at sno sig om hans Lemmer, og alle hans Anstrængelser for at befri sig fra den vare unyttige; thi saa hurtig som han løste den

ene Ende af den, snoede den sig rundt om ham med den anden. Men nu var der ingen Tid at give bort.

Et mat, blegt Skær lagde sig efterhaanden over Bjergene, og ved dettes Lys saa han langt borte det mørke Sendebud, som han frygtede saa meget, nærme sig langsomt, men ufstandselig, og med et Rædselsskrig styrtede han afsted. I sin Forfærdelse huskede han paa sin Nøgle, og følte endog efter den; men den var borte. Den ved Slangens Slim frembragte Rust havde fortæret Kjæden, og Leddene vare gaaede itu, det ene efter det andet, indtil det sidste brast, og Nøglen var falden, ubemærket i Mørket.

Frygten gav hans Fødder Vinger; thi hans Forfølger kom hurtig nærmere, og han løb fremad, springende over Kløfterne, der aabnede sig for hans Fødder, og svingende sig ned over de nærmeste Klippestykker med aandeløs Hast, indtil han snublede paa Randen af en Afgrund, der gabede foran ham, og ude af Stand til at gjenvinde Ligevægten styrtede han hovedkulds ned paa dens Bund. Medens han laa der bedøvet og blødende, blev han vakt til Bevidsthed ved et Stik af Slangen, der nu var svulmet op til en uhyre Størrelse og syntes at have tusinde Braadde, som den borede ind i ham overalt, og med hvilke den bibragte ham frygtelige Saar. Han kæmpede som en Rasende med den, thi hans Fjende var nu kun nogle faa Skridt fra ham; men det var forsildig.

Den lille Slange, som han havde leget med og anset for saa uskadelig, var bleven et frygteligt

Uhyre og havde snoet sig i saa tætte Bugtninger omkring ham, at han fuldstændig var i dens Magt; og skjøndt han med al Fortvivlelsens Kraft stred for at løsrive sig fra dens Omslyngning, var det forgjæves; thi saa hurtig som han rev den løs paa et Sted, gjorde den sig fast paa et andet, og midt under hans Smertesskrig lagde det mørke Sendebud sin Haand paa ham og førte sin Fange bort i Triumf.

7de Kapitel.

Meta vandrede ogsaa i de mørke Bjerge. En Tidlang laa hun og hulkede fortvivlet paa den nøgne Klippe, hvor hun havde kastet sig ned, da Claudia forlod hende. I Førstningen kunde hun næppe tro, at hun virkelig havde mistet hende, og blev ved at kalde paa hende og bønfalde hende om at vende tilbage; men efterhaanden bleve hendes Raab svagere, og udmattet ved det voldsomme Udbrud af sin Sorg, faldt hun tilsidst i Søvn. Da hun vaagnede, ledte hun som sædvanligt ved Siden af sig efter sin Ledsagerinde, og da hun fandt, at hun var alene, brast hun i en lidenskabelig Graad.

Hun forstod nu, at hun maatte ende sin Reise alene, men kunde ikke beslutte sig til at begynde derpaa; hun var bange for at gaa i Mørket, da hun let kunde fare vild mellem Bjergene, og ligesaa bange var hun for at blive ganske ene i den mørke Dal.

Hendes Lemmer vare stive af Natteduggen, og gjorde saa ondt, da hun prøvede paa at staa op, at hun satte sig ned igjen med en Følelse af Hjælpeløshed og Ensomhed, for paany at sørge over sit Tab. Da tænkte hun paa, om vel Claudia havde naaet Landsherrens Palads, og forsøgte paa at huske Alt, hvad hun havde fortalt hende om det. Medens hun grundede over hendes Ord, syntes hun at høre hendes Stemme kalde paa sig, og hurtig reiste hun sig op for at gaa til hende; men efter nogle faa Skridt turde hun ikke vove sig videre i Mørket og vandrede blot den ene Gang efter den anden rundtom det Sted, hvor hendes Ledsagerinde var forsvunden, indtil hun endelig fortvivlet sank ned paa Jorden igjen.

Det var endnu ikke ganske mørkt, hun kunde netop se Strømmen, der funklede i Stjerneskinnet, og Omridset af de svære Klipper rundtomkring; men efterhaanden blev det fuldkommen Nat, og hun kunde blot se Stjernerne glimre paa Himlen over hendes Hoved. Men de syntes saa langt borte, at hun snart blev kjed af at se op paa dem, og skuede ned paa Strømmen nedenfor, hvor de afspeilede sig saa klart; men medens hun der iagttog deres Funklen og Glands, forsvandt den ene efter den anden fra Himlen, og hun stod i dybt Mørke.

Langsomt og tungt gik Nattens Timer, og Meta sad der skjælvende og fuld af Frygt, længselsfuld efter Dagslyset og forgjæves anstrængende sine Øine for at gjennemtrænge det hende omgivende Mørke. Hun tænkte paa Claudia — hvor omhyggelig hun havde

stræbt efter at træde i sin Herres Spor, og huskede da med Skam og Sorg paa sin egen Letsindighed, da hun gik bort fra Veien. Hun vidste, at de Gaver, som Claudia havde skattet saa høit og brugt saa uafbrudt, vare ogsaa blevne givne til hende, men at de for hende havde været saa godt som unyttige; thi hun havde saa udelukkende holdt sig til sin Ledsagerinde om Hjælp og Veiledning, at hun aldeles havde forsømt dem.

Hun tænkte paa, at hvis hun blot kunde se Fodsporene, vilde hun nu forsøge at gaa i dem; men hun maatte vente til det blev Morgen — hele den lange, sørgelige Nat, — og Modløshed greb hende ved denne Udsigt. Da lød Claudias Stemme i hendes Øre, sigende: „Hvo som følger mig, skal ikke vandre i Mørket, men have Livets Lys"; men hun kunde ikke tro, at dette Løfte var ment for hende. Dog lød disse Ord for hendes Øren altid høiere og høiere, og opmuntret ved dem beslnttede hun at forsøge, om hun ikke kunde faa Øie paa Fodsporene; og med megen Ængstelighed og en svag Paakaldelse om Hjælp fra sin Herre, reiste hun sig op og begyndte at lede omhyggeligt efter dem paa alle Kanter.

Det varede længe, førend hun fandt dem, thi hendes Øine vare dunkle af Graad; men tilsidst ved at se meget nøie til opdagede hun dem; iførstningen lyste de meget svagt, saa svagt, at hun næppe kunde skjælne dem, men da hun holdt sine Øine bestandig fæstede paa dem, skinnede de altid klarere og klarere, og hun søgte at træde i dem saa nøiagtig,

som hun kunde, skjøndt hun ikke vidste, hvorhen hun gik, eller hvilke Hindringer, der viste sig paa hendes Vei. Saaledes følte hun sin Vei i Mørket, ofte snublende, undertiden faldende, men altid søgende at træde i Fodsporene, skjøndt de undertiden næsten skjultes for hende af Taarerne, der fyldte hendes Øine, hver Gang hun tænkte paa Claudia.

Undertiden saa hun Lys flamme op mellem Klipperne, og sælsomme Stemmer kaldte paa hende langt borte og bade hende om at følge dem, snart i en Retning, snart i en anden, og aldeles forvirret var hun næsten fristet til at følge Kaldet; men da skinnede Fodsporene lyst og klart foran hende langt ud i det Fjerne, og hun vidste, at de ikke kunde lede hende vild; derfor fortsatte hun sin Vei med ængsteligt Hjerte og vaklende Skridt i den Retning, de anviste hende.

Endelig begyndte det at blive lidt lysere, og da faldt det hende ind at prøve, om hun ikke kunde aabne Skrinet, hvilket hun saalænge havde forsømt; men da hun greb efter sin Nøgle, var den borte. Kjæden var der endnu, men Laasen var gaaet op, og hun kunde da forstaa, at hun maatte have tabt Nøglen paa Veien. Et Øieblik følte hun sig næsten tilbøielig til at opgive den som tabt, thi det var endnu meget mørkt, og hun var bange for at gaa tilbage og lede efter den; men da huskede hun paa, hvor omhyggelig Claudia havde vogtet paa sin og hvor stadig hun havde brugt den, og da hun vidste, at Skrinet omtrent vilde være til ingen Nytte for hende uden den, vendte hun tilbage med et tungt

Hjerte ad den Vei, hun hidtil var gaaet, idet hun ængstelig saa efter den til alle Sider. Hun havde kun lidet Haab om at finde den, men hun gik videre, idet hun hele Tiden ledte meget omhyggelig efter den; thi det var endnu langtfra lyst nok, til at det havde kunnet hjælpe hende meget; men længe var det forgjæves. Dog gik hun videre, langsomt og udmattet, frygtende for, at hun aldrig vilde finde Veien tilbage, om hun end fandt sin Nøgle.

Hun havde gaaet et langt Stykke og var ikke langt fra aldeles at tabe Modet; thi hun havde nu naaet et Punkt, hvor Stien bøiede om et Hjørne af Klippen, og hun kunde ikke bestemt sige, hvilken Vei hun havde fulgt i Mørket og var uvis om, hvilken hun skulde vælge, da hendes Blik faldt paa nogle løse Stene ved Siden af Stien, og det forekom hende, at hun saae noget funkle svagt mellem dem. Hun sprang derhen, men Glimtet var forsvundet; hun saa kun de haarde, kolde Stene, der rullede ned over hendes Hænder, ligesaa hurtigt som hun skød dem tilside.

Hun begyndte at tro, at hun havde taget feil, og var just ved fortvivlet at vende sig bort, da en Lysstraale atter traf hendes Øie, og atter knælede hun ned og begyndte igjen sin Søgen. Den syntes næsten haabløs; dog efterat hun længe havde famlet om mellem Stenene, opdagede hun tilsidst sin Nøgle, skjøndt det syntes næsten umuligt at komme til den; thi den var falden ned i en snæver Spalte i Klippen, og over den laa en uhyre Sten, tilsyneladende

altfor tung til, at hun kunde løfte den. Hun prøvede den ene Gang efter den anden paa at skyde den tilside, men den modstod alle hendes Anstrængelser. Hun stak sine Fingre, saa langt som hun kunde ind i den snævre Aabning, og rev og stødte dem uden at naa Nøglen. Hun søgte at løfte Stenen, men den var ubevægelig. Hun var dog altfor ængstelig for at faa den igjen til at opgive det, og blev ved, indtil Stenen syntes at have flyttet sig en lille Smule; thi Aabningen blev lidt større, saa at hun kunde faa Fingrene længere ind. Hun fordoblede nu sine Anstrængelser, og efter megen Besvær lykkedes det hende tilsidst at tvinge Haanden ned i Hullet og drage Nøglen frem, ikke uden stor Smerte og Vanskelighed.

Den var meget beskadiget, fuld af Rust og Pletter, og Juvelerne paa den vare helt bedækkede med et Lag af Smuds; Meta græd over den, da hun tænkte paa, at hvis hun havde brugt den saa tidt som Claudia, vilde den have været ligesaa straalende som hendes; og idet hendes Taarer faldt paa den, afvadskede de noget af Smudset, og Juvelerne begyndte at skinne klarere igjennem dem, uagtet de næsten havde mistet al deres oprindelige Glands og Skjønhed.

Hun holdt meget fast paa den, for at hun ikke skulde tabe den igjen, og skyndte sig tilbage, idet hun omhyggelig passede paa Fodsporene. Hun kunde nu finde dem med større Lethed; thi medens hun saa ivrig havde stræbt efter at finde sin Nøgle igjen, var det blevet lysere, og hun kunde

ret tydelig se sin Vei, skjøndt det dog endnu ikke var Dag.

Hun prøvede nu paa at aabne sit Skrin, og skjøndt hun i Begyndelsen fandt det meget vanskeligt, blev det efterhaanden lettere at aabne det; thi jo oftere hun brugte sin Nøgle, jo mere fledes Rusten af, og jo klarere skinnede den; og hun tog nu oftere sin Tilflugt til den Beretning, som Claudia havde holdt saa meget af at læse i. I Begyndelsen var det altsammen utydeligt og forvirret, og Bogstaverne vare hende ganske fremmede, saa at hun blev forvildet og tvivlraadig over dem; men Juvelen, der fæstede hendes Kjæde sammen, straalede nu klarere, og da dens Skin faldt paa Bogens Blade, oplyste det dem og hjalp hende til at udfinde deres Indhold med større Lethed.

Da det blev lysere, saa hun ogsaa tydeligere Pletterne paa sine Klæder, hvilke Mørket hidtil havde skjult, og hun forsøgte at gnide dem af, ligesom Abolos havde gjort; men dette syntes blot at gjøre dem større, hvorfor hun maatte lade det være, idet hun bittert angrede, at hun ikke havde havt Omhu for at holde dem rene. Hun søgte ivrig i sit Skrin efter et Middel til at borttage de hæslige Pletter, der vansirede hendes engang pletfri Klædning, og hun fandt deri en Anvisning til at lede efter en vis Kilde, i hvilken de kunde afvadskes. Denne Anvisning stræbte hun nu at følge; hendes eneste Frygt var, at det allerede skulde være forsildig at gjøre det, da hun maaske vilde blive kaldet, før hun naaede den rensende Kilde; thi hun vidste, at kun

de, hvis Klæder ere pletfri og rene, fik Adgang til Landsherrens Palads; og hun sukkede ved Tanken om Claudia, der nu dvælede der blandt dem, som iførte hvide Klæder med gyldne Kroner stode for Thronen, fulde af Fryd over deres Herres Nærværelse, og hun tvivlede næsten om, at hun nogensinde skulde findes værdig til at indtræde i dette herlige Samfund.

Sørgmodig og udmattet gik hun videre i det halvdunkle Tusmørke med en inderlig Længsel efter, at Dagen skulde bryde frem, og ængsteligt søgende efter Kilden, men endnu forgjæves. Tilsidst begyndte svage Lysstraaler at farve Bjergenes Toppe, medens Dalen nedenfor endnu var indhyllet i Mørke, og ved det tiltagende Lys saa hun, at Stien nu førte lige opad Bjerget foran hende. Den var saa steil, at det næsten syntes hende umuligt at stige opad den; og skjøndt hun med Længsel havde stirret mod den klare, gryende Dag der høit oppe, medens hun endnu gik i Skyggen nedenfor, var Bjerget saa steilt og klippefuldt netop paa dette Sted, at hendes Mod svigtede hende, og hun næsten følte sig tilbøielig til at søge efter en Vei, ad hvilken hun med større Lethed kunde komme op. Men der laa Fodsporene, tydeligt og klart paa den haarde Klippe, og hun vidste, at hvis hun nogensinde skulde have Haab om at naa sit Hjem, maatte hun følge dem, hvorhen de ledte; derfor begyndte hun tilsidst at stige op med Fingrene fast foldede over sin Nøgle.

Det gik kun meget langsomt; thi Stien var stenet og ujævn, og hun var tidt nødt til at standse

og kunde ofte næppe finde et Sted, hvor hun kunde sætte Foden; men hun klattrede videre, saa godt som hun kunde, idet hun forsøgte at tænke paa sin Herre og fra Tid til anden anraabte ham om Hjælp. Hist og her var Stien en Smule jævnere, og hun søgte da at komme hurtigere frem; men hendes Fødder syntes indviklede i usynlige Snarer, der holdt hende tilbage, og Bjerget syntes at blive høiere og høiere, jo videre hun kom, saaledes at hun næsten ikke syntes at komme noget frem, idet hun desuden ofte gled to eller tre Skridt tilbage eller faldt omkuld; ikke destomindre stræbte hun, hvorvel svag og mat, stedse opad og traadte fastere end nogensinde i sin Herres Fodspor.

Da syntes hun at høre blide Stemmer, der opmuntrede hende til at holde ud, og undertiden opfangede hendes Øre Toner af den Melodi, der havde frydet Claudia; vel lød den svagt og fjernt, men uendelig yndig, og jo ivrigere hun lyttede til den, jo nærmere og tydeligere hørte hun den, og hun gik videre med nyt Mod og ny Kraft.

Hun havde netop naaet et Klippehjørne og var ifærd med at standse for at hvile der et Øieblik, da hun pludselig lidt høiere oppe opdagede en Kilde, der sprang frem af Klippen, glimrende og funklende i den opstaaende Sols første Straaler.

Nu var der ingen Tanke om Hvile længer! Ingen Ængstelse for Besværlighederne paa Veien! Hun maatte naa den rensende Kilde for enhver Pris, og med utrolig Anstrengelse lykkedes det hende

tilsidst, og hun stod ved Siden af den, — træt og aandeløs, men o! hvor taknemmelig!

Hun vidste, at det maatte være den Kilde, hun saa længe havde søgt efter, thi den tilbagekastede den klare Straale fra Juvelen, som hun bar, og som nu funklede ligesaa klart, som da hun først fik den; og da hun dyppede sine Klæder i Vandet, saa hun med Glæde Pletterne forsvinde den ene efter den anden, idet de kostelige Draaber vædede dem.

Medens hun stod der og tvættede sine Klæder i det herlige Solskins fulde Glands, lagdes det tause Sendebuds Haand paa hende; og med sin Nøgle i Haanden og sin Herres Navn paa Læben, fulgte hun ham glad ind i Landsherrens Slot, frydende sig over, at det tilsidst havde behaget ham at ende hendes ensomme og besværlige Reise gjennem Vildnisset, og haabende at finde en Plads, om end kun den laveste, i det herlige Hjem, hvor Claudia var gaaet forud.

Daaben i Herrens Menighed*).

Fastelavns Søndag.

Vor Fader i Himlen! Naar vi stride med Kjødet, med det Syndens Menneske, som er i os,

*) Vi meddele med Forf. Samtykke denne Prædiken, taget af „Egede Glahn, tolv Prædikener", Aalb. 1868, 48 ß, og det skulde glæde os meget, om mange af vore Læsere ved denne Prøve vilde føle sig tilskyndede til at gjøre Bekjendtskab med hele denne lille fortræffelige Prædikensamling.

og føle, vi formaae ikke at beseire det, — naar vi betragte vort Levnet og føle, vi kunne ikke bestaa for din retfærdige Domstol, — saa lær Du os, hvor vi skulle tye hen, at Synden kan forlades os, hvor vi skulle gaa hen, at vi kunne faa Kraft til at vandre i et Dig velbehageligt Liv, i Hellighed og Retfærdighed. Amen, i Jesu Navn!

Matth. 3. Kap. 13. V. til Enden.

Da kom Jesus fra Galilæa til Jordan til Johannes for at døbes af ham. Men Johannes formente ham det og sagde: Jeg har behov at døbes af dig, og du kommer til mig! Men Jesus svarede og sagde til ham: Tilsted det nu, thi saaledes bør det os at fuldkomme Alt, hvad Ret er. Da tilstedte han ham det. Og der Jesus var døbt, steg han strax op af Vandet; og se, Himlene aabnedes ham, og han saa Guds Aand stige ned som en Due og komme over ham. Og se, der kom en Røst fra Himlene, som sagde: Denne er min Søn, den Elskelige, i hvem jeg har Velbehag.

Der har været en lang Tid, i hvilken paa mange Steder kun de gamle Psalmer og Kirkebønner mindede Menigheden om, hvad **Herrens egne Indstiftelser** havde at betyde; da man ikke gjerne talte om andre Herrens Ord end dem, som det naturlige Menneskes Forstand mente at kunne begribe, — og derfor, naar Talen kom paa **Daaben**, ikke gjerne mindede om Herrens Ord: „**Hvo, som troer og bliver døbt, skal blive salig**“, eller om det Ord: „**Uden Nogen bliver født paany af Vand og Aand, kan han ikke se Guds Rige**“.

Og det var intet Under, at man ikke fik Lyst til at tale Meget eller høre Meget derom, da man gjerne ved Jesu Daab mente baade den Daab, hvormed Vorherre Jesus døbtes af Johannes, og den Daab, hvormed han døber os, som om de begge havde lige Kraft og lige Betydning. Og var det saa, var dette den samme Daab, saa var der visselig intet Lysteligt for os ved at mindes den, vi, som da vare døbte som de Flokke, der strømmede ud til Johannes ved Jordan, men uden den Udsigt, der var givet disse til en ny og bedre Daab ved en bedre Døber; da var det kun en Omvendelses Daab, kun et Løfte fra vor Side om at holde den Guds Lov, som intet Menneske af sig selv har Magt til at holde, — uden noget Tilsagn fra Guds Side om vore Synders Forladelse eller om, at han vilde give os den Kraft, vi savne. Og saaledes blev denne Daab kun den gamle Forpligtelse i en ny Skikkelse, saa det hed: Du forpligter dig, eller du har forpligtet dig ved denne Daab til at ligne den Herre Jesus.

Man glemte ofte, hvor bestemt just Johannes den Døber havde gjort Forskjel paa sin og Herrens Daab, da han siger: „Jeg døber Eder kun med Vand til Omvendelse, men den, som kommer efter mig, han skal døbe Eder med den Helligaand og med Ild". Herren begyndte sin Frelsergjerning ved at lade sig døbe med Vanddaaben, og han sluttede den her paa Jorden ved at indstifte Daaben i den Helligaand.

Skulle vi nu ret se Betydningen af vor Daab,

saa gjøre vi vel i at sammenligne den Daab, hvormed Jesus døbtes, med den Daab, hvormed han døber. Thi der er et Forhold imellem dem, og det et saadant Forhold, at vi kunne sige: Disse to Stykker, Daaben, hvormed han døbtes, og Daaben, hvormed han udsendte sine Apostle at døbe — er hans Kjærligheds Historie fremstillet for os, saaledes som det er udtrykt i den gamle Psalme:

„Han tog vor Sorg og Kvide
Og gav os Fryd igjen."

Det er Kjærlighedens Væsen, som heri er udtrykt: Kjærligheden tager Alt og giver Alt, gjør Mit til Dit og Dit til Mit. Naar vi saaledes se hen til Kjærligheden, som den findes mellem Mennesker, saa bestaaer den deri, at de ville dele Alt med hverandre, hvad de eie, ogsaa hverandres Glæder og Sorger, Ondt og Godt. Men ved Herrens Kjærlighedsforhold til os er der den Eiendommelighed, at det, Herren tager hos os, det er lutter Elendighed: Synd og Sorg og Død, og det han giver os, det er lutter Herlighed: Retfærdighed og evigt Liv, som bestaaer i Fred og Glæde i den Helligaand.

Ved sin Daab i Jordan, da Herren lod sig døbe af Johannes, begynder han sin Kjærligheds-gjerning ved at tage vor Del, hvilket er klart deraf, at han lader sig døbe med Omvendelsens Daab; thi han havde ingen Synd, trængte ikke til Omvendelse, saa naar han døbtes med Synderdaaben, saa var det vor Synd, han fra dette Øieblik bar, som Johannes ogsaa siger, da han første Gang derefter

seer ham gaa forbi: „Se det Guds Lam, som bærer al Verdens Synd", — og han bar den, indtil han havde lidt dens Straf, baade Dødsstraffen og Døden.

Men som han har taget Vort paa sig i sin Daab, saaledes giver han os Sit i vor Daab, — den han indstiftede, da han kort før sin Himmelfart siger: „Gaaer ud og gjør alle Folk til mine Disciple ved at døbe dem i Faderens og Sønnens og dens Helligaands Navn", — som Apostelen siger: „Efter sin Barmhjertighed frelste han os ved Igjenfødelsens og Fornyelsens Bad i den Helligaand" (Tit. 3, 5). Hist „tog han vor Sorg og Kvide", her „gav han os Fryd igjen", hist tog han vort besmittede Liv, her gav han os sit hellige Liv. Derfor er vor Daab et Igjenfødelsens Bad, fordi han lader sig føde i os; derfor er den til Syndernes Forladelse, fordi han tager vort gamle Menneske med dets Synd og giver os sig selv, den Hellige og Rene; derfor giver Daaben os et evigt Liv, fordi han er Livet; derfor giver Daaben os Salighed, fordi i ham er Salighed.

Men dette var mange Steder glemt i Christenheden, og derfor lignede Menigheden paa saadanne Steder den sørgende Kvinde, som stod og græd i Gravkammeret, hvor Herren havde hvilet, og hvor hans Klædebon endnu laa, mens hun ikke saa ham, og som, da Engelen spurgte hende: „Kvinde, hvi græder du?" svarede: „De have taget min Herre fra mig, og jeg ved ikke, hvor de have

lagt ham"; og hendes Taarer standsede ikke, før hun vendte sig fra det Mørke i Hulen og saa udad og hørte og kjendte Herrens Stemme, da han kaldte hende ved Navn — og hun faldt ned og omfavnede hans Knæ.

Saaledes staaer endnu Mangen iblandt os sørgende og leder efter Herren og længes efter ham, og kan ikke lade sig trøste ved at høre om ham og læse om ham, hvorledes han fordum talede trøstende til Andre og borttog deres Sorg, fordi de endnu ikke have faaet Øret opladt for, at det hedder: „Ogsaa til Dig har jeg talet saaledes og nævnet Dig ved Navn, da jeg døbte Dig til Min!" Og som han sagde til Apostlene den Dag, han bød dem gaa ud at døbe: „Se, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende", — saa er han ogsaa bleven hos Dig, saafremt Du har bevaret den Tro, uden hvilken Daaben ikke annammes, — og skal blive hos Dig indtil Verdens Ende! Amen!

John Bowen.

Et Livsbillede.

Efter det Engelske; meddelt af Nicolai Holten.

Den 28de April døde i Fourah Bay i Afrika den engelske Biskop af Sierra Leona, John Bowen, i sit 44de Aar. I et engelsk Blad „The African", som udkommer i Freetown, omtales hans Død med

stor Beklagelse og hans Virksomhed med varm Anerkjendelse. Ogsaa i Moderlandet modtoges Budskabet om dette Dødsfald med Deltagelse; John Bowen havde vundet velgrundet Anerkjendelse; og hans Virksomhed havde været betydningsfuld, som hans Levnetsløb havde været mærkværdig rigt paa store og usædvanlige Omskiftelser.

Tre Aar efter hans Død, i 1862, udkom i London hans Levnetsbeskrivelse, forfattet af hans Søster og bygget dels paa hans egne Dagbogs-Optegnelser og Breve, dels paa Optegnelser af en Ven af ham (Præsten Gribble). Bogen har et Motto af Sandfords Bampton lectures saalydende: „og naar vi Alle mødes igjen — som vi ikke skulle, før Gravene ere brudte og Bøgerne aabnede og Navnene opregnede og Kronerne uddelte — da skal det vise sig, at ingen Gjerning i Christi Tjeneste er glemt og ingen Arbeider i hans Vingaard har savnet sin Løn"; det er en udførlig Skildring, ialt 633 Sider og forsynet med John Bowens Portræt; han sidder ved et Bord i en skødesløs Stilling, den venstre Arm, med Haanden lukket om en lille Bog, hvilende paa et Bord, den høire Haand stukket i Lommen og det ene Ben kastet hen over det andet. Hans Legemsbygning er kraftig med bredt Bryst og brede Skuldre, hans Ansigtstræk udtrykke Kraft, Dybde og Alvor; en høi, bred Pande hvælver sig over de temmelig dybt liggende mørke Øine; det mørke Haar er ikke stort, men saagodtsom hele Underansigtet er skjult af et tæt og stort mørkt Over- og Underskjæg. Allerede Mandens Udseende, som

det er fremstillet paa Billedet, vækker uvilkaarlig Deltagelse og dobbelt, naar man ved, at denne kraftige Skikkelse tilhører en Mand, der ført og ydmyget ad Herrens mange underlige Veie, har offret sin Kraft og sit Liv i Christi Evangeliums Tjeneste. Se vi paa hans Navn, der i Facsimile er aftrykt under Billedet, da er det den anglikanske Lord-Biskop's Underskrift „J. Sierra Leone"; denne Missionsmenighed, hvis Navn han saaledes bar, er det at han i Herrens Tjeneste offrede Helbred og Liv; og til den henvender Forfatterinden sig med sine Mindeblade. Tilegnelsen lyder saaledes: „den vestafrikanske Kirke til Minde om En, for hvis Hjerte dens Velfærd var dyrebart fra den første Stund han blev dens Biskop, ere disse Sider med inderlig Bøn om dens Fred og Fremgang tilegnede."

Levnetsbeskrivelsen deler sig i 10 Afdelinger; foruden det 9de, der har Overskrift „Slutning", og det 10de „in memoriam" (til Amindelse), der indeholder Efterretning om et af den Afdødes Venner stiftet Legat med det Formaal at virke for Oprettelsen af et selvstændigt indfødt Præste-Embede i Sierra Leona, en Plan, med hvis Forberedelse J. Bowen i sine sidste Levedage havde syslet, indeholde de 8 første Affnit hans Liv som Skoledreng, som Nybygger, Student, Kapellan, Udsending, Sognepræst, Missionær og endelig som Biskop.

Det er ikke usandsynligt, at Fremstillingen er noget farvet, idet Forfatterinden er gjennemtrængt af Kjærlighed til og Beundring for sin afdøde Broder; men da den — som allerede ovenfor bemærket —

støtter sig til hans egne Optegnelser og Breve fra dem, der til forskjellige Tider have staaet i Berøring og Forbindelse med ham, er der ikke Grund til i nogetsomhelst væsenligt at drage Fremstillingens Tilforladelighed i Tvivl; han har under alle Omstændigheder været en høist ualmindelig og mærkværdig Personlighed. Endnu et: det vil ikke undgaa danske Læseres Opmærksomhed, at der er Et og Andet i Henseende til Christenlivets Vilkaar og Udvikling, som J. Bowen seer noget anderledes, end vi i alt Fald ere vante til at se det; dette udelukker imidlertid ikke, at vi baade til Gavn og Glæde kunne betragte et saadant Levnetsløb med dets Kamp for Livets Krone, med dets Hvile i det troende Hjertes Tilegnelse af Guds-Freden i Christus Jesus. Den følgende Meddelelse, der er uddraget af ovennævnte Bog, vil derfor forhaabentlig kunne læses med Deltagelse og til Opbyggelse.

I.

John Bowen var født 21de November 1815 paa Court, nærved Fishguard i Pembrokeshire.

Hans Forældre nedstammede fra hæderlige Familier i Wales. Faderens Navn var Thomas Bowen; han havde været Officer (Kapitain i det 85de Regiment), men havde tidlig forladt den militære Løbebane, da hans Helbred var svækket efter det uheldige Tog til Holland i 1792—93. Han havde været en god Soldat og var vel lidt i sit Regiment,

baade blandt Officerer og Mandskab. Han bevarede stedse stor Kjærlighed til sin gamle Haandtering, indrettede Livet i sin Familie paa militær Vis og krævede bestandig den mest ubetingede Lydighed, medens han paa den anden Side dog ogsaa ofte deltog i sine Børns Lege. Han var tre Gange gift og havde med den anden Kone 4 Børn. Hans tredie Kone var Johns Moder. Han ægtede hende 1813, og hendes Navn var Mary Evans, en Datter af Præsten John Evans, der nogle Aar tidligere havde været Garnisonspræst i Placentia paa Nyfoundland. John Bowens Søster beskriver sin Moder som „en Kvinde af mere end almindelig Begavelse og Karakterstyrke, der ganske offrede sig til Opdragelsen af sine 13 Børn, af hvilke to døde i den spæde Alder.“ Da de andre vare voxede fra Trangen til hendes stadige Beskyttelse og Tilsyn, var hun virksom i Bestræbelserne for de fattigere Samfundslags Vel. Hun var iblandt de Første, der oprettede Søndagsskoler, og som overhovedet gjorde nogen Anstrengelse for de Fattiges Opdragelse i Pembrokeshire. Hendes mest brændende Ønske som ung Moder havde det været at hellige sin førstefødte Søn som en anden Samuel til Herren; og da Baagekonen første Gang lagde Drengen i hendes Arme, hævede hendes Hjerte sig i Bøn til Gud, at han vilde modtage ham og gjøre ham til en alvorlig og nyttig Tjener i sin Kirke. Da det i senere Aar syntes, som om disse Ønsker krydsedes, bad hun dog fremdeles, at han maatte blive ved at høre Herren til og tjene ham i hvilkensomhelst Stilling, han

monne vælge. Hvor sikkert og fuldstændigt hun blev bønhørt, skulde hendes Søns hele Liv lægge for Dagen.

Der er mange Fortællinger fra Johns tidligste Dage bevarede i Familien; de vise ham som en ivrig, arbeidsom og stundom lidenskabelig Dreng. Et af disse Træk fra hans tidlige Barndom aabenbarer den Lyst til at hjælpe, som er betegnende for ham gjennem hele Livet. Han kom en Dag løbende ind fra sin Leg og saa Moderen sidde med en stor Kurv fuld af Strømper og Sokker. Et Øieblik saa han til i Taushed og sagde derpaa: „Moder, skal du gjøre alle disse istand?“ Da han fik et bekræftende Svar, bad han om Naal og Traad for at hjælpe, og satte sig paa en Skammel ved Moderens Fødder, hvor han snart lærte at stoppe og blev en trofast Hjælper ikke blot ved denne ene Leilighed, men ogsaa senere, naarsomhelst Strømpekurven kom frem. Dette var ingen ringe Selvfornægtelse; thi fuld af Liv og Munterhed som John var, elskede han Legen saa godt som nogen anden Dreng, ja snarere endnu mere. Senere blev han Fører i sine Sødskendes Lege, hvortil der under Forældrenes forstandige Tilsyn var rig Leilighed for Børnene i den friske Luft.

Hans Moder var hans første og i nogen Tid hans eneste Lærerinde. Hun lærte sig selv mange Ting for sin Søns Skyld, særlig latinsk Grammatik og høiere Arithmetik, og i begge Fag var John langt forud for de fleste Drenge paa hans Alder.

Han holdt meget af at læse, allerede i en tidlig Alder. „Sandford og Merton“, Plutarchs Levnets-

beskrivelse osv. yndede han i Særdeleshed og vilde ikke gjerne afbrydes, ikke engang naar der kaldtes tilbords.

Hans Forældres Eiendom Stonehall laa i et walisisk Distrikt, hvor der kun hver fjortende Dag holdtes engelsk Gudstjeneste i Kirken. De mellemliggende Søndage prøvede han at holde Gudstjeneste i Skolestuen for sine Søskende, stillede nogle Stole op som Prædikestol og prædikede derfra. To af disse Prædikener ere endnu bevarede, den ene om Isaks Offring med en Formaning til Villighed til at offre sig og ikke forøge Faderens Sorg ved Modstand, den anden om den nye Fødsel over Joh. Ev. 3. Kap.

Desuagtet og tiltrods for hans Moders Haab om, at han skulde slaa ind paa den Vei, hvortil hun havde bestemt ham, var det hans mest brændende Ønske at komme tilsøs. Uagtet han kun havde havt meget ringe Leilighed til at iagttage Baade og Skibe, havde han erhvervet sig et forbausende Kjendskab til saadanne og gjorde mange Udkast, der i Betragtning af hans Alder vare overraskende nøiagtige. Skibsbygning var ham et andet Tidsfordriv, og efterat have set Værftet i Pater forsøgte han at efterligne det hjemme paa sin Legeplads; men hans Bestræbelser fik en brat Ende; til sin store Sorg og Ærgrelse opdagede han en Dag, at en af hans Søstre, altfor fingernem, med en Kost havde ødelagt hans Værk. Han beklagede sig bittert for Moderen over den Masse Tømmer, der saaledes var feiet bort.

Mange Aar efter kunde Biskoppen med egne Hænder hjælpe til at bygge den Baad, der bragte ham og hans Hustru fra Fourah Bay til Freetown; til Flaget gjorde han selv Udkast og forarbeidede det.

Da han var 10—12 Aar gammel, aabnede der sig en god Leilighed til Opfyldelsen af hans inderlige Ønske, idet en af hans Faders gamle Venner tilbød ham en Midshipmans Plads paa meget fordelagtige Vilkaar. Et øieblikkeligt Svar krævedes, men John var paa den Tid altfor langt fra Hjemmet til først at kunne faa raadført sig med sin Moder; og uagtet han havde Faderens Samtykke, vægrede Drengen sig ved at tage imod Tilbuddet uden at kjende hendes Ønsker; han havde en Følelse af, at hun ikke vilde synes om det, og uden Knur opgav han sit Hjertes kjære Ønske.

Tolv Aar gammel blev han sendt til en Skole i Merlins Vale nærved Haverfordwest. Her vandt han Anerkjendelse for Stadighed og Flid og vandt i den Grad Lærernes Tillid, at dersom de fik at vide, at han havde med en Sag at gjøre, hed det sig: „Er John Bowen med, saa er alt i Orden.“ 1830 flyttede Familien til Johnston Hall nærved Haverfordwest, og der sendtes John og hans Broder Thomas til Præsten David Adam, som paa den Tid havde Elever i Huset. Her gjorde han udmærkede Fremskridt og vandt sine Skolekammeraters Hengivenhed. Han blev hos Hr. Adam indtil han var gammel nok til at gaa til et Kollege, og hans gamle Lærer skiltes fra ham med store Forhaabninger for hans Fremtid.

Henimod sit sextende Aar dvælede hans Sind meget ved gudelige Emner; men hans Anskuelser vare vaklende, og han erklærede, da man trængte paa ham om et Valg af hans fremtidige Løbebane, at Lydighed mod hans Moders Ønsker skulde være den eneste Grund for ham til at vælge den geistlige Stand; han følte ikke hos sig selv tilstrækkeligt indre Kald dertil. Indtil Julen 1834 blev John hos Adams, medens hans Broder Thomas allerede tidligere havde valgt sin Bane og var kommet til en Chirurg. Han blev syg, og John blev sendt for at hente ham hjem, et Hverv, han udførte med den inderligste Kjærlighed og største Omhu.

II.

Det var nu paa høie Tid, at J. B. skulde vælge sin Fremtid. Netop paa den Tid var der nogen Tale om at hele Familien vilde udvandre, og John havde for sig Valget imellem — Kanada eller Kirken. Han valgte at udvandre og udtaler sig i et Brev af 7 April saaledes derom:

„Min Fader har for nærværende Tid opgivet sine Kanada-Planer, men jeg er i Begreb med at reise, i den Hensigt at nedsætte mig paa egen Haand. For en fjorten Dages Tid siden gave Fader og Moder mig Valget — Kambridge*) eller Kanada; da jeg nu mente, at jeg ikke har det indre Kald,

*) Universitetet.

uden hvilket Ingen bør indtræde i den geistlige Stand, ledede mine Tilbøieligheder mig til at bestemme mig for Kanada som Skuepladsen for mine fremtidige Bestræbelser.

„Min Fader billiger mit Valg og har gavmild lovet mig Midler til at begynde i Tarvelighed; han har ogsaa sagt, at dersom jeg ikke synes om det, eller det ikke vil lykkes for mig, har jeg Lov at vende tilbage og indtræde i Kirkens Tjeneste, hvilket er meget venligt af ham. Men jeg haaber og stoler paa, at det ikke skal blive nødvendigt at gjøre Brug af denne Tilladelse. — —

„— — Sandsynligvis afreiser jeg d. 20de ds. fra Bristol. Jeg havde ikke ventet at skulle saa snart afsted, men det vil være en stor Fordel for mig, der, som Tilfældet er, aldrig før har været ude i Verden, at reise med W. Vi tage over Ny-York, ad Hudsonsfloden og Eriekanalen til Niagara. Jeg bliver nogle Maaneder i Landet, inden jeg sætter mig fast, men da, naar jeg er bleven en flink kanadisk Landmand, sender jeg Dig Indbydelse til en Udflugt til Fosserne og Søerne. —

„— Det almægtige Forsyn styre det, saa at jeg maa blive til Glæde for mine Forældre! En rar Glæde — vil Du sige — at tage fra dem 600 Mile hinsides Atlanterhavet! Saaledes tænkte jeg ogsaa i Begyndelsen; men efterat have overveiet den ringe Nytte, jeg gjør i Hjemmet, — — og at det (hvis Universitetet valgtes), vilde vare 4 Aar, inden jeg kunde gjøre noget for mig selv, medens jeg nu haaber til den Tid at have ryddet mange

Tønder Land god Jord, har jeg besluttet at forsøge min Lykke. — —"

Efter en langvarig Reise kom han i Juli til Ny-York, reiste snart derfra til Kanada, besøgte en af sin Faders gamle Regimentskammerater, Oberst Talbot, og færdedes derefter fordetmeste tilfods omkring i Provindsen for at udsøge en bekvem Plads at nedsætte sig. Efter nogen Tids Forløb kjøbte han en Landeiendom ved Eriesøen.

I Breve til Hjemmet, navnlig til Moderen, skildrede han sine Hændelser og sit nye Hjem, 157 Acres Land ved Eriesøen, omtrent 4—5 Mile fra Mundingen af den store Flod; han mente at have kjøbt saaledes, at han fremtidig, om saa skulde være, kunde sælge med betydelig Fordel.

I et Brev af 26. Oktbr. 1835 skriver han til Moderen: „— — Der er ingen Kirke eller andet Sted til Gudstjeneste i mindre end 30 Miles Afstand herfra, men hver Søndag samles en lille Kreds i Skolehuset og holder en Søndagsskole og et Læse- og Bedemøde; leilighedsvis kommer en reisende Prædikant. Disse Mænd ere som oftest udannede, men de synes at have Hjerte for deres Gjerning. Mange ringeagte Helligdagen, jage, fiske, skyde osv., men der er Tale om at bygge en Kirke. Her er en god Del Vildt; en Dag jeg gik langs Søbredden kom 4 Dyr over Veien, 20 Alen foran mig; men uheldigvis havde jeg ikke min Bøsse med. Fasaner og Agerhøns, Snepper og andre vilde Fugle findes i Mængde ved Floden. Jeg saa nogle hvidhovede Ørne ved Stranden. En stor Del af Fuglene kjender jeg fra Billederne i den Bog, Du havde hjemme.

„— Kolonisterne i denne Egn maa begynde helt forfra, og der er mange Møisommeligheder forbundne dermed. Der kan kun ventes liden Fornøielse, naar man udvandrer."

Imidlertid seer han Alt fra den bedste Side og yttrer, at han „foretrækker at finde Tingene bedre end man ventede, for at finde dem værre." Han boede først i Dunnville sammen med en Hr. B., som om Efteraaret reiste til England, indtil hans egen Bygning blev færdig. Og Arbeiderne dertil skildrer han i et Brev fra December 1835 til en Søster. Han skriver bl. A.:

„Jeg tænker, det vilde more Dig at se mig koge min Middagsmad, vadske Tallerkener, rede Seng (naar dette bliver gjort) og foretage anden huslig Dont. — — Saasnart jeg flytter ind i mit nye Hus, skal jeg faa bedre Skik paa Alt. — —

„Og nu, med kjærlig Hilsen til Alle, ønsker jeg Dig Levvel, idet jeg minder Dig om, at, ifald Du kommer til Kanada, vil Du ikke komme til at føre et saa behageligt og forfinet Liv som hjemme; men der er ingen Tvivl om at Du vil føle Dig uafhængig, ihvorvel Du stundom maa tage det lidt i det raa." —

I Sommeren 1836 sendtes hjemmefra en gammel Pige over til ham; hun havde kjendt ham fra hans Barndom og betænkte sig ikke paa at foretage Reisen og „trodse de Vilde i Kanada" for at tjene sin unge Herre. Hun gjorde hans Hus hyggeligere.

I Vinteren 1837 skrev han til sin Moder: „Man er ifærd med paa Subskription at bygge en Kirke i Dunnville. Den ventes fuldført 1ste August;

og man haaber at faa ansat en Præst, som ogsaa skulde betjene Kysten, dersom de engelske Nybyggere der, som bo i en Udstrækning af 8 Mile langs Søen, kunne faa en velbeliggende Byggeplads. Din Indsamling vil være velkommen, og jeg haaber, at dette Exempel vil tilskynde Andre. Kirken vil blive episkopal under Styrelse af Stiftets Biskop."

Fra denne Tid omtrent begynder hans Dagbogsoptegnelser, der for en Del angaa Naturforholdene i Kanada og hans Arbeide der, men derimellem findes indstrøede Bemærkninger, der bebude den aandelige Bevægelse, som senere foranledigede et fuldstændigt Omslag i hele hans Liv. At forfølge denne aandelige Udvikling, saavidt som det er muligt, saa at sige Skridt for Skridt, igjennem Dagbogsoptegnelserne og Brevene til Hjemmet, er ganske vist baade fornøieligt og fængslende, og Søsteren har behandlet dette Afsnit meget udførligt og med stor Kjærlighed. Men skjøndt Pladsen her kun vil tillade at give enkelte Brudstykker, ville disse dog forhaabenlig kunne antyde Sammenhængen i John Bowens Livsførelse.

Han skriver saaledes Søndagen d. 22. Januar 1837: „Smukt, klart Veir. Ti Tommer dyb Sne. Hjemme. Har læst de hellige Texter og Psalmer. Studerede det græske Testamente, men finder det vanskeligt at holde Opmærksomheden vedlige. Har læst „den unge Christen" til min egen Paamindelse; finder Anvisninger til at holde en lille Dagbog; har bestemt mig til at følge dem ogsaa med Hensyn paa min intellektuelle Fremgang. Hvor har jeg dog

forspildt de Leiligheder, der have været mig tilbudte, især medens jeg var hos Hr. Adams! — — Fornemmelig i Henseende til Religionen, hvor uforudseende har jeg dog mange Gange været! Nu da jeg mener, mit Sind er bleven opladt til at se Evangeliets Sandheder i et klart Lys, er jeg langt fjernet fra disse meget forsmaaede Naadens Midler! Og i det Hele taget, hvor holdningsløs er min Færd og min Samtale!" — Han udtaler dernæst Bedrøvelse over den Svaghed, han føler i Selskab, hvor Christendommen ikke er vel modtaget eller endog bliver gjort latterlig, og beder Gud om Styrke til at overvinde denne Svaghed.

I 1838 stillede han sig under et Oprør i Øvre-Kanada til Gouverneurens Raadighed og indtraadte i et Regiment, hvorfor han i et Brev til Moderen gjorde Rede.

„Min kjæreste Moder!" — skriver han 8. April 1838 — „jeg har idag modtaget Dit Brev af 15. Februar. Hvor lidt fortjener jeg Din Kjærlighed! Gud styrke mig dog til engang at gjengjælde Dig og give Dig Erstatning for al den Sorg og Bekymring, Du har for mig! Det forekommer mig virkelig, som om den Almægtige vilde straffe mig, fordi jeg har tragtet efter denne Verdens Ting istedetfor efter at tjene ham. Jeg har en mægtig Attraa efter at vende tilbage til min oprindelige Bestemmelse, men der paakommer mig en Følelse af min egen Uværdighed; og for nærværende Tid er jeg slaaet ind paa en Vei, som jeg ikke i en Hast kan forlade. Forøvrigt skal jeg bestræbe mig for ikke at koste min

kjære Fader mere. Det er min Agt, som jeg haaber at kunne gjennemføre, nu at ernære mig selv. — — Jeg har godt Haab om at faa et Kompagni, da jeg er den fjerde paa Listen og godt anskrevet hos Obersten; men ønsker Du det, vil jeg indrette mig paa at komme hjem. Jeg har allerede bortforpagtet min Eiendom paa 4 Aar og agter, naar min militære Løbebane er sluttet, at søge en eller anden Plads i Civiltjenesten eller ved Handelen. I Løbet af de 4 Aar vil min Eiendom forbedre sig og ikke koste mig Noget. Imidlertid maa jeg blive istand til at gjøre Noget for mig selv. Saa vilde jeg gjerne, naar den Tid er forløbet, komme hjem, men jeg vil nødig vende tomhændet tilbage."

Han forblev i Regimentet længere end han egenlig havde ventet eller ønsket, men kom dog til at reise hjem inden Julen. For ikke at volde Moderen Ængstelse, skrev han ikke, naar han vilde tiltræde Hjemreisen. Efter en farefuld Overfart ankom han til Milford og gik til sit Hjem, hvorfra han i 3½ Aar havde været fraværende. I England forblev han indtil April 1840; saa vendte han tilbage til Kanada; der indtraf Intet, som kunde holde ham tilbage i England, og han kunde endnu ikke bestemme sig til at træde i Kirkens Tjeneste. Hans Afreise blev fremskyndet derved, at hans Nærværelse blev nødvendig paa hans Eiendom, som Forpagteren havde forladt uden at underrette ham derom. Han indskibede sig i Milford med et Tømmerskib bestemt til Quebek og tog en Dreng med sig, en Søn af Sognets Degn.

Skibet, som hed Cheviot, forliste underveis, og de første Efterretninger i Hjemmet derom bragte ingen Underretning om ham; et Brev fra Kapitainen bekræftede Rygtet, men indeholdt ingen Navne paa de Reddede og de Forulykkede. Imidlertid bragte Posten snart et Brev fra John, affendt 8. Mai fra Garion Bay, Nyfoundland.

„Min kjære Fader“ — skriver han — „jeg skriver nu i det Haab, at en Leilighed vil tilbyde sig til at faa dette Brev afsted, inden vi reise til Halifax, og jeg haaber, det skal blive den første Efterretning, Du faaer om os og Cheviot. Gud være lovet! vi ere Alle her, frelste og ved Helbred, men vort Skib er tabt, medens al Bagagen er reddet.“

Efter en længere Beskrivelse af Skibbruddet skriver han i Slutningen af Brevet: „hvor ubeleilig end denne ulykkelige Begivenhed er for mig, er den dog Anledning til dyb Taknemmelighed for, at det ikke er gaaet værre; vi kunde været omkomne eller vi kunde have sluppet med Tabet af Alt hvad vi eiede og havde.“

Den 10. Juli skrev han til Moderen: „— — Jeg haaber, at Du ikke vil tænke, jeg er bleven en hel Hedning, fordi jeg har taget en Søndagstime til at skrive til Dig; men jeg kunde virkelig ikke faa anden Tid, da her er saa meget at gjøre. Jeg har fundet Sagerne her bedre end jeg ventede.“ — — Derefter giver han en meget livlig og tiltalende Beskrivelse af sit Hjem med den stille og ensformige Ro og slutter saaledes: „maaske er det Stedets Ensomhed og Følelsen af Ro eller det intet at have

at bestille der lader alt vise sig saa fredeligt. Der er een Søndagsglæde, som ingen anden end Arbeidsmanden kan kjende; og en Arbeidsmand er jeg nu i Sandhed; thi Hænder ere sjældne og dyre at leie."

Under sit Ophold i Kanada gjorde han Bekjendtskab med en Mand, der blev hans Ven indtil det sidste, Præsten C. G. Gribble. Det begyndte med, at de mødtes i Embedsanliggender, men deraf udviklede sig et inderligt gjensidigt Venskab, og Hr. Gribble har meddelt Bowens Søster meget om hendes Broders Levnet fra den Tid, han begyndte at iagttage ham.

Dette Bekjendtskab ledede til Bowens Omvendelse og til hans forandrede Livsplan.

Gribble reiste ved Paasketider 1841 til Amerika og traf ombord en Familie Hyde og en af John Bowens Søstre, som tog over til Kanada for at holde Hus for ham. Gribble skulde være Præst i den Egn, hvor Bowen boede, og han reiste fra Ny-York dertil i Følge med Hr. Hyde og hans Familie og Frøken Bowen. Han skriver saaledes:

„— — Den anden Søndag efter min Landgang i den ny Verden begyndte jeg min Embedsgjerning*) først i Dunville og faa Timer senere ved Søbredden. Vi holdt vor første Gudstjeneste hos en Familie af Deres Bekjendtskab, Hr. Favell, da den lille Kirke ved Søbredden endnu ikke var fuldført. Det var den første Leilighed, ved hvilken jeg mødte Deres Broder. Jeg saa paa engang, at han var en fø-

*) G. var af Selskabet for Evangeliets Udbredelse sendt som Missionair til Øvre-Kanada.

lelsesfuld og ædel ung Mand, og da Deres Søster, med hvem vi havde seilet fra England, var med ham, faldt det ikke vanskeligt at gjøre gjensidigt Bekjendtskab."

G. omtaler de nette og flinke Mænd som fandtes iblandt Nybyggerne der paa Egnen, deres hyggelige og pyntelige Huse; deres Levemaade og John Bowens Deltagelse i Alt, hvad der angik det almindelige Bedste.

„— — Den lille Familie læste sammen om Aftenerne. De studerede Wilberforces Levnet, Milner og forskjellige Digte. Det var en Vederkvægelse for mig, naar jeg vendte tilbage fra lange Ridt iblandt de fjernere boende Nybyggere at tilbringe en Time hos disse kjære Venner. Jeg mindes levende deres hjertelige „Velkommen". — — En Dag efter en lang og anstrengende Reise gjennem Rainhamdistriktet standsede jeg paa Hjemveien for at aflægge John og Louise et Besøg. Det var silde om Aftenen. Vi drak The sammen; vi samtalede og sluttede med Aftenbøn. — John foreslog at følge mig paa Vei hjemad. Vi vandrede langs Søens Bredder til en Klippepynt, hvor Veien, følgende Søens Bøining, med et skarpt Hjørne dreiede mod Nord. Søen laa udbredt for os; dens Overflade var rolig som et Barns Søvn; — Maanen reiste sig gul og tilsyneladende umaadelig stor. — — Vi havde samtalet om almindelige Emner; men Stilheden og Nattens høie Skjønhed gav os høiere Tanker, og nu blev Religionen det væsentligste Emne for vor Samtale. Da vi standsede for at tage Af-

sted med hinanden, spurgte jeg ham, om han havde givet Agt paa sin Skyldighed at modtage den hellige Nadvere. Han syntes snarest forlegen ved dette Spørgsmaal, men ikke krænket. Han tøvede et Øieblik og svarede, at han ofte havde ønsket at tale med mig om denne Gjenstand, men nu vilde han foretrække at opsætte Forhandlingen derom, idet han forsikkrede mig om sit Ønske en anden Gang at optage den paany. Vi skiltes for den Aften. — —"

Senere giver Hr. Gribble efter en Beskrivelse af den Tids politiske Forhold i Kanada ogsaa en Skildring af de kirkelige.

„Kirken øvede ogsaa sin Indflydelse paa Provindserne. Den Kraft, Biskoppen over det vestlige Stift udfoldede, var længe bleven følt paa det politiske Omraade og begyndte nu at anspore til kraftig Handling. Ved den Tid var vort kirkelige Samfund sat i Bevægelse ved et Stød fra Oxford; og i det Hele taget var dette Stød velgjørende, om det end kunde have været mere maadeholdent i Tonen og mindre overdrevent i sine Fordringer. I vort Distrikt havde Kirken været ringe anskrevet. Tilfældige Besøg af en kirkelig Missionair havde erhvervet den lidt mere Tillid; men Presbyterianerne vare ifølge Opdragelse og Fordom forud indtagne imod Liturgier og Bispedømme, og mange af vore Menighedslemmer tilføiede ved voldsomt Partivæsen eller udsvævende Levnet deres egen Menighed stor Uret. Methodisterne vare talrige, men vare paa den Tid udsatte for at vildledes af en ariansk Lærer. Baptisterne vare ivrige og havde en hæderlig Leder

i den værdige „Ældste" Bauloon. Det er en Selvfølge, at der hørte megen Visdom, Sindighed og Fasthed til at holde Stand imod disse modstridende Indskydelser af Usædelighed, Partiaand, Anabaptisme osv. — —

„— — Det amerikanske Væsen gav ogsaa Beboerne af Dunville sit Præg; nogle af dem, ihvorvel de ellers vare retsindige, bleve stødte og fortrydelige over, at en farvet Kvinde var stædet til Alters sammen med dem. Men nogle udmærkede og indflydelsesrige Folk vare Medlemmer af Kirken, og i de andre Samfund vare mange oprigtige Christne. Og til Jævnhold var Alles Færd præget af stor Venlighed, varm Gæstfrihed og Ønsket om Fremgang. Deres Broders Præst følte ingen Betænkelighed i Henseende til den Vei, han havde at indslaa: — Guds Evangeliums Prædiken; en nøiagtig og trofast Vedhængen ved Kirkens Grundsætninger og Gudstjeneste; venlig Advarsel til dem af dens Lemmer, som forsømte eller misbrugte deres Rettigheder og Forpligtelser som døbte Christi Lemmer; Modstand imod den overmodige Tone hos en Retning i Kirken, som dengang tiltog sig Myndighed over de Geistliges Samvittigheder; kjærlig Forsoning af Dissenterne og Pleie af venskabelig Forbindelse imellem Alle af enhver Troesbekjendelse og Navn. — — — Mange Dissentere sluttede sig til os; Kirkefolket tilegnede sig mere inderligt hvad der var deres offentlige og private Skyldighed; og med Undtagelse af to eller tre — — enedes hele Menigheden om en kjærlig Henvendelse til deres Præst, hvori udtryktes

deres hjertelige Tillid. — Uden enkelte rettænkende Folks moralske Støtten vilde Præsten i den første Tid, indtil Sagerne toge en gunstigere Vending, næppe have faaet Fremgang med sin Gjerning. — — Deres Broder var en af disse betimelige og tilforladelige Støtter; den Agtelse, han i det Hele nød, i Forbindelse med hans Anseelse for Charakterfasthed og praktisk og heldigt Agerbrug, gav hans moralske Bistand stor Betydning for hans Præst.

„Saadanne vare de Omstændigheder, som indvirkede paa Deres Broders Liv i den Periode, og derunder fattede han gradvis en Beslutning, som fik Indflydelse paa Retningen af hans fremtidige Løbebane. Han opfyldte sit Løfte om oprigtig at meddele sig til mig angaaende hans religiøse Følelser. Han fortalte mig meget af sin tidligere Historie; noget deraf vil De uden Tvivl anføre i hans Levnetsbeskrivelse; andet var altfor fortroligt og rent personligt, til at jeg kan aabenbare det. Det er tilstrækkeligt for mig at sige, at han ikke gjorde nogen Hemmelighed af tidligere Feil, saadanne som faa unge Mænd naa til Modenhed uden at faa Leilighed til at beklage. — — Han fortalte mig videre, at hans Moder havde stedse bestemt ham for Kirkens Tjeneste, men at, da hans Tilbøieligheder ikke vare gaaede i den Retning, havde han valgt Nybyggerlivet, i hvilket han ved sin Onkels ædelmodige Bistand hidtil havde havt god Fremgang. Han sagde, at ogsaa i hans muntreste Dage, og udsat for det uregelmæssige og leilighedsvis utvungne Liv i Krigstjenesten, havde han stadig alvorlige og dybe Ind-

tryk af Religionen; at engang havde dette virket saa alvorligt paa hans Sjæl, at det førte ham til at søge den hellige Nadvere; men at senere Fristelse og Synd havde draget ham tilbage til Verden, og at Mindet om denne Vankelmodighed nu foruroligede ham med Skræk for anden Gang at udsætte sig for at svigte Gud, ifald han aabent skulde erklære sig for en Christi Tjener.

„Det var umuligt ikke at beundre og føle Deltagelse for denne mandige Tilstaaelse af hvad der meget almindelig er Tilfældet. Jeg talede til ham i det væsenlige saaledes: „Deres Samvittighed er besværet af Synden; at faa dette Samvittighedsnag fjernet maa være Deres fornemste Opgave; naar denne Lettelse er følt, bliver det næste at bekjende Dem til Christus ved den hellige Nadvere; saaledes er Kirkens Orden; — det maa kræves, at Ingen kommer til den hellige Nadvere uden med fuld Fortrøstning til Guds Barmhjertighed og en rolig Samvittighed. Vi talede sammen om hvorledes Samvittigheden bliver befriet fra sin Besvær. — — Jeg gjorde ham opmærksom paa, at han maatte tro paa Syndernes Forladelse ved Guds Naade i Christus; og i Kraft af denne Tro hengive sig til Christus, aabent bekjende al sin Skyld og stræbe at kaste det alt paa sin Frelser; saaledes skulde han arbeide i Tro og Bøn, indtil Christus maatte frigjøre ham. Vi havde senere mange Samtaler og fortrinsvis om det samme Emne."

Nogle Uddrag af hans egen Dagbog ville opklare hans Synsmaade og Erfaringer ved denne Tid.

„Jeg følte mig tvivlraadig, mørk og ulykkelig, var besværet ved Syndens Erkjendelse og saa, hvor retfærdig jeg var hjemfalden til evig Straf. Saa stor var min Stolthed og mit Hjertes Haardhed (Gud gav mig Naade til at se det), at jeg kun kunde undres paa, hvorledes det overhovedet kunde undes mig at være til. Min Forstand var overbevist om Nødvendigheden af en Frelser, men Hovmod og Verdslighed hindrede mig i at tage imod ham. Jeg følte, at jeg kunde ikke give Slip paa Alt for Christi Skyld. Jeg ønskede at tjene baade ham og Mammon. — — Men Gud tilskyndede mig i sin Barmhjertighed til at bede. Jeg bad brændende om Lys, at den Helligaand vilde lede mig til Sandheden og lade mig se alle mine Synder." —

Senere fortæller Gribble saaledes:

„Omsider kom Frigjørelsens Dag for ham. — — En Søndag i Marts 1842 vare Deres Broder og Lovisa efter Sædvane gaaede til Kirken ved Søbredden. — — Bønnerne vare læste og Prædiken, hentydende til Nadveren, blev holdt; Texten var Abrahams Offring af Isaak, og den blev anvendt med Hensyn til Sakramentet. — — Efter Prædikens Slutning forlode nogle af Menigheden Kirken, andre bleve, og iblandt disse, for første Gang efter at jeg havde lært ham at kjende, Deres Broder. — — John forlod Kirken, da Gudstjenesten var tilende, og gik lige hjem uden at tale til mig eller nogen Anden. Faa Dage efter mødtes vi i hans Hjem paa min sædvanlige maanedlige Rundreise. Og da vi vare ene, fortalte han mig med et lyst og glad Smil, at

han følte sig et andet Menneske. Han berettede, at han under Prædiken forrige Søndag havde gjennemgaaet en svær indre Kamp, og at han var vis paa, at Øieblikket var kommet, da han maatte afgjøre, om hans hele Hu og Villie for Fremtiden skulde uden Forbehold offres Gud og hans Tjeneste; — at hans Beslutning var tagen en Gang for alle, og umiddelbart efter at Beslutningen var taget, havde han faaet Fred i Hjertet; Verden syntes ham Intet, og derfor gik han som Besegling paa sin Beslutning umiddelbart til Delagtiggjørelsen i Christi Legeme og Blod. — — Han syntes at føle Frelseren nærværende, — — og det efterlod ham gjennemtrængt af Tak og Pris til Gud."

Han skriver selv i sin Dagbog: „Jeg erfarede iaftes en saadan Henrykkelse i Bønnen, at jeg tvivlede paa, om jeg var ved min fulde Samling. Christus var hengivet for mig. Og jeg kunde uforbeholdent hengive mig til ham. Jeg kan ikke beskrive, hvor glad jeg følte mig. Jeg kunde ikke fuldtakke Gud for hans store Frelsens Foranstaltning. Jeg vedblev længe med at love og prise, bedende om, at en saadan salig Beskuen ikke maatte tages fra mig."

Gribble yttrer som sin Overbevisning, at denne Dags og Aftens Hændelser vare afgjørende for hele hans følgende Liv. John regner sig selv sin nye Fødsel (!!) fra 6. Marts 1842 og anfører Ps. 27, 4: „Et har jeg begjæret af Herren; det vil jeg tragte efter; at jeg maa bo i Herrens Hus alle mit Livs Dage; at jeg maa beskue Herrens Deilighed og betragte hans Tempel." —

Bowen var den samme kraftige Mand som før. Hans sunde Sands friede ham for alt Paataget, for sære Manerer eller Talemaader. Han arbeidede som sædvanlig i sit Landbrug, men beflittede sig paa at trænge ind i Skriften og samledes gjerne af og til med Ligesindede. Han var hjertelig, flittig og munter. Men det blev besluttet, at han skulde ombytte Jordens Dyrkning med et høiere Kald. Nogle Maaneder senere fortalte han Gribble, at han agtede at opfylde sin Moders Ønske og, hvis Leiligheden maatte tilbyde sig, at sælge sin Eiendom for at forberede sig til Ordets Tjeneste. „Jeg raadede ham til vel at overveie Sagen og besindig prøve sin egen Fasthed."

Imidlertid skrev hans Onkel, der havde bemærket og beundret hans Fremgang som Nybygger at han vilde sende ham 200 Dollars til at kjøbe mere Land for. John erkjendte dybt denne ædelmodige Adfærd, og den vilde under andre Omstændigheder have været ham meget velkommen. Svaret til Onkelen var det første afgjørende Skridt, hvortil han, ikke uden Tøven og Betænkelighed, bestemte sig.

Men han traf sit Valg og forberedte Alt til at vende tilbage til England. En Ven, han havde vundet i Kanada, ved Navn Wood, Søn af en Præst i Wales, var tidligere vakt. Han begyndte at holde Bøn i sit Hus og blev et Slags Missionær i sit Nabolag. Senere blev han Katechist under Kolonial-Kirken og ydede Gribble god Bistand. Han og Bowen bleve oprigtige Venner med fælles Kjærlighed til Herren. Og han vandt andre Venner der i Egnen,

der hjalp ham og støttede ham i hans aandelige Udvikling, deriblandt en Mand ved Navn Jukes og hans Hustru.

Efter megen indre Kamp bestemte Bowen sig — som sagt — til at forlade Kanada. I Hjemmet blev han venlig modtaget; men af hans øvrige Omgivelser behandlede Mange ham med Kulde, som om han var en Sværmer. Selv Moderen, hvis Ønske syntes at nærme sig sin Opfyldelse, var heller ikke ganske tilfreds med Maaden. Men John holdt fast ved sit Forsæt, skjøndt der var truende Skyer og haard Modstand. Alvorlig om end ikke uden Bekymring betraadte han nu den akademiske Bane og blev istedetfor den haardføre Nybygger en stille Student. (Fortsættes.)

Om Bønhørelser.

Indledning.

Der er noget underfuldt ved Bønhørelser. Herren vor Gud har af sin store Barmhjertighed tilladt, befalet, ja bedet os, sine Børn, om, at vi skulle bede, han har foreholdt os Bønnen, ikke alene som en Pligt, men ogsaa som en Rettighed, og han har tilsagt os Bønhørelse med mange herlige Løfter. Hvoraf kommer det da, at der findes saamange Sjæle, der ikke gjøre sig det klart, i hvor stort et Omfang Herren hører deres Bønner, men tøve, tvivle og sørge?

Det er ofte forekommet Forfatteren til disse

Linier, at en Hovedaarsag til dette sørgelige Forhold var den, at disse Bedende ikke forstaa Hebraisk.

Det lille Ord Amen er et hebraisk Ord og betyder: „At jeg skal være vis paa, at disse Bønner ere min himmelske Fader behagelige og af ham bønhørte; thi han har selv befalet os at bede saaledes og lovet, at han vil høre os. Amen, Amen, det er, ja ja, det skal ske saaledes."

Men de kjære Bedende forstaa ikke altid dette Amen, som Herren har sagt til deres Bønner, heller ikke forstaa de den Maade, paa hvilken Herren vor Gud hører deres Bønner. De vente ofte Bønhørelsen paa Dansk, og Gud giver dem den paa Hebraisk; de vente den paa deres eget Sprog og efter deres eget Hoved, og Herren giver dem den paa sit Sprog og efter sin Visdom. Og ligesom det hebraiske Sprog som bekjendt læses baglænds, saaledes bønhører Herren os ogsaa ofte paa en Maade, at det synes os at gaa baglænds, forkert og galt, og dog er det Altsammen ret og godt.

Herpaa skulle da følgende Fortællinger give et og andet Exempel, Nogle til Trøst, Andre til Formaning, men Alle til Opmuntring i at lære og forstaa Hebraisk.

Veiviseren.

En gammel Præst reiste en Efteraarsdag i sin egen Vogn og med sine egne gamle Heste paa den møisommelige Vei over Heden mellem R. og V., og hvorvel her ikke var mange høie Bjerge at passere

over, saa var der dog saamange tusinde Millioner flere af hine smaa Bjerge, som vi kalde Sandskorn, og det blev sent paa Aftenen og mørkt, inden den Gamle nærmede sig Maalet for sin Reise. De vare for længe siden farne vild fra den rette Vei, og Hestene gik, som de vilde, henover Lyng og Tuer; Taagen blev tættere og tættere, og en lydelig Kvækken af Frøer tilkjendegav, at man ikke var langtfra et Morads, hvor Heste og Vogn lettere kunde komme ned end op. Snart gik Solen ned, og deres Stilling var virkelig farlig, thi intet Menneske fandtes i Nærheden, hvem man kunde spørge om Veien. Nogen maa dog have været nær, thi paa en Gang stiger Præsten ned af sin Vogn og Karlen fra Kudskesædet, og Præsten begynder at bede: „Kjære Herre Gud, du som førte Israels Børn til Ørkenen, ind i Ørkenen og ud af den, om Dagen ved en Skystøtte, om Natten ved en Ildstøtte, du som har sagt ved David: 'Jeg vil undervise dig og lære dig om den Vei, paa den du skal gaa; jeg vil give Raad over dig ved mit Øie', du, som ved Vei, hvor der ingen Vei synes at være, hjælp du os paa den rette Vei, for dit Navns Skyld! Amen."

Og Herren hørte denne Bøn, men Herrens Amen gaves dem denne Gang paa Vers. Thi da begge de Bedende atter bedækkede deres Hoveder, hørte de ikke mere Frøernes ængstende Kvækken, men følgende Sang, der i Nærheden blev sungen af en klar Barnestemme:

„Befal du dine Veie og al din Hjertesorg
Til hans trofaste Pleie, som boer i Himlens Borg,

Han, som kan Stormen binde og lede Bølgen blaa,
Han kan og Veien finde, hvorpaa din Fod kan gaa.

Vei har han alle Steder, ham Midler fattes ei,
Kun Naade han udbreder, kun Lys er al hans Vei;
Hans Gjerning kan ei hvile, ei standses kan hans Fjed,
Naar han til os vil ile med Hjælp og Redning ned."

Det var en Hyrdedreng, der saaledes sang sin Aftensang, medens han drev sin Hjord hjem, og Præsten raabte glad: „Nu ere vi hjulpne; skynd dig nu hen og spørg Sangeren om Veien." Det Øvrige kan Læseren selv forestille sig; og da de en halv Time efter vare naaede til Maalet for deres Reise, steg Kudsken af Vognen med de Ord: „Ja, Hr. Pastor, nu seer jeg, at det hjælper at bede."

Et Reiseeventyr.

En Vinteraften for femten Aar siden reiste Baron K. hjem fra et Gjæstebud hos en af sine Naboer. Det var bitterlig koldt, og baade Baronen selv og hans Kudsk Erik frøs dygtig, uagtet de vare indhyllede i varme Peltse. Baronen bandte af og til over Kulden og sagde tilsidst: „I dette Veir skulde det ikke forundre mig, om vi inat fik et Besøg af Ulvene; du maa lukke Bindehunden ind i Stalden." „Ja, Hr. Baron", svarede Kudsken, som var en from, enfoldig Mand, „og vi maa bede Gud om, at ikke Ulvene komme over os allerede her paa Veien, thi i Vinter ere de aldeles vilde." „Ti med

den Snak", afbrød Baronen ham, „snak dog ikke altid om, at man fremfor Alting skal „bede til Gud", ligesom om vi ikke selv kunde faa Bugt med nogle Ulve. Vorherres Hjælp er god at have, naar den behøves, men han behøver ikke at blande sig i saadanne Smaating som et Slagsmaal med et Par Ulve, saalænge jeg har disse"; dermed viste han sine to Pistoler, som han for Sikkerheds Skyld havde medtaget. Baronen satte megen Pris paa Erik for hans Troskabs og Dueligheds Skyld, men han blev altid mere eller mindre opirret, naar denne „kom frem med sin Snak om gudelige Ting."

Men næppe havde Baronen sagt dette, før de — ligesom til Svar paa hans Ord — hørte en stærk Tuden, og ved en Omdreining af Veien mødtes de Reisende af en Flok Ulve, der strax gjorde Mine til at anfalde dem. Et Par velrettede Skud strakte to af Udyrene til Jorden; men de Tilbageblevne bleve derved endnu vildere, og det begyndte at se ængsteligt nok ud, selv efter Baronens Mening, som nu med Hujen og Banden søgte at skræmme Ulvene, medens han med sin Stok slog efter enhver af dem, der kom for nær til Slæden; men kun lidet ændsede de disse Slag og Raab. Erik taug og pidskede blot paa Hestene, der ilede fremad i rasende Fart; men i hans Hjerte var et Raab som det, Herren hørte fra Moses ved det røde Hav. Og se — paa engang standsede Ulvene omkring en Kammerat, som saaret i Øiet af et velrettet Stød med Stokken, blødende og hylende vred sig paa Marken; deres Raseri syntes at vende sig

mod denne, hvilken de stredes om at slide i Stykker. Under dette Ophold fik Hestene et stort Forspring, og da de glubende Rovdyr atter begyndte deres Forfølgelse, var det allerede for sent, og de Reisende naaede uskadte til deres Hjem.

Her opsendte nu Erik sin Lov og Tak til den kjære Gud, der havde hørt hans enfoldige Bøn og saa underfuldt hjulpet dem ud af den truende Fare. Men selv nu afbrødes han af Baronen, hvis Sind endnu ikke var bleven bøiet, med disse overmodige Ord: „Med den Sag har Vorherre slet intet at gjøre, det er ene og alene min Stok og mine raske Heste, vi kunne takke for vor Redning. Hvis der er noget Underværk i, at vi slap fra Ulvene iaften, saa maa en Ulv æde mig i min egen Gaard; se det var et Under.“ Erik rystede forfærdet paa Hovedet og saa paa Baronen med et Blik, for hvilket denne maatte slaa Øinene ned; men han sagde Intet, og saaledes skiltes de for denne Aften.

Men endnu En havde hørt Baronens Ord og Ønske, og om han end ikke sagde Amen til den Ugudeliges Bøn, saa vilde han dog give ham et Vink. Thi da Baronen en Dag, nogle Uger efter, i Skumringen gik fra Stalden op til Hovedbygningen, blev han pludselig overfalden af to hungrige Ulve, der tilredte ham ilde, og sikkert vare hans egne Ord gaaede i Opfyldelse, hvis ikke ved hans Raab Folkene hastig vare ilede til og havde reddet ham fra at sønderrives. Men da Baronen blødende bares op i sit Værelse, kaldte han paa Erik, trykkede hans Haand og sagde: „Nu seer jeg, at Gud

lader sig ikke spotte, nu vil jeg frygte og tjene ham. Bed for mig, jeg ved, at jeg trænger til Omvendelse."

Og Erik bad, og Baronen lærte selv at bede; og da næste Vinter kom, og Ulvene kom igjen, da var Baronen en bedende, troende Christen, der kunde takke Gud for sin Redning, selv af den brølende Løves Gab (1 Pet. 5, 8).

Søvnen i rette Tid.

En gammel Skolelærer i Sverrig var efter dette Lands Skik bleven indkaldt til Seminariet, hvor han i en skriftlig Opsats skulde gjøre Rede for de Erfaringer, han i sin Tjenestetid havde gjort. Han var en ærlig, enfoldig Mand, af Haandværk egenlig Snedker, men underviste derhos om Vinteren Byens Børn i, hvad han selv kunde. Efterat han nu fra Morgen til Aften havde arbeidet paa sin Opsats, indleverede han følgende:

„Jeg boer i en lille By, fem Mil fra nærmeste Jernbane, halvsjette Mil fra nærmeste Stad. Reisende komme aldrig til os, ligesaa lidt som Aviser. Det Blad, hvori Regjeringens Kundgjørelser indrykkes, læses af Nogle hos Lensmanden, naar de om Søndagen besøge Kirken, der ligger en Mil borte, men det er ikke ret mange, der gjøre det. Derfor har jeg ikke kunnet gjøre mange Erfaringer i min Tjenestetid; men en kan jeg dog omtale. To Søskende, en Dreng paa fire og en Pige paa fem

Aar, legede for nogle Aar siden ved Aaen nedenfor Møllen og satte sig tilsidst i et Kar, der stod i Vandet for at tættes. Ved Børnenes Bevægelser begyndte Karret at drive og fulgte langsomt med Vandets Løb helt ud i Søen, hvor Aaen har sit Udløb. Ingen havde set, hvad Børnene foretoge sig, og først om Aften savnede man dem. Forældrene og Naboerne søgte forgjæves efter dem til langt ud paa Natten, og tilsidst troede man, at Børnene maatte være omkomne. Men deres Moder var en from Kvinde, hun skreg ikke og jamrede ikke, uagtet hun var ligbleg af Angst, men hun „gik ind i sit Kammer og lukkede sin Dør", og man hørte hende her af og til tale høit til En, som Ingen saa. Og tilsidst kunde hun sige sit Amen i Troens Overbevisning.

Men tidlig om Morgenen næste Dag opdagede nogle Fiskere et Kar, som drev omkring midt ude paa Søen, og de fandt deri begge Børnene sovende; de bragte dem hjem til de ængstede Forældres store Glæde. Men Fiskerne og alle Folk i Byen forstode meget godt, hvorfor Herren havde ladet komme over Børnene en saa dyb og fast Søvn, der varede hele Natten, og i hvilken de vare blevne lullede ved Karrets sagte og jævne Bevægelse paa Vandet, inden de kom ud paa Søen. Thi havde de været vaagne, saa havde de i deres Angst og Uro ikke kunnet holde sig stille i det usikkre Fartøi, og det var sikkert kæntret med dem, om Ligevægten var bleven det mindste forstyrret. Samme Dag fang Børnene ved Morgenbønnen i Skolen den Psalme:

Vi takke dig saa hjertelig,
O, Gud og Fader kjære,
At vi paa Legem og paa Sjæl
Saa vel bevared' ere.
Især dog at i denne Nat
Vi sov saa trygt og roligt, osv.

Derefter fortalte jeg om Stormen paa Søen, som den Herre Jesus havde stillet og endelig om de to Børns Frelse, hvis Moder sad i Skolestuen med Børnene paa sit Skjød. Derpaa sang vi Alle: „Nu takker Alle Gud", og under hele Psalmen hørte man tydelig Moderens Stemme, indtil mod Slutningen; da begyndte hun at græde, og alle Børnene med hende, saa at jeg alene maatte synge det tredie Vers. Og denne har været den vigtigste Begivenhed i hele min Tid som Skolelærer."

En Kortspiller.

Fire Mænd, fire Konger, fire Damer, fire Knægte, — ialt fire Mænd med 52 Kort — kom sammen og spillede, hvor ofte og hvor længe kan jeg ikke saa sige, Stedet ikke heller, snart paa et Værtshus, snart paa et andet. De talede ikke meget, tænkte endnu mindre, sukkede ofte, men ikke til Herren, og kunde ikke sige: „Herre, al min Begjæring er for dig, og mit Suk er ikke skjult for dig." Men saaledes kunde derimod den ene Spillers Hustru sige med Sandhed, og hun erfarede det paa

en underfuld Maade just den Aften, om hvilken vi nu skulle tale. Hun havde mange Gange siddet oppe til sent paa Natten og anraabt Herren for sin ulykkelige Mand; men Amen paa sin Bøn havde hun endnu ikke hørt, og kun engang var hun bleven ret trøstet af sin Sjælesørger, idet denne nemlig sagde til hende om Bønnen: „Vor Bøn bliver vissélig hørt, men først naar Herrens Time kommer, kommer Hjælpen; og Aarsagen til, at vi saa ofte vente forgjæves paa Bønhørelse er den, at vore Uhre gaa ikke som Herrens; de gaa sædvanlig meget foran, naar vi ville have Noget af ham, men betydeligt bagefter, naar vi skulle give ham Noget. Forøvrigt hører Herren vor Bøn netop paa det rette Klokkeslet, ikke et Sekund for tidligt eller for sent."

Og saaledes sad nu Hustruen og bad; nei, hun sad ikke, hun laa paa sine Knæ, og paa sit Ansigt i sit lille Kammer; og ligesom Hannah (1 Sam. 1, 13) ikke vidste, at hendes Læber bevægede sig, saaledes vidste denne Hustru heller ikke, at hun bad høit, og at hendes Hjertes stille Suk havde forvandlet sig til stærke bedende Raab, der fremtraadte som bevæbnede Helte og kæmpede med Herren om hendes Mands Sjæl. Men ligesom Moses, den Guds Mand, ikke engang aabnede sin Mund og sagde et hørligt Ord, men blot bad i sit Hjerte, og Herren dog sagde til ham: „Moses, hvad raaber du til mig?" — saaledes gik nu denne stakkels Kvindes Raab Herren til Hjertet, og han bønhørte hende paa følgende Maade:

Manden havde aldrig før spillet saa heldig som denne Aften; den ene Pengesum tilfaldt ham efter den anden, og tilsidst havde han en anselig Dynge Penge foran sig. Men fra det fugtige Loft i Værtshusets Sal faldt der en Draabe Vand ligesom en Taare ned paa hans Haand; Spilleren blev forskrækket, Pengene foran ham saa ud som Judas' Sølvpenge, det røde Hjerte paa Kortet lignede Blod, og det sorte Kløverkors bragte ham til at tænke paa Graven. Med denne Angst, der nu overfaldt Spilleren, begyndte Herren at sige sit Amen til Hustruens Bønner. Det varer ikke længe, saa springer Manden op, kaster Kortene i Ilden og de vundne Penge paa Gulvet med de Ord: „Jeg spiller aldrig mere!"

Men vor Historie er endnu ikke tilende. Da Spilleren styrtede ud i den mørke Nat, tvinger netop Mørket ham til at gaa langsomt for at finde den rette Vei henimod det matte Skin fra hans Hjem. I hans Hjerte raser en Storm lig den paa den galilæiske Sø, da Disciplene forskrækkede raabte: „Herre frels os, vi forgaa!" Og ligesom et lille Skib kun langsomt kan arbeide sig frem imod en saadan Storm, saaledes gaaer det ogsaa ham, og snart staaer han aldeles stille. Thi hør! da han kommer udenfor sit Hjem, hvem er det da, som taler sagte, men tydeligt, og de kjærlighedsfuldeste, mest bevægede Ord, — ak, saaledes som hun ikke har talt til ham i mange Aar, ligesiden Kortspillet og alle de dermed forbundne Synder have bygget en adskillende Mur imellem deres Hjerter. Da op-

staaer der en frygtelig Mistanke i Mandens Hjerte; han maa se den, med hvem hun taler saaledes. Med en Tigers lurende Raseri sniger han sig frem, aabner Døren, og se — det er hans Hustru; hun taler endnu de kjærlighedsfuldeste Ord; men med sin Herre Jesus, for hvem hun ligger paa Knæ, og bønfalder om sin Mands Sjæl.

Og Herren sagde denne Gang sit Amen, inden endnu Hustruen havde sluttet, thi „før de raabe, vil jeg svare, og medens de endnu tale, vil jeg høre!" Derfor var det vel, at Manden sank stille ned paa Knæ, og Taarer, saadanne som han i mange Aar ikke havde grædt, randt ned ad hendes Kinder. Og da Hustruen endelig sagde Amen, og Manden ogsaa hulkede sit Amen, idet han faldt sin Hustru om Halsen, da forstode de begge det hebraiske Ord Amen ligesaa tydeligt, som om de vare fødte i Jerusalem. Og af det himmelske Jerusalem ere de nu virkelig blevne Børn.

Hjælp for Tre.

Den gamle Kjøbmand H. boede alene i sit store Hus, thi hans kjære Hustru var allerede gaaet bort til Hjemmet hisoppe, og Herren havde ingen Børn givet dem. Den gamle tro Tjener, som om tre Maaneder skulde have feiret sit halvtredsindstyve-aarige Jubilæum, havde ikke oppebiet dette, men han var ogsaa gaaet derhen, hvorfra man ikke vender tilbage, og hans Plads var endnu ikke besat af nogen Anden. Vel havde Mange meldt sig, thi en

god Husbond kan altid faa Tjenere og Piger nok, men den gamle Herre saa helst efter „de Stille i Landet“ og vilde helst have en Tjener, der i den rette Betydning „tjente to Herrer“, nemlig baade den jordiske Husbond og fremfor Alt Herrernes Herre.

Om Aftenen pleiede H. at gaa ud at spadsere under de store Lindetræer paa Stadens Volde til Østerport; der gik han saa ud ad Broen, ud til den stille Kirkegaard, hvor hans Livs tro Ledsagerinde hvilede; han satte sig gjerne ved Siden af det Sted, hvor hun var bleven lagt, og betragtede den tomme Plads, hvor han engang selv skulde hvile, naar hans Helligaftens Klokker ringede, og Herren kaldte ham hjem til sig. Saa gik han tilbage til sin ensomme Bolig, men standsede dog af og til underveis i en eller anden fattig Hytte, hvor han efterlod en Kjærlighedsgave.

En Aften, da han om Dagen ret af Hjertet havde bedet sin Gud snart at give ham en from og tro Tjener, standsede han udenfor en lav Hytte nær ved Stadens Port og kastede et Blik ind i det fattige Kammer. En Enke laa der paa sin Dødsseng og tog just Afsked med sin eneste femtenaarige Søn, der sad ved hendes Side og læste i sin Bibel. Han havde været hende en god Søn, som havde forskaffet hende det daglige Brød med sine Hænders Arbeide, pleiet hende ømt og trøstet og opmuntret hende med Guds Ord. Han havde været hendes Glæde og Støtte; om Dagen havde havde han arbeidet og savnet for hendes Skyld, om Natten vaaget ved hendes Seng. Nu sad han der igjen; Moderen

havde været urolig for hans Fremtid og raabte til Gud for sin fattige Søn, som, selv trængende til Trøst, dog trøstede hende og sagde: „Sørg ikke for mig, det vil Herren gjøre, og han skal visselig give mig, hvad jeg behøver, til Legeme og Sjæl, ja vel ogsaa Tag over Hovedet. Jeg vil søge mig en Tjeneste i et gudfrygtigt Hus, og den vil Herren nok lade mig finde."

Og Herren havde allerede sagt sit Amen, thi den gamle Kjøbmand var kommen ind og havde lagt sin Gave, saaledes som han pleiede; han talede nu trøstende Ord til dem af Skriften og tilsidst sagde han: „Jeg vil ogsaa bede Eder om en Ting; jeg ønsker en tro Tjener, og jeg vil gjerne have Eders Søn og det allerede fra idag af. Men saalænge I endnu behøver ham, skal han blive hos Eder, men faaer dog Kost og Løn af mig; Mad til Eder begge kan han hver Dag hente hos mig, saalænge det behøves. Naar Herren kalder Eder hjem til sig, saa flytter han helt og holdent hjem i mit Hus, og jeg er overbevist om, at den, som saa trofast har opfyldt sin Pligt som Søn, ogsaa vil blive en tro Tjener."

Og saaledes bleve de nu hjulpne Alle tre; den døende Moder kunde med Glæde og Ro skilles fra sin Søn, thi hun havde set sin Herres Godhed og Trofasthed; den gamle H. havde faaet en tro Tjener, og denne en god Husbond, der sørgede baade for hans aandelige og legemlige Vel.

Den rige Arv.

Det hændte engang i en af vore større Handelsstæder, at en meget rig Kjøbmand fik en stor Arv, idet han paa en og samme Dag arvede tre Kapitaler, samt at hans Hustru blev saa overordenlig glad derover, at hun strax tog sit allerkosteligste Smykke paa, hvilket bestod af lutter ægte Perler; og hvorvel hun iforveien var meget smuk og elskværdig, saa forhøiedes hendes Skjønhed ved denne Prydelse saameget, at hendes Mand sluttede hende i sine Arme og derved aldeles knuste nogle af Perlerne. „Dette Tab var jo ubetydeligt for dem, som vare saa rige; de kunde jo kjøbe nye Perler!" Tilvisse, men der er Forskjel paa Perler og Perler; saa kostelige ægte Perler faaer man ikke allevegne at kjøbe, og desuden ere de ofte for dyre, selv for rige Folk. „Men", siger maaske den kjære Læser, „hvor Guds Tilskikkelser ere forunderlige. Til dem, som allerede vare saa rige, strømmer der endnu flere Penge, ligesom Vandet flyder ud i Havet, der har Vand nok iforveien; hvo ved, hvormange Fattige der kunde være blevne lykkelige med blot en af disse tre store Kapitaler, som nu alle tre ere blevne arvede af de rige Folk." — Men Fortælleren beder blot den kjære Læser at have Taalmodighed, saa vil han strax meddele, hvad han ved om disse Skatte, der ikke alene vare store, men ogsaa daglig bleve større. Og hvad han har at berette, er følgende:

Da den rige Kjøbmand en Morgen havde drukket sin Kaffe, og Familiebibelen var bleven lagt foran ham, og da han havde set, at alle Husets Medlem-

mer fra den første Bogholder til den yngste Kontordreng, fra Husmoderen til Kokkepigen vare samlede om ham, læste han først Davids syvogtyvende Psalme, en Morgenpsalme, hvis Lige næppe findes. Psalmens Ord opvakte i hans Hjerte mange baade trøstende og vemodige Tanker, især var dette Tilfældet senere med det tiende Vers: „Min Fader og min Moder forlade mig, men Herren skal samle mig til sig.“ Thi Herren havde ikke givet ham noget Barn, uagtet han og hans Hustru tidt og ofte vel hjertelig havde bedet ham derom „om det saa var hans Villie“, og der var Ingen, som engang af deres Hænder skulde modtage Hus og Arv. Da Psalmen var læst, sank Alle paa Knæ, og Husfaderen bad til Herren med inderlig Andagt, at han vilde være deres Lys og deres Salighed, at han vilde give dem Kraft af det, han under sit Liv her paa Jorden havde udrettet, saaledes at han selv vilde være deres Livs Kraft, at de maatte bo i Herrens Hus alle deres Lives Dage, at han vilde gjemme dem i sin Hytte paa den onde Dag, og at han ikke vilde skjule sit Ansigt for dem, men i Naade lade det lyse for dem Alle. Tilsidst sluttede han Bønnen med de Ord: „Bi efter Herren; vær frimodig, og han skal styrke dit Hjerte; ja, bi efter Herren!“ Hertil sagde de Alle Amen. — Og saa skete det ogsaa.

Thi da nu Enhver var gaaet til sin Gjerning, og Kassereren af Principalen havde erholdt Nøglen til Kassen, og Husmoderen havde kastet endnu et Blik paa sine kjære Blomster, inden hun leverede

Nøglen til Husholdersken, — da traadte en Tjener ind med de Breve, som vare ankomne, og blandt dem fandtes et, som manglede Poststempel, og hvis Udskrift ikke vidnede om en Kjøbmands flydende Haand, men var stiv og tvungen, saaledes som en Bonde eller Haandværker skriver, der er vant til at haandtere grovere Ting end en Pen. Dette Brev blev først aabnet, og det lød som følger:

„Kjære Herre og Broder i vor Herre Jesus Christus, hvilken lever i al Evighed, hvad vi Mennesker ikke gjøre, thi vi maa dø, og ofte de bedste iblandt os først, saaledes som jeg nu til min Bedrøvelse maa meddele Dem, kjære Hr. G. Jaftes lod vor kjære Hr. Pastor mig kalde til sig, thi jeg har været hans nærmeste Nabo, og jeg vilde ønske til Gud, at jeg endnu var det, og at jeg engang maa blive det igjen. Og han var ganske alene, thi de smaa Børn gaa tilsengs mellem otte og ni, og nu var Klokken ti, og Fru Pastorinden er jo allerede død og begravet for et Aar siden. Og da jeg i Søndags under Prædiken betragtede hans Ansigt, da tænkte jeg flere Gange paa Stefanus, hvorledes Alle de, som sadde i Raadet, stirrede paa ham, og de saa hans Ansigt straale som en Engels Ansigt. Men det var dog intet imod igaar Aftes: da straalede hans Ansigt af saamegen guddommelig Klarhed, at det næsten saa ud, som om han allerede havde begyndt „at skinne som Solen i Gud Faders Rige". — Vi talede ikke meget sammen, men vi bade og sukkede meget til Herren, og han hørte ogsaa vore Bønner, thi den Døendes Ansigt blev altid skjønnere.

Nu gjorde han mig til sit Sendebud til Dem, kjære Herre, thi det var hans sidste Villie, at De skulde være hans Arving, og til Dem ønskede han at testamentere sine „tre Kapitaler", og De skulde gjemme og bevare dem til ham, indtil han igjen skulde fordre dem af Dem. Dersom De blot vil komme og følge vor elskede Pastor til Graven, naar vi om tre Dage begrave ham, saa skal jeg overgive Dem de tre Kapitaler, som jeg saalænge har i Forvaring hos mig, og som jeg tilvisse gjerne vilde beholde; men jeg har selv ni og har Besvær nok med at vogte ret paa dem, da jeg Ingen har til at hjælpe mig. Thi De ved maaske, at ogsaa jeg er alene; jeg har derfor givet den Afdøde en Hilsen med til min kjære hensovede Hustru. Men indtil De kommer, skal jeg nok vogte de Tre og pleie dem efter bedste Evne, men siden maa De tage dem hjem til Deres Hus og raade for dem i vor Herres Jesu Navn. Deres Kjoler og Klæder og Skjorter og Sko og Legetøi, Alt skal velbeholdent overleveres til Dem tilligemed det lille Lam, som jeg i forrige Uge havde tænkt paa at sælge i Byen, men som jeg nu har givet den lille Pige til Legekammerat; ligeledes skal jeg se til at faa et Par Duer til den yngste Dreng, samt en Pose Nødder til dem alle Tre. Gud i Himmelen ved, at jeg gjerne gav hele mit Hjerte for de stakkels fader- og moderløse Børn, naar jeg seer dem saa bedrøvede; og min Arm er bleven ganske træt af, at jeg hele Dagen har baaret det yngste Barn omkring og har vist det Alt, Dammen med Fiskene og Aakanderne, og Engen med

Kornet og Faarene; men mit Hjerte er nærved at briste. Jeg beder ærbødigst, om De vil hilse Deres Frue. Naar Børnene ere komne til Dem, skal ogsaa jeg komme og hilse paa Dem, naar vi have faaet Rugen ind; dog vil jeg bede Dem ikke at tage mig det ilde op, om De seer mig sørgmodig i Sindet, naar jeg seer paa den ældste Dreng, thi man kan ikke se ham uden at tænke paa den salig Pastor. Og tænk, han var kun 47 Aar, da han døde. Ja, jeg vilde ønske, at jeg endnu var hans Nabo. En Ven i Herren Johannes A—n."

Kjøbmanden havde gjerne læst hele Brevet høit, saaledes som han havde begyndt; men det gik ikke, Stemmen rystede mere og mere og kvaltes tilsidst. Hans kjære Hustru havde stillet sig bagved hans Stol og saa over hans Skulder ned i Brevet; og jo mere hendes Øine opfangede af dets Indhold, jo mere gik det hende til Hjerte, og tilsidst faldt hendes Taarer paa Papiret. Men da Manden hævede Blikket op til sin Hustru, saa han hende prydet med et kosteligt Perlesmykke af hellige Taarer, og da sprang han op og trykkede hende i sine Arme og knuste derved nogle af disse ægte, ja allerægteste Perler, og da Begge atter kunde tale, priste og takkede de ham, „som gjør, at en ufrugtbar Kvinde boer i Huset, og bliver en glad Barnemoder."

Men da Vinterens Sne bedækkede Præstens Grav paa Sognets gamle Kirkegaard, da havde hans Børn atter et Hjem, hvor de elskedes, som om de vare Husets egne Børn. Men paa Præstens Gravkors staaer endnu idag at læse: Joh. 14, 18. 19. 27.

To svenske Missionærer.

1. Sven Rydén.

Menighedens Herre, der uafhængigt af alle udvortes Forhold kalder, hvem han vil, til Arbeider i sin Vingaard, afbryder ofte paa en for os ligesaa uventet Maade, sine Tjeneres Virksomhed. Naar En har havt store Hindringer at bryde igjennem og først efter en lang Ventetid er kommen til at indgaa til Arbeidet, tænke vi sædvanlig: „Han maa have en lang Arbeidsdag for sig", men medens vi tænke saa, kommer Herren og bryder Dagværket af før Aftenens Komme. Da forundre vi os, da klage vi, da spørge vi: „Herre, hvorfor gjorde du os dette? Hvorfor maatte denne Tjener, som syntes at være saa nyttig for dit Rige, ikke endnu i lang Tid være dit Redskab paa Jorden?" Men paa alle disse Spørgsmaal svarer Herren: „Paa det at intet Kjød skal rose sig for mig!"

En af disse tidligt kaldede, længe ventende og snart hjemsendte Arbeidere i Vingaarden var Missionæren Sven Rydén.

Han blev født selve Julenatten den 24de December i Paabo i Hesten Sogn i Smaaland. Hans Forældre var Gaardmand Andreas Bengtsson og Marie Jensdatter. Faderen var en agtet, velhavende Mand, der som ung havde prøvet stor Fattigdom i haarde Aar og strænge Tider og var En

af de Faa, der efter alle udstandne Møisommeligheder og Besværligheder var vendt tilbage til Hjemmet efter den ulykkelige finske Krig 1809, hvori han havde deltaget som Landeværnsmand; men ved Arbeidsomhed og Omtanke havde han erhvervet sig en i hans Stand god Stilling. Han var en velgjørende Mand, som virkede, hvad han kunde, til Bedste for sine Ligemænd; især var han en stor Ven af Afholdenhedssagen. Vel havde han i sin Ungdom havt Smag for stærke Drikke, men han kom til Erkjendelse af deres Skadelighed og aflagde for sit eget Vedkommende det Løfte ikke at smage saadanne, og han holdt det troligen og bandlyste ogsaa fra sin Gaard al Brændevin. Med Alt dette var han dog ikke en levende Christen, men betragtede meget mere Alle, som vare det, med en vis Mistro og havde et stivt og haardt Sind. Moderen var derimod stille og mild, elskede og brugte Guds Ord, men var mere tungsindig end frimodig i sin Christendom og sit Væsen.

Allerede tidligt vaagnede hos den ældste Søn, den lille Sven, en stor Higen efter Kundskaber. Han var meget ivrig for at faa nogen Undervisning. Engang da han var ganske lille, og baade hans Moder og Pige havde sagt ham, at de ikke havde Tid til at give sig af med ham, vilde han med en Kjæp drive denne til at lære ham Bogstaverne. Efterat han havde faaet nogen Veiledning, hjalp han sig snart paa egen Haand. Almueskoler og Lærere var der paa den Tid ingen af paa den Egn af Sverig. At skrive lærte han sig for største Delen

derved, at han paa Vinduesruden aftegnede Bogstaverne i gamle Breve og Papirer, som han kunde finde. Tidlig blev han af sin strænge Fader holdt til alleslags Arbeider, og det destomere, jo ældre han blev, efterdi Faderen derved vilde hindre ham i at læse, hvilket bestandig var og blev hans kjæreste Syssel. Derom siger han selv: „Meget tidlig vaagnede hos mig Lysten til at studere, men jeg var for undselig til at nævne Noget derom til min Fader, som altid viste sig stiv, haard og utilgængelig. Min Lyst til at læse søgte jeg at slukke i de Bøger, som jeg kunde faa fat paa: Lærebogen, Psalmebogen og Bibelen. Den Beslutning, at læse Bibelen igjennem, fik en af mine Kammerater mig til, der fortalte mig, at han allerede havde begyndt paa en saadan Gjennemlæsning. Søndageftermiddagene og de Timer i Ugen, paa hvilke min Faders Arbeidsfolk havde fri, anvendte jeg siden regelmæssigt til at læse i Bibelen. Som Barn, uden al Eftertanke og Veiledning, kunde jeg naturligvis ikke af min Læsning vente noget synderligt Resultat for min Kundskab. Dog var den ikke uden Frugt. Forstod jeg end ikke at gjøre min Læsning nyttig ved Granskning og Prøvelse, saa tjente dog Ordet som Guds Ord til at danne en Modvægt mod den Forførelse, jeg ofte var udsat for, og mod Hjertets Selvbedrag, som allerede havde slaaet dybe Rødder. Jeg var svag, men Gud, min Frelser, var stærk: ham være Ære! Han drog mig, han gik i Rette med mig, han var mig for stærk, han omvendte mig.“

Omgangen med Guds Ord virkede stille og

gradevis paa hans Hjerte, saa at hans Hu mere og mere vendtes fra Verden til Gud. I hans Liv forekommer der ikke den voldsomme Brydning, dermed Et danner et Vendepunkt for Tid og Evighed. Den Vei, hvorpaa Herren førte ham, synes mere at have været en sagte Dragelse af Faderen til Sønnen formedelst Ordet, end Overbevisningen om Hjertets Fordærvelse og dets egen Krafts Utilstrækkelighed til at raade Bod derpaa, men i Forening dermed ogsaa en Troens Griben af det Guds Lam, som en Forsoning for vore og den ganske Verdens Synder.

Allerede da han blev confirmeret, havde han tre Gange gjennemlæst Bibelen og begyndt derpaa den fjerde Gang, men rettede nu ogsaa sin Opmærksomhed paa andre Bøger, især paa Johan Arndts „sande Christendom". Dermed vederkvægede han sin Sjæl, men de latinske Citater, som forekom der, opflammede ogsaa hans Attraa efter flere Kundskaber, og uden nogen Bog til Veiledning gjorde han sig stor Umage for at kunne fatte deres rette Mening, og glædede sig, naar han ved Jævnførelse af dem med hverandre troede at kunne finde en Gnist af Lys. Han begyndte alt mere i al Hemmelighed at skaffe sig alle mulige gamle Skolebøger, som han kunde overkomme, men fik naturligvis for det Meste noget gammelt Skrab, da han af Frygt for sin Fader ikke vovede at kjøbe noget Nyt. Hans Glæde var ubeskrivelig, da han efter et Par Aars Forløb fik fat paa et gammelt forslidt Exemplar af Sjøgrens latinske Grammatik. Paa denne Tid gjorde

han et alvorligt Forsøg paa at formaa sin Fader til at lade ham komme i en Skole, men det var forgjæves. Det kom dog tilsidst saavidt, at Faderen lovede, at hvis han vilde blive hjemme et Par Aar, til den nye Bygning, han vilde opføre, blev færdig, skulde de siden tænke paa Sagen. Dette svage Haab oplivede ham til endnu større Anstrængelser, og han læste nu med lidt mere Frihed. Det var dog endnu stedse ligesom stjaalne Timer, som han kunde hellige til sine kjære Studier. I det lille Møllekammer ved Møllen, som tilhørte hans Fader, hvor han som oftest arbeidede alene og ofte maatte vaage hele Nætter igjennem, havde han bedst Leilighed til at læse. Her regnede han paa Væggen med Kridt og Kul, og efterat han havde faaet sig en Lærebog i Algebra, kunde man ogsaa af og til faa der at se arithmetiske Ligninger. Efterhaanden fik han en gammel græsk Grammatik, saavelsom en hebraisk og tilsidst en tydsk, en fransk og en engelsk.

Da Bygningen til den bestemte Tid var færdig, tillod Faderen sin Søn at raadspørge Provsten, og Følgen blev en ny, svær Modgang. Thi da denne ikke vidste, hvor brændende hans Lyst var, og hvor ihærdigt han havde forberedt sig, hvilket han var altfor undselig til at fortælle, saa var det intet Under, at han fraraadede ham det og forestillede ham Vanskelighederne, især da han allerede dengang var over 20 Aar gammel. Dette foraarsagede ham ny Kamp, og med hele hans indadvendte Sind antog han det nu for et Tegn af Gud paa, at han skulde opgive Tankerne paa at studere. Han levede

paa den Tid et alt inderligere Troesliv i Gud, men mente, at der fandtes altfor meget Kjødeligt og Urent i hans Ønske om at blive Præst, og i hans uslukkelige Tørst efter Kundskaber, hvorfor han mente, at han i al Ydmyghed og Stilhed burde opgive det Altsammen, og tænkte: „Skulde du ikke tro, at Christus kan vogte sine Lam dig foruden? Hvorfor skulde Gud behøve dig?"

Men imidlertid begyndte han især ved Læsning af Lunds Missionstidende at faa nogen Kundskab om Hedningerne og Missionen, og nu blev dette ham en ny Braad i Hjertet. Nu prøvede han sig selv med mere Ro, og det laa ham især paa Hjerte ikke at tænke paa sig selv, men barnligt at følge Guds Villie og Veiledning. Naar han tænkte paa de arme Hedninger, kunde han ikke undskylde sig med, at de havde Hyrder og Lærere nok. Han fortsatte saaledes sine Studier, men oppebiede Tiden. For at erholde noget Raad og Visshed om, hvorvidt han skulde tænke paa Missionskaldet eller ikke, ønskede han meget at kunne træffe sammen med Dr. Fjellstedt, Udgiver af Lunds Missionstidende, der selv fra Bondedreng var bleven Missionær, og han fik tilsidst af sin Fader Tilladelse til med nogle andre unge Karle fra Egnen at vandre ned til Skaane for at tærske, hvilket var en sædvanlig Arbeidsfortjeneste for Egnens fattigere Befolkning. Til denne mente Faderen dog ikke, at hans Søn kunde regnes, hvorfor han ogsaa denne Gang gjorde Modstand. Sønnen gik alligevel, blot udrustet med

en Madpose og ganske faa Penge, fra Hjemmet, uden at Nogen kjendte hans rette Hensigt.

Det skete i Sommeren 1849. Det paatænkte Arbeide i Skaane udførte han først for derved at skaffe sig nogle Penge til at leve af. Derfor maatte han udstaa ikke ringe Forsagelse og Besvær. Ikke mindst besværligt var det, at netop som han var rede til at fortsætte sin Vandring til Lund, blev Størstedelen af hans surt fortjente Sparepenge ham frastjaalen. Han lod sig dog ikke standse derved, især da han havde skrevet til Dr. Fjellstedt og havde faaet et opmuntrende Svar af ham, at han skulde selv komme derned. Ved den personlige Sammenkomst med ham opmuntredes han endnu mere, og Fjellstedt var den Første, som tilskyndede ham til at fortsætte Studeringerne. Han tilbød ham endogsaa at bebo et lille Kammer i Gaarden til hans Hus, hvilket Tilbud med Taknemmelighed blev modtaget.

Nu var saaledes den store Dag kommen, da Rydén kunde hellige hele sin Tid til sine Bøger, og han gjorde det ogsaa, men uden Maade og Tanke paa Helbred eller Kræfter. Han besad endnu begge disse store Gaver ubeskaaret og stolede derpaa. Dag og Nat uden tilstrækkelig Søvn eller tilstrækkelig Føde arbeidede han med saadan Iver, at han glemte næsten alt Andet. Han saa og omgikkes med Ingen. Saaledes gik nogle Uger, men da indtraf en Begivenhed, som var nærved at koste ham Livet. Han havde Ingen til at opvarte sig, og da han frøs, havde han en Aften lagt vel meget i Kakkelovnen, og det med Tørv, som han ikke var vant til, saa

at han ikke ret kunde passe en saadan Ild og havde derfor dreiet Spjeldet om for tidligt og var strax efter gaaet til Hvile. Det var en Torsdagaften. Fredagen gik, uden at han vaagnede, og han var vísselig aldrig vaagnet, havde ikke om Løverdagmorgen en gammel Kone i Gaarden savnet ham; hun saa gjennem Vinduet, at han laa og sov, og da hun ikke ved at raabe og banke kunde vække ham, kaldte hun Folk til og fik Døren brudt op. Alle troede, at han var død, men En sprang hen at hente en Læge. En meget dulig Læge kom just ved Guds naadige Førelse kjørende forbi Porten og svarede først, at han ikke havde Tid, men da han hørte, hvorledes Sagerne stode, kom han strax. Lægen opdagede endnu Liv, men erklærede tillige, at var der gaaet blot nogle Minutter til, vilde Patienten have været død. Alle Midler til at kalde en Skindød tillive anvendtes, men først den følgende Morgen vaagnede den Syge til Bevidsthed. Han følte sig da meget svag og undrede sig over, at Alt omkring ham var fremmed (han var nemlig bleven bragt ind i et andet Værelse), og at Klokkerne ringede, hvorfor han spurgte den gamle Kone, der sad ved hans Seng, hvorfor de ringede om Fredagen, hvortil hun svarede, at det var Søndag. Det var Mortensdagen den 10de November. En lang Sygdom paafulgte, under hvilken han blev bragt paa Sygehuset i Lund, hvor han nød en trofast Pleie, men hans tungeste Prøvelse var, at hans kjære Bøger bleve tagne fra ham. Først i Marts 1850 blev han udskreven som frisk, men var meget svækket

af Sygdommen. Ved denne Tid skrev han til sin Fader, og denne blev nu saa bevæget derved, at han siden aldrig unddrog ham sin Hjælp.

Rydén begyndte nu at læse med samme Iver som før og antog ogsaa for nogen Tid en Privatlærer, men han havde ikke Raad til at tage megen Hjælp, og saaledes maatte det ogsaa for Fremtiden især blive ved Selvstudium.

I December 1851 blev han indskreven ved Universitetet og anmeldte sig til Studenterexamen. Undselig og uvant til Examiner fik han her daarlig Charakter i et Par Fag og kalder da sig selv „en rejiceret Student“, men han fik dog snart taget disse Fag om. Navnet Rydén, som han nu antog, valgte han efter en Farbroder til hans Fader, der havde studeret i Upsala og var døet som Dr. theol. og Provst i Upland. I Foraaret samme Aar besøgte han Hjemmet, og paa denne Reise prædikede han i en Kirke i Skaane, hvor en Mand i Menigheden ved hans første Vandring til Skaane havde gjort Nar af ham, fordi hans Kammerat havde sagt, at han vilde være Præst, og havde lovet at give ham et halvt hundrede Rdl. hvis han kom tilbage og prædikede: Manden søgte ham op, holdt sit Løfte, kjørte ham en hel Mil og beviste ham megen Velvillie. Ogsaa i Hjemmet prædikede han, hvorved hans Fader især blev dybt greben og bad ham tilgive, at han saalænge havde hindret ham i at studere. Ved dette Besøg saa han sin Fader for sidste Gang, ihvorvel denne endnu var stærk og kraftig. Han døde allerede Aaret efter, hvilket gik

Sønnen dybt til Hjertet, til samme Tid som han priste Herrens Barmhjertighed, at Faderen før sin Død var kommen til en levende Erkjendelse af, at han trængte til at fly til Korset og den Naadestol, som er os given i Jesu Blod.

Efter dette Besøg i Hjemmet begav Rydén sig til en Huslærerplads i det nordlige Skaane, hvor han blev noget over et Aar. Derpaa vendte han tilbage til Lund og fortsatte med Iver og Kjærlighed sine theologiske Studier. Nu stod han ikke mere saa ene, men fandt flere kjære og trofaste Venner. I Foraaret 1854 tog han theologisk Embedsexamen. Denne Sommer tilbragte han i Hjemmet, ved hvilken Tid Herren førte ham og hans senere Ægtefælle sammen, og de lærte at kjende og elske hinanden. I Foraaret 1855 tog han den praktiske Præsteexamen, tilbragte endel af Sommeren i Hjemmet, og blev ved den Tid forlovet med Eva Blomstrand.

Den 23de September 1855 indviedes han til det hellige Præsteembede. Alt havde nu føiet sig saaledes, at han stod færdig til at udføre sine kjære Missionstanker. Han havde ved den Tid atter talt med Dr. Fjellstedt, og Herren styrede det saa, at han ikke kom til at gaa alene, men fulgt af sin tilkommende Svoger Docent A. Blomstrand. Begge disse Mænd havde i Stilhed hver for sig havt sine Missionstanker og blot fremlagt dem for Herren, men glædedes begge hjertelig, da de opdagede dem hos hinanden. Den 16de October afreiste Rydén efter en hjertelig Afsked med mange Venner fra

Lund til Leipsig, hvor Blomstrand allerede var dragen forud, thi den svenske Kirke havde endnu ingen egen Mission, og istedetfor nu at benytte sig af Leiligheden til paa egen Haand at begynde en Missionsgjerning blandt Hedningerne, begik man den Feil at slutte sig ganske og aldeles til et tydsk Missionsselskab, hvis Missionspraxis maaske tilmed turde være mindre rigtig. I Leipsig fortsatte Rydén nu atter med stor Iver sine egenlige Missionsstudier under Veiledning af to dygtige Mænd, Dr. Graul og Dr. Besser. Af de fem unge Mænd, der forberedtes paa Missionshuset for i Forening at drage ud til Indien, var Rydén kommen sidst og anstrængte sig derfor end mere for at naa dem og følges med dem. Gud velsignede hans Bestræbelser saaledes, at Alt lykkedes for ham; men hans Helbred led betydeligt ved den megen Stillesidden og det strænge Arbeide. Det meste Arbeide udkrævedes til at lære det vanskelige tamuliske Sprog, hvori Dr. Graul, som selv havde været tre Aar i Indien, underviste. Endelig var Undervisningen færdig, og tre Tydskere samt Blomstrand ordineredes den 4de Juni 1857, og det synes næsten, som om man begik den ubegribelige Feil atter at ordinere Rydén sammen med de øvrige.

Inden den endelige Afreise til Indien hengik et Par Uger, som Blomstrand og Rydén benyttede til et Besøg i Hjemmet for der at tage Afsked med alle deres Kjære. Denne Afsked gik for sig i Slutningen af Juli, hvorpaa begge Missionærerne begave sig til Leipsig, hvorfra de med de tre tydske

Missionærer reiste over England omkring Cap til Indien. Herren gav dem en gunstig Reise. Skibet, en gammel god Seiler, hed Gloriane og førtes af en udmærket, gudfrygtig Captain. Alligevel udeblev ikke en Søreises sædvanlige Besværligheder; Storm og daarlig Vind manglede det ikke paa, men Alt gik dog ved Herrens Bistand godt. Reisen blev imidlertid særdeles langsom, thi man maatte tilbringe over 18 Uger paa Veien fra London til Madras uden at se eller besøge Land. De fem Missionærer fortsatte imidlertid deres Studier især i Tamulisk og Engelsk, i hvilket sidste Sprog de naturligvis havde god Øvelse paa Skibet, og i det første fik de ogsaa Øvelse, da der var nogle Tamuler ombord. Rydén beklager dog selv, at hans Helbred ikke var god, ihvorvel det blev bedre dermed paa Søreisen.

Med Glæde og dyb Rørelse nærmede de sig Landet, hvor den levende Gud var ukjendt, og hvorhen han selv havde ført dem at vidne om ham. Med dyb Medlidenhed saa de ogsaa de stakkels Hedninger, som kom dem imøde, næsten nøgne, med deres Afguders Tegn paa deres Pande.

Efter et kort Ophold i Madras fortsatte de nye Missionærer snart Reisen til Trankebar, hvor det aarlige Møde af Missionærerne netop da forestod. De modtoges med stor Glæde og skjønne Forhaabninger af de ældre Missionærer saavelsom af de Indfødte, men kom til Indien i en urolig Tid, thi længere Nord paa rasede det forfærdelige Oprør, for hvilket der overalt herskede stor Frygt, medens der mellem Missionærerne selv var opstaaet en hæftig

Strid om Kastevæsenet, hvori ogsaa de Nyankomne bleve inddragne. Kastevæsenet er det indiske Hedenskabs Hovedstøtte og gaaer ud fra den Forudsætning, at de mange forskjellige Kaster eller Afdelinger, hvori det indiske Folk er delt, er ikke saameget en Samfundsinddeling som en grundvæsenlig Inddeling, saa at der er Forskjel fra Fødselen af paa de forskjellige Mennesker, en Forskjel, som Intet kan udslette, hvorfor det betragtes som en blodig Synd at tage en Drik Vand, selv om man er ved at tørste ihjel, af dens Haand, der hører til en lavere Kaste. En saadan Aand er aldeles uforenelig med Christendommen, og derfor have alle Missionærer paa de leipsigske Missionærer nær stillet det som en ufravigelig Pligt for den, som vil være Christen, at han skal frasige sig sin Kaste, hvorimod Leipsigerne mene, at dette ikke kan forlanges, men at det maa overlades til Christendommens Aand at fortrænge det, ligesom den har fortrængt Slaveriet og Flerkoneriet. Theoretisk kan dette vist forsvares, men det er, saavidt vi herhjemme kunne skjønne, praktisk aldeles forkert, og dertil kommer, at Slaverne i den gamle Verden ikke betragtedes som en anden Slags Væsner end de Frie, hvilket derimod er Tilfældet med dem, der høre til forskjellig Kaste.

Rydén var den eneste af de nysankomne Missionærer, som ikke sluttede sig til noget Parti, ihvorvel han maatte lide meget derved. I Trankebar traf begge Svenskerne deres Landsmand Ouchterlony, som da havde sin Plads i Pudukotta, hvorhen Rydén fulgte ham efter Mødets Slutning.

Her begyndte han da nu i Forening med Ouchterlony sin egenlige Missionsvirksomhed. I et Par Maaneder, medens denne var paa Reiser, levede han alene i den lille Lerhytte i Pudukotta. Her lærte han at kjende og elske det fattige Folk, til hvilket han var sendt. Senere sendtes han til Tritsjinipoli, til Missionæren Schwartz, som var ansat der. Her fulgte han først Schwartz paa Missionsreiser i det vidtstrakte Distrikt, som bestod af flere Byer, der vare adspredte paa begge Sider af de store Floder Kavery og Kolerun, men senere reiste han ogsaa alene med et Par indfødte Missionsmedhjælpere. Derved kom han ret til at prøve det nye Lands Besværligheder, men agtede det Alt for Intet imod den Glæde nu at kunne forsøge at vidne om Lyset for de i Mørke vandrende Hedninger. Han glemte da som oftest sig selv og iagttog ikke den fornødne Forsigtighed med Hensyn til Klimaet, hvilken Feil er meget sædvanlig under Missionærernes første Iver.

I October 1858 døbte Rydén den første Hedning. Det var i Koimbatur, den fjerneste, vestligste Station, som paa den Tid ligesom var et Annex til Tritsjinipoli. I disse de vestlige Menigheder Tritsjinipoli og Koimbatur og ligeledes en Tid i Tansjur arbeidede Rydén til Foraaret 1861. I Efteraaret 1859, da Schwartz flyttede til Majaveram, fik han alene Omsorg for Tritsjinipoli og Koimbatur. Missionærerne vare dengang saa faa, at de maatte overanstrænge deres Kræfter og klagede over, at de ikke kunde overkomme Alt, hvilket vel i Hed-

ningelandene bliver en aldrig ophørende Klage. Ved samme Tid i August 1859 havde Herren lykkeligen ført et Skib med fem Missionsbrude til Indien, og en af dem var Rydéns. Alle tre Svenskere og to Tydskere mødte deres Brude i Madras, og det femdobbelte Bryllup feiredes der den 3die September 1859.

Som allerede omtalt havde Rydén da sin Station i Tritsjinipoli, hvorhen han vendte tilbage efter sit Bryllup. Han fortsatte med Glæde sit Arbeide, og Guds Velsignelse udeblev ikke. I den store Stad mærkedes vel ikke megen Attraa efter Ordet, men i Byerne og det fjerne Koimbatur viste Hjerterne sig mere aabne. I Juli 1860 fik Rydén det første betænkelige Sygdomsanfald, men det gik over, dog foranledigede hans svækkede Helbred hans Forflyttelse fra det hede Tritsjinipoli til det ved Havet liggende, sundere Kuddalur. Det skete i Marts 1861.

Denne Forflytning viste sig at være særdeles velgjørende for hans Helbred, ligesom der her syntes at være en endnu rigere Arbeidsmark. Flere Hedninger begjærede Daaben, „og vi", skriver Fru Rydén, „havde dem her nærmere omkring os, saa at vi kunde leve ret et skjønt Liv blandt vore gamle og unge sorte Børn. Her kunde vi ogsaa gjenoplive et lille Børnely, der fordum havde været her, og optage nogle Børn deri, hvilke vi underholdt ved Gaver fra Hjemmet. Til Kuddalur hørte flere Byer, og senere fik Rydén ogsaa det nærved Madras liggende Sadras under sig. Saaledes gik Arbeidet

fremad omtrent et Aar; men da kom Sygdommen igjen og tog i den Grad til, at Lægerne tilraadede en Hjemreise som det eneste Redningsmiddel. Dette var en meget svær Prøvelse, just da Arbeidet syntes at være saa velsignet, men der var intet Valg. Reisen besluttedes og udførtes i stor Hast.

„Den 6te Juni 1862 bragtes Rydén meget syg ombord paa et Skib, der skulde bringe ham til Europa. Aarstiden var meget ugunstig, og da Cap passeredes under de der herskende Vinterstorme, og det i en af de strængeste Vintere, Folk der i Landet kunde erindre, var det intet Under, at Skibet var nærved at gaa under. Endnu betænkeligere blev Forholdet derved, at Captainen allerede ved Begyndelsen af Stormen blev dræbt af Vaade, og Overbefalingen kom i en ung, djærv og dumdristig Mands Haand. Under Alt dette gjorde Herren dog det ene Under efter det andet med at frelse i den yderste Nød. Og med den Syge gjorde han det Under, at midt under Dødsangst og ydre Nød styrkedes Helbreddet og Kræfterne den ene Dag efter den anden, saa at den samme, kolde Storm, som bragte os i Livsfare, gav den Syge Sundhed og Kraft. Og da efter al denne Angst og Nød Herren atter lod os komme i Land, hvilken Forsmag skjænkede han os da ikke paa den Glæde og Tryghed, som kun den kjender, der har naaet den salige Havn histoppe! Herren være lovet! Et uforudset og nødtvungent Besøg i Capstaden og dens Omgivelser blev ligeledes en saa behagelig og herlig Vederkvægelse, at Rydén altid beholdt den i kjær

Erindring. Der fik han ligeledes den Glæde blandt kjære Landsmænd atter at kunne øve sin Embedsgjerning og glæde og styrke dem med Guds Ord og den hellige Nadvere. Han fandt sig da selv saa rask, at han tænkte paa at vende tilbage derfra til Indien, men det vilde Lægen ikke tillade — Pladserne paa Skibet vare desuden betalte til England. Skibet blev istandsat paa Cap, og en ny Captain ansat. Den tilbagestaaende Del af Reisen blev ligeledes besværlig og farlig, men endte godt. Det var forunderligt og glædeligt, at Rydén saaledes endnu engang kom til at gjense det kjære Fædreneland."

Her blev han noget over halvandet Aar blandt Slægtninge og Venner, men levede ogsaa da for sit kjære Missionskald. Først og fremmest maatte han tænke paa sit Helbred og brugte begge Somrene med Gavn Badene i Varberg. Især det sidste Aar, da han var stærkere, reiste han omkring og holdt Missionsmøder paa flere Steder for at gjøre Missionens og sin Herres og Frelsers fælleds Sag kjær og elsket. Det manglede vel ikke paa Venner eller Fristelser, der kunde lokke ham til at blive hjemme, men Kjærligheden til hans Kald og hans fattige Tamuler var stærkere, saa at han gjorde, hvad han kunde, og vendte tilbage til Indien, da hans Fritid var tilende. Han gjorde det med saamegen Glæde, at han selv skrev: „Ligesaa vanskeligt det var for mig at forlade Indien, da jeg drog hjem, ligesaa let var det for mig at forlade Fædrenelandet, da jeg drog tilbage." En smertelig Afsked paafulgte dog ogsaa nu, og han havde en Anelse om, at han

ikke mere her i Livet skulde gjense dem, han nu forlod.

For at vinde Tid valgte man denne Gang den dyrere, men betydelig hurtigere og kortere Vei gjennem Tydskland over Middelhavet, Ægypten og det røde Hav ud i det indiske Hav. Paa denne Reise besøgte Rydén endnu engang Missionshuset i Leipsig og blev der kraftig oplivet og styrket til Gjenindtrædelsen i sit kjære Kald. Her fik han ogsaa den Glæde at faa til Reisekammerat en ung, ny Missionær E. Schæffer. Den 13de October 1864 tidlig om Morgenen kastede Postdampskibet, der havde ført Rydén fra Suez til Indien, Anker paa Madras' Rhed. Reisen havde været saa hurtig, lykkelig og behagelig, at det forekom ham, som han med Et atter var bleven henflyttet til Indien. Med stor Glæde og Rørelse gjensaa han nu det fremmede og dog saa velkjendte Land, „og ogsaa her", hedder det, „kunde vi kjende den søde Følelse af Hjemmet og takkede af Hjertet Gud. Allerede i Baaden, som førte os fra Skibet iland, begyndte Rydén at udøve sit Kald og gav sit fulde Hjerte Luft ved at vidne for de første stakkels Hedninger, som han traf paa, om den Eneste, i hvem Saligheden er os given."

„Med Forundring hørte vi Tale om, at der nogle Dage forud havde været en voldsom Storm især i Nærheden af Calcutta, der havde anrettet en stor Ødelæggelse, medens vi ikke havde havt nogen Anelse derom, hvor vi havde været."

„Da vi vare komne iland, hilsedes vi med stor Glæde af et Par kjære Brødre, som vi traf i Ma-

dras. Hos dem bleve vi et Par Dage og fortsatte derpaa Reisen til Trankebar. Som en Følge af den allerede indtraadte Regntid var Reisen langsom og besværlig, men med Glæde gjensaa Rydén de gamle, velbekjendte Steder og mange ældre af ham selv døbte Christne. Ogsaa i Trankebar standsede vi nogle Dage og med de kjære Brødre der takkede Gud, at han atter havde ført os sammen til nyt Arbeide i Herrens Tjeneste."

Det Sted, som nu blev Rydén anvist, var Majaveram, hvor han skulde virke i Forening med Missionær Schwartz. Han begyndte sit Arbeide med bedre Sundhed, friskere og med større Forhaabninger end nogensinde forhen i Indien. Da han ikke var alene paa Stedet, kunde han ogsaa udelukkende komme til at sysselsætte sig med sit kjæreste Arbeide, at undervise og prædike. I hele Egnen var der en forunderlig Vækkelse blandt Folket. Hedninger kom i store Skarer, og det laa Rydén meget paa Hjerte at undervise dem om Jesus Christus, den Korsfæstede, først naar de forberedtes til Daaben, og siden som spæde Planter i Guds Vingaard. Vi driste os derfor til at tro, at hvor kort end hans Arbeidstid dennegang blev, saa var den dog ikke uden Gavn for Guds Rige, og saa vil visselig han, som skjænker Væxten, give ogsaa denne Udsæd i hans Navn megen Frugt. Med Hensyn til de Døbtes Antal glædede Rydén sig med Bæven og frygtede altid for Menneskehjertets Bedrag og Fjendens List til at saa Klinte blandt Hveden, dog vilde han til samme Tid gjerne i Kjærlighed haabe det Bedste.

Det første Halvaar arbeidede han med Helbred og Kraft, men efter nogle Maaneders Forløb, eller da den hedeste Tid kom, viste sig atter Forbud paa den gamle Sygdom, og derved sank ogsaa Modet saa at han ofte var forsagt, underkjendte sin Dygtighed altfor meget og ansaa sit Arbeide for ringe og unyttigt. Med Smerte troede han ogsaa at finde, at han ikke kunde holde længe ud i Indien. Medens han tidligere mange Gange havde yttret, at han aldrig mere vilde tænke paa at vende tilbage til Hjemmet, talte han fra den Tid af atter om, at naar hans Kræfter svigtede ham i det hede Klima, kunde han muligvis i en eller anden liden Vraa i Hjemmet komme til at tjene Herren. Dog vilde han holde ud, saalænge han kunde. Hans Helbred blev ogsaa noget bedre, hvorfor hans Forhaabninger om efter sit Hjertes inderligste Længsel at kunne blive noget længere blandt Hedningerne, lysnede noget mere op igjen. Imidlertid betroedes ham, foruden det Arbeide, han allerede havde, Varetægten over en liden, egen Menighed i Manikramam, der laa et Par Mil fra Majaveram. Derhen drog han nogle Gange, og Herren gav ham megen Kjærlighed til den lille Menighed og det lille Sted.

Da der ved Forflyttelse af Lærerne ved Seminariet i Trankebar var bleven Mangel der paa saadanne, blev Rydén i Slutningen af September forflyttet dertil for at hjælpe med ved Seminariet, foruden at han passede sin Menighed i Manikramam, som laa noget nærmere ved Trankebar end ved Majaveram.

Dog kunde han blot meget kort Tid varetage sin Gjerning der. I Midten af October besøgte han for sidste Gang Manikramam, og med denne Reise havde han afsluttet sin Missionsvirksomhed. Hans Optegnelser, som til den Tid ere fuldstændige, ophøre her. Hvad der siden følger, er vel næppe Andet end Sygdom, Nød og Død, men vilde vi standse derved, vilde vi ikke komme Sandheden nær. O nei, der var ogsaa det levende Haab, hvilket som et sikkert og fast Sjælens Anker strækker sig indtil indenfor Forhænget, hvor Forløberen er gaaet forud for os, og hvor Alle de, som tro paa ham, ere kaldede til at følge ham efter. —

Den korte Arbeidsdag nærmede sig sin Ende, og efter endnu nogen Tids Lidelse og forventningsfuld Tøven kaldte Herren ogsaa denne sin Tjener hjem til den evige Sabbatshvile.

Sygdommen, som kastede Rydén ned paa Syge- og Dødssengen, var ikke alene den gamle, men desuden en hæftig Rosen. Den bragte ham snart til Gravens Bred; men atter indtraadte der en Bedring, og atter viste der sig en Gnist af Haab. Med saadanne Afvexlinger gik Sygdommen hele Tiden. „Engang", skriver Fru Rydén, „var der endogsaa indtraadt en saa mærkværdig Bedring, at vi takkede Gud, at Sygdommens Fare var overvunden, men der kom et Tilbagefald, som blev værre end det første. Den eneste Aarsag, som vi muligvis kunde finde dertil, var, at den Syge i sin store Kjærlighed til sit Arbeide, greb det altfor tidligt an og vilde have sit Skrivebord sat hen til Sengen, hvor han

endnu laa. Svære Pinsler og stor Svaghed lod ham ingen Ro, og endnu mere plagedes han af Uro over den nødtvungne Uvirksomhed, som han var bleven hensat i. Han klagede ofte over sig selv, at han kun daarlig havde tjent Herren iforveien, og at han endnu daarligere kunde det paa den Maade, som Herren nu vilde blive tjent paa.

Et Lysglimt midt under Lidelsens Tid skjænkedes ham den 20de December 1865, da hans eneste, kjære Barn, en lille, elskelig Datter, blev født. Han saa med Glæde og Taknemmelighed sit Barn, og Alt syntes lysere og haabefuldere ogsaa med Hensyn til hans eget Helbred, men kun saare kort. Allerede den sjette Dag blev den Lille pludselig syg, og efter endnu en Dag havde hun udstridt sin korte Strid og gik før sin Fader hjem til Gud.

Lægen havde længe tilskyndet ham til at reise hjem, og alle Brødrene bleve nu ogsaa i Kjærlighed ivrige derfor, da alt Haab om, at han skulde komme sig i Indien, var ude. Det var forud bleven bestemt, at Blomstrand skulde sende sin Hustru og sin lille Søn hjem med Skibet „Lord Warden", som skulde forlade Madras i Begyndelsen af Februar, og paa det tog man nu ogsaa Plads for den syge Broder og hans Hustru.

„Arbeide, Venner og Alt, hvad kjært var, maatte nu atter forlades. Det lille Hjem maatte atter opløses, og sværest af Alt var det, at man ikke kunde vide, hvad der var bedst at gjøre. En særdeles heldig Omstændighed var det imidlertid, at i Slutningen af Januar en Dampbaad paa Veien

til Madras anløb selve Trankebar, saa at det blev muligt at bringe den Syge til Madras. Da vi vare komne didhen, syntes det, som skulde det ikke være muligt at komme længere med ham, og han selv, som i Almindelighed var for svag til at bestemme Noget, yttrede lidet Haab om Reisen og spurgte adskillige Gange, hvorfor vi ikke vilde lade ham dø iland. Endnu en Læge tilkaldtes for at forvisse os om, hvorvidt det var muligt at foretage Reisen. Denne gav ligesom de tidligere godt Haab og sagde, at Søluften snart vilde vise sin velgjørende Virkning. Med megen Bæven og Besværlighed, men i Fortrøstning til Gud bragte vi da saaledes Rydén ombord paa Skibet, som snart derpaa afseilede."

„I Begyndelsen af Seiladsen syntes virkelig nogen Bedring at indtræde, forsaavidt som Kræfterne toge til, og Feberen aftog, hvorved den Syge blev istand til med fuld Klarhed og Aandsnærværelse at vende sit Blik fra Svagheden og Lidelsen til Trøsten og Hjælpen. En kort Tid kunde han med en svag Forhaabning nævne det jordiske Hjem, men snart viste det sig, at den tunge Sygdom selv ikke tog af, og da vi kom i koldere Luft, kom der ogsaa Vatersot til, som bestandig tog mere til. Da opgav Rydén alt Haab om Helbred og Virksomhed paa Jorden, men var siden stærk i sin salige Venten og klagede blot over sin Utaalmodighed, som han mente, var Aarsagen til, at Herren maatte forlænge hans Lidelses Tid. Han var flere Gange under Søreisen saa svag, at alt Haab om Helbredelse var

forbi, men da opmuntrede og styrkede han sin sørgende Ægtefælle, sagde hende, at hun ikke skulde fortvivle, om hun maatte se ham kastes i Havet, at han skulde ogsaa der synke i Jesu Arme, og at han længtes efter at tvætte det stakkels Legeme i Vandet ligesom Sjælen i Jesu Blod. Det var skjønt her bogstavelig at faa at se, at om end det udvortes Menneske forgik, fornyedes det indvortes Dag for Dag. Den Syge blev alt mere ude af Stand til at hjælpe sig selv eller selv at røre et Lem. Der var saaledes otte Uger, i hvilke han var helt og holdent fængslet til sin Seng i den lille mørke kvalme Kahyt. Den første Maaned blev han en Stund hver Dag baaren op paa Dækket, hvor en Seng lavedes til Rette for ham. Søreisen var i og for sig særdeles heldig, og iblandt de over 400 Medreisende, — der var over 200 Soldater ombord, — herskede der et glad og muntert Liv, som vel stundom stod i skærende Modsætning til Livet i det lille Sygeværelse. Paa denne Reise passerede vi Cap uden at erfare, hvilket farligt Sted det er. Blot da vi nærmede os Europa havde vi et Par stormfulde Dage, som gave os Anledning til at takke Gud, da de vare forbi og ogsaa derfor, at den syge Lidende ikke mere i saa høi en Grad behøvede at besværes ved Skibets hæftige Bevægelser. Endnu de sidste Uger syntes det ganske uvist, om han skulde naa Land, men Herren viste os den store Barmhjertighed, at det skete, hvilket var et kraftigt Bevis paa, at Herren hører Bønnen, som han har lovet."

„Efter at Skibet var løbet ind i Londons Havn den 12te Mai 1866, havde vi endnu et Par yderst svære Dage ombord, indtil vore Venner og de Hjælpere, Herren vilde sende os, fik Underretning om, at vi vare der, og inden de kunde skaffe Plads for den Syge. En saadan fandt de i det nye tydske Hospital. Den sidste ydre Uro og Besvær havde Rydén ved at flyttes fra Skibet til Sygehuset, hvilken Flytning var yderst besværlig og langsom, da enhver Bevægelse foraarsagede ham stor Smerte, og Veien var meget lang. Herren styrkede og hjalp dog ogsaa denne Gang, saa at Alt gik vel. Det var ligeledes en ubeskrivelig Hjælp og Lettelse nu at være omgiven af velvillige, christelige Venner, som paa enhver Maade hjalp og stode os bi. Den Syges Sind opfyldtes af Taknemmelighed mod Gud og Mennesker, da han fandt sig omgiven, baade hvad det Ydre og det Indre angaaer, af en renere og friskere Luft, og det var skjønt at se, hvorledes allerede her paa Jorden denne ringe udvortes Hjælp og Lindring forvissede ham om den salige Hjælp fra al Nød, og hvorledes Alt blot tjente til at løsrive ham fra, hvad der endnu i mindste Grad kunde fængsle hans Aand. Ogsaa de, som ikke havde fuld Erfaring af den Kraft, som gjorde ham saa stærk, kunde dog fornemme, hvorfra den kom. Lægerne i London gave de første Dage noget Haab om hans Helbredelse, men det svandt snart, og den Syge havde det aldrig selv eller rettere sagt lod aldrig ude af Syne sit endnu bedre Haab; og om end Legemet ikke blev stærkere, blev Sjælen det alt

mere. Den 23de Mai annammede han den hellige Nadvere til en salig Stadfæstelse paa sine Synders Forladelse og det evige Liv. Derpaa fulgte endnu nogle stille, fredelige Dage, midt under al ydre Lidelse. Med Taknemmelighed saa han tilbage paa Alt og syntes, at Herren havde gjort Alting vel. Engang udbrød han helt frydefuldt: „Det er jo nu skjønt, at min Herre kalder mig, og at jeg ikke behøver selv at frasige mig mit kjære Missionskald." En af de sidste søvnløse Nætter sendte han mangen kjærlig Affskedshilsen til Slægtninge og Venner.

Fredagmorgen den 1ste Juni kaldte Herren sin trætte Tjener hjem til sig. Hele den foregaaende Dag havde han flere Gange gjentaget sit Ønske om at komme til Hvile, „efterdi han var saa træt". Den sidste Nat var tung, men mod Morgen blev Alt stille. Nogle Øieblikke før det sidste Aandedrag slog han Øiet op mod Himlen, og i det Blik laa saamegen salig Fryd og Seiersglæde, at hans Ægtefælle forundret spurgte ham: „Hvad seer du? Seer du Himlen aaben?" Et bejaende Svar svævede over det blege Aasyn, Øienlaagene tillukkedes, og 'saa vare hans Embedes Dage ude, og han gik hjem til sit Hus'."

Tirsdagen derpaa, den 5te Juni, stededes Støvhytten til den sidste Hvile paa den svenske Menigheds lille Kirkegaard udenfor London. I den lille Hospitalskirke holdt Dr. Walbaum en kort Gudstjeneste paa Tydsk, hvorved han takkede Herren for, hvad han havde givet sin Menighed og særskilt

Missionen i den Tjener, han nu havde hjemkaldt, og sluttede med de Ord: „Herre, Herre, lad de Frø, denne vor Broder har udsaaet, bære Frugt. Send nye Arbeidere ud i din Vingaard! Frem den Gjerning, hvortil hans Sjæl var befæstet, at dit Rige alt mere maa komme til dem, som sidde i Mørke og Dødens Skygge, og dit store Navn blive kjendt fra Øst til Vest!" Derefter forrettedes selve Jordspaakastelsen paa Modersmaalet af Pastor Svensson. Den tydske Missionsforening, som Dr. Walbaum staaer i Spidsen for, har ved Opførelsen af et simpelt Mindesmærke ønsket for gjennemreisende Missionsvenner at paapege det Sted, hvor den svenske Missionær Sven Rydén hviler.

Døden er opslugt til Seir. Død, hvor er din Braad, Helvede, hvor er din Seir! Men Gud være takket, som har givet os Seir formedelst vor Herre, Jesus Christus (1 Kor. 15, 54. 57).

---

2. Carl Johan Carlsson.

Fjernt herfra under Afrikas brændende Sol hæver sig en Gravhøi, som maa have særlig Interesse for hver nordisk Missionsven, thi den gjemmer de jordiske Levninger af den svenske Missions Førstegrøde i Afrika, den unge, haabefulde Carl Johan Carlsson. „Uden Hvedekornet falder i Jorden og døer, bliver det ene, men dersom det døer, bærer det megen Frugt" (Joh. 12, 24). Vi ville vove at

anvende dette Ord paa ham, og i Tro paa Herrens Forjættelse vente vi „megen Frugt" ogsaa af denne dyrebare Udsæd.

Høit oppe i det gamle Jernbærareland blandt dets Skove og Kulmiler skuede Carlson første Gang Dagens Lys. Hans Forældre vare fattige Husmandsfolk. Alt fra de spæde Aar røbede Drengen et livligt Sind, hvilket mangen Gang forledede ham til djærve og eventyrlige Foretagender. Tidligt begyndte han at følge Faderen i Skoven, men snart ikke blot som en ledig Tilskuer, thi i samme Grad som Legemskræfterne udviklede sig, kom han ogsaa til at deltage i Arbeidet, og denne tidlige Sædvane at døie Møie og Forsagelse, indvirkede meget paa hele hans fremtidige Liv. Med samme Friskhed i Sindet, samme Hurtighed og Mod, hvormed han som Dreng gik til det ofte meget tunge Arbeide i Skoven, tiltraadte han som Mand sit Arbeide i det fjerne Hedningeland, ihvorvel han derved dreves af en langt mægtigere Kraft end blot Naturens. Hans glade, muntre Sindelag gjorde ham imidlertid under hans Opvæxt meget søgt af Ungdommen, og snart blev han Sjælen i deres Samkvem og Anstifteren af alleslags lystige Optog iblandt dem.

Under Alt dette forsømte dog ikke Guds Aand taus og stille at arbeide paa Ynglingens Hjerte. Ofte følte han sig midt under Adspredelserne greben af en indre Uro, som han ikke selv kunde forklare sig Aarsagen til. Den var et Udtryk af den Angst, som hemmelig boer i Dybet af ethvert uomvendt Hjerte, men han vidste det ikke selv. „Aldrig fandt

jeg nogen Ro i Synden", skriver han ved et Tilbageblik paa sit forbigangne Liv, „istedet derfor fandt jeg blot Tomhed og Ufred." Trinitatissøndag 1857 indfandt han sig ved en Andagtsstund, som holdtes af en Kolportør. Denne begyndte sit Foredrag med at oplæse Nr. 143 i Psalmebogen: „Paa Sinai stod Herren Gud" osv. „Og Herren talede og bød Og sagde: den er evig død, Som ikkun et af Lovens Bud tilsidesætter" .... Denne Psalme blev en Salighedspil for Carlsson, en Pil, hvis hvasse Od trængte saa dybt ind og foraarsagede et saa svieñde Saar, at blot „Salven i Gilead" formaaede at helbrede det. Han følte med Et, at han havde tilsidesat ikke blot et, men alle Herrens Bud, og han forfærdedes heiligen ved denne usædvanlige Opdagelse. Siden skriver han herom: „Under dette Foredrag blev jeg kraftig overtydet om, at jeg var en fortabt Synder, men ogsaa at der fandtes en Mulighed for Syndere til at faa Naade, derved at de vende sig fra Sinai til Golgatha. Paa Hjemveien gik jeg nedsunken i dybe Tanker; hele mit forbigangne Liv svævede for min Sjæl, og fra denne Aften af begyndte en alvorlig Strid mellem den Stærke og den Stærkere. Derimellem søgte jeg at slaa det Altsammen bort, til andre Tider vilde jeg følge Jesus, hvad det end skulde koste. Paa denne Maade kæmpede jeg i flere Uger."

Imidlertid foresatte han sig ikke at aabenbare for Nogen, hvad der foregik i ham, førend han paa egen Haand havde gjennemlæst hele Bibelen. Denne Bibellæsning begyndte han allerede samme

fra hans Læber, og en stor Bevægelse opstod, medens mange Øine vædedes af Glædestaarer.

Denne Dag var et vigtigt Overgangspunkt i Carlsons Liv, og han erfarede fra nu af en bestandig tiltagende Lyst til at komme til at forkynde Guds frelsende Naade i Christus for arme Medsyndere. Han følte det dog vanskeligt at begynde i sin Hjemstavn eller blandt sine nærmeste Omgivelser, thi der havde Opvækkelsesprædikanter allerede længe optraadt, og Carlsson forstod altfor vel, at der behøvedes nu Evangeliets fulde og rige Prædiken. Men hertil troede han sig ikke skikket, idet han mente, at hans egenlige Gave var at kalde og indbyde Syndere til at komme til Christus. Han kom altsaa overens om med den ovennævnte Kolportør, at de tilsammen skulde begive sig en tre Mil længere bort, hvor endnu ingen Opvækkelsesprædikant havde talt til Folket. De holdt nu begge smaa Forsamlinger, og søgte ved Besøg i Hjemmet paa en mere ligefrem Maade at nærme sig Sjælene.

Dette var den ringe Begyndelse til Carlsons Virksomhed som Kolportør. Efterat han i nogen Tid havde vandret omkring i Hjembygden og under Navn af „Calle ved Broen" var bleven kjendt som en særdeles begavet Folketaler og Opvækkelsesprædikant, erholdt han uden Ansøgning Bevis som Kolportør fra „den evangeliske Fosterlandsstiftelse", et stort indre Missionsselskab i Stokholm. Han saa heri et Guds Fingerpeg og en ny, kraftig Formaning til med endnu større Troskab og Flid at fortsætte Arbeidet paa den allerede betraadte Bane.

Omtrent to Aar færdedes han endnu vidt omkring i flere Provindser paa Vestkanten af Sverig, og hvor han kom, talte han for store Skarer og sjælden uden synlig Frugt. Efter denne Tid gjorde han en Reise til Stokholm for at gjøre Rede for sin Virksomhed og kom derved til at opholde sig i længere Tid hos en Familie, hvor han blev høit agtet og skattet. Det vedholdende Arbeide havde imidlertid saaledes svækket hans Helbred, at han, som hidtil aldrig havde tænkt paa at skaane sig selv, nu blev tvungen til at søge nogen Tids Hvile. Under denne Hviletid oprettede Herren atter hans nedbrudte Livskraft saaledes, at han „ung og frisk som en Ørn" kunde vende tilbage til den kjære Arbeidsmark. Med særdeles fin og skarp Opfattelsesevne forenede han stor Menneskekundskab. Kjærligheden var den store Hovedregel, hvorefter han søgte at handle i Alt, og den forlenede ham ogsaa den Gave at træffe det Rette og med findrige Svar at møde baade Modstandere, Tvivlere og Vildfarende. Mange Sjæle, som ved Djævelens Bedrageri og forfængelig Nyhedssyge vare komne ind paa den ene eller den anden Afvei, bleve gjennem ham førte tilbage til den simple, evangeliske Sandhed; hans venlige, glade Sind gjorde ham tilgængelig for Alle og erhvervede ham mange Venner. De Forhold, hvori han var opvoxet, det simple Liv i Husmandshytten og ved Kulmilen havde fra Barndommen af gjort ham fortrolig med Almuens Sæder og Skikke, og derved blev det ham desto lettere i alle Retninger at kunne indvirke paa Almuen, til

samme Tid som den Hurtighed, hvormed han tilegnede sig ogsaa den ydre Dannelse, satte ham istand til uden Vanskelighed at kunne omgaaes med Folk af høiere Samfundsstilling. Med særdeles Kjærlighed opfattede han baade de kirkelige og Samfundsforholdene i sit Fædreneland og bøiede sig villigt under dem begge.

I fortrolige Samtaler bekjendte han ofte, at han led meget under den Indskrænkning, han maatte paalægge sig ved Ordets Forkyndelse paa Grund af manglende Forkundskaber. „Det er", sagde han, „som saa jeg foran mig store Vidder, hvor jeg kunde have fri Mark til en vidtstrakt Høst, som jeg kunde indbyde dem til, der hungre og tørste efter Retfærdighed. Jeg føler, hvor dybt, høit og bredt Guds Ords Sandheder gaa, — men Uformuenhed til at udtrykke mig gjør, at jeg ikke kan gaa ind paa disse Marker, men maa holde mig inden et begrændset Omraade, og denne Tvang hæmmer min Aands Flugt og betynger min Sjæl." Naar man da indvendte, at han burde studere og blive ordineret Præst, svarede han: „Jeg er for gammel — allerede 25 Aar, jeg føler, at det er for sent at begynde paa at studere." En anden Betænkelighed laa i hans Stilling til Præsteembedet og Kirken. „Jeg frygter for", sagde han, „at jeg ansees for en Slags Fjende af begge Delene, og alligevel skatter jeg af inderste Hjerte Embedet og elsker vor Kirke. Man seer paa mig med Mistillid, og jeg vilde give mit Liv for at Sjælene kunde blive førte ud af det Mørke, hvori de baade leve og dø. Engang under mine

Vandringer sad jeg ved Kanten af Veien og græd høit og bittert over den falske Stilling, i hvilken jeg følte, at jeg befandt mig. Jeg vidste ingen Udvei, men saa blev jeg atter styrket og besluttede indtil videre at holde ud i mit Kald, men jeg var dog i mit Hjerte fast bestemt paa at ophøre dermed, saasnart en vis, i mit Kolportørbevis foreskreven Tid, var til Ende."

Disse Yttringer give os Leilighed til at kaste et Blik ind i Mandens Indre, og medens mangen ung Lægprædikant snart sætter en vis Ære i at optræde fjendligt mod det præstelige Embede og Kirken, saa er det glædeligt at se, hvorledes Carlsson i dette Tilfælde stod klar og fast, og hvor dybt han erkjendte Betydningen af det kirkelige Embede.

„Under Alt dette", hedder det i den korte Levnetsbeskrivelse, han selv har opsat, „følte jeg derhos en inderlig Attraa efter at komme til at studere og tænkte meget paa Muligheden af i Fremtiden at kunne blive Missionær. Jeg undsaa mig dog for at udtale dette Ønske for Nogen og spurgte blot en troende Lærer, hvormeget en Missionær maatte have lært, førend han kunde komme til at reise ud, og da jeg fik det at høre, ansaa jeg mig for tvungen til at slaa hele Sagen af Tankerne. Imidlertid trængte den sig paa mig med alt stærkere Kraft. Første Gang, da jeg nogen Tid derefter fik at se Duen med Oliekvisten paa Stokholms Missionstidende og erindrede mig, hvad det havde at betyde, begyndte jeg at græde af Græmmelse over, at jeg saaledes havde forspildt min Ungdom, at jeg ikke

kunde blive Missionær." Men Herren saa ogsaa i dette Stykke til sin Tjeners Ringhed og gjorde langt over, hvad han vovede at bede eller tænke.

I Efteraaret 1862 aabnede Fosterlandsstiftelsen sin Skole til Uddannelse af Hedningemissionærer. Carlsson kunde nu ikke længere imodstaa den indre Paamindelse, men henvendte sig til den nye Missionsskole med den Begjæring at blive optagen der. Den Præst, hvis Vidnesbyrd om Carlsson fulgte med denne Ansøgning, yttrer i sit Brev til Skolens Forstander blandt Andet Følgende: „Hvad Carlssons Kaldelse til Missionær angaaer, saa er det ifølge min fulde og faste Overbevisning Guds og Vorherres Jesu Christi Aands bestemte og uimodstaaelige Kald. Den hidrører ikke fra den Dag, da Stiftelsens Opraab til de Troende skete, men daterer sig fra den Tid, han af Gud fik aabne Øine for den Barmhjertighed, der var ham vederfaren. Og ikke et Skridt fremad til dette attraaede Maal har han taget for tidlig, men Gud har ført ham, og han har svaret: „Herre, her er jeg", og han har ventet, til det Ord: „Gaa ud og dø for mit Navn", skulde komme til ham, thi sandelig han er rede ikke i egen Kraft, men i hans, ved hvilken vi seire. Jesus har sandelig kaldet ham."

Carlssons Begjæring om at indtræde i Missionsskolen bevilgedes, og han tilbragte der omtrent 3 Aar. I den Tid indhentede han med Iherdighed og Flid de Kundskaber, som skulde gjøre ham dulig til Missionskaldet. 1863 fik han Leilighed til at gjøre en Reise til England for at samle yderligere

Erfaringer. Den 19de November 1865 beskikkedes han i Bethlehemskirken i Stokholm med Bøn og Haandspaalæggelse til det vigtige Kald at blive et Herrens Sendebud i Hedningeverdenen. Forstanderen for Missionsskolen talte derved over Beretningen om den Affkedsstund mellem Jesus og hans Disciple, som indeholdes i Joh. 21, 1—19.

Det havde altid været Carlssons inderlige Ønske før sin Udsendelse til Afrika at erholde præstelig Ordination. Der blev ogsaa gjort Forsøg herpaa hos Regeringen, men da Carlsson blev udsendt et Aar tidligere, end det fra Begyndelsen af var bestemt, thi Lange og Kjellberg trængte til Hjælp, kunde hans Ansøgning ikke bevilges, hvad der er beklageligt nok, thi det var jo dog allerbedst at udsende ham som Præst og ikke som Lægmand. Mærkeligt nok er det ogsaa, at det forlanges, at Biskopperne skulle have Tilladelse af Regeringen til at ordinere En til Præst, som skal virke som saadan ikke i sit eget Fædreland, men i et fremmed Land, men det er den sædvanlige Sammenblanding af Helligt og Verdsligt, som destoværre findes i Statskirker. Det gjorde Carlsson ondt, at han ikke kunde blive ordineret, men han bøiede sig for Guds Førelser ogsaa heri og glædede sig over den Deltagelse, han i rigt Maal fik Leilighed til at erfare hos Missionsvennerne i Landet. Ved sit Afskedsbesøg i Hjemmet modtoges han med Glædestaarer af gamle Bekjendte, som Alle bade ham drage med Frimodighed i den Herre Zebaoths Navn. De havde længe bedet for Hedningerne, nu saa de, at

Gud vilde høre deres Bønner. Hans gamle Moder overgav med Glæde sin Søn til Missionens Tjeneste. Ansgariusforeningen i Værmeland paatog sig helt og holdent at bekoste hans Underhold. Kort før sin Afreise fra Stokholm tilbragte han en Aften sammen med nogle fortrolige Venner. Med Frimodighed og Glæde talte han om sit forestaaende Arbeide blandt Hedningerne og sin Længsel efter at komme til at forkynde Evangelium for dem. „Men om Hedningerne nu ikke ville annamme Evangeliet, hvad vil du da prædike for dem", indvendte En af de Tilstedeværende. „Ak, kjære Broder", svarede Carlsson, „selv om Høsten ikke bliver saa rigelig paa den Ager, hvor du ved, at du har saaet god Sæd, saa begynder du dog vel ikke at saa Torne og Tidsler der? Nei, jeg vil prædike Evangelium, Guds rene og uforfalskede Ord, til min sidste Stund."

Carlssons Valgsprog, hvilket var hans Afskedsord saavel ved Foredraget i Bethlehemskirken, den 19de November, som andetsteds, hvor han sagde Brødrene sit sidste Farvel, var den dyrebare Forjættelse af den Herres Jesu Mund: „Se, jeg er hos Eder alle Dage indtil Verdens Ende" (Matth. 28, 20). I hans Reisekuffert, forfærdiget af Brødrene paa Missionsskolen, stode følgende Ord indbrændte: „Om du gaaer igjennem Vandene, da vil jeg være hos dig, og gjennem Floderne, da skulle de ikke overskylle dig; om du gaaer gjennem Ilden, skal du ikke brændes, og Luen ikke fortære dig" (Es. 43, 2).

Den 28de November forlod han Fædrenelandet

for aldrig mere at gjense det. Af hans første Brev fra London, dateret den 13de December, meddele vi Følgende: „Ihvorvel jeg ikke sørgede over at forlade Fader og Moder, Lærere og Brødre paa Missionsskolen og gaa alene ud til et fremmed og af tusindaarigt Hedenskab forblindet Folk for der at møde uberegnelige Farer og Besværligheder, saa maa jeg dog bekjende, at, da Banetoget satte sig i Bevægelse, syntes jeg, at det gik hurtigere end ellers. Mit Øie kunde ikke se de tilbagestaaende Venner, som, skjøndt det var meget tidligt om Morgenen, havde forsamlet sig for at sige det sidste Farvel; alligevel stod jeg endnu som fastlænket ved Vinduet i min Vogn og saa i Mørket efter den Plads, hvor min Lærer stod. Jeg kan ikke sige hvorfor, men det var en Alvorens Time. Medens jeg ved Dampens Kraft førtes hastigt fremad, kunde jeg paa mine Knæ takke og prise min Gud og Frelser, at han ikke blot havde ført mig ud af Mørket til sit underbare Lys, men ogsaa ladet mig opleve den Dag, da jeg kunde gaa ud at forkynde Christi uudgrundelige Rigdomme blandt Hedningerne!"

„Efterat jeg havde holdt Missionsmøde i Kirkerne i Hasled, Mariestad og Falkøping og var bleven hilset med utallige Lykønskninger, reiste jeg til Gøteborg, hvor jeg maatte vente en Dag paa Dampskibet direkte til London."

„Det var allerede mørkt, da Skibet forlod Havnen, og efterat vi våre komne nogle Mil, standsede Maskinen, og den ene af Lodserne sattes iland; jeg siger den ene, thi Lærlingen sattes iland, men

Mesteren selv blev ombord, jeg mener ham, til hvem Disciplene engang raabte: „Vi forgaa!" og han behøvede blot at sige et Ord, og det blev stille. Jeg var nu ude paa Havet, men, som jeg er vis paa, ikke som Jonas „fra Herren". Maskinens idelige Tik-Tak tilkjendegiver, at Skibet drager ud mod det mørke, brusende Hav; Lyset fra Klipperne af mit kjære Fædreneland bliver mindre og mindre synlig. Jeg tænker nu paa al den Naade og Kjærlighed, Herren har bevist mod mig og endnu beviser mod vort Land og jævnfører den med Lyset fra Fiskerhytterne, medens Hedenskabets Mørke og evige Krig synes mig at ligne Havets Brusen i den mørke Nat, ud i hvilken Skibet nu fører mig. Den første Nat og den følgende Dag havde vi godt Veir, men Søndagen den 3die December var noget stormfuld, og Alt ombord var i saadan Bevægelse, at det var næsten umuligt at have nogen Bog fremme og endnu vanskeligere at have sine Tanker samlede til at betragte Guds Ord. Saaledes gik hele Dagen, og om Aftenen gik jeg tilsengs som sædvanlig og laa en Stund og tænkte paa mit Yndlingssprog: „Se, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende!" Da jeg var lige ved at sove, vaktes jeg ved et usædvanligt Bulder og Bragen paa Dækket, samt ved en Vandmasse, der styrtede ned gjennem Skorstenen til en lille Jernkakkelovn i Salonen, slukkede Ilden og flød lige ned i min Seng, hvorved jeg helt uformodet fik et Saltvandsbad. Da jeg var aldeles afklædt, og alle mine Gangklæder vare gjennembløbte, maatte jeg ligge stille i Vandet, til endel

deraf var øst bort af Gulvet og derpaa sidde med et Tæppe om Skuldrene, til en ny Seng blev istand til mig, men da jeg saa endelig kom til at lægge mig, gjorde jeg den nedslaaende Erfaring, at ogsaa den var temmelig vaad. Da der nu ikke var andet Raad, maatte jeg finde mig i min Stilling og blive liggende, skjøndt jeg rystede af Kulde. Jeg tog dog ingen videre Skade deraf, undtagen at jeg fik lidt Forkølelse og Hoste, som endnu af og til paaminder mig om Saltvandsbadet paa Vesterhavet Natten mellem den 3die og 4de December.

„Alt, som havde Klæder paa, styrtede ud for at se, hvad der var hændet, men kom snart ind og berettede, at der ingen Fare var paafærde, kun havde en Styrtesø slaaet en Jernsofa itu, bortført endel af vort Kakkelovnsrør, saa at vi ikke kunde have Ild i Kakkelovnen, revet en af Redningsbaadene løs og slaaet en Mand af Besætningen omkuld. Efter næsten 4 Dages Reise landede jeg med en lille Baad i London. I min Bolig hos Bibelkolportøren Otto traf jeg sammen med et ungt Fruentimmer, som for et Par Uger siden var kommen fra Sjerra Leone (i Vestafrika), hvor hun i to Aar havde arbeidet som Lærerinde for Negerslavers Børn. Hun maatte vende tilbage, da hendes Helbred var aldeles nedbrudt af det forfærdelige Klima. Hendes Ansigtsfarve var gulbrun, Øinene indfaldne og Kjødet ligefrem tørret bort paa Benene, men hun længtes alligevel efter at gjense og undervise de sorte Børn i Afrika. Just idag har jeg talt med en Biskop Vesterby, der har arbeidet i 25 Aar blandt

Negrene paa Antigua og nu er hjemme blot paa et kort Besøg. Han talte med mig som en Fader med sit Barn, han talte med Liv og af egen Erfaring om, hvad jeg netop behøvede at vide angaaende Begyndelsen til en Mission blandt et vildt Folk. Maatte jeg aldrig glemme de dyrebare Lærdomme og Formaninger, han gav mig!

„Jaften den 14de December er jeg ankommen til Liverpool for den 16de om Morgenen at gaa med et Dampskib til Alexandria. Jeg troer, at Reisen kræver mindst 16 Dage. Jeg kommer saaledes til at holde Jul paa Havet, hvor jeg visselig ikke vil faa noget Juletræ eller Julelys at se, men han, som er Verdens Lys og Livets Træ, han er jo nær hos mig alle Dage, og da er det let at forsage alt Andet."

Fra Kairo skrev Carlsson nogle Uger senere:

„Jeg har stor Aarsag til ligesom Jonas at offre Herren Taksigelse, at han har udstrakt sin Arm og underbart bevaret mig ogført mig gjennem de store Vande, medens til samme Tid mange Liv ere blevne Bølgernes Rov. Det Skib, hvormed jeg skulde gaa fra Liverpool, forlod ikke Havnen før Mandagen den 18de December, altsaa to Dage efter den bestemte Tid, og ved Lodsens Forsømmelse kom det til at tørne mod en Stenbrygge, hvoraf det blev betydeligen beskadiget, saa at det strax maatte vende om. 8—10 Timer efter vare vi atter i sikker Havn. Ingen kunde forklare denne Lodsens uforstandige Handling, ihvorvel jeg spurgte Mange derom, thi der var en aaben Flod at styre Skibet i, og han

var jo en i sit Fag erfaren Mand. I Begyndelsen var jeg noget kjed ved dette tilsyneladende Uheld, hvad min Reises Fortsættelse angik, men snart blev jeg overbevist om, at Herren maatte mene Noget dermed, og at jeg en anden Gang skulde faa det at vide. Jeg ventede paa Skibet til Lørdagen før Jul, da jeg gik ombord paa et andet, som lagde ud paa Floden, og laa der Juledagene over for at faa mere Last. Det laa alligevel saa langt fra Land, at det var for dyrt at tage til Kirke, og jeg maatte da saa holde Jul paa Floden ved Liverpool og lade mig nøie med blot at høre Lyden af Kirkeklokkerne.

„Onsdagen den 27de lettedes Anker, og Skibet styrede ud i Havet. Den første Dag havde vi smukt Veir, men siden fik vi svære, ja til og med flere Gange farlige Storme. Den første havde vi i den for sine Skibbrud saa berygtede irske Kanal; den var saa svær, at vi i 6 Dage naaede blot 45 Mil frem, og Kaptainen, der dog havde været 28 Aar tilsøes og lidt Skibbrud 2 Gange, sagde, at han aldrig havde oplevet en sværere Storm. Siden har jeg blot i et eneste engelsk Blad talt 9 til 10 Skibe, der vare forliste paa de engelske Kyster i denne Storm. Udenfor Alexandria maatte vi paa Grund af Storm ligge fra Tirsdag til Søndag, førend vi kunde komme ind, og ikke langt derfra forliste ved samme Tid et Dampskib. Et andet Dampskib, der gik fra Liverpool to Dage efter os, var forlist ved den franske Kyst. Jeg forstaaer efter Alt dette, hvorfor Herren ikke tillod mig at gaa ud paa det første Skib, som var lidet, gammelt og for svært

lastet, men førte mig paa et stort, nyt Skib, som først gjorde sin anden Reise. Jeg vil ikke skrive Meget herom, thi Enhver, som er vant til at se Guds Finger, seer den ogsaa her.

„Efter 12 Dages Reise fik vi Europa paa den ene Side og Afrika paa den anden i Sigte; en lille træt Fugl, som havde forsøgt at flyve over Vandet, fandt et velkomment Hvilested paa vort Skib og mindede os saaledes om Duen, der opsøgte Noahs Ark, saavelsom om det Sted, hvor Afrikas mørke Sønner kunde finde Hvile for deres trætte Sjæle. Snart var vort Skib i Gibraltars Havn, og jeg gik iland med Kaptainen. Gibraltar er en lille fortræffelig Stad med smaa, rene Huse og smalle, rene Gader samt klar Luft.

„Løverdagen den 13de Januar saa jeg fra Skibet den Vig, hvor Paulus skal være landet, da han led Skibbrud paa Malta. Om Søndagen gik jeg op i Staden paa Malta for at faa et Guds Ord at høre, og se, alle Gader vare opfyldte med Handelsmænd og Handelsborde. Jeg gik til den mærkværdige St. Johanneskirke og saa der Papisternes tomme Formgudstjeneste i sin rette Skikkelse. Jeg tænkte da paa Paulus og de mange Aarhundreder, som ere henrundne, siden han prædikede der, samt paa de Fremskridt, Christendommen siden har gjort. Mit Hjerte opfyldtes med Vemod, og jeg opsøgte mig et Sted, hvor jeg kunde være i Enrum. O, at mange Pauli Røster atter løde over Jorden! Tilsidst fik jeg en engelsk Prædiken at høre, som gjorde min Sjæl godt!

„Søndagen den 21de Januar kastedes Anker i Alexandrias Havn, og den 25 Dages lange Søreise var saaledes tilende. Da jeg ikke havde Anbefalingsbrev til Nogen i Alexandria, blev jeg paa Skibet til Mandagmorgen, da jeg lod mine Sager blive ombord og gik iland med en Baad, opsøgte den amerikanske Consul og spurgte efter deres Missionshus. Han spurgte mig strax, om jeg havde noget Esel, og da jeg svarede Nei hertil, sagde han, at jeg maatte skaffe mig et, hvorefter han skulde sige til Eselsdrengen, at han skulde føre mig til Missionshuset. Efter et temmelig langt Ridt var jeg i det amerikanske Missionshus og boede der frit. Om Aftenen opsøgte jeg den svenske Consul, som var meget venlig, og jeg fik af ham et Bevis at fremvise paa Toldboden, at mine Sager kunde gaa frit, hvorvel jeg havde Adskilligt, jeg ellers skulde have betalt for. Jeg spurgte ogsaa, hvorledes det stod til med Fribilletterne paa Jernbanen, men fik at vide, at det blot var de i Landet bosatte Missionærer, ikke de gjennemreisende, der fik saadanne. Om Tirsdagmorgen opsøgte jeg den tydske Missionær Ostertag og traf der Broder Lange, som havde ventet en Uge paa mig i Alexandria. At lande i Alexandria, er ganske som at lande i London eller en anden stor Stad, hvor man er fremmed. Nogen Hindring i Sproget fandt jeg ikke, thi næsten Enhver, jeg traf, forstod Engelsk. Alexandria er visselig ingen smuk Stad, men snarere stygen, dog findes her ogsaa mange ret smukke Punkter. Egnen mellem Alexandria og Kairo er meget smuk. Græsset og

Kornet er omtrent saa høit, som hos os ved Pintse eller St. Hansdagstid.

„Jeg er nu hos de kjære Brødre i Kairo, men jeg længes efter saasnart som muligt at fortsætte Reisen, thi Tid og Penge ere kostbare, og begge gaa her tilspilde. Maatte Gud give os Visdom, Taalmodighed og Lyst til at gjøre vor Pligt som gode Jesu Christi Stridsmænd, thi Tiden er kort og Sjælene, som skulle frelses, dyrebare og mange."

Overbeviste om at disse direkte Meddelelser af den kæmpende Broders indre og ydre Liv ville læses med Deltagelse, tage vi ikke i Betænkning, at meddele endnu nogle Uddrag af Breve.

Suez den 21de Februar 1866.

„Vi ere nu ved Suez og saaledes helt nær ved det Sted, hvor Herren talte med Moses om sin Naade og Magt og lærte Israels Børn, at den, der troer paa ham, bliver aldrig til Skamme, troer aldrig for meget, men faaer altid stor Anledning til paa den anden Side af de døde Fiender, af Tidens stormfulde Hav at sjunge endnu lydeligere end Moses og Mirjam om Herrens Styrke og Salighed. Havde vi kunnet kaste et Blik paa Israels Tusinder og se ind i Hjertedybet paa dem, som nogle Timer iforveien skrege saa høit om Død og Grave i Ørken, men nu stode frelste paa den anden Side af det røde Hav; sikkerligen, vi skulde have set mangen Tvivler næsten ude af Stand til for Skam og Blusel at tage Del i Lovsangen. Og kan

dette siges om Israels Børn ved det røde Hav, saa kan det ogsaa i Sandhed siges om den stridende og i Herrens Kraft seirende Guds Menighed paa Jorden. O, at jeg og alle Udvandrere af Verdens Ægypten vilde og kunde med vore Tanker standse et Øieblik her og lade den Guds Mand Moses give os en dyrebar Lære! Han troede meget, men havde ikke Overtro, thi han troede paa Herren og troede ikke mere, end han behøvede til det Kald, hvortil Herren havde kaldet ham. Han talte om, at store Gjerninger skulde ske, men var ikke en ubetænksom og uerfaren Storpraler, som byggede sig tomme og grundløse Luftslotte, thi han ventede det af Herren og bad i Troen. Moses glemte fremdeles ikke bagefter at takke Herren, at han havde hørt ham, og give ham Æren, thi han sang og priste ham for al Israels Aasyn.

„Moses lærer ogsaa dem, som skulle blive Gjenstand for Herrens Naade og Hjælp, at de ikke skulle frygte for Fienderne og i egne indbildte Forestillinger se deres Hær spredt i Ørken som Mad for Rovfuglene, samt i Hjertet længe før Striden bede om Fred. Endvidere medens det urolige Hjerte stilles, da at se og atter at se med det af Naaden oplyste Øie efter den Naade, som Herren øver og skal øve mod sit Folk. Israels Børn vare paa hans Tid ligesom vi tilbøielige til at opsøge og ængsteligt stirre paa Besværlighederne, og at se bort fra Guds underfulde Gjerninger. Vi lære ogsaa ligesom Moses at være stille, til Herren kalder, stille, til han iförer En med Kraft fra det Høie, stille, til

paa Herrens Befaling det Raab lyder i Leiren: „Israels Børn, christne Menighed, drag frem!" stille, stille, stille i Bønnen! Men da gjælder det at gaa paa Herrens Befaling, ganske simpelt at gaa, naar Herren siger: „Drager frem!" Men det er jo i det uoverstigelige Hav, det er jo i Forveien tydeligt, at hvo, som forsøger at drage frem, er fortabt, ja en Dødsens Mand? „Herren vil stride for Eder", siger Moses, „drager frem". Ja drager frem mod Havet, mod Hedningeverdenen, mod Djævelens Befæstninger, thi „Herren strækker ud sin Haand, Da blive mindre end et Gran De Vældige paa Jorden".

„Vi have i Sandhed megen Grund til at takke Herren for hans bevarende og beskjærmende Haand over os under vort Ophold her i Ægypten. Vi have allevegne truffet hjælpsomme Mennesker, som have gjort Alt, hvad de kunde, for at staa os bi. Isærdeleshed have de amerikanske Missionærer beviist os stor Kjærlighed og ligesaa den engelske Præst i Kairo. Ogsaa de tydske Missionærer have, som jeg troer, gjort Alt, hvad de have formaaet for at hjælpe os. Ingen andre Besværligheder have endnu mødt os paa vor Reise, end de, som næsten i ethvert Land møde en uerfaren Reisende, thi en saadan har jo, ligesom vi undertiden Besværligheder, som andre mere erfarne Reisende lidet kjende til. Med Hensyn til Sproget kan man baade i Alexandria, Kairo og Suez godt klare sig med Engelsk, Fransk eller Italiensk. De to sidste Sprog har jeg naturligvis ikke forsøgt paa. Om Mord og andre forfærdelige Optrin

paa Gaderne i Alexandria og Kairo, hvilket jeg iforveien havde hørt Tale om i Sverig, ved jeg Intet. Jeg troer, at man kan være næsten ligesaa sikker paa Liv og Eiendom der som i Sverig. Mit legemlige Helbred er som som sædvanlig godt. Blot en eneste Dag har jeg befundet mig ilde.

„Herren velsigne os Alle og give os Naade til at handle viseligen her paa Jorden samt at faa den evige Hvile!"

Fra Suez havde Carlsson tilligemed Brødrene Lange og Kjellberg en i alle Maader heldig Reise til Massua, hvor de fandt en erfaren Ven og Raadgiver i den med Egnen og Forholdene velbekjendte franske Consul Munzinger. Efter nogen Tids Ophold i Massua fortsatte Brødrene deres Reise ind i Landet til det saakaldte Kunamafolk, blandt hvilket de haabede at komme til at begynde deres egenlige Missionsarbeide. Fra den lille By, hvor de opsloge deres Bolig, skriver Carlsson den 11te Juni 1866:

„Vi bo nu i en Græshytte i Byen Tendere i Kunamalandet i Østafrika og skulle, om Gud vil, blive blandt dette Folk og forsøge at lære deres Sprog for siden at tale med dem om Jesus. De ere Hedninger, men tro paa en Gud og have ingen Afgudsbilleder. De ere et agerdyrkende Folk og maa være særdeles flittige, at dømme efter deres veldyrkede Land. De ere skatskyldige til Abyssinien, og vi have været i Adiabo og have af Høvdingen faaet Tilladelse til at oprette en Mission blandt dette Folk, hvilket det paa det Strængeste er blevet

forbudt at gjøre os nogen Skade. Landet er sammenlignelsesvis skjønt og Klimaet godt. Vi have saaledes, som vi Alle inderligt ønskede, fundet en Missionsmark, hvilken for Tiden synes os meget fordelagtig for Missionens videre Fremgang i Østafrika. Maatte nu Herren, som er hos os alle Dage, mere og mere komme til at gjennemtrænge alle vore Hjerter med sin Naade og Visdom, at Enhver paa sit Sted maatte saameget, som han kan, virke for Guds evige Rige!"

I et mere privat Brev yttrer Carlsson om sin indre Tilstand Følgende: „Her er ofte tørt for Sjælen, og en og anden Taare sniger sig vel frem, naar Bibelen synes tør og gammel, Sangen tvungen, Hyrden skjult og Intet udenfra, som opliver, medens Uger og Maaneder flyve mod Evighedens Strand, og Østafrikas mørke Sønner uformærket følge med uden at vide Noget om Veien, Sandheden og Livet. Alligevel falder det ikke besværligt at være her i Afrika, da Herren har kaldet os hid og beviser, at han mente det alvorligt, da han sagde: Se, jeg er hos Eder alle Dage. Er han os nær, saa ere vi jo ham nær, og da kommer det lidet an paa, hvor vi ere paa Jorden og i hvilke Forhold."

I et Brev af 13de Juni hedder det: „For at kunne være blandt Folket og nu og da lære et Ord af Sproget samt blive deres Ven, er jeg ofte gaaet ud til dem ved deres Arbeide paa Marken og har hjulpet dem med at rydde Torne op, ladet En og Anden gaa med mig, naar jeg gik ud at skyde

Perlehøns, af hvilke der her findes en stor Mængde endogsaa ligeved Huset, foræret dem en Høne af og til og ladet de Duligste iblandt dem skyde et enkelt Skud, hvilket de tidligere aldrig have gjort. Og ved alle Leiligheder have de været særdeles villige til at sige mig Navnene paa alle mulige Gjenstande og lade mig skrive dem op. I Begyndelsen vare Nogle bange for mig, naar jeg kom i Nærheden af dem, men nu raabe de istedet derfor, at jeg skal komme og sidde iblandt dem, hvorved de sædvanlig begynde med at sige, hvad det og det hedder paa deres Sprog. Hos Hyrderne har jeg engang drukket Mælk, og af Folk paa Marken er jeg ofte bleven budt Mælkegrød. Jeg troer, at denne deres Velvillie imod mig er en Naade af Herren, thi kommer han til at bøie Folkets Hjerter til Tillid og Kjærlighed, saa har man mere Anledning til at haabe at blive hørt paa med Opmærksomhed, naar engang den Dag kommer, da man kan sige dem Noget om Ham, som døde for dem. Alligevel er den Tid vel endnu fjern, thi med Sproget staaer det ilde til for os. Barea og Kunama ere to særskilte Folkestammer og have hver sit Sprog.

„I den By, hvor vi bo, tales og forstaaes begge Sprog, idetmindste blandt de Ældre. Lidt længere borte paa den ene Side forstaaes ikke Barea og paa den anden ikke Kunama. Om man nu spørger efter et Ord og skriver det op, saa ved man næppe, om det er Barea eller Kunama, thi de to Sprog ere saaledes sammenblandede, at Folket ikke

ret ved at skille dem ad. Deraf følger, at man maa lære begge Sprogene."

Til Fosterlandsstiftelsens Bestyrelse skriver Carlsson fra Oganna den 5te Septbr. 1866:

„I Anledning af en kjærkommen Yttring i et Brev til Lange, har jeg, efterat vi afsendte vort sidste Brev, skilt mig fra de øvrige Brødre og boer nu omtrent to Timers Vei borte mod Nordost for Tendere i Byen Oganna, hvor blot Kunamasproget tales, og jeg arbeider paa at lære det. De øvrige to Brødre, Lange og Kjellberg, bo endnu i Tendere og lære Bareasproget, og der er saaledes Udsigt til, at naar de øvrige Brødre endelig ankomme, ere to forskjellige Arbeidsmarker aabnede med ganske forskjellige Sprog at lære; jeg troer, at Enhver bør søge at lære blot et af dem, thi at forsøge at lære begge og med Tiden at forene dem til et, er efter min Opfattelse umuligt, eftersom det er to forskjellige Sprog, som følge to ulige Love.

„Da Lange og jeg vare hos Fyrsten i Adiabo og forlangte Tilladelse til at blive blandt Kunamafolket, sagde vi vistnok paa hans Forespørgsel om, hvor vi ønskede at blive, at vi indtil videre vilde blive i Tendere og der bygge os et Hus, samt, naar vi havde lært Sproget, gaa videre, idet vi naturligvis ikke vidste Andet, end at Kunamasproget taledes i Tendere, efterdi Alle sagde, at den var en Kunamaby. Men da jeg efter flere Ugers Erfaring blev overtydet om, at Kunamasproget ikke alene slet ikke taltes i Tendere, men heller ikke forstaaes af de Fleste, blev Tendere for mig næsten mere lig en

Fængsels- end en Missionsstation, og jeg omgikkes daglig i al Hemmelighed med Planer til at komme derfra paa en ærlig Maade. Endelig da Brevet fra Bestyrelsen, med Tilladelse for os til at skilles ad, var kommen i mine Hænder, har jeg vovet uden Adiabofyrstens Vidende at gaa til en By, hvor jeg kan faa Kunamasproget at høre og at lære. Imidlertid har jeg efterladt alle mine Sager i Tendere med Undtagelse af, hvad jeg nødvendig behøver, og anseer det fremdeles for mit Hjem, til Regntiden er forbi, og jeg naaer at faa Svar fra Adiabo. Om nogle Dage haaber jeg, at vi skulle sende vor Tjener, som er en abyssinisk Christen, ledsaget af en Kunamamand, hvis Moder var en Abyssinerinde, og som er vel kjendt i Adiabo, for at faa det attraaede Svar. Min Dobbeltbøsse, Regnkappe, Regnhat samt Reisetaske har jeg forud givet Fyrsten og vil nu sende ham min Kiggert, hvilken han tidligere har forlangt, og jeg haaber, at disse jordiske Smaating skulle paa bedste Maade gavne Missionen; for mig ere de ikke nødvendige, Bøssen maaske undtagen. Jeg har dog mere Haab om Fyrstens Venskab og Kjærlighed end mangen Anden, thi jeg saa jo med mine egne Øine, ja hørte med mine egne Øren om end gjennem en Tolk, at han med Haanden paa Bibelen, hvilken netop i den Anledning var taget frem, høitidelig lovede, at vi skulde have Lov til at udbrede Christendommen blandt Kunamafolket, med den Tilføielse, at han altid vilde være vor Ven og Beskytter."

I et senere Brev yttrer han: „Jeg haaber, at

mit første Brev med Beretningen om min Skilsmisse fra de øvrige Brødre, efterdi jeg ønskede at arbeide blandt det egenlige Kumanafolk, lykkeligt er kommet Eder i Hænde, og jeg har nu den Glæde at underrette Eder om, ikke alene at Fyrsten i Adiabo har givet et venligt og bejaende Svar paa min Begjæring at maatte blive i Kunama, men ogsaa at Gud har givet mig Helbred, saa at jeg har kunnet arbeide med at lære dette Sprog, medens mine Brødre i flere Maaneder have været fængslede til Sygesengen. Under Omskiftelse af Lys og Mørke holder jeg stadig i Troen fast ved, at Herren har sendt mig at arbeide her, og jeg vil i Troen paa ham opoffre min Tid og mine Kræfter for om muligt at være dette Folk til nogen Nytte i aandelig og legemlig Henseende, om det saa blot var ved at bane Veien for andre Efterfølgendes Arbeide. Jeg beder derfor ikke blot Bestyrelsen, men ogsaa Alle dem, der arbeide for Missionen i mit Fædreneland om ikke for hastig at trættes ved at saa i Haabet; thi vi se af Missionshistorien og maa sikkerligen lære af Erfaringen, at der er stor Forskjel paa at udbrede Lys og Sandhed blandt Folk, som i Aartusinder have været skilte fra Livets Vei og fra den aabenbarede Sandhed, og at arbeide der, hvor man kan tage Bibelen paa Ryggen og gaa fra Hytte til Hytte og sælge den for en ringe Pris eller rent ud forære den bort for Intet og vide, at Alle kunne, om de ville, læse den og forstaa deraf, saameget de behøve til Salighed.

„Ihvorvel jeg i de fire Maaneder, jeg har op-

holdt mig her, har maattet undvære meget, har jeg dog havt mange kostelige Timer og faaet Naade til at glædes i Guds Naadesløfter, medens Hedningernes Trommer og Dødsklager have lydt i mine Øren."

Carlssons Lethed i at finde sig i alle Forhold, hans særegne Gave til efter St. Pauli Raad at være „Alt for Alle" blev ham til stor Hjælp i Missionsarbeidet. Saa indrettede han sit ydre Liv i Lighed med Folkelivet omkring sig, var et Barn med Børnene, en Yngling med de Unge, en Mand blandt de Ældre. Derved vandt han Tillid og Kjærlighed og blev snart en selvskreven Raadgiver ved alle forefaldende Besværligheder. Den Hytte, han havde opført sig, var fra Morgen til Aften opfyldt af Besøgende; kom der Kjøbmænd fra Mogelo, var den et Handelshus, kom der Soldater fra Adiabo var den et Soldaterkvarter, med et Ord, den blev et Samlingssted for almene Raadslagninger. Vistnok føltes denne uligeartede Virksomhed mange Gange at være anstrængende baade for Legeme og Sjæl, dog skriver han under Alt dette: „Herren har hidtil holdt mig ved Helbred, saa at jeg i denne Stund føler mig ligesaa frisk og modig, som da jeg forlod Sverig. Mit Liv er i Herrens Haand, han har givet det, han tage det, naar han vil, om jeg er her eller i Sverig eller andetsteds paa Jorden."

Den store Tillid, Carlsson nød blandt Ogannafolket, bevirkede ogsaa, at han under en overhængende Fare sendtes til Adiabofyrsten for at mægle

Fred mellem denne og Oganna'erne. En af Fyrstens Udsendinge var forsætlig bleven skudt af nogle unge Oganna'er. Derved havde hele Folket paadraget sig Fyrstens Vrede og frygtede høilig hans Hævn. Da Ingen vovede at paatage sig den eventyrlige Sendelse til Adiabo, gjorde Carlsson det i Tillid til Herrens Hjælp og Bistand. Veien var lang og besværlig, dog lod han sig ikke afskrække deraf, ligesaa lidt som af alle de Besværligheder, han havde at overvinde, før han kom til at træffe Fyrsten og frembære sit Ærinde for ham. Ydmygt, men frimodigen og med den Visheb, som kun Guds Aand giver, fremførte han Ogannafolkets Begjæring, og det med det Resultat, at Fyrsten lovede ikke at tage Hævn over Andre end Morderne, ikke over hele Folket.

Den Maade, hvorpaa Carlsson havde røgtet dette ingenlunde lette Hverv, befæstede endnu mere hans Anseelse blandt Folket og bevirkede, at han ved sin Tilbagekomst modtoges med jublende Glæde. Blandt Andet slagtede man en Ged og forærede ham den med de Ord: „Du maa spise, thi du er bleven mager af Træthed og Bekymring for vor Skyld; du er vor Ven, og vi elsk. dig.“ Ja da Reisen havde draget noget ud, meget længere, end man havde beregnet, havde Kvinderne fældet rigelige Taarer over ham af Frygt for, at Fyrsten i sin Vrede kunde have tilføiet ham noget Ondt. I det Brev, hvori Carlsson omstændeligen har berettet Alt dette, siger han til Slutningen: „Skulle vi nu haabløst opgive dette stakkels Folk og se os om efter

et andet, som maaske er mildere, stillere og mere modtageligt for Evangelium! Nei, nei! Herren har givet os i Hjertet en hellig Frygt for at gjøre hans Værk forsømmeligen. Vi ville i al vor Svaghed og Ringhed praktisk gjendrive Kains Spørgsmaal: „Skal jeg være min Broders Vogter?“ og ifølge Jesu høie Exempel forkaste Petrusraadet: „Spar dig selv“. Vi ere ikke blinde for Besværlighederne, ville ikke bedaare os med lysende Forhaabninger, grebne ud af Luften, men ville og maa ei heller saa ængsteligen fæste os ved vort naturlige Seglas, betragte enhver lille Vanskelighed, som har Skin af Modgang, saaledes, at den voxer os over Hovedet og bortjager Herren, som har sagt: „Se, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende.“ Vi vide jo dog af egen mangfoldig Erfaring, saavelsom af Bibelen, at hvad der syntes at være den største Modgang for hans Tjenere, var ofte den største Fremgang. Vi ønske ikke paa en forkjælet Vis at blive ydede Medynk, fordi vi have forladt Slægt og Venner og andet Mere, som kunde fængsle os ved Fædrenelandet, thi det bør jo være en Bisag for en Christi Stridsmand, og om Herren skulde finde Behag i at lade Lerkrukken sønderslaaes under Tidens Omskiftelse, ønske vi ikke at blive begrædte som fortabte, thi da er vort Dagværk gjort, og vi maa hvile ud hos ham. Derimod bede vi om indstændige Forbønner, at det hedenske Mørke, mod hvilket vi skulle kæmpe, ikke maa trænge sig for dybt ind i vor egen Sjæl, samt at vi maa blive opfyldte med Visdom fra det Høie, at vi med hellig Slange-

Snildhed kunne prøve og benytte os af alle uskyldige Midler, som staa til vor Raadighed for at forstyrre den gamle Slanges Rige."

Blot nogle Maaneder efter, at han havde skrevet dette, havde den frimodige Stridsmand allerede fuldkommet den Gjerning, som var ham bestemt, og var indgaaet til den Hvile, om hvilken han her taler. Det er dog mærkværdigt at se, hvorledes Herren gjorde ham alt mere „brændende i Aanden", alt mere uforfærdet i Arbeidet, jo kortere den Tid var, der stod ham tilbage. Saaledes yttrer han blandt Andet i et Privatbrev til Forstanderen for Missionsskolen: „Vi frygte ikke for denne Verdens Fyrste, thi i Jesu Kraft kunne vi overgaa ham baade i Magt og List, samt gjennemskue hans dybe Planer. Kunde Hannibal sværge ved Afgudsalteret, at han af Kjærlighed til sit Fædreneland vilde hele sit Liv være en Fjende af dets Fjender og til sin Død trolig holde denne Ed, saa ville vi ved Jesu Alter daglig forny vor edelige Pagt under Jesu blodfarvede Fane og med ham ved vor Side føre Herrens Krig mod Guds Folks og vore Brødres Fjender, saalænge vor Støvhytte holder sammen her paa Jorden. Striden kan saa gaa for sig under Sygdom eller Helbred, Medgang eller tilsyneladende Nederlag, saa er dog Alt vel. Hjemad gaaer det, og Riget, Magten og Herligheden tilhøre og skulle i Evighed tilhøre ham, som lever og hersker i al Evighed. Om det end for Øieblikket seer mørkt ud, skal dog en „Sang om Natten" til Lov for den Dag, som har været, og en anden til Tak

for den, som komme skal, gjøre Natten mindre stummel."

Naar vi læse saadanne Udtryk af den hjemgangne Broder, maa vi med god Grund spørge: „Hvad Ondt kunde vel egenlig ramme ham?" Sygdom og Helbred vare ham lige, blot at han derved kunde forherlige sin Frelsers Navn. Liv og Død havde han ogsaa overgivet i Herrens Haand. O, at det var et Billede paa hver Herrens Stridsmand herhjemme og blandt Hedningerne!

Foruden sin Bestræbelse for at være nyttig for Indvaanerne ogsaa i deres legemlige Forhold, arbeidede Carlsson paa at samle et Ordforraad, hvorved Tilegnelsen af Sproget vilde betydelig lettes for senere Missionærer. Men ogsaa dette Arbeide, saa vigtigt i Missionens Tjeneste, afbrødes for tidligt ifølge den menneskelige Kortsynetheds Beregninger, men Troen er dog vis paa, at Herren ligesaa lidt har forregnet sig heri som i nogen anden af sine „underlige" Raadslutninger.

En stor Opmuntring i Ensomheden og Arbeidet erfor Carlsson, da han i Foraaret 1867 kunde byde de kjære Brødre Englund, Hedin og Lager velkommen til Afrika. Hans Hjerte blev derved saa trøstet og oplivet, at hans Mund og Pen strømmede over af Lov og Pris til Herren. „Vi ere nu fem i Tendere", udbryder han, „friske og modige, og se for vor Del allerede deri en Seier over Mørkets Magter."

Hele dette Aar var imidlertid i ydre Henseende meget uroligt for Kunamafolket. Den forud omtalte

Adiabofyrste var falden i et Slag, og hans Efterfølger maatte som Følge af en indbyrdes Krig mellem Stammerne flygte til det Indre af Landet. Kunamafolket benyttede sig af disse Omstændigheder til at plyndre og hærge Adiaboomraadet. Herved gjorde atter Tyrkerne deres Overherredømme gjældende og krævede Skat af Kunamaerne; men da deres Land i Virkeligheden aldrig var bleven beseiret af Tyrkerne, vægrede Folket sig ved at betale Skat. Denne Vægring tilskreve Tyrkerne Missionærernes Indflydelse, hvorfor de for hvilkensomhelst Pris vilde forhindre Missionen i at faa Fodfæste i Landet. Som Vilkaar for, at Brødrene maatte blive, krævede de, at de skulde paatage sig at være Skatteopkrævere for Tyrkerne og hos de fattige Indvaanere inddrive de Skatter, som disse selv ikke kunde faa dem til at betale. Carlsson særskilt blev tre Gange efter hverandre kaldet frem for de tyrkiske Høvdinger, hvorved disse foresloge ham enten at oppebære Skat for dem eller med de øvrige Brødre at forlade Landet. Carlsson svarede dertil med sin sædvanlige Frimodighed, at Missionærerne hverken vare Tyrkernes Tjenere eller under noget Paaskud vilde lade sig bruge til at være Landets Undertrykkere, ei heller forraade de Hemmeligheder, Folket havde betroet dem. Tyrkerne, tilføiede han, kunde, om de saa behagede, lade dem fængsle, skære Halsen over paa dem eller udplyndre deres Hus, men tvinge dem til at blive Skatteopkrævere, det kunde de dog aldrig. Dette uforfærdede Svar syntes vel i Øieblikket at virke Noget, men snart kom nye Opfordringer fra

Tyrkerne i samme Aand, hvorfor Carlsson i et Brev til Bestyrelsen fandt sig foranlediget til at begjære den svenske Regerings Mægling i Sagen.

Et elskeligt Blad i denne Historie, saa fuld af Blod og Taarer, meddeles os i en Beretning om to bortrøvede Børn, som af Brødrene befriedes fra Slaveriets Lænker og af Carlsson førtes tilbage til deres Hjemland. To Smaapiger imellem 9 og 11 Aar vare nemlig af Kunamafolket blevne bortførte fra Abyssinierne og skulde nu sælges som Slaver. Dette gik Missionærerne dybt til Hjerte, og efter alvorlige Bestræbelser lykkedes det dem at faa de stakkels Børn frigivne, hvorpaa Carlsson paatog sig at hjemføre dem til den abyssinske Fyrste. I den korte Tid af 11 Dage fuldbragte han denne Reise og vendte med Glæde den 8de September tilbage til de øvrige Brødre. Denne Reise var den sidste, Carlsson foretog her paa Jorden; inden kort Tid skulde han tiltræde den vigtige Vandring over Jordan for at gaa ind i det himmelske Kanaan.

Af hans sidste Brev til Hjemmet meddele vi Følgende:

Tendere, 16de Septbr. 1867.

„Jeg er nu atter lykkeligen hos Brødrene i Tendere, og vi have det rigtig rart sammen, men da Kunamasproget ikke tales her, have alle vi tre, som skulle virke blandt dette Folk, været betænkte paa at skaffe os et Opholdssted, hvor deres Sprog tales. Vi have ogsaa faaet to Huse opbyggede paa et Sted, midt imellem Tendere og Oganna, hvor vi tilligemed nogle dygtige Mænd fra Ogannalandet

tænke at anlægge en By, og da de sige, at de gjerne ville leve i Fred, have vi givet Stedet Navnet Frida og forklaret for Folket, hvad Navnet betyder."

Tiden nærmede sig imidlertid, da Carlsson fra en jordisk Fredshytte, hvor han havde tænkt at fortsætte sit Arbeide, skulde gaa ind til den himmelske Fredshytte, hvor der ingen Strid skal være mere. Blot fire Dage efterat Carlsson havde affendt dette sit sidste Brev til Hjemmet, blev han alvorlig syg, den 20de Septbr. 1867. Sygdommen tog til med stor Hastighed, og Kræfterne sank i samme Grad. Allerede den 22de kunde han kun med stor Besvær høre de Breve fra Hjemmet forelæse, som da ankom. Disse Breve indeholdt blandt Andet Underretningen om hans kjære Moders Død. Den 24de begyndte han at tale vildt og vedblev dermed til den 2den October, da han sov stille og fredeligen ind i Herren. „Ofte", skriver den af Brødrene, som i de sidste Nætter vaagede ved hans Side, „ofte spurgte han, hvorlænge vi skulde blive her, og om vi ikke snart skulde komme hjem." Snart fik han ogsaa Lov til at gaa hjem for ikke mere at drage ud paa Stridsmarken.

Allerede samme Dag beredte Brødrene ved Hjælp af de Indfødte helt nær ved den nye Station et Hvilested for den affjælede Støvhytte og tidlig om Morgenen den 3die October nedsænkedes denne i Graven, hvorved den evangeliske Kirkes høitidelige Jordfæstelsesord for første Gang løde i det fjerne Hedningeland. De Indfødte lagde megen Sorg og Beklage for Dagen ved Carlssons hurtige Død, thi de havde allerede begyndt at knytte deres Hjerter

til ham. Blandt Andet yttrede de til de øvrige Missionærer: „I have sagt os, at alle Guds Gjerninger ere gode, er denne ogsaa god?" De havde vanskeligt ved at fatte Guds Kjærlighed i denne Forklædning, og vi maa ikke undre os derover, naar vi tænke paa, Hvormange der ogsaa i et christent Land ere rede til ved kjære Venners Bortgang at fremkomme med samme Spørgsmaal.

Carlssons Dagværk er afsluttet. For vore Øine synes det ikke at have frembragt den Frugt, som det vilde have gjort, om det var blevet ham forundt længere at blive ved dermed. Lader os imidlertid lære ikke at sætte vort Haab til Mennesker, men til den levende Gud alene. Lader os ikke mene, at det eller det Redskab er vigtigt til at udføre Herrens Planer, uden at betænke, at den store Kraft er af Gud, paa det at intet Kjød skal rose sig for Herren. Vi vove dog i Troen at haabe, at de to Aar, Carlsson har arbeidet og kæmpet derude i Hedningeverdenen, ikke skulle savne sin Betydning i Missionens Historie. Hans Sprogstudier ville maaske bane Veien for de andre Brødre og til en vis Grad lette deres Arbeide, ligesom den Tillid, det lykkedes ham at indgyde de Indfødte, kan være af uberegnelig Nytte for en fortsat Virksomhed blandt dem. Vi ville derfor ogsaa ved Synet af denne Guds underlige Førelse tilraabe hverandre den apostoliske Formaning at være faste, ubevægelige, frugtbare altid i Herrens Gjerning, vidende, at vort Arbeide ikke er forfængeligt i Herren (1 Kor. 15, 58).

(Efter Korsblomman.)

Fred formedelst Jesus Christus.

„I kjende den Lære, som han udsendte til Israels Børn, der han lod forkynde Fred ved Jesum Christum, som er Alles Herre.“
Ap. Gj. 10, 36.

Alle Mennesker tragte efter at blive lykkelige og arbeide derpaa med store Anstrængelser, Nogle paa en Maade, Nogle paa en anden; og Mange, ja Utallige arbeide og finde ikke, hvad de søge. Saaledes gaa Mange hele Livet igjennem ulykkelige, med skuffede Forhaabninger, jagende efter en Lyksalighed, der altid flyer eller kun varer et Øieblik og siden forsvinder for stedse. Maaske er du en af disse Ulykkelige, og har endnu aldrig fundet det, som du søgte; du har altid fundet dig utilfredsstillet, thi der er Noget, du savner, og dette Savn gjør dit Hjerte saa tomt, saa glædesløst? Ved du, hvad du savner? Ved du, hvad der kunde gjøre dig virkelig lykkelig? Maaske ved du det ikke! Jeg skal nævne dig den Hemmelighed, der gjemmer din Lykke. Du savner — Fred med Gud; Fred med Gud vil gjøre dig usigelig lykkelig.

Tænk efter: Du arbeidede med al din Flid paa at skaffe dig selv eller Andre tilstrækkeligt Livsophold, paa at fremme Velvære i dit Hjem, du stod tidlig op og gik sent til Hvile, du tænkte paa, hvorledes du skulde drage den størst mulige Fordel af dit Arbeide og var sparsommelig og betænksom i

Anvendelsen af Arbeidets Løn; men var du lykkelig, selv om du havde fuldtop eller rigeligt for Dagen, var du lykkelig, naar du betragtede Ordenen eller Velværet omkring dig? Udstrakte dine Ønsker sig ikke til et ubestemt Noget; blev din daglige Gjerning ikke tilsidst Trællens tunge Arbeide; betragtede du ikke til Slutningen Alt omkring dig med Ligegyldighed? Du manglede Noget — det var Fred med Gud, og det var derefter, at dit Hjerte længtes. Eller du vandt Ære og Anseelse; du knyttede mange Venskabsforbindelser, som du dog maaske selv ofte fandt, var Skal uden Kjærne; du nød Vellysten i fulde Drag; du spøgte og pralede ved de fyldte Glas eller i glade Venners Lag; du hengav dig til de pirrende, sandselige Tilbøieligheder; du blev føiet, smigret, rost — var du lykkelig? Læg Haanden paa Hjertet, saml dine Tanker — var du lykkelig, er du endnu lykkelig i Alt dette? Tænk dig nogle Øieblikke om; lyt for en lille Stund med Alvor til, hvad dine Erfaringer have at sige dig; byd det sanddrue Vidne i dit Hjerte at sige dig Sandheden rent ud; — hør, dit Hjerte klager: Alt omkring dig er saa tomt, saa indholdsløst, saa øde; endnu mangler du Et. — Eller du fulgte med den størst mulige Samvittighedsfuldhed din sædelige Følelse af Ret, Ære og Pligt; du besluttede at gjøre Alt for at staa ren og pletfri for Guds Lov og alle rettænkende Mennesker; men hvor ofte hævede sig og hæver sig endnu en Stemme i dit Indre, som anklager dig og dømmer dig skyldig, idetmindste lige=

overfor Guds Lov; gaaer Dommen ikke ofte ud over dit Hjerte og gjør dig fredløs?

Ak, alle I ulykkelige, arbeidende, betyngede, fredløse Sjæle! Til Eder have vi et herligt Fredsbudskab, et Budskab, der tilbyder Lykke, den høieste Lykke, den Lykke at faa og have Fred med Gud! At være saa lykkelig at have Fred med Gud — det er at være salig! Fredsfyrsten, Jesus Christus, er kommen til Verden og har talet meget og gjort meget, — Alt for at vi skulle faa Fred i ham. Han, som er Herre over Alt, han elskede Verden og de i deres Fald og Synd ulykkelige Mennesker saa usigelig høit, at han med sin Guddomskraft vilde frelse Synderne fra en evig Ulykke og give dem Fred og Salighed som en uforskyldt Gave. Han kom derfor herned paa den syndige Jord, afklædt sin Guddoms Majestæt og Herlighed og blev et Menneske (Fil. 2, 7) for at tjene — tjene Synderne. Han nedlod sig til Synderne for at kunne ophøie dem; han søgte dem op, hvor de vare at finde, i Syndens Elendighed, og gjorde deres Synd til sin egen, lagde al deres Skyld paa sig, for at han kunde borttage den, fremstille Skyldnerne syndefrie, rene og retfærdige for Faderen og samle dem hjem til den evige Glæde. Han skammede sig ikke, men kaldte Synderne Brødre og Søstre, for at de formedelst ham skulde kaldes og være Guds elskelige Børn. Af Forudsigelserne lære vi, hvad han skulde gjøre hernede; af hans Samtidiges Vidnesbyrd lære vi, hvad han har gjort — Alt er fuldbragt! I Bibelen lære vi, at han aabner

de Blindes Øine og de Døves Øren, at han løser den bundne Tunge, at han gjør de Døde levende, Alt Billeder paa, hvad han aandelig vil gjøre mod alle Syndere, der annamme hans Evangelium. Hør, hvor han prædiker for de Fattige Evangeliet om evige Rigdomme, for de Fangne Forløsning til evig Frihed; Evangeliet hviler paa hans Læber. Der boer Kjærlighed i hans hellige, trofaste Hjerte, en forbarmende, medlidende Kjærlighed netop til dem, der behøve Forbarmelse og Medlidenhed, en Kjærlighed, der vil forlade Synder og borttage dem. Derfor raaber han: „Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besværede! og jeg vil give Eder Hvile. Tager mit Aag paa Eder og lærer af mig, thi jeg er sagtmodig og ydmyg af Hjertet: saa skulle I finde Hvile for Eders Sjæle. Thi mit Aag er gavnligt, og min Byrde let" (Matth. 11, 28—30). „Den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde kaste hen ud" (Joh. 6, 37). Hvorfor indbyder Jesus Synderne til sig saa mildt og indtrængende? Ikke for at de blot skulle høre Indbydelsen og finde, at den er venlig, men for at de skulle komme og vove at komme til ham. Han ydmyger sig og gaaer efter Synderen, og uagtet han ofte bliver upaaagtet, overset, forsmaaet, ja endog forhaanet, raaber han dog: „Kommer hid!" Thi han elsker dem saa usigeligt, og der gives ingen anden Frelser end ham alene, uden ham maatte Synderne fortabes og pines i evig Ufred.

Men Fred har han at give, thi han, som har al Magt i Himmelen og paa Jorden, har Magt til at

forlade Synder; og denne Magt har han dyrt forhvervet; den Forladelse, han meddeler, er ikke bestemt af et øieblikkeligt Lune, den hviler paa de fuldkomneste Retsgrunde. Den store Syndeskyld, som anklagende stillede sig imellem Menneskene og Gud og udelukkede dem fra Børnesamfundet med Gud, den lagde Jesus paa sig og gik for os i Døden. Han led alle Dødens Pinsler, saa store, at med dem kunne kun sammenlignes alle de Lidelser, som vi Alle tilsammen have fortjent. Sandelig, haver han taget vore Sygdomme paa sig og baaret vore Piner; han er saaret for vore Overtrædelser, og knuset for vore Misgjerninger (Es. 53, 4. 5). Se ham nedbøiet i Urtegaarden, angstfuld, ensom; læg Mærke til hans Sjælekval, da Angsten, Pinen, Byrden af vore Synder presser den blodige Sved af hans Lemmer. Betragt ham for Raadet, ene, fornægtet, bespottet, bagvasket, slaaet, hudstrøget. Løft dit Blik op til dette Kors mellem begge Røverne paa Golgata, hvor den hellige Smertensmand hænger uden Synd. Han er forladt, endogsaa af Gud. Vi havde forladt Gud, derfor tømmer han den bittre Kalk, at være forladt af Gud. Det var de Fordømtes Kval han led, deres, som ere skilte fra Gud. Straffen laa paa ham, at vi skulde nyde Fred, og vi have faaet Lægedom ved hans Saar. Han bøier sit Hoved, efterat han har udraabt: „Det er fuldbragt", og opgiver Aanden (Joh. 19, 30). „Det er fuldbragt!"

Dette er Frelsensordet; Slangen har nu stukket Kvindens Sæd i Hælen, men Slangens Hoved er

knust, Djævelen overvunden, hans Magt tilintetgjort, Forbandelsens Dom, som hvilede over Synderne, er borttagen i Døden, — Alt er fuldbragt til Synderes Frelse. I Stedfortræderen have Synderne lidt Straffen for deres Synder; Jesu Christi, Guds Søns, Blod er udgydt til Syndernes Forladelse (Matth. 26, 28) og renser os fra al Synd (1 Joh. 1, 7). Er han død for Alle, saa ere de Alle døde. Gud være Tak, som har givet os Seir formedelst vor Herre Jesus Christus (1 Kor. 15, 57). Eftersom nu alle vore Synder ere betalte og udslettede ved Jesu Blod, og alle Syndere ved Jesu Saar ere helbredede, saa er Gud trofast og retfærdig, at han forlader os Synderne, naar de bekjendes (1 Joh. 1, 9). Saaledes har Jesus altsaa vundet Magt til at forlade Synder. Men han har ogsaa Magt til at retfærdiggjøre. Det var for Syndernes Skyld, at han var lydig imod sin Faders Villie indtil Døden paa Korset. — Ligesom ved det ene Menneskes Ulydighed Mange ere blevne Syndere, saa skulle og ved den Enes Lydighed Mange vorde retfærdiggjorte (Rom. 5, 19). Jesus er given hen for vore Overtrædelser og opreist for vor Retfærdiggjørelse (Rom. 4, 25). Ved Jesu Opvækkelse eller Opstandelse fra de Døde gav Faderen en høitidelig Forsikkring om, at han var tilfredsstillet ved den betalte Løsepenge, at Synderne ved Jesus vare frelste og retfærdiggjorte, at Jesus havde fuldbragt Alt, og at Saligheden var vunden for Synderne.

I Jesus have Synderne saaledes Syndsforladelse og Retfærdiggjørelse, men for at erhverve

disse Skatte, uden hvilke ikke et eneste Menneske kan indkomme i Himmelen, maa Synderen komme til Jesus og tage imod dem. Jesus og Synderen maa møde hinanden allerede her i Tiden, Synderen maa selv tage imod Gaverne af Jesu Haand. I Omvendelsen møder Synderen Jesus, i Troen tager Synderen imod Gaverne. „Hver den, som troer, skal have et evigt Liv". „Tro paa den Herre Jesus Christus, saa skal du vorde salig". Og hvor Troen annammer Syndsforladelse og Retfærdiggjørelse, der kommer ogsaa Fred paa Grund af Troens Overbevisning om, at Guds Vrede er borttagen af Jesus, at Gud er forsonet, og at der ingen Fordømmelse er for dem, som ere i Christus Jesus. Retfærdiggjorte ved Troen have vi Fred med Gud ved vor Herre Jesus Christus (Rom. 5, 1). Med Troen følger Fred, sand Fred, thi Troen har en bestandig Adgang til Naaden og et sikkert Haab om evig Salighed, et sikkert Haab om, at Synderen herefter ikke skal lide evig Død, men for Jesu Skyld skal have evigt Liv i evig Herlighed (Rom. 5, 2).

Altsaa — har du ingen Glæde i Gud, har du ikke Guds Fred, er der tomt og øde i dit Hjerte — saa er det, fordi du ikke har dine Synders Forladelse. „De Ugudelige have ingen Fred", siger Herren. Du er ugudelig, saalænge du lever uden det inderlige Troessamfund med Jesus, saalænge du ikke har omvendt dig til Jesus. Har du ikke omvendt dig til din Frelser, saa at du med en inderlig og hungrende Troes Attraa drages henimod ham og lever i ham og har din eneste Fortrøstning i ham,

saa lever du uden Gud i Verden, du er aandelig død, og i denne Tilstand gaaer du en evig Død imøde. Du har hele din Syndeskyld tyngende paa din Sjæl; det er den, som nedtrykker dig nu; det er den, som skal trykke dig ned i den evige Fordømmelse, dersom du døer i denne Tilstand. Jesus er din Herre, som han er Alles Herre, han har kjøbt dig med sit Blod, paa det at du skal være hans egen og leve under ham i evig Retfærdighed. Vil du nu ikke tjene under ham og hans Kjærligheds-scepter, foretrækker du at leve for dit eget Jeg, efter dit eget Behag, i Uretfærdighed, da maa han engang nødvendig og uigjenkaldelig dømme dig. Thi dem, som han ikke kjendte som de, der vare faldne ned for ham og i Troen havde ladet sig forene med ham, dem vil han bortvise med de Ord: „Gaaer bort fra mig, jeg kjendte Eder aldrig“.

Hvis du derfor ønsker at undgaa den forfærdelige Guds Vredes Dom over dine Synder, saa lad dig dømmes af Herren. Fremstil dig for ham i din hele Nøgenhed, søg ikke at dække dig med skrøbelige Figenblade af dine egne Gjerninger, gode Forsætter og Beslutninger, redelige Vandel og fromme Følelser. Han, for hvis Øine Alt er synligt og aabenbart, han skuer gjennem det tynde Løv, han opdager Arvesynden, Fordærvelsen, Vantroen i dit Hjerte. Bed om Sandhedens Aand, der randsager dig og lærer dig at kjende dig selv! Opsøg Jesus, hvor han er at finde; tal til ham om din Tilstand, hvorledes den er, træd frem for ham med dine Synder. O, hvor mange Syn-

der har du dog, naar hele dit Liv er gaaet hen i Vantro, det er, uden personlig Kjendskab til Jesu frelsende Kjærlighed. Ved Guds Aand om Oplysning i Ordet, Oplysning om Evangeliet. Føler du dig spedalsk, uren, altfor uren til at komme i Berørelse med en hellig Gud, saa skal du visselig snart se Jesus komme i Ordet, ligesom komme dig imøde. Skynd dig at raabe: „Jesus, Mester, forbarm dig over mig, forlad mig alle mine Synder! Giv mig din Fred!“ bekjend dine Synder rent og uforbeholdent; han kjender dem vel iforveien, men det er netop nødvendigt for dig at tale fortroligt med Jesus om det, hvortil du behøver hans Hjælp. Og er det dit Alvor at søge og finde Jesus, Syndernes Forladelse og Fred, saa vid, at det er Alt Guds Aands Gjerning, og Guds Aand gjør sin Gjerning i Stilhed, i Ensomheden; du maa først fjernes fra Verden. Sig Verdens forfængelige Glæder Farvel, bekjend aabent for Verden, ved din Vandel idetmindste, men om det skulde behøves ogsaa med Ord, at du vil vandre henimod det himmelske Fædreneland og gaa en anden Vei, end du hidtil har gaaet, og at du derfor maa bryde med og afbryde det gamle Væsen. Da bliver du strax spottet af Verden, men „hvad der er en Daarlighed for Verden, det har Gud udvalgt“. Og behold nu Guds Ord til din Veiviser og Raadgiver; bliver du trofast ved Ordet i Enfoldighed og Bøn, bliver du oprigtig i Syndsbekjendelsen, saaledes at du bekjender dine Synder, saasnart de anklage dig, bliver du ved at se hen til din Frelser, og derved

altid mere fattig i Aanden, — saa skal ogsaa Guds Aand føre dig frem for din Herre og Frelser, du skal se ham forklaret i hans Herlighed, fuld af Naade og Sandhed, du skal da med salig Bæven se, at dine Synder ere lagte paa ham. Han skal sige til dig, naar du overgiver dig til hans Naade alene: „Vær frimodig, dine Synder ere dig forladte! Jeg, jeg er den, som udsletter dine Overtrædelser for min Skyld, og jeg vil ikke ihukomme dine Synder" (Es. 43, 25). Og da har du en salig Fred, naar du kan tro paa hans naadige Forladelse af alle dine Synder og hvile dig i ham. Da kan du glædes og frydes i Herren, thi dig er Frelse vederfaret, Herren har bønhørt dig i en behagelig Tid og hjulpet dig paa Frelsens Dag; formedelst Jesus ved du, at du er bleven Guds Barn, og ved ham har du Fred med Gud. Og hvad der herefter møder dig, det vil du let kunne stride imod, naar du blot kæmper med Blikket fæstet paa ham, din Herre, i Ordet. Sorg og Glæde ville herefter ofte skifte for dig, medens du vandrer i Jesu Fodspor, du vil behøve at kæmpe for Freden, men din Frelser er i alle Forhold din naadige Herre, der bøier sine Øren til dit Raab og beder for dig hos sin himmelske Fader, at din Tro ikke skal blive til Intet. Har du Jesus til din Herre, saa forlad dig altid paa ham og kast alle dine Synder, alle dine Sorger og Bekymringer paa ham med barnlig Tro. — Og holder du ud indtil Enden i Troens Strid, saa faaer du ogsaa Troens Løn, som er evig Salighed; for din Frelsers Blods Skyld skal du i evig Beskuelse

lovsynge hans, Fredsfyrstens, Seiervinderens, Frelserens evigt tilbedelsesværdige Navn (Joh. 16, 22. 33).

Om verdslige Bevæggrunde til at søge Christus*).

Frelserens Ord: „Arbeider ikke for den Mad, som er forgængelig, men for den Mad, som varer til et evigt Liv", ere ofte blevne betragtede, som om de vare rettede mod Tilladeligheden af det daglige Arbeide eller i bedste Tilfælde som en Advarsel imod overdreven Iver for verdslige Beskjæftigelser.

Den første af disse to Synsmaader savner al Begrundelse saavel i denne som i enhver anden Del af den hellige Skrift. Og hvorledes skulde den vel kunne stemme overens med Skriften, som tværtimod lærer, at Arbeidet er uadskilleligt fra vor nuværende Tilstand, at det er nedarvet paa os og paa os Alle, at vi skulle „æde vort Brød i vort Ansigts Sved", hvilket ikke alene udgjør en væsenlig Del af den Forbandelse, der fra Syndefaldet af hviler over os, men endog i og for sig er rigtigt, saa at, dersom vi ikke arbeide, da skulle vi eiheller æde. Og kunne vi vel noget Øieblik tænke, at Herren saaledes vilde nedslaa Modet paa den overveiende større Del af Menneskeheden, som maa arbeide baade haardt og længe for blot at erhverve, hvad man i strængeste

*) Efter british messenger.

Forstand kalder Livets Ophold til sig selv og Familie?

Der er større Rimelighed i at tillægge hine Ord den Mening, at vi ikke bør arbeide med overdreven Iver for den Mad, som er forgængelig. Dette er sandt, naar dermed menes, at vi ikke maa lade timelige Interesser saaledes opfylde og lægge Beslag paa os, at vi hindres i med Kraft at stræbe efter de Ting, som ere mere vigtige — hindres i at drage Omsorg for Sjælen, søge Næring for det aandelige Liv og forberede os for Evigheden, som vi ile imøde. Men for fuldkomment at forstaa Christus i dette Tilfælde, maa vi tænke os hans Tilhørere ligesom ogsaa Tiden og Leiligheden, da disse Ord bleve udtalte. Folket var paa en underfuld Maade blevet bespist. Det havde, drevet af de mest egenkjærlige og verdslige Bevæggrunde, fulgt Jesus hele Veien fra Bethsaida til Kapernaum; og dette foreholder han dem, idet han tilføier: „Arbeider ikke" — eller bedre, som den græske Text lyder: ‚tragter ikke efter' — „for den Mad, som er forgængelig". Men hermed fordømmer han ikke Arbeide i den almindelige Betydning af Ordet, hvilken ikke kan anvendes paa det foreliggende Tilfælde, eftersom Folket ikke havde arbeidet, men faaet sin Føde paa en underfuld Maade. Der var ingen Grund til at forbyde det at arbeide og endnu mindre at arbeide med overdreven Iver. Mængden trængte til at foreholdes, at den ved at følge Christus ikke skulde arbeide for eller tragte efter den Mad, som er forgængelig.

Hvad er det altsaa, at disse Ord have Hensyn til? De indeholde paa ingen Maade noget Forbud mod hæderligt Arbeide, eiheller en Advarsel mod Overdrivelse deraf (hvilket iøvrigt fordømmes paa mange andre Steder i den hellige Skrift); men, forsaavidt de angaa Folket, indeholde de et Forbud imod at følge Christus alene for „Brødenes og Fiskenes“ Skyld. Det er, som om Christus havde sagt: „I have set mine Mirakler og draget timelig Fordel deraf. Igaar Eftermiddags vare I med mig paa den anden Side af Søen, og Eders legemlige Fornødenheder bleve tilfredsstillede. I vilde have gjort Ret i at følge mig, hvis I havde ladet Eder lede af de rette Bevæggrunde, hvis I i mig havde set den forjættede Frelser og vare komne for at blive delagtiggjorte i den store Saliggjørelse. Men det er timelige Interesser alene, som drive Eder. Lad mig nu lede Eders Komme til det Gode, lad mig løfte Eder op over det, som er lavt og dyrisk, og lad mig først og fremmest advare Eder imod at følge mig af jordiske Hensyn. Idet I søge mig, da tragter ikke efter den Mad, som er forgængelig.“

Men hvo iblandt os er det da, som disse Christi Ord særligt ere rettede til? Hertil maa vi svare, at medens der fra først af ved den Mad, „som er forgængelig“, uden Tvivl mentes det, som Christi Tilhørere paa en underfuld Maade havde modtaget, maa derved nu forstaaes alle timelige Goder og Fordele, enhver skabt Ting, som „forgaaer ved Brug og Ælde“. Og de, som følge Christus saaledes,

som det i vore Dage er muligt at følge ham, de, som bekjende sig for hans Discisple, og som bære hans Navn, som sige, at de tro paa ham, som leve efter hans Bud og benytte Sakramenterne, de Mennesker, som gjøre disse Ting, men i den Hensigt at fremme deres timelige Interesser, vinde Brød eller en Stilling eller Anseelse iblandt Mennesker eller nogetsomhelst Andet end alene Frelse for deres Sjæle, disse er det, som forestilles ved den forsamlede Mængde, til dem er det, Frelseren taler, naar han siger: „Idet I søge mig, skulle I ikke tragte efter den Mad, som er forgængelig". Dette er en uædel og uværdig Bevæggrund, der røber en høi Grad af Mangel paa Ærefrygt for Herren — og dog er den paa ingen Maade sjælden. Hvor nøie maa vi da ikke prøve de Grunde, i Kraft af hvilke vi bære hans Navn, hvor taknemmelige maa vi ikke være, hvis vi have fundet Naade til at se, at Herren selv maa være Gjenstanden for vor Søgen, hvis vi, om end kun ufuldkomment, kunne siges at „hungre og tørste efter Retfærdighed", og hvis vi, om end ikke med fuld Berettigelse, kunne tilegne os Psalmistens Ord: „Ligesom Hjorten tørster efter Vandbækkene, saaledes tørster min Sjæl efter dig, o Gud."

Guds Kjærlighed i Lidelsen*).

(Af et Brev til en lidende Christen.)

Den mægtigste Trøst, jeg kjender, kjære Broder, i al denne Nød og Bedrøvelse, er den: det er din Fader, som har sendt dig dette! det er din Fader! Og han er endnu den samme, — endnu trofast, og han er Kjærlighed — men saa forunderlig, saa forunderlig!

Bedøm ham dog ikke i den mørke Tid; bi, bi, saa skal du efter Prøvelsernes Regnskyl og Vandstrømme omsider med egne Øine se, at han endnu er den gamle Trofasthed og den ubegribelige Kjærlighed selv.

„Herren er den, som døder og gjør levende, som nedfører til Helvede og fører op igjen. Herren er den, som gjør fattig og gjør rig; som nedtrykker, og som ophøier" (1 Sam. 2, 6—7).

„Seer nu, at jeg, jeg er den, og der er ingen Gud med mig; jeg døder og gjør levende, jeg haver saargjort, og jeg skal læge" (5 Mos. 32, 39).

„Din Retfærdighed strækker sig, o Gud, til det Høie; du, som haver ladet mig se mange Angester og Ulykker, gjør mig levende igjen og henter mig igjen op af Jordens Afgrunde" (Ps. 71, 19. 20).

„Du haver Magt over Liv og Død, og du fører ned til Helvedes Porte og op igjen" (Visd. 16, 13) op igjen — igjen.

*) Af Frideborg.

„Du revser og forbarmer dig, du fører til Helvede og fører op igjen, og der er Ingen, som kan undfly din Haand“ (Tob. 13, 2).

Saadanne Skriftsprog, min Broder, kunne vi til visse Tider lære at forstaa og skatte, men det skeer kun under Trængslernes Regnskyl. Derfor: stille, stille! Døm ikke Gud i Stormen og Mørket! Bedøm hans Gjerninger efter hans Hjerte og ikke omvendt! Maatte du nu kunne ty hen under den gamle Guds Naade og Velbehag. Alle hans Veie ere Godhed, Trofasthed og Visdom. Thi han er Kjærlighed, og hans Barmhjertighed er ligesaa uendelig som han selv.

Ja, Gud er Kjærlighed! lad dette være din Trøst. Spørger du da, hvorfor alle Guds Børn paa Jorden skulle lide, saa vid, at her er Visdommen. Forstode vi blot altid klart, hvor dyb Betydning der ligger i Guds Børns Lidelser, saa skulde vi ret af Hjertet elske og glædes ved alle vore Lidelser. Thi Guds Mening dermed er jo denne: Han bereder os for Himmelen. — Han døder vor Synd og fuldbyrder vor Helliggjørelse. Ak, Broder, hvorledes skulde det gaa med hele vor Christendom, dersom Herren ikke i sin Trofasthed tugtede os med Lidelser? Naar en Tidlang Alt er gaaet godt og lykkeligt for os, mærke vi da ikke, hvor vi strax begynde at blive søvnige og træge? Og hvorledes skulde vor Tro øves uden Prøvelser — hvorledes skulde vor Bøn blive, naar ikke Korset trykkede — hvorledes skulde det gaa med vor Gudsfrygt, hvis ikke Gud undertiden viste os sin Vrede?

Husk derfor vel paa, at det maa være saaledes, at alle sande Guds Børn maa lære at forstaa og erkjende Sandheden af dette Ord: „Hvem Herren elsker, den revser han, og han tugter haardeligen hver Søn, som han antager sig", og „ere I uden Revselse, i hvilke Alle ere blevne delagtige, da ere I uægte og ikke Børn" (Heb. 12, 6. 8).

Skulde det da ikke være dig nok at vide, at din Fader vil helliggjøre dig endnu mere, døde dit gamle Menneske og gjøre dig rigere paa aandelig Kraft, Liv og Aand, Tro, Bøn, Kjærlighed, Aarvaagenhed, Ydmyghed? Dersom Gud vilde vinde mere Ære ved dig, skulde dette da være dig ukjært? Vil du vel være mere ivrig for din jordiske Lykke end for Guds Ære? O nei, jeg ved, at du erkjender, at nu er det den rette Tid til at bøie sig i Støvet for Herren — at tie for Herren, — ikke til at ville forstaa noget endnu, men at tie for ham; Herren hjælpe dig dertil, han styrke og husvale dig! Og det gjør han ogsaa. „Han forkaster ikke til evig Tid og vredes ikke evindelig". Han bliver dig god igjen!

Ja, kjære Broder, glem ikke dette, at den naadige himmelske Fader altid vil vederkvæge os igjen efter sin store Godhed, at efter Uveiret lader Gud atter Solen skinne, og efter Jammer og Sorg begaver han os rigelig med Glæde. Se derfor op og fryd dig midt i din Bedrøvelse. Bi paa Herren, vær rolig og ubekymret og bi paa Herren!

Gud kan hjælpe i Alt*).

Hvormange rørende Beviser se vi ikke paa Guds Trofasthed og Magt! Om det ogsaa seer helt fortvivlet ud med os eller nogen Anden, legemligt eller aandeligt, saa vid, at Alt kan afhjælpes. Gud gjør rigeligen over, baade hvad vi bede og forstaa. Det lærer nedenanførte Tildragelse os.

Dagen før Paaske sad en from Præst i sin Familie's Kreds og læste af det N. T. Jesu Lidelseshistorie. Men den saakaldte stille Uge havde ikke været stille og rolig for Præstefamilien i denne ensomme, afsides Egn. Der var just Oprør i Landet. Rundt omkring dem rasede Oprørets Larm, og mangen Gang havde ogsaa den stille Præstegaards Fred været truet med at forstyrres. Præsten, som af sit ganske Hjerte tragtede efter det Rige, som ikke er af denne Verden, og som derfor heller ikke havde taget nogen Del i de borgerlige Stridigheder, eftersom han afskyede begge Partiers Uretfærdigheder og ønskede de Stridende den rette Fred, ansaaes ikke destomindre af de oprørske Bønders Anfører for at være en meget farlig Mand, eftersom han stedse formanede til Rolighed og Lydighed mod Øvrigheden. Hans Liv og Frihed havde flere Gange været i Fare, men altid havde Guds Haand synligen beskyttet ham.

*) Af finska Missionstidningen.

Nu paa den hellige Høitidsaften var Præstefamilien opfyldt af den stille Ro, der sædvanlig følger paa Stormen. De vare saa inderlig vel tilmode, medens de i Aanden opholdt sig ved Jesu Grav i Urtegaarden. Det var Paaskeløverdag.

Af en Hændelse saa et af Børnene ud af Vinduet og udstødte pludselig et Forfærdelsens Raab. En bevæbnet Skare Oprørere havde omringet Huset. Med deres Skydevaaben sigtede de mod det Værelse, hvor Familien befandt sig. Næppe vare de Beleirede komne sig noget af deres første Forskrækkelse og havde søgt et Ly mod de forventede Kugler, hvor de i Ro anbefalede Herren deres Liv, før Sognefogeden traadte ind og underrettede Præsten om, at det var Skarens Hensigt at føre ham fangen bort til deres Høvedsmand. Hvilket Tordenslag for Familien!

Den gode, fredelige Fader skulde af den vilde Hob slæbes bort, og hvilken Behandling kunde han vente sig af saadanne tøilesløse Mennesker? Nu begyndte Enhver paa sin Vis at raabe til Herren om Hjælp af den truende Fare. Faderen raadslog imidlertid med Sognefogeden, som ivrigen bad ham om ikke at vove sig ud til disse vilde Mennesker, og tilsidst gik denne selv ud til Anføreren for at underhandle med ham.

Efterat to ængstelige Timer vare gaaede, i hvilke Skaren gjorde sig tilgode med, hvad der fandtes i Præstens Kjælder, kom Sognefogeden tilbage med det Glædens Budskab, at Anføreren havde samtykket i at modtage Løsepenge for Præsten. Da disse vare

betalte, fjernede den vilde Skare sig og efterlod Præstens Familie opfyldt af hjertelig Taknemmelighed mod Herren, som atter saa naadigen havde frelst dem. Det yngste Barn, en Dreng, som da var fem Aar gammel og i Forskrækkelse var tyet til Moderens Skjød, fortalte siden ofte, hvorledes denne Angst for Faderen, som drev ham til saa inderlig at bede til Gud om Frelse, havde, da nu Frelse virkelig paafulgte, givet hans Sind en saadan Retning, at han stedse siden i hver Nød tog sin Tilflugt til den usynlige, men sikkre Hjælper.

Kort efter blev Oprøret dæmpet, Freden vendte tilbage til Egnen og tillod ogsaa vor Præstefamilie nu først ret at glæde sig over det stille, landlige Familieliv. Henved femten Aar vare henrundne efter denne Begivenhed, og den blev ofte omtalt, naar man erindrede de Exempler paa naadig Hjælp, som Familiens Historie kunde opvise. Ved denne Tid kom der til Præstegaarden en Haandværker, der reiste om der paa Egnen paa sin Bestilling. Han var ogsaa en oprigtig Christen, og under Samtaler om det, der hører til Guds Rige, knyttedes et inderligt Kjærlighedsbaand mellem ham og Præstens Hus. Med megen Rørelse fortalte den Fremmede, hvorledes den trofaste Hyrde havde draget ham som et i Ørken vildfarende Faar til sig, og hvorledes han nu følte sig saa uudsigelig lykkelig i Omgangen med Guds Børn. En Søndag indbød Præsten ham til at spise til Middag hos sig, og han modtog denne Indbydelse med særdeles Glæde. Det var rigtig et Kjærlighedsmaaltid, under hvilket ret en inderlig,

gjensidig Ligestemthed aabenbarede sig; thi Glæden i Gud, Trangen til Frelseren, Troen paa ham og hans Nærværelse alle Dage, Kjærligheden til ham — det var de Emner, som man under Samtalen stedse kom tilbage til; og Præsten, som vi nu maa tænke os som en alderstegen Mand, følte en inderlig Glæde over hos sin Ven at finde et christeligt Sindelag, som i hjertelig Ydmyghed havde lagt sig ned for sin Frelsers Fødder. Efterat Maaltidet var til Ende, og Bordet afdækket, tog den Fremmede til Orde og sagde med stor Bevægelse: „Dyrebare Pastor! Der er en Sag, som i mange Aar har ligget mig tungt paa Hjerte, for hvilken jeg gjerne ønsker at blive befriet, og jeg takker Gud, at han har ladet mig opleve denne Stund. Hvor ofte har jeg ikke længtes efter at kunne bekjende mine Synder for Dem og bede Dem om Forladelse, thi jeg har engang foraarsagct dem Alle, kjære Venner, ret smertelige Angsttimer og presset Taarer af Deres Øine." Den Fremmede aftørrede Taarerne af sine Kinder, og hele Familien saa forundret og spørgende paa ham. „Jeg var Anfører for den vilde Skare, der for 15 Aar siden saa pludselig forstyrrede Deres Paaskeaftens Fred." Et høit Forundringsraab fra alle de Tilstedeværende hindrede ham i at sige Mere, og den almindelige Jubel forvandlede tilmed den fordums Krigers Alvor til Glæde. Den gamle Præst sluttede ham høitideligen, rørt i sine Arme og udraabte: „Saa vær mig da tusinde Gange velkommen, min Søn! du forekommer mig som en venlig Gave fra Herren." Og nu trængte Alle sig

glade omkring ham for at trykke hans Haand, der før var deres Fjende, og som nu stod iblandt dem som en kjær Broder og som Arving til den rette Friheds og Ligheds Rige, i hvilket Retfærdighed og Fred kysse hinanden. Det var en Gjenfindelse, saligere end Gjenfindelsen af en elsket Ven efter mange Aars Adskillelse. Efterat de første Udbrud af Forundring, Glæde, Kjærlighed og Taksigelse vare forbi, berettede den kjære Gjæst sin Historie paa følgende Maade: „Da jeg paa den Dag, som Herrens uendelige Naade har gjort til et Minde om sin Barmhjertighed, fik Befaling til at tage Dem, kjære Fader, tilfange, vidste jeg ikke, mod hvilken Magt jeg tog mig for at kæmpe. Som et ungt Brushoved, der søgte Friheden paa urette Sted, havde jeg udmærket mig i disse Storme; men mod den Modstand, Deres Bønner gjorde, strandede min Kraft og mit Mod. De kan ikke forestille Dem, hvilken Uro mit Hjerte var opfyldt af, medens mine Soldater gjorde sig lystige med Deres Vin. Som et Tordenslag var den Tanke kommen over mig: Hvo er du, at du sætter Folk i Skræk, som aldrig i dit Liv have gjort dig noget Ondt, og at du vil lægge Haand paa Herrens Tjener? Sognefogeden, som underhandlede med mig, anede ikke, hvor gjerne jeg gik ind paa hans Forslag, blot for ikke mere at bedrøve min Samvittighed, og da vi et lidet Stykke fra Deres By fik slette Underretninger om vore Sagers Stilling, var jeg glad ved under det Paaskud at kunne skille mig fra mine Kammerader."

„Jeg skyndte mig hjem, og nogle Dage efter,

da man begyndte at søge efter Hovedmændene for Oprøret, flygtede jeg til Bjergene. Min vaagnende Samvittighed og Frygt for Straf drev mig stedse videre til de mest øde Steder, hvor jeg maatte udstaa al den Frygt og Tvang, som følger med en farefuld Flugt. Mangen Nat tilbragte jeg paa Klipper, som vist ingen Menneskefod hidtil havde betraadt, og overalt forfulgte mig Skrækkebilledet af Deres Hus og den Angst, jeg havde bragt over det. Flere Aar levede jeg blandt Fremmede, og den Lære, jeg havde faaet af denne første Erfaring, var ikke spildt paa mig. Paa min Flugt var jeg kommen til den Overtydning, at uden Frihed fra Syndens Lænker og derved fra Samvittighedens Byrde kan ingen ret Frihed bestaa."

„Det behagede Herren lidt efter lidt at borttage Taagen fra mine Øine og give mig Lys i sit Ord. Hos ham fandt jeg da Forladelse og Fred, og det blev mit høieste Ønske at kunne leve og dø i min Frelsers Efterfølgelse. Naar jeg tænkte paa mine tidligere Synder, opstod der ofte hos mig det inderlige Ønske engang at kunne komme til Dem og bede Dem om Forladelse. Og om dette end en lang Tid var mig umuligt, var det mig dog en Trøst i Frastand at kunne bede til Herren for Eder Alle og at anraabe ham om at gjøre Eder Godt for al den Uret, I havde lidt ved mig. Nu har han ogsaa opfyldt mit Ønske derved, at han idag har ladet mig opleve de saligste Timer af mit Liv i Eders Kreds og ved Eders Kjærlighed."

Den gamle Præst blev saa rørt ved denne

Fortælling, at han udbrød med Taarer: **Min Sjæl, lov Herren, og Alt hvad i mig er, hans hellige Navn. Herren, den Mægtige, har gjort store Ting, og hans Navn er helligt!**

Christus vort Alt i Alle.

Den Herre Jesus Christus er Alt i Alle for hans Gjenløste. I enhver Trang er han deres Ven; i enhver Fare er han deres Forsvar; i Svaghed er han deres Styrke; i Sorg deres Glæde; i Smerte deres Fred; i Fattigdom deres Forsorg; i Sygdom deres Læge; i Hunger deres Brød; i Bekymring deres Trøst; i Forlegenhed deres Raadgiver; i Trængsel deres Tilflugt; i Vandflod deres Klippe; under Anklage deres Talsmand; i Gjæld deres Borgen; i Trældom deres Løsepenge; i Fangenskab deres Befrier; om Dagen deres Sol, om Natten deres Bevogter; i Ørkenen deres Hyrde. I Livet er han deres Haab, i Døden deres Liv, i Graven deres Opstandelse, i Himlen deres Herlighed.

Lad derfor Christus være dit Alt i Alle for Tid og Evighed. Sig med den trofaste Martyr, mens du lever: „Ingen uden Christus alene". Naar du er ved at dø, da sig: „Ingen uden Christus alene". Gjennem al Evighed sig: „Ingen uden Christus alene". Lad dette herlige Navn:

„Herren vor Retfærdighed“ afgjøre enhver Vanskelighed, løse enhver Tvivl og bringe hver Anklage til Taushed. Naar Samvittigheden fortæller dig, at dine Synder ere baade mange og store, da svar: „Christi Blod renser fra al Synd“. Naar du erindres om din Uvidenhed, da sig: „Christus er min Visdom“. Naar du spørges om din Adkomst til Riget, da sig: „Christus er min Retfærdighed“. Naar man bestrider, at du er skikket til at indkomme i den hellige Stad, da sig: „Christus er min Helliggjørelse“. Naar Synd og Loven, naar Død og Djævel komme med Krav paa dig som deres Fange, saa svar dem Alle: „Christus er min Forløsning“. Loven siger: Betal din Gjæld. Evangeliet siger: „Christus har betalt den“. Loven siger: Gjør Fyldest for din Synd. Evangeliet siger: „Christus har gjort det for dig“. Loven siger: Du er en Synder, fortvivl, thi du vil blive fordømt. Evangeliet siger: „Dine Synder ere dig forladne, vær ved frit Mod, du vil blive salig“.

J. Stevenson*).

Den Ene annammet, den Anden ladt tilbage**).

Josef og Vilhelm ere Brødre, og den Ene boer i en By i Nærheden af W. i Østerrig, den Anden

*) J Christian times.

**) Report of the brit. Bibl. soc.

tjener i den keiserlige Hær. Josef har altid havt en stille, tankefuld Charakter. Allerede i nogen Tid havde den romerske Kirkes tomme Gudsdyrkelse ikke ydet hans Sjæl nogen Tilfredsstillelse, han længtes efter noget Bedre, men han vidste ikke, hvad det var, der efterlod en smertefuld Tomhed i hans Hjerte. Imidlertid kom Sommeren 1866, og til hans Sorg maatte hans Broder marschere bort til Krigsskuepladsen i Bømen. En smertelig Forventningstid paafulgte, Slaget ved Sadova fyldte Titusinders Hjerter med Frygt og Angst. Dag efter Dag, Uge efter Uge bragte sørgelige Nyheder til kun altfor Mange om, at de vare blevne Enker eller Faderløse. Hvad var der blevet af Vilhelm? Længe kom der ingen Efterretninger. Tilsidst kom et Brev med hans Haandskrift fra K., langt borte i det nordlige Preussen, hvor Vilhelm, der nu var en Krigsfange, sad i Fangenskab. Brevet sluttede med en flygtig Omtale af et lille trykt Papir, der laa i Brevet, og som Vilhelm sagde, var bleven givet ham af en Herre, som undertiden kom og saa til Fangerne. Han lagde det i Brevet, fordi Josef altid havde været en Bogven og maaske kunde have Lyst til at se det, da det kom fra et fjernt Land. Denne læste det lille Skrift med stor Opmærksomhed. Adskillige Maaneder senere, efterat Freden var bleven sluttet, vendte Vilhelm sund og uskadt tilbage og bragte med sig ikke alene flere Smaaskrifter som det, der var sendt af ham, men ogsaa en lille Bog kaldet „Vor Herres og Frelsers Jesu Christi Nye Testamente“ oversat af Kistemacher. Vilhelm havde hverken læst

Smaaskrifterne eller Bogen, eller i det Mindste ikke saaledes, at han havde bekymret sig om Indholdet. Men for Josef var det som et elektrisk Stød, som en Gnist i en Krudttønde. Pludselig saa han Sandheden, han saa sig selv, han saa Jesus! Han vidste nu, hvad han havde manglet, han havde nu fundet det ene Fornødne, den kostelige Perle. Han samlede strax sin Familie, begyndte paa Husandagt, fandt en god Jordbund for den kostelige Sæd, som voxede kraftig i hans Sjæl, medens han stræbte at nedlægge den hos Andre, især dem, der hørte til hans Hus, og nogle faa Maaneder senere kunde man se ham knæle ved sin gamle Faders Dødsseng, der døde i Fred, stolende paa Christi Fortjeneste, medens hans Moder hernede glæder sig i Haab om Herligheden hisset. Vilhelm, der uden at vide det havde besiddet og overbragt saa stor en Skat, forlod, kort efterat have overdraget den til sin Broder, Stedet uden til denne Dag, efter hans egne Ord at dømme, at have havt nogen Gavn af den. Den Ene, der efter al menneskelig Beregning, var langt fjernet fra Evangeliets Paavirkning, var blevet annammet, den Anden, der efter menneskeligt Tykke stod den nær, var bleven ladt tilbage.

Smaastykker.

Jesus er Guds Søn.

Den eneste Feil, Christi Fjender kunde opdage hos ham, var, at han sagde, at han var Guds Søn. For denne Feils Skyld maatte han dø. Men i Guds Øine og for naadesøgende Sjæle er denne Feil Offerlammets skjønneste og vigtigste Prydelse, den Egenskab, som gjør hans Offer evig gyldigt. „Denne er min Søn, den Elskelige, i hvem jeg haver Behagelighed". Det, som mishagede Ypperstepræsten, ja i den Grad, at han sønderrev sine Klæder, det behager Gud og gjør Christi Offer til en sød Lugt for Gud. Det, som endnu mishager den vantro Verden, det, som udgjør Hovedpunktet i de djærveste og løgnagtigste Anfald af den lærde og den ulærde Vantro, den Grundvold for Christi Kirke, som Helvedes Magter til alle Tider have søgt at kuldkaste — at Jesus er Guds Søn, det gjør hans Offer paa Korset til en Livsens Lugt til Liv for alle under Synden, Lovens Forbandelse og Guds Vrede nedtrykte Syndere. Derfor maatte selve Jesu Fjender, idet de dømte Jesus som Guds Søn til Døden, mod deres Villie ogsaa i denne Henseende udføre Guds Raad. Derfor maatte de ogsaa tilsidst af Jesu Mund fremkalde en Bekjendelse om hans Guddom, som stopper Munden paa Alle dem, der af Jesu egne Ord ville bevise, at han ikke er Guds Søn i den Forstand, i hvilken Christi Menighed

altid har opfattet dette Navn. En Bespottelse mod Gud var og blev Jesu eget Ord, baade dette og lignende andetsteds i Skriften; en Bespottelse mod Gud blev Menighedens Tilbedelse i Bøn og Gudstjeneste af den Herre Christus som Guds Søn, om han ikke er lige med Gud i Væsen og Egenskaber. Enten har Ypperstepræsten Ret, eller Jesus og hans Menighed. Jesus har ved sin Bekjendelse tillukket alle Veie, som vilde gaa mellem disse to: Enten Guds Søn eller en Gudsbespotter!

S. L. Bring*).

En berømt Præst sagde i en Tale ved en ung Præst's Ordination: „Lad mig paaminde Dem om, at naar De betræder dette Sted og henvender Dem til Menigheden, saa maa De ikke bringe Deres eget lille Jeg med Dem. Jeg gjentager det atter, for at De maa præge det end dybere ind i Deres Hukommelse, De maa aldrig bringe Deres eget lille Jeg med Dem. Nei, naar De staaer paa dette hellige Sted, saa er det Deres Pligt at holde Menigheden Deres store Mester for Øie i hans Person, hans Embede, hans Bud, hans Forjættelser, hans Herlighed. Det Billede skal De holde Deres Tilhørere for Øie, medens De selv staaer bagved og ikke lader saameget som Deres Lillefinger komme til Syne**).

---

*) Sex betraktelser öfver Christi lidande. Stockh. 1867.
**) Christian times.

En Præst spurgte engang Børnene i en Skole: „Hvis der findes Tilfredshed i Himlen, hvad tro I saa, det vil blive over?“ „O,“ svarede de, „der vil ingen Uenighed findes mere der.“ „Godt, men sæt nu, at den dog fandtes der, hvad tro I saa, at den vilde dreie sig om?“ „Jeg tænker“, sagde En, „at hvis der fandtes Uenighed der, vilde det være om, hvem der skulde komme Jesus nærmest!“*).

Herrens Veie**).

„Retfærdige og sande ere dine Veie, du de Helliges Konge“. Aab. 15, 3.

Kun den Ene!

Aonio Paleario, Lærer ved Universitetet i Milano og Forfatter til Bogen „Om Christi Gjerning“, var først en ivrig Papist, men blev ved Herrens naadefulde Styrelse ført til Evangeliets sande Lys, som han siden trofast bekjendte, indtil han i en Alder af 70 Aar blev indespærret i et Fængsel og i Aaret 1566 paa Pave Pius den femtes Befaling brændt som Kjætter. Ved et af Forhørene blev der forelagt ham det Spørgsmaal: „Hvilken er den første og fornemste Grund, paa hvilken en Christen kan bygge sin Salighed?“ Han svarede:

*) Christian times.

**) Af „Fridsborg.“

„Christus!" „Og hvilken er den anden Grund?" — „Christus!" — „Og den tredie?" — „Christus!" — Disse Svar, der gaves med en fast og fortrøstningsfuld Troes Overbevisning og rolige Kraft, gjorde et saadant Indtryk paa hans Dommere, at en af dem derved bragtes til at forandre sine Anskuelser om Evangeliets Bekjendere og siden selv blev en saadan.

En forvittret Sten.

Benedetto Marcelli, den store italienske Tonekunstner, førte i sin Ungdom et letsindigt Liv. Engang stod han sildig en Aften ved Muren af en forfalden Kirke i sin Fødeby Venedig og ventede paa en Person, som havde lovet at møde ham der, da paa engang en forvittret Sten brast under hans Fødder, og han styrtede ned i den under Kirken værende Gravhvælving blandt de Dødes Ben og mulnende Lig. Han arbeidede for at komme op igjen, men forgjæves. Han raabte, men Ingen svarede, Ingen kom ham til Hjælp. Da raabte han til Herren i sin Nød og lovede, at hvis Gud vilde frelse hans Liv, skulde han forbedre sig og siden anvende alle sine Evner og alle sine Kræfter til hans Ære. Hele Natten maatte han dog tilbringe i dette underjordiske Fængsel; men den følgende Dag blev han draget frem af nogle Personer, der hændelsesvis gik forbi. Saaledes blev han reddet, og det Løfte, han i Nøden havde gjort, brød han ikke. Han blev

et nyt Menneske; og ikke alene bære alle hans senere Frembringelser paa Tonekunstens og Poesiens Omraade Præg af en varm, christelig Følelse, men ogsaa i de høie Embeder, hvormed hans Fødeby beklædte ham, blev han for Alle et Exempel paa en oprigtig og nidkjær Christen. Saaledes blev hans Fald Midlet til hans Opreisning af Dødens Magt.

Fyrstinde Galitzin.

Den bekjendte Fyrstinde Amalie Galitzin, Datter af den preussiske Feltmarschal, Grev Schmettau, havde paa sine Reiser og ved Hoffet vundet den Erfaring, at alt Jordisk er forfængeligt. Fra den store Verdens Fornøielser, med hvilke hun søgte at døve sin Smerte, vendte hun om Aftenen endnu ulykkeligere tilbage til sit Palads, og sjælden sov hun ind uden bittre Taarer. Altid omgiven af denne Verdens falske Pragt, kjørte hun en Dag, pragtfuldt klædt, straalende af Skjønhed og Ungdom, til Theatret. Men netop som hun paa Veien dertil kjørte forbi en Kirke, raabte fra dennes Trappe en gammel, afsindig Kvinde til hende: „Tænk, hvor godt det var, lille Frue, om der intet Helvede var!“ Disse Ord bragte Blodet til at stivne i hendes Aarer, de løde for hendes Øren som en Tordenstemme fra Himmelen og lode hende hverken Dag eller Nat Ro, før hun omvendte sig. Men da dette var sket, og hun ved vor Herre Jesu Christi Fød-

der havde vundet Fred, da blev hun ogsaa en hel Christen, der ikke delte sit Liv mellem Gud og Verden, men i hele sit Væsen bekjendte, at hun hørte til den Korsfæstedes Discipelskare, og „valgte hellere at lide Ondt med Guds Folk end at have Syndens timelige Nydelse".

Kun et Tilfælde.

Det hændtes engang, at Augustinus ved et Tilfælde, da man havde kaldet ham til et Sygebesøg paa Landet, kom til en Korsvei, hvor han en Stund blev staaende, uvis om, hvilken af Veiene der var den rette. Efterat han længe havde vaklet, sukkede han tilsidst i sit Hjerte og udbrød: „I Vorherres Jesu Navn gaaer jeg denne Vei", og valgte derpaa den urigtige, hvilket han efter nogle Timers Vandring erfarede. Men denne Feiltagelse, denne tilsyneladende Tilfældighed havde været hans Frelse, fordi han derved undgik de Fjender (Donatisterne), som paa den anden Vei laa paa Lur efter ham, for at tage ham til Fange, ja maaske berøve ham Livet.

„Herrens Navn er et fast Taarn; en Retfærdig skal løbe til det og blive ophøiet".

John Bowen*).

Et Livsbillede.

Efter det Engelske; meddelt af Nicolai Holten.

(Fortsættelse.)

III.

Det var en gjennemgribende Forandring, som foregik i John Bowens Indre, da han bestemte sig til at forlade Nybyggerlivet i Kanada. Forandringen var ogsaa gjennemgribende med Hensyn til den udvortes Side af hans Liv.

Han indtraadte efter sin Ankomst til England i Trinity College (det anglikanske Universitet) i Dublin. Snart efter døde imidlertid hans Fader, og Ordningen af hans Sager lagde saaledes Beslag paa John, at han for nogen Tid maatte afbryde Studeringerne, indtil han blev færdig dermed. I denne Tid vexlede han ofte Breve med Gribble.

Under det rolige Liv, medens han studerede i Dublin, følte han sig forøvrigt ikke altid lykkelig. Den pludselige Overgang fra det urolige Liv i de store kanadiske Skove var ventelig altfor mægtig. Det var, som om Skyer tilhyllede den Kvikhed og

*) Under Udarbeidelsen har det vist sig, at denne Artikel ikke uden stor Skade for dens Indhold vilde kunne forkortes saameget, at den kan meddeles færdig i dette Hefte, saa at destoværre ogsaa denne Aargang kommer til at ende med et ufuldendt Stykke. Udg.

Livsglæde, der hidtil havde været fremtrædende Træk hos ham; han var ængstelig og urolig som den, der har besluttet at tjene, men føler sig ude af Stand til helt at bestemme sig for Tjenesten.

Vi have hans Dagbog fra denne Tid; den er begyndt, medens han endnu var i sit Fædrene-Hjem førend Ankomsten til Dublin og senere fortsat der. Det hedder deri:

„Jeg har forladt min Eiendom og er kommen hjem for at forberede mig til at prædike Evangeliet ved at gjennemgaa det foreskrevne Studie-Kursus. Min Forretning er nu at efterspore Sandheden. Maatte jeg blive veiledet af Sandheds-Aanden, hvis Bistand i disse Tider er særlig nødvendig, da Christi Kirke, idetmindste den synlige Kirke, er anfægtet af saa mange stridende Meninger! Jeg har været i nogen Tvivl om hvilket Kollegium jeg skulde vælge, Lampeter eller Dublin. Jeg har bedet om Veiledning, maatte jeg kun gjøre det mere inderligt! Vægtskaalen synes nu at hælde til Dublin. Mit Ønske er at gjøre, hvad der vil udvikle mig til størst Nytte for udødelige Sjæle. Jeg anseer Forfængelighed for en stor Synd. Herre, hjælp mig at overvinde den! — —"

— „Jeg antager, det vil være ønskeligt, mere nøiagtigt at læse enkelte Affnit af Skriften og mærke mig, hvad der maa læres deraf. Min sædvanlige Læsning er Psalmerne, Dagens Affnit i det gamle Testamente og tre Kapitler af det græske Testamente." —

I nogle Aar fulgte han denne Fremgangs-

maade, og i hans Dagbog findes regelmæssig anført hans Bemærkninger over det læste. Til Exempel anføres:

„22de December. — Den Hellig Aand. — Naar vi betænke, at Guds Hellig Aand umiddelbart paavirker, skulle vi betænke, hvad Slags Mennesker vi ere istand til at blive, hvem et saadant uvurderligt Fortrin bliver tilstaaet. Vor egen Uværdighed er næsten nødvendig til at bevare os ydmyge under en saa stor Herlighed. Hvor omhyggelige bør vi dog være for at adlyde hans gode Indskydelser, hvor varsomme for ikke at mistyde dem! Jo mere ufattelig hans Bistand er, desto større Fare reiser der sig fra vor Forvexling af Satans eller vort Kjøds Indskydelser med hans kostelige Paavirkning." — —

— „23de Decbr. — Matth. 18. Store ere de Velsignelser, som ere forjættede dem, der modtage Evangeliet med barnlig Aand. St. Peter siger „som nyfødte Børn"; — ikke beblandet med verdslig Pomp, Stolthed eller Forfængelighed. For at tilegne os Evangeliets Sandheder maa vi have frigjort vort Sind fra verdslig Visdom; vort Sind maa være som Barnets Smag, der higer efter det enfoldige og uforfalskede; vort Sind maa være renset for forudfattede Meninger; der maa intet være, der hindrer Sandhedens frie Indgang." —

I en Optegnelse fra 24de Decbr. begynder han med at bekjende sin Synd og bede om Naade. Derefter kommer nogle Juleaftens-Tanker, og endelig slutter han saaledes: „Men hvorfor skulle vi glæde os? Fordi vi vare fortabte, døende Syndere,

retfærdigen dømte til evig Vrede, men han kom for at opsøge os, for at dø til vor Frelse. Deraf kommer Glæden; og dersom vi saa ikke glæde os, maa det befrygtes, at vi endnu ikke have troet, at han er død for os. Veien ligger endnu ikke banet for mig; der synes endnu ikke at være megen Oplagthed til at gjøre det gode; jeg er endnu ikke saa ivrig som jeg burde være for Ordet; min Kulde og Sendrægtighed ere lige forkastelige. Gud hjælpe mig og gjøre mig skikket til at bede oprigtigt og troende!" —

Den Kjærlighed, hvormed han omfattede hele den Kreds, han i det menneskelige Liv nærmest tilhørte, vil fremlyse af den følgende Dagbogs-Optegnelse, der forøvrigt er beslægtet med saamange Udtalelser fra Nysopvakte, der i en vis feberagtig Uro, fremkaldt ved alt det nye, der pludselig har aabnet sig for dem, saa at sige ikke vil give Vorherre Tid hverken med Hensyn til dem selv eller Andre; de have ikke lært at bie paa ham i Stilhed. Optegnelsen, som er fra 25de December, lyder saaledes: „Hvor kold, livløs og uskjønsom er jeg dog i Sammenligning med det, jeg burde være! Og dog — Gud være lovet! — er der nogen Glæde i Christus, nogen Længsel efter hans Retfærdighed, nogen Lede ved det forhadte Selv. — Vi spiste sammen idag — 10 Børn — en lykkelig og nøie forenet Familie og ikke uden Haab om, at Guds Naade arbeider i mange af vore Hjerter, om ikke i dem alle. Maatte det dog være i dem alle, at ingen maatte fattes, naar den sidste Ildprøve skal

gjennemgaaes! To vare fraværende; maatte dog Christus selv aabenbare sig for dem! Jeg føler mig i høi Grad tilbøielig til at gjøre dette til Gjenstand for min Bøn, at det maa blive tilstedet hele Familien at mødes under det fædrene Tag, inden Døden gjør Brud i Kredsen, men navnlig begge vore dyrebare Forældre, og at de dog længe maatte blive bevarede for os. Guds Villie ske! — Jeg vilde dog hellere bede, at Alle maa møde for Thronen. Jeg er meget tilbøielig til at gjøre et Forsøg med en Prædiken. Lær dig selv, førend du lærer Andre!" —

Nogle Dage senere skriver han bl. A. om en unævnt Lærer, han har hørt og hvis Foredrag har handlet om Kirkens (d. v. s. den anglikanske Kirkes) Grundsætninger. — „Han var meget heftig imod Dissenterne, idet han priste Kirken. Han udtalte sig med megen Anerkjendelse om Missions-Biskopper, men med Ringeagt om de stakkels arbeidende Missionærer. Vilde dog Gud sende mig Sandheds-Aanden! Dersom jeg beder ham derom, vil han det. Lad mig søge efter Sandhed, forstaa den Hellig Aands Veiledning! Englands Kirke tykkes mig at have den Ordning af kirkelig Styrelse, der mere end nogen anden fremmer og nærer Fromhed; men syndige Menneskers Ondskab, Gjerrighed og Troløshed have i høi Grad svækket Nytten af dens Institutioner, og dens virkelige Grundsætninger have altfor meget været tabt af Syne." —

Den 31te Decbr. skriver John Bowen: „Hvor mange Overveielser fremkalder ikke det svindende

Aar! hvormange Velsignelser er der ikke at mindes, hvormange Synder at beklage! Dette Aar maa jeg sige har været for mig det vigtigste af alle de forgangne og dem, der endnu kunne komme. I dette Aar har det behaget Gud paa underfuld Maade at give sig Vidnesbyrd for mit Hjerte. — — I dette Aar er min Vei igjennem denne Verden bleven omskiftet. Jeg har opgivet at dyrke Jorden og bereder mig til som en uværdig Arbeider at træde ind i Herrens Vingaard. Gud give mig Kraft til at holde ud til Enden, til hans Ære og Pris, til min egen Sjæls Frelse og til at hjælpe Andres Sjæle! — —"

Den 1ste Januar 1843: „Der er en stor Snare blot i den simple Ting at holde Dagbog. Maatte jeg dog være istand til at være oprigtig imod mig selv! — — Jeg er upaatvivlelig ængstelig for at undervise, førend jeg selv har rigtig lært noget. Gid jeg maatte lære af Gud, naar jeg skal tale, og hvad jeg skal tale! Jeg er beklagelig uvidende, og dog takker jeg Gud, at jeg er kommen til Erkjendelse af Frelsens Vei. Her er Punktet, hvor der skal begyndes, Grunden hvorpaa enhver Sandhed skal bygges, Christus Jesus, Veien og Sandheden og Livet." —

Midt i denne Maaned begav han sig til Dublin, hvor han deltog i en Gudstjeneste, der var præget af Høihed og Skjønhed, men syntes ham at mangle Hjertelighed, som han klager over i sin Optegnelse. Søndag Aften skriver han: „o, at Aanden dog maatte blive udgydt over vore Universiteter!

Tre Timer i Kirke idag, — kold og ligegyldig. Ak, jeg seer Splinten i min Broders Øie, men Bjælken er endnu i mit eget. — — Kirken synes at være afveget fra sin oprindelige Enfold til et letfærdig Udvortes. Stundom er jeg tilbøielig til at tænke, at med de store Hovedlærdomme om Retfærdiggjørelsen ved Christi Blod og min egen Syndighed er min Lære afsluttet; dog gjør den daglige Tilbagevenden af syndige Tilbøieligheder og Attraaer Tilegnelsen af Christus i alle hans Egenskaber til en daglig Fornødenhed. Christendommen er ikke en Lære eller Videnskab; den er fra dens sande Begyndelse en ny Tilværelse. „I Begyndelsen var Ordet", det er den sande Dagning af det christelige Liv i Forhold til Christus. Mine Tanker derom kan jeg ikke ret finde Udtryk for."

I Trefoldigheds-Kirken hørte han en Prædikant ved Navn Gregg, hvis Forkyndelse tiltalte ham meget; han betegner den som en „jævn, kraftig, praktisk Fremlæggelse af Evangeliets Sandhed." — Medens han udtaler sin Glæde over den stærke Tilstrømning af Tilhørere ved Greggs Prædiken, klager han derimod over hvad han paa ægte Engelsk kalder „Sabbaths-Brudd". — „Brændevinskipper, Urteboder og Frugtkjældere ere aabne, stakkels Skabninger raabe med Appelsiner i Gaderne eller paa deres vante Pladser. Jeg vilde ønske, jeg kunde gjøre noget for dem. Jeg troer, Gud vil aabne mig en Vei til her at tjene ham, blot jeg ikke maa være sendrægtig til at betræde den!" —

I en Optegnelse nogle Dage senere hedder det:

„jeg gjorde det til Gjenstand for min Bøn, at jeg maatte møde gudfrygtige Mennesker blandt mine Kammerater. Jeg har nu i Løbet af en fjorten Dage gjort tre Bekjendtskaber, menneskelig talt ganske tilfældigt; alle tre, troer jeg, have i deres Hjerter erfaret Guds Naade. Vi gik hen at høre Hr. Gregg, og paa Veien derfra sang, talede og bade vi. Hvor yndigt er det dog saaledes at mødes i Herrens Navn!“ — —

I to Breve til Hr. Gribble fra denne Tid hentyder Bowen til den Wood, som tidligere er bleven omtalt, og hvis Bekjendtskab han havde gjort i Kanada. „Jeg var meget glad“ — skriver han — „skjøndt ogsaa ydmyget ved Wood's Brev, som De har været saa venlig at sende mig. Han synes sandelig at være ivrig ikke blot i at røgte sin Gjerning, men i at søge Samfund med sin Gud. Jeg kan ikke Andet end føle, hvor langt jeg er tilbage for ham. Hvor meget synes dog ikke han at udrette! og hvad har jeg udrettet! — Hvilken Længsel føler han dog efter Christus! hvor kold og død er jeg midt i alle de aandelige Velsignelser og i en Stilling, hvor Sjælen og dens Tilstand altid skulde være den første Gjenstand. Jeg seer kun altfor godt Modsætningen imellem hans og min Udvikling, siden Gud af sin Naade brugte Dem som et Redskab til at føre os begge til at kjende Jesus. Da var vor Stilling omtrent den samme, og jeg troer, vi vare begge grebne af Ønsket om at udbrede vor Frelsers Navn. Han er bleven, hvor han var, og udretter mere end mangen Præst under Trængsel, Møisomme-

ligheder og Bekymringer for Evangeliets Skyld; medens jeg, som forlod min Haandtering, har fundet, at min Bekjendelse af Christus, saadan som Sagerne staa, har været en Kilde til Hæder (at sige sammenlignelsesvis) og Overdaadighed; — thi saaledes gaaer Studiet for mig. Da jeg for nogle Dage siden var til Middag hos en fornem Mand med tre Tjenere til Opvartning, kom jeg til at tænke paa stakkels Wood arbeidende sig gjennem Walpoles Skove. Jeg har tilladt mig at beholde hans Brev, da der er Stykker deraf, som jeg gjerne vilde læse for nogle Universitetskammerater, der føle Deltagelse for Missionsgjerningen og Kolonierne."

Vi vende tilbage til Dagbogs-Optegnelserne. Stundom er han glad i Herren, til andre Tider bekymret. „Oprigtige Christnes Feil og Forseelser berøre mig smerteligt. Skal jeg intet kunne tro og lære uden en Tilsætning af noget urent! Ere vi saa besmittede, at ren, ublandet, enfoldig Sandhed uden Tilsætning af noget uægte ikke kan betroes os? O, gid jeg dog maa faa Tro saaledes, at jeg kan bede om fuldt og helt at annamme Sandheds-Aanden, saa hans velsignede Indflydelse ganske maa beherske hele mit Sind, min Sjæl og Aand! — — Han give mig Tro til saaledes at tilegne mig Christus, at jeg ved hans Blod maa renses fra ethvert Stænk af mit eget! — — Jeg føler det vanskeligt at tænke og tale i den rette Kjærligheds Aand overfor dem, der ere haardnakkede i Vildfarelse. — —"

Senere hen paa Foraaret skriver han: „For nærværende Tid synes mine værste Fristelser at være

Ønsket om at udmærke mig og vinde Færdighed i de klassiske Fag. Disse ere meget gode til sit Brug. Men jeg er tilbøielig til altfor meget at søge dem for deres egen Skyld; de sysselsætte uophørlig mine Tanker, og om de end ikke bringe mig til at forsømme Skriftens Læsning, gjøre de mig dog uagtsom derved. Jeg ønsker meget, at jeg havde nogen Beskjæftigelse om Søndagen, enten i en Skole eller med Husbesøg, og jeg troer, at Gud paa den Maade vil aabne en Dør for mig. Skjøndt min Tro ofte synes svag, takker jeg dog Gud for alle hans Velgjerninger. Jeg kan daglig føle, at Christus er dyrebar, og at han er nok i alt, men ogsaa at jeg i alle Maader er en syndefuld, svag Efterfølger. O, hvad Vei, der end vil aabne sig for mig, maa jeg dog blive skikket til at hædre ham ved standhaftig at vandre ad den uden at skeie ud til Høire eller Venstre."

Han omtaler en Gudstjeneste hos Methodisterne, han en Aften havde overværet; men det Hele forekom ham for hæftigt, mindre sundt og klart. Ved samme Leilighed omtaler han det Haab, han har, at han med nogle ligesindede Venner vil kunne faa dannet en Forening til fælles Opbyggelse og Bøn. Den 27de August skriver han: „Kunne vi ikke gjøre, hvad vi gjerne vilde, lad os da gjøre, hvad vi kunne! — Jeg frygter, at altfor megen Fordybelse i verdslige Studier er en Hindring for mig. Maatte jeg være istand til at hugge min høire Haand af, om det gjordes fornødent! Endnu gjør denne Bøn

mig ondt; jeg frygter for Kniven og vil finde det haardt at offre mit Græske." —

Vi kunne ikke følge hans mange Optegnelser i det Enkelte, men de bære alle Vidnesbyrd om den inderlige Alvor, hvoraf hele hans Udvikling under Universitetslivet er præget. I Januar 1844 tog han Examen og fik en Hædersbelønning; denne glædede ham, men som sædvanligt udtaler han med det samme Frygt for at forfalde til verdsligt Selvbehag. Ved denne Tid var det at han, som det allerede ovenfor er omtalt, mistede sin Fader og bortdroges derved en Stund fra sine Studier; han forlod Dublin og reiste hjem for at tilse og ordne Familiens Anliggender i den Anledning. Hans Fader døde den 28de Febr., og først i Slutningen af April tog Bowen igjen fat paa sine Dagbogs-Optegnelser. Hans Fader havde i sine sidste Dage været svagelig, og derved vare hans Anliggender blevne forsømte. Det kostede Arbeide at bringe Orden i det Alt og dertil at trøste og berolige Moderen i hendes Bekymring. Da Alt var opgjort, blev der kun lidt tilovers til hende og hendes Døttre, intet til John. Han havde allerede før Faderens Død bestemt at afholde alle Omkostninger ved Universitets-Opholdet af det, han kunde faa ind ved Salget af sin kanadiske Eiendom, og nægtede sig derfor meget af det, som unge Mænd i lignende Stillinger i Almindelighed betragte som ligefrem nødvendigt. Efterat have betalt Kollegie-Indskud og lagt en Sum til Side til Bøger, indskrænkede han sig til at bruge 5 Rdl. ugenlig til Logis og Kost. Han havde

allerede fra Begyndelsen indrettet sig paa denne Maade, nu blev det en Nødvendighed. Indtil Oktober blev han hjemme, saa vendte han tilbage til Dublin, hvor han allerede i November maatte underkaste sig en ny Examen, og skjøndt hans Forberedelse havde været meget mangelfuld, og han efter sin egen Mening svarede daarlig i Klassikerne, var dog Bedømmelsen over Forventning god. Han saa deri Guds Haand.

Med en Mand, hvis Navn han ikke nævner, indlod han sig i Forhandlinger om Oprettelse af en Søndagsskole, men skriver derom: „Han synes oplagt til at gjøre Godt, men ved ikke, hvorledes han skal tage fat. Efterat have drukket The talede vi om Sagen, men bad ikke om Guds Velsignelse dertil. Jeg frygter, at hans Synsmaade ikke er den rette, og jeg er i Tvivl om, hvorvidt det er rigtigt at arbeide sammen med saadanne, som ikke helt og bestemt se Guds Haand i Alt." — Bowens egen Synsmaade fremlyser tilstrækkeligt af saadanne Ytringer. Bestandig stred han for at gaa fremad; saaledes forekom det ham, at han havde den Forpligtelse at tage sig af sine Husfæller i aandelig Henseende, men ængstes stadig over sin Lunkenhed og Træghed. „Hvorofte knæler jeg uden at bede! hvorofte beder jeg uden Tro!" — — „Jeg har Intet i mig selv. Jeg maa modtage Alt af Christus." — — „Maatte jeg dog mere flittig tage mig af deres Frelse, som ere rundt om mig! Lad dog ikke mine Bekjendelser og Ønsker blive paa Pa-

piret, men udfolde sig i oprigtig Anger og inderlig Bøn!" —

Han biede imidlertid ydmygt paa Herren og henstillede i sin indre Strid Alt til ham. Der indtraadte saa en Begivenhed, der gav hans Tanker og Bestræbelser en ny Retning. Det var om Vinteren 1845. Gribble beretter om et Bekjendtskab, han i Kambridge tidligere havde gjort med en Præst ved Navn Owen, som i Forening med den i Missionshistorien navnkundige Kapitain Gardiner drog ud for at forkynde Evangeliet iblandt Zulu-Stammerne i Sydafrika; men de maatte atter opgive denne Missionsmark, og Gardiner valgte nu Patagonien til Stedet for sin fremtidige Virksomhed. Nu (i 1845) traf han i Hampstead sammen med Gardiner hos dennes Svigerfader, Præsten Marsh, som ivrig søgte en ung Mand, der vilde følge med hans Svigersøn paa hans Missionsreise. Gribble nævnede da John Bowen, og Hr. Marsh anmodede ham om at skrive til Bowen, at Biskoppen af London (Dr. Blomfield) havde lovet Formanden i Bestyrelsen for den nye Mission (Lord Bloomfield) at ordinere en Mand dertil, ifald en saadan skulde blive anbefalet som vel skikket. Gribble skrev til John og henstillede Sagen til hans Prøvelse, men anvendte ingen Overtalelse. John Bowen tog Forslaget under alvorlig Overveielse og beraadte sig desangaaende med Gud i inderlig Bøn, gjennemtrængt af Ønsket om intet Andet at gjøre end hans Villie. Han svarede allerede den følgende Dag Gribble i et Brev, i hvilket han gjør rede for de

forskjellige Hensyn, han havde taget i Betragtning. Han havde Lyst til at paatage sig Hvervet, men frygtede, at hans Forberedelse var utilstrækkelig; han vilde nødig afbryde sine Studier halvveis, men ønskede desmere at erfare, hvilke Vilkaar Biskoppen vilde stille for hans Ordination til den Gjerning. Hensynet til hans Moder kom ogsaa i Betragtning, og til hende vilde han sende Brevene og ikke tage endelig Bestemmelse, inden han hørte fra hende. Brevet slutter saaledes: „Dersom sønlige Pligter ikke skulde lægge uovervindelige Hindringer iveien, vil jeg naturligvis have mangfoldige Spørgsmaal at gjøre; men jeg vil opsætte dem, indtil jeg kjender min egen Stilling bedre. Jeg maa bekjende, at, ihvorvel der er mange Ønsker, som indbyrdes krydse hverandre, har jeg dog en Tilbøielighed til at tilbyde min Tjeneste; men en nøie Prøvelse siger mig, at denne Tilbøielighed er paavirket af mange kjødelige Bevæggrunde, der sandsynligvis hidrøre fra den samme Sindsretning hos mig, der bragte mig til at indlade mig paa det kanadiske Nybyggerliv. — — Herren gjøre min Vei ret og styrke mig til at handle i Overensstemmelse med Jesu Kjærlighed og ikke ud af naturlig Tilbøielighed til Afvexling og Eventyr."

Dette Brev er af 30te Januar. Endnu i Juni stod Sagen uafgjort; Bestyrelsen manglede de fornødne Pengemidler; det bidrog til at forhale Sagen; Forhandlinger førtes med Lord Bloomfield; mindre gunstige Efterretninger indløb fra Kapt. Gardiner; flere af Bowens Venner modsatte sig hans Ønsker;

hans Moder var hengiven i, hvad der efter Guds Villie maatte ske. Kort Tid efter vendte imidlertid Gribble med en Katechist Hunt tilbage, hvorpaa Lord Bloomfield stillede den hele Forhandling i Bero. Han besluttede nu indtil videre at blive ved Universitetet. Dermed var hans Forhold til den patagoniske Mission afsluttet.

I Juni Maaned opholdt han sig hos sin Moder og forsøgte der at tale offenlig ved et Missionsmøde. I Juli vendte han tilbage til Dublin, hvor han under bestandig indre Kamp fortsatte sine Studeringer. I Vinterens Løb opfordredes han atter til at overtage en Missions-Virksomhed i Sydamerika, men skriver derom i sin Dagbog: „Jeg følte, at Veien ikke var mig aaben til at gaa. Der var ikke fra de Indfødtes Side vist noget Tegn til, at de ønskede at høre Evangeliet.“ — Dette er en Yttring, som med Hensyn til Missionsarbeidet aldeles i Almindelighed er ret mærkelig.

I Juli (1846) afsluttede han med Hæder sine Studeringer og besluttede at anvende Sommeren til fremdeles paa egen Haand at uddanne og forberede sig til sin fremtidige Virksomhed. Snart efter hørte han imidlertid om et ledigt Kapellani i Knaresborough, som han ønskede at erholde. Han reiste til England (fra Irland) og traf sammen med Biskoppen af Ripon, hvorefter det bestemtes, at han i September skulde ordineres.

I en Dagbogs-Optegnelse fra Søndagen den 29de August, da han (sidste Gang som Lægmand) havde været til Alters, skriver han angaaende Spørgs-

maalet om den Enkeltes Frelse saaledes: „Min Betragtning synes at være denne, at Christus har sagt, at Alle de, som Faderen har givet ham, skulle komme til ham; at Ingen har Velsignelse af hans Offer uden de, der tro paa ham, eller under alle Omstændigheder, at vi ikke kan forsikkre det anderledes; videre, at det er en Kjendsgjerning, at en stor Del af dem, for hvem hans Evangelium er forkyndt, forkaste det, og at derfor er han ikke en Forsoning for dem." — —

Den 20de September blev han ordineret. Endnu den 10de skriver han i et Brev, hvori han omtaler nogle Bøger, Biskoppen havde anbefalet ham at læse førend Ordinationen, at han mener at kjende nogle af de Sorger, John Bunyan beskriver: „jeg er langt fra at være saaledes forberedet til Prøven, som jeg burde være det." Men Slutningen af hans sidste Dagbogs-Optegnelse førend Ordinationen lyder saaledes:

„O Herre! bliv ved at opmuntre mig med Glæden over din Nærhed! Jeg er en forfængelig, daarlig Synder, og dog er jeg istand til at fryde mig i dig! Hvor elsker jeg Henrykkelsen i det begeistrede Psalmevers:

Lov, Ære, Pris og Herlighed
Skal Lammet evig være,
Vor Frelser er den Herre Christ
Halleluja, Pris være denne Herre!"

IV.

Bispe-Examen, som gaaer umiddelbart forud for Ordinationen, varede i 3 Dage; der var foruden ham 3 Studenter fra Dublin, ved hvis Samtale han glædede sig. Den 20de September ordineredes han i Domkirken i Ripon til Diakon. Og den 21de ankom han til Knaresborough. I stærk Bevægelse imødesaa han sin første Prædiken, til hvis Text han havde valgt Koloss. 4, 3. 4. Han mente at have havt et Slags Syn, hvorom han skriver i sin Løverdags-Optegnelse (26de Septbr.): „Jeg har havt en særegen Aabenbarelse af Herren fornylig. Jesus viste sig for mig i et Slags taaget, skyggeagtig Skikkelse — en Christusfigur hængende paa Korset. Jeg kunde ikke se hans Ansigt."

Om Mandagen skriver han: „Igaar Eftermiddags prædikede jeg i Kirken. Jeg følte mig ringe og i Sindsbevægelse under Formiddags-Tjenesten, men følte mig atter lettet ved Sangen. Jeg var meget svag om Eftermiddagen. Da jeg kom paa Prædikestolen, kunde jeg kun bede Herren om hans Bistand. Jeg læste Kollekten til tredie Søndag i Advent med Herrens Bøn; jeg var saa lykkelig, at det gik godt. Om Aftenen holdt jeg Andagt ved Lowbridge; jeg følte mig snart tillidsfuld, snart usikker; jeg bad om Bistand og fik den. Saa talede jeg frit og troer, at jeg nogenlunde traf det rette; jeg talede i 3 Kvarter, altfor længe, men de stakkels Folk syntes at høre opmærksomt til. Herren bevare

mig ydmyg og bieude paa ham! Gid jeg maa blive til Gavn for Sjælene paa dette Sted!"

Endnu en kort Tid vendte han tilbage til Dublin for at tage en Grad ved Universitetet og læste i den Tid hver Søndag Bøn i en eller anden Kirke; ogsaa prædikede han der en Søndag over 2 Pet. 1, 12. Da han havde taget Graden, vendte han i Slutningen af Oktober tilbage til Knaresborough. Han talede nu hyppigt, men beklager, at han savnede Tid og Ro til at forberede sig tilstrækkeligt.

Strax efter sin første Ankomst til Knaresborough, havde han fra sin Ven Gribble modtaget et Brev med kjærlig Opmuntring og gode Raad. I sit Svar herpaa skriver han: „Mit Hjerte synes nu at strømme over af Tak til Herren, som har bragt mig saa vidt, og for det Maal af Fred og Glæde, han har skjænket mig. Jeg ved, at, dersom mit Liv bliver sparet, vil jeg faa Prøvelser og Bekymringer i Tjenesten, baade fra mig selv og fra Sjælefjenden. Men nu fryder jeg mig i Herren." Efter en kort Beretning om sin første Prædiken over Kol. 4, 3. 4 vedbliver han: „min kjære Søster L—, som var tilstede, beder mig sige, at hun var tilfreds med den (Prædiken); men en Søsters Dom maa tages cum grano salis" (med Varsomhed).

Han gav sig nu til at besøge Fattige og Syge, gik fra Hus til Hus, men følte sig noget trykket ved at gjøre det Aandelige til tør Pligtopfyldelse. Han traf To eller Tre, som lode til at kjende Herren; derover glædede han sig; navnlig var han glad

over en gammel Kone, som i mange Aar havde været sengeliggende. Imidlertid forekom der ham iblandt hans Sognefolk at være megen aandelig Sløvhed ved Siden af udvortes Kjendskab til Evangeliet.

Den 8de Novbr. skriver han: „Vil Gud — agter jeg at besøge hvert enkelt Hus i Lowbridges Distrikt. Jeg gaaer ikke saaledes frem, som jeg kunde ønske det, i at tale uforberedt; men jeg haaber, det kommer; dersom jeg var meget heldig dermed, vilde jeg sagtens blive opblæst. Jeg bivaanede Søndagsskolen; Børnene gjorde dygtig Støi; den høirøstede Undervisning er ikke heldig for Ordenen. — Jeg er taknemmelig for Herrens Godhed imod mig og møder megen Opmuntring blandt Folk; der er Nogle, som regelmæssig komme ved Lowbridge og synes glade, naar jeg gaaer ind i deres Huse.“

Medens han vedblev med sine Husbesøg, følte han dog Nødvendigheden af at tage sig mere Tid til sin Forberedelse for ordenlig at trænge ind i sin Text, naar han skulde prædike; han følte Ulempen deraf, naar han ikke fik det gjort ordenligt. „Jeg er endnu en Synder“ — skriver han i sin Dagbog — „og fristes endogsaa af Vantro. Jeg føler mig for det meste nedbøiet, naar jeg begynder at skrive mine Prædikener, men taknemmelig, naar de ere færdige.“

Bestandig betragtede han med Glæde og Taknemmelighed den Guds Styrelse, at han var bleven agtet værdig til Ordets Tjeneste. „Hvilken uendelig Hæder at have det samme Kald som den hellige

20*

Pavlos!" — udbryder han; — „jeg troer, jeg har baaret Vidnesbyrd om Christus, og at Herren vil aabne min Mund til at kundgjøre hans Sandhed. Jeg fristes til at føle mig ulykkelig, naar jeg læser, hvormeget Andre have udrettet, fordi jeg kun formaaer saa lidet. Vi maa lade os nøie med den Fremgang, Herren under os."

Hans Dagbog fra denne Tid er forøvrigt væsenlig Uddrag af hans Prædikener, som han selv underkastede en meget stræng Bedømmelse. Han skrev sine Prædikener til Kirken, men sine Foredrag i et Kapel ved Lowbridge holdt han frit og uforberedt. Disse Foredrag vare ham selv de kjæreste; de bleve holdte iblandt Sognets fattigste Befolkning. —

En særegen Bekymring havde han i denne Tid af Grublerier over Naadevalget; og han hældede til den yderligste Kalvinisme (Læren om evig Forudbestemmelse — til Frelse eller Fordømmelse). Igjennem sit følgende Livs Erfaring kom han til større Ro i denne Henseende.

Først i September 1847 modtog han den egenlige Præstevielse. Det vil erindres, at han efter den engelske Kirkes Skik først var bleven ordineret til Diakon. —

Hvor alvorlig Bowen i det Hele tog det med den Opgave, der var stillet ham, at virke i Ordets Tjeneste, hvor helt han var gjennemtrængt af Ønsket om alle deres Sjæles Frelse, med hvilke han stod i Berøring, det have vi et Exempel paa i hans Dagbogs-Optegnelser om den Onkel, der flere Gange havde hjulpet ham paa Vei baade ved hans Ny=

bygger-Foretagende og ved Hjemkomsten og Indtrædelsen paa Universitetet, og som i det Hele havde været ham en trofast ældre Ven. Hans Helbred tog af, og John reiste til Milton for at besøge ham, opfyldt af dyb Attraa efter at kunne være Onkelen til Nytte i aandelig Henseende. Hvor meget denne Sag laa John paa Sinde, kunne vi skjønne deraf, at han foretog sig Reisen til Milton ganske kort Tid, førend han skulde modtage Præste-Ordinationen.

Forøvrigt gik hans Liv og Virksomhed i Knaresborough i den Tid, han var der, i samme Spor, som det havde begyndt. Hans indre Udvikling synes ikke at være undergaaet nogen kjendelig eller paafaldende Forandring fra den Tid, han opholdt sig ved Universitetet. Men hans Moders Død, der indtraf i August 1848, fik en afgjørende Indflydelse paa hans Planer og Bestemmelser for Fremtiden. Hensynet til hende havde hidtil paalagt ham Baand, som nu vare bristede, og et alvorligt Ønske opstod hos ham om at hellige sig til Evangeliets Udbredelse iblandt Hedningerne. Lige siden han besluttede sig til at blive Præst, havde den Tanke staaet for ham, men hidtil havde han fordetmeste trængt den tilbage, som vi blandt Andet vide fra den Tid, da der underhandledes med ham om at ledsage Kapt. Gardiner. Nu henvendte han sig, efterat have drøftet Sagen med en Præst ved Navn Bickersteth ved et Møde i York, i et Brev til Formanden for det kirkelige Missions-Selskab og henstillede til hans Overveielse et Forslag om, at han vilde foretage en Reise omkring til forskjellige Missionspladser, til

hidtil udyrkede Missionsmarker, til Kolonierne og til forskjellige Søhavne. Han tænkte leilighedsvis at kunne prædike for Sømænd og Nybyggere, men fortrinsvis at indhente Underretning, ved personlig Iagttagelse paa de forskjellige Steder, om Tilstanden iblandt Hedningerne og de fra England uddragne Mennesker; han vilde sammenligne Virkningerne af den forskjellige Maade, hvorpaa Missionen var bleven drevet paa de forskjellige Missionspladser.

Missionsselskabet tog efterat have forhandlet med Udenrigsministeriet med Glæde imod John Bowens Tilbud og fastsatte en Reiseplan, hvorefter han fra Jerusalem som Udgangspunkt — efter der at have raadført sig med den evangeliske Biskop Gobat — skulde foretage de af ham foreslaaede Undersøgelser i Lilleasien, Tyrkiet, Syrien og Ægypten. —

Den 7de Januar 1849 prædikede han sidste Gang i Knaresborough. „Hvormeget har jeg dog ladet ufuldført!" — skriver han —; „Folks Venlighed overvælder mig aldeles. Jeg vilde ønske, jeg havde gjort meget mere for dem. Det er besynderligt at have hørt op for en Tid med at prædike. Maatte nu Herren lade det Hverv, der ligger mig for, blive ogsaa til min egen Sjæls Gavn!"

Afskeden var vemodig; mange havde lært at sætte Pris paa John, og baade mundtlig og skriftlig fik han Bevidnelser deraf. Ogsaa til Stedets Sognepræst (han havde — som det vil erindres — selv været Kapellan) havde han staaet i et venligt Forhold. Han modtog som Erindringsgave

et Altertøi af Guld til Hjemmeberettelser og en arabisk Ordbog.

V.

Efterat have forladt Knaresborough tilendebragte John snart sine Forberedelser til Reisen. Med en Tolk som Ledsager forlod han England og tog igjennem Tydskland til Triest. Der traf han en engelsk Præst ved Navn Wright, som blandt Andet gav ham nogle Meddelelser om de nyeste Bestræbelser for Bibelens Udbredelse i Italien, hvor de politiske Begivenheder netop i den Tid havde aabnet Adgang derfor.

Den 2den Marts havde John Bowen forladt London, og den 13de seilede han paa et østerrigsk Dampskib fra Triest ned igjennem det adriatiske Hav. De fleste Reisende vare Handelsmænd, hvoriblandt nogle kunde lidt Engelsk fra Forretningsreiser i England. Bowen og hans Ledsager følte en Forpligtelse til at benytte Leiligheden, naar den maatte tilbyde sig, til at tale med disse Mennesker om Christendommen; Vantro eller Ligegyldighed var det, de hyppigst mødte. Nogle spottede aldeles i al Almindelighed med Religionen paa Papismens Regning, i hvilken de vare opdragne; Andre holdt sig til en Natur-Religion, og atter Andre mente, at den nylig i Tydskland indførte borgerlige og religiøse Frihed var Messiastiden.

I Korfu, som Dampskibet anløb, gjorde Bowen

Bekjendtskab med en amerikansk Baptist-Missionær, som en Tid havde arbeidet i Grækenland, men uden Fremgang, hvortil Bowen søger Grunden i Baptisternes „særegne Synsmaader".

Reisen gik videre, og Skibet anløb Syra, hvor Bowen traf en engelsk Missionær ved Navn Hildner hvis væsenligste Bestilling var at forestaa en Skole; den var bleven oprettet førend den græske Uafhængighedskamp, og dengang modtoge de græske Præster med Glæde den Hjælp, den engelske Kirke vilde yde dem; nu stod den under Beskyttelse af Biskoppen af Thermopylæ, Byen paa Syra. Baade Lærerne og Børnene gjorde et godt og livligt Indtryk paa Bowen. Om Søndagen pleiede Missionæren at holde to Gange Gudstjeneste, først paa Engelsk og siden efter paa Tydsk. Bowen benyttede Leiligheden til i Havnen at besøge nogle engelske Skibe, tale med Officerer og Mandskab og uddele nogle Traktater. Dernæst fortsatte han sine Iagttagelser i de Skoler, hvor den engelske Indflydelse gjorde sig gjældende. Skriften bruges som Læsebog, men kirkelige Kontroverser (Afvigelser imellem de forskjellige Kirkesamfunds Læreskrifter) berøres ikke; ellers vilde man udsætte sig for, at de græske Geistlige vilde forbyde Børnene at søge Skolerne. Denne Grundsætning følges derfor ved alle engelske Missioner i Levanten; og allevegne gaa Missionærerne frem med stor Varsomhed.

Ogsaa en Skole, der bestyredes af en indfødt Græker, besøgte han; Læreren var uddannet i Amerika og kunde Engelsk; efter engelsk-amerikansk

Mønster var den hellige Skrifts Læsning en Hovedregel i denne Skoles Ordning.

Fra Syra gik Reisen til Smyrna, hvor talrige europæiske Kjøbmænd have Bolig; men Missionen har meget at kæmpe med, baade Verdslighed og kirkelig Ufordragelighed. Tyrkerne kalde Byen Giaour Ismir, d. e. det vantro Smyrna, og det er ikke med Uret. Vore Reisende bleve venligt modtagne af det kirkelige Missionsselskabs Missionærer. Med dem gjorde de en Vandring gjennem Byen; de store Skarer af Kameler, som de mødte, gjorde et dybt Indtryk paa dem; de mindedes Abraham og Eliesers Reise efter en Brud til Isak. De saa en Høi med et Kastel nærved det Amfitheater, hvor Polykarp led Martyrdøden. De besøgte den store Kirkegaard, som gjorde et alvorligt og poetisk Indtryk; men Bowen kom til at tænke paa det Ord: „der er intet andet Navn givet under Himmelen, i hvilket det bør os at frelses —"; dette Navns Magt fornægter Muhamedanismen.

De europæiske Missionærer i Smyrna vare Walters, Sandrecski og Antonio Delassio; den sidste boede i Smyrna, de to førstnævnte i Boujah, en Landsby 3 Mile derfra. 1832 var Missionen begyndt; i Førstningen havde den blomstrende Skoler, men græske Præster fik dem lukkede; ikke desto mindre har Arbeidet dog ikke været uden Frugt.

Der findes i Smyrna rigtignok mange Christne, men faa evangeliske. Jesuiterne findes der i stor Mængde og have talrige Opdragelsesanstalter. Iblandt de armeniske Christne have Amerikanerne en Mission,

men den har ikke havt saa god Fremgang som i Brussa og Konstantinopel. Ogsaa er der en Mission blandt Jøderne. Den engelske Kirkes Mission havde navnlig taget Sigte paa de østerlandske Kirkesamfund. I Smyrna var der oprettet Skoler, der blev prædiket; men der reiste sig Modstand, som nødsagede til at standse det begyndte Arbeide for en Tid. Iblandt Grækerne havde Walters erfaret, at mange modtoge et stærkt Indtryk af Evangeliet. En Græker ved Navn Evstathios var bleven Præst og var ansat i Bujah. Paavirket af Engelskmændene syntes han læmpelig at ville bøde paa nogle af sit Kirkesamfunds Vildfarelser, men havde ikke Mod til at træde aabent frem med sine Indsigelser. Alligevel blev han mistænkt og forflyttet til et lille afsides fattigt Sogn. Bowen traf ham hos Walters, som fortalte, at mange Grækere glædede sig ved at høre ham forkynde Evangeliet; ogsaa Tyrker lyttede gjerne til hans Forkyndelse.

Efter 9 Dages Ophold i Smyrna reiste Bowen og hans Ledsager paa en tyrkisk Damper til Bayrut og anløb underveis Rhodos, hvor de besøgte Jødernes Synagoge. Folket stimlede sammen; og Bowen ønskede sig den Naadegave at kunne tale med Tunger for at tiltale Forsamlingen. Paa Cypern, som ogsaa blev anløbet, blev han indført hos en græsk Biskop, hos hvem han lagde et godt Ord ind for Oprettelsen af Skoler efter det kirkelige Missionsselskabs Mønster. Den følgende Dag kastede Skibet Anker udenfor Bayrut; foran sig saa han Libanons snedækte Toppe. I Bayrut leiede

han og nogle flere Reisende Heste, Telte osv. til Jerusalem. Paa Veien standsede de i Sidon og Tyrus, hvor de toge ind hos en indfødt Christen. Ved Kysten læste han Ezechiel 26, 14. Dagen efter, da de naaede en Høide ved Navn Kap Nakhora, saa Bowen første Gang det hellige Land; den store grønne Slette om Acre, i Øst Galliløas Bjerge, i Syd Karmel. I Acre feirede de Paaskedagen og rede om Mandagen længere ind i Landet. De kom til „en By kaldet Nazareth". De toge ind i et romersk-katholsk Kloster, som er indrettet paa at modtage Fremmede. De besøgte Stederne med Minder om den hellige Familie, men de ere besudlede med papistiske Aflads-plakater; forøvrigt anseer Bowen det for tvivlsomt, om det nuværende Nazareth er det samme som Oldtidens (det nye Testamentes). Paa Veien til Jerusalem blev han noget tilbage efter sine Reisefæller og var ene, da han første Gang saa Jerusalem, hvor ikke Sten er ladt paa Sten af Templet. „Jerusalem, Jerusalem!" — Synet af Byen overvældede ham. — Han traf Biskoppen (Gobat) og hørte ham prædike om Søndagen, men han forargedes over Trængselen og Støien i den hellige Gravs Kirke, da han besøgte den. Bowen læste Bønnerne i Kirken, naar Biskoppen prædikede, og han prædikede jævnt og enfoldigt. Bowen besøgte Gethsemane, han bivaanede en hebraisk Gudstjeneste, men kunde ikke følge med. Han gik til Jaffa og Damask og traf arabiske Christne, som ønskede at blive Protestanter.

Forøvrigt var hans Tid optaget af at lære

Arabisk. Han logerede tilligemed den Ledsager, Missionsselskabet havde medgivet ham, hos en omvendt tydsk Jøde og havde en arabisk Dreng til Opvarter. Først modtog han Undervisning af en syrisk Præst, der var bleven Protestant, senere af en mahomedansk Sheik (Ældste=Prædikant), som prædikede i Omars Moske (der hvor Jerusalems Tempel sandsynligvis har ligget). Skjøndt Sheiken ikke kunde Engelsk, gik dog Undervisningen i Sproget nogenlunde godt ved Hjælp af Ordbog og Grammatik. Men det pinte dog Bowen, at han ikke kunde tale med ham, da han derved var forhindret i at oplyse ham om Evangeliets Sandheder, som han baade var uvidende om og forud indtaget imod.

I Jerusalem har den engelske Kirke en lille Menighed af omvendte Jøder fra forskjellige Lande. Bowen tog af og til om Søndagen Del i deres Sammenkomster. Han fandt, at meget i Davids Psalmer og andre Afsnit af den hellige Skrift, som bleve læste, fik et særeget Eftertryk i Jerusalem ved de mange Hentydninger til selve Omgivelserne. Han besøgte Bethlehem og en Høi ved Navn Betur, syd for Jerusalem, hvor de bortdragende Jøder efter Jerusalems Ødelæggelse havde standset endnu engang for at kaste et Blik tilbage over Stedet, hvor den hellige Stad havde ligget.

Han fandt Landbefolkningen i en slet Forfatning; naar de gik ved deres Arbeide, vare de i Regelen bevæbnede for at forsvare sig imod Angreb af Nabolandsbyernes Beboere. Retstilstanden var

daarlig og forsømt; Alt underkastet Paschaens Vilkaarlighed, og han tog sig ikke af den almindelige Orden og Sikkerhed. En fattig Mand, som bliver undertrykket af de stedlige Myndigheder, vover ikke at indanke sin Sag for en høiere Domstol, der ubetinget vilde give den en Vending, saa at den kom til at gaa ham imod. De Fattiges Tilstand var i det Hele elendig, meget slettere end i England; „der" — skriver han — „have de dog Guds Ord, maa høre det, maa blive bekjendt med det evige Liv, som er aabenbaret deri; det kan dog opmuntre dem paa deres Pilegrimsgang igjennem Livet; — — men for Muhamedànerne er det helt mørkt." Han beretter om en lille Skole, han havde besøgt, med Børn af Jøder og Christne. I Overværelse af en Del af den christne Menighed tiltaltes Børnene inderligt af Biskoppen og 2 Missionærer (Nicolayson, en dansk Mand, og Ewald), der virkede iblandt Jøderne. Bowen tillægger denne Skole stor Betydning midt iblandt den dybt sunkne Befolkning, bestaaende af Navnchristne, Jøder og Muhamedaner. Børnene modtage i Skolen en sund christelig Opdragelse. I Løbet af Juni Maaned var han naaet saa vidt med at lære Arabisk, at han kunde begynde at tale med sin muhamedanske Lærer om de christelige Sandheder, og det forekom ham, at denne nærede Ønsket om at kjende Sandheden; han vilde imidlertid gjerne gjøre Indvendinger, saaledes fandt han det besynderligt, at Vorherre ikke vidste, naar Dommens Dag kommer, da vi dog sige, at han er Gud. Bowen henviste til hans dobbelte Natur, men Sheiken

blev ikke tilfredsstillet derved; dog tilstod han, at han var noget tvivlraadig angaaende visse Punkter i hans egen Troeslære; eller rettere, at han egentlig ikke troede paa Muhamed, men paa Gud og gjerne vilde modtage Undervisning af alle hans Profeter.

Ved Siden af hans stadige Bestræbelser for at omvende sin muhamedanske Lærer, havde Bowen ogsaa Andet at bestille. Han prædikede jævnlig og modtog fra England Bibler og gudelige Bøger i de østerlandske Sprog, hvilke han søgte at skaffe Udbredelse. Mange Steder mødte han megen Begjær efter at lære den hellige Skrift at kjende; der var stor Mangel paa Bibler, og i Regelen vilde Præsterne ikke skaffe dem, naar de ønskedes.

Midt under alt dette vendte af og til hans gamle Sorger tilbage; han syntes, at han udrettede saa overmaade lidt.

Imidlertid var Tiden kommen til at bryde op. Han reiste til Nablus. Der traf han Folk, som indlode sig i Samtale med ham om religiøse Spørgsmaal, og i en Skole, han besøgte, brugtes Bibelen og det nye Testamente som Læsebog. Flere Ældre kom til og lode til at tage levende Del i Undervisningens Gang, da Bowen rettede adskillige Spørgsmaal i Bibelhistorie til Børnene, der svarede i det Hele tilfredsstillende. Hans Ledsagere vare en Tyrk ved Navn Michael og to Arabere. De boede hos en Mand ved Navn Aoudie og besøgte derfra Byens græske Kirke, dens Skole og de Christne, som fandtes der. Bowen udlagde dem ofte Stykker af Skriften

og gav dem Bøger. Skjøndt de fleste Christne kun vare lidet oplyste, lyttede de gjerne og følte megen Glæde ved at randsage Skrifterne; hurtig opdagede de Uoverensstemmelse og Vanskeligheder og bad om Forklaring med alvorligt Ønske om at faa Vanskelighederne løste. Det er uoverkommeligt at dvæle ved alle de Enkeltheder, som berettes i Bowens spredte Optegnelser; han samlede selv Hovedindtrykket, han har faaet, i følgende Udtalelse: „Det Indtryk, jeg stadig modtager, er, at der i dette Land er en mere og mere aaben Vei for Evangeliets Prædiken."

Han besøgte Egnene omkring Jordan, Tiberias og Libanon, og allevegne gjorde han mere og mindre de samme Erfaringer og virkede paa samme Maade, naturligvis med voxende Sikkerhed, jo bedre han kom til at kjende Folkefærdet med dets Eiendommeligheder og Sprog. Dog lagde Udtalen ham endnu Vanskeligheder iveien. Han nærmede sig en Dag en Landsby og spurgte en ung Kvinde, han mødte paa Veien, om dens Navn. „Kana Gilleal" (d. e. Kana i Galliläa) svarede hun; og der var en glad Betoning i hendes Svar, som gav Bowen Lyst til at indlade sig nærmere med hende. „Er Du Christen?" spurgte han, „og boer Du i den By?" — „Ja", svarede hun, „her er Alle Christne." — „Ved Du, hvad mærkeligt her er forefaldet?" — „Vandet blev forvandlet til Vin." — Men da Bowen nu fremtog et arabisk Ny Testamente for at forelæse hende Beretningen, forstod hun ham ikke.

rigtig og syntes hastig at blive kjed af at høre paa ham.

Med en Mand ved Navn Tanous pleiede han hyppig Omgang og Samtale. Denne Mand, som var Ombud for et jødisk Selskab, var Protestant; hos en amerikansk Missionær havde han faaet en Bibel og han kaldte den ovenfor omtalte Nicolayson for sin aandelige Fader.

Den 4de August skriver Bowen i sin Dagbog: „Jeg har følt, at vi udrette meget lidt i Missionsgjerningen. Jeg skulde give omstændelig Beretning om mine egne faa Anstrængelser for at tale til Folket; men ak! jeg føler min egen Syndighed, Verdslighed og Hjælpeløshed og savner den Oplysning, jeg ved Andres Veiledning kunde faa. O himmelske Fader! giv mig Naade, Yndest og Visdom i alle Ting! Enfoldighed i at efterfølge Christus og Attraa efter Menneskenes Sjæle!"

I Bayrut traf han Engelskmænd og en Søndag holdt han Gudstjeneste for dem i Salen i et Hotel. Han mødtes ogsaa med Amerikanere, der hver Søndag holdt arabisk Gudstjeneste i Abbaya, Beyrut og Actod. I nogen Tid opholdt han sig iblandt Druserne og bestandig var han i Virksomhed. Indtil Slutningen af September bereiste han det Indre af Landet; saa vendte han tilbage til Jerusalem, men blev der kun nogle Dage, hvorefter han i Følge med Biskop Gobat reiste til Ægypten. Hans Optegnelser fra denne Reise ere meget ufuldstændige, og hans Tid blev optaget af Omsorg for forskjellige Syge, deriblandt Biskoppen. Allevegne

vandt han Hjerter ved hele sin mandige, aabne og kjærlige Færd. I December vendte han paany tilbage til Palæstina og opholdt sig ind i det nye Aar (1850) i Jerusalem, hvor han fortsatte sine arabiske Studier. I Januar reiste han over Jaffa og Beyrut til Smyrna, hvor han stadig havde Samkvem med de engelske og amerikanske Missionærer og hjalp dem i deres Arbeide. Han følte det ønskelige i ikke alene at opretholde Missionen, men at lade den — saa at sige — gaa mere angrebsvis tilværks; han mente, at Missionærerne aabent burde prædike Evangeliet for Tyrkerne, saa at disse kunde komme til at se den hele Sag klart, og at der var en alvorlig Attraa efter at omvende dem for at frelse deres Sjæle. Fra Smyrna tog han med et østerrigsk Dampskib til Konstantinopel, som han naaede den 13de Februar. Toldembedsmanden, der undersøgte Tøiet, holdt navnlig Øie med det store Antal Bøger, Bowen førte med sig; efterat han havde faaet sine Klæder udleverede, bleve Bøgerne endnu holdte tilbage, sandsynligvis for først at forelægges en Censor.

I Konstantinopel hilste Bowen paa Sir Stratford Canning, den engelske Gesandt, der havde gjort meget for at erhverve de Christne uhindret Gudsdyrkelse. Om Søndagen prædikede Bowen i Gesandtskabspalladset og blev venlig modtaget af Gesandten og hans Frue, som indbød ham til Frokost. Det er ganske mærkeligt af Bowens Optegnelser fra den Dag at se den Ængstelighed, hvormed han bestandig — selv i Smaating — vaagede over sig

selv. „Jeg modtog Indbydelsen“ — skriver han —, „idet jeg mindedes, at Vorherre spiste hos en af sine Tilhørere paa Sabbathsdagen. Men jeg følte, at der var for megen Verdslighed, og jeg afholdt mig ikke saameget fra verdslig Samtale, som jeg burde have gjort. — I Dagens Løb kom jeg til det engelske Hospital. Der traf jeg adskillige Søfolk, der syntes taknemmelige over mit Besøg, og som med øiensynlig Deltagelse lyttede til, hvad jeg havde at sige.“

En amerikansk Missionær Wood gav ham adskillige Oplysninger om Tyrkernes Stilling til Christendommen og om den Haardhed, hvormed den græske Kirkes Geistlige behandlede dem, der yttrede Tilbøielighed til at gaa over til Protestantismen. En saadan var bleven truet med Ban og fandt, da han blev ført for en Pascha, mærkeligt nok Understøttelse hos denne, der gav ham Lov at prædike Christus, men med Maadehold og uden Udfald mod anderledes Lærende. I det Hele mente den amerikanske Missionær, at sand Christendom i de senere Aar var langt bedre set iblandt Tyrkerne end forhen. I Følge med Wood besøgte Bowen et Akademi, hvis Forstander Hamlin han traf i Begreb med at lære nogle Børn Fysik. De fysiske Apparater kaldte Befolkningen „Maskiner til at lave Protestanter“. Gjentagne Gange holdt han Gudstjeneste i Gesandtens Pallads, besøgte Søfolks-Hospitalet og de forskjellige Skoler og Anstalter, som den amerikanske Mission har. I det amerikanske Missionskapel bivaanede han en armenisk Gudstjeneste, ved hvilken

en indfødt armenisk Præst prædikede. Med forskjellige Landsmænd, som han traf, gjorde han Udflugter i Konstantinopels skjønne Omegn, saa Tøihuset, Mønten og Sofia-Mosken. Men naar han gjorde disse Udflugter i „verdsligt" Selskab, bebreidede han sig selv bagefter, at han lod Leiligheden slippe til at tale Ordet.

Da han fra Toldvæsenet fik sine Bøger tilbage, opdagede han endel arabiske Bønnebøger, som havde ligget under Censur i flere Aar. Dem haabede han at komme i Besiddelse af.

Efter Opfordring af nogle engelske Søkaptainer, som han traf hos Gesandten, holdt han ogsaa Gudstjeneste ombord i et af deres Skibe. I det Hele var han, hvorsomhelst Leiligheden bød sig til, uophørlig i Virksomhed, saalænge han opholdt sig i Konstantinopel. I Begyndelsen af April forlod han denne Stad og gik til Diarbekir. Paa denne Reise traf han i Siwas en Pascha og en tyrkisk Officer, med hvem han og hans Reisefælle indlode sig, og som med Glæde modtoge Exemplarer af det Ny Testamente. Han kom over Eufrat, gjennemreiste Mesopotamien, opholdt sig en kort Tid blandt nogle Kurder og naaede derefter Diarbekir, hvor han iblandt de indfødte Christne, syriske og jakobitiske Christne, mødte større Begjær efter Bibelen, end han var istand til at tilfredsstille. I ti Dage opholdt han sig i Diarbekir og reiste derfra til Mosul. I nogen Tid undersøgte han her Forholdene iblandt de indfødte Christne og drog derfra videre ind i de

kurdiske Bjerge for navnlig at gjøre Bekjendtskab med den nestorianske Kirkes Tilstand.

I disse Egne mødte han den berømte Reisende Hr. Layard og traf ham senere igjen i Nærheden af Van Søen i Følge med en anden fornem Engelskmand ved Navn Walpole; denne sidste var lidende af Feber, og omtaler i sin Reisebeskrivelse den „moderlige Omhu", med hvilken John Bowen pleiede ham, saa at han, næst Gud, maatte takke ham for, at ikke hans Ben kom til at hvile ved Bredderne af Søen Van. I Merek gjorde han en lille Standsning og skrev derfra (20de Juli 1850) et langt Brev til sine Søstre.

„Mine kjære Piger! Da jeg er saa heldig at have en Dags Hvile og Ro paa et Sted af usædvanlig Skjønhed, skal jeg beflitte mig paa at anvende en halv Times Tid til at skrive Eder et lidt mere udførligt Reise-Brev, end jeg ellers pleier at gjøre, og at give Eder en Forestilling om, hvad Slags Liv jeg nu lever. Min Missions-Stilling er for Tiden egenlig kun en Titel, ihvorvel jeg troer, at jeg samler nyttige Kundskaber. I Erzerum var jeg en Uge, og skjøndt jeg havde et Værelse i et armenisk Hus, maa jeg dog tilstaa, at jeg tilbragte den meste Tid hos Konsulens, Hr. Brant, den eneste engelske Familie der. Vi tilbragte Tiden fornøieligt og — som jeg troer — gavnligt. Jeg holdt Gudstjeneste om Søndagen, og efter Begjæring blev Nadveren uddelt, hvorover jeg var meget glad, da det var den eneste Leilighed af det Slags, jeg i længere Tid har havt. Om Mandagen døbte jeg

Hr. Brants Søn. De to Sakramenter vare ikke blevne betjente der af en engelsk Præst siden Dr. Wolffs Besøg. Dagen efter, 13de Juli, forlod vi Erzerum og har siden reist uafbrudt undtagen om Søndagen. Naar jeg siger uden Afbrydelse, maa I dog forstaa, at vi om Natten gjøre Holdt og opstille vort Telt. Jeg har med mig en chaldæisk Tjener, som taler Arabisk, Tyrkisk og Kurdisk, en moslamitisk Dreng og en tyrkisk Kothergee, d. v. s. Muldriver. Jeg har to Heste af mine egne, en af Hr. Layards og to Pakheste, paa den ene af disse rider Tyrken; han er en stærk og godmodig Mand. — — — Vi forlode Erzerum om Aftenen og bestege Bjerget sønden for Byen, og i Løbet af halvtredie Time befandt vi os imellem Masser af Sne, der laa i Klippehulingerne. En halv Times Tid derefter havde vi leiret os lidt derfra. — Sneen var forøvrigt kjendelig svundet, siden jeg 8 Dage iforveien kom samme Vei. Vi opsloge vort Telt paa det tykke Græs, der allerede var fugtigt. Mange Blomster groede rundt om. Hestene bleve slupne løs paa Græsset, efterat vi havde lænket deres Fødder sammen med en lille Kjæde. Med lidt Besvær fandt vi noget Ved til at gjøre Ild med; og efterat have faaet en Kop Kaffe og noget kold Oxetunge, som Fru Brant havde været saa venlig at medgive mig, indrettede jeg mig meget behageligt mit Nattely. Folkene sov som sædvanlig paa Jorden udenfor Teltet, paa tykke Filtstykker og dækkede af deres Kapper. Jeg stod op om Morgenen ved Solopgang. Skyerne dreve omkring os, og Alting var drivende

vaadt; Folkene vilde ikke til at røre sig; de kunde ikke udrette noget for Kulden, der unægtelig var streng nok for Juli Maaned; og vi vare paa den vestlige Skraaning af Bjerget, saa det varede noget, inden Solen begyndte at skinne paa os. Dette Solskin var nødvendigt; det syntes at give Folkene fra Mosuls hede Sletter lidt Liv. — — En Timestid efter klattrede vi ad Bjergstien efterhaanden ned i et varmere Strøg. — — — — Sidste Nat naaede vi hertil. — — Hver Søndag Morgen er jeg navnlig taknemmelig for Hvilen ligesom i gamle Dage i Kanada. Det er ikke Legemets Hvile alene; det er ogsaa en Dag, der sætter mig i Forbindelse med Hjemmet; naar jeg i min Enlighed gjennemgaaer Dagens Bønner og Texter, er det mig en stor Glæde at tænke paa de mange, der paa samme Tid læse og overveie de samme Ord. Mit Telt er nærved Kirken, en løierlig lille korsdannet Helligdom, der er sammenbygget med en raa firkantet Bygning. Da jeg havde læst en Time, gik jeg ind. Gudstjenesten var forbi. Jeg hørte Sangen. Nær ved Døren var der Blod paa Klippen. Der var et Lam bleven slagtet som Offer, en almindelig Skik iblandt disse Folk ved forskjellige Leiligheder; denne Gang i Anledning af nogle fjerntboende Venners Ankomst. Helligdommen, blev der fortalt mig, indeholdt en Grav for Jomfru Maria, hvori der var et af hendes Ben. — Ved en særegen Fest samler Folkene sig her og offre et stort Antal Lam. — Efterat have forladt Merek kom jeg Dagen efter til Van, hvor jeg mødte Hr. Layard med hans Følge

og Hr. Walpole. De sagde, at de næsten misundte mig det gode Helbred, jeg var taknemmelig ved at besidde. Da jeg havde forladt Van, kom jeg til Bash-Kala, et besynderlig kurdisk Fort, som nu er i Tyrkernes Besiddelse. Her traf jeg en meget gjæstfri Pascha, som hver Dag sendte mig baade Frokost og Middagsmad. Fra Bash-Kala gik jeg over den persiske Grændse; i Zelmos besøgte jeg en affat chaldæisk Patriark, en dannet gammel Mand, og næste Gang naaede jeg Urumia, hvor jeg tilbragte en fornøielig Tid med de amerikanske Missionærer. Nu skriver jeg fra Tabris, som jeg forlader idag for at vende tilbage til Urumia, og derfra agter jeg, om Gud vil, at gaa gjennem de nestorianske Bjerge til Mosul. — Jeg har lært overmaade meget; — naar jeg blot maa kunne anvende min Kundskab! og jeg er overbevist om, at der i disse Egne er en vid Mark for Missionsforetagender."

Saa vidt hans Brev til Søstrene. I Forening med de amerikanske Missionærer fra Urumia gjorde han talrige Udflugter iblandt de nestorianske Menigheder i de kurdiske Bjerge. Men hans Optegnelser desangaaende ere yderst ufuldstændige. Flere Oplysninger derom ere givne i et tydsk Skrift af den tidligere omtalte Missionær Sandreczki, der ledsagede ham.

Efter sin Tilbagekomst til Mosul søgte Bowen enhver Leilighed til at komme i Berøring med de Indfødte, for hos dem at vække Længsel efter Sandheden og anbefalede de amerikanske Missionærer som

Mænd af Sandhed. Navnlig talede han meget derom med den jakobitiske Biskop, der syntes at have næret endel Uvillie mod Amerikanerne, medens han derimod med Anerkjendelse omtalte den Tugt og Orden, som herskede i den engelske Kirke. Biskoppen (Behnam hed han) sagde engang, at, dersom Biskoppen af London vilde sende ham et Brev for at godtgjøre, at Dissenterne ogsaa ere Christne, vilde han modtage dem (Amerikanerne) som saadanne. Imedens Bowen stadig fortsatte sin Virksomhed i Mosul og hyppig holdt Gudstjeneste der, gjorde han tillige jævnlig Udflugter til Omegnen, allevegne ivrig for at lære Folket Guds Ord at kjende og for at prædike Christus for dem. Han forlod Mosul 31te Oktober og reiste derfra til Bagdad, som han naaede 12te November og hvor han optog sin sædvanlige Virksomhed iblandt de Indfødte der; men han forlod denne By, utilfreds med sig selv; „jeg har studeret for meget og forsømt at besøge de Indfødte. Og dog har jeg mødt Indfødte, der syntes bekymrede for deres Sjæl. Jeg har bortgivet endel smaa Bøger, nogle Bibler og Testamenter. De fleste ere vel bleven attraaede kun for at eie saadanne Bøger, men de kunne dog maaske endnu blive Midler til det Gode. Af hvor ringe Nytte er dog min Vandring! Jeg er bleven modtaget med megen Hjertelighed og Venlighed, men jeg finder mange Hindringer i Veien for at tale Sandheden."

Atter drog han (i Januar 1851) med en Karavane til Mosul, hvor han paany traadte i Forbindelse med sine gamle Venner fra de tidligere Besøg.

Han traf i disse Egne hyppig sammen med Layard og Walpole, og skrev, naar Tiden var dertil, ikke sjeldent Breve til Hjemmet, dels til Søstrene, dels til andre Venner. Saa gik han tilbage over Mordin, Diarbekir, Orfa, Aleppo, Latakia, Baalbek og Damaskus og kom til Nazareth, hvor han ifølge Beslutning af en Missions-Konferents i Jerusalem skulde opholde sig en Tid ved den derværende nye protestantiske Menighed. Grækerne her syntes at føle sig tiltrukne af denne Menighed, men han savnede Alvor i deres aandelige Rørelser; dog vandt han personlig megen Indgang hos dem; uagtet deres Ustadighed sluttede de sig med Kjærlighed til ham.

Men i det Hele vare de Erfaringer, han gjorde her, af beslægtet Natur med de tidligere. Vi tør derfor ikke opholde os udførligere derved.

I Høst 1851 begyndte han for Alvor at tænke paa Hjemreisen og skriver i September fra Jaffa til sin Ven, Præsten Venn, at han haaber i December at naa England over Malta. Dette skete ogsaa, efterat han underveis havde aflagt korte Besøg i Smyrna og Konstantinopel. (Fortsættes.)

Noget om Fred i Hjemmet.

(Efter det Svenske.)

Det er let for to Personer, som elske hverandre, at fæste Bo under de gladeste Forhaabninger og

derved føle sig usigelig lykkelige. Men det er ikke saa let under Livets vexlende Omstændigheder, under Glæde og Sorg, under Sindenes Brydning med hinanden altid at vedblive at føle sig lykkelige, altid at elske.

Det synes at være en let Sag for Forældre, som nære Ømhed og Omhu for deres Børn, under de første Barneaar at vinde deres Kjærlighed og gjøre dem lykkelige. Men det er vanskeligere, naar Pigens og Ynglingens saa vanskelige Overgangstid fra Barneaarene indtræder, da at bibeholde deres Tillid i lige Grad og leve i et uforstyrret, godt Forhold til dem. De til Uro vakte Tanker og Attraaer prøve da ofte med sine Storme Fastheden og Ægtheden af den Grundvold for Kjærlighed og Tillid, som før er bleven lagt.

Det er let for en Husmoder, naar hun har faaet nye Tjenestefolk, og disse i de første Uger vise sig fra deres allerbedste Side, at synes vel om dem, være tilfreds og vise dem Velvillie. Men det er mindre let, naar deres Feil og Skrøbeligheder komme tilsyne, da endnu at elske dem, endnu at bevare en god Forstaaelse. Tyendet opdager Husmoderens Feil, og hun opdager Tyendets, Tyendet hverandres, og da hænder det sig vel, at Tilfredsheden ikke bliver saa stor, ja nu for Tiden er ofte et halvt Aar nok til at blive aldeles utilfreds med hverandre og skilles ad. Saaledes var det ikke i gamle Dage, da der kunde herske et langt inderligere Forhold i Huset end nu. Men en ond Skik har trængt sig ind, de huslige Forhold staa paa en

lyfere Fod, og det er næppe mere en Skam at skilles ad i Utide. En Sorg er det dog for Mange, som indse, at det burde være anderledes mellem Husbonde og Tyende.

Ifølge den Lov, som af Naturen er skreven i Menneskets Bryst, fordrer det Godt af sin Næste og har Ret til at fordre den. „Min Ægtefælle, mit Barn, min Tjener", tænker det, „hvis du er god, kan jeg elske dig. Har du Feil, saa maa du aflægge dem. Beholder du dine Feil, især dem, der ere mig mest imod, saa kan jeg ikke taale det. Du bliver mig da utaalelig. Jeg har Ret til at afsky dig og kan ikke lade være med at lade dig føle denne Afsky." Tænker da Modparten det Samme, saa er det slette Forhold færdigt, og man skilles da enten fra hinanden i en Fart eller ogsaa kan Samlivet blive et Helvede paa Jorden. Thi Lovens Krav bevirker ikke Fred. Loven kan ikke tilfulde opfyldes, thi man feiler paa begge Sider. Man kan ikke grundlægge og bevare en god Forstaaelse derved, at man vogter sig for nogensinde at feile*).

Hvorledes skal da en god Forstaaelse i Huset bevares? Mon blot der, hvor Alle ere gode, fortræffelige, fuldkomne? Og hvor findes et saadant Hus? Du, en Drømmeverdens Barn, som bilder dig ind, at Mennesket er godt, men svagt, forklar da Aarsagen til disse talrige smaa Plagesteder paa Jorden, som kaldes Familier, hvor Manden gjør Fordringer, Konen gjør Fordringer, Børnene gjøre

*) 1 Kong. 8, 46. Rom. 3.

Fordringer, Tyendet gjør Fordringer, og Hver og En har uimodsigelig Ret, thi han paastaaer, at den Anden har de og de Feil, og at han ikke burde feile, og det er paa disse Feil, at han grunder sin Misfornøielse, sin Afsky, sin Hævn, som han viser ved bittre Ord og Lader, eller ved for stedse at skilles fra den ham besværlige Person.

Det kan ikke nægtes, at til en vis Grad forslaaer den naturlige Velvillie til at bibeholde et godt, jævnt Forhold mellem Medlemmerne af en Familie. Man har et naturligt, godmodigt Sind, man elsker Fred, man elsker sig selv og Alt, hvad der tilhører En selv, man er klog, man er velvillig, man er ved sin Opdragelse bleven vænnet til Høflighed, — og paa den Maade bestaaer manget husligt Forhold med temmelig Tilfredshed. Men om Forholdet bliver rokket, om Lidenskaberne, Charaktererne, Fordommene ere begyndte at stride med hverandre, om man har ventet sig formeget af hinanden og er bleven skuffet, — hvorledes skal da det gode Forhold gjenvindes? Det er jo meget Faa, der besidde den Kunst, som en vis Romanheltinde besad, om hvilken det hedder, at „hun lod aldrig sin Mand komme ud af den Vildfarelse, at hun var en Engel."

Overalt i Menneskeverdenen mærkes jo Noget, der driver til Skade, Ulykke og Fordærvelse. Saaledes ogsaa i Familierne. Det Gode er let forstyrret og adspredt, men synes vanskeligt, ja ofte umuligt at gjenvinde. Det er Synden, som overalt trænger sig ind, ligesom Møl og Rust, Synden hos

dem, som feile, Synden hos dem, som forbittres over Feilene. Og naar Ægtefællerne, Børnene, Tyendet i Familien selv mærke det, drager Hjertet sig krampagtig sammen, Hovedet bliver tungt, Blikkene mødes, og man sukker angstfuldt med hemmelig Trøstesløshed om Hjælp: „O, det bliver Altsammen værre og værre! De Andres Forseelser og min egen Utaalmodighed gaa mig over Hovedet! O hvor skal det ende?"

Sygdom indfinder sig, Alderdom indfinder sig, fælleds Bekymringer indfinde sig i Hjemmet, og af Alt dette burde gjensidig Medlidenhed fremkaldes, og man kommer hinanden imøde maaske for en Tid. Men snart er det lige galt igjen, og man graver de gamle Forseelser, over hvilke der burde gro Græs, op igjen.

Hvor er da Hjælpen at søge? Den findes ikke andetsteds end i Evangeliet. Naar Syndsforladelse kommer i Huset, kan det Onde afhjælpes.

Jesus tog en Moders og en Faders Billede*) frem, da han vilde fremstille for os sin Faders forbarmende og tilgivende Hjerte. Gud har især i Moderhjertets Natur nedlagt en Kraft, som skulde hos os vække en Anelse om det eneste Lægemiddel, som hjælper mod alle Synders Ulykker, det er Forladelsen. Og dette gjælder Menneskene imellem paa en Maade, som ligner Forholdet mellem Menneskene og Gud.

Vort gode Forhold til Gud kan aldrig grund-

*) Luk. 15. Matth. 23, 37. Es. 49, 15.

lægges paa den feilfri Vandel hos os selv. Vilde Gud sige til os: „Du har Feil og derhos saadanne Feil, som ere mig de vederstyggeligste, saasom Egenkjærlighed, Hykleri, Troløshed — saalænge du har disse Feil, kan jeg ikke taale dig", — saa vilde vi for evig være skilte fra ham. Men han handler ikke saaledes med os ved vor Omvendelse. Han nærmer sig Synderen, naar denne gaaer i sin Urenhed og sine Lænker. Han kalder ham lifligen og opvækker en Længsel efter Faderhjertet, han viser ham Syndens Vederstyggelighed og Fare, han skjænker ham i sin aabne Favn den Naade, som gjør den Ugudelige retfærdig*). Han forlader ham alle hans Synder uforskyldt, aldeles for Intet, og uagtet han er saa feilfuld, og dette skeer ikke blot en Dag, en Gang med den frelste Synder, men hver Dag, hver Sekund i hele Livet, endda til Synderne ere for evig aflagte og forsvundne. Den gode Forstaaelse med Gud vinder saaledes ikke blot ved Forladelse for en Anden, for Christi Skyld, og denne Forladelse løser Synderens Lænker, renser Hjertet og giver Kraft til et nyt Levnet**). Men ikke heller paa det nye Levnet kunne vi bygge en vedvarende god Forstaaelse med Herren, thi vi feile stedse meget, men den maa bevares ved den fortsatte Forladelse***).

Noget Lignedant gjælder ogsaa i vort menneskelige Forhold til de Personer, med hvilke vi daglig leve sammen. Blot ved Forladelsen kunne vi reise hverandre. Blot ved at udøve den Grundsætning

*) Luk. 15. Rom. 4. **) Rom. 6. ***) 1 Joh. 1, 7.

atter og atter at forlade kan det gode Forhold mellem Familiens Medlemmer faa nogen paalidelig Bestandighed. Vi have selv Feil, det kunne vi ikke nægte, og derfor maa vi forudsætte, at de, med hvilke vi skulle leve sammen, ogsaa have Feil, selv om vi endnu ikke have opdaget dem. Men hvilken uhyggelig Tanke er det ikke, at for hver Feil, vi opdage hos Andre, ville vi elske hverandre mindre, og vil det gode Forhold blive uafhjælpelig forstyrret! O nei, vi maa ikke grundlægge vor Kjærlighed til Familiens Medlemmer paa deres gode Opførsel og endnu mindre paa deres Fuldkommenhed, men derpaa, at de ere os givne af Gud at elske. Vi maa lære at forlade dem af Hjertet for hver Feil, saa vist vi ønske Forladelse af Gud. Vi kunne ikke heller haabe nogen Forbedring paa deres Side, om vi ikke forlade dem de Feil, de allerede have begaaet, thi Bitterhed og Vanmagt grundlægges hos de Feilende derved, at de føle, at deres Feil ere ikke tilgivne. Og ere de ikke saaledes sindede, at de tage mod Forladelsen, saa maa vi udøve Langmodighed mod dem. Gud er langmodig mod utallige Syndere, som foragte hans Navn, og han vinder dem ofte tilsidst ved denne sin Langmodighed. Hvor langmodig har han ikke været mod os!

Hvor mangen Yngling er ikke bleven reddet fra Undergang ved det Haab, at en Moders tilgivende Favn stod ham aaben! Hendes Taalmodighed, hendes udholdende Kjærlighed var en Fredshilsen, som midt under Overtrædelserne paamindede ham i hans Hjertes Dyb om at vende tilbage. Det

foraarsager Kleinmodighed*), et bittert og tungsindigt Sind hos vore Børn, om vi vænne dem til at gaa længe uden Forladelse. Om de ere stive, maaske ofte af Undseelse og Frygt, saa lad os være milde, om de synes ligesom at være frosne til Is, maaske af hemmelig Fortvivlelse over sig selv, saa lad os møde dem med den forbarmende Kjærligheds Varme at optø dem. Ikke svag Eftergivenhed, ikke blødagtig Svaghed, men et dybt Alvor, en stræng og afgjort Misbilligelse med Synden i Forening med en aaben Favn, et Ømhedsblik uden Ord, kan i dette Tilfælde ofte gjøre Undere. Forladelsens Hemmelighed ligger netop deri.

Freden i Huset beroer saaledes derpaa, at du daglig i Hjertet forlader de Feil, du opdager hos din Omgivelse. Det være langt fra os derfor at mene, at du skulde bevise Slaphed mod det Urette, at du skulde omgaaes dine Børn eller dit Tyende aldeles, som vare de dine Lige, eller at du ikke skulde rette deres Feil og irettesætte dem**). O nei! en retfærdig Styrelse bør du øve. Lykkelige de Børn, de Tyende, som have en alvorlig Styrer, der er bestemt mod det Onde, ivrig for det Gode, og som erholde Irettesættelse af en Retskaffen og rettelig anvende denne***). Lykkelige de Ægtefæller, mellem hvilke der hersker en helliggjørende Kjærlighed, idet de lade sig prøve af Hjerteransagerens Øie, idet hans Røst bliver hørt af dem. Men vel dem ogsaa, naar de have lært at forlade og fordrage, den Ene den Anden, og naar Følelsen af

*) Kol. 3, 21. **) 1 Sam. 3, 13. ***) Ord. 12, 1. 23, 13.

deres egen Mangel gjør dem indbyrdes sagtmodig*). Om Forladelsens Himmel udbreder sig over deres Forhold, da skulde ikke nogle uforsigtig yttrede, bittre Ord faa Lov til at ligge der og formørke den, men det vilde atter blive klart over deres Hoveder, i og omkring dem. Med Forladelsen hos Gud og den indbyrdes Forladelse ere med hver ny Morgen Byrderne afløftede, Syndebyrderne, Bekymringsbyrderne, Misforstaaelsesbyrderne, og man maa begynde paany med frisk Mod.

Og ligesom i Forholdet mellem Gud og os hans stadig fornyede Forladelse grundlægger hos os et barnligt, taknemmeligt Sind mod ham og en liflig Hvilen ved hans Trofasthed, saaledes bliver det ogsaa til en vis Grad mellem Menneskene indbyrdes, naar de have lært at fordrage og forlade hverandre. Forladelsen befæster det gode Forhold og giver Kraft til at aflægge Feil. Naar Hjertet har fornemmet det ene Beviis efter det andet paa Guds trofaste Kjærlighed, hvorledes han har baaret og fordraget og skaanet os den ene Gang efter den anden, og vi i Sjælen have opreist saamange Mindesmærker om hans forladende Barmhjertighed, saa kan det ikke være Andet, end at vor Tillid tiltager mere og mere**), og mangen erfaren Christen hører man derfor ved den alt finere Agtpaagivenhed af de indvortes, dybe Mangler udraabe: „Jeg synes, jeg bliver værre og værre, men hvad jeg altmere kommer til at erfare, er, hvad jeg eier i Herren. Jeg bliver ogsaa alt mere bange for at synde mod ham."

*) Gal. 6, 1. **) Ps. 116.

Saaledes kan det ogsaa til en vis Grad erfares Mennesker imellem, naar man ved, at man mange Gange har feilet mod dem, med hvilke man henlever hver Dag, og man dog under det Altsammen har erfaret deres Taalmodighed og Forladelse. Man elsker dem derfor mere end iforveien, og man finder sig derved mere styrket til at opfylde sine Pligter mod dem. Det gamle Onde oprives ikke mere, det er glemt, det er forgangent, og man begynder stadig paany at hjælpe, elske og — forlade hverandre. Vi mene ikke med denne Forladelse, at der behøver at ske bestandige Forklaringer, men at man forlader og fordrager hverandre i Hjertet, og at dette erfares i Omgangen*).

En Sjæl, som længe havde arbeidet under Lovens Trældom, havde gaaet ligesom sammenkrympet i sit Indre paa Grund af Følelsen af Guds og Menneskers Mishag, yttrer herom: „O, hvor vaagnede der ikke i mit Hjerte et nyt Haab, da jeg kom til at erfare Betydningen af den gjensidige Forladelse! Da jeg i Forening med en Ven søgte efter Naade hos Gud, og jeg havde feilet mod denne Ven, kom hun, istedetfor at fordre Forbedring af mig, inden hun skulde blive mig god igjen, ydmygede sig selv for mig og mødte mig med Forladelsens Favn! Det var en salig Gjenkjendelse af Søskendeskabet indenfor Evangeliet. Det opvarmede mit Sind, som længe var bleven haardt og stift under Selvforbedringens stolte Arbeide, og jeg fandt det vederkvægende og fuldt af Husvalelse blot at

*) Ef. 4, 32.

erkjende sig som en feilende, stakkels Synder og faa Forladelse uden at man har fortjent det! En saadan Forladelse gav ogsaa Lyst og Iver til at blive anderledes."

Men naar vi nu erkjende, at det er nødvendigt at forlade, hvorledes skulle vi da kunne dette? Hvilket Hjerte skulde kunne være istand til at forlade Andre, som ikke selv attraaer Forladelse af Gud og søger Freden med ham? Lader os da randsage vort Indre i denne Henseende og selv hos vor Forløser lære denne kongelige Vei. Den gjensidige Forbarmelse kan kun ret komme ind i de Huse, hvor Forladelsen hos Gud søges i Forening.

Hvor saligt er det ikke under al Jordelivets Strid og Bekymring at leve i de Boliger, hvor Familiens Medlemmer kunne sige, at det er blevet alt bedre og bedre imellem dem indbyrdes! Men saadant kan Forholdet ikke blive i Virkeligheden og Sandheden, uden at de selv ere komne til at betragte sig som alt værre og værre for Gud, alt mere og mere trængende til hans Forladelse og derved have lært alt mere at „fare sagtmodigen" med sin Næste, forlade sin Næste! Hvor man har lært at anvende Forladelsen, der er et nyt Levnet begyndt. Thi hvor Forladelsen fra Gud er kommen rigtig ind, der er den ikke et slapt, svagt Væsen, ligegyldigt for Feilen, der er der Sorg over det Onde og Kamp derimod og Iver for det sande Gode, og Forladelsen Mennesker imellem er der ikke grundet paa

Slaphed, thi den er et Værk af Gud, og dens Frugt bliver Kraft og ny Lydighed.

O dyrebare Husfader, Husmoder, Barn og Tyende, Lærer, Lærerinde og Lærling, saa lad da Forladelsens Aand trænge ind i Eders Hjerter og Hjem og blive mægtig der! I Forladelsen, ret forstaaet og anvendt, ligger der en himmelsk Kraft til at danne taalmodige, elastiske og frimodige Hjerter til Livets Strid, Smerter og Død. 1 Tim. 1, 15. 16. 2 Tim. 4, 7.

Blandt Tyvene i London*).

Det er almindelig bekjendt, at i den store Kæmpestad London, der nu tæller over 3 Millioner Indvaanere, altsaa næsten dobbelt saamange som hele det nuværende Danmark, befinder sig talrige, velorganiserede Tyvebander, der tale deres eget Tyvesprog, drive deres Forretning efter Kunstens Regler og have deres egne Skjulesteder, Huler og Samlingssteder. Antallet af disse forretningsmæssige Tyve skal beløbe sig til mere end 30,000. Følgende Historie, der bringer os ned i en saadan Tyvehule, er ingen Opdigtelse, men er berettet af en paalidelig Mund og bevislig. Den skildrer os paa en gribende Maade, hvorledes den gode Hyrdes Kjærlighed gaaer efter de Fortabte, selv til Elen=

*) Af Bibelblätter. Basel.

digheden og Fordærvelsens største Dybder, den viser os tillige, hvorledes Guds Ord er en Hammer, som ogsaa kan knuse Klippehjerter.

Under en af hine frygtelige Hjemsøgelser af Cholera, som for ikke længe siden ogsaa i London rev Tusinder bort som en Stormvind, skete det, at en Præst, efterat han havde tilbragt hele Dagen med at bringe Syge og Døende Evangeliets Trøst, begav sig udmattet og træt lidt tidligere til Sengs, end han pleiede, i det Haab at nyde nogle Timers Hvile, som han saa høilig trængte til. Men først havde han bedet Herren om hans Velsignelse over det Ord, han idag havde talt til saamange Døende og anbefalet sig med Legeme og Sjæl til hans Varetægt, der hverken sover eller slumrer. En Tidslang laa han stille hen uden at kunne falde i Søvn. Den henrundne Dags Begivenheder, de Døendes Ansigter, fortrukne af dødelige Smerter, omtaagede af Dødens Rædsler, eller forklarede af Haabet om evigt Liv i Jesus Christus, — Alt dette stod endnu stedse for hans Sjæl, og en feberagtig Ophidselse forjog som en Følge heraf Søvnen fra hans Øine. Kirkeuhret slog tolv, og netop var han falden i en let Søvn, da en Banken paa Gadedøren vakte ham. Faa Minutter efter traadte hans Tjener ind i Sovekammeret. „Hr. Pastor“, sagde han, „der er en Mand dernede, som endelig vil tale med Dem.“ — „Spørg ham om“, svarede han, „hvad han hedder, og hvad han vil.“ — „Han siger“, svarede Tjeneren, „at han maa tale med Dem selv.“

Præsten stod op, klædte sig hurtig paa og tog

Lyset og gik ned i Gangen. Den fremmede Mand stod næsten ligeved Gadedøren. Præsten traadte hen til ham, holdt Lyset saaledes, at dets fulde Skin faldt paa den Fremmedes Ansigt, som denne øiensynlig søgte at skjule. Men dette Ansigt var i Sandhed frygtindgydende. Et mørkt Overskjæg skjulte Overlæben, Haaret hang langt og uordenligt ned, Øinene laa dybt i deres Hulinger og havde tydelig nok længe været fortrolige med Forbrydelser og var derfor ustadige og sky.

„Hvad ønsker De af mig?" spurgte Præsten velvilligen.

„Jeg vilde gjerne hente Dem til en Døende, der ønsker at tale med Dem", var Svaret.

„Hvad feiler han?"

„Han har Cholera", svarede Manden i al Korthed.

Præsten stod et Øieblik taus; endelig sagde han: „Jeg kan ikke gaa med Eder; I nævner mig jo hverken Eders Navn eller det Sted, I boer. Jeg kan ikke faa mig til at betro mit Liv i denne Midnatsstund i Eders Hænder."

„De behøver ikke at frygte", sagde den Fremmede; „hvad vilde det nytte mig at tage Deres Liv? Kommer De med mig; lad De kun Penge og andre Værdigjenstande blive hjemme, og jeg giver Dem mit Æresord paa, at De er ganske sikker."

Ved Ordet „Æresord" saa Præsten uvilkaarligt igjen paa Manden og maatte smile. „Sæt Dem en Smule ned", sagde han da pludselig, „jeg gaaer

med Dem.“ Han ilede tilbage paa sit Værelse, anbefalede sig med en inderlig Bøn i sin himmelske Faders Varetægt, bad ham om Velsignelse over det forestaaende Besøg hos den Døende og følte sig ved saaledes at overgive sig til Gud saa styrket og tillidsfuld, at al Frygt veg bort fra ham, og han trøstelig kunde overlade sig til den vildtudseende Fremmedes Førelse. Denne førte ham gjennem mange Gader og Stræder i Staden, paa kryds og tværs; det syntes, som om Veien ikke skulde ende, saa lang forekom den ham. Klokkerne sloge et, og endnu stedse gik det videre og videre. Endelig kom de til en lang og snæver Gade med halvtforfaldne, elendige Huse til Høire og Venstre — en Stabdel, som var velbekjendt ved sine Beboeres Lastefuldhed saavelsom ved deres Armod. Præsten fulgte sin Fører ikke uden en stedse tiltagende, uhyggelig Følelse. Endelig bøiede man ind i en lang, overbygget, skiden Gjennemgang, som udmundede paa en fri Plads. Føreren stod stille, tog en Kniv op af sin Lomme og begyndte dermed paa et bestemt Sted at bortkradse Jorden en Smule.

„Jeg kan ikke gaa længere med Dem“, raabte Præsten; dog da han saa, at han allerede var ganske i sin uhyggelige Førers Vold, fattede han atter Mod og Tillid til Gud, og iagttog med den største Spænding sin Staldbroders Adfærd. Lidt efter aabnede han paa det omtalte Sted en lille Falddør, under hvilken et større, omfangsrigere Rum syntes at aabne sig, hvilket ikke var oplyst af nogen Lysstraale. „Frygt ikke“, sagde Manden, idet han

til samme Tid ved et Toug, som indvendig var gjort fast til Falddøren, firede sig ned i det mørke Dyb. Præsten følte i dette Øieblik hele det Gyselige i sin Stilling. Han vilde nu have kunnet flygte, men han vidste, at Manden snart kunde indhente ham, og i Mørket vilde han desuden næppe have kunnet finde Tilbageveien. Han hengav sig derfor i sin Skjæbne og anbefalede sig paany til den Almægtiges Varetægt. Snart iagttog han, hvorledes der begyndte at fremskinne et Lys i Mørket. Han traadte nærmere til Aabningen og saa, hvorledes en Mand stillede en Stige op og nu opfordrede Præsten til at komme ned, idet han forsikkrede, at han kunde være ganske rolig og sikker. Denne fulgte Opfordringen, men forekom sig selv som En, der stiger ned i en Løvekule; thi nede paa Gulvet saa han endel Mænd ligge i forskjellige Stillinger; de saa vilde og hæslige ud som Rovdyr, løftede deres magre, blege Ansigter og stirrede mørkt og sky paa de fremmede Gjæster. Hvælvingen var stor og rummelig, Tællelyset, som Manden bar, belyste næppe tilstrækkelig de allernærmeste Omgivelser, og lod de fjernere Steder blive i ravnsort Mørke. Da førte Manden Præsten til den anden Ende af Hulen, hvor en Mand laa paa Straaet, krummende sig i Cholerakrampe. Det matte Skin af Tællelyset faldt paa hans dødblege Ansigt.

„Ønsker I at se mig?" spurgte Præsten den Døende.

„Ja", svarede denne med klar, fast Tone.

„Hvorfor ønsker I mit Besøg?" vedblev Præsten.

„Fordi jeg for nogen Tid siden", sagde den Syge, tilfældig kom i Deres Kirke og da hørte Dem forelæse nogle Ord, som jeg gjerne vilde høre endnu engang, før jeg døer. O, disse Ord ere siden ikke komne mig ud af Tankerne; Dag og Nat løde de i mit Øre. Jeg mente, at jeg kunde skjule mig for Gud; men ogsaa det tætteste Mørke kan ikke skjule os for ham. Han har fundet mig. Han har lagt sin Haand tungt paa mig og snart skal jeg træde frem for ham, aldeles bedækket med Brøde og Skyld. Og har jeg ikke dengang hørt Dem, Hr. Pastor, sige, at han vil ramme de Ugudelige, at han da vil sige: Viger fra mig, I, som ere besmittede med Blod? O Gud, jeg har syndet mod dig, du er retfærdig: der gives intet Haab for en Elendig som mig." Ved disse Ord syntes enhver Nerve i hans Legeme at bæve krampagtigt af Dødsangst. Han hæftede sit Øie stivt og begjærligt paa Præsten, ængstelig ventende, at han atter skulde gjentage ham de Ord, som i Kirken havde ramt ham saaledes i Hjertet.

„Kan De ikke", spurgte Præsten, „angive mig et eller andet Vers eller Sted, som kan bringe mig det Bibelafsnit i Erindringen, som jeg dengang forelæste, og som De endnu engang ønsker at høre?"

„O hine Ord sagde mig", udbrød den Døende, „at Gud kjender min Sidden og min Opstaaen, at han kjender og forstaaer mine Tanker, at han randsager og kjender min Gaaen og Liggen og alle mine Veie, ja at der er intet Ord paa min Tunge, uden at han ved det."

Præsten mærkede strax, at det var Ps. 139, og med stille Bøn om Guds Velsignelse tog han sin Lommebibel frem og læste Psalmen for ham.

„O, det er den, det er den!" udbrød den Døende med dæmpet Stemme; „jeg takker Gud, at jeg endnu engang maa høre den!"

Da vedblev Præsten: „Jesu Christi, Guds Søns, Blod renser os fra alle Synder! Det er et dyrebart Ord og værdt at annammes, at Jesus Christus er kommen til Verden at gjøre Syndere salige."

„At gjøre Syndere salige?" udbrød den Syge; „vel — men ingen saadanne, som jeg har været!"

„Dog, dog", svarede Præsten, „netop saadanne, som De er! Hør, hvad Gud siger: ‚Kommer og lader os gaa i Rette med hverandre: Om Eders Synder ere røde som Blod, skulle de blive hvide som Sne, om de ere røde som Skarlagen skulle de blive hvide som hvid Uld'" (Es. 1, 18).

„Hvad er det?" udbrød Manden begjærlig, „og hvad maa jeg gjøre for ogsaa at erfare Saadant paa mig?"

„Tro paa den Herre Jesus Christus", var Svaret, „og De skal blive salig, Deres forgangne Synder skulle ikke fordømme Dem. Christus kan gjøre Alle salige, som komme til Gud formedelst ham — Alle til den sidste Mand, til den forvorpneste og afskyeligste Synder — gjøre dem salige i Tid og Evighed. Derfor er han kommen til Verden."

Manden udstrakte Hænderne med sine Øine vendte

mod Himlen, som bad han om Naade. „Gud være mig Synder naadig!“ stammede han med svag Stemme. Hænderne sank sammen, og Sjælen var vandret heden.

Præsten saa dybt greben paa Liget og skuede saa ud over sin Omgivelse. Evangeliets herlige Lys, tænkte han, kan ogsaa oplyse denne Mørkets og Elendighedens Hule. Mange af de Andre havde imidlertid reist sig og stode tause i nogen Frastand. En uklar Anelse om, at der gik noget Hemmelighedsfuldt for sig mellem en Døende og hans geistlige Raadgiver, som Andre ikke kunde forstaa, syntes at holde dem borte. Men vor Ven var bestemt paa ikke at forlade dette Sted, uden at rette et Formaningens Ord til Folkene. Han traadte derfor hen til dem, talte til dem om Fordærvelsens skrækkelige Afgrund, hvori de vare nedsunkne, og indbød dem dernæst paa det Hjerteligste til at komme til Jesus for af ham at annamme fuldstændig og fri Forladelse for alt Forbigangent og Kraft til et nyt Liv.

„Det er sandt“, sagde derpaa Manden, som havde ledsaget Præsten, „Laster og Forbrydelser have bragt os herhen — vi ere en Røverbande! Nu er vort Liv i Deres Haand, min Herre; men jeg stoler paa, at De som en Religionens Tjener ikke vil forraade os. Men ærlig Beskjæftigelse eller at finde vort Erhverv i Verden paa ordenlig Maade, er os nu en Umulighed, Ingen vil tro os.“

„Sætter Eders Lid til Herren!“ svarede Præsten. „Hører, hvad Guds Ord siger: Den, som stjal, stjæle ikke fremdeles, men arbeide heller og gjøre noget

Godt med Hænderne, paa det han kan have at meddele dem, der have Behov" (Ef. 4, 28).

Dermed begav vor Ven sig paa Hjemveien. Hans Fører ledsagede ham til Enden af den lange, mørke Gade, hvorfra han let alene kunde finde hjem. Med hvilke Følelser, han atter betraadte sit Hus, kan man lettere tænke sig end beskrive.

Men af Hjertens Dyb priste han Gud, som havde agtet ham værdig til at maatte forkynde det glade Budskab om ham, der er kommen at søge og frelse det Fortabte, for En af de Elendigste blandt de Elendige, endnu før han forlod denne Verden.

Hvad venter du paa?

(Efter det Svenske.)

„Vi forvente det salige Haab og den store Guds og vor Frelsers Jesu Christi Herligheds Aabenbarelse." Tit. 2, 13.

Gammel Kvindesjæl er mat,
— Firsindstyve Aar, —
Længslen gaaer fra Jordens Slud
Mod Guds Himmelvaar.

Knapt er Brødet, og hun har
Intet Vennebryst,
Stormen kun i Hyttens Mulm
Hæver vildt sin Røst.

Herrens Bog, den bedste Skat
I Elises Bo,
Har endnu paa Hylden Plads,
— Men i urørt Ro.

Thi for hendes trætte Blik
Er det sorten Nat;
Ei, som fordum, kan hun nu
Frydes ved sin Skat.

Dog i Haabet har hun Fryd,
At en Vaardag har
Varslet Østens Gjernesol,
Der Guds Klarhed var.

Hvad hun gjemte dybt i Bryst,
Løfter sig paany;
Og den Gamles Suk gaaer tidt
Som en Tak mod Sky!

„Men hvad gjør du, gamle Mo'er,
Vel den lange Dag?"
Spørger undrende man tidt,
„Du er blind og svag!"

Og hun svarer da saa mildt,
Hun, der er saa svag:
„O, jeg venter blot saa tyst,
Venter hver en Dag!

„Mon idag Han komme vil,
Bære mig derhjem?
Mon min Jesus mig idag
Fører for sig frem?

„Hører jeg den vilde Blæst
Suse mig forbi, —
Tænker jeg: mon Herren vil
Komme ned deri?

„Mærker jeg Guds Solskins Kys
Paa min runkne Kind, —
Tænker jeg: O, kommer du
I den sagte Vind?

„Ventetid er hver min Dag
Paa min Herre Christ;
Synes det, han tøver lidt,
Han vil komme vist.

„Trods et Tvivlerhjertes Sprog,
Staaer Gudsordet fast,
Og det lover, at Guds Søn
Komme vil i Hast."

Held dig, Gamle! Gid Enhver
Vented fro som du!
Spørgende med ydmyg Tro:
„Mon Han kommer nu?"

Adam Daa.

Taksigelse for Ordet.

(Efter det Svenske.)

„I Gud vil jeg prise hans Ord;
Herrens Ord vil jeg prise."
Ps. 56, 11.

Pris være dig, o Jesu huld,
For Naadens store Ord
Med Rigdom mer end Sølv og Guld,
Med Liv for hver, som troer.

Ja, hvad er Ædelstenens Glands,
Den ægte Perle selv,
Mod Ordets skjønne Guddomskrands,
Mod Livets klare Elv!

Den Vei, som nys i Mulmet laa,
Hvor blev med Et den klar,
Blot jeg i Ordets Lys den saa,
Og selv ei Sorrig bar!

Et Blik ind i dets Helligdom
Gi'r Klarsyn sløvet Sands;
Den Verden, der stod mørk og tom,
Faaer Englelandets Glands.

Det giver Døde Liv paany,
Gjør Sorgens Barn saa fro,
Det løfter Sjælen over Sky
I Jesu Christi Tro.

Og aldrig tømmes kan dets Væld,
Der springer fra Guds Bryst;
Det bærer Fred til hver en Sjæl;
Og evig er dets Trøst.

Thi Nok og mer end Nok det har
For hele Verdens Tørst,
Og hvor den gjør sig aabenbar,
Er Naaden ogsaa størst.

O, Herre! giv jeg kunde dog
Af Hjertet takke dig
For Livets Ord! Mit Fattigsprog
Lad naa dit Himmerig!

Dit Ord er mig et Livets Lys
Paa hver min Vei og Sti;
Dit Ord er mig et Frelserkys,
Dit Hjerte boer deri!

O, giv det Vinger — send det ud,
Hvor Sjæle vildsomt gaa!
At Folkeslag, o store Gud!
Dets Lys dog finde maa.

At snart fra Sønder og fra Nord
En mægtig Lovsang gaaer
Fra Sjæle, frelste ved dit Ord,
Op til din Himmelvaar!

Adam Daa.

Det er min Skyld*).

En tydsk Præst, der har samlet megen Erfaring under sit Arbeide i Menigheden, beretter Følgende: „Da jeg endnu var ugift, boede jeg i Berlin hos en Uhrmager G., en meget mærkværdig Mand. Han var født i Elsas og havde under den franske Republik og Keiserdømmet været med i hvert eneste Felttog. Først ved fyrgetyve Aars Alderen havde han lært at kjende Guds Ord; ved samme Tid begyndte han ogsaa at længes efter at lære at læse og skrive, thi han som saamange andre Revolutionens Børn var voxet op uden Underviisning. Hans Samtaler vare meget tiltalende og lærerige for mig, ihvorvel hans Anskuelser for Mange syntes overraskende, ja urimelige.

„Denne Uhrmager levede i et meget lykkeligt, fredeligt Ægteskab med sin Hustru. Jeg hørte, at de inden kort Tid skulde feire deres Sølvbryllup, og sagde: „Det maa være en skjøn Følelse, naar man kan se tilbage paa et 25aarigt lykkeligt Ægteskab." Da smaalo Uhrmageren hos sig selv, rystede paa Hovedet og svarede ikke. Denne hans Adfærd gjorde mig opmærksom, jeg spurgte, hvad han mente. Han svarede: „De taler om 25 lykkelige Aar. Havde De boet hos os i de første 12 Aar af vort Ægteskab, vilde De have talt anderledes." Og da jeg spurgte, om de ikke dengang havde levet saa

*) Af Skrifter för hemmet.

lykkeligt, sagde han: „Lykkeligt? Vi levede som Hund og Kat." Dette overraskede mig; jeg vilde gjerne vide, hvorledes en saadan i Bund og Grund gaaende Forandring var gaaet for sig, og bad ham om at lade mig det vide. Han opfyldte min Begjæring, og hans Ord gjorde et saa uudsletteligt Indtryk paa mig, at jeg endnu erindrer dem næsten Ord til andet. Hans Fortælling lyder saaledes:

I de første tolv Aar af vort Ægteskab levede jeg i næsten daglig Ufred med min Hustru. Sjelden gik der en Dag, uden at vi havde havt en Strid, og ofte blev Livet mig rigtig tungt. En Dag blev Skjænderiet meget hæftigt og bittert, jeg kunde ikke mere udholde det, men kastede mit Arbeide fra mig og ilede ud af Huset og Staden, bort i en lille Skov, hvor jeg satte mig ned, og jeg følte mig meget ulykkelig. Da jeg nu havde siddet og grundet, tænkte jeg: Du kunde endda være ganske lykkelig, om din Kone blot var anderledes. Vi have vort gode Udkomme, vi ere raske, vore Børn gjøre os Glæde, Intet mangler os, og vi ere endda saa ulykkelige. Om min Kone blot ikke havde den styggе Feil! Det er ellers en flink Kone, virkelig flittig, og vi holde ogsaa af hinanden; hvorfor kunne vi da slet ikke fordrage hinanden? Medens jeg tænkte efter, hvad der kunde være Aarsagen til vor bestandige Strid, og da jeg overtænkte vor sidste Strid, hvorledes den var opstaaet, saa faldt det mig ind, at Grunden dertil altid havde været en og den samme. Saasnart nemlig nogen Uenighed i Huset kom op, om en Kunde svigtede os, eller en Læredreng

havde fordærvet Noget, eller Mælken var kogt over, saa sagde min Kone altid: „Det er din Skyld!" Det vilde jeg ikke indrømme, jeg paastod, at min Kone var Skyld deri, og vilde bevise hende det. Saaledes begyndte det altid, og saa gik det videre og videre, til vi ofte sagde hinanden de haardeste Ting. Nu tænkte jeg hos mig selv: „Du har altid givet din Kone Skylden, og mangen Gang er det dog dig, som er Skyld deri." Og idet jeg saa overveier Sagen, saa finder jeg, at det virkelig ofte har været Tilfældet. „Naa", tænker jeg, „naar Alt kommer til Alt, saa har du vel endnu oftere været den Skyldige; det er nu bedst, at du altid tager Skylden paa dig, saa faaer du da Ro, og Skjænderiet faaer en Ende."

Derefter blev jeg lettere om Hjertet, og jeg gik hjem med det Forsæt, at om Noget skulde komme paa, vilde jeg strax fra først af tage Skylden paa mig.

Det gjorde jeg da ogsaa. Naar min Kone sagde: „Det er din Skyld", sagde jeg: „Ja, det er min Skyld!" og hun blev stille, og jeg glædede mig, at jeg nu havde fundet paa Noget, hvorved Freden kunde bevares. Men det varede ikke længe. Inden et Par Dage mærkede jeg, at min Kone udforskende betragtede mig fra Siden, naar jeg sagde: „Ja, det er min Skyld!" Dog yttrede hun endnu Intet, men engang, da jeg atter havde sagt det, stillede hun sig frem foran mig, saa paa mig og udbrød: „Det siger du blot saa, du tænker slet ikke, at du har Skyld deri. Det siger du blot

saa, fordi du ikke ved, hvormed du skal ærgre mig, du lader saa af pure Drilagtighed!" Det kunde jeg ikke taale. Jeg spurgte hende, om det var Takken for, at jeg havde været saa taalmodig med hende? Da raabte hun: „Hvad? du vil ovenikjøbet have Tak for din Ondskabsfuldhed?" Da svarede jeg ogsaa haardt, det ene Ord tog det andet, vi skjændtes hæftigere end nogensinde, jeg greb min Hat, sprang ud af Huset, slog Døren i efter mig og skyndte mig fuld af Vrede ud af Staden. Det var mig, som maatte jeg gjøre Ondt paa mig selv. Paa Veien mødte jeg et langt Ligtog, da blev det noget mere stille i mig, men jeg blev desto sørgmodigere i Hu. Jeg gik atter ind i den stille Skov, hvor jeg havde været den forrige Uge, faldt ned paa mine Knæ og bad Gud, at han vilde hjælpe mig, thi jeg var saare ulykkelig og vidste nu intet Raad. Da var det, som om et Lys gik op i min Sjæl, og jeg sagde til mig selv: „Det er din Skyld, at din Kone er saadan imod dig. Det vilde jo være let for den gode Gud, som formaaer Alting, at bøie hende saaledes, at hun bliver mild og kjærlighedsfuld imod dig, men han gjør det ikke, thi du behøver en saadan Kone. Dit Hjerte er endnu saa haardt og ubodfærdigt, det behøver et saadant Ris. Om du blot selv bliver et andet Menneske, saa vil Gud ogsaa gjøre anderledes med din Hustru, men du er Skyld i, at han ikke gjør det."

Da erkjendte jeg, at jeg maatte med Taalmodighed bære det, som jeg selv var Skyld i,

og gik hjem og bad Gud, at han vilde bevare mig i dette ydmyge Sind, og han hørte mig. Da min Hustru i Alt søgte Skylden hos mig, sagde jeg ikke: „Det er min Skyld!" men jeg tænkte det i Hjertet og taug stille. Men jo mindre jeg sagde imod, desto haardere og hæftigere blev hun imod mig, det var ganske, som om hun havde villet tvinge mig til Vrede. Men jeg bar det, om det end gjorde mig noget ondt; thi jeg kom mere og mere til den Overbevisning: „Det er min Skyld, at hun er saadan; om jeg bliver et nyt Menneske, saa vil Gud bøie ogsaa hendes Hjerte."

Men engang, da hun havde sagt mig nogle rigtig bittre Ord, da kunde jeg ikke holde det ud, mit Hjerte brast, og jeg gik til hende, saa bedrøvet paa hende, Taarerne kom mig i Øinene, og jeg sagde: „Kjære Kone, jeg maa da være et rigtig slet Menneske; thi var jeg ikke saa slet, vilde den kjære Gud vel ikke tillade, at du var saadan mod mig."

Da saa hun paa mig med store Øine, hun lod Hænderne falde, hun blev bleg og stod en Stund foran mig og sagde ikke et eneste Ord; men paa en Gang faldt hun mig om Halsen og raabte grædende: „Nei, nei, du er ikke slet, men jeg er slet, jeg vil blive et andet Menneske!"

„Og Gud har hjulpet hende", tilføiede Uhrmageren, „hun er bleven mig en kjær, mild Hustru, som ofte faaer mig til at blues ved sin Eftergivenhed, og De har jo selv set, hvor lykkeligt og fredeligt vi leve sammen!" Uhrmageren berettede ikke

denne Gang, hvorledes det var Guds Ord, som var kommen ind i Huset og havde forvoldt denne Forandring, lært disse Hjerter som Syndere at fly hen til Christus, og af ham faa den Naade, der virker et nyt Liv."

Dette var den tydske Præsts Fortælling om denne usædvanlige Uhrmager. Han omtaler endvidere, hvorledes han siden under sit Arbeide i Menigheden har havt Gavn af denne Uhrmagerens Erfaring. „Jeg har flere Gange meddelt denne Begivenhed", skriver han, „naar Byens Befolkning stundom om Aftenerne havde samlet sig omkring mig i en eller anden Bondegaard. Saa har jeg fortalt den tilsidst, derpaa have vi sunget et Vers og saa taus og stille skiltes ad. (Thi alt Snak efter endt Andagtstime tager Kraften bort af det Talte.) Men saa er det flere Gange hændtes, at Morgenen derpaa er en Kone kommen til mig og har sagt med nedslagne Øine omtrent saaledes: „Ja, som Hr. Pastoren talte om det igaar, saaledes er det ogsaa i mit Egteskab, men det skal nu med Guds Hjælp blive anderledes." Og inden hun gik fra mig, hostede hun, rømmede sig og havde vanskeligt ved at komme ud med Sproget, og naar jeg saa bad hende frit ud at sige, hvad hun vilde, sagde hun meget forlegen, at hun vilde dog gjerne vide, hvem der havde talt om det til mig, at det stod saaledes til i hendes Egteskab."

Nogle Ord om Mødre*).

Jeg kjender en Vandringsmand gjennem Livet, som har besluttet, at han herefter altid vil tage Hatten af, naar han møder en Kvinde, om hvem han ved, at hun har været en god og trofast Moder for sine Børn, og dermed vil han sige, at en saadan Moder er her paa Guds Jord en ligesaa vigtig Person som mangen Fyrste, ja ofte endnu vigtigere.

Jeg læste engang i en Bog følgende sælsomme Ord: „Verdenshistorien ligger i Børnekamrene", — og jeg forstod længe ikke rigtigt, at disse Ord af den ædle Pestalozzi virkelig skulde være sande. Men nu tænker jeg saaledes: Verdens Skjæbne ligger først og fremmest i Guds Haand. Den er dog ligesom skjult bag et Forhæng, eftersom den kjære Herre Gud forbetmeste lader sine Gjerninger udføre gjennem Naturkræfterne eller gjennem Menneskenes Digten og Tragten og paa deres eget Ansvar. Thi de onde Mennesker fremføre af Hjertets onde Forraad det Onde, som leder til Menneskenes Fordærvelse, saasom Uretfærdighed, Undertrykkelse, Krig, Brand, Mord, Skjørlevnet, Bedrageri, Drukkenskab osv., men „de gode Mennesker fremføre gode Ting af Hjertets gode Forraad" (Matth. 12, 35), de stifte Godt paa Jorden, Ret og Retfærdighed, Fred og Fredens Gjerninger, til Gavn for Hundreder og

*) Af Frideborg.

Tusinder. Men om Menneskene blive gode eller onde, det kommer i mange Tilfælde for en stor Del an paa deres Opdragelse, altsaa paa Børnekammeret; og i Børnekamrene, der ere Mødrene Regentinder og Sjælesørgere, og naar de have forsømt dette, da have de paadraget sig et stort Ansvar.

En elendig Forbryder var engang lagt i tunge Lænker og skulde Dagen efter paa den Vei, fra hvilken Ingen vender tilbage, jeg mener til Rettерstedet. Da aabnes Fængselets Dør, og Forbryderens Moder træder ind og vil tage Afsked med sin ulykkelige Søn; men denne rystede harmfuldt i sine Lænker, udstrakte sin Arm og raabte: „Moder, du er Skyld i min Død. Jeg vil gaa bort og anklage dig for Guds Throne, thi da jeg første Gang stjal Roer paa vor Naboes Mark, da lo du blot og sagde: „du er en listig Knægt"; og saaledes gik jeg fremad paa den Vei, som imorgen faaer en saa ulykkelig Ende. Forbandelse, Forbandelse over dig!" Og Moderen flyede bort fra ham og raabte: „Ve, ve mig!"

Da handlede den Moder ganske anderledes, hvis Søn engang bragte hjem med sig fra Markedet en Trædukke, der kunde gjøre saa lystige Spring, at den voldte alle Børnene saa megen Glæde. Men Moderen mærkede snart, at det ikke forholdt sig rigtigt med Dukken, og at Drengen ikke, som han havde sagt, havde faaet den til Foræring af Udsælgersken. Hun tog da sin Søn ret alvorligt i Forhør, og hvorvel Moderkjærligheden gjorde Modstand, maatte hun udtale sin Frygt. Og da Drengen

endelig paa hendes Spørgsmaal tilstod, at han havde stjaalet Dukken og vilde give Pengene for den, nei da maatte den lille Herre først bringe den tilbage og bede om Forladelse. Derefter forklarede Moderen for Drengen dette Bud: „Du skal ikke stjæle"; og tilsidst gav hun ham en Paamindelse, som han aldrig glemte — og denne Dreng takker endnu sin Moder derfor, skjøndt han nu er en gammel Krigsmand.

Hvilken Magt har ikke et ædelt Moderhjerte over de raaeste Sønner, skjøndt de maaske ikke altid lade sig mærke dermed. Hvorfor ere Sønnerne saa ofte inderligere knyttede til Moderen end til Faderen? Ak, Modernavnet er saa lifligt og har saa hjemlig en Klang; og en Moders Ord, hendes Bønner, Taarer og Trofasthed have aldrig været forgjæves: det skal Evigheden aabenbare, om det end ikke altid her kommer for Lyset.

For nogle Aar siden læste vi i et Blad om et Møde, hvor 120 nordamerikanske Præster havde været samlede; efterat Forhandlingerne vare endte, begyndte de at tale fortroligt sammen, og fortalte da hverandre indbyrdes om forskjellige af deres Livsforhold. Og da viste det sig, at omtrent hundrede af dem havde næst Gud deres fromme, alvorlige Mødre at takke for, at de vare komne til Sandhedens Erkjendelse og vare blevne reddede fra Verdens Afveie.

Var ikke den tro Modersjæl Monika i mere end tolv Aar sin begavede, men udsvævende Søn i daglig Bøn og under mange Taarer ligesom Skridt

for Skridt frem for den Herre Gud, saa at Ambrosius kunde trøste hende med de Ord: „Sørg ikke, Moder, en Søn af saamange Bønner kan ikke fortabes." Og slog saa ikke tilsidst Belønningstimen ogsaa for denne udholdende Moders Troskab, og hendes Søn, den i Ord og Gjerning mægtige Augustinus, blev en hellig Mand og et stort Lys i Christi Kirke.

Ligeledes fortæller den bekjendte Scriver (Forfatter til Sjæleskatten, Gottholds opbyggelige Lignelser og andre herlige Bøger), at hans Moder, hver Gang han gik tilsengs, bad med ham og lagde sin Haand velsignende paa hans Hoved. Senere hen i Tiden, naar Lyst og Fristelse kom over ham, var det ham altid, som om han følte sin Moders Haand paa sit Hoved; da standsede han og sagde til sig selv: „Christian, gjør ei din dyrebare Frelser Sorg og din kjærlige Moder Skam", og hermed jog han de onde Lyster paa Flugt.

Og nu en Fortælling til. Derude paa det atlantiske Verdenshav stormede det engang fem Dage efter hverandre saa frygteligt, at Mandskabet paa Skibet Kornelia troede, at den sidste Time var slaaet baade for Fartøiet og dem selv. Skibet hævedes snart paa Bølgernes Toppe, snart foer det ned i den dybe Afgrund imellem dem, det knagede og bragede i alle Sammenføininger, Planker og Master, ligesom om ogsaa de havde været i Dødsangst. Midt under dette Oprør kom Tougværket paa Stormasten i Uorden, og det maatte bringes i Orden

igjen. At klattre op i Vanterne nu syntes umuligt; det var et Vovestykke paa Liv og Død.

Og dog befalede Styrmanden, i dette Veir, hvor man ei engang burde jage en Hund ud, en trettenaarig Skibsdreng at gaa derop, uden at tænke paa, at det var en fattig Enkes eneste Barn; hun havde maattet lade sin eneste Søn gaa ud i Verden, fordi hun, der fordum havde set bedre Dage, nu var bleven saa fattig, at hun var nær ved at omkomme af Hunger. — Da Drengen havde faaet denne Befaling, skød han sin Hue lidt tilside, saa op til Mastens Top og ned i de skummende Bølger, der rasende sloge hen over Dækket og syntes at strække deres kolde Arme ud efter Drengen, og derpaa saa han bønfaldende til Styrmanden. Men denne blev ubevægelig. Da siger vor Johan: „Jeg kommer strax!" og løb ned i Kahytten. Efter et Par Minutters Forløb kom han tilbage og klattrede nu flinkt og uforfærdet op ad Rebstigen.

Manden, som har fortalt os denne Historie, stod tæt ved Masten og holdt sig fast i et Toug, medens hans Blikke fulgte Drengen, til det svimlede for ham. Da spurgte han Styrmanden: „Hvorfor sendte De Drengen hislop? Han kommer ikke levende ned." Styrmanden svarede tørt: „Mænd falde, Drenge staa. Den Knægt klattrer som et Egern." Imidlertid saa vor Fortæller igjen op til den stakkels Dreng: endnu stod han deroppe; nu klattrer han omkring paa Mastkurven; nu gaaer det atter opad. Stormen raser

og dypper Masten i de forfærdelige Bølger. Men næppe var et Kvarter forløbet, saa stod Drengen atter nede paa Dækket og lo glad, medens Fortællerens Hjerte næsten havde staaet stille af Angst.

Endnu samme Dag spurgte han Drengen: „Hør, Johan, var du ikke dygtig bange, da du idag maatte op i Masten?"

„Jo ganske vist, Herre!"

„Jeg tør vædde paa, at du først betænkte dig i Kahytten, om du vilde gaa eller ei."

„Aldeles ikke, men jeg vilde først bede. Thi jeg tænkte: Jeg kommer vist aldrig levende ned; men da jeg havde bedet, forsvandt min Angst."

„Hvor har du lært at bede?"

„Da jeg endnu var hjemme, lærte min Moder mig det. Da hun kyssede mig til Afsked, sagde hun: „Kjære Johan, bed hver Dag, saa vil Gud bevare dig i alle Farer." Og nu holder jeg saameget af at bede, nu kan jeg ikke lade det være."

Hørte du det, Moder, du som læser dette? Hørte du det. Dine Børn maa ogsaa ud paa Livets Bølger; vil du lade dem fare derud, uden at de kunne bede? — Har du et Moderhjerte, saa kan du det ikke.

Fortællinger.

En sjælden Maade at anvende sine Penge paa.

Gud havde engang rigelig velsignet en Mand; han havde havt en Indtægt af 900 Rdl. Af disse anvendte han 500 Rdl. til sin Huusholdning og havde saaledes 400 Rdl. tilbage. Da tænkte han først paa at udlaane disse 400 Rdl. mod Renter for at have den Glæde at oppebære Renterne og se sin Eiendom voxe, mens han sov. Da han omgikkes med disse Tanker, læste han i en Missionstidende om Hedningernes store Nød, og den næste Søndag hørte han i en Prædiken, hvorledes den kjære Gud egentlig er den sikkreste Mand, hos hvem man kan sætte sine Penge paa Rente, og af hvem man kan faa den høieste Rente. Da afgjorde han Sagen kort og godt og sendte sine 400 Rdl. til den kjære Gud, til Hedningernes Omvendelse og sagde: „Herre, tag du dem; jeg har faaet dem af dig, og har dem nu tilovers." „Kone", sagde han, da han siden om Aftenen kom hjem, „jeg har gjort en god Handel, jeg er bleven af med mine 400 Rdl. og er desuden bleven af med al Bekymring for mine Penge." „Da kan du takke den kjære Gud", sagde hans Kone. „Ja, det gjør jeg ogsaa", svarede han. „Her hører jeg", siger Pastor Harms, som fortæller denne Historie, „ikke blot manget Verdensbarn, men ogsaa en og anden Troende sige ved sig selv: 'Hvorledes? Det, som er taabeligt, det er dog

taabeligt', og jeg seer et medlidende Smil spille om hans Mund. Men Taalmodighed! her kommer noget endnu Galere. Det næste Aar har samme Mand en saadan Velsignelse af sit Arbeide, at han istedetfor 900 Rdl. har en Indtægt af 1800 Rdl., og han ved ikke, hvorfra det er kommet. Da tager han de 1300 Rdl., som han har tilbage efterat han atter har udgivet 500 Rdl. til sin Husholdning, og giver Herren dem til Missionen. Er denne Historie sand? Du kan paa den yderste Dag spørge Herren derom, thi han kjender til Sagen."

Enhver Christen kan gjøre Noget til sine Brødres Frelse.

Denne Sandhed ville vi ikke gjerne tro; vi undskylde os saa ofte med den Paastand, at vi netop Intet kunne gjøre til vore Brødres Frelse. Følgende Fortælling vidner dog om, at dette ikke er Tilfældet. To Venner, af hvilke den Ene havde gjennemgaaet en virkelig Omvendelse, men den Anden endnu levede i Blindhed og Syndesikkerhed, pleiede ofte at komme sammen med hinanden, og tilbragte da desværre for det Meste Tiden med forfængelig og unyttig Snak, uden at de en eneste Gang talte med Alvor om det, som hører Gud til. Den Omvendte led vel ofte derved og havde intet sand Behag deraf, men dyssede sin Samvittighed i Søvn med den Undskyldning, at han jo Intet kunde gjøre, — han kunde ikke sige sin Ven Noget, der var ham gavnligt til Sjælen. En Aften vare de

atter sammen, og den Uomvendte var aldeles uendelig med sine Narrestreger og Spøg. Men den Anden sad der døv og stum. Paa engang vendte han sig med en Taare i Øiet til den spøgende Ven, og sagde nedslaaet, alvorlig og med gjennemtrængende Røst: „Ak, hvor jeg dog kunde ønske, at jeg kunde gjøre Noget for din fattige Sjæl!" Paa Øieblikket fortrængtes Munterheden paa hans Vens Ansigt af et Udtryk af Uro og Overraskelse, efter en kort Betænkning staaer han op og gaaer ud. Herren benyttede disse faa, enfoldige Ord, som vare afpressede af et bekymret Hjerte, til en Pil at gjennemtrænge den unge Mands Sjæl med. Overbevisningen om hans Syndedyb blev ham utaalelig, og snart efter fandt han ogsaa Fred i Troen og blev en benaadet og lykkelig Christen. Han er nu sysselsat med at forberede sig til det hellige Præsteembede og lover at ville blive en nidkjær Jesu Christi Tjener.

Den franske Meddeler heraf tilføier: „Om man aldrig gjør Noget for Sjæles Omvendelse, saa bestaaer Aarsagen ikke i Mangel paa Leilighed dertil, men i Mangel paa kjærlig Iver, i Mangel paa Liv og Kraft i Herren. Et eneste Ord, udsaaet i Synderens Hjerte, og især om det er vandet af en Taare og omvifstet af Bønnens Aand, kan medføre uberegnelig Frugt." Og kan du ei saaledes udtrykke dit Hjertes Følelse, saa begynd med af et derover bedrøvet Hjertes Dyb at klage over denne din egen Svaghed, Feighed o. desl. Intet kan tale kraftigere til en ubetænksom Sjæl.

Halmstraaet.

Det er ikke alene i den christelige Kjærligheds Gjerninger, at „smaa Ting" kunne have store Virkninger, men Herren selv benytter ofte de smaa Midler til at udføre sine store Øiemed. Som et Exempel herpaa meddeler en troværdig Lærer følgende Hændelse.

En af mine Kammerater blandt Studenterne i E. havde engang besøgt en Forsamling og var der bleven kraftig vækket og havde en Tidlang vandret paa Guds Veie, men siden havde han ladet Verden faa Magt over sig og var atter bleven ligegyldig. Men den trofaste Hyrde vilde ikke slippe sit bortløbne Faar, men søgte ham paany paa følgende Maade. Han gik en Dag ud at bade sig og kom derved uforvarende ud paa et blødt Sted, hvor hans Fødder ikke mere fandt nogen Bund. Svømme kunde han ikke, han begyndte at synke og var efter al menneskelig Sandsynlighed fortabt. Da vaagnede atter Samvittighedens Røst og Mindet om den salige Tid hos Herren, og han raabte: „Herre Jesus, hjælp mig i denne Time, og da skal jeg paany blive din!" I dette Øieblik, da allerede Bølgerne sloge sammen over hans Hoved, seer han i Vandet over sig Noget flyde, og med Fortvivlelsens Kraft griber han derefter, — det var et Halmstraa. Men ved denne voldsomme Bevægelse havde han flyttet sig et Stykke i Vandet, endnu en Bevægelse — og han fandt atter Grund og var reddet, og det ikke blot fra den legemlige Død, men ogsaa fra den aandelige.

Thi den underfulde Hjælp førte ham under dyb Ydmyghed som en angerfuld Discipel atter hen til hans Herre og Gud, til hvis Ære han endnu lever som en trofast Bekjender. Halmstraaet har han selv vist mig; han vil have det lagt i sin Grav som et Minde om den guddommelige Barmhjertighed. Men den Times Angst kan han ikke beskrive med Ord, og hans Raad til hver vaklende Christen er: „Kjære Ven, se til, at Herren maa faa Magt over dig paa den gode Dag, at han ikke skal behøve saadanne Midler som dette!"

Fadervor.

I min Kirkeby ligger der en lille fortræffelig Bondehytte, overskygget af et stort Frugttræ. I denne Hytte flyttede Bondekonens Moder, en gammel Kvinde, ind, der blot med stor Besvær kunde gaa ved sin Krykkestok. Den Gamles venlige Adfærd tiltalede mig meget, man kunde i dette Ansigt læse meget Godt, rørende var det altid for mig at møde hende paa Kirkeveien. Vor Kirke ligger høit over Byen, og Veien er for gamle Folk besværlig nok, den ligner den snævre, trange Sti. Opad, hedder Løsenet der. Det er ikke let at vandre til Himlen, derom minder vor Kirkevei os. Den gamle venlige Kone forsømte ikke let en Gudstjeneste, hvormegen Besvær saa end Veien gjorde hende. En Dag lod hun mig kalde, og jeg fandt hende sengeliggende og syg. Fra den Stund af besøgte jeg hende ofte,

og disse Besøg vare en sand Vederkvægelse for mig. Den kjære Bedstemoder var rig paa Bønner, Bibelsprog og Psalmer. I sin Alderdom havde hun faaet en kraftig Vækkelse i sin Søns Hus, som holdt sig til Methodisterne. Men hun var derved ikke falden af fra sin evangelisk-lutherske Tro, hun var blot bleven hungrigere og tørstigere efter den Retfærdighed, som gjælder for Gud. Christus var alt mere bleven hende Alt i Alle. Fra saadanne Christnes Sygeseng vifter det evige Livs Luft. Da jeg en Dag atter besøgte den Syge, var hun ramt af et Slag. Tungen var lammet, og blot ved Datterens Hjælp kunde jeg forstaa, hvad Moderen vilde sige mig. Hun var ikke mere istand til at erindre en Psalme eller et længere Bibelsprog. Erindringens Kraft var aldeles forsvunden. Men Aanden var forbleven klar. Hun bar vel sin Lidelse med Suk, men tillige med stor Taalmodighed. Jeg maatte forelæse Psalmer og bede med hende. Da jeg til Slutning vilde bede Fadervor, vinkede hun afværgende og bad selv med klar Stemme uden at stamme en eneste Gang. Hun smilede, og hendes Øine straalede af ren Glæde. Jeg spurgte, hvoraf det kom sig, at hun saa tydelig kunde fremsige Fadervor og blot det. Hun vilde gjøre det begribeligt for mig, men det lykkedes hende ikke, jeg kunde ikke forstaa den stammende Tale. Nu vinkede hun ad Datteren, og det blev klart af de sælsomt afkortede Ord, at hun havde bedet til Gud, at han blot vilde lade hende beholde Fadervor, og Herren havde hørt hendes Bøn. Fadervor blev hendes Barnelod endda

til hendes stille Død. En Dag blev jeg atter kaldet; inden jeg naaede Hytten var hun hensovet for med gjenløst Tunge i høiere Chor at synge i den Menighed, hvor Lovsangen lyder om Herrens Throne baade Dag og Nat.

Lucius de Nono.

Iblandt det meget Overtroiske og det endnu langt mere Fabelagtige, der fortælles om de gamle ægyptiske Eremiter, finde vi mange mærkelige og belærende Smaabegivenheder, som vel ere værd at opbevares til kommende Slægter. Lucius, med Tilnavnet de nono, fordi han levede omtrent ni Mile fra Alexandria, var en af disse Eremiter. En lille Historie, som vi have hørt fortælle om ham, er en god Prøve paa det vise Enfold, der udmærkede ham.

En Dag havde han gjæstfrit modtaget nogle Munke af Euchiternes Sekt, hvis Vildfarelse var, at de ansaa alt Arbeide for uforeneligt med fuldkommen Gudsfrygt. I Løbet af Samtalen spurgte Lucius: „Med hvilket Haandværk beskjæftige I Eder, mine Brødre?" „Vi arbeide ikke med vore Hænder", svarede de; „men, som Apostelen lærer, bede vi uden Afladelse." „Virkelig!" sagde Lucius, „men spise I da aldrig?" „Jo, ganske vist spise vi." „Og hvem beder for Eder saalænge?" Da de ikke svarede herpaa, spurgte han dem atter: „Sove I nogensinde?" „Ja, vi sove." „Og hvem beder for Eder, medens

I sove?" Herpaa kunde de Intet svare, og den gamle Mand vedblev derfor: „Tilgiver mig, mine Brødre, naar jeg siger, at I slet ikke handle efter Eders egne Ord. Men jeg kunde nok lide, at I skulde vide, hvorledes jeg kan bede uden Afladelse, endskjøndt jeg arbeider med mine Hænder. Jeg anvender Morgenen indtil en bestemt Time til at blødgjøre og tilberede de Palmekviste, som jeg fletter til Maatter og Kurve, og medens jeg er beskjæftiget dermed, siger jeg: Vær mig naadig, o Herre, efter din store Miskundhed, udslet mine Synder efter din store Barmhjertighed. Er det ikke at bede?" De tilstode, at det forholdt sig saaledes. „Derpaa", sagde han, „naar jeg har anvendt min Dag paa denne Maade til at forfærdige Maatter og Kurve, der maaske ere en Mark værd, under bestandig Bøn til Gud, med lydelige Ord eller stille i mit Hjerte, giver jeg et Par Skilling til den første Fattige, der kommer forbi, og kjøber Mad til mig selv for de øvrige Penge. Medens jeg derpaa spiser eller sover, bede de, til hvem jeg har givet min Skjærv, for mig til Gud, og paa den Maade bedes der for mig uden Afladelse, og jeg adlyder Apostelens Forskrift."

(Pennypost.)

Præsten og Bonden.

I T. levede for nogle Aar siden en Præst, som med stor Nidkjærhed og Kjærlighed forestod sit Embede og paa alle Maader søgte at fremme sin Me-

nigheds aandelige og evige Vel. Han fik derfor mange Modstandere, og blandt andre var der en Bondemand i Sognet, som især stod ham imod. Den trofaste Sjælesørger havde ofte med Kjærlighed og Alvor revset ham for det forargelige Syndeliv, han førte; men dette var Alt forgjæves, og den ugudelige Mand forhærdede sit Hjerte kun endnu mere. Han fattede Had til Præsten, forhaanede ham ved alle Leiligheder og gjorde ham med Forsæt al den Fortræd, han kunde. Ja en Gang gik det endog saa vidt, at han vilde myrde ham, i hvilken Hensigt han om Aftenen lagde sig paa Lur i en Skov med en Øxe i Haanden, men til al Lykke gik Præsten den Aften mod Sædvane en anden Vei hjem.

Da nu denne Mand fremturede i sit lastefulde Levnet og slog alle Præstens Formaninger hen i Veiret, faldt det denne ind at forsøge, om han ikke ved en Lignelse skulde kunne røre hans Hjerte og bringe ham paa andre Tanker. Han gik derfor til Bonden i et verdsligt Ærinde, talte en Stund med ham derom uden at sige Noget om aandelige Ting, samt yttrede derefter: „Jeg vil ogsaa fortælle Eder en Hændelse, som nylig har tildraget sig, og høre Eders Mening derom. Under en stor Ildebrand var der i en By, hvis Navn jeg siden skal sige Eder, en Mand, som ikke vilde gaae ud af sit brændende Hus, men hellere vilde omkomme i Luerne. Hans Venner raabte til ham og bade ham om dog at løbe ud, medens det endnu var muligt, men han vilde ikke. Ja, da En af hans Bekjendte, som holdt

meget af ham, tilsidst gik ind i Huset og af al Magt stræbte at faa ham ud, saa belønnede den halsstarrige Mand Vennens Troskab og Kjærlighed med Slag og Skjældsord. Hvad tykkes Eder om denne Mand?"

„En saadan Galning", svarede Bonden, „fortjente ikke bedre end at omkomme i Luerne. Men sig mig, hvorledes endte det, blev han indebrændt eller lykkedes det hans Ven at faa ham ud?"

„Ja, det kan jeg ikke med Sikkerhed sige Eder", svarede Præsten, „thi jeg kjender endnu ikke Enden paa den Historie; men I maa vel kjende den bedre end jeg. Thi hør, kjære Ven, I er selv den Mand, der vil lade sig indebrænde i sit Hus, siden I af al Magt arbeider paa at styrte Eder i den evige Fordærvelse. Jeg har som en trofast Ven gjort Mit for at søge at redde Eders Sjæl fra at komme i den evige Ild, men hidtil har jeg kun faaet Had og Utak til Løn."

Bonden følte sig truffen, og hans Hjerte blev rørt. Efter nogle Øieblikkes Betænkning rakte han Præsten sin Haand og sagde: „De har gjort en træffende Sammenligning, Hr. Pastor. Jeg har været et høist uforstandigt, utaknemmeligt Menneske og en stor Synder, men her giver jeg Dem min Haand paa, at jeg med Guds Hjælp og Naade fra denne Stund af vil omvende mig og blive et andet Menneske."

Og saaledes gik det; Manden blev omvendt og salig i Troen paa Syndernes Forladelse, og gjorde

fin Sjælesørger megen Glæde i mange Aar, indtil han sluttelige kaldtes bort til det andet Liv.

Et alvorligt Ord.

Den engelske Lærer, Rowland Hill, holdt engang et Foredrag, hvoraf vi anføre nedenstaaende Linier: „Menneskene kalde mig en overspændt Sværmer af den Grund, at jeg for fuldt Alvor minder dem om det Vigtige og Magtpaaliggende i at søge Frelse for Sjælen. Kort efterat jeg var kommen her til Egnen, saa jeg paa en Spadseretour, at en stor Sandgrav styrtede sammen og begravede tre Mennesker. Jeg opløftede da min Røst og raabte med en saadan Styrke om Hjælp, at man hørte mig i den lille By hiistnede, som dog næsten er en halv Fjerdingvei borte, og derved kom der Hjælp til saa betimeligt, at to af de levende Begravne bleve reddede. Dengang faldt det Ingen ind, at kalde mig en overspændt Sværmer, endskjøndt jeg raabte saa høit; men er der da mere Grund til nu at kalde mig saaledes, fordi jeg ved Synet af, hvorledes den evige Fordærvelse er rede til at opsluge saa mange arme Syndere og uigjenkaldeligt nedbrage dem i uendelig Pine, at jeg ved Synet heraf raaber høit til dem om at undfly denne Elendighed! Nei, jeg er ingen Sværmer, fordi jeg handler saaledes, og derfor raaber jeg atter overlydt: „Kjære, skynder Eder hen til det Fristed og annammer det Haab, som Evangeliet skjænker Eder!“

Men du, som læser dette, hvorledes staaer det til med dig, er du en troende Christen? Ligger din egen og Andres Frelse dig ret alvorligt paa Hjerte? Bidrager du ogsaa baade tidligt og sildigt til at fremme den? Og hvis du blev kaldet til at forsvare den Anvendelse, du har gjort af de Gaver, som bleve dig anbetroede, kunde du da sige med Paulus: „Jeg er ren fra Alles Blod!"

Det døende Barn.

En lille, fattig Pige i England, hvis Fader havde den sørgelige Vane ofte at drikke for meget og derpaa at mishandle Kone og Barn, havde i Søndagsskolen lært at elske den Herre Jesus. Nogen Tid efter blev hun meget syg, og Lægen erklærede hendes Fader, at hun var Døden nær. Dette vilde dog Faderen paa ingen Maade tro. „Jo", svarede Lægen, „hun har ikkun nogle faa Timer tilbage at leve i." Nu ilede Faderen hen til den lille Seng og kunde ikke mere forlade den.

„Ja, kjære Fader", sagde den lille Pige, „vi maa nu skilles ad. Jeg drager op til Jesus. Men to Ting maa du love mig; for det Første, at du ikke mere vil være ond mod Moder og lade være med at drikke Brændevin."

Faderen aflagde dybt rørt det høitidelige Løfte at ville opfylde hendes Begjæring, og nu fløi der et Glædens Lysglimt hen over det lille Ansigt.

„Og det Andet, som du maa love mig, Fader, er, at du herefter maa bede til Jesus.“

„Jeg kan ikke bede“, svarede den arme Mand, „jeg ved ikke, hvorledes jeg skal bære mig ad.“

„Jo, Fader, du skal blot falde paa Knæ her ved Sengen. Saaledes — jeg lærte i Søndagsskolen at bede, og det Samme har Gud ogsaa selv lært mig; sig nu kun efter, som jeg beder.“

Og saa begyndte hun ret barnligt og enfoldigt at bede til Syndernes Frelser. Lidt efter lidt begyndte Faderen at gjentage hendes Ord; under Fortsættelsen af Bønnen reves hans Hjerte med, og han brast ud i en oprigtig, inderlig Bøn for sig selv. Han indsaa og beklagede nu sine mange Synder, bekjendte dem for Gud og lovede oprigtigt at aflægge dem. Syndemørket i hans Hjerte adspredtes, da han saaledes fornyede sin Pagt med Gud og lovede at hengive sig til ham som hans Eiendom; og i det Lys, som Herren udgød over ham, begyndte han at indse Værdien af den usigelig dyrebare Skat, vi besidde i Jesus Christus, vor Frelser.

Idet han saaledes vedblev at bede, syntes han ganske at have glemt sit Barn. Da hans Tanker atter vendte tilbage fra Bønnen, — han vidste ikke selv, hvorlænge den havde varet — og han løftede Hovedet, som hidtil havde hvilet paa den lille Seng, var endnu det samme elskelige Smil udbredt over hendes Træk; den lille Haand holdt endnu Faderns omsluttet, men hendes frigjorte Aand var allerede flygtet bort til Himmelens herlige Boliger.

Alle I, som i Skolerne arbeide paa at føre Børnene til Jesus, fatter Mod og bliver trofaste ved med Eders velsignede Forehavende. Samler stedse flere Børn omkring Eder og ophører ikke med at udsaa den gode Sæd i deres Hjerter; I vide vel ikke, hvad der vil lykkes bedst; men om det Altsammen lykkedes, da var det jo saameget desto bedre.

Strøtanker.

Den, som vil blive en sand Christen maa erfare og ikke blot tilstaa, at han er en fortabt Synder, at han har Synd, ikke blot Synder.

Du kan aldrig være saa hellig, at du ikke skulde behøve Jesus, men heller aldrig saa syndig, at han ikke skulde modtage og tilgive dig, naar du flyer til ham i Nøden.

At begribe Jesu Kjærlighed, selv den mindste Draabe af den, er Salighed.

Alt, hvad der gjennem Christus opstiger til Gud er ham velbehageligt, selv det svageste, matteste Suk.

Vor kjære Frelser tugter visselig aldrig sine Børn saa haardt, som de fortjene, men saa strængt, som de behøve. Og større Eftergivenhed ville vi jo ikke have.

Det Kjæreste er ikke mere kjært, naar det forhindrer min Fremvæxt i Christus; men det Værste er mig lifligt, naar det befordrer den.

Lader os aldrig glemme, at vi ere her paa Jorden, ikke for at være „lykkelige", men for at blive salige.

Naar Synden lokker dig, saa tænk paa Fuglene, som om Vinteren ile til de røde Bær og falde i Snaren, der er skjult bagved den. De vide ikke, at den er der — du kjender den.

En sand Christen længes efter at være nær hos sin Herre og anseer Døden for sin Ven. Hykleren haaber ogsaa at dø den Retfærdiges Død, men — ikke saa snart endnu.

Havde en Christen mindre at lide, saa havde han ogsaa langt mindre Glæde; men nu, da vi ere delagtige i Lidelsen, have vi ogsaa Del i Glæden og den tilkommende Herlighed. O, naar engang

Alt er forbi og overstaaet, da troer jeg ikke, at Nogen skal klage: Jeg havde altfor tunge og byrdefulde Dage i Verden. Nei, „jeg holder for, at den nærværende Tids Lidelser ere ikke at agte mod den Herlighed, der skal aabenbares paa os" (Rom. 8, 18).

Denne Verdens Mennesker ere som Børn. Byd et Barn et Æble og en Perle, saa vælger det uden Tvivl Æblet. Ak, de Fleste vælge hellere Syndens Sodomaæble, som virker evig Død og Pine, end „den kostelige Perle" (Matth. 13, 46), som giver et evigt Liv.

Mange bære desværre Ordet Tro paa Læberne, ikke som Livets og Fredens Olieblad, men som et Figenblad, for dermed at bedække og undskylde sit syndige Væsen. — O Herre, randsag os og giv os den rette Tro, der har med sig den rette, hellige Aand.

Al Iver, Dømmen og Straffen i Verden, der skeer uden Kjærlighed, Naade og Sagtmodighed, gavner ikke mere end et Skud uden Kugle med løst Krudt. Det buldrer, skrækker, ja forbittrer maaske, men træffer ikke.

Det er ligegyldigt, hvad Mennesket mister her, blot han frelser sin Sjæl, men forbærves hans

Sjæl, da er det ligegyldigt, hvad han forøvrigt frelser.

Bedre at være død og dog levende end levende og dog død.

Hvo som kun halvveis vil tilhøre Herren, tilhører ganske Djævelen.

At Mange vandre paa den urette Vei, gjør ikke Veien mindre urigtig.

Som du troer, saaledes lever du; som du lever, saaledes døer du; og som du døer, saaledes vedbliver du at være.

Formedelst Troen bliver du en Christen, ved dit Levnet viser du, at du er en Christen, formedelst Korset bevares du som en Christen, og i Døden krones du som Christen.

Herren hjælpe os at komme did, hvor tusinde Aar ere som en Dag; han bevare os fra at komme did, hvor en Dag er som tusinde Aar.

Hvad er det, som holder saa uendelig mange Mennesker fangne i den rædselsfuldeste Sikkerhed og mørkeste Syndesøvn? Det er Hovmoden, som indbilder den usleste Synder, at han er bedre, end han virkeligen er.

Intet Hjerte er saa godt, at det ikke maa forandres, og intet Hjerte er saa ondt, at det ikke kan forandres; ingen Synd er saa liden, at den ikke behøver Tilgivelse, og ingen Synd er saa stor, at den ikke kan tilgives.

Det er Herrens kjærlige Hensigt med al den Ulykke og Nød, som han lader komme over Mennesket, derved at bringe ham til Erkjendelse af Guds Ords Sandheder, hvilke han i de gode Tider ikke har villet annamme, og uden hvis Annammelse Ingen kan blive frelst.

Den, som med Alvor stræber efter Saligheden, ham stilles der ingen Betingelse; den, som ikke stræber efter Saligheden eller gjør det blot af Egennytte, ham stilles der kun en Betingelse — nemlig at han skal stræbe derefter med hele sin Sjæls Attraa.
